Bundel - Oordeelsvormende VV van 30 november 2022

Agenda bijlagen

Agenda_Oordeelsvormende_VV_30_november_2022.docx

1.a Opening
1.b Verhinderingen
2.a Vaststellen agenda
2.b Insprekers
3 Vaststellen Overzicht resultaten_acties Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 16 november 2022
- concept overzicht resultaten_acties O-VV 16 november 2022.docx

4 Aanpak ontsluiting Hoeksche Waard - Zuidwest
- Dossier 546 voorblad
- VV Voorstel Aanpak ontsluiting Hoekse Waard - zuidwest (1)
- Bijlage 1 Beslisnota - aanpak ontsluiting HW - zw
- Bijlage 2 Rapport APPM verbetering verkeersstructuur Hoeksche Waard zuidwest
- Bijlage 3 Toelichting schetsontwerpen Varianten HWZW
- Bijlage 4 Rapportage kentekenonderzoek Hoeksche Waard
- Bijlage 5 Reactienota verkeerskundige ontwerpen HW ZW - def
- Bijlage 6 Tabel aanleg en verwervingskosten ontsluiting HW ZW

5 7304100121 Vervanging en Modernisering TA Waterketen
- Dossier 492 voorblad
- VV-voorstel Vervanging en Modernisering TA Waterketen

6 Slibstrategie WSHD
- Dossier 325 voorblad
- 325 VV Voorstel Slibstrategie (1)
- Presentatie Slibstrategie VV conferentie 20okt2022
- Samenvatting ontwerpstudie slibgisting Dordrecht 2021
- Samenvatting verkenning slibstrategie WSHD 2019

7 Visbeleid en vismigratieplan
- Dossier 370 voorblad
- Voorstel BABS bij Visbeleid VV
- Visbeleid - Eindconcept

8 2e begrotingswijziging 2022
- Dossier 218 voorblad
- Voorstel 2de begrotingswijziging 2022 (1)
- Boekwerk 2de begrotingswijziging 2022 (versie VV)

9.a Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)
- Dossier 442 voorblad
- 442 - Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)
- Aangepaste versie Bijlage 1Beeldvormende presentatie VV resultaten ALM DORD HELL HEEN
- Bijlage 2 Samenvatting fase 2 ALM Dordrecht

9.b Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant)
- Dossier 441 voorblad
- 441 - Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant) (1)
- Aangepaste versie bijlage 1 Beeldvormende presentatie VV resultaten ALM DORD HELL HEEN
- Bijlage 2 Samenvatting fase 2 ALM Hellevoetsluis Heenvliet

10 Agenda duurzaam WSHD
- Dossier 514 voorblad
- VV Voorstel Agenda duurzaam WSHD 2022 (1)
- Agenda Duurzaam WSHD 2022

11 Vaststellen gedragscodes integriteit voor Verenigde Vergadering en College van D&H
- Dossier 60 voorblad
- Voorstel vaststellen gedragscodes integriteit dagelijks en algemeen bestuur (1)
- Gedragscode integriteit voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur
- Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers
- Uitvoeringsregels Gedragscode AB en DB

12 Vrijmaken vervangingsinvestering Wegen 2023
- Dossier 505 voorblad
- 505 Groot onderhoud 2023

13 Waterschapsverordening
- Dossier 136 voorblad
- VV-voorstel 136 Besluit houdende wijziging Waterschapsverordening Hollandse Delta
- Bijlage Principetekeningen
- toelichting WSVO WSHD inclusief bruidsschat
- was - wordt tabel waterschapsverordening Hollandse Delta

14 Delegatiebesluit Waterschapsverordening
- Dossier 460 voorblad
- VV-voorstel 460 Delegatiebesluit Waterschapsverordening
- Mandatering projecten 1miljoen aan DH_2023
- Delegatiebesluit geconsolideerde versie (wijzigingen zichtbaar)

15 voorstel vaststellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023
- voorstel vaststellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023 (1)

16 Uitwerking omzetten Beeldvormende en Oordeelsvormende VV naar commissiemodel
- Dossier 554 voorblad
- VV voorstel omzetten VV naar commissiemodel
- Reglement van orde commissies 2023
- Reglement van Orde VV WSHD 2023 concept
- Vergaderschema Commissiestructuur 2023

17 Sluiting

Agenda Oordeelsvormende VV

Datum	30-11-2022
Tijd	19:00 - 22:30
Locatie	Het Schap, Handelsweg 110 te Ridderkerk
Voorzitter	J.A. Fröling-Kok

1.a	**Opening**
1.b	**Verhinderingen**
2.a	**Vaststellen agenda**
2.b	**Insprekers**
3	**Vaststellen Overzicht resultaten_acties Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 16 november 2022**
4	**Aanpak ontsluiting Hoeksche Waard - Zuidwest**
5	**7304100121 Vervanging en Modernisering TA Waterketen**
6	**Slibstrategie WSHD**
7	**Visbeleid en vismigratieplan**
8	**2e begrotingswijziging 2022**
9.a	**Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)**
9.b	**Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant)**
10	**Agenda duurzaam WSHD**
11	**Vaststellen gedragscodes integriteit voor Verenigde Vergadering en College van D&H**
12	**Vrijmaken vervangingsinvestering Wegen 2023**
13	**Waterschapsverordening**
14	**Delegatiebesluit Waterschapsverordening**
15	**voorstel vaststellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023**
16	**Uitwerking omzetten Beeldvormende en Oordeelsvormende VV naar commissiemodel**
17	**Sluiting**

VERGADERING Woensdag 16 november 2022, om 19.00 uur, in Het Schap te Ridderkerk
VERSLAG VAN Oordeelsvormende Verenigde Vergadering

AANWEZIG

J.H. Kalle (voorzitter oordeelsvormende VV), mevr. T.E. van Ditmars (VVD), D. Doornbos (Bedrijfsgebouwd), mevr. J.A. Fröling-Kok (ChristenUnie/CU), L.D. de Geus (Ongebouwd), mevr. C. Groshart (Natuur), G. de Jong (CU), W. de Jong (SGP) vanaf 19.28 uur, A.J. van Kempen (Bedrijfsgebouwd), P.J.J. Kome (WPHD), F. Kumas (WPHD), A.A. Kweekel (Groep Wagemakers-Kweekel/GWK), J. Kievit (Natuur), R. Lucas (Water Natuurlijk/WN), mevr. M.J. van Maurik-de Graaff (Bedrijfsgebouwd), A. Mollema (WN), mevr. P.J. van Nes-de Man (WPHD), J.J.M. van Oorschot (VVD), T.A.G. Peeterman (VVD), C. Sas (PvdA), W. Schneider (CU), B. Staat (SGP) vanaf 19.43 uur, H.J. Steehouwer (Hollandse Delta Natuurlijk), E.A. Struik (Ongebouwd), mevr. M.J. de Sutter-Besters (HDN), M. Tak (Ongebouwd), J. Verbeek (PvdA), mevr. C. Verbaas (VVD), H.P.A. Wagemakers (GWK), J.M.P. Wink (CDA), B.B.T.T. Winkels (CDA): (VV- en steunfractieleden), mevr. S.J. Steendijk (secretaris-directeur), mevr. P.J. Figee (verslaglegging)

College dijkgraaf en heemraden:
J.F. Bonjer, H.A.J. van der Drift, Th.M.B. Gerts, J. Geldhof

AFWEZIG: A.J. van den Berg (SGP), H. van den Berg (CDA), mevr. C.M.C. Fousert-Poeder (WN), mevr. C.A.C. van der Linden (PvdA), L.A. Overwater (WPHD), F.J. Prins (AWPnpwd), mevr. C.L.K. Rijsdijk (WPHD), L.B.C. Stehouwer (CDA), W.A. Sjoukes (WPHD), C. Trouw (Ongebouwd), mevr. H.H. Wiersma-den Dulk (PvdA), mevr. M.E. van Winsen (AWPnpwd), F.J. van Zeijl (AWPnpwd)

concept Overzicht Resultaten/acties Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 16 november 2022

Verslag/VIDEO-NOTULEN te zien/beluisteren via: Oordeelsvormende VV woensdag 16 november 2022 19:00 - 22:30

1a. Opening

De voorzitter opent de vergadering om 19.00 uur en heet iedereen van harte welkom.

De voorzitter vraagt een moment van stilte ter nagedachtenis aan de heer J. van Helden, die vrijdag 11 november is overleden. De heer Van Helden was VV- en steunfractielid voor de fractie SGP.

1b. Verhinderingen

Bericht van verhindering ontvangen van: Mevr. Van Rijsdijk, Mevr. Fousert, Mevr. Wiersma- den Dulk, Mevr. Vd Linden, dhr. Van den Berg, dhr. Stehouwer en de heer Van Zeijl. De heren De Jong en Staat hebben aangegeven later te zijn i.v.m. de condoleance van dhr. Van Helden.

Mevrouw va Nes- de man meldt aanvullend dat de heren Sjoukes en Overwater niet aanwezig zijn. De heer Struik meldt dhr. Trouw als afwezig.

2. Vaststellen agenda

Resultaat	De agenda wordt vastgesteld.
	Voorstel om agendapunt 5 en 11 na elkaar te behandelen. VV stemt in met dit voorstel en stelt agenda vast. Heemraad Gerts doet een korte mededeling aangaande de Plas van Heenvliet. Er volgt op korte termijn een bestuurlijke informatiebrief.

3. Vaststellen Overzicht Resultaten /acties Oordeelsvormende VV van 14 september 2022

Resultaat	Het overzicht wordt ongewijzigd goedgekeurd en vastgesteld.
Openstaande vragen/ toezeggingen	De heer Kievit vraagt of er een keer een excursie naar het Oudeland van Strijen georganiseerd kan worden?
Antwoord/reactie	College zegt toe dit te faciliteren

4. Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

20.35 voorzitter schorst de vergadering voor 20 minuten
21.01 voorzitter heropent de vergadering

Resultaat	Heemraad vd Drift doet voor de bespreking een inleiding op de Begroting. Deze is als bijlage 2 opgenomen bij dit verslag. Het voorstel wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de besluitvormende vv van 23 november
Openstaande vragen/ Toezeggingen	1. Toezegging heemraad Gerts om de reactie naar aanleiding van vragen over de Kaderrichtlijn Water op papier te zetten 2. De Sutter: Grond gemaal Rozenburg is niet van het waterschap, graag uitzoeken van wie die grond is en onderzoeken of dit te verwerven is? 3. Groshart: Er staat veel geld gereserveerd voor essentaksterfte. Graag zien wij dan dat eventuele kap en herplant gefaseerd wordt uitgevoerd, zodat het niet in één keer kaal is en ook eventuele foerageerroute van vleermuizen in stand blijft. Kan de heemraad hier een toezegging over doen? 4. Groshart: Waarom zijn er geen KPI's voor broeikasgassen? 5. Froling: Op pagina 47 van de begroting lezen we dat er een nadeel is van 4,3 miljoen op het programma Bestuur en Organisatie, en dat wordt dan verklaard met de inzet van stakeholdermanagement, daar is zeven FTE voor aangetrokken. Dan gaat het maar om 750000 euro, waar blijft die andere 3,5 miljoen? Die wordt niet verklaard. Graag een toelichting waar dat geld voornodig is. 6. Froling: Bij de presentatie die in de beeldvormende vergadering geweest is, is gezegd dat er bezuinigd wordt op bestuurskracht. En dat terwijl er op bestuurskracht zoveel te winnen is. We vragen de heemraad om toe te lichten waarop, dus hoe, die bezuiniging gestalte krijgt en waarom. 7. Van Oorschot/Mollema: Waarom zouden we het beleidskader voor de ALM's opnieuw moeten vaststellen? 8. Wagemakers: kan een andere/eerdere waarde-peildatum WOZ gehanteerd worden voor de aanslag gebouwd? 9. De heer Kome wijst op het gevaar van het doorschuiven van het herstellen van asfalt op keringen i.v.m. aantasting fundering. Dijkgraaf zegt toe nadere onderbouwing te geven waarom doorschuiven vernieuwen asfaltbekleding verantwoord is. 10. Toezegging heemraad Geldhof om een corrigendum aan Begroting toe te voegen waarin de term Koersdocument gewijzigd wordt naar Consultatiedocument, aangezien het Koersdocument nog niet als zodanig is vastgesteld
Antwoord/ Reactie	1. Deze zijn verwerkt in de Bestuurlijke informatiebrief 2022-42 KRW maatregelen 2 t/m 9: volgen in het Overzicht vragen en antwoorden_versie 22 november 2022 10. wordt nazending voor de Besluitvormende VV

5. Vaststellen belastingverordeningen 2023
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *bespreekstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november

11. Kostentoedelingsverordening 2021, eerste wijziging
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *hamerstuk met stemverklaring* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november

6. Normenkader financiële rechtmatigheid 2022
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *hamerstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november

7. Vaststellen Peilbesluit Zoetwaterkanaal Noordrand Goeree-Overflakkee
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *bespreekstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november

8. Opheffen rechtspersonen
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *hamerstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november
Openstaande vragen/ Toezeggingen	De Sutter: Hoe lang ben je nog aansprakelijk na opheffing van de rechtspersoon?
Antwoord/ Reactie	Antwoord volgt via het Overzicht vragen en antwoorden_versie 22 november 2022

9. Waterschapsverkiezingen 2023; besluit aanwijzing vestigingsplaats centraal stembureau
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *hamerstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november

10. investeringsvoorstellen

10a. Aanvraag krediet Zettingsvloeiing 3e Toetsronde Realisatiefase
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *bespreekstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november
Openstaande vragen/ Toezeggingen	Vragen van dhr. Kievit over de ecologische maatregelen. Hij heeft contact gehad met iemand van wereldnatuurfonds die aangeeft hun ideeën niet terug te zien. Met wie is contact geweest en wat is ermee gedaan? Dijkgraaf zegt toe uit te zoeken welke contacten er zijn geweest en over welke alternatieven.
Antwoord/ Reactie	Antwoord volgt via het Overzicht vragen en antwoorden_versie 22 november 2022

10b. Investeringsbijdrage gemaal Leeuw van Putten
Betreft een voorstel dat ter besluitvorming wordt voorgelegd aan de VV van 23 november 2022.

Resultaat	Het voorstel wordt als *hamerstuk* doorgeleid naar de besluitvormende VV van 23 november
Openstaande vragen/ Toezeggingen	Heemraad Gerts zegt toe de openstaande vragen van de heer Wagemakers voorafgaand aan de Besluitvormende VV te beantwoorden. Afhankelijk van de antwoorden stemt de heer Wagemakers in met het agenderen van het voorstel als hamerstuk.
Antwoord/ Reactie	Antwoorden volgen via het Overzicht vragen en antwoorden_versie 22 november 2022

12 . Sluiting

Onder dankzegging aan de aanwezigen voor hun inbreng, sluit de voorzitter de vergadering om 23.10 uur.

Aldus vastgesteld in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering d.d. 30 november 2022,

secretaris, voorzitter,

S.J. Steendijk J.H. Kalle

Bijlagen:
1. Overzicht openstaande toezeggingen/vragen

Bijlage 1 Overzicht openstaande toezeggingen/vragen

Datum	Toezegging/vraag	Afhandeling / datum
10-11-21	In 2022 gaat college met VV in gesprek over relatie tussen waterkwaliteit en agrarisch grondgebruik.	Staat gepland voor Beeldvormende VV van 7 december 2022

Datum	Toezegging/vraag	Afhandeling / datum
10-11-21	Hoe om te gaan met WOZ-waarde in begroting (afwachten op formele opgaven gemeenten of SVHW vragen om vooraf schatting te maken), oppakken richting begrotingscyclus 2023	Opvolging in Q3/Q4 2022
06-04-22	Het voorstel Indicatoren en streefwaarden wordt door het college teruggenomen en opnieuw aan de VV aangeboden nadat het college nader beraadslaagd heeft. De VV ontvangt schriftelijk bericht hoe college dit, ook qua tijdslijn, voor zich ziet.	
11-05-22	Toezegging heemraad Van der Drift: Er wordt op gestuurd dat eind 2022 per gemeente het aandeel D-wegen niet hoger is dan 15%. Voorbehoud: stijgende prijzen en beschikbare capaciteit bij aannemers. Speciale aandacht daarbij voor Barendrecht.	
11-05-22	Auto te gast op waterschapswegen': Heemraad Van der Drift zegt toe te rade te gaan bij collega's in Zeeland hoe te kijken hoe zij dat ervaren.	
11-05-22	Toezegging heemraad Wagemakers om (uiterlijk) bij de begroting meer duidelijkheid te geven over: A. WOZ-problematiek (inschatting belastingopbrengsten vanwege stijging WOZ-waarden); zo zal onder meer SVHW toelichting over waardebepaling komen geven aan VV. B. Analyse van vertragingen en implementatieproblemen waar we mee te maken hebben; C. Hoe toetst college op doelmatigheid.	A. Tijdens de Beeldvormende VV van 21 september is een presentatie door SVHW verzorgd
11-05-22	Toezegging heemraad Geldhof: er komt een bestuurlijke informatiebrief over 'Innovatie' waarin ook aandacht besteed wordt aan genoemde 'gereedschapskist'.	
15-06-22	Toezegging heemraad Van der Drift na de zomer terug te komen bij de VV voor de laatste stand van zaken aangaande de bomenrij Volkerak 14-09-2022: Aanvulling: in de vergadering van wordt toegezegd dat dit in oktober gebeurt.	Op 10 november 2022 is de laatste stand van zaken gegeven in de Bestuurlijke informatiebrief 2022-41 Duurzaam in stand houden bomenrij Volkerak
15-06-22	Samen werken aan een veilige en leefbare Hollandse Delta/Heemraad Wagemakers zegt toe in het najaar bij de VV terug te komen met een terugkoppeling uit het participatietraject	
16-11-2022	Toezegging heemraad excursie Oudeland van Strijen	

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	546
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	4
Titel	Aanpak ontsluiting Hoeksche Waard - Zuidwest
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
VV Voorstel Aanpak ontsluiting Hoekse Waard - zuidwest (1)
Bijlage 1 Beslisnota - aanpak ontsluiting HW - zw
Bijlage 2 Rapport APPM verbetering verkeersstructuur Hoeksche Waard zuidwest
Bijlage 3 Toelichting schetsontwerpen Varianten HWZW
Bijlage 4 Rapportage kentekenonderzoek Hoeksche Waard
Bijlage 5 Reactienota verkeerskundige ontwerpen HW ZW - def
Bijlage 6 Tabel aanleg en verwervingskosten ontsluiting HW ZW

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: **Aanpak ontsluiting Hoeksche Waard - Zuidwest**
Ibabsnummer: **546**

1. Gevraagd besluit

In te stemmen met het in nauwe samenwerking met de gemeente Hoeksche Waard verder uitwerken van het voorkeurstracé en de aanvullende verkeersmaatregelen voor de ontsluiting van Hoeksche Waard – Zuidwest.

2. Probleemstelling - context

Voor de leefbaarheid op de verschillende kwetsbare dijken is het van belang om de grote en zware verkeersstromen zoveel mogelijk via het hoofdwegennet af te wikkelen.

Inwoners, dorpen en voorzieningen moeten op een veilige en duurzame manier met elkaar verbonden zijn. Hierbij is het wenselijk dat belangrijke routes voor de verschillende modaliteiten, zoals landbouwverkeer, fiets en auto, zoveel mogelijk gescheiden zijn.

Verder speelt er een aantal ontwikkelingen in het gebied, zoals de Leenheerenpolder. Het is belangrijk dat deze gebieden goed bereikbaar zijn. Andersom kan een goede bereikbaarheid ook een impuls geven aan deze recreatiegebieden.

In het licht van bovengenoemde problemen en toekomstige ontwikkelingen dient de bereikbaarheid in het zuidwestelijk deel van de Hoeksche Waard verbeterd te worden.

In vervolg op de samenwerking met betrekking tot de Korteweg is ook voor de aanpak van de ontsluiting van het zuidwesten van de Hoeksche Waard op een prettige en constructieve wijze samengewerkt met de gemeente Hoeksche Waard aan de uitwerking van een voorkeursvariant. De gemeenteraad en de Verenigde Vergadering ontvangen dan ook een voorstel met gelijke strekking.

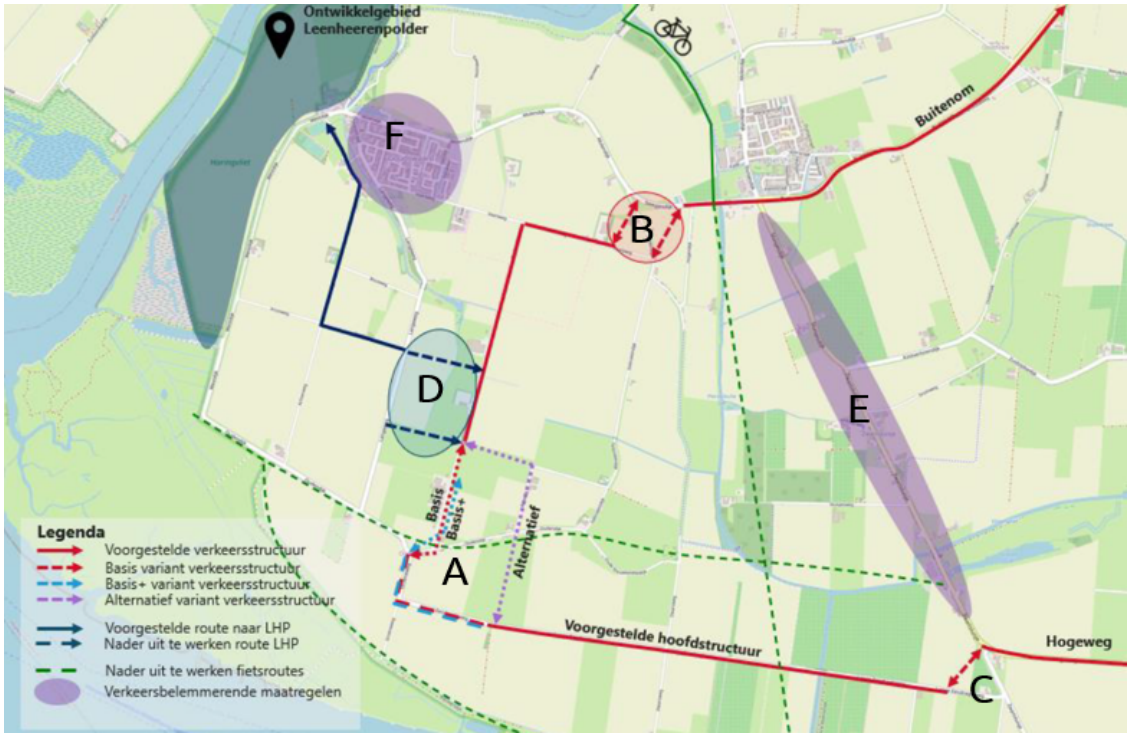
3. Beoogd effect en argumenten

Beoogd effect
De behoefte aan verbetering van de verkeersstructuur is hoog. Dat sluit aan bij het doel te komen tot een heldere verkeersstructuur waarmee het verkeer op een logische wijze het gebied kan bereiken, via wegen die hiervoor geschikt zijn. De structuur moet een duidelijke aansluiting hebben met de vorkstructuur en een zo logisch mogelijke route bieden voor zowel het landbouw- en vrachtverkeer als het toekomstig verkeer van en naar de Leenheerenpolder.

Het zuidwesten van de Hoeksche Waard heeft 2 logische ‘in- en uitgangen’ voor het gebied:
- Het Buitenom (richting Oud-Beijerland en de noordelijke toegang tot de A29)
- De Hogeweg (richting Zuid-Beijerland en de zuidelijke toegang tot de A29)

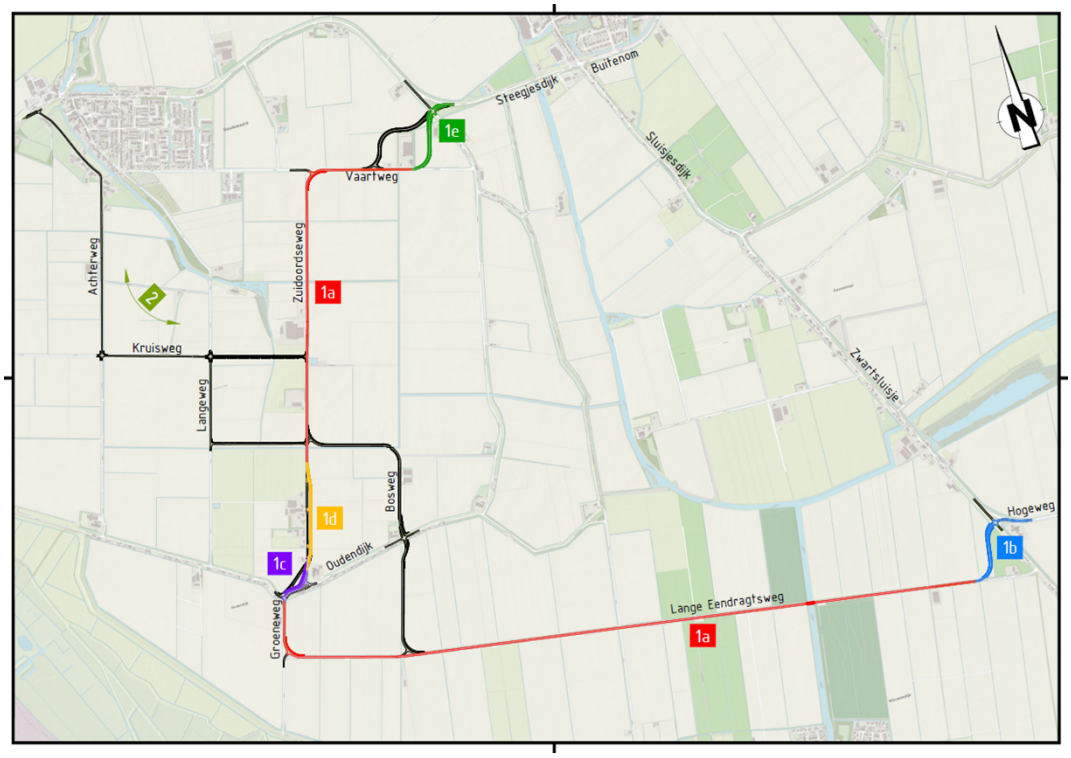
De voorgestelde structuur moet hierop aansluiten. Daarom wordt voorgesteld om de hoofdstructuur via de Lange Eendragtsweg, Zuidoordseweg en Vaartweg te laten lopen

(rode lijn in het kaartje hieronder). Daardoor wordt het gebruik van de dijkwegen met lintbebouwing door het verkeer ontmoedigd, zodat hier meer ruimte ontstaat voor veiliger langzaam verkeer (wandelaars en fietsers).

Overzicht voorgestelde structuur (APPM)

Aanvullend onderzoek heeft geleid tot een aantal gedetailleerde uitwerkingen. Zo is de inpassing van een monumentale boerderij meegenomen. Ook is het in stand houden van de Oudendijk en daarmee het gebruik maken van bestaande structuren een belangrijk aspect.
Dit resulteert in het volgende voorkeurstracé:

Voorkeurstracé

In de bijgevoegde beslisnota is meer gedetailleerde informatie over het ontwerpproces, de bijbehorende argumentatie en de noodzakelijke aanvullende verkeersmaatregelen opgenomen.

4. Kernboodschap

WSHD werkt aan het duurzaam veilig inrichten van de waterschapswegen die bijdragen aan een goede bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Vanuit dat streven wordt in samenwerking met de gemeente Hoeksche Waard een verbetering van de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoekse Waard gerealiseerd. Ook wordt hiermee de leefbaarheid in het gebied aangepakt. Met zowel maatschappelijk als bestuurlijk draagvlak.

5. Regelgeving en beleid

Conform het Wegenbeheerprogramma 2022-2027 bevordert het waterschap met het Duurzaam Veilig inrichten van de wegen en fietspaden de verkeersveiligheid.
En met robuuste netwerken voor alle modaliteiten wordt gezorgd voor een goede bereikbaarheid.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Over de ontsluiting van de Hoeksche Waard - Zuidwest heeft door het waterschap nog niet eerder besluitvorming plaatsgevonden.
Wel is met het vaststellen van de voorkeursvariant Korteweg ook bijgedragen aan de aanpak van de vorkstructuur.
Via de bestuurlijke informatiebrief 2022-28 d.d. 23-08-2022 is informatie verstrekt over de stand van zaken en de vervolgprocedure. Hierin is ook de behandeling van onderhavig voorstel in de Verenigde Vergadering aangekondigd.

7. Financiën

Dit voorstel is richtingbepalend. Om een goede keuze te maken is hieronder een indicatie van de kosten uiteengezet. De definitief gekozen variant wordt verder uitgewerkt. De kosten worden definitief gemaakt middels een nog op te stellen SSK-raming (gedetailleerde raming). Deze raming kan afwijken van de indicatieve raming. De globale aanleg- en verwervingskosten inclusief schadeloosstelling voor de voorgestelde verkeersstructuur zijn geraamd op een totaalbedrag van ruim € 15 miljoen. We verwijzen naar bijlage 6 voor een overzicht van de geraamde aanleg- en verwervingskosten.

Gemeente en waterschap hebben een gezamenlijk belang en daarmee ook een gezamenlijke inspanningsverplichting voor de financiering van de totale opgave. In de nog op te stellen Samenwerkingsovereenkomst worden afspraken gemaakt over de exacte verdeling van de kosten.

8. Duurzaamheid

In de aanbestedingsfase van het project worden duurzaamheidsaspecten vanuit de sector duurzaam-GWW verder uitgewerkt en via EMVI-criteria medegenomen in de contractstukken.
In de ontwerpfase zal naar een duurzame inpassing worden gekeken. Daarbij is het inpassen in de bestaande omgeving (en daarmee onder andere het in stand houden van het groen een belangrijk aspect. Ook zal worden uitgewerkt hoe de biodiversiteit kan worden vergroot bij de “overhoeken” (stukjes grond die wel aangekocht moeten worden maar geen directe functie voor het project hebben) die mogelijk ontstaan. Bij het verplaatsen en/of aanpassen van watergangen zal de wens van de VV voor natuurvriendelijke oevers worden onderzocht en uitgewerkt.

9. Alternatieven

In het verleden zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd naar mogelijke alternatieven.
APPM heeft deze alternatieven meegewogen maar geconcludeerd dat slechts één alternatief voldoende recht doet aan de gestelde uitgangspunten/randvoorwaarden.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Omdat zowel de gemeente als het waterschap een bijdrage leveren, zal een gezamenlijk projectteam worden opgezet. Hiervoor wordt een SamenwerkingsOvereenKomst (SOK) afgesloten. Daarin wordt vastgelegd hoe de samenwerking vorm wordt gegeven en welke partij welke middelen (financieel en capaciteit) daarbij inbrengt. Dan wordt ook duidelijk welke partij penvoerder wordt en daarmee verantwoordelijk is voor het project.

11. Risico- en beheersmaatregelen

In welke mate het verkeersbeeld en daarmee de leefbaarheid op korte termijn verandert, is mede afhankelijk van de mitigerende maatregelen. Aard en omvang hiervan moeten op termijn mogelijk worden aangepast (geïntensiveerd) om de beoogde effecten te bewerkstelligen.

De afgelopen periode zijn verkennende gesprekken gevoerd met de aangrenzende perceeleigenaren voor mogelijke aankoop van de benodigde grond voor het voorkeurstracé. Uit deze gesprekken is gebleken dat de aankoop vooralsnog geen risico op zich met zich meebrengt om de gronden op minnelijke wijze te verkrijgen.

12. Communicatie (in- en extern)

Na definitieve besluitvorming door de VV wordt hierover actief via een gezamenlijk persbericht met de gemeente Hoeksche Waard gecommuniceerd.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Parallel aan deze besluitvorming door het waterschapsbestuur loopt binnen de gemeente Hoeksche Waard ook een besluitvormingsproces over de aanpak van de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoeksche Waard.

Na besluitvorming in december door de Verenigde Vergadering van het waterschap en de Raad van de gemeente Hoeksche Waard kan de voorbereiding van het project van start gaan. Hierbij zal eerst een Samenwerkingsovereenkomst tussen beide Partijen worden gesloten waarbij 1 van beide partijen als penvoerder zal optreden. Voor de hiervoor benodigde financiën zal een apart voorstel aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Het uitwerken van schetsontwerp naar definitief ontwerp en de aankoop van de gronden is voorzien in 2023. De aanbesteding en uitvoering is vervolgens voorzien in 2024 en 2025.

14. Bevoegd orgaan

Gelet op de impact op de omgeving wordt de Verenigde Vergadering gevraagd een besluit te nemen over het uit te werken voorkeurstracé.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Bijlagen:

1. Beslisnota Aanpak ontsluiting Hoeksche Waard - Zuidwest
2. Rapport APPM 'Verbetering verkeersstructuur Hoeksche Waard Zuidwest'
3. Rapport 'Toelichting schetsontwerpen Varianten HWZW'
4. Rapportage Kentekenonderzoek Hoeksche Waard
5. Reactienota ontvangen reacties op verkeerskundige ontwerpen
6. Tabel aanleg- en verwervingskosten

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 6

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP AANPAK ONTSLUITING HOEKSCHE WAARD - ZUIDWEST

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta van 8 november 2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30 november 2022;

overwegende dat:
- de huidige wegenstructuur in het zuidwestelijk deel van de Hoeksche Waard diverse knelpunten kent;
- zowel de bereikbaarheid, leefbaarheid als verkeersveiligheid onder druk staan;
- mede op basis van de aanpak van de Korteweg de samenwerking met de gemeente Hoeksche Waard goed verloopt;
- uitgebreide publieksparticipatie heeft plaatsgevonden;
- voor de aanpak het meest proportioneel is de bestaande wegen aan te passen;
- om de nieuwe ontsluitingsstructuur optimaal te laten functioneren aanvullende verkeersmaatregelen nodig zijn;

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;
- Wegenbeheerprogramma 2022 – 2027;

BESLUIT:

In te stemmen met het in nauwe samenwerking met de gemeente Hoeksche Waard verder uitwerken van het voorkeurstracé en de aanvullende verkeersmaatregelen voor de ontsluiting van Hoeksche Waard – Zuidwest.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

- **Beleidskaders/randvoorwaarden**

Uitgaande van het Programmaplan Mobiliteit van de gemeente moet de oplossing bijdragen aan:
- het verbeteren van een vlotte doorstroming en bereikbaarheid;
- het verbeteren van de verkeersveiligheid;
- het verbeteren van de leefbaarheid op de dijken.

Volgens het Wegenbeheerprogramma van Waterschap Hollandse Delta moeten de wegen:
- bijdragen aan de mobiliteit binnen het beheergebied;
- duurzaam veilig worden ingericht;
- worden ingericht conform de van toepassing zijnde categorisering;

Ook moet er aandacht zijn voor het, waar nodig, scheiden van modaliteiten.

Verder zijn door gemeente en waterschap de volgende randvoorwaarden meegegeven:
- de herontwikkeling van de Leenheerenpolder is een uitgangspunt. De ontsluiting van de Leenheerenpolder moet kunnen aansluiten op de nieuwe verkeersstructuur;
- er worden geen woningen gesloopt ten behoeve van de nieuwe verkeersstructuur;
- uitplaatsing van bedrijven in het gebied is niet aan de orde;
- het stiltegebied wordt zo min mogelijk belast door de nieuwe verkeersstructuur;
- de bestaande verkaveling wordt zo veel mogelijk gevolgd en doorsnijding van het landschap wordt zo veel mogelijk voorkomen;
- bestaande cultuurhistorische waarden worden zoveel mogelijk gerespecteerd;

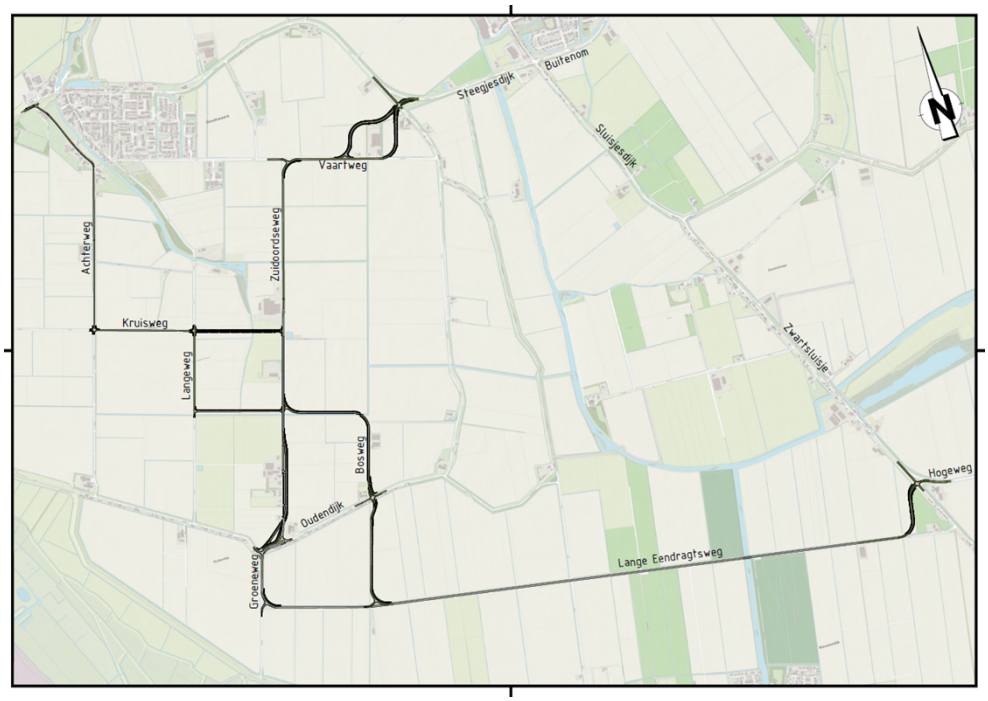
- **Context**

De gemeente Hoeksche Waard heeft stevige ambities op het gebied van Mobiliteit voor de zuidwest kant van de Hoeksche Waard. In dit deel van de Hoeksche Waard ontbreekt het aan een duidelijk herkenbare hoofdstructuur. Daardoor is niet in één oogopslag duidelijk wat de beste en snelste manier is om van A naar B te komen.

Het realiseren van de gewenste vorkstructuur is als operationeel doel opgenomen in het Programmaplan Mobiliteit. Niet alle wegen in het zuidwesten van de Hoeksche Waard voldoen aan de eisen, die vanuit de gemeente en het waterschap worden gesteld aan de verkeersstructuur binnen de Hoeksche Waard. Ook in de Mobiliteitsagenda zijn afspraken gemaakt over de realisatie van de gewenste vorkstructuur en de verbetering van de bereikbaarheid aan de zuidkant van de Hoeksche Waard.

De ambitie om voor de Hoeksche Waard de vorkstructuur te vervolmaken is terug te lezen in het programmaplan Mobiliteit en bekrachtigd tussen provincie en gemeente in de Mobiliteitsagenda Hoeksche Waard 2018.

Ook de geplande grote renovaties aan het hoofdwegennet (Heinenoordtunnel, Haringvlietbrug en na 2025 de A29) vergroten de druk op het onderliggende wegennet. Daarom is het belangrijk dat dit onderliggende wegennet op orde is en de toename van de verkeersstromen goed kan verwerken. Vanuit de Gebiedsaanpak Hoeksche Waard wordt hierover gesproken met provincie, waterschap, Rijkswaterstaat en de gemeente.

Overzicht zuidwestelijk deel Hoeksche Waard

- **Argumenten**
  - *Er is een participatieproces doorlopen met de betrokkenen*

In opdracht van de gemeente is bureau APPM in 2021 gestart met een participatieproces rond de ontsluiting van de Hoeksche Waard Zuidwest en de Leenheerenpolder. Het doel was om een proces te doorlopen met alle betrokkenen, zodat op basis daarvan een voorstel kan worden voorgelegd aan de besturen van gemeente en waterschap. In juli en september 2021 zijn twee brede participatieavonden georganiseerd. Alle inwoners uit het zuidwesten van de Hoeksche Waard en andere geïnteresseerden konden hieraan deelnemen. Door de corona-maatregelen moesten deze bijeenkomsten digitaal plaatsvinden. Daarnaast analyseerde APPM de onderzoeken die eerder zijn gedaan en voerde gesprekken met verschillende belangengroepen.

Na de tweede participatieavond ontvingen de fractievoorzitters een alternatief voorstel van een groep bewoners van de Zuidoordseweg, Groeneweg en een deel van de Oudendijk. Om beter inzicht te krijgen in het draagvlak voor de voorgestelde route en de argumentatie bij de verschillende mogelijkheden, is besloten een extra stap te zetten in het proces. Eind januari 2022 vonden 3 digitale overleggen plaats, waarbij alleen met de direct betrokkenen van de voorgestelde route werd gesproken.

Tijdens deze aanvullende gesprekken werd duidelijk dat de direct betrokkenen zeer betrokken zijn en graag meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen. Ook werd duidelijk dat bij bewoners geen consensus gevonden kon worden over de beste oplossing.

- *De hoofdstructuur loopt via de Lange Eendragtsweg, Zuidoordseweg en Vaartweg*

In april 2022 leverde APPM haar advies voor de verkeersstructuur op. Hieronder beschrijven we de hoofdpunten uit het rapport. Voor het volledige rapport verwijzen we naar de bijlagen.

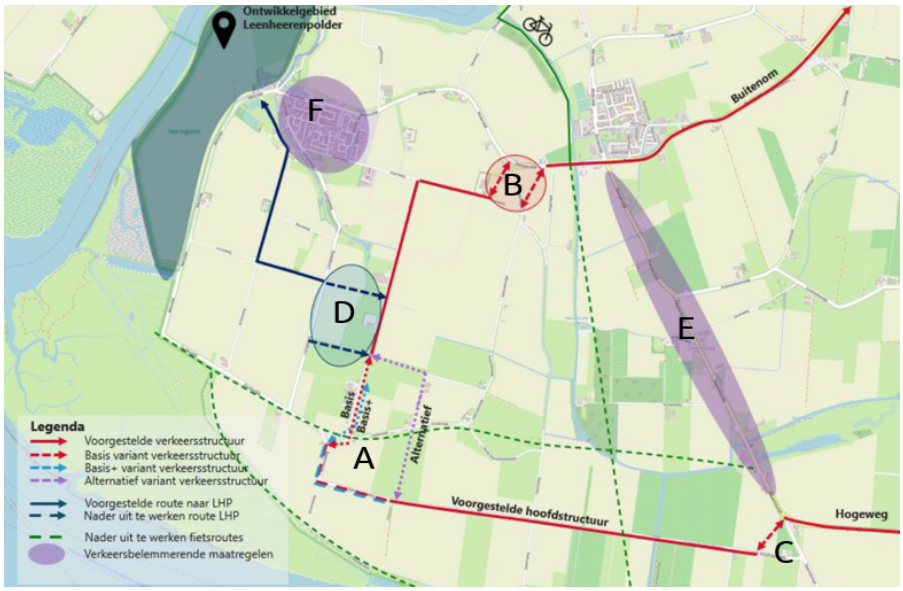
APPM concludeert in haar rapport dat in het proces duidelijk is geworden dat de behoefte aan verbetering van de verkeersstructuur hoog is. Dat sluit aan bij het doel van het proces: komen tot een heldere verkeersstructuur waarmee het verkeer op een logische wijze het gebied kan bereiken, via wegen die hiervoor geschikt zijn. De structuur moet een duidelijke aansluiting hebben met de vorkstructuur en een zo logisch mogelijke route bieden voor zowel het landbouw- en vrachtverkeer als het toekomstig verkeer van en naar de Leenheerenpolder.

Voorts concludeert APPM dat de meerderheid van de deelnemers aan de participatie-avonden en aanvullende gesprekken de geschetste problematiek van de verkeersoverlast in dit gebied (h)erkent. Voor de oplossing zijn er echter veel verschillende voorkeuren. Ook blijkt dat de verschillende oplossingsrichtingen zorgen voor onderlinge gevoeligheden, doordat bewoners het gevoel hebben dat het probleem wordt verplaatst.

APPM stelt dat het zuidwesten van de Hoeksche Waard 2 logische 'in- en uitgangen' voor het gebied heeft:

- Het Buitenom (richting Oud-Beijerland en de noordelijke toegang tot de A29)
- De Hogeweg (richting Zuid-Beijerland en de zuidelijke toegang tot de A29)

De voorgestelde structuur moet hierop aansluiten. Daarom stelt APPM voor om de hoofdstructuur via de Lange Eendragtsweg, Zuidoordseweg en Vaartweg te laten lopen (rode lijn in het kaartje hieronder). Daardoor wordt het gebruik van de dijkwegen met lintbebouwing door het verkeer ontmoedigd, zodat hier meer ruimte ontstaat voor veiliger langzaam verkeer (wandelaars en fietsers). Voor een aantal gebieden is nadere uitwerking, detaillering en participatie met de omgeving nodig. Dit gaat om de gebieden die hieronder genoemd zijn onder A t/m D. Om het verkeer over de gewenste routes te leiden, zijn naast aanpassing en (deels) nieuwe infrastructuur ook aanvullende maatregelen nodig (hieronder benoemd in E en F).

Overzicht voorgestelde structuur (APPM)

APPM adviseert om de volgende aandachtsgebieden verder te onderzoeken op inpasbaarheid, oplossend vermogen en aanleg- en verwervingskosten:

A. Omgeving Zuidoordseweg-Oudendijk
1. Basis variant via huidige infrastructuur
2. Basis+-variant met parallelle verbinding langs Oudendijk en Zuidoordseweg
3. Alternatieve variant met nieuwe verbinding naar Zuidoordseweg via Bosweg

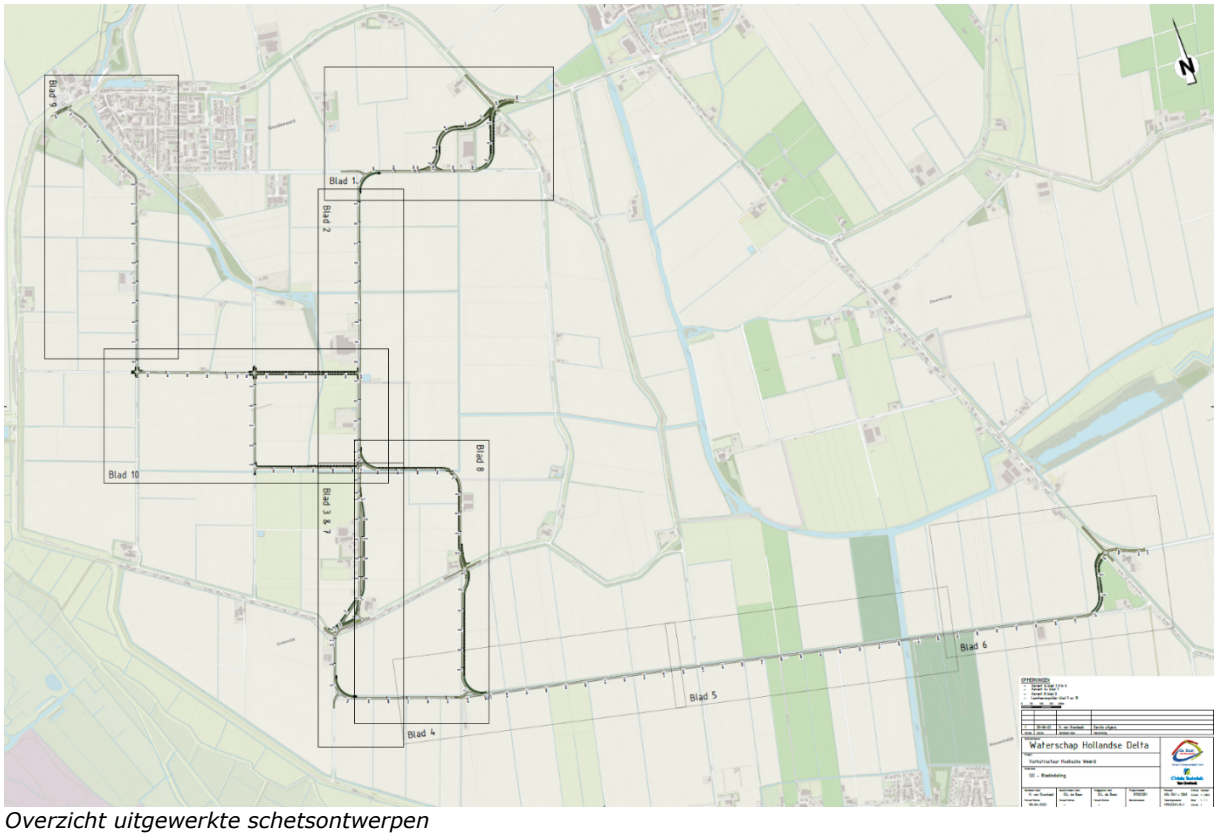
B. Verbinding Vaartweg- Steegjesdijk
C. Verbinding Hogeweg-Lange Eendragtsweg
D. Ontsluiting Leenheerenpolder

Voorts wordt geadviseerd de benodigde verkeersbelemmerende maatregelen in kaart te brengen voor

E. Zwartsluisje/Sluisjesdijk
F. Goudswaard/Molendijk

- *De verkeerskundige uitwerking onderbouwt de ruimtelijke inpasbaarheid van de voorgestelde verkeersstructuur*

De gebieden A t/m D zijn door De Baan Verkeersadvies verder uitgewerkt in verkeerskundige ontwerpen. Hieruit blijkt dat het advies van APPM goed in te passen is in de omgeving. Voor de voorgestelde verkeersstructuur en de 3 varianten rond de Zuidoordseweg is de ruimtelijke inpasbaarheid uitgewerkt. Voor de door APPM benoemde aandachtsgebieden zijn de mogelijkheden voor inpasbaarheid nader onderzocht en vervolgens uitgewerkt. Dit heeft geresulteerd in onderstaand overzicht van de tracéopties:

Overzicht uitgewerkte schetsontwerpen

In het rapport 'Toelichting schetsontwerpen Varianten HWZW' vindt u een toelichting op de ontwerpen. Kortheidshalve verwijzen we naar de bijlagen.

De ontwerpen zijn op 23 augustus 2022 gepresenteerd tijdens een inloopavond in Goudswaard. Tijdens de avond konden de aanwezigen kennisnemen van de

ontwerpen en een eerste reactie geven. Ook konden zij meedenken over te nemen aanvullende verkeersmaatregelen. Van maandag 5 tot en met zondag 25 september was het mogelijk een reactie te geven op de ontwerpen via twee reactieformulieren op de website. Onder Kanttekeningen wordt dieper ingegaan op de ontvangen reacties.

- *We nemen een proportioneel besluit*

In de eerste helft van 2022 is een herkomst- en bestemmingsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek is geen input geweest voor het rapport van APPM, maar is gedaan om de mogelijke effecten te kunnen duiden van de nieuwe verkeersstructuur en de aanvullende verkeersmaatregelen op de omgeving.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- Het drukste telpunt ligt op het Buitenom. Hier passeren op een gemiddelde werkdag 2.719 motorvoertuigen (in 2 richtingen);
- Op Sluisjesdijk is dit aantal 2.150 motorvoertuigen;
- Van al het verkeer, dat op een gemiddelde werkdag geregistreerd is, is 71% doorgaand;
- Op de verbinding Zwartsluisje – Sluisjesdijk zijn op een gemiddelde werkdag 112 zware bedrijfsvoertuigen te bestempelen als doorgaand verkeer. Voor iets meer dan de helft geldt dat de nieuwe verbinding een passend alternatief is;
- Overigens rijden 111 zware bedrijfsvoertuigen via Hogeweg en Buitenom het gebied in/uit met een herkomst/bestemming in het gebied, waarbij men geen gebruik maakt van Zwartsluisje-Sluisjesdijk. Dat betekent dat op de Lange Eendrachtsweg het aantal zware voertuigen stijgt van 74 naar (ca.) 110.

Voor alle resultaten van het onderzoek verwijzen we naar de ‘Rapportage Kentekenonderzoek Hoeksche Waard’ in bijlage 4.

We concluderen dat het voorstel dat voorligt, passend is bij de hoeveelheid verkeer in dit gebied.

- *De leefbaarheid verbetert op meerdere plekken*

Na aanleg van de voorgestelde tracés en inwerkingtreding van de voorgestelde verkeersmaatregelen, verbetert de leefbaarheid op meerdere plekken. Zwartsluisje en Sluisjesdijk worden ontlast. Ook een deel van de Molendijk, tussen de Vaartweg en de Steegjesdijk, wordt ontlast. Het verbeteren van de leefbaarheid hangt in grote mate samen met de aanvullende verkeersmaatregelen die we nemen (zie kanttekeningen)

De doorslaggevende aspecten voor leefbaarheid zijn in dit geval geluid en trillingen.

- *Eén ontwerp is geoptimaliseerd*

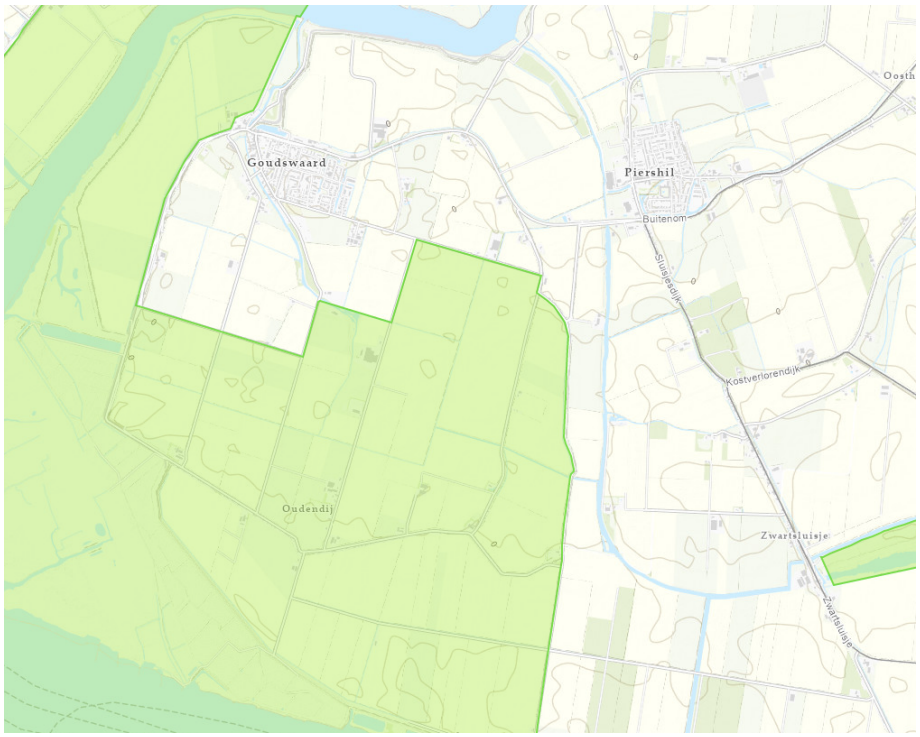
Naar aanleiding van de ontvangen reacties is een aanpassing gedaan aan het ontwerp voor de verbinding Groeneweg-Oudendijk-Zuidoordseweg. Er is een combinatie gemaakt van de varianten A en A+. Bij dit ontwerp wordt de Oudendijk verbreed en ontstaat een veilige fietsverbinding. Ter hoogte van de woningen aan de Zuidoordseweg wordt een parallelweg aangelegd, waardoor de huidige Zuidoordseweg autoluw wordt.

Reden voor de aanpassing is tweeledig. De doorsteek tussen de 2 woningen aan de Oudendijk 1 en Zuidoordseweg 22 is lastig in te passen. Daarbij speelt mee dat er rekening gehouden moet worden met de rijksmonumentale status van Oudendijk 1. Voor dit monument blijft de verkeerssituatie dan nagenoeg ongewijzigd. Bij de aanleg van de weg zullen uiteraard alle maatregelen getroffen moeten worden om schade aan het Rijksmonument te voorkomen.

Vanuit het kwaliteitsteam van de gemeente wordt aangegeven dat de Oudendijk één van de oudste dijken van de Hoeksche Waard is. Dijken zijn voor de landschappelijke herkenbaarheid van de Hoeksche Waard belangrijk. Het karakter van de Oudendijk moet dus zo goed mogelijk bewaard blijven.

- *Concentratie van geluid heeft de voorkeur in het stiltegebied*

Delen van de aan te pakken en/of aan te leggen wegen liggen in een stiltegebied. Hierover heeft afstemming plaatsgevonden met de provincie Zuid-Holland.

Overzicht stiltegebied Hoekse Waard - Zuidwest

In het algemeen geldt dat in een dergelijk gebied niet-gebiedseigen geluiden verboden zijn. Te denken valt aan gemotoriseerd verkeer buiten de openbare weg, grootschalige evenementen of andere bronnen van lawaai. Overigens is daarbij (in de provincie Zuid-Holland) sprake van streefwaarden. Van absolute waarden is geen sprake.

Als gevolg van de aanpak van de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoekse Waard kan sprake zijn van de verplaatsing van verkeer van buiten naar binnen het stiltegebied. Ook dat verkeer wordt aangemerkt als gebiedseigen verkeer.

Het gebied is momenteel matig stil, omdat er wegen door het gebied lopen. Er zijn in de regelgeving over de stiltegebieden geen grenzen opgenomen over de maximale intensiteit van de wegen. Zoals aangegeven zal sprake zijn van een beperkte verkeerstoename in het gebied. Dit leidt gemiddeld tot iets meer geluid in het stiltegebied. Met de voorgestelde maatregelen zorgen we ervoor dat het zware verkeer gebruik maakt van de wegen die daarvoor bestemd zijn en minder verspreid door het gebied rijdt. Deze ‘bundeling’ van het zware verkeer zorgt ervoor dat het op de rustige plekken van het stiltegebied stiller wordt. Daarnaast verbetert de leefbaarheid en de verkeersveiligheid in het gebied. Bezoekers aan het gebied beleven de stilte daardoor beter en veiliger. Het aanleggen van extra wegen (zonder verwijderen van bestaande wegen) is daarmee minder gewenst.

Bij een (eventueel) benodigde ontheffing wordt beoordeeld in hoeverre een goede maatschappelijke afweging heeft plaatsgevonden. Met het voorleggen van dit voorstel aan gemeenteraad en Verenigde Vergadering wordt daar in voldoende mate aan voldaan.

- *De bestaande structuur wordt zo veel mogelijk gevolgd en doorsnijding van het landschap wordt voorkomen*

Niet alleen vanuit het stiltegebied is het gewenst zo veel mogelijk de bestaande structuur te volgen. Ook wordt daarmee de doorsnijding van het landschap voorkomen. Dit om het karakter van het gebied zo veel mogelijk te respecteren.

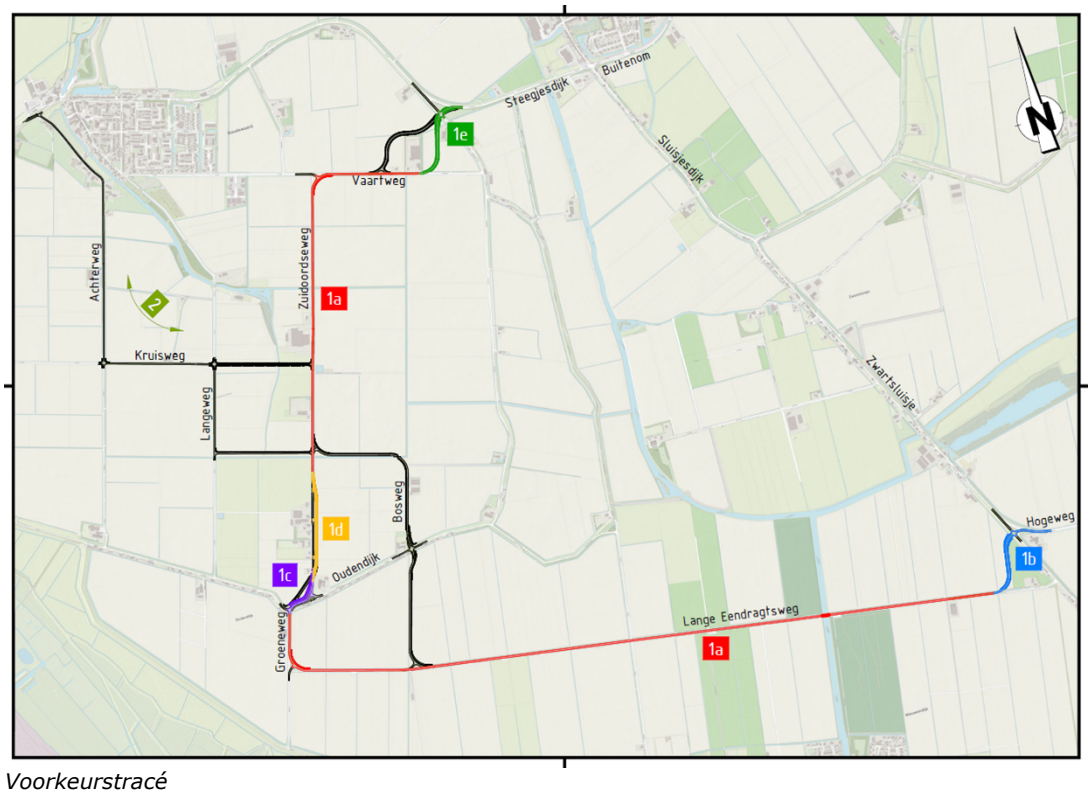
- *Het opwaarderen van de bestaande structuur vraagt een lagere investering*

Ook het kostenaspect speelt een rol. De aanleg van nieuwe wegen is kostbaarder dan het opwaarderen van de bestaande wegen. Daarmee is de variant via de Bosweg substantieel duurder dan de variant via de aan te passen Zuidoordseweg.

- **Voorkeurstracé**

Bovenstaande argumenten leidt tot het volgende voorkeurstracé:

1a: De bestaande Lange Eendragtsweg, Groeneweg, Zuidoordseweg en Vaartweg worden verbreed en duurzaam veilig ingericht;
1b: De Hogeweg en de Lange Eendragtsweg met elkaar verbinden via een nieuw aan te leggen weg ten westen van Zwartsluisje;
1c: De Oudendijk ter hoogte van de nummers 54 t/m 58 verbreden en hier een aparte fietsverbinding aanleggen;
1d: Een parallelweg aanleggen ter hoogte van de woningen langs de Zuidoordseweg nummers 10 t/m 22;
1e: De Steegjesdijk en de Vaartweg met elkaar verbinden via een nieuw aan te leggen weg ten oosten van Vaartweg 13;

Voorkeurstracé

Kanttekeningen

- *Onder de betrokkenen bestaat geen consensus over de beste oplossing*

In bijlage 5 vindt u een overzicht van alle reacties die we ontvingen op de verkeerskundige ontwerpen. Deze reacties zijn ontvangen via de reactieformulieren op de website, mails, telefoontjes en persoonlijke gesprekken. Ook konden tijdens de inloopavond van 23 augustus aanwezigen hun reacties geven op de ontwerpen via zogenaamde 'geeltjes'. Gedurende de avond zijn circa 150 personen aanwezig geweest. Via de reactieformulieren op de website zijn ± 45 reacties ontvangen.

Uit de ontvangen reacties blijkt dat onder de grote groep betrokken bewoners geen consensus bestaat over de beste oplossing. APPM kwam in haar rapport tot dezelfde conclusie.

- *Algemene teneur van de ontvangen reacties is vrij negatief*

De respons via de post-its, reactieformulieren en brieven is doorgaans vrij negatief, alhoewel er ook wel een aantal positieve reacties is. De teneur is samengevat:
'not in my backyard'
het wordt drukker
men gaat op de verbrede wegen harder rijden
de fietsers en wandelaars komen in de knel
het wordt onveiliger
geluid- en trillingsoverlast en -schade nemen toe
het stiltegebied wordt niet gerespecteerd
de problemen van Zwartsluisje/Sluisjesdijk worden verplaatst naar elders
Kleinjan verplaatsen naar A29
behoud van het HW-landschap en de daarbij horende bomen

Daarnaast zijn er klachten over het doorlopen participatieproces ("lastig via Teams" en "drukke inloopavond") en het ''niet meenemen van varianten die door inwoners zijn aangedragen'' alsook het presenteren van 'een nieuwe variant' (variant B) die niet eerder aan de orde zou zijn geweest (maar wel door APPM wordt benoemd).

In bijlage 5 zijn alle reacties gerubriceerd naar onderwerp en is per onderwerp een antwoord gegeven.

- *Er zijn aanvullende verkeersmaatregelen nodig op bestaande wegen*

Naast het vormgeven van de nieuwe route zijn ook op de bestaande wegen maatregelen nodig om het verkeer te bewegen het verkeersgedrag aan te passen.

a) Zwaar verkeer
Vrachtwagens en landbouwverkeer maken momenteel gebruik van wegen die in meer of mindere mate niet geschikt zijn dergelijk verkeer te verwerken. Daarbij wordt vooral gekeken naar de combinatie met langzaam verkeer, het passeren en onoverzichtelijke situaties.
Met het optimaliseren van de zuidwestelijke ontsluiting wordt het mogelijk (zwaar) verkeer zo lang mogelijk over doorgaande wegen te leiden. Het gebruik van de wegen binnen het gebied moet daarmee zoveel als mogelijk worden beperkt.

Overigens moet daarbij worden opgemerkt dat op de meeste wegen (vracht)verkeer te allen tijde mogelijk moet blijven vanwege aanliggende bedrijven en/of agrarische percelen.
Daarmee zullen sommige maatregelen niet van toepassing zijn voor verkeer 'met een aantoonbare bestemming'. Dit geldt niet alleen voor de verbinding Sluisjesdijk – Zwartsluisje maar ook hieraan ten oosten en westen gelegen wegen.

In overleg met de gebruikers zal gekeken worden hoe groot het gebied wordt waarin uitsluitend bestemmingsverkeer wordt toegestaan.

Daarnaast zal het, op strategische punten, ook nodig zijn (vracht)verkeer volledig uit te sluiten. Te denken valt aan (korte) gedeeltes met uitsluitend woonhuizen om zo doorgaand verkeer fysiek te dwingen de route aan te passen zoals Sluisjesdijk binnen de bebouwde kom van Piershil.

b) Fietsverkeer
Ondanks de toepassing van fietsvoorzieningen zoals rode stroken, is de combinatie van (doorgaand) zwaar verkeer op de veelal smallere wegen niet optimaal. Het streven is de doorgaande stromen van het gemotoriseerd verkeer te scheiden van het doorgaande fietsverkeer.
Daarmee wordt voorkomen dat dure ingrepen moeten worden gedaan (zoals het aanleggen van vrijliggende fietspaden). Ook wordt het mogelijk, door bijvoorbeeld het bestemmen van bepaalde delen van wegen tot fietspad, het gemotoriseerde verkeer te dwingen van de beoogde wegen gebruik te maken. Daar waar sprake is van dubbel gebruik wordt overwogen fietsstraten in te richten. Belangrijke voorwaarde daarbij is dat het aantal fietsers en motorvoertuigen minimaal gelijk moet zijn.

c) Bewegwijzering
Om de nieuwe route te benadrukken zal de bestaande bewegwijzering moeten worden aangepast. Daarbij zal niet alleen gekeken worden naar Piershil en Goudswaard maar ook Zuidzijde en Nieuw Beijerland.
Met name omdat de doorgaande verbinding meer naar het westen wordt verlegd kan het (vanuit de A29/Zuid Beijerland) logischer zijn via Oud Beijerland (N217/Buitenom) naar Nieuw Beijerland te rijden.

Op het moment dat bepaalde wegen voor doorgaand verkeer worden afgesloten zullen duidelijke vooraankondigingen moeten worden geplaatst.
Of het met de nieuwe maatregelen nodig is specifieke bedrijvenbewegwijzering aan te brengen, moet in een later stadium blijken.

d) Overige maatregelen
Naast de hiervoor genoemde maatregelen met betrekking tot de verkeerscirculatie van het (zwaar) verkeer is ook aandacht voor maatregelen om met name de snelheid van het verkeer aan te pakken.

Op de huidige ‘doorgaande’ route via Zwartsluisje – Sluisjesdijk blijkt, op basis van metingen, geen sprake van structurele overschrijding van de maximum snelheid. Wel staat er langs deze route veel (niet onderheide) bebouwing dicht op de weg en is de route een fietsverbinding. Ook zal, zoals hiervoor beschreven, plaatselijk (zwaar) verkeer gebruik moeten blijven maken van de route. Hierdoor zijn de mogelijkheden tot het toepassen van fysieke maatregelen beperkt.
Op de aan te passen verbinding zal in ieder geval op kruispunten sprake zijn van (zo nodig visuele) kruispuntplateaus. Ook worden op langere tussenliggende wegvakken drempels aangelegd.

Het waterschap zal, veelal op basis van zogenaamde motto-borden, verkeer attenderen op de gewijzigde verkeerssituatie. Daarmee wordt ook gestreefd het gedrag van de weggebruikers te beïnvloeden.

Handhaving is te allen tijde het sluitstuk binnen te nemen maatregelen. Zodoende zullen eerst de beoogde maatregelen moeten worden doorgevoerd, geëvalueerd en waar nodig/mogelijk aangepast.
Pas als blijkt dat dit niet leidt tot de gewenste resultaten zal in overleg met politie en justitie worden getreden om eventueel tot specifieke handhavingsacties over te gaan

Verbetering verkeersstructuur Hoeksche Waard zuidwest

Visie op de verkeersstructuur

April 2022

Arcadis management consultants

gemeente Hoeksche Waard

waterschap Hollandse Delta

Inhoudsopgave

1.	INLEIDING	3
2.	AANPAK EN WERKWIJZE	6
3.	HET GEBIED EN DE OPGAVEN	9
4.	WAT VINDT DE OMGEVING ERVAN?	15
5.	TOETSING	21
6.	CONCLUSIES EN ADVIES	27
7.	BIJLAGEN	32

1. INLEIDING

Aanleiding

In het zuidwestelijke deel van de Hoeksche Waard wordt (al jaren) overlast ervaren van vracht- en landbouwverkeer op de smalle dijk- en polderwegen in het gebied. De wegenstructuur in het gebied is niet ‘meegegroeid’ met de ontwikkeling van het verkeer. In de Leenheerenpolder wordt, in samenwerking tussen meerdere partijen waaronder de gemeente, een gebied ontwikkeld met woningen en een natuur- en recreatiegebied. Het moet een aantrekkelijke plek worden voor inwoners en toeristen. In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd naar de effecten op het verkeer van deze ontwikkeling. Daarnaast heeft de gemeente Hoeksche Waard in het Hoofdlijnenakkoord uitgesproken dat het een stevige opgave heeft om de vitaliteit van de gemeente te behouden. Mobiliteit en de bereikbaarheid van het gebied is daar een belangrijk element in.

In het Programmaplan Mobiliteit is de ontsluiting van de zuidwestkant van de Hoeksche Waard als één van de prioriteiten gedefinieerd. De opgave hierbij is het verbeteren van de leefbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid, zowel in de kern van b.v. Zwartsluisje als op de Sluisjesdijk en andere dijken en wegen. De gemeente Hoeksche Waard en het waterschap Hollandse Delta willen graag een proces doorlopen om samen met de betrokkenen keuzes te maken in de integrale verbetering van de ontsluiting van dit gedeelte van de Hoeksche Waard. Het betreft zowel keuzes in de ontsluiting van voorziene ontwikkelingen als de Leenheerenpolder (en de verbinding via Piershil naar het noorden) als keuzes in de verbetering van de zuidwestelijke verbinding (naar de zuidelijke aansluiting op de A29 bij afrit Numansdorp). In dit gebied is in de afgelopen decennia weinig veranderd aan de infrastructuur terwijl er wel een autonome ontwikkeling van het verkeer is geweest.

Doel

Het doel van de visie op de verkeersstructuur in het zuidwestelijke deel van de Hoeksche Waard is:

- Perspectief schetsen voor een optimale en logische verkeersontsluiting
- Input geven voor de toekomstige wegencategorisering
- Basis leggen voor het beperken van de ervaren overlast (geluid, trillingen) door zwaar vracht- en landbouwverkeer, hardrijdende personenvoertuigen
- Basis leggen voor het beperken van verkeersonveiligheid van wandelaars en fietsers in het gebied.
- Basis leggen voor concrete uitwerking van maatregelen en acties op de korte en middellange termijn

De visie sluit aan bij:

- Programmaplan Mobiliteit
- Mobiliteitsagenda
- Gebiedsvisie Leenheerenpolder
- Omgevingsvisie Hoeksche Waard

REALISATIE ZUID-WEST TRACE

A

Het zuidwesten van de Hoeksche Waard is niet met hoofdwegen ontsloten, maar door het onderliggend wegennet. Dit terwijl er veel zwaar vrachtverkeer over de kwetsbare dijken rijdt, er een grootschalig recreatief natuureiland (Tiengemeten) ligt en er ambities zijn om de Leenheerenpolder recreatief te ontwikkelen. Een nieuwe goede ontsluiting is dan ook noodzakelijk.

2. AANPAK EN WERKWIJZE

Deze visie is tot stand gekomen in een gezamenlijk proces met de gemeente Hoeksche Waard en het waterschap Hollandse Delta. In een proces van circa tien maanden is gewerkt aan een visie op de verkeersstructuur, waarbij de inbreng van de omgeving een prominente rol heeft gehad. Tijdens de verschillende stappen van het proces hebben bewoners en andere belangstellenden hun mening kunnen geven en input meegegeven voor de visie. De bestuurlijke aanhaking is geborgd door diverse bestuurlijke overleggen tussen gemeente en waterschap.

De visie is in vijf stappen tot stand gekomen:

Stap 1	Stap 2	Stap 3	Stap 4	Stap 5
Probleemanalyse en vaststellen vertrekpunt	Ophalen kansen, knelpunten en informatie voor oplossingsrichtingen	Analyse van de input	Toetsing van oplossingsrichtingen en varianten	Opstellen eindadvies en bestuurlijke afstemming
	Participatie-avond	*Participatie-avond*	*Aanvullende gesprekken*	
juni 2021	***juli 2021***	***augustus – oktober 2021***	***september – februari 2022***	***maart-april 2022***

Het vertrekpunt van de visie bestaat uit de inventarisatie van bestaande onderzoeken en beleidsdocumenten en een ronde langs de (bestuurlijke) velden. Enkele overleggen met belangenorganisaties en andere groeperingen uit het gebied en een schouw van de huidige situatie maakten hier onderdeel van uit. Tijdens de eerste participatieavond heeft APPM haar eerste resultaten gepresenteerd en konden de aanwezigen ingaan op de huidige en de te verwachte problematiek. APPM heeft vervolgens de input vanuit de omgeving verwerkt en geanalyseerd, samen met het nieuwe onderzoek van de Baan Verkeersadvies. In samenspraak met gemeente en waterschap heeft APPM daarna haar conceptadvies opgesteld. Deze is tijdens de tweede participatieavond getoetst bij de omgeving, waarna iedereen nog in de gelegenheid is geweest een reactieformulier in te sturen. In dezelfde periode hebben diverse bewoners van de Zuidoordseweg, Groeneweg en een deel van de Oudendijk een alternatief voorstel aan fractievoorzitters van de gemeente gestuurd. Om beter inzicht te krijgen over draagvlak en de argumentatie bij de verschillende oplossingsrichtingen zijn een aantal aanvullende gesprekken gevoerd.

Na deze aanvullende gesprekken heeft APPM haar eindadvies over de visie op de verkeersstructuur afgerond.

Verslaglegging en relevante documenten van dit proces zijn te vinden op de website van de gemeente Hoeksche Waard: https://www.gemeentehw.nl/direct-regelen/wonen-en-verkeer/betere-ontsluiting-voor-hoeksche-waard-zuidwest/

3. HET GEBIED EN DE OPGAVEN

Karakter van het gebied Hoeksche Waard zuidwest

Het karakter van het gebied met dijkwegen, polders en kleine kernen moet behouden blijven. De overlast van verkeer wordt vooral gemerkt in de kernen en op de dijk- en polderwegen, waar huizen dicht op de wegen staan. Maar ook landbouw en (verwerkende) bedrijvigheid is onderdeel van dit gebied en heeft een grote sociale en economische functie in het gebied. Er moet daarom een goede oplossing gevonden worden voor de (negatieve) effecten van het vracht- en landbouwverkeer dat daarbij hoort. Als laatste wordt ook de ontwikkeling van o.a. woningbouw in de Leenheerenpolder en de recreatieve functie van het gebied meegenomen in deze studie. Bij de herontwikkeling van de Leenheerenpolder is het voornemen om:

- circa 60 woningen te realiseren;
- circa 40 recreatiewoningen te realiseren;
- het natuurgebied en recreatie verder te ontwikkelen.

Onderzoeken in het gebied Hoeksche Waard zuidwest

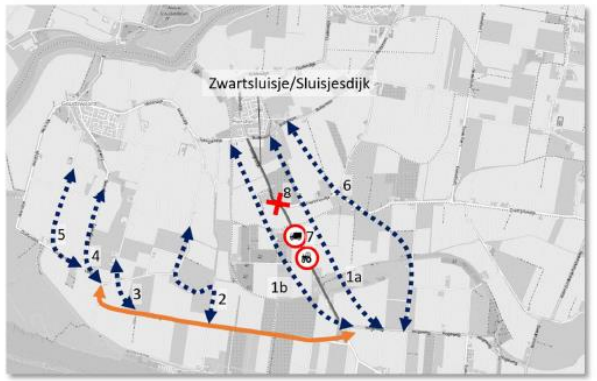
De afgelopen jaren hebben tal van verkeerskundige onderzoeken (zie bijlage 1) plaatsgevonden naar de verkeersstructuur in het zuidwestelijke deel van Hoeksche Waard. Deze onderzoeken vormen, samen met alle opmerkingen en reacties uit de omgeving, de input voor deze visie op de verkeersstructuur. APPM heeft zelf geen verkeerskundig onderzoek uitgevoerd, maar heeft de onderzoeksresultaten geanalyseerd en naast de input uit de omgeving gelegd. Uit de diverse verkeerskundige onderzoeken blijkt dat er tal van oplossingsrichtingen en varianten zijn onderzocht in de afgelopen jaren. Daarbij waren de onderzoeksvragen en uitgangspunten niet overal gelijk. Dat maakt het vergelijken van de diverse onderzoeken soms ook lastig. Wel onderschrijven de onderzoeken de huidige problematiek en adviseren de onderzoekers deze op te lossen door verbetering van de verkeersstructuur.

De herontwikkeling van de Leenheerenpolder zorgt daarnaast voor extra druk op de toch al kwetsbare verkeerstructuur (circa 800 extra verkeersbewegingen per dag) en maakt de urgentie groter.

Figuur 3.1: Ontsluitingsvarianten ontwikkeling Leenheerenpolder.

Bron: Goudappel

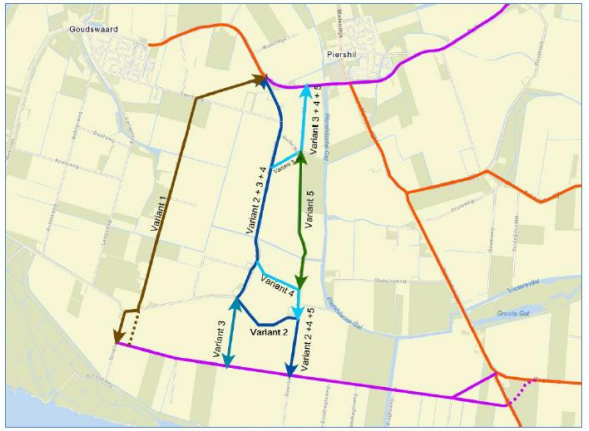
Figuur 2.1: Oplossingsrichtingen Zwartsluisje - Sluisjesdijk

Bron: Goudappel

Figuur 10: Globale ligging noordelijke route, inclusief brug

Bron: Royal HaskoningDHV

Figuur 8 – Tracévarianten met mogelijke optimalisaties (gestippeld)

Bron: De Baan

Opgaven in het gebied Hoeksche Waard zuidwest

Uit de onderzoeken die zijn uitgevoerd in het gebied zijn drie belangrijke opgaven te benoemen.

1. Zwartsluisje

Op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje rijden auto's, vracht- en landbouwvoertuigen en fietsers over dezelfde weg. Dit is van oudsher de verbinding tussen Piershil en het zuidelijke deel van de Hoeksche Waard. Door het smalle wegprofiel komt de verkeersveiligheid soms in het geding. Daarnaast staan de woningen dicht tegen de weg aangebouwd waarin door de bewoners overlast ervaren wordt van geluid en trillingen door de bewoners.

2. Vracht- en landbouwverkeer in het buitengebied

In het buitengebied rijden vracht- en landbouwvoertuigen over de smalle wegen in het gebied. Door de omgeving wordt aangegeven dat deze voertuigen vaak te hard rijden met onafgedekte lading. Door de lintbebouwing direct aan de dijk wordt er overlast door geluid en trillingen ervaren door de bewoners. Ook de verkeersveiligheid voor wandelaars en fietsers komt hierdoor soms in het geding omdat deze van dezelfde weg gebruik maken.

3. Goudswaard

Binnen de bebouwde kom van het dorp Goudswaard zijn de straten smal en huizen staan direct aan de weg. Zwaar en hardrijdend verkeer zorgt voor overlast in de kern van Goudswaard en is onwenselijk voor de verkeersveiligheid en leefbaarheid van het dorp. Met de ontwikkelingen in de Leenheerenpolder is het onwenselijk dat er extra verkeer door de kern van Goudswaard gaat rijden. Buiten de bebouwde kom wordt het dorp ontsloten door de Molendijk waar gemengd verkeer op zit. Op deze weg wordt veelal hard gereden, terwijl fietsers op de rijbaan fietsen.

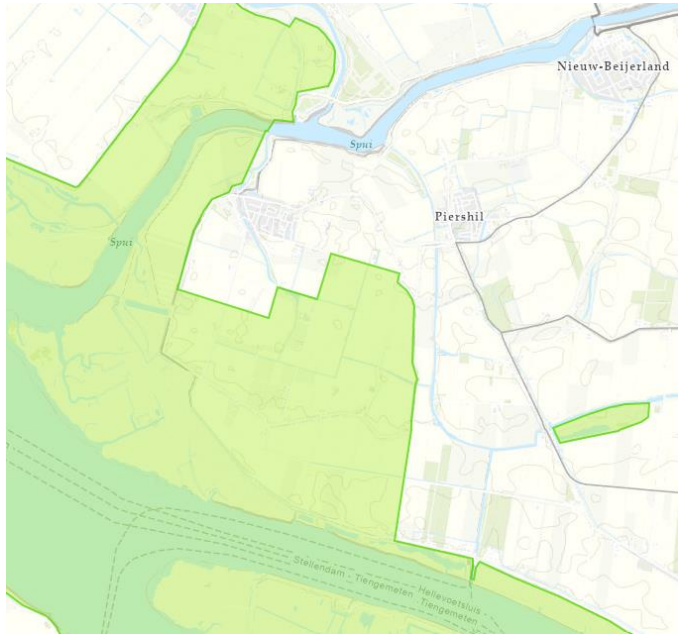

Randvoorwaarden en uitgangspunten voor het gebied

Door de gemeente en het waterschap zijn voor het gebied een aantal randvoorwaarden en uitgangspunten van belang bij het zoeken naar een oplossingsrichting:

- De herontwikkeling van de Leenheerenpolder is uitgangspunt;
- Het uitplaatsen van bedrijven in het gebied is voor het verbeteren westelijke verkeersstructuur van Hoeksche Waard niet aan de orde;
- Slopen/amoveren van woningen in het gebied is voor het verbeteren westelijke verkeersstructuur van Hoeksche Waard niet aan de orde;
- Om het stiltegebied (zie afbeelding en hiernaast) zo min mogelijk te belasten wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur;
- Bestaande verkaveling wordt zoveel mogelijk gevolgd en doorsnijding van bestaand landschap wordt zoveel als mogelijk voorkomen;
- Bestaande cultuurhistorische waarden worden zoveel mogelijk gerespecteerd.
- Conflicten tussen fietsverkeer en zwaar vracht- en landbouwverkeer worden zoveel mogelijk beperkt door o.a. duidelijke solitaire fietsroutes of vrijliggende fietspaden.
- Het beperken van overlast door zwaar vrachtverkeer over de dijken
- Een oplossing veroorzaakt minder overlast dan in de huidige situatie wordt ervaren.
- Een nieuwe route moet helder en robuust zijn en aantrekkelijk voor het beoogde verkeer.

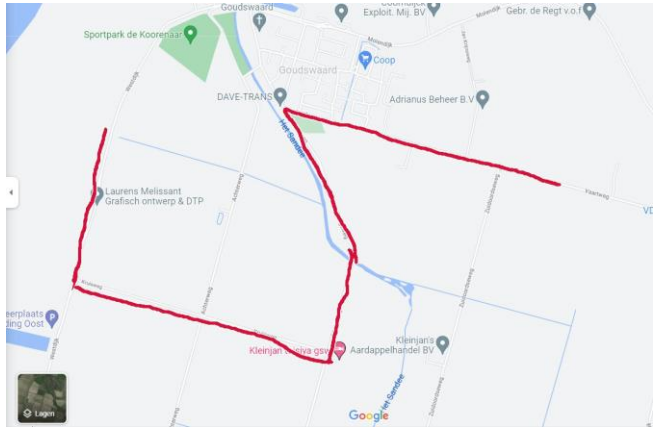

Stiltegebieden

Om stiltegebieden zo stil mogelijk te houden gelden een aantal regels. Het is verboden niet-gebiedseigen geluid te maken. Als het gaat om (nieuwe) infrastructuur dient een expliciete afweging tussen het belang van stilte en het belang van die infrastructuur gemaakt te worden. Met andere woorden: aanpassen/aanleggen mag wel, maar je zult goed moeten beargumenteren waarom het nodig is, waarom het belangrijker is dan de bescherming van stilte en of er maatregelen worden genomen om zoveel mogelijk de stilte in het gebied te behouden. *(Meer info: https://www.zuidholland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/stiltegebieden/)*

4. WAT VINDT DE OMGEVING ERVAN?

Participatie

De problematiek leeft onder de bewoners, maar niet iedereen is het er over eens *dat er wat* moet gebeuren en/óf *wat er* moet gebeuren. Hierbij hebben bewoners zorgen of de oplossingen wel voor hen het gewenste effect hebben, en of de problematiek niet simpelweg verplaatst naar andere locaties.

De gemeente en waterschap, samen met een groot deel van de bewoners en bedrijven, zien de urgentie en vinden dat niets doen geen optie is. Ze willen dat de verkeersoverlast die nu ervaren wordt, wordt opgelost met een andere route voor het auto- en vrachtverkeer. Een aantal bewoners zien het uitplaatsen van (grote) bedrijven als oplossing en geven aan dat nieuwe doorsnijdingen het karakter van het gebied aantasten of dat aanpassingen aan infrastructuur juist extra verkeer kan aantrekken.

Voor, tijdens en na de beide participatieavonden hebben bewoners en ondernemers suggesties en ideeën gedeeld over de oplossing voor de verkeersproblematiek. Een deel van de ingebrachte oplossingen is hiernaast te zien. Op pagina 17 is een aantal van de binnengekomen reacties via de chat en Mentimeter weergegeven.

Ook besteed de media regelmatig aandacht aan de problematiek in het gebied. Op pagina 18 zijn enkele krantenberichten verkort weergegeven.

Samenvatting van reacties via de chat en Mentimeter

Leefbaarheid

- Woongenot
- De trillingen van het verkeer aan de dijken
- Sluipverkeer voorkomen
- Nu ook al overlast van motor fanaten en Zandvoort racers
- Niet alle problemen neerleggen op de Achterweg
- Problematiek niet verplaatsen naar Oudendijk
- Rust, ruimte en landschap van de oude dijken respecteren

Natuur en milieu

- Ecopassage
- Nieuwe route dwars door stiltegebied
- Behoud van het landelijke karakter
- Zorg over lichtvervuiling door straatverlichting
- Milieubescherming
- Behoud van het recreatieve karakter
- Koppeling van kansen, vergroten biodiversiteit?

Verkeersveiligheid

- Gebrek aan stoepen op dijken maakt wandelen gevaarlijk
- Probleem niet alleen de hoeveelheid verkeer, maar vooral de snelheid. Lage snelheid is ook minder trillingen
- Gevaarlijk om te fietsen
- Handhaven van snelheid
- Veiligheid leefomgeving
- Verkeersveiligheid onderbelicht: ik mis vrij liggende fietspaden, snelheidsbeperkende maatregelen en veilige kruisingen
- Kijk naar de inrichting van de wegen

Bereikbaarheid

- Onderzoek naar waarom nieuwe ontsluiting nodig is
- Ook graag aandacht voor bereikbaar houden van dorp Goudswaard (afstand tot snelweg / doorstroming)
- Meer aandacht voor fietsen en wandelen
- Leenheerenpolder niet ontsluiten via Molendijk of Oudendijk
- Van Zwartsluisje geen doorgangsroute maken
- Meer ruimte voor wandelaars

Aandacht problematiek in de media (bron: AD.nl)

▲ Zuidoordseweg Goudswaard © Jeffrey Groeneweg

Verenigd verzet tegen verkeersoverlast in polder: 'Laten we niet klakkeloos meer asfalt neerleggen'

Angst voor meer asfalt, voor meer zwaar vrachtverkeer, voor meer schade aan de huizen en voor een verdere aantasting van de open polders en dijken in de zuidwesthoek van de Hoeksche Waard. Enkele direct betrokken (actie)groepen en bewoners van het Goudswaardse buitengebied hebben hun handen ineengeslagen om gezamenlijk op te trekken in hun strijd voor leefbaarheid en verkeersveiligheid.

Arie Bevaart 23-07-21, 19:46

▲ De Leenheerenpolder bij Goudswaard moet een getijdengebied worden en daar zit niet iedereen op te wachten. © Victor van Breukelen

Verzet tegen plannen Leenheerenpolder laait weer op: 'Bescherming is geboden!'

Natuurmonumenten is door de provincie aangewezen als de nieuwe eigenaar en beheerder van de Leenheerenpolder bij Goudswaard. Het betekent een volgende stap op weg naar de transformatie van agrarisch gebied tot getijdennatuur. Tegelijk laait ook het verzet weer op.

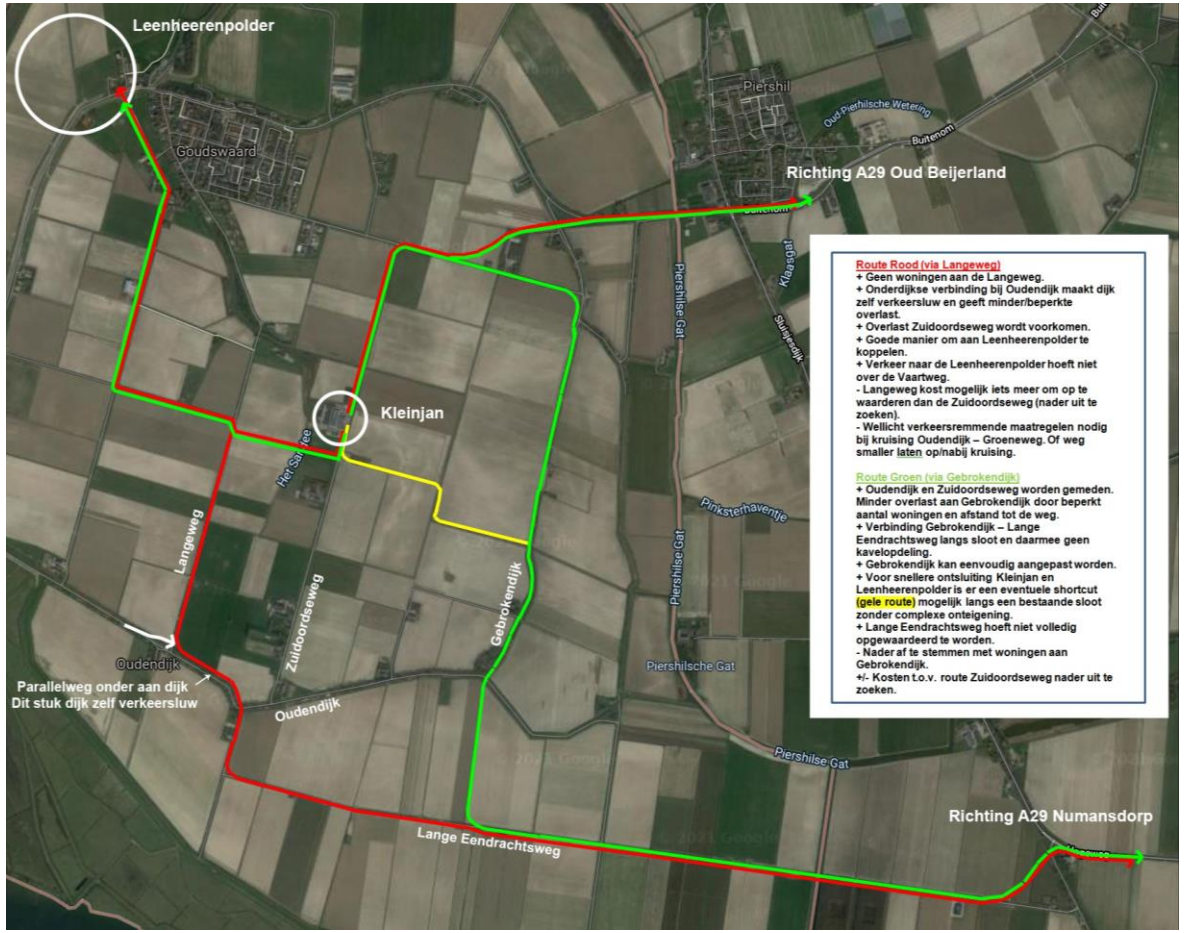
Yvonne Keunen 09-09-21, 07:00

▲ Bas Schelling, de voorzitter van Dorpsvereniging De Coorndijk uit Goudswaard.© Jeffrey Groeneweg/Qphoto

Leenheerenpolder houdt Goudswaard bezig: 'Niet het alleenrecht op onze polders en natuurgebieden'

Arie Bevaart 4 oktober 2021, 7:00

Alternatief voorstel ingebracht bij fractievoorzitters gemeente

Aanvullende gesprekken

Na de tweede participatieavond hebben diverse bewoners van de Zuidoordseweg, Groeneweg en een deel van de Oudendijk een alternatief voorstel (zie afbeelding hiernaast) aan fractievoorzitters van de gemeente gestuurd.

In november hebben de betrokken bestuurders van gemeente en het waterschap aangegeven dat zij graag met de direct omwonenden in gesprek willen gaan over de verschillende varianten. De bestuurders willen graag een beter inzicht krijgen in het draagvlak en de argumentatie bij de verschillende mogelijkheden, voor zij er een besluit nemen over de route van de hoofdstructuur.

In januari 2022 zijn er daarom drie gesprekken gevoerd met de volgende drie groepen:

- Grondeigenaren
- Gebrokendijk
- Zuidoordseweg en Oudendijk

De input uit deze gesprekken zijn meegenomen in de toetsing.

Ingebrachte varianten

Tijdens de aanvullende gesprekken werd duidelijk dat de direct omwonenden zeer betrokken zijn en graag meedenken over mogelijke oplossingsrichtingen. Tijdens deze gesprekken zijn nog enkele nieuwe varianten gepresenteerd (zie afbeeldingen hieronder).
Vanuit verschillende perspectieven gekeken naar een oplossingsrichting die zo min mogelijk hinder veroorzaakt in de directe omgeving. Dit resulteert in een alternatief voorstel dat via de Dwarsweg over geheel nieuwe oost-westelijke infrastructuur wordt aangehaakt op de Kruisweg (a, b). Daarnaast is een alternatief voorstel voor een noord-zuidroute via de Gebrokendijk gepresenteerd (c) en is met de gemeente en het waterschap gesproken over een variant via de Bosweg.

Afbeelding a, b, c: Ingebrachte varianten tijdens aanvullende gesprekken

5. TOETSING

Oplossingsrichtingen

Uit alle input blijkt dat er een keur is aan mogelijke oplossingsrichtingen. Op de volgende pagina zijn deze op kaart weergegeven.
Om deze te toetsen zijn combinaties van bestaande en nog niet bestaande routes gemaakt. Het betreft hierbij het gebied tussen grofweg de Lange Eendrachtsweg en de Zuidoordseweg.
Voor de ontsluiting van de Leenheerenpolder (a,c; zie kaart pagina 23), de verbinding tussen Vaartweg en Steegjesdijk (j) en de ontsluiting tussen Hogeweg en Lange Eendrachtsweg (k) lijkt de keuze voor de route eenvoudiger, daarover meer op pagina 26.

Mogelijke route-opties voor het gebied tussen de Lange Eendrachtsweg en de Zuidoordseweg

Op basis van de verschillende oplossingsrichtingen zijn de volgende route-opties (van west naar oost) mogelijk:

1. Lange Eendrachtsweg – Groeneweg - Oudendijk – Langeweg – nieuwe verbinding tussen Langeweg en Zuidoordseweg (b –c)
2. Bestaande route via Lange Eendrachtsweg – Groeneweg - Oudendijk - Zuidoordseweg (d)
3. Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – Bosweg – nieuwe verbinding naar Zuidoordseweg (g - f)
4. Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – Gebrokendijk – nieuwe verbinding naar Zuidoordseweg (h - e)
5. Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – Dwarsweg – nieuwe verbinding via Oude Nieuwlandsedijk naar Zuidoordseweg (i - e)

Verzameling oplossingsrichtingen

Toetsing van route-opties

Belangrijke aspecten die van belang zijn bij de toetsing van de route-opties zijn onder meer het oplossend vermogen en het draagvlak in de omgeving. Daarnaast is het van belang dat de oplossing zo veel mogelijk aansluit bij de randvoorwaarden en uitgangspunten voor het gebied (zie pagina 14). Het gaat daarbij onder andere over het beperken van doorsnijding van percelen en landschap, het zo min mogelijk aantasten van het stiltegebied (zoveel mogelijk volgen van bestaande infrastructuur) en cultuurhistorische waarden.

Route 1: Lange Eendrachtsweg – Groeneweg - Oudendijk – Langeweg – nieuwe verbinding tussen Langeweg en Zuidoordseweg (b –c)

Deze route-optie ligt niet centraal in het gebied, waardoor het voor (vracht)verkeer minder aantrekkelijk (logisch) is deze route te gebruiken. De route heeft daardoor een lager probleemoplossend vermogen. Ook gaat de route langs diverse woningen/percelen aan de Oudendijk. Dit zou opgelost kunnen worden door een nieuwe parallelle verbinding te maken onder aan de dijk. Ook is er een stuk nieuwe infrastructuur om deze route aan te takken op het noordelijke deel van de Zuidoordseweg (c). Deze route zou passen bij de ontsluiting van de toekomstige ontsluiting van de Leenheerenpolder (a). Vanuit de omgeving is deze route in eerste instantie wel aangedragen, maar in de gesprekken werd duidelijk dat deze route niet echt als haalbare en wenselijke optie wordt gezien.

Route 2: Bestaande route via Lange Eendrachtsweg – Groeneweg - Oudendijk - Zuidoordseweg (d)

Deze huidige route wordt nu veel gebruikt door het (vracht)verkeer. Het is misschien wel de meest logische en bekende route in het gebied. De route ontsluit veel woningen en bedrijven in het gebied, waardoor langs deze route in de huidige situatie misschien wel de meeste hinder wordt ervaren. Door de ligging in het gebied heeft deze route een hoog probleemoplossend vermogen. De route volgt bestaande infrastructuur, waardoor er geen nieuwe infrastructuur aangelegd hoeft te worden. Wel moet de huidige infrastructuur aangepast worden.

Route 3: Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – verlengde Bosweg – nieuwe verbinding naar Zuidoordseweg (g - f)

Deze route-optie ligt centraal in het gebied waardoor het probleemoplossend vermogen hoog is. Met deze route wordt de Oudendijk en stuk van de Zuidoordseweg waar woningen dicht aan de weg liggen ontlast. Voor de verlenging van de Bosweg is nieuwe infrastructuur nodig. De inpassing van de oversteek van de Bosweg via Oudendijk richting Lange Eendrachtsweg kan via grondgebied van het waterschap worden gerealiseerd. Omdat de Bosweg in de huidige situatie alleen twee percelen ontsluit zal de infrastructuur opgewaardeerd moeten worden om deze beter aan te laten sluiten bij de nieuwe situatie.

Route 4: Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – Gebrokendijk – nieuwe verbinding naar Zuidoordseweg (h - e)

Om deze route-optie te realiseren moet een groot deel van de nieuwe verbinding tussen Lange Eendrachtsweg en Zuidoordseweg nieuwe infrastructuur aangelegd worden. Deze nieuwe infrastructuur doorkruist het stiltegebied en landbouwpercelen. Vanuit de omgeving wordt deze route-optie als onwenselijk gezien, omdat deze vlak langs woningen aan de Gebrokendijk ligt. De panden 6 en 6B hebben de status van een rijksmonument. Het verbreden van de weg langs deze panden moet daardoor aan bepaalde eisen voldoen, omdat er alles aan gedaan moet doen om het beschadigen van het rijksmonument te voorkomen.

Route 5: Deels nieuwe verbinding via Lange Eendrachtsweg – Dwarsweg – nieuwe verbinding via Oude Nieuwlandsedijk naar Zuidoordseweg (i - e)

De omgeving heeft deze route-optie ingebracht, omdat deze zo min mogelijk bewoners last van hebben. Voor deze route moet er veel nieuwe infrastructuur worden aangelegd. De route doorsnijdt percelen, landbouwgronden en het stiltegebied. Doordat deze verder weg ligt van de bebouwing en bedrijven is deze route minder logisch, waardoor het probleemoplossend vermogen lager dan bij de andere route-opties. De Oude Nieuwlandsedijk is een dijk met cultuurhistorische waarden. Het realiseren van een nieuwe weg hier lijkt daardoor niet of moelijker haalbaar.

Verbinding Steegjesdijk – Vaartweg

Om de overlast van het (vracht)verkeer aan de Molendijk (tussen Steegjesdijk en Vaartweg) te beperken en om de vorkstructuur te verbeteren wordt gezocht naar een 'nieuwe' verbeterde verbinding tussen Steegjesdijk en Vaartweg. De gemeente heeft hierover met de direct omwonenden gesproken. Daaruit is naar voren gekomen dat deze route bij voorkeur aan de oostkant van de huidige Molendijk wordt gerealiseerd (j). Hierdoor ontstaat een logische verbinding in de richting van de Zuidoordseweg en toekomstige Leenheerenpolder. Bestemmingsverkeer richting Goudswaard kan via de Molendijk blijven rijden. De exacte ligging en concrete vormgeving van deze route moeten in een later stadium nog nader uitgewerkt worden.

Verbinding Hogeweg – Lange Eendrachtweg

Om de vorkstructuur aan de zuidkant te verbeteren wordt gezocht naar het verbeteren van de verbinding tussen de Hogeweg en Lange Eendrachtsweg. Uit gesprekken met een aantal belanghebbenden is naar voren gekomen dat deze route bij voorkeur aan de westkant van het huidige Zwartsluisje (k) wordt gerealiseerd. Hierdoor ontstaat een logische verbinding in de richting van de Lange Eendrachtsweg/Zuidoordseweg en toekomstige Leenheerenpolder. De exacte ligging en concrete vormgeving van deze route moeten in een later stadium nog nader uitgewerkt worden.

Ontsluiting Leenheerenpolder

De meest logische route om de toekomstige Leenheerenpolder te ontsluiten is via de Achterweg (a). Hierdoor rijdt het verkeer niet door Goudswaard en kan het verkeer direct op de vorkstructuur (Zuidoordseweg) worden ontsloten.

Hiervoor dient wel een nieuwe verbinding worden gemaakt tussen de Kruisweg en de Zuidoordseweg (c). De exacte ligging én concrete vormgeving van dit tracédeel (c) moeten in een later stadium nog nader uitgewerkt worden.

6. CONCLUSIES EN ADVIES

Conclusies

De meerderheid van de deelnemers aan de participatie-avonden en aanvullende gesprekken (h)erkent de geschetste problematiek van de verkeersoverlast in dit gebied. Voor de oplossing zijn er echter veel verschillende voorkeuren. Ook blijkt dat de verschillende oplossingsrichtingen zorgen voor onderlinge gevoeligheden, doordat bewoners het gevoel hebben dat het probleem wordt verplaatst.
Vanuit de visie van de gemeente behoort landbouw-gebonden bedrijvigheid en verkeer tot het karakter en de kracht van dit gebied. Duidelijk dat niet alle (verwachte) verkeersoverlast op te lossen is, maar wel gezocht worden naar een heldere en veilige structuur voor de verschillende verkeerstromen.

In het proces is duidelijk geworden dat de behoefte aan verbetering van de verkeersstructuur groot is. Dat sluit aan bij het doel van het proces: om te komen tot een heldere verkeersstructuur waarmee al het verkeer op een logische wijze het gebied kan bereiken (in en uit, noord en zuid), via wegen die hier beter geschikt voor zijn. De structuur moet een duidelijke aansluiting hebben met de vorkstructuur en zo een logische route bieden voor zowel het landbouw- en vrachtverkeer door het buitengebied, alsook voor het toekomstig verkeer van en naar de Leenheerenpolder.

De Hoeksche Waard zuidwest heeft twee logische 'in- en uitgangen' voor het gebied:

- het Buitenom (richting Oud-Beijerland en noordelijk A29);
- de Hogeweg (richting Zuid-Beijerland en zuidelijk A29).

Deze twee wegen zijn onderdeel van de 'vorkstructuur'. Met name in de zuidwestelijke hoek hebben de bestaande wegen geen goede aansluiting met de in- en uitgangen van het gebied, waardoor met name het (zware) verkeer via ongewenste routes (met name via Zwartsluijsje/Sluijsjesdijk) loopt.

In de voorgestelde nieuwe hoofdstructuur (zie pagina 30) wordt het gebruik van de dijkwegen met lintbebouwing door het (zware / snelle) verkeer ontmoedigd, zodat hier meer ruimte ontstaat voor veiliger langzaam verkeer (wandelaars en fietsers). Om het verkeer over de gewenste routes te leiden, zijn naast aanpassing en deels nieuwe infrastructuur ook aanvullende maatregelen nodig. Om te komen tot definitieve keuze / vaststelling van de hoofdstructuur is eerst nog een verdere uitwerking / detaillering van de overgebleven varianten en aanvullende maatregelen nodig.

Advies

Om de verkeersstructuur van de Hoeksche Waard zuidwest te verbeteren wordt geadviseerd de volgende drie vervolgstappen / vervolgonderzoeken in gang te zetten (zie ook afbeelding op pagina 30).

A. Nadere uitwerking op inpasbaarheid (schetsontwerp) en globale kosten van drie varianten in de omgeving van de Zuidoordseweg-Oudendijk:

1. Variant Basis: via huidige Lange Eendrachtsweg – Oudendijk (**rood gestippeld**)
2. Variant Basis+: zelfde route, parallelle verbinding langs Oudendijk en Zuidoordseweg (gedeelte nabij woningen) (**lichtblauw gestippeld**)
3. Variant Alternatief: via Bosweg en nieuwe verbinding naar Zuidoorsdeweg (**paars gestippeld**)

B. Nadere uitwerking op inpasbaarheid (schetsontwerp) en globale kosten:

4. Verbinding Vaartweg - Steegjesdijk (**rood gestreept**)
5. Verbinding Hogeweg – Lange Eendrachtsweg (**rood gestreept**)
6. Ontsluiting Leenheerenpolder (**donkerblauw gestreept**)

C. Nadere uitwerking van verkeersbelemmerende maatregelen en globale kosten:

7. Zwartsluisje / Sluisjesdijk (**paarse ovaal**)
8. Goudswaard / Molendijk (**paarse ovaal**)

Advies verkeersstructuur

Aandachtspunten bij de vervolgstappen

Bij de hiervoor beschreven nadere uitwerkingen van de voorgestelde verkeersstructuur zijn op basis van het proces tot nu toe de volgende aandachtspunten te formuleren.

- Bij de uitwerking van de aan te passen infrastructuur moet goed worden gekeken naar de te bereiken wegencategorisering. Deze bepaalt namelijk niet alleen de functies van de wegen, maar geeft vanuit landelijke standaarden ook uitgangspunten voor de daarbij horende wegprofielen (voor b.v. de Lange Eendrachtsweg)
- Daarnaast is het wenselijk dat er tegelijkertijd ook helderheid komt over de fiets- en wandelroutes in het gebied. Deze moeten op de verkeersstructuur ook worden voorzien van veilige kruisingen (zoals b.v. het Tiengemetenpad – Lange Eendrachtsweg).
- In het afgelopen proces is geconstateerd dat de bewoners zeer betrokken zijn. Aan het begin van het proces van nadere uitwerking dient duidelijk te worden gemaakt op welke manier, wanneer en waarover de bewoners mee kunnen praten.
  Voor uitwerking van de diverse maatregelen kan locatie-specifieke participatie worden georganiseerd.
  Voor de meer generieke aspecten (wegencategorisering en afweging varianten) is meer generieke informatievoorziening wenselijk, maar de weging en besluitvorming zal in de raad plaatsvinden.

BIJLAGEN

Bijlage A: Onderzoeksrapporten en beleidsdocumenten

- Nota Verkeersafwikkeling Landbouw- en Vrachtverkeer; Gemeente Eemsmond (2006)
- Agrokatalysator Hoeksche Waard; Buck (2014)
- Vrachtverkeer Sluisjesdijk; XTNT (2016)
- Ontsluiting natuurontwikkeling Leenheerenpolder; Goudappel Coffeng (2017)
- Gebiedsvisie Leenheerenpolder; SOHW (2017)
- Quickscan Zwartsluisje - Sluisjesdijk; Goudappel Coffeng (2018)
- Onderzoek landbouwverkeer Hoeksche Waard; Tridée (2018)
- Fietsplan Hoeksche Waard 2018 -2026; Tridée (2018)
- Mobiliteitsagenda Hoeksche Waard; PZH/SHW (2018)
- Ontsluiting ontwikkeling Leenheerenpolder Update uitgangspunten 2019; Goudappel Coffeng (2019)
- Second opinion ontsluiting Leenheerenpolder; Royal HaskoningDHV (2019)
- Tracéverkenning fietsverbinding Piershil-Goudswaard F561; waterschap Hollandsche Delta (2020)
- Omgevingsvisie Hoeksche Waard; Gemeente Hoeksche Waard (2019)
- Programmaplan Mobiliteit; Gemeente Hoeksche Waard (2020)
- Ontsluitingsvarianten ontwikkeling Leenheerenpolder; Goudappel Coffeng (2020)
- Verkeersstudie Hoeksche Waard zuidwest; De Baan Verkeersadvies (2021)

Nederland mooier maken

APPM werkt aan een mooier Nederland. We streven naar een leefbare, bereikbare, klimaatbestendige, waterrijke en duurzame samenleving.

De Baan verkeersadvies

Verkeer | Verkeersveiligheid | Vorm

Rapport

Verkeersstudie Hoeksche Waard zuidwest

Afronding vorkstructuur in HWZW en ontsluiting Leenheerenpolder

Fase 2 – Schetsontwerpen ruimtegebruik varianten

Opdrachtgever:	Waterschap Hollandse Delta en Gemeente Hoeksche Waard
Datum:	4 augustus 2022
Versie:	Definitief

De Baan Verkeersadvies
Oude Garderenseweg 7
8075 PL Elspeet
The Netherlands

+31 (0)6 20 60 43 35
dirk@debaanverkeersadvies.nl
www.debaanverkeersadvies.nl
KvK Rotterdam: 70499047

Rapport

Verkeersstudie Hoeksche Waard zuidwest

Afronding vorkstructuur in HWZW en ontsluiting Leenheerenpolder

Fase 2 – Schetsontwerpen ruimtegebruik varianten

Opdrachtgever:	Waterschap Hollandse Delta en Gemeente Hoeksche Waard
Datum:	4 augustus 2022
Versie:	Definitief
Auteur:	Ing. D.L. de Baan (DBVa)
Schetsontwerpen:	K. van Overbeek (CTVO)
Rapportnummer:	P2112R02/D2
Projectnaam:	Verkeersstudie HWZW

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

1.1 VARIANTEN 1
1.2 UITGANGSPUNTEN 3

2. TOELICHTING OP SCHETSONTWERP VARIANT A 4

2.1 INLEIDING 4
2.2 TRACÉ EN DWARSPROFIEL 4
2.3 TRACÉOPTIES VAARTWEG - STEEGJESDIJK 4
2.3.1 Inleiding 4
2.3.2 Tracéoptie Variant A optie a – oostelijk van Vaartweg 11/13 5
2.3.3 Tracéoptie Variant A optie b – westelijk van Vaartweg 11/13 6
2.4 ZUIDOORDSEWEG 7
2.5 PASSAGE OUDENDIJK EN GROENEWEG 7
2.6 LANGE EENDRAGTSWEG 8
2.7 AANSLUITING LANGE EENDRAGTSWEG – HOGEWEG 9

3. TOELICHTING OP SCHETSONTWERP VARIANT A + 10

4. TOELICHTING OP SCHETSONTWERP VARIANT B 11

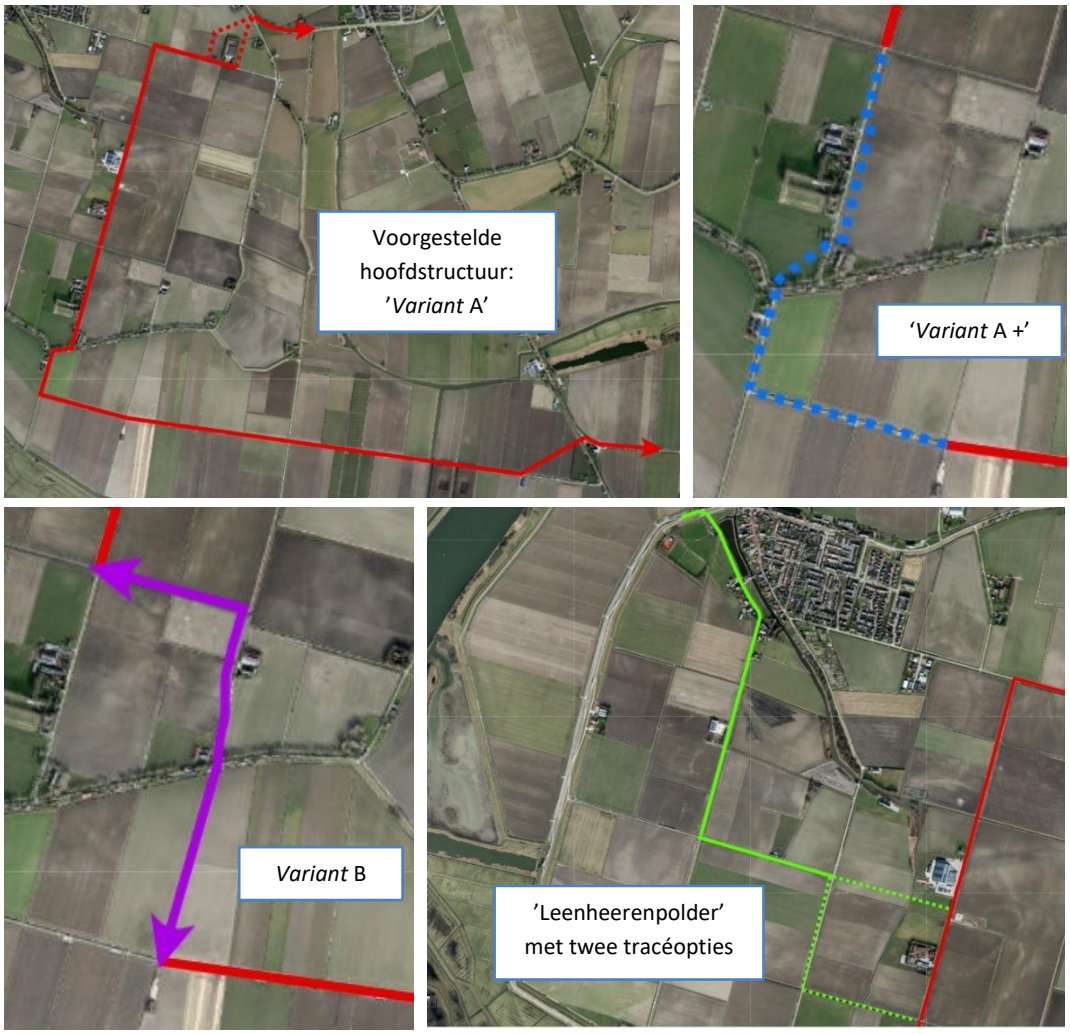
5. TOELICHTING OP SCHETSONTWERP LEENHEERENPOLDER 12

5.1 INLEIDING 12
5.2 TRACÉ, DWARSPROFIEL EN AANSLUITING WESTDIJK-ACHTERWEG 12
5.3 TRACÉOPTIES AANSLUITING OP ZUIDOORDSEWEG 13
5.3.1 Inleiding 13
5.3.2 Tracéoptie Leenheerenpolder zuidelijk Zuidoordseweg 8 13
5.3.3 Tracéoptie Leenheerenpolder noordelijk Zuidoordseweg 8 14

1. Inleiding

1.1 Varianten

Naar aanleiding van de uitgevoerde onderzoeken naar de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoeksche Waard is een aantal varianten ontwikkeld. In het samenvattende adviesrapport van APPM zijn deze benoemd en beschreven. Voor het gebied rond de Zuidoordseweg zijn drie varianten benoemd. Een aantal andere gebieden zijn benoemd als 'aandachts- of zoekgebied'. Voor deze gebieden moeten de mogelijkheden voor inpasbaarheid nader onderzocht en uitgewerkt worden. Om een goede afweging te kunnen maken is het gewenst de ruimtelijke inpasbaarheid van de tracés te onderzoeken. Daarnaast is de ontsluiting van de Leenheerenpolder aan de orde. Deze ontsluiting dient op de te onderzoeken varianten aan te sluiten.
Waterschap Hollandse Delta en Gemeente Hoeksche Waard hebben gezamenlijk drie varianten met twee tracéopties benoemd die een nadere uitwerking vergen ten aanzien van het ruimtebeslag en verkeerskundige effecten. *Variant A, Variant A+ en Variant B*.
Voor de ontsluiting van de Leenheerenpolder is een tweetal tracéopties uitgewerkt (zie Figuur 1).

Figuur 1 – Variant A, Variant A+, Variant B en Leenheerenpolder

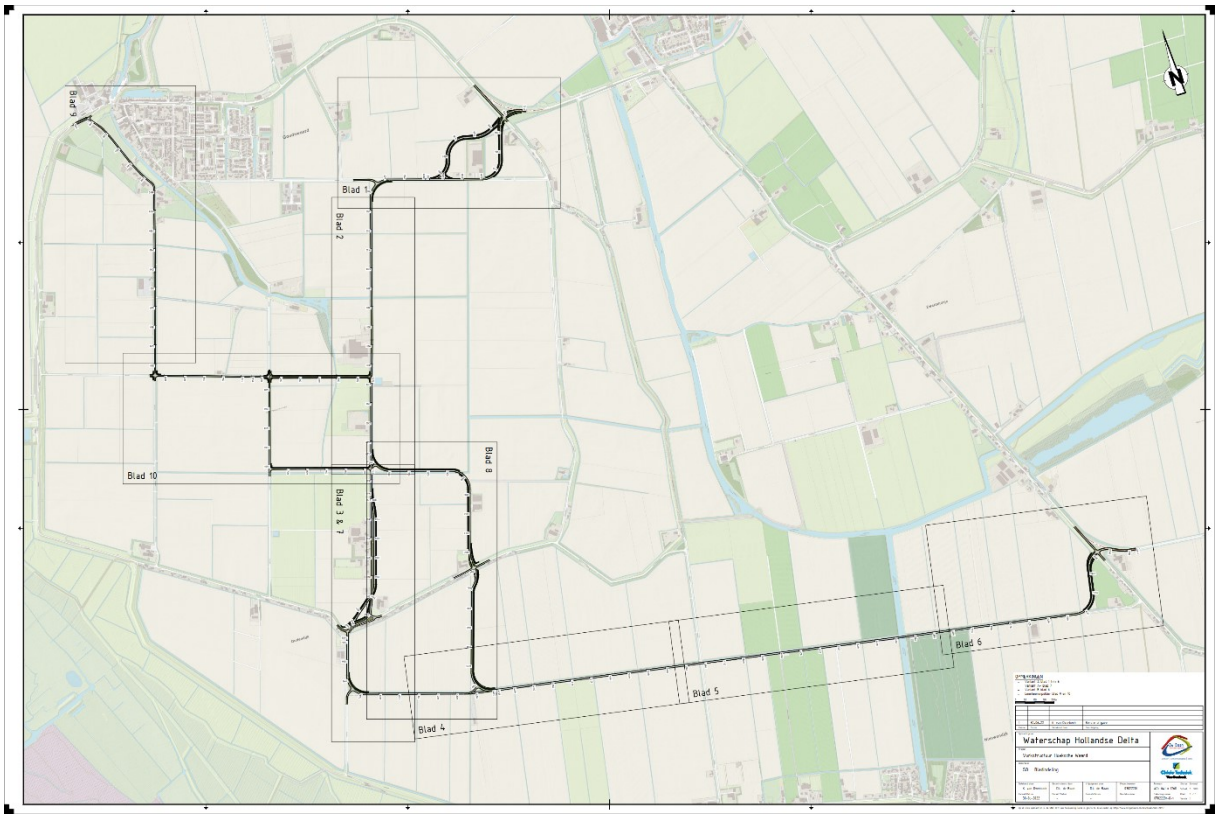
Variant A betreft het gehele traject van de ontsluitingsstructuur Hoeksche Waard zuidwest. Daarmee wordt het onderdeel van de beoogde vorkstructuur binnen de gehele Hoeksche Waard. Binnen *Variant A* zijn aan de noordzijde twee tracéopties onderscheiden voor de verbinding tussen de Vaartweg en de Steegjesdijk: oostelijk of westelijk van Vaartweg 11/13 (Loonbedrijf Van Driel). Een tracé oostelijk van de Molendijk, waarbij de Vaartweg wordt 'doorgetrokken', is niet goed mogelijk vanwege de aanwezige bebouwing langs de Molendijk.

Bij *Variant A+* is een aanpassing van het basistracé ter hoogte van de passage Oudendijk aan de orde waarbij het tracé verlegd wordt tussen Groeneweg, Oudendijk en oostelijk van de Zuidoordseweg. Het verschil tussen *Variant A* en *Variant A+* zit daarmee bij de passage Groeneweg-Oudendijk en de ligging van de hoofdstructuur op of oostelijk van de Zuidoordseweg.

Bij het *Variant B* is de routing tussen Lange Eendragtsweg en Zuidoordseweg aangepast en verloopt via een nieuw tracé tussen Lange Eendragtsweg en het kruispunt van de Oudendijk - Bosweg om vervolgens via de Bosweg en een nieuw tracé ten noorden van de watergang op de Zuidoordseweg aan te sluiten.

Tot slot is ook de ontsluiting van de *Leenheerenpolder* aan de orde. Dit tracé loopt tussen de Westdijk in Goudswaard via de Achterweg en de Kruisweg. Vanaf het kruispunt Kruisweg-Langeweg en de Zuidoordseweg kent het twee tracéopties: noordelijk of zuidelijk van de Zuidoordseweg 8 (Loonwerkersbedrijf Van der Schee).

Figuur 2 geeft een overzicht van de varianten met tracéopties die in een schetsontwerp zijn uitgewerkt ten behoeve van het zicht op het ruimtebeslag.

Figuur 2 – Overzicht van uitgewerkte tracés met tracéopties in de schetsontwerpen

1.2 Uitgangspunten

In het schetsontwerp gaat het om het ruimtebeslag van elk van de mogelijke tracés.
De volgende uitgangspunten zijn daartoe gehanteerd:

- De wegcategorie van de betreffende wegen in *Variant A*, *Variant A+* en *Variant B* worden een ETW type I met een wegbreedte van 6,20 meter zodat deze gelijk wordt aan de breedte van de Hogeweg. Hierop kunnen twee vrachtwagens elkaar goed passeren en ontstaat een functionele wegbreedte.
- De wegcategorie van de wegen in *Variant Leenheerenpolder* zijn ETW type II met een wegbreedte van 4,50 meter. Hierop kunnen twee auto's of een auto en twee fietsers elkaar goed passeren.
- Alhoewel op de erftoegangswegen een maximumsnelheid van 60 km/h geldt, zijn de boogstralen beperkt tot een doorrijsnelheid van 50 km/uur. De straal hiervan is R=96m bij een positieve verkanting van 2,5%. (NB: Voor 60 km/h is R=146 m en bij 40 km/h is R= 58 m).
- Helling lengteprofiel 4% met uitzondering van Leenheerenpolder, daar is de helling 6%.
- Taluds grondlichaam 1:3.
- Watergangen taluds 1:2 en bodemdiepte en -breedte 1.00m, ruimtebeslag is dan 5.00m.
  In dit ruimtebeslag passen ook watergangen met taluds 2:3 en bodemdiepte 1.50m, bodembreedte dan 0.50m, tezamen ook 5.00m.
- Vorkstructuur bermbreedte 1.50m bij bestaande watergangen en bij nieuw te graven watergangen 2.50m.
- Leenheerenpolder bermbreedte 1.50m.
- De hoogtegegevens zijn afgeleid uit de AHN3 zodat de dijklichamen die gepasseerd worden inzichtelijk worden indien daar een bredere weg overheen voert of kruist. Deze hoogtegegevens zijn voor dit stadium van verkennen en samenstellen van schetsontwerpen voldoende betrouwbaar.

2. Toelichting op schetsontwerp Variant A

2.1 Inleiding

Variant A bestaat uit een ETW type I waarop een maximumsnelheid van 60 km/uur geldt. De wegbreedte wordt 6,20 meter. De indeling van de rijbaan is voor het nagaan van het ruimtebeslag nu (nog) niet van belang en is niet ingetekend.

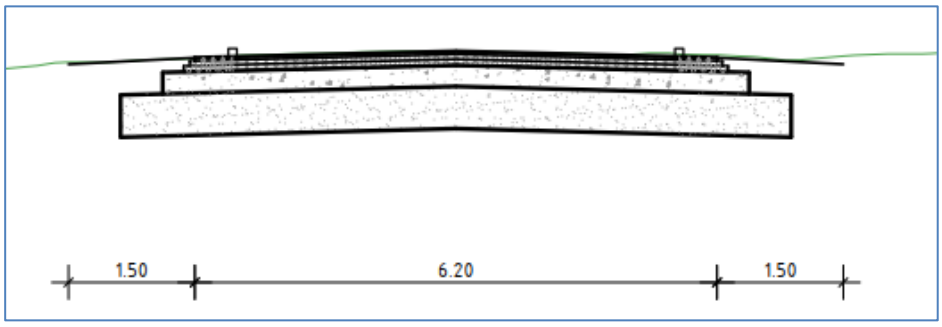
De 'highlights' van het ontwerp worden in de navolgende paragrafen toegelicht.

2.2 Tracé en dwarsprofiel

Zoals in figuren 1 en 2 is verbeeld vormt *Variant A* de ruggengraat van de ontsluitingsstructuur Hoeksche Waard Zuidwest. Aan de noordzijde sluit deze via de Vaartweg en een nieuwe verbinding aan op de Steegjesdijk (Molendijk) en aan de zuidzijde via de Lange Eendragtsweg op de Hogeweg. De volgende wegen maken deel uit van deze variant (van noord naar zuid):

- Steegjesdijk (Molendijk)
- Vaartweg met twee tracéopties
- Zuidoordseweg met passage Oudendijk
- Groeneweg
- Lange Eendragtsweg met aan oostzijde een nieuw tracé met passage Zwartsluisje-Hogeweg

Het principe dwarsprofiel is in Figuur 3 gegeven.

Figuur 3 – Principe dwarsprofiel *Variant* A, *Variant* A + en *Variant* B

2.3 Tracéopties Vaartweg - Steegjesdijk

2.3.1 Inleiding

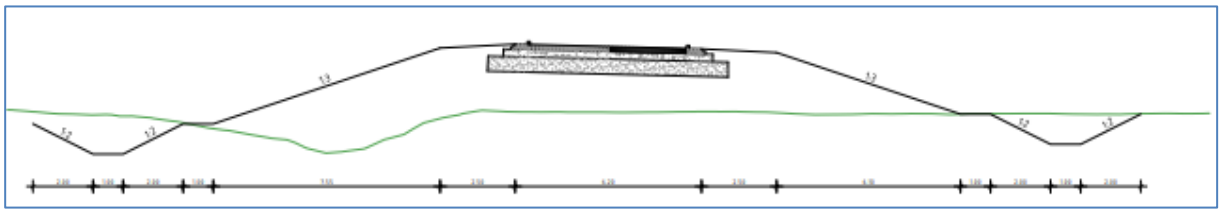
Voor de aansluiting van de Vaartweg op de Steegjesdijk zijn twee tracéopties onderzocht; oostelijk (optie a) of westelijk (optie b) van Vaartweg 11/13 (Loonbedrijf Van Driel) omdat hier voldoende ruimte is. Een tracéoptie aan de oostzijde van de Molendijk is vanwege de aanwezige bebouwing/ woningen en het ruimtegebrek niet mogelijk. Om de vorkstructuur efficiënt te laten functioneren en het doorgaande verkeer niet via Goudswaard (Molendijk) te laten rijden wordt de Steegjesdijk door-getrokken richting Vaartweg. Een rotonde is voor de verkeersafwikkeling niet noodzakelijk en heeft ruimtelijk en grote impact. Een rotonde vergt meer ruimte dan het beoogde voorrangskruispunt

2.3.2 Tracéoptie Variant A optie a – oostelijk van Vaartweg 11/13

Figuur 4 geeft een beeld van het ruimtebeslag van tracéoptie a met als inzet een mogelijke kruispunt-oplossing. De huidige Vaartweg is ter plaatse van het nieuwe tracé 4,65 meter breed. De nieuwe wegbreedte past tussen de huidige aanwezige watergangen.

Figuur 4 – Tracéoptie Steegjesdijk - Vaartweg aan oostzijde perceel Vaartweg 11/13 met in inzet kruispuntoplossing Steegjesdijk-Molendijk

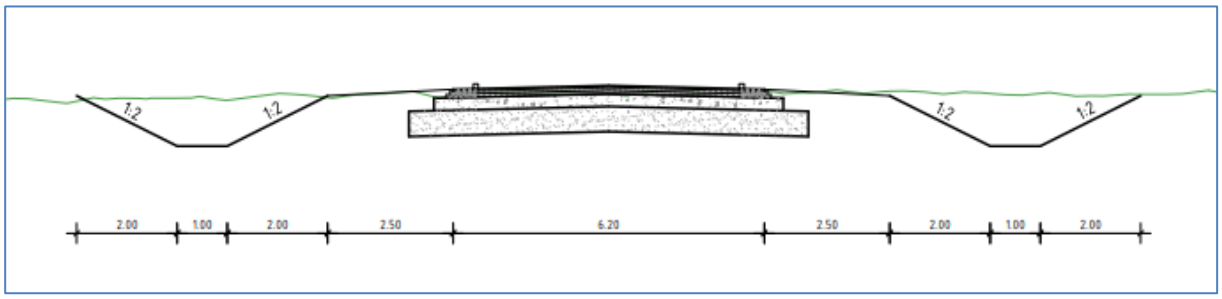
Figuur 5 – Principe dwarsprofiel zuidelijk van kruispunt Molendijk – Nieuw tracé

2.3.3 Tracéoptie Variant A optie b – westelijk van Vaartweg 11/13

Figuur 6 geeft een beeld van het ruimtebeslag van tracéoptie b met als inzet een mogelijke kruispuntoplossing. De huidige Vaartweg is ter plaatse van het nieuwe tracé 4,65 meter breed. De nieuwe wegbreedte past tussen de huidige aanwezige watergangen.

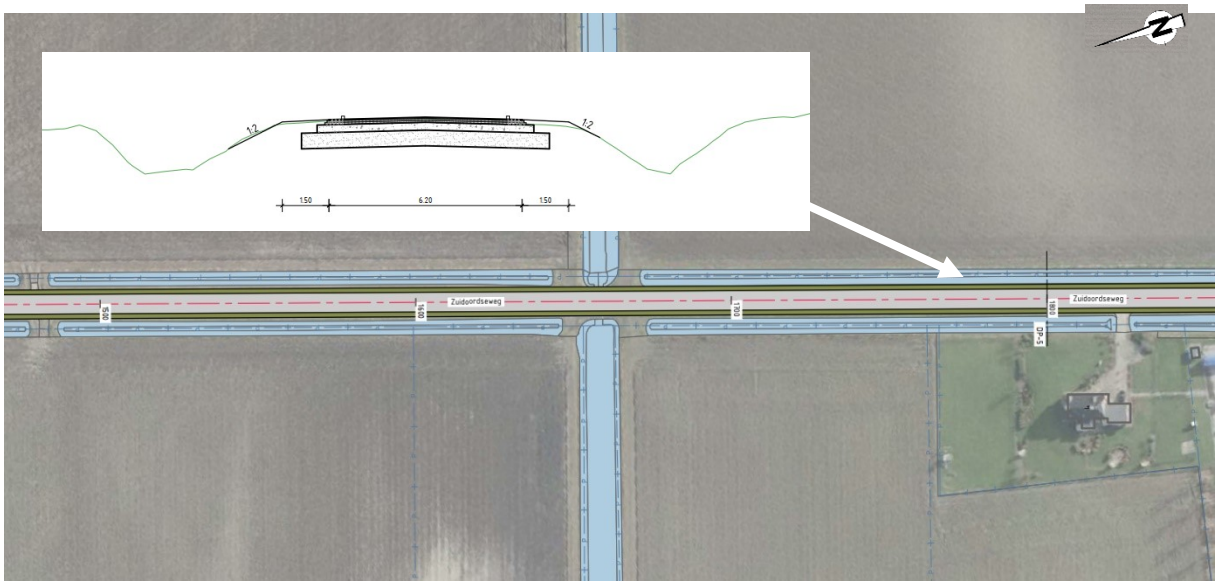
Figuur 6 – Tracéoptie Steegjesdijk - Vaartweg aan noord- en westzijde van perceel Vaartweg 11/13 met in inzet kruispuntoplossing Steegjesdijk-Molendijk

Figuur 7 – Principe dwarsprofiel van nieuw tracé met aan beide zijden een nieuwe watergang

2.4 Zuidoordseweg

De Zuidoordseweg is thans 3,60 á 3,65 meter breed. Figuur 8 geeft een beeld van het ruimtebeslag van een klein gedeelte van het tracé. Tussen Vaartweg en Oudendijk is dit over de volle lengte nagenoeg gelijk. Percelen worden via uitritten ontsloten.
De nieuwe wegbreedte past tussen de huidige aanwezige watergangen (zie inzet in Figuur 8).

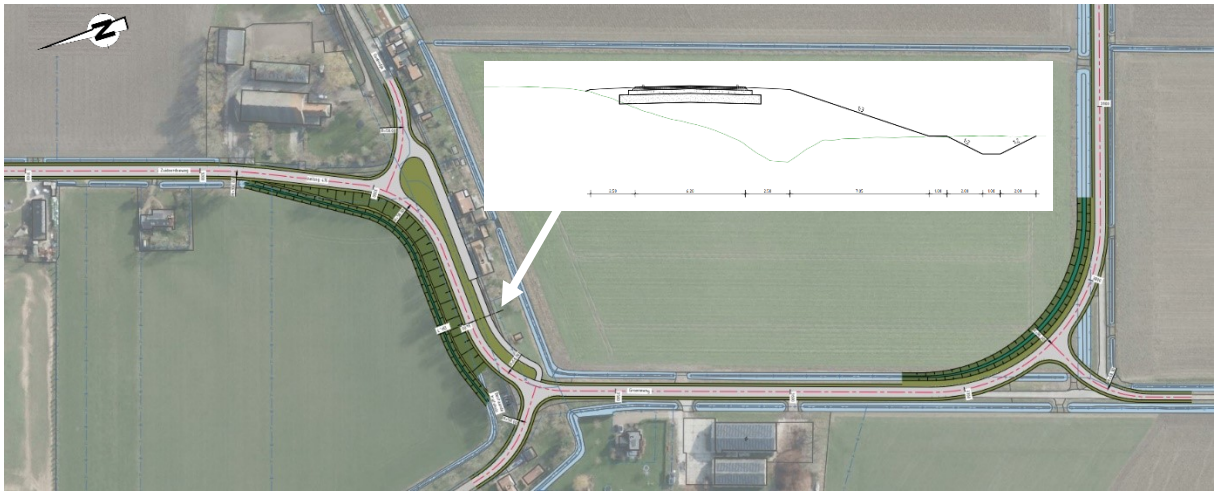

Figuur 8 – Beeld van de Zuidoordseweg met passage van de watergang (noordelijk van firma Kleinjan) met principe dwarsprofiel

2.5 Passage Oudendijk en Groeneweg

De woningen aan de Oudendijk staan direct aan de huidige, 5 meter brede dijk. Verbreding zal dan naar één zijde moeten plaatsvinden óf de gehele weg moet worden verlegd. Gekozen is voor deze laatste mogelijkheid waar bij de nieuwe weg aan de noordzijde van de Oudendijk is geprojecteerd. Het huidige deel van de Oudendijk wordt daardoor een parallelweg waardoor de woningen verder af van de doorgaande route liggen. Overlast door trillingen en geluidhinder zal dan geringer zijn.
Deze parallelweg kan tevens benut worden voor het fietsverkeer: de fietsroute die via de Oudendijk van oost naar west loopt kruist bij de Groeneweg het tracé. Hier zal ook een oversteek gerealiseerd moeten worden van/ naar de nieuwe parallelweg.

De nieuwe wegbreedte past in de Groeneweg (thans 3,40 meter) tussen de huidige aanwezige watergangen. Dwangpunt in het ontwerp is het elektriciteitshuisje aan de noordzijde van het kruispunt Groeneweg-Oudendijk. Figuur 9 geeft het ruimtebeslag weer met een alternatieve kruispuntoplossing Oudendijk-Zuidoordseweg.

Figuur 9 – Passage Oudendijk tussen Zuidoordseweg en Groeneweg met principe dwarsprofiel bij verbreding dijk

2.6 Lange Eendragtsweg

De Lange Eendragtsweg is thans 3,30 á 3,50 meter breed. De weg is vergelijkbaar aan de Zuidoordseweg. Figuur 10 geeft een beeld van het ruimtebeslag van het tracé. Dit is ter hoogte van de watergang Westbinnenhaven. Percelen worden via uitritten ontsloten.
De nieuwe wegbreedte past tussen de huidige aanwezige watergangen (zie inzet in Figuur 10).

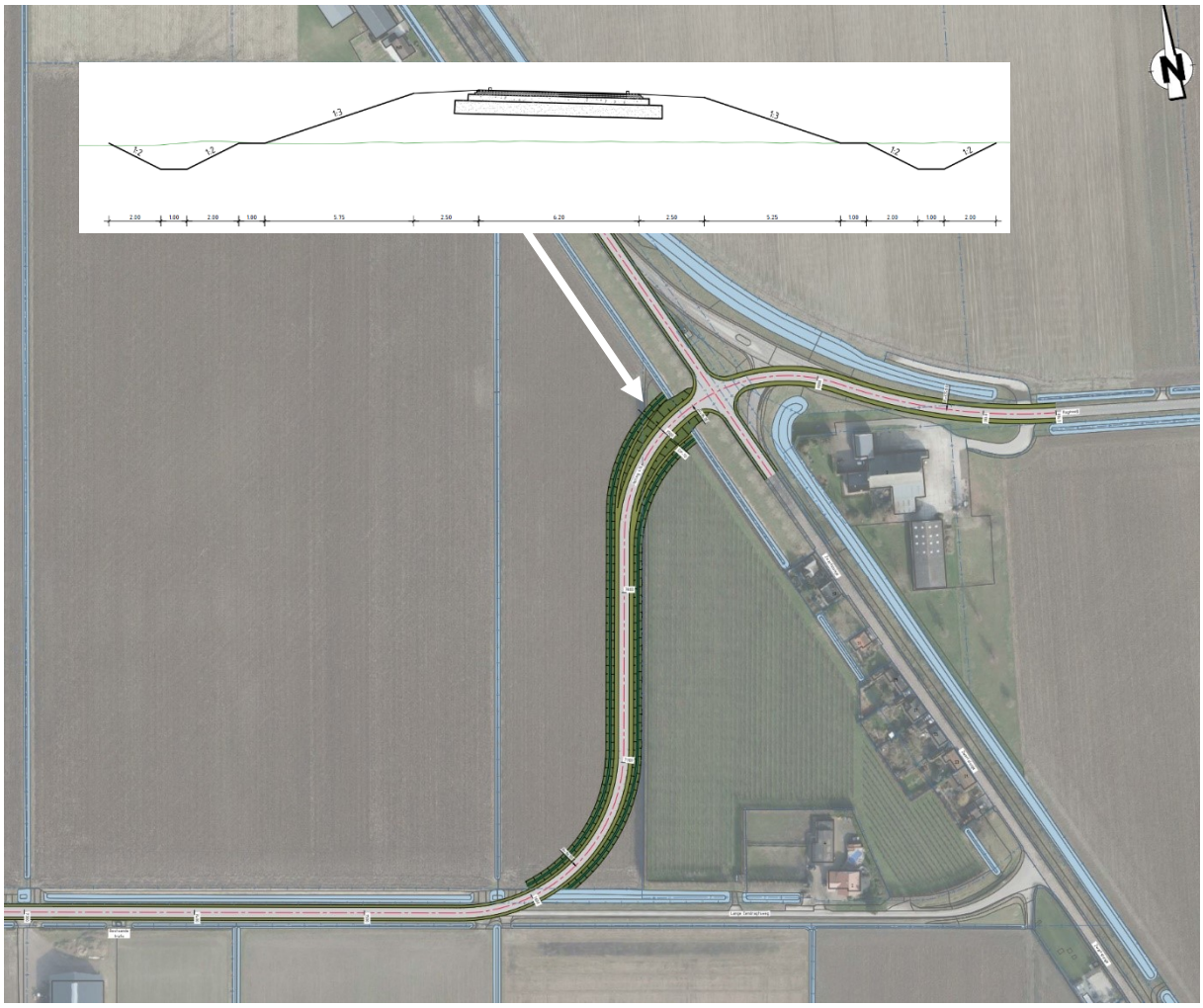
Figuur 10 – Beeld van de Lange Eendragtsweg met passage van de watergang (Westbinnenhaven) met principe dwarsprofiel

2.7 Aansluiting Lange Eendragtsweg – Hogeweg

De verbinding tussen de Lange Eendragtsweg en de Hogeweg wordt via een nieuw tracé gerealiseerd.
Ook hier geldt dat de vorkstructuur efficiënt moet functioneren en het doorgaande verkeer niet via Zwartsluisje en Sluisjesdijk rijdt. De route Hogeweg – Lange Eendragtsweg is de doorgaande route. In een latere uitwerking kan onderzocht worden of dit viertaks kruispunt uiteengelegd moet worden in twee drietaks kruispunten. Een rotonde is voor de verkeersafwikkeling niet noodzakelijk en heeft ruimtelijk en grote impact. Een rotonde vergt meer ruimte dan de beoogde voorrangskruispunten.

Het tracé buigt ter hoogte van Lange Eendragtsweg oostelijk van de boomgaard naar het noorden en snijdt hier het landbouwkavel aan om aan te takken op de Hogeweg.

Figuur 11 geeft een beeld van het ruimtebeslag van dit tracédeel.

Figuur 11 – Beeld van de aansluiting van de Lange Eendragtsweg op de Hogeweg met passage Zwartsluisje met principe dwarsprofiel

3. Toelichting op schetsontwerp Variant A +

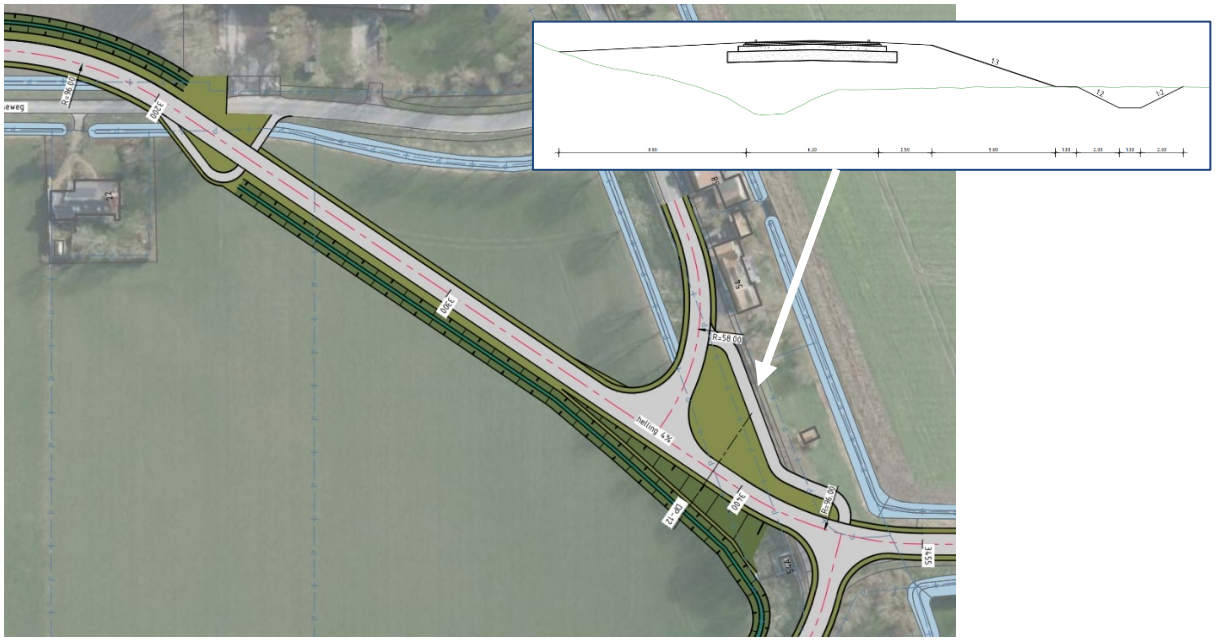
Variant A+ betreft een variant voor de verbinding tussen de Groeneweg – Oudendijk en het zuidelijk deel van de Zuidoordseweg. Hierbij wordt de Groeneweg in noordelijke richting 'rechtdoor' getrokken met een nieuw tracé aan de oostzijde van de watergang langs de Zuidoordseweg. De huidige Zuidoordseweg kan dan functioneren als parallelweg om de aanwezige woningen en bedrijven te ontsluiten.

In het ontwerp zijn twee doorsteken (uitritten) voorzien tussen de oude en nieuwe Zuidoordseweg. De beide uiteinden van de huidige Zuidoordseweg zullen dan doodlopend zijn, behoudens voor fietsers die via een veilige fietsoversteek via de (oude) Zuidoordseweg kunnen rijden.
De fietsroute die via de Oudendijk van oost naar west loopt kruist bij de Groeneweg het tracé. Hier zal ook een oversteek gerealiseerd moeten worden van/ naar de nieuwe parallelweg.

Voordeel van *Variant A+* ten opzichte van *Variant A* is dat zowel de bewoners van de Oudendijk als ook die van de Zuidoordseweg verder van de doorgaande route komen te wonen. Dit geeft minder overlast (geluid, trillingen). Nadeel is dat landbouw kavels worden aangesneden.

Figuur 12 – Tracé van Variant A+ met principe dwarsprofiel ter hoogte van de verlegde Zuidoordseweg

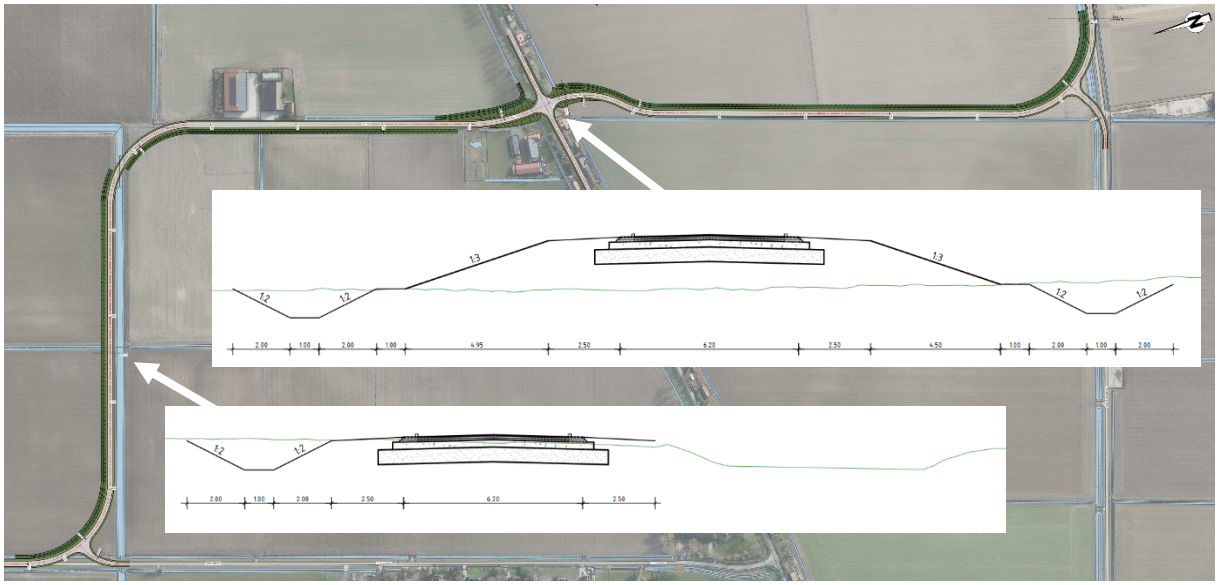

Figuur 13 – Detail van het ruimtebeslag voor de weg en de fietsoversteken Variant A+ met principe dwarsprofiel

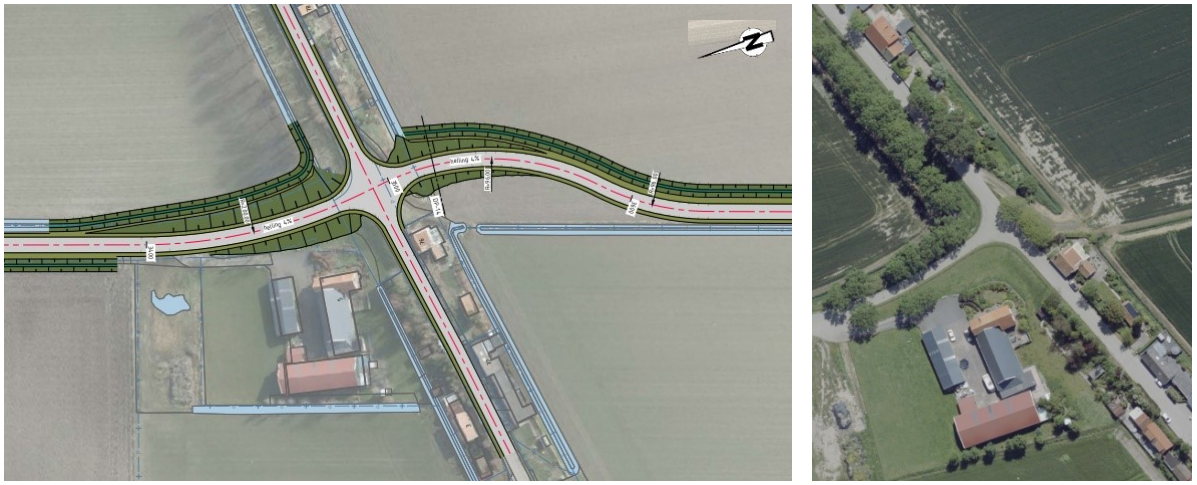
4. Toelichting op schetsontwerp Variant B

Variant B betreft een nieuw tracé tussen de Zuidoordseweg en de Lange Eendragtsweg waarbij de Oudendijk ter hoogte van de Bosweg wordt gepasseerd. Dit passagepunt is in eigendom van het waterschap (zie Figuur 15) doch direct ernaast liggen woningen. De Bosweg is thans 3,10 meter breed en zal verbreed moeten worden naar 6,20 meter. De nieuwe wegbreedte past niet tussen de huidige watergangen.

Het tracé tussen Bosweg en Zuidoordseweg ligt aan de noordzijde van de watergang zodat de route eenvoudiger op de Zuidoordseweg kan aansluiten. Hierdoor is hier wel een extra kruising van de watergang aan de orde. Als het tracé aan de zuidzijde van de watergang zou worden gepositioneerd, zou dit een groter ruimtebeslag vergen. Er is dan meer landbouwgrond nodig, omdat de bocht pas aangesneden kan worden zuidelijk van de brug op de Zuidoordseweg.

Figuur 14 – Tracé van *Variant B* tussen Zuidoordseweg (links) en de lange Eendragtsweg (rechts op tekening) met principe dwarsprofielen

Figuur 15 – Tracé van *Variant B* ter hoogte van passage Oudendijk met luchtfoto huidige situatie

5. Toelichting op schetsontwerp Leenheerenpolder

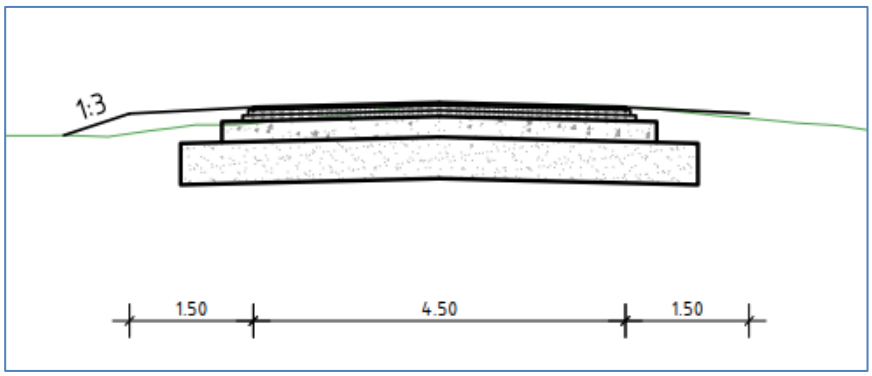
5.1 Inleiding

Voor de ontsluiting van de Leenheerenpolder zal de aansluiting van de Westdijk op de Achterweg aangepast moeten worden. Het tracé verloopt vervolgens via de Achterweg en Kruisweg. Vanaf het kruispunt Kruisweg-Langeweg zijn er twee tracéopties:

a. Via Langeweg en nieuw tracé zuidelijk van Zuidoordseweg 8 (bedrijf: Van der Schee).
b. Doortrekking Kruisweg met nieuw tracé noordelijk van Zuidoordseweg 8.

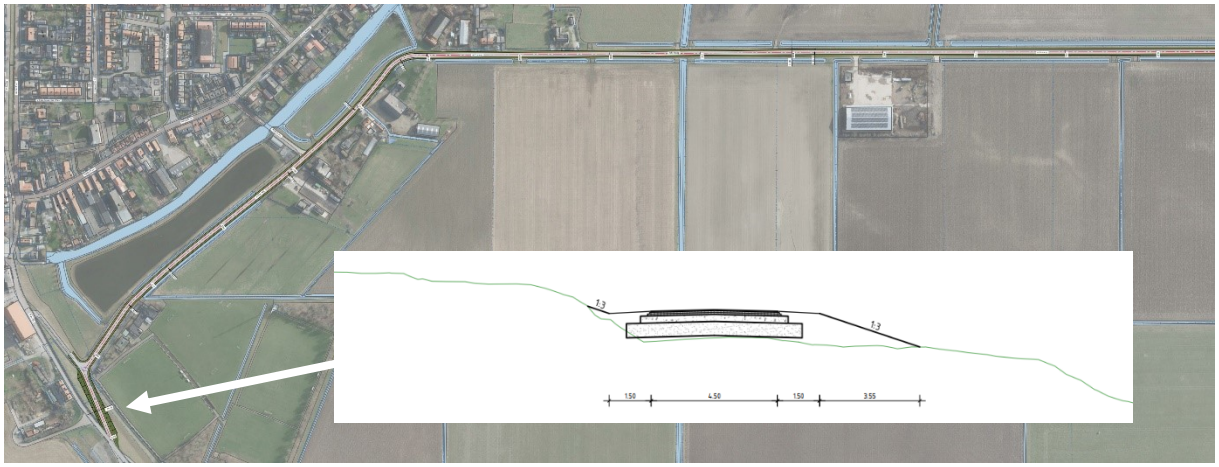
5.2 Tracé, dwarsprofiel en aansluiting Westdijk-Achterweg

Figuur 17 geeft een beeld van het noordelijk deel van de ontsluiting. Daarbij wordt een nieuwe opgang vanuit de Achterweg naar de Westdijk gerealiseerd. Zowel de Westdijk (3,30 m breed) als de Achterweg (3,85 meter breed) zullen iets verbreed moeten worden naar 4,50 meter rijbaan. Dit lijkt goed te passen in het dwarsprofiel (Figuur 17). Het principe dwarsprofiel is opgenomen in Figuur 16.

Figuur 16 – Principe dwarsprofiel tracé Leenheerenpolder

Figuur 17 geeft het overzicht van het tracé tussen Westdijk tot en met het zuidelijk deel van de Achterweg. Figuur 18 geeft een detail van de aansluiting Westdijk – Achterweg.

Figuur 17 – Ontsluiting Leenheerenpolder via Achterweg met dwarsprofiel ter hoogte van opgang naar de Westdijk

Figuur 18 – Ontsluiting Leenheerenpolder via nieuwe opgang Achterweg-Westdijk (links) met huidige situatie (rechts)

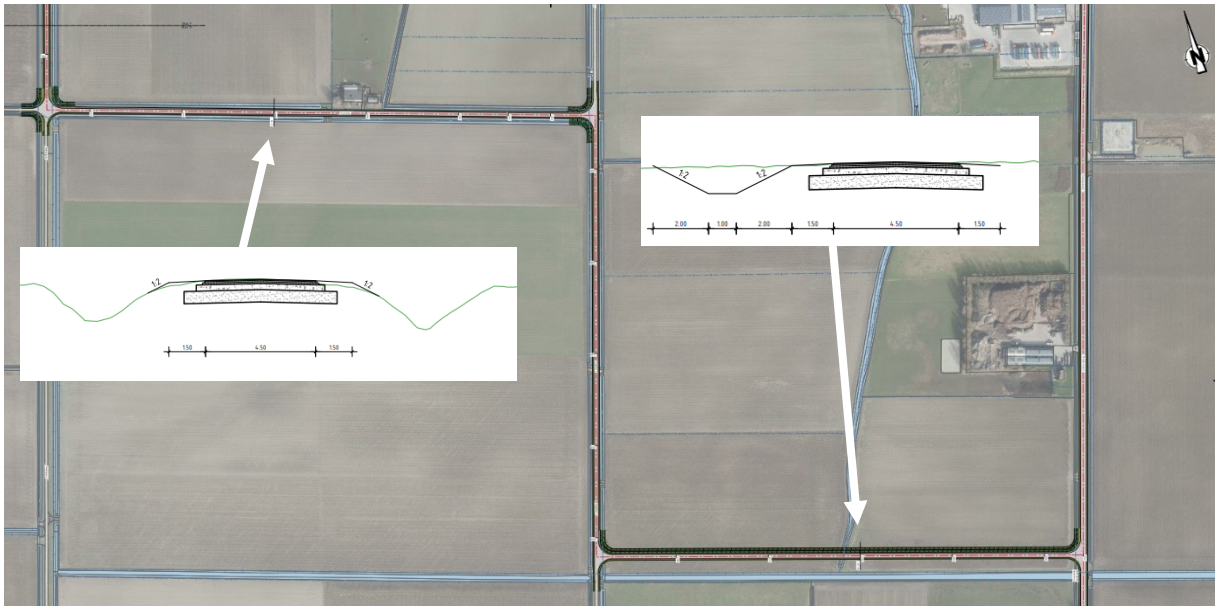
5.3 Tracéopties aansluiting op Zuidoordseweg

5.3.1 Inleiding

Voor de aansluiting van de Leenheerenpolder op de Zuidoordseweg zijn twee tracéopties onderzocht; zuidelijk (optie a) of noordelijk (optie b) van Zuidoordseweg 8 (Loonwerkersbedrijf Van der Schee). Een rotonde is voor de verkeersafwikkeling niet noodzakelijk en heeft ruimtelijk en grote impact. Een rotonde vergt meer ruimte dan het beoogde voorrangskruispunt

5.3.2 Tracéoptie Leenheerenpolder zuidelijk Zuidoordseweg 8

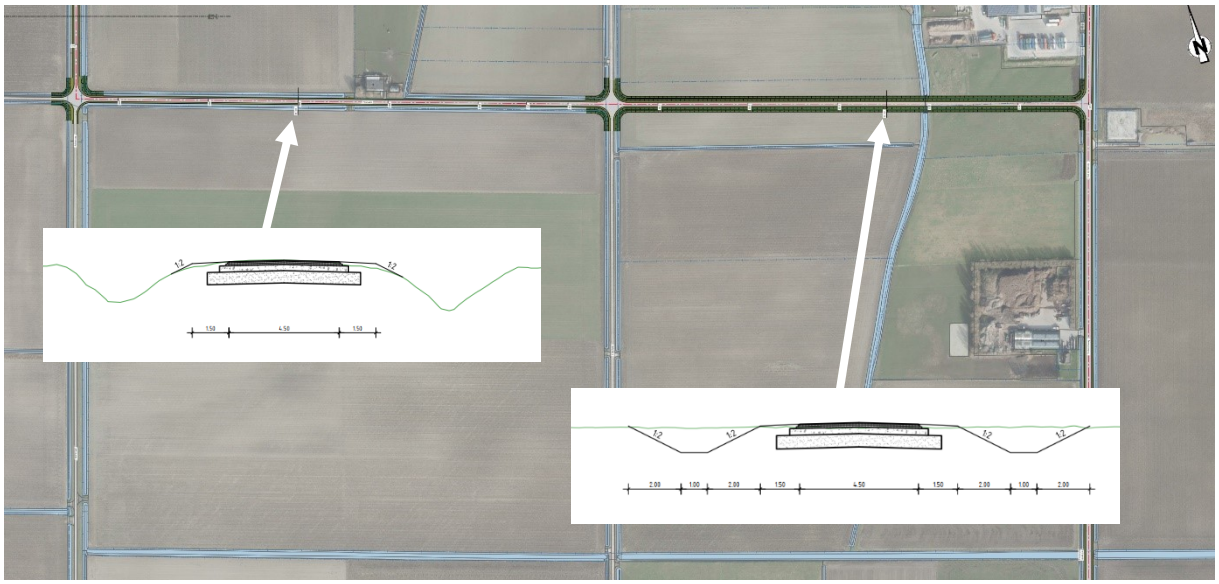
De aansluiting van Achterweg op de Zuidoordseweg verloopt via de Kruisweg (3,55 meter breed) en een gedeelte van de Langeweg (3,45 meter breed). Beiden moeten verbreed worden naar 4,50 meter. Tussen Langeweg en de Zuidoordseweg wordt een nieuw wegvak aangelegd ten zuiden van de Zuidoordseweg 8. Dit nieuwe tracé voert door een landbouw kavel en ligt net noordelijk van een brede watergang. Figuur 19 geeft van deze tracéoptie een overzicht.

Figuur 19 – Tracéoptie Leenheerenpolder via Kruisweg, Langeweg en nieuw tracé zuidelijk van Zuidoordseweg 8 met principe dwarsprofielen

5.3.3 Tracéoptie Leenheerenpolder noordelijk Zuidoordseweg 8

Een kortere route is de tracéoptie waarbij direct vanuit de Kruisweg de nieuwe verbinding met de Zuidoordseweg wordt gerealiseerd en uitkomt aan de noordzijde van de Zuidoordseweg 8. Hierbij wordt de Kruisweg doorgetrokken via een nieuw tracé door een landbouw kavel.
De Kruisweg zelf is 3,55 meter breed en moet iets verbreed worden. De Langeweg behoeft dat in deze variant niet. Figuur 20 geeft van deze tracéoptie een overzicht.

Figuur 20 – Tracéoptie Leenheerenpolder via verlengde Kruisweg en nieuw tracé noordelijk van Zuidoordseweg 8

Herkomst- en bestemmingsonderzoek

Gemeente Hoeksche Waard

Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland, Nieuwendijk

Verkeersonderzoek • Parkeeronderzoek • Advies • Educatie • Fiets

Onderzoeksperiode:
11 maart tot en met 17 maart 2022

Bureau de Groot Volker
Verkeersonderzoek en -advies

Opdrachtgever: Gemeente Hoeksche Waard
Rapportnummer: P212001-def

Documentatiepagina

Opdrachtgever(s)	:	Gemeente Hoeksche Waard
Titel rapport	:	Herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland, Nieuwendijk
Kenmerk	:	P212001-def
Datum publicatie	:	11 mei 2022
Projectteam opdrachtgever(s)	:	Dhr. A. van Ingen
Projectteam Bureau de Groot Volker	:	Dhr. H. Jumelet
Projectomschrijving	:	Herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard. Om verkeersoplossingen te kunnen beoordelen op effectiviteit is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in intensiteiten én in herkomst- en bestemmingsrelaties van de huidige verkeersstromen in het gebied tussen de kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk.
Trefwoorden	:	Verkeersstromen, herkomst- en bestemmingsonderzoek, Kentekenonderzoek, Doorgaand verkeer, Hoeksche Waard, Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland, Nieuwendijk, Sluisjesdijk, Zwartsluisje
Gegevens	:	Bureau de Groot Volker Spoorstraat 11 6953 BW Dieren Tel [0313] 496 816 info@verkeersonderzoek.nl www.verkeersonderzoek.nl

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Onderzoeksvragen 3
1.3 Leeswijzer 3

2 Onderzoeksopzet 4
2.1 Kentekenonderzoek 4
2.1.1 Toelichting verkeersregistratie met camera's 4
2.1.2 Onderzoekslocaties 6
2.1.3 Onderzoeksperiode 7
2.1.4 Voertuigcategorieën 7
2.2 Bijzonderheden 7

3 Resultaten herkomst- en bestemmingsonderzoek 9
3.1 Aantal voertuigen per richting 9
3.2 Voertuigverdeling 11
3.3 Verkeersstromen 13
3.4 Nadere analyse verkeer Sluisjesdijk / Zwartsluisje 18

4 Samenvatting 22

BIJLAGEN:

Bijlage 1 Onderzoekslocaties
Bijlage 2 Beschrijving voertuigcategorieën kentekenonderzoek
Bijlage 3 Rapport: Intensiteiten per locatie
Bijlage 4 Rapport: Intensiteiten - voertuigverdeling per locatie
Bijlage 5 Rapport: Intensiteiten - samenvatting per locatie
Bijlage 6 Rapport: HB-matrices
Bijlage 7 Rapport: Verkeersstromen en visualisaties
Bijlage 8 Rapport intensiteiten landbouwverkeer
Bijlage 9 Rapport doorgaande verkeersstromen Zwartsluisje/Sluisjesdijk

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In Hoeksche Waard Zuidwest (kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk) vinden verschillende ontwikkelingen plaats. Een goede verkeersontsluiting is een randvoorwaarde voor verdere ontwikkeling van het gebied. In de loop der jaren is het wegennet niet meegegroeid met de ontwikkelingen en het is daarom niet van deze tijd. In het gebied wordt door bewoners problemen ervaren door de hoeveelheid verkeer op de dijken. Dit gaat om zowel vrachtverkeer, landbouwverkeer als autoverkeer. De gemeente Hoeksche Waard en Waterschap Hollandse Delta onderzoeken mogelijke oplossingen voor deze situatie. Om verkeersoplossingen te kunnen beoordelen op effectiviteit is het noodzakelijk inzicht te verkrijgen in intensiteiten én in herkomst- en bestemmingsrelaties van de huidige verkeersstromen. Voor het gebied tussen Numansdorp en Zuid-Beijerland heeft de gemeente al inzicht in deze aspecten. Voor het gebied tussen Zuid-Beijerland, Piershil en Goudswaard ontbreekt deze informatie.

1.2 Onderzoeksvragen

De gemeente Hoeksche Waard heeft Bureau de Groot Volker gevraagd een herkomst-/bestemmingsonderzoek uit te voeren in het gebied tussen de kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk. Met de resultaten uit het herkomst-/bestemmingsonderzoek zal antwoord worden gegeven op onderstaande vragen:

Onderzoeksvragen

- Wat zijn de verkeersintensiteiten op alle registratiepunten, per tijdseenheid (uur)?
- Hoeveel doorgaand verkeer rijdt er tussen de meetpunten?
- Hoeveel herkomst- en bestemmingsverkeer rijdt er op de meetpunten?
- Wat is het aandeel vrachtverkeer en landbouwverkeer op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje?
- Hoeveel doorgaand vrachtverkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?
- Hoeveel doorgaand landbouwverkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?

De resultaten worden gepresenteerd per onderzoeksdag (met onderscheid in voertuigsoorten, ochtend- en avondperiode, absoluut en procentueel) en verder onderverdeeld naar een gemiddelde werkdag, weekdag en weekenddag.

1.3 Leeswijzer

Deze rapportage is als volgt opgesteld. In hoofdstuk 2 wordt de onderzoeksmethodiek beschreven. In hoofdstuk 3 staan de resultaten van het herkomst- en bestemmingsonderzoek. Hoofdstuk 4 bevat de antwoorden op de onderzoeksvragen.

2 Onderzoeksopzet

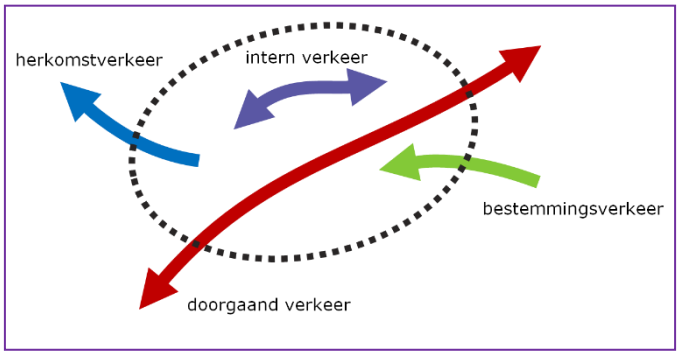
In dit hoofdstuk wordt een omschrijving gegeven van de werkwijze, het onderzoeksgebied, de onderzoeksperiode en eventuele bijzondere omstandigheden.

2.1 Kentekenonderzoek

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is gebruik gemaakt van een kentekenonderzoek met (ANPR) camera's. Hieronder is de onderzoeksopzet voor dit onderdeel beschreven.

2.1.1 Toelichting verkeersregistratie met camera's

Met een kentekenonderzoek kan onderzocht worden hoe de voertuigen zich voortbewegen. Bij het kentekenonderzoek worden richting, voertuigcategorie, kentekens en het tijdstip van passerende voertuigen op verschillende onderzoeklocaties geregistreerd zodat bij de analyse doorgaand, herkomst- en bestemmingsverkeer bepaald kan worden.

Figuur 2.1: Schematische weergave kordon, herkomst- en bestemmingsonderzoek

De gemeente Hoeksche Waard wil graag inzicht in de hoeveelheid verkeer op verschillende tellocaties en inzicht in het aandeel doorgaand, bestemmings- en herkomstverkeer. De verkeersstromen worden door middel van kentekenregistratie in beeld gebracht. Hiervoor zijn speciaal ontwikkelde camera's ingezet. Door op verschillende locaties de kentekens van de passerende voertuigen te registreren en die met elkaar te vergelijken ontstaat een beeld van het doorgaande verkeer. Het onderzoek richt zich op de hoeveelheid doorgaand verkeer, bestemmings- en herkomstverkeer en de verkeersstromen in het gebied tussen de kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk.

Hieronder worden de belangrijkste kenmerken van het kentekenonderzoek beschreven:

- Het kentekenonderzoek is uitgevoerd op 9 waarneempunten (zie 2.1.2).
- Mobiel in te zetten camerasystemen zijn gedurende een week (vrijdag 11 maart tot en met donderdag 17 maart 2022) 24 uur operationeel geweest en hebben gedurende deze periode alle kentekens van het passerende en in beeld verschijnende verkeer geregistreerd (zie 2.1.3).
- De detectiekwaliteit is 99% de herkenning van karakters is 98%.

- Voor de kentekenregistraties is een infrarood ANPR camera (Automated Number Plate Recognition) gebruikt waarbij de infrarood verlichting voor het menselijk oog niet zichtbaar is.
- De kentekenregistraties hebben real-time plaatsgevonden en de kentekenregistratiedata met metadata zijn binnen korte tijd naar de Centrale Database verstuurd middels een beveiligde VPN verbinding.
- Door de meetpunten onderling te vergelijken op overeenkomstige kentekens wordt inzicht verkregen in het verloop van de verkeersstromen. Afhankelijk van de doorrijtijd van overeenkomstige kentekens worden deze bestempeld als "doorgaand verkeer" of als "herkomst- en bestemmingsverkeer".
- De uit de camera's verkregen data worden verwerkt, gecontroleerd en gematched. Hiervoor wordt een speciale kentekenvergelijkingssoftware gebruikt waarmee bepaald kan worden hoeveel herkomst-, bestemmings- en doorgaand verkeer op verschillende relaties rijdt. Of verkeer toegekend wordt aan herkomst-/bestemmingsverkeer of doorgaand verkeer is afhankelijk van de minimale en maximale doorrijtijden tussen de verschillende posten. Deze minimale en maximale doorrijtijden zijn vastgesteld aan de hand van de werkelijke doorrijtijden door het gebied op de onderzoeksdagen.
- Zoals aangegeven bedraagt de herkenning van de karakters van de kentekens 98%. Het is dus mogelijk dat bij een vergelijking van de kentekens karakters verschillen. In de vergelijkingssoftware kan worden aangegeven hoeveel karakters van elkaar mogen verschillen om toch tot een match te komen. Voor Hoeksche Waard is uitgegaan van een verschil van 2 karakters. Deze kentekens worden apart gerapporteerd en daarna door een medewerker gecontroleerd. Hierbij wordt gekeken naar de logica van verwisseling (bijvoorbeeld de X en de K, of de U en de V) en dat het gaat om dezelfde plek in het kenteken (bijvoorbeeld XAAAAA en KAAAAA worden gelijk gesteld aan elkaar, maar XAAAAA en AAKAAA niet). Wordt een match goedgekeurd dan worden de kentekens in de verdere analyse meegenomen.
- De gemeente Hoeksche Waard heeft geen toegang tot de kentekendata. De verwerking van de kentekens gebeurt volgens de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) of GDPR (General Data Protection Regulation). De kentekens worden alleen gebruikt voor het herkomst- en bestemmingsonderzoek. Er vindt geen koppeling plaats met persoons- of adresgegevens. Het kentekenbestand wordt na afronding van het onderzoek vernietigd.

Het is niet mogelijk om met een ANPR-camera landbouwverkeer te registreren in verband met het ontbreken van een kentekenplaat. Vandaar dat op twee locaties een extra videocamerasysteem is ingezet. Dit betreft een camera die videobeelden maakt waarvan vervolgens middels een software het landbouwverkeer kan worden gedetecteerd. Deze camera is ook 7 dagen operationeel geweest, echter niet 24 uur per dag maar van 07.00 uur tot 19.00 uur.

2.1.2 Onderzoekslocaties

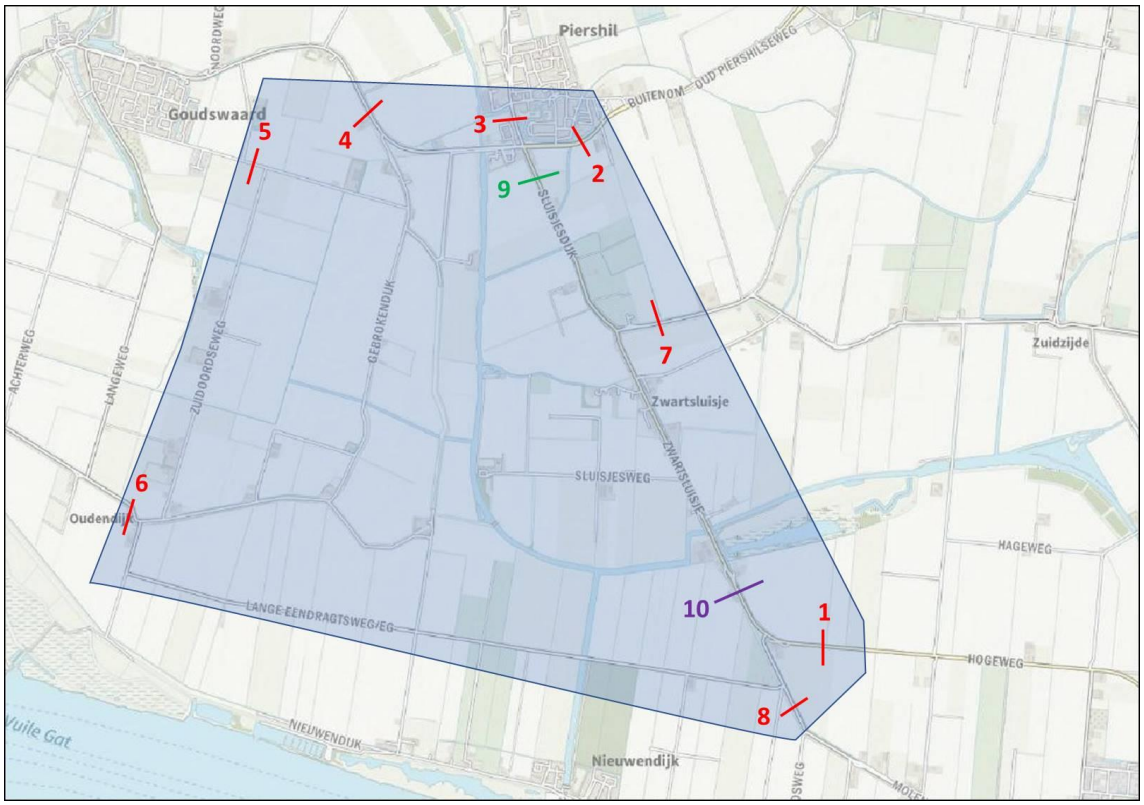
Het onderzoek is uitgevoerd in het gebied tussen de kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk in de gemeente Hoeksche Waard. Op de volgende 9 locaties hebben ANPR-camera's de kentekens van alle passerende voertuigen geregistreerd:

1. Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg
2. Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg
3. Sluisjesdijk , tussen Buitenom en Voorstraat
4. Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg
5. Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg
6. Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg
7. Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk
8. Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk
9. Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk (groen aangegeven in figuur 2.2).

Zoals in 2.1.1 is aangegeven is op 2 locaties een videocamerasysteem ingezet ter bepaling van het landbouwverkeer. Deze locaties zijn:

9. Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk (groen aangegeven in figuur 2.2)
10. Zwartsluisje, tussen Hogeweg en Sluisjesweg (paars aangegeven in figuur 2.2).

In figuur 2.2 staan alle onderzoekslocaties.

Figuur 2.2: Meetlocaties kentekenonderzoek gemeente Hoeksche Waard – Piershil, Goudswaard, Nieuwendijk en Zuid-Beijerland

In bijlage 1 worden de onderzoekslocaties apart weergegeven.

De telpunten 1 tot en met 8 vormen samen het kordon rondom het gebied Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk. De analyse met betrekking tot doorgaand verkeer, herkomst- en bestemmingsverkeer is gebaseerd op deze locaties. Locatie 9 is een tussenpunt, waarop gebaseerd kan worden hoe sommige routes binnen het onderzoeksgebied lopen. Daarnaast kan op basis van dit telpunt bepaald worden hoeveel doorgaand verkeer er is op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje. Op de locaties 9 en 10 kan tevens bepaald worden hoeveel (doorgaand) landbouwverkeer er is.

2.1.3 Onderzoeksperiode

Het kentekenonderzoek is uitgevoerd op 7 dagen in week 10 en 11, namelijk vanaf vrijdag 11 maart tot en met donderdag 17 maart 2022.

2.1.4 Voertuigcategorieën

De passerende voertuigen op de 9 locaties met ANPR-camera's zijn op basis van RDW-kentekengegevens geclassificeerd naar verschillende voertuigcategorieën. Bij de verwerking van de onderzoeksgegevens is onderscheid gemaakt naar de volgende voertuigcategorieën:

- Particuliere voertuigen (Europese voertuigcategorie M1)
- Lichte bedrijfsvoertuigen (Europese voertuigcategorie N1)
  (toegestane maximum massa voertuig gelijk of onder 3.500 kilogram)
- Zware bedrijfsvoertuigen (Europese voertuigcategorie M2, M3, N2 en N3)
  (toegestane maximum massa voertuig meer dan 3.500 kilogram)
- Overige voertuigen (voornamelijk buitenlandse kentekens).

In bijlage 2 staat een uitgebreide beschrijving van de verschillende voertuigcategorieën.

Zoals in paragraaf 2.1.2 aangegeven wil de gemeente Hoeksche Waard graag ook inzicht in het landbouwverkeer op de Sluisjesdijk (locatie 9) en Zwartsluisje (locatie 10). Door de inzet van een videocamera op deze locaties is dat mogelijk gemaakt.

2.2 Bijzonderheden

Weersomstandigheden

In de volgende tabel staan de weersomstandigheden van de onderzoeksdagen weergegeven. De gegevens zijn afkomstig van het KNMI weerstation Rotterdam. De gegevens geven een beeld of de weersomstandigheden normaal zijn voor de periode van het jaar. Weersomstandigheden die niet normaal zijn voor de periode van het jaar kunnen effect hebben op het verkeersgedrag. Over het algemeen geldt dat met beter weer de verhouding fietsgebruik ten opzichte van het autogebruik hoger is en bij slecht weer andersom. *"Het effect van zonneschijn is positief voor fietsen, negatief voor de auto en verschillend voor het ov en lopen. Dat is ook het geval bij een toename van de temperatuur, voor zover er geen sprake is van extreme temperaturen."* [1]

[1] Bron citaat: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid, De invloed van het weer op de personenmobiliteit, geraadpleegd op 22 juni 2021

Tabel 2.3: Weersomstandigheden

Datum	Temperatuur		Zonneschijn		Neerslag		Wind	
	Minimum	*Maximum*	*Duur*	*Rel. duur*	*Hoeveel.*	*Duur*	*Gem.*	*Max. stoot*
vr. 11 maart '22	4.4 °C	16.3 °C	9.1 uur	79%	<0.05 mm	0.0 uur	5.5 m/s	13.0 m/s
za. 12 maart '22	8.8 °C	13.4 °C	4.1 uur	35%	<0.05 mm	0.0 uur	5.3 m/s	13.0 m/s
zo. 13 maart '22	9.2 °C	16.6 °C	8.1 uur	70%	,0.05 mm	0.0 uur	5.8 m/s	13.0 m/s
ma. 14 maart '22	5.1 °C	12.9 °C	4.6 uur	39%	0.3 mm	0.3 uur	3.9 m/s	10.0 m/s
di. 15 maart '22	4.1 °C	13.7 °C	5.2 uur	44%	0.0 mm	0.0 uur	2.0 m/s	6.0 m/s
wo. 16 maart '22	4.0 °C	12.9 °C	3.7 uur	31%	<0.05 mm	0.0 uur	4.6 m/s	9.0 m/s
do. 17 maart '22	3.3 °C	11.3 °C	8.1 uur	68%	0.6 mm	1.8 uur	4.3 m/s	16.0 m/s

Bron: KNMI, weerstation Rotterdam

Op basis van de weeromstandigheden kan worden geconcludeerd dat het weer normaal is voor de tijd van het jaar.

Overige bijzonderheden

Er hebben zich verder tijdens het onderzoek, voor zover bekend, geen bijzonderheden (zoals wegwerkzaamheden, omleidingen) voorgedaan. Het onderzoek is uitgevoerd in een periode zonder feestdagen of schoolvakantie.

3 Resultaten herkomst- en bestemmingsonderzoek

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het herkomst- en bestemmingsonderzoek beknopt weergegeven. Hierbij wordt achtereenvolgens ingegaan op de geregistreerde aantallen voertuigen per rijrichting, de voertuigverdeling en de verkeersstromen. Tevens wordt nader ingegaan op het vrachtverkeer en het landbouwverkeer op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje.

3.1 Aantal voertuigen per richting

- **Wat zijn de verkeersintensiteiten op alle registratiepunten, per tijdseenheid (uur)?**

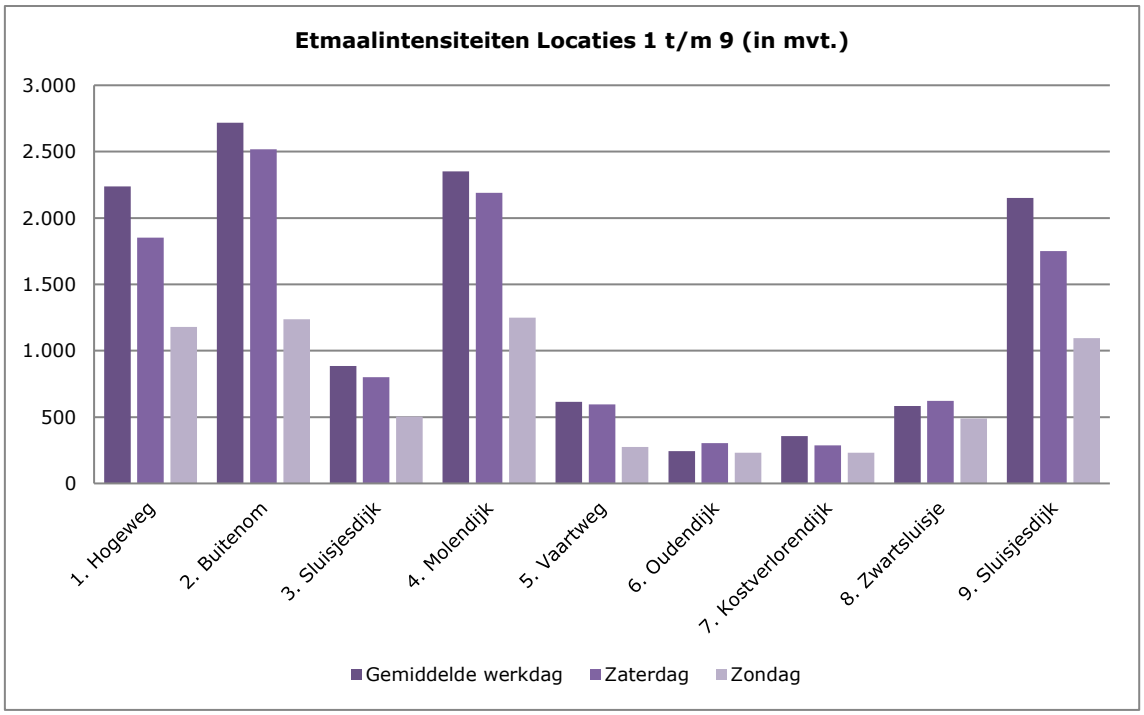
In tabel 3.1 staan de intensiteiten per tellocatie en per rijrichting weergegeven voor de meetpunten in het onderzoeksgebied voor een gemiddelde werkdag, zaterdag en zondag.

Tabel 3.1: Verkeersintensiteiten locaties 1 t/m 9

Locatie		Rijrichting	Intensiteiten (mvt/etmaal)					
			gemiddelde werkdag		Zaterdag		Zondag	
1.	Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	richting Zwartsluisje	1.129	2.237	907	1.851	596	1.179
		richting Kraagweg	1.108		944		583	
2.	Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	richting Heemlaan	1.326	2.719	1.232	2.518	587	1.238
		richting Oud Piershilseweg	1.394		1.286		651	
3.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	richting Buitenom	444	884	400	800	265	503
		richting Voorstraat	441		400		238	
4.	Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	richting Steegjesdijk	1.233	2.351	1.174	2.190	654	1.250
		richting Spuiweg	1.118		1.016		596	
5.	Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	richting Zuidoordsesteenweg	339	616	335	595	154	274
		richting Jan Krijnsweg	277		260		120	
6.	Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	richting Groeneweg	120	243	151	303	125	231
		richting Langeweg	123		152		106	
7.	Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	richting Zwartsluisje	183	356	157	288	156	231
		richting Zuidzijdsedijk	173		131		75	
8.	Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	richting Lange Eendragtsweg	307	583	330	621	222	490
		richting Molendijk	276		291		268	
9.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk	richting Kostverlorendijk	1.099	2.150	891	1.751	529	1.095
		richting Buitenom	1.051		860		566	

Op vier locaties liggen de intensiteiten op een gemiddelde werkdag boven de 2.000 motorvoertuigen. De hoogste intensiteiten zijn waargenomen op locatie 2, Buitenom, tussen de Heemlaan en Oud Piershilseweg. Op een gemiddelde werkdag zijn op deze locatie ruim 2.700 motorvoertuigen geregistreerd. Op de locaties 4 (Molendijk), 1 (Hogeweg) en 9 (Sluisjesdijk) liggen de intensiteiten om en nabij de 2.350, 2.250 en 2.150 motorvoertuigen. Op de overige locaties liggen de intensiteiten op een gemiddelde werkdag onder de 1.000 motorvoertuigen. Op locatie 6, Oudendijk, zijn de laagste intensiteiten gemeten, namelijk iets minder dan 250 motorvoertuigen op een gemiddelde werkdag. Op de zaterdag en de zondag liggen de intensiteiten op alle locaties lager.

Figuur 3.2 toont de verkeersintensiteiten voor een gemiddelde werkdag, zaterdag en zondag voor de 9 locaties in een grafiek.

Figuur 3.2: Verkeersintensiteiten locaties 1 t/m 9

In bijlage 3 is een telrapport opgenomen voor de verschillende locaties waar geregistreerd is met een ANPR-camera. In het telrapport staan de geregistreerde intensiteiten per uur voor de verschillende rijrichtingen weergegeven voor alle onderzoeksdagen (tellocatie 10, waar alleen geregistreerd is met een videocamerasysteem is hierin niet opgenomen).

Tevens zijn de intensiteiten gesommeerd voor de volgende perioden:
- ochtendspits: 07:00 - 09:00 uur
- avondspits: 16:00 – 18:00 uur
- overdag: 07:00 – 19:00 uur
- avond: 19:00 – 23:00 uur en
- nacht: 23:00 – 07:00 uur.

3.2 Voertuigverdeling

Het verkeer is op basis van het gewicht geclassificeerd naar drie verschillende voertuigklassen. Daarnaast zijn de voertuigen met een buitenlands kenteken apart geregistreerd. Vrachtverkeer betreft de voertuigen met een registratiegewicht groter dan 3500 kg (zware bedrijfsauto's).

De verdeling tussen de voertuigklassen voor de locaties 1 tot en met 9 voor een gemiddelde werkdag in absolute cijfers staan in tabel 3.3. De percentuele verhouding wordt weergegeven in tabel 3.4 en in een grafiek in figuur 3.5.

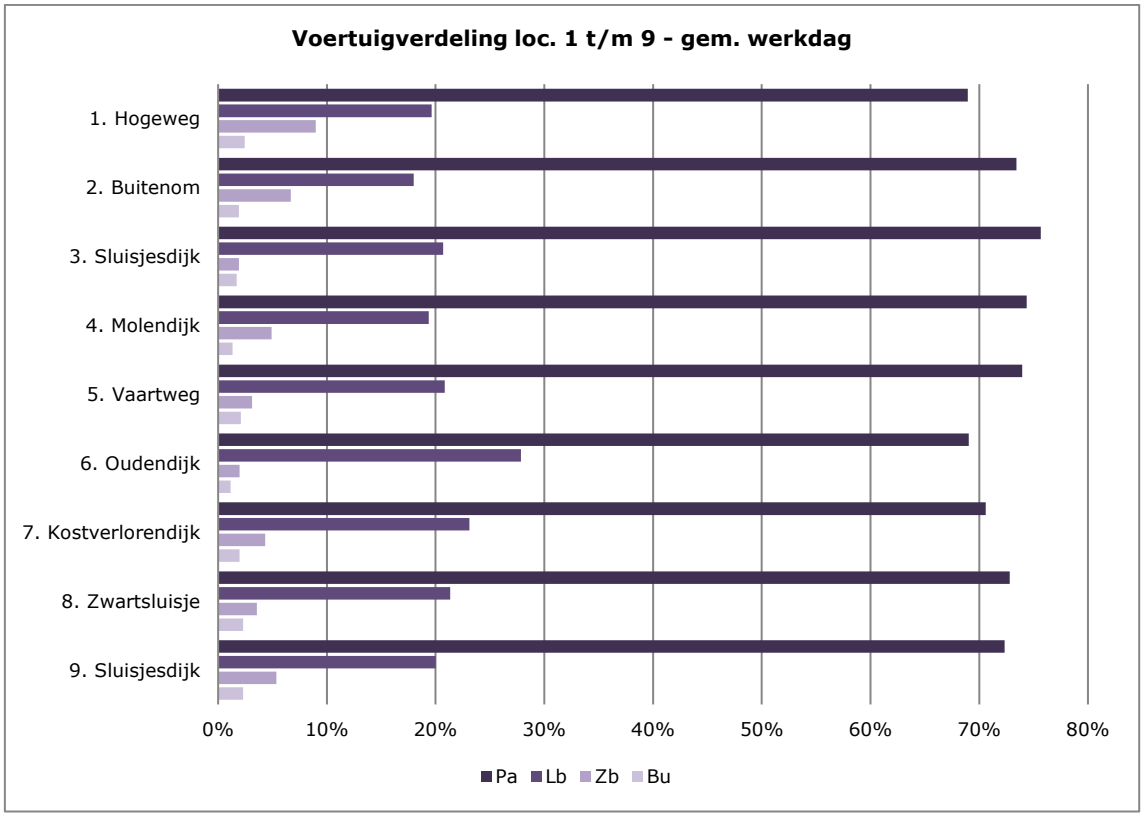
Locatie		Intensiteit (mvt/etm.)	Voertuigverdeling			
			Personenauto abs.	Licht vrachtverkeer abs.	Zwaar vrachtverkeer abs.	Buitenl. abs.
1.	Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	2.237	1.542	440	201	54
2.	Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	2.719	1.997	489	182	52
3.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	884	669	183	17	15
4.	Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	2.351	1.749	455	116	31
5.	Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	616	456	128	19	13
6.	Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	243	168	68	5	3
7.	Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	356	251	82	15	7
8.	Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	583	424	124	21	13
9.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk	2.150	1.555	431	115	49

Tabel 3.3: Voertuigverdeling gemiddelde werkdag in absolute cijfers – locaties 1 t/m 9

Locatie		Intensiteit (mvt/etm.)	Voertuigverdeling			
			Personenauto %	Licht vrachtverkeer %	Zwaar vrachtverkeer %	Buitenl. %
1.	Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	2.237	68,9%	19,6%	9,0%	2,4%
2.	Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	2.719	73,4%	18,0%	6,7%	1,9%
3.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	884	75,7%	20,7%	1,9%	1,7%
4.	Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	2.351	74,4%	19,4%	4,9%	1,3%
5.	Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	616	74,0%	20,8%	3,1%	2,1%
6.	Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	243	69,0%	27,8%	2,0%	1,2%
7.	Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	356	70,6%	23,1%	4,3%	2,0%
8.	Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	583	72,8%	21,3%	3,6%	2,3%
9.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk	2.150	72,3%	20,0%	5,3%	2,3%

Tabel 3.4: Voertuigverdeling gemiddelde werkdag in percentages – locaties 1 t/m 9

Zowel procentueel gezien als in absolute cijfers zijn op locatie 1 (Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg) de meeste zware vrachtvoertuigen gemeten, namelijk 9%, wat overeenkomt met ongeveer 200 motorvoertuigen. Op de Sluisjesdijk (locatie 3) bedraagt het percentage zwaar vrachtverkeer het laagste van alle locaties, namelijk 1,9%. In absolute aantallen gezien zijn de minste zware bedrijfsvoertuigen geregistreerd op de Oudendijk (locatie 6), namelijk 5.

Figuur 3.5: Voertuigverdeling gemiddelde werkdag – locaties 1 t/m 9

Pa = Particuliere voertuigen (M1)
Lb = Lichte bedijfsvoertuigen (<3.500 kg)
Zb = Zware bedrijfsvoertuigen (>3.500 kg)
Bu = Buitenlandse voertuigen

Bijlage 4 bevat de voertuigverdeling per dag per locatie. In bijlage 5 wordt per locatie een samenvatting gegeven. Deze samenvatting bestaat uit de volgende gegevens:
- De intensiteiten per uur per richting voor een gemiddelde werkdag en weekdag
- Gesommeerde intensiteiten voor de volgende periodes:
  - ochtendspits: 07:00 - 09:00 uur
  - avondspits: 16:00 – 18:00 uur
  - overdag: 07:00 – 19:00 uur
  - avond: 19:00 – 23:00 uur en
  - nacht: 23:00 – 07:00 uur

  voor een gemiddelde werkdag en weekdag, met de bijbehorende percentages
- De voertuigverdeling per uur per richting voor een gemiddelde werkdag
- Gesommeerde voertuigverdeling voor de volgende periodes:
  - ochtendspits: 07:00 - 09:00 uur
  - avondspits: 16:00 – 18:00 uur
  - overdag: 07:00 – 19:00 uur
  - avond: 19:00 – 23:00 uur en
  - nacht: 23:00 – 07:00 uur

  voor een gemiddelde werkdag, met de bijbehorende percentages.

3.3 Verkeersstromen

Met de bepaling van de verkeersstromen kan antwoord worden gegeven op de volgende onderzoeksvragen:

- **Hoeveel doorgaand verkeer rijdt er tussen de meetpunten?**
- **Hoeveel herkomst- en bestemmingsverkeer rijdt er op de meetpunten?**

Met behulp van de geregistreerde kentekens zijn de verkeersstromen tussen de locaties 1 tot en met 8 bepaald. Deze locaties vormen het kordon rondom het onderzoeksgebied tussen de kernen Piershil, Goudswaard, Zuid-Beijerland en Nieuwendijk. De herkomst/bestemming-matrices op de volgende bladzijden geven inzicht in de verkeersstromen binnen het onderzoeksgebied. Daarnaast is locatie 9 (Sluisjesdijk) meegenomen als tussenpunt binnen het kordon, waarmee gereden routes binnen het onderzoeksgebied bepaald kunnen worden. Tevens is locatie 9 gebruikt om te kunnen bepalen hoeveel autoverkeer, vrachtverkeer en landbouwverkeer aanwezig is op de Sluisjesdijk. Op locatie 10, Zwartsluisje, is alleen het landbouwverkeer bepaald (voor de resultaten van locatie 9 en locatie 10, zie paragraaf 3.4). De resultaten, inclusief percentages doorgaand verkeer, herkomst- en bestemmingsverkeer staan in HB-matrices in bijlage 6 (per onderzoeksdag, gemiddelde werk-, weekend- en weekdag, per voertuigcategorie en voor de ochtendspits en avondspits). In bijlage 7 staan de resultaten per locatie, inclusief de routes en visualisaties. Daarnaast staan in deze bijlage 2 visualisaties die een totaalbeeld geven van het doorgaande verkeer (totaal en voor het zware vrachtverkeer).

HB-matrix – gemiddelde werkdag – alle motorvoertuigen

Tabel 3.6 toont de relatiematrix voor alle motorvoertuigen voor een gemiddelde werkdag tussen de 8 registratiepunten van het kordon (ki = ingaande post, ku = uitgaande post).

Tabel 3.6: HB-matrix – gemiddelde werkdag

Van post	Naar post 001-ku	002-ku	003-ku	004-ku	005-ku	006-ku	007-ku	008-ku	Tot. DV	Best.	Intens.	% DV	% Best.
001-ki	-	117	149	223	52	31	12	94	**678**	**452**	**1.129**	**60%**	**40%**
002-ki	130	-	58	582	87	12	7	37	**912**	**413**	**1.326**	**69%**	**31%**
003-ki	140	53	-	99	16	2	20	24	**354**	**90**	**444**	**80%**	**20%**
004-ki	241	611	86	-	5	3	47	16	**1.009**	**224**	**1.233**	**82%**	**18%**
005-ki	59	134	15	4	-	3	10	10	**234**	**105**	**339**	**69%**	**31%**
006-ki	27	12	1	3	4	-	0	12	**60**	**59**	**120**	**50%**	**50%**
007-ki	6	10	30	50	8	1	-	6	**111**	**72**	**183**	**61%**	**39%**
008-ki	88	35	32	20	8	13	7	-	**203**	**104**	**307**	**66%**	**34%**
Tot. DV	**692**	**972**	**371**	**981**	**179**	**65**	**103**	**198**	**7.121**				
Herk.	**416**	**422**	**70**	**137**	**98**	**58**	**70**	**79**		**2.869**			
Intens.	**1.108**	**1.394**	**441**	**1.118**	**277**	**123**	**173**	**276**			**9.990**		
%DV	**62%**	**70%**	**84%**	**88%**	**65%**	**53%**	**60%**	**71%**				**71%**	
%Herk.	**38%**	**30%**	**16%**	**12%**	**35%**	**47%**	**40%**	**29%**					**29%**

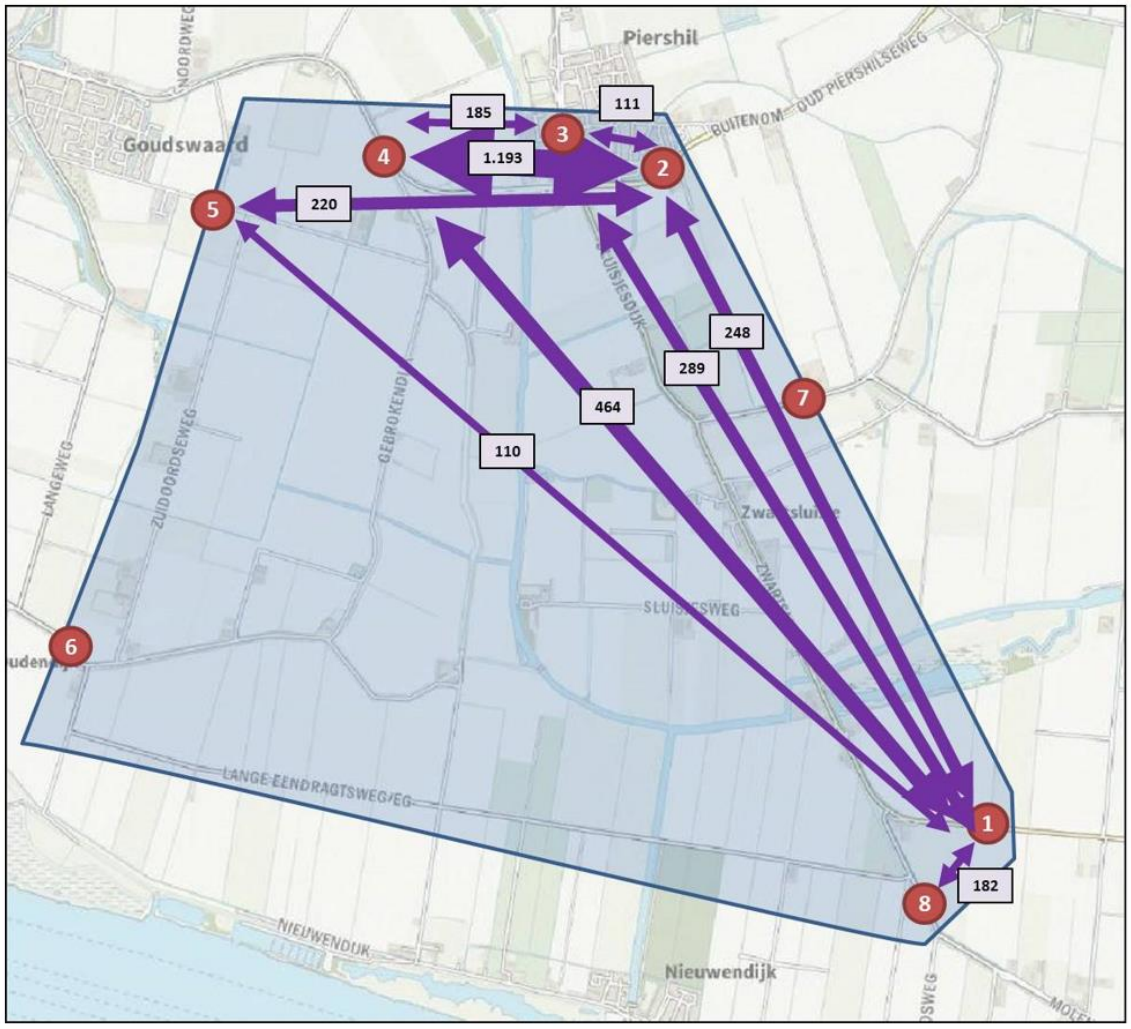
001: Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg
002: Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg
003: Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat
004: Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg
005: Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg
006: Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg
007: Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk
008: Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk

Uitleg tabel op basis van locatie 1:
Locatie 1, Hogeweg, bestaat uit een ingaande en een uitgaande verkeersstroom. De ingaande verkeersstroom (001-ki) is het verkeer dat het onderzoeksgebied inrijdt, de uitgaande verkeersstroom (001-ku) is het verkeer dat het onderzoeksgebied uitrijdt. Op een gemiddelde werkdag bedraagt de ingaande verkeersstroom 1.129 motorvoertuigen en de uitgaande verkeersstroom 1.108 motorvoertuigen. De totale intensiteit bedraagt op locatie 1 2.237 motorvoertuigen.
001-ki:
De ingaande verkeersstroom kan onderverdeeld worden in doorgaand verkeer en bestemmingsverkeer. Doorgaand verkeer is verkeer dat op locatie 1 het onderzoeksgebied inrijdt en op een andere locatie het onderzoeksgebied weer is uitgereden binnen een bepaalde doorrijtijd (bijvoorbeeld 5 minuten). Bestemmingsverkeer betreft het overige verkeer, verkeer dat op locatie 1 het onderzoeksgebied inrijdt en zijn bestemming heeft binnen het onderzoeksgebied of een stop heeft gemaakt binnen het onderzoeksgebied (waardoor de doorrijtijd langer is). Van de 1.129 geregistreerde motorvoertuigen op locatie 1 zijn er 678 (=60%) binnen een bepaalde tijd geregistreerd op een andere locatie. De overige 452 motorvoertuigen (=40%) heeft een bestemming binnen het onderzoeksgebied.
001-ku:
De uitgaande verkeersstroom kan onderverdeeld worden in doorgaand verkeer en herkomstverkeer. Doorgaand verkeer is verkeer dat op een andere locatie het onderzoeksgebied is ingereden en op locatie 1 het onderzoeksgebied weer uitrijdt binnen een bepaalde doorrijtijd (bijvoorbeeld 5 minuten). Herkomstverkeer betreft het overige verkeer, verkeer dat zijn herkomst heeft binnen het onderzoeksgebied en op locatie 1 het onderzoeksgebied uitrijdt of verkeer dat via een andere locatie het onderzoeksgebied is ingereden, een stop heeft gemaakt binnen het onderzoeksgebied (waardoor de doorrijtijd langer is) en bij locatie 1 het onderzoeksgebied heeft verlaten. Van de 1.108 geregistreerde motorvoertuigen op locatie 1 zijn er 692 (=62%) afkomstig van een andere locatie. De overige 416 motorvoertuigen (=38%) heeft een herkomst binnen het onderzoeksgebied.

Van al het verkeer, dat op een gemiddelde werkdag geregistreerd is, in totaal 9.990 motorvoertuigen, is 71% doorgaand. Dat wil zeggen dat een voertuig binnen de gestelde maximale doorrijtijd geregistreerd is op zowel een ingaande post als een uitgaande post. De maximale doorrijtijden zijn vastgesteld aan de hand van de werkelijke doorrijtijden door het gebied op de onderzoeksdagen.

De verkeersstroom van locatie 2 naar 4 en andersom, oftewel van Buitenom naar Molendijk en vice versa, is veruit de belangrijkste doorgaande verkeersstroom binnen het onderzoeksgebied. Deze verkeersstroom bestaat op een gemiddelde werkdag uit bijna 1.200 motorvoertuigen.
De overige verkeersstromen, die betekenisvol zijn, zijn:
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 4 (Molendijk): 464 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 3 (Sluisjesdijk): 289 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 2 (Buitenom): 247 motorvoertuigen
Locatie 2 (Buitenom) <-> locatie 5 (Vaartweg): 221 motorvoertuigen
Locatie 3 (Sluisjesdijk) <-> locatie 4 (Molendijk): 185 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 8 (Zwartsluisje): 182 motorvoertuigen
Locatie 2 (Buitenom) <-> locatie 3 (Sluisjesdijk): 111 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 5 (Vaartweg): 110 motorvoertuigen
(Door verschil in afronding kunnen de getallen in de tabel met 1 afwijken van die in het figuur).

Figuur 3.7 toont de belangrijkste doorgaande verkeersstromen door het onderzoeksgebied op een gemiddelde werkdag.

Figuur 3.7: Verkeersstromen doorgaand verkeer – gemiddelde werkdag

Tabel 3.8 laat per locatie de verdeling zien tussen het doorgaande verkeer en het herkomst- en bestemmingsverkeer. Locatie 4 (Molendijk) kent het hoogste percentage doorgaand verkeer, namelijk 84,6%. Op locatie 6 (Oudendijk) is het percentage doorgaand verkeer het laagst, 51,5%.

Tabel 3.8: Verdeling doorgaand, herkomst- en bestemmingsverkeer per locatie – alle motorvoertuigen - gemiddelde werkdag

Locatie	Intensiteit (mvt/etm.)	Verdeling		
		DV %	Best. %	Herk. %
1. Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	2.237	61,2%	20,2%	18,6%
2. Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	2.719	69,3%	15,2%	15,5%
3. Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	884	81,9%	10,2%	7,9%
4. Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	2.351	84,6%	9,5%	5,8%
5. Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	616	67,1%	17,0%	15,9%
6. Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	243	51,5%	24,5%	24,1%
7. Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	356	60,1%	20,3%	19,6%
8. Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	583	68,7%	17,8%	13,5%

HB-matrix – gemiddelde werkdag – zwaar vrachtverkeer

Tabel 3.9 toont de relatiematrix voor het zware vrachtverkeer voor een gemiddelde werkdag tussen de 8 registratiepunten van het kordon (ki = ingaande post, ku = uitgaande post).

Tabel 3.9: HB-matrix – gemiddelde werkdag – zwaar vrachtverkeer

Van post	Naar post 001-ku	002-ku	003-ku	004-ku	005-ku	006-ku	007-ku	008-ku	Tot. DV	Best.	Intens.	% DV	% Best.
001-ki	-	20	2	7	5	1	5	7	**47**	**65**	**112**	**42%**	**58%**
002-ki	22	-	2	46	2	0	0	1	**73**	**18**	**91**	**80%**	**20%**
003-ki	4	1	-	0	0	0	0	0	**6**	**2**	**8**	**70%**	**30%**
004-ki	6	40	1	-	0	0	1	0	**49**	**5**	**54**	**90%**	**10%**
005-ki	4	2	0	0	-	0	0	0	**6**	**3**	**10**	**65%**	**35%**
006-ki	0	1	0	0	0	-	0	0	**2**	**0**	**2**	**80%**	**20%**
007-ki	1	1	1	1	0	0	-	0	**4**	**1**	**5**	**81%**	**19%**
008-ki	7	1	1	1	0	0	0	-	**10**	**1**	**11**	**89%**	**11%**
Tot. DV	**44**	**66**	**7**	**56**	**7**	**1**	**6**	**9**	**392**				
Herk.	**45**	**25**	**2**	**6**	**2**	**1**	**4**	**1**		**184**			
Intens.	**89**	**90**	**9**	**62**	**9**	**3**	**10**	**10**			**576**		
%DV	**49%**	**73%**	**76%**	**91%**	**74%**	**50%**	**61%**	**90%**				**68%**	
%Herk.	**51%**	**27%**	**24%**	**9%**	**26%**	**50%**	**39%**	**10%**					**32%**

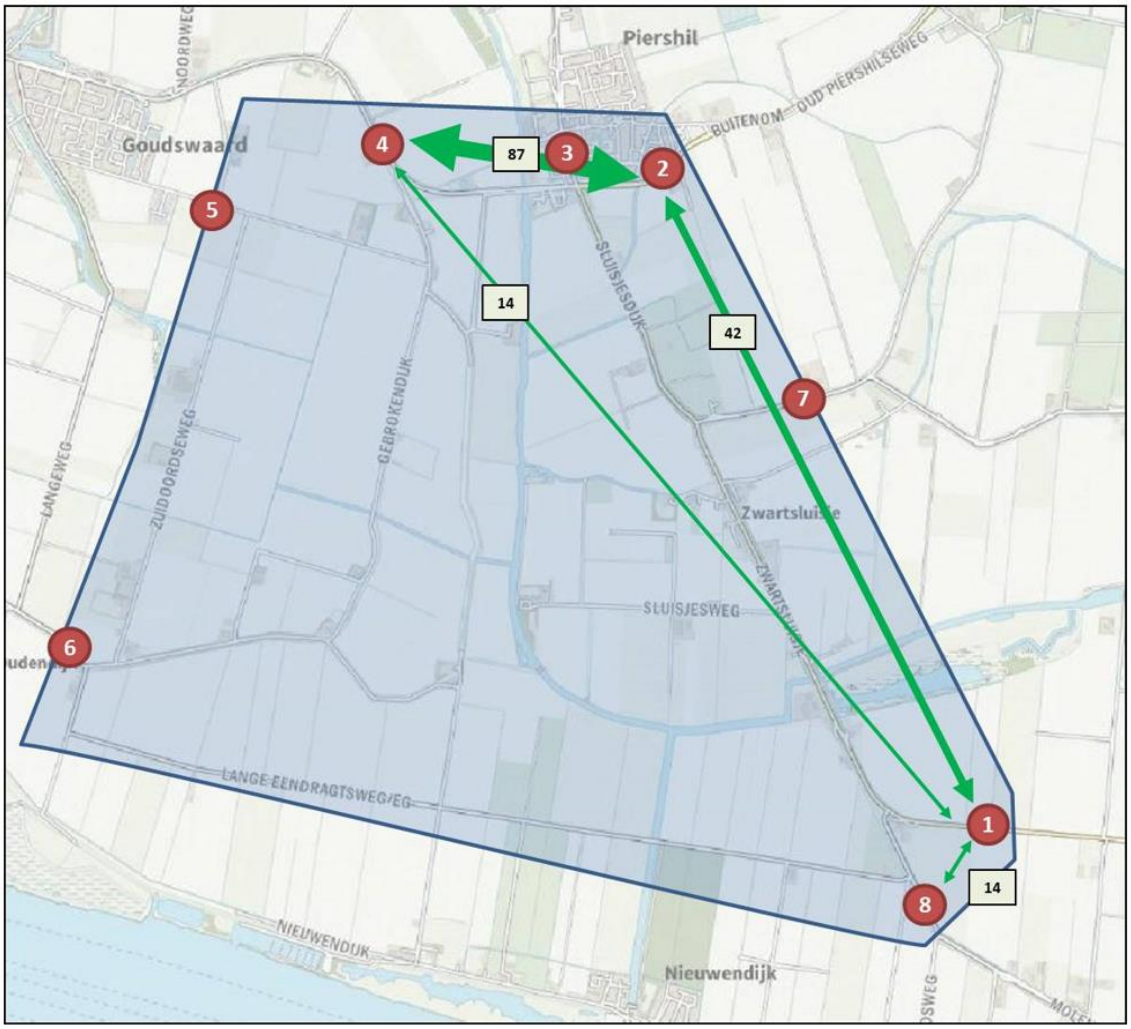
001: Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg
002: Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg
003: Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat
004: Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg
005: Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg
006: Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg
007: Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk
008: Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk

Van al het zware vrachtverkeer, dat op een gemiddelde werkdag geregistreerd is, in totaal ruim 575 motorvoertuigen, is 68% doorgaand. Dat wil zeggen dat een voertuig binnen de gestelde maximale doorrijtijd geregistreerd is op zowel een ingaande post als een uitgaande post. De maximale doorrijtijden zijn vastgesteld aan de hand van de werkelijke doorrijtijden door het gebied op de onderzoeksdagen. Dit percentage ligt iets lager dan het percentage van 71%, geldende voor alle motorvoertuigen.

Ook voor het zware vrachtverkeer is de verkeersstroom van locatie 2 naar 4 en andersom, oftewel van Buitenom naar Molendijk en vice versa, de belangrijkste doorgaande verkeersstroom binnen het onderzoeksgebied. Deze verkeersstroom bestaat uit 86 motorvoertuigen.

De overige verkeersstromen zwaar vrachtverkeer, die betekenisvol zijn, zijn:
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 2 (Buitenom): 42 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 4 (Molendijk): 13 motorvoertuigen
(Door verschil in afronding kunnen de getallen in de tabel met 1 afwijken van de getallen in het figuur).

Figuur 3.10 toont de belangrijkste doorgaande verkeersstromen van het zware vrachtverkeer door het onderzoeksgebied op een gemiddelde werkdag.

Figuur 3.10: Verkeersstromen doorgaand zwaar vrachtverkeer – gemiddelde werkdag

Tabel 3.11 laat per locatie de verdeling zien tussen het doorgaande zware vrachtverkeer en het herkomst- en bestemmingsverkeer. Locatie 4 (Molendijk) kent het hoogste percentage doorgaand zwaar vrachtverkeer, namelijk ruim 90%. Op locatie 1 (Hogeweg) is het percentage doorgaand zwaar vrachtverkeer het laagst, 45%.

Tabel 3.11: Verdeling doorgaand, herkomst- en bestemmingsverkeer per locatie – zwaar vrachtverkeer - gemiddelde werkdag

Locatie	Intensiteit (mvt/etm.)	Verdeling		
		DV %	Best. %	Herk. %
1. Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	201	45,1%	32,5%	22,4%
2. Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	182	76,2%	10,1%	13,6%
3. Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	17	72,9%	14,1%	12,9%
4. Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	116	90,3%	4,7%	5,0%
5. Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	19	69,8%	17,7%	12,5%
6. Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	5	62,5%	8,3%	29,2%
7. Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	15	67,5%	6,5%	26,0%
8. Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	21	89,4%	5,8%	4,8%

3.4 Nadere analyse verkeer Sluisjesdijk / Zwartsluisje

- **Wat is het aandeel vrachtverkeer en landbouwverkeer op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje?**

  - **Aandeel vrachtverkeer**

Het aandeel vrachtverkeer op de Sluisjesdijk kan bepaald worden op basis van de geregistreerde voertuigen met behulp van de ANPR-camera op locatie 9. De verdeling van het verkeer voor een gemiddelde werkdag ziet er als volgt uit:

Gemiddelde werkdagintensiteit: 2.150 mvt.
Onderverdeling naar voertuigcategorie:

Particuliere voertuigen (M1)	1.555 mvt.	- 72,3%
Lichte bedijfsvoertuigen (<3.500 kg) (N1, O1 en O2)	431 mvt.	- 20,0%
Zware bedrijfsvoertuigen (>3.500 kg) (M2, M3, N2, N3, O3 en O4)	115 mvt.	- 5,3%
Buitenlandse voertuigen	49 mvt.	- 2,3%

Op locatie 10, Zwartsluisje, is niet geregistreerd met een ANPR-camera maar met een gewone videocamera waarbij alleen onderscheid is gemaakt in personenauto's, landbouwverkeer en overige voertuigen. Op locatie 9 is zowel geregistreerd met een ANPR-camera als met een videocamera. Op basis van de verhoudingen zien de resultaten er voor locatie 10 als volgt uit, daarbij rekening houdende met enige marge:

Gemiddelde werkdagintensiteit: 2.142 mvt.
Onderverdeling naar voertuigcategorie:

Particuliere voertuigen (M1)	1.587 mvt.	- 74,1%
Lichte bedijfsvoertuigen (<3.500 kg) (N1, O1 en O2)	402 mvt.	- 18,8%
Zware bedrijfsvoertuigen (>3.500 kg) (M2, M3, N2, N3, O3 en O4)	112 mvt.	- 5,0%
Buitenlandse voertuigen	41 mvt.	- 2,1%.

- **Aandeel landbouwverkeer**

Het is niet mogelijk om met een ANPR-camera landbouwverkeer te registreren in verband met het ontbreken van een kentekenplaat. Vandaar dat op de locaties 9 en 10 een extra videocamerasysteem is ingezet. Dit betreft een camera die videobeelden maakt waarvan vervolgens middels een software het landbouwverkeer kan worden gedetecteerd. Deze camera is ook 7 dagen operationeel geweest, echter niet 24 uur per dag maar van 07.00 uur tot 19.00 uur.
Tabel 3.12 toont de intensiteiten van het landbouwverkeer per uur voor een gemiddelde werkdag.

Tabel 3.12: Verkeersintensiteiten landbouwverkeer locaties 9 (Sluisjesdijk) en 10 (Zwartsluisje) – gemiddelde werkdag

Sluisjesdijk			Totaal	Richting 1	Richting 2
07:00	-	08:00	1	0	0
08:00	-	09:00	1	0	1
09:00	-	10:00	1	1	0
10:00	-	11:00	0	0	0
11:00	-	12:00	1	0	1
12:00	-	13:00	1	1	1
13:00	-	14:00	2	1	1
14:00	-	15:00	1	0	1
15:00	-	16:00	1	1	0
16:00	-	17:00	1	1	1
17:00	-	18:00	1	1	1
18:00	-	19:00	0	0	0
07:00	**-**	**19:00**	**12**	**5**	**7**

Zwartsluisje			Totaal	Richting 1	Richting 2
07:00	-	08:00	1	0	1
08:00	-	09:00	2	0	1
09:00	-	10:00	1	0	1
10:00	-	11:00	1	0	0
11:00	-	12:00	2	1	2
12:00	-	13:00	2	0	1
13:00	-	14:00	2	1	1
14:00	-	15:00	1	1	0
15:00	-	16:00	2	1	1
16:00	-	17:00	3	1	2
17:00	-	18:00	3	2	1
18:00	-	19:00	0	0	0
07:00	**-**	**19:00**	**20**	**9**	**12**

Op locatie 10, Zwartsluisje, zijn op een gemiddelde werkdag, tussen 07:00 en 19:00 uur, 20 landbouwvoertuigen geregistreerd. De intensiteiten van het landbouwverkeer op deze locatie lopen uiteen van 10 voertuigen op maandag 14 maart tot 42 voertuigen op vrijdag 11 maart.
Op locatie 9, Sluisjesdijk, zijn op een gemiddelde werkdag, tussen 07:00 en 19:00 uur, 12 landbouwvoertuigen geregistreerd. De intensiteiten van het landbouwverkeer op deze locatie lopen uiteen van 8 voertuigen op donderdag 17 maart tot 18 voertuigen op vrijdag 11 maart.
In bijlage 8 is een telrapport opgenomen voor het landbouwverkeer voor de twee locaties. In het telrapport staan de geregistreerde intensiteiten per uur voor de verschillende rijrichtingen weergegeven voor alle onderzoeksdagen. Ook wordt per locatie een samenvatting gegeven. Deze samenvatting bestaat uit de intensiteiten per uur per richting voor een gemiddelde werkdag en weekdag en de gesommeerde intensiteiten voor de periode 07:00 - 19:00 uur.

- **Hoeveel doorgaand (vracht)verkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?**

Op basis van de registraties op alle locaties met ANPR-camera's kan bepaald worden hoeveel doorgaand verkeer er is op de route Sluisjesdijk naar Zwartsluisje en andersom. Tabel 3.13 toont alle mogelijke doorgaande verkeerstromen op de route Sluisjesdijk – Zwartsluisje. Bij de bepaling van de doorgaande verkeersstromen op de route Sluisjesdijk – Zwartsluisje is één aanname gemaakt. Van verkeer dat op één van de locaties 1, 6 of 8 is geregistreerd en daarna via tussenpost 9 ook weer is geregistreerd op één van de locaties 2, 3, 4 of 5 kan met zekerheid worden gezegd dat gebruik is gemaakt van de route Zwartsluisje naar Sluisjesdijk. Dit geldt ook voor de omgekeerde route Sluisjesdijk naar Zwartsluisje (registratie op één van de locaties 2, 3, 4 of 5 via tussenpost 9 naar één van de locaties 1, 6 of 8). Ook van het verkeer dat geregistreerd is op één van de locaties 1, 6 of 8 en daarna ook geregistreerd is op tussenpost 9 kan met stelligheid gezegd worden dat gebruik is gemaakt van de route Zwartsluisje naar Sluisjesdijk. Alleen andersom geldt die stelligheid niet. Van het verkeer dat geregistreerd is op één van de locaties 2, 3, 4 of 5 en daarna ook is geregistreerd op tussenpost 9, maar niet is geregistreerd op één van de locaties 1, 6 of 8 is niet met zekerheid vast te stellen of gebruik is gemaakt van de route Sluisjesdijk naar Zwartsluisje. Het zou kunnen zijn dat een deel van dit verkeer zijn bestemming heeft ergens op de Sluisjesdijk of op Zwartsluisje. Aangenomen is dat dit verkeer volledig gebruik maakt van de route Sluisjesdijk naar Zwartsluisje.

In tabel 3.13 staan alle doorgaande verkeersstromen op de route Zwartsluisje <-> Sluisjesdijk. In totaal zijn ruim 1.900 motorvoertuigen als doorgaand te beschouwen, waarvan 112 zwaar vrachtverkeer.

Tabel 3.13: Doorgaande verkeersstromen Sluisjesdijk/Zwartsluisje (in mvt.) – gemiddelde werkdag

Zuid <-> Noord

Route	etmaal Tot.	Pa.	Li.	Zw.	Ov.	ochtend Tot.	avond Tot.
1 <-> 9 <-> 2	248	149	50	42	7	39	39
1 <-> 9 <-> 3	289	218	62	6	4	54	61
1 <-> 9 <-> 4	454	342	96	11	6	79	88
1 <-> 9 <-> 5	89	66	17	5	1	19	15
1 <-> 9	358	277	49	25	7	69	65
6 <-> 9 <-> 2	1	1	0	0	0	0	0
6 <-> 9	1	1	0	0	0	0	0
8 <-> 9 <-> 2	72	52	17	2	1	9	15
8 <-> 9 <-> 3	55	43	10	1	2	4	10
8 <-> 9 <-> 4	33	22	9	1	1	3	6
8 <-> 9 <-> 5	4	2	1	0	0	0	1
8 <-> 9	46	38	8	0	0	7	10
9 <-> 2	94	59	23	6	6	10	16
9 <-> 3	54	36	15	1	2	5	10
9 <-> 4	42	26	10	3	4	5	5
9 <-> 5	9	5	2	1	1	1	0
Totaal	**1.849**	**1.336**	**369**	**104**	**40**	**303**	**341**

Van alle geregistreerde motorvoertuigen op Zwartsluisje en op Sluisjesdijk, ongeveer 2.150 motorvoertuigen, is 88% doorgaand verkeer. Voor het zware vrachtverkeer geldt een percentage dat ligt boven de 90%.

- **Hoeveel doorgaand landbouwverkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?**

Door het afkijken van de videocamerabeelden van de locaties 9 en 10 voor de 24 drukste uren (gebaseerd op de intensiteiten van het landbouwverkeer), waarbij de kenmerken van de landbouwvoertuigen zijn genoteerd, kan bepaald worden welke landbouwvoertuigen zowel op locatie 9 (Sluisjesdijk) als op locatie 10 (Zwartsluisje) zijn waargenomen en aangemerkt kunnen worden als doorgaand landbouwverkeer.
In totaal zijn in de drukste 24 uren voor wat betreft het landbouwverkeer 127 landbouwvoertuigen geteld. Hiervan zijn 30 landbouwvoertuigen zowel op locatie 9 als op locatie 10 geregistreerd en kunnen als doorgaand beschouwd worden. Dit komt overeen met een percentage van 23%. Tabel 3.14 toont de resultaten voor de 24 drukste uren.

Tabel 3.14: Doorgaande landbouwverkeersstromen Sluisjesdijk/Zwartsluisje (in mvt.) – gemiddelde werkdag (7 – 19 uur)

				Landbouwvoertuigen		Doorgaand landbouwverkeer		% doorg. Landbouwverkeer
	Dag	Begin	Eind	Aantal Sluisjesdijk	Aantal Zwartsluisje	Sluisjesdijk -> Zwartsluisje	Zwartsluisje -> Sluisjesdijk	Zwartsluisje <-> Sluisjesdijk
1	11-mrt	8:00	9:00	2	6	1	0	13%
2	11-mrt	9:00	10:00	1	3	0	1	25%
3	11-mrt	10:00	11:00	1	3	1	0	25%
4	11-mrt	11:00	12:00	2	8	1	1	20%
5	11-mrt	12:00	13:00	1	3	1	0	25%
6	11-mrt	13:00	14:00	4	3	2	1	43%
7	11-mrt	14:00	15:00	2	3	1	1	40%
8	11-mrt	15:00	16:00	2	3	1	1	40%
9	11-mrt	16:00	17:00	3	5	1	1	25%
10	11-mrt	17:00	18:00	3	3	0	0	0%
11	12-mrt	8:00	9:00	3	3	1	2	50%
12	12-mrt	9:00	10:00	4	4	2	2	50%
13	12-mrt	15:00	16:00	0	4	0	0	0%
14	14-mrt	13:00	14:00	3	2	1	0	20%
15	14-mrt	16:00	17:00	1	3	0	0	0%
16	15-mrt	12:00	13:00	2	1	0	0	0%
17	15-mrt	13:00	14:00	1	4	0	0	0%
18	15-mrt	14:00	15:00	2	1	0	0	0%
19	15-mrt	15:00	16:00	1	4	0	1	20%
20	15-mrt	16:00	17:00	1	3	0	1	25%
21	16-mrt	8:00	9:00	3	2	1	1	40%
22	16-mrt	11:00	12:00	3	2	1	1	40%
23	17-mrt	17:00	18:00	1	6	1	0	14%
24	17-mrt	20:00	21:00	0	4	0	0	0%
Totaal				**46**	**83**	**16**	**14**	**23%**

Opvallend was dat op vrijdag 11 maart telkens hetzelfde landbouwvoertuig als doorgaand kon worden genoteerd.

4 Samenvatting

In deze samenvatting worden de onderzoeksvragen beantwoord.

- Wat zijn de verkeersintensiteiten op alle registratiepunten, per tijdseenheid (uur)?

Tabel 4.1: Verkeersintensiteiten locaties 1 t/m 9

Locatie		Gemiddelde werkdag	Zaterdag	Zondag
1. Hogeweg	tussen Zwartsluisje en Kraagweg	2.237	1.851	1.179
2. Buitenom	tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	2.719	2.518	1.238
3. Sluisjesdijk	tussen Buitenom en Voorstraat	884	800	503
4. Molendijk	tussen Steegjesdijk en Spuiweg	2.351	2.190	1.250
5. Vaartweg	tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	616	595	274
6. Oudendijk	tussen Groeneweg en Langeweg	243	303	231
7. Kostverlorendijk	tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	356	288	231
8. Zwartsluisje	tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	583	621	490
9. Sluisjesdijk	tussen Buitenom en Kostverlorendijk	2.150	1.751	1.095

Op vier locaties liggen de intensiteiten op een gemiddelde werkdag boven de 2.000 motorvoertuigen. De hoogste intensiteiten zijn waargenomen op locatie 2, Buitenom, tussen de Heemlaan en Oud Piershilseweg. Op een gemiddelde werkdag zijn op deze locatie ruim 2.700 motorvoertuigen geregistreerd. Op de locaties 4 (Molendijk), 1 (Hogeweg) en 9 (Sluisjesdijk) liggen de intensiteiten om en nabij de 2.350, 2.250 en 2.150 motorvoertuigen. Op de overige locaties liggen de intensiteiten op een gemiddelde werkdag onder de 1.000 motorvoertuigen. Op locatie 6, Oudendijk, zijn de laagste intensiteiten gemeten, namelijk iets minder dan 250 motorvoertuigen. Op de zaterdag en de zondag liggen de intensiteiten op alle locaties lager.

Zowel procentueel gezien als in absolute cijfers zijn op locatie 1 (Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg) de meeste zware vrachtvoertuigen gemeten, namelijk 9%, wat overeenkomt met ongeveer 200 motorvoertuigen. Op de Sluisjesdijk (locatie 3) bedraagt het percentage zwaar vrachtverkeer het laagste van alle locaties, namelijk 1,9%. In absolute aantallen gezien zijn de minste zware bedrijfsvoertuigen geregistreerd op de Oudendijk (locatie 6), namelijk 5.

- Hoeveel doorgaand verkeer rijdt er tussen de meetpunten?

- Hoeveel herkomst- en bestemmingsverkeer rijdt er op de meetpunten?

Met behulp van de geregistreerde kentekens zijn de verkeersstromen tussen de locaties 1 tot en met 8 bepaald. Deze locaties vormen het kordon rondom het onderzoeksgebied met de kernen Piershil, Goudswaard en Zuid-Beijerland. Daarnaast is locatie 9 (Sluisjesdijk) meegenomen als tussenpunt binnen het kordon, waarmee gereden routes binnen het onderzoeksgebied bepaald kunnen worden. Van al het verkeer, dat op een gemiddelde werkdag geregistreerd is, in totaal 9.990 motorvoertuigen, is 71% doorgaand. Dat wil zeggen dat een voertuig binnen de gestelde maximale doorrijtijd geregistreerd is op zowel een ingaande post als een uitgaande post. De maximale doorrijtijden zijn vastgesteld aan de hand van de werkelijke doorrijtijden door het gebied op de onderzoeksdagen.

De verkeersstroom van locatie 2 naar 4 en andersom, oftewel van Buitenom naar Molendijk en vice versa, is veruit de belangrijkste doorgaande verkeersstroom binnen het onderzoeksgebied. Deze verkeersstroom bestaat uit bijna 1.200 motorvoertuigen.
De overige verkeersstromen, die betekenisvol zijn, zijn:
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 4 (Molendijk): 464 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 3 (Sluisjesdijk): 289 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 2 (Buitenom): 247 motorvoertuigen
Locatie 2 (Buitenom) <-> locatie 5 (Vaartweg): 221 motorvoertuigen
Locatie 3 (Sluisjesdijk) <-> locatie 4 (Molendijk): 185 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 8 (Zwartsluisje): 182 motorvoertuigen
Locatie 2 (Buitenom) <-> locatie 3 (Sluisjesdijk): 111 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 5 (Vaartweg): 110 motorvoertuigen.

Ook voor het zware vrachtverkeer is de verkeersstroom van locatie 2 naar 4 en andersom, oftewel van Buitenom naar Molendijk en vice versa, de belangrijkste doorgaande verkeersstroom binnen het onderzoeksgebied. Deze verkeersstroom bestaat uit 86 motorvoertuigen.

De overige verkeersstromen zwaar vrachtverkeer, die betekenisvol zijn, zijn:
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 2 (Buitenom): 42 motorvoertuigen
Locatie 1 (Hogeweg) <-> locatie 4 (Molendijk): 13 motorvoertuigen.

Tabel 4.2 laat per locatie de verdeling zien tussen het doorgaande verkeer en het herkomst- en bestemmingsverkeer. Locatie 4 (Molendijk) kent het hoogste percentage doorgaand verkeer, namelijk 84,6%. Op locatie 6 (Oudendijk) is het percentage doorgaand verkeer het laagst, 51,5%.

Tabel 4.2: Verdeling doorgaand, herkomst- en bestemmingsverkeer per locatie – alle motorvoertuigen - gemiddelde werkdag

Locatie		Intensiteit (mvt/etm.)	Verdeling		
			DV %	Best. %	Herk. %
1.	Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg	2.237	61,2%	20,2%	18,6%
2.	Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg	2.719	69,3%	15,2%	15,5%
3.	Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat	884	81,9%	10,2%	7,9%
4.	Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg	2.351	84,6%	9,5%	5,8%
5.	Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg	616	67,1%	17,0%	15,9%
6.	Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg	243	51,5%	24,5%	24,1%
7.	Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk	356	60,1%	20,3%	19,6%
8.	Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk	583	68,7%	17,8%	13,5%

- Wat is het aandeel vrachtverkeer en landbouwverkeer op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje?

- **Aandeel vrachtverkeer**

De verdeling van het verkeer op een gemiddelde werkdag op de Sluisjesdijk en Zwartsluisje ziet er als volgt uit:

Tabel 4.3: Verdeling verkeer Sluisjesdijk en Zwartsluisje – gemiddelde werkdag

	Sluisjesdijk		Zwartsluisje	
	Intensiteit	Perc.	Intensiteit	Perc.
Gemiddelde werkdag	2.150 mvt.	100,0%	2.142 mvt.	100,0%
Particuliere voertuigen	1.555 mvt.	72,3%	1.587 mvt.	74,1%
Lichte bedijfsvoertuigen (<3.500 kg)	431 mvt.	20,0%	402 mvt.	18,8%
Zware bedrijfsvoertuigen (>3.500 kg)	115 mvt.	5,3%	107 mvt.	5,0%
Buitenlandse voertuigen	49 mvt.	2,3%	46 mvt.	2,1%

- **Aandeel landbouwverkeer**

In totaal zijn op Sluisjesdijk (locatie 9) op een gemiddelde werkdag, tussen 09:00 uur en 19:00 uur, 12 landbouwvoertuigen waargenomen. De intensiteiten van het landbouwverkeer op deze locatie lopen uiteen van 8 voertuigen op donderdag 17 maart tot 18 voertuigen op vrijdag 11 maart. Op locatie 10, Zwartsluisje, zijn op een gemiddelde werkdag, tussen 09:00 uur en 19:00 uur, 20 landbouwvoertuigen geregistreerd. De intensiteiten van het landbouwverkeer op deze locatie lopen uiteen van 10 voertuigen op maandag 14 maart tot 42 voertuigen op vrijdag 11 maart.

- Hoeveel doorgaand vrachtverkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?

Op basis van de registraties op alle locaties met ANPR-camera's kan bepaald worden hoeveel doorgaand verkeer er is op de route Sluisjesdijk naar Zwartsluisje en andersom. Tabel 4.4 toont alle mogelijke doorgaande verkeerstromen op de route Sluisjesdijk – Zwartsluisje.

Tabel 4.4: Doorgaande verkeersstromen Sluisjesdijk/Zwartsluisje (in mvt.) – gemiddelde werkdag

Zuid <-> Noord

	etmaal					ochtend	avond
Route	Tot.	Pa.	Li.	Zw.	Ov.	Tot.	Tot.
1 <-> 9 <-> 2	248	149	50	42	7	39	39
1 <-> 9 <-> 3	289	218	62	6	4	54	61
1 <-> 9 <-> 4	454	342	96	11	6	79	88
1 <-> 9 <-> 5	89	66	17	5	1	19	15
1 <-> 9	358	277	49	25	7	69	65
6 <-> 9 <-> 2	1	1	0	0	0	0	0
6 <-> 9	1	1	0	0	0	0	0
8 <-> 9 <-> 2	72	52	17	2	1	9	15
8 <-> 9 <-> 3	55	43	10	1	2	4	10
8 <-> 9 <-> 4	33	22	9	1	1	3	6
8 <-> 9 <-> 5	4	2	1	0	0	0	1
8 <-> 9	46	38	8	0	0	7	10
9 <-> 2	94	59	23	6	6	10	16
9 <-> 3	54	36	15	1	2	5	10
9 <-> 4	42	26	10	3	4	5	5
9 <-> 5	9	5	2	1	1	1	0
Totaal	**1.849**	**1.336**	**369**	**104**	**40**	**303**	**341**

Van alle geregistreerde motorvoertuigen op Zwartsluisje en op Sluisjesdijk, ongeveer 2.150 motorvoertuigen, is 88% doorgaand verkeer. Voor het zware vrachtverkeer geldt een percentage dat ligt boven de 90%.

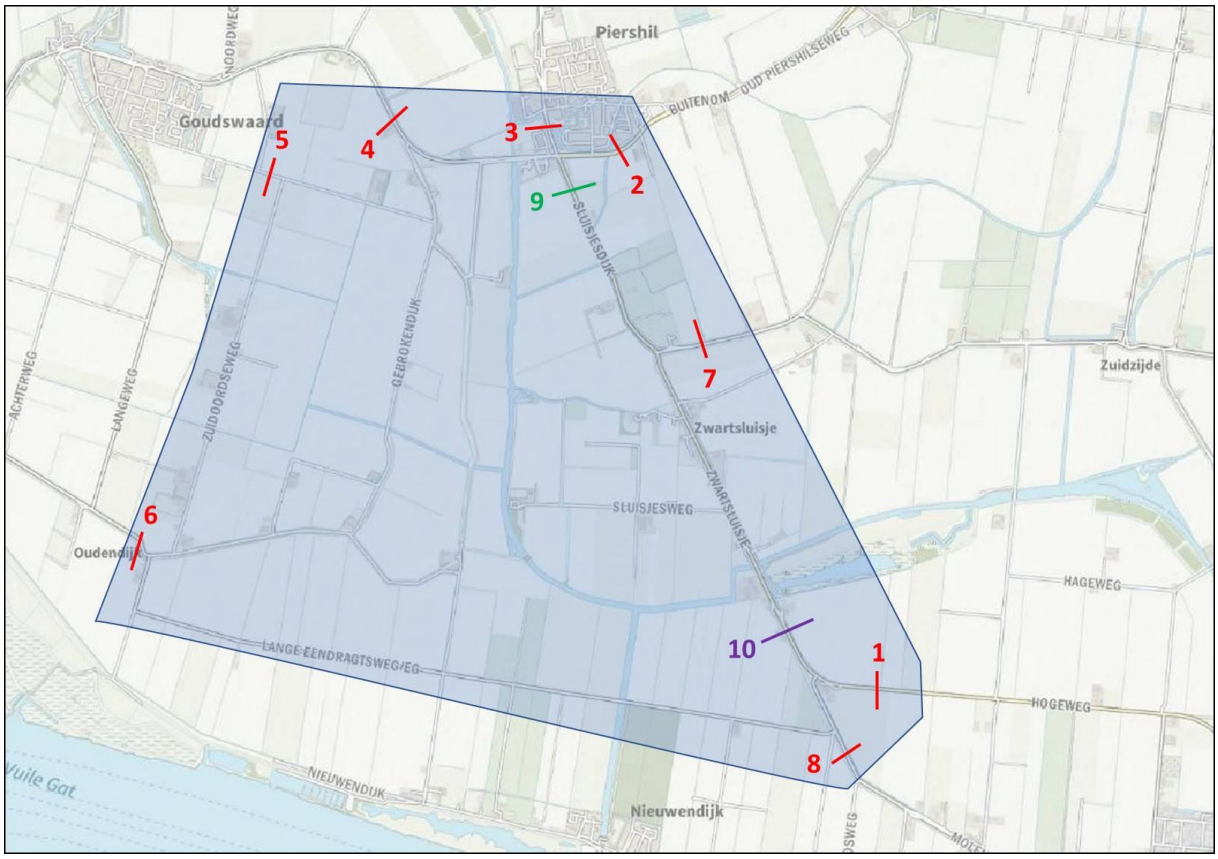
- Hoeveel doorgaand landbouwverkeer is er op de route Sluisjesdijk/Zwartsluisje?

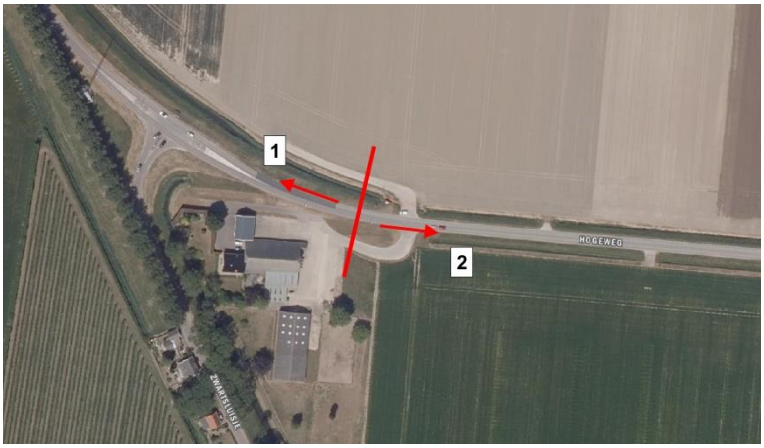
Door het afkijken van de videocamerabeelden van de locaties 9 en 10 voor de 24 drukste uren (gebaseerd op de intensiteiten van het landbouwverkeer), waarbij de kenmerken van de landbouwvoertuigen zijn genoteerd, kan bepaald worden welke landbouwvoertuigen zowel op locatie 9 (Sluisjesdijk) als op locatie 10 (Zwartsluisje) zijn waargenomen en aangemerkt kunnen worden als doorgaand landbouwverkeer.
In totaal zijn in de drukste 24 uren voor wat betreft het landbouwverkeer 127 landbouwvoertuigen geteld. Hiervan zijn 30 landbouwvoertuigen zowel op locatie 9 als op locatie 10 geregistreerd en kunnen als doorgaand beschouwd worden. Dit komt overeen met een percentage van 23%.

Bijlagen

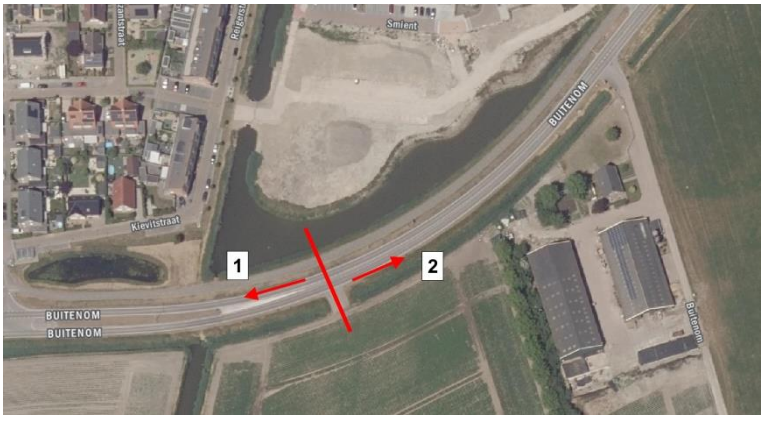

Bijlage 1 Onderzoekslocaties

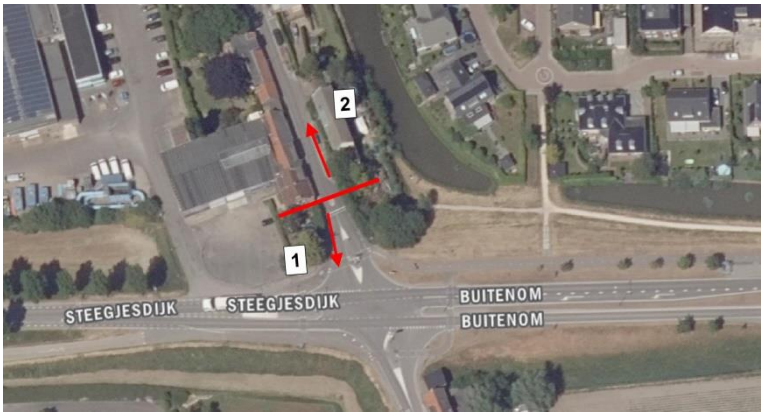

Locatie 1: Hogeweg, tussen Zwartsluisje en Kraagweg

Locatie 2: Buitenom, tussen Heemlaan en Oud Piershilseweg

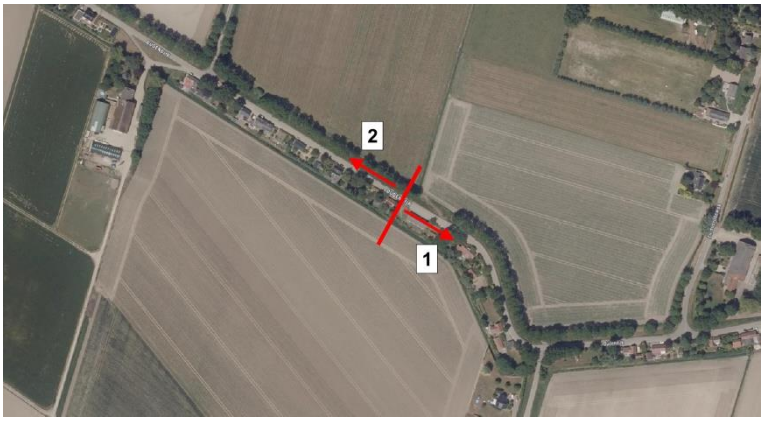
Locatie 3: Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Voorstraat

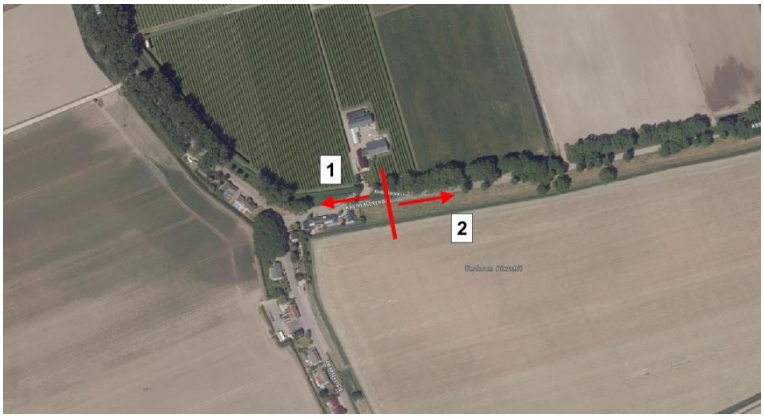
Locatie 4: Molendijk, tussen Steegjesdijk en Spuiweg

Locatie 5: Vaartweg, tussen Zuidoordseweg en Jan Krijnsweg

Locatie 6: Oudendijk, tussen Groeneweg en Langeweg

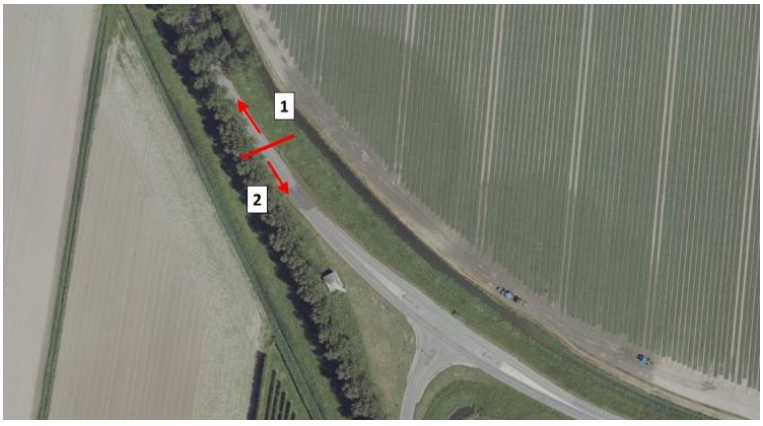
Locatie 7: Kostverlorendijk, tussen Zwartsluisje en Zuidzijdsedijk

Locatie 8: Zwartsluisje, tussen Lange Eendragtsweg en Molendijk

Locatie 9: Sluisjesdijk, tussen Buitenom en Kostverlorendijk

Locatie 10: Zwartsluisje, tussen Hogeweg en Sluisjesweg

Bijlage 2 Beschrijving voertuigcategorieën kentekenonderzoek

De voertuigcategorieën worden gedefinieerd overeenkomstig onderstaande classificatie.(Wanneer in de volgende definities de term „maximummassa" wordt gebruikt, wordt hieronder verstaan de „technisch toelaatbare maximummassa in beladen toestand")

Categorie M:	Voor het vervoer van personen ontworpen en gebouwde motorvoertuigen met ten minste vier wielen.
Categorie M_1 (auto):	Voor het vervoer van personen ontworpen en gebouwde voertuigen met ten hoogste acht zitplaatsen, die van de bestuurder niet meegerekend.
Categorie M_2 (bus):	Voor het vervoer van personen ontworpen en gebouwde voertuigen met meer dan acht zitplaatsen, die van de bestuurder niet meegerekend, en met een maximummassa van ten hoogste 5 t.
Categorie M_3 (bus):	Voor het vervoer van personen ontworpen en gebouwde voertuigen met meer dan acht zitplaatsen, die van de bestuurder niet meegerekend, en met een maximummassa van meer dan 5 t.

Categorie N:	Voor het vervoer van goederen ontworpen en gebouwde motorvoertuigen met ten minste vier wielen.
Categorie N_1 (lichte bedrijfsauto):	Voor het vervoer van goederen ontworpen en gebouwde voertuigen met een maximummassa van ten hoogste 3,5 t.
Categorie N_2 (zware bedrijfsauto):	Voor het vervoer van goederen ontworpen en gebouwde voertuigen met een maximummassa van meer dan 3,5 t, doch niet meer dan 12 t.
Categorie N_3 (zware bedrijfsauto):	Voor het vervoer van goederen ontworpen en gebouwde voertuigen met een maximummassa van meer dan 12 t.

Categorie O:	Aanhangwagens (inclusief opleggers).
Categorie O_1 (lichte aanhanger)	Aanhangwagens en opleggers met een maximummassa van ten hoogste 0,75 t.
Categorie O_2 (lichte aanhanger)	Aanhangwagens en opleggers met een maximummassa van meer dan 0,75 t, doch niet meer dan 3,5 t.
Categorie O_3 (zware aanhanger)	Aanhangwagens en opleggers met een maximummassa van meer dan 3,5 t, doch niet meer dan 10 t.
Categorie O_4 (zware aanhanger)	Aanhangwagens en opleggers met een maximummassa van meer dan 10 t.

In het onderzoek zijn de categorieën 01 en 02 meegenomen als licht en de categorieën 03 en 04 als zwaar.

Bijlage 3 Rapport: Intensiteiten per locatie

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 4 Rapport: Intensiteiten - voertuigverdeling per locatie

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 5 Rapport: Intensiteiten - samenvatting per locatie

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 6 Rapport: HB-matrices

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 7 Rapport: Verkeersstromen en visualisaties

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 8 Rapport: Intensiteiten landbouwverkeer

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Bijlage 9 Rapport: Doorgaande verkeersstromen

Digitale bijlagen met onderzoeksresultaten
Naam: **P212001-def**
Bijlagen herkomst- en bestemmingsonderzoek Hoeksche Waard – maart 2022

Reactienota verkeerskundige ontwerpen ‘ontsluiting Hoeksche Waard Zuidwest’

Oktober 2022

In opdracht van de gemeente is bureau APPM in 2021 gestart met een participatieproces rond de ontsluiting van Hoeksche Waard Zuidwest en de Leenheerenpolder. In juli en september 2021 zijn 2 brede participatieavonden georganiseerd. Door de corona-maatregelen moesten deze bijeenkomsten digitaal plaatsvinden. Daarnaast analyseerde APPM de onderzoeken die eerder zijn gedaan en voerde gesprekken met verschillende belangengroepen.

Na de tweede participatieavond ontvingen de fractievoorzitters een alternatief voorstel van een groep bewoners van de Zuidoordseweg, Groeneweg en een deel van de Oudendijk. Eind januari 2022 vonden 3 digitale overleggen plaats, waarbij alleen met de direct betrokkenen van de voorgestelde route werd gesproken.

In april 2022 leverde APPM haar advies voor de verkeersstructuur op. De Baan Verkeersadvies heeft de voorgestelde verkeersstructuur uitgewerkt tot het niveau van schetsontwerp.

De ontwerpen zijn op 23 augustus 2022 gepresenteerd tijdens een inloopavond in Goudswaard. Tijdens de avond konden de aanwezigen kennis nemen van de ontwerpen en een eerste reactie geven via post-its. Ook konden zij meedenken over te nemen aanvullende verkeersmaatregelen. Van maandag 5 tot en met zondag 25 september was het mogelijk een reactie te geven op de ontwerpen via twee reactieformulieren op de website.

In deze nota geven wij per thema een samenvatting van de ontvangen reacties en het antwoord daarop.

Algemene teneur is vrij negatief

De respons via de post-its, reactieformulieren en brieven is doorgaans vrij negatief, alhoewel er ook wel een aantal positieve reacties is. De teneur is samengevat: ‘not in my backyard’, het wordt drukker, men gaat op de verbrede wegen harder rijden, de fietsers en wandelaars komen in de knel, het wordt onveiliger, geluid- en trillingsoverlast en -schade nemen toe, het stiltegebied wordt niet gerespecteerd, de problemen van Zwartsluisje/Sluisjesdijk worden verplaatst naar elders en ‘Kleinjan verplaatsen naar A29’. Daarnaast wordt gepleit voor het behoud van het HW-landschap en de daarbij horende bomen.
Een enkeling geeft ook aan eventueel met een advocaat een variant bij hen in de buurt te gaan bestrijden. Daarnaast zijn er klachten over het doorlopen participatieproces (lastig via Teams, drukke inloopavond) en het niet meenemen van varianten die door inwoners zijn aangedragen alsook het presenteren van ‘een nieuwe variant’ (variant B) die niet eerder aan de orde zou zijn geweest (maar wel door APPM wordt benoemd).

Wandelaars en ruiters

In diverse reacties wordt aangegeven dat het verbreden van de wegen leidt tot hogere snelheden van vrachtwagens en auto’s waardoor men op die wegen dan niet meer kan wandelen (hond uitlaten, rondje wandelen) en ook ruiters in de knel komen.

- ➔ Wandelen op de verbrede wegen kan nog steeds. Een vrachtwagen of auto hoort men doorgaans op voldoende afstand aankomen waardoor men hierop attent is. Men hoeft minder vaak de berm in om het voertuig te laten passeren.

- ➔ Snelheid remmende maatregelen zijn onderdeel van het pakket mitigerende maatregelen.
- ➔ Overigens zal het verkeersbeeld niet significant wijzigen. Voertuigen kunnen daarbij nu al (zonder tegenliggers) hogere snelheden halen.

Fietsers

De combinatie van zwaar verkeer met fietsers op dezelfde rijbaan wordt als onveilig beschouwd en men begrijpt niet waarom langs de routes voor zwaar verkeer geen fietspaden zijn voorzien in de ontwerpen. Men geeft aan dat op de Lange Eendragtsweg en de Zuidoordseweg door veel (basisschool) scholieren wordt gefietst. Combinatie met zwaar verkeer acht men niet acceptabel.

- ➔ Het regionale fietsnetwerk (NTF van provincie Zuid-Holland) en de beoogde vorkstructuur zijn twee aparte netwerken die elkaar op slechts drie locaties kruisen. Uitsluitend op de Steegjesdijk valt het fietsnetwerk over enkele tientallen meters samen met de vorkstructuur. Op die plek wordt nog wel gewerkt aan aparte fietsvoorzieningen.
- ➔ De routes tussen de recreatieve fietsknooppunten vallen in grote lijnen samen met het regionale fietsnetwerk NTF. Via Sluisjesdijk loopt tevens een provinciale recreatieve fietsroute (Piershil-Kostverlorendijk).
- ➔ Van gemengd verkeer is op de meeste wegen in de Hoeksche Waard sprake. Dat is ook onderdeel van de landelijke richtlijnen over de beoogde categorisering en het Duurzaam Veilig inrichten.
- ➔ Daar waar het fietsnetwerk en de vorkstructuur elkaar kruisen zullen mitigerende maatregelen getroffen worden (snelheidsremmers, waarschuwingsborden, etc.)

Zwaar verkeer

De genoemde overlast van het zwaar verkeer, en dan vooral geprojecteerd op de vrachtwagens, zijn de verkeersonveiligheid (dreiging, combi met fietsers), de extra geluidhinder in het stiltegebied en in de woningen alsook de trillingen die bewoners in hun woning ervaren. De trillingen worden vooral aangegeven door mensen die aan de Oudendijk wonen. Gevreesd wordt dat realisatie van de vorkstructuur zal leiden tot (veel) meer vrachtverkeer dan thans en dat deze voertuigen ook (nog) sneller zullen gaan rijden (80 km/uur of sneller) omdat de wegen breder worden en bochten flauwer. Tot slot wordt aangegeven dat de problemen met vrachtverkeer die bij Sluisjesdijk en Zwartsluisje worden opgelost nu naar elders worden verplaatst. Gevraagd wordt om een bedrijvennummering zoals in de Rotterdamse haven.

- ➔ Vrachtwagens en landbouwvoertuigen vormen beiden het zwaar verkeer. Beiden zijn ook aan de gevestigde bedrijven in dit landbouwgebied gerelateerd. Landbouwbedrijven organiseren hun transporten over lange(re) afstanden met vrachtwagens. De aanvoer van grondstoffen en afvoer van producten wordt door vrachtwagens gedaan. Voor transporten over korte(re) afstanden en voor werkzaamheden op het land worden landbouwvoertuigen ingezet. Vrachtwagens zijn daardoor voor een landbouwbedrijf noodzakelijke transportmiddelen. Het verbieden van vrachtwagens is daardoor geen optie. Het in ‘goede banen leiden’ is daarom het uitgangspunt voor de vorkstructuur.
- ➔ Doorgaand vrachtverkeer (ten opzichte van Sluisjesdijk/Zwartsluisje) zal daar worden geweerd, doch aantoonbaar bestemmingsverkeer moet er nog wel kunnen rijden. Dat betekent dat de hinder voor veel aanwonenden van Sluisjesdijk/Zwartsluisje wordt beperkt.
- ➔ Ter ondersteuning van de beoogde vorkstructuur zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen. Hoe groot het gebied hiervoor moet worden en welke maatregelen in detail nodig zijn, moet nog worden uitgewerkt. Een bedrijvennummering kan daarbij worden overwogen.

Verkeersveiligheid en rijsnelheden

De toename van de verkeersonveiligheid is een zorgpunt bij veel van de reacties. Met name de dreiging van zwaar verkeer, hoge(re) rijsnelheden in combinatie met kinderen op de fiets. Gesteld wordt dat bij alle varianten de belangen van omwonenden ten aanzien van verkeersveiligheid, geluid en stiltegebied ondergeschikt zijn gemaakt aan de commerciële belangen van (inter)nationaal georiënteerde bedrijven. De Lange Eendragtsweg, passage Oudendijk en Zuidoordseweg worden hierbij genoemd.

- ➔ Na het realiseren van de aanpassingen zal het verkeer uitgebreid worden gemonitord.
- ➔ De rijsnelheden zullen met maatregelen onder controle gehouden moeten worden. Echter, een fysieke snelheidsremmer (drempel of plateau) veroorzaakt ook weer trillingen en geluidoverlast vanwege afremmen en optrekken.
- ➔ Bij kruispunten met andere wegen, met fietsroutes en mogelijke lokale gevaarpunten zullen maatregelen worden getroffen die de verkeersveiligheid bevorderen.
- ➔ Scheiden van fietsers door realisatie van fietspaden is niet proportioneel omdat het fietsnetwerk niet samenvalt met het netwerk van de vorkstructuur. Het wordt niet verboden om op de polderwegen of op de vorkstructuur te fietsen, maar noodzakelijk is dat niet.
- ➔ Parallelle fietsroutes aan de Lange Eendragtsweg zijn de Oudendijk en de Nieuwendijk. Deze dijken maken beiden onderdeel uit van de regionale fietsstructuur. Men hoeft niet persé via de Lange Eendragtsweg te rijden zodat hier geen aanvullende fietsvoorzieningen nodig zijn.
- ➔ De Oude Nieuwlandsedijk, Gebrokendijk, Langeweg en Achterweg zijn de noord-zuidroutes tussen Oudendijk en Piershil / Goudswaard die buiten de vorkstructuur vallen en waarop goed gefietst kan worden. Men hoeft niet persé via de Zuidoordseweg te rijden.

Intensiteiten

Door de aanpassingen in de verkeersstructuur zal meer (vracht)verkeer door de Hoeksche Waard Zuidwest gaan rijden. De gevreesde toename van het verkeer betreft dan met name de verkeersstroom via de Lange Eendragtsweg, Groeneweg, Oudendijk en Zuidoordseweg. Men stelt dat het ‘gigadruk’ wordt met ‘800 voertuigen per etmaal erbij’.

- ➔ Op de genoemde wegen zal met name meer vrachtwagens gaan rijden. Het dagelijkse verkeer van landbouwvoertuigen en auto’s reed al via deze routes en zal hier ook blijven rijden; ook als de weg is aangepast.
- ➔ De omvang van de verkeersstroom neemt niet zodanig toe dat dit niet meer op 60 km/uur wegen afgewikkeld kan worden. Uit het herkomst- en bestemmingsonderzoek blijkt dat er 111 zware bedrijfsvoertuigen via Hogeweg en Buitenom het gebied in/uit rijden met een herkomst/bestemming in het gebied, waarbij men geen gebruik maakt van Zwartsluisje-Sluisjesdijk. Dat betekent dat op de Lange Eendragtsweg het aantal zware voertuigen stijgt van 74 naar (ca.) 110.
- ➔ Uit het herkomst- en bestemmingsonderzoek blijkt dat het voorstel dat voorligt, passend is bij de hoeveelheid verkeer in dit gebied.

Stiltegebied

De respons gaat vooral over de vrachtwagens die door het stiltegebied gaan rijden; vooral van en naar aardappelgroothandel Kleinjan. Ook andere bedrijven zoals Top- Onions worden genoemd. Men vindt dat deze (inter)nationaal georiënteerde bedrijven eigenlijk niet in het (stilte)gebied thuishoren en verplaatst moeten worden nabij de A29.

- ➔ In het verleden is een besluit genomen over het niet verplaatsen van de firma Kleinjan. Dit bedrijf zal niet vanuit de overheid gedwongen worden naar een andere vestigingslocatie te verhuizen. Als dat

vanuit de bedrijfsvoering wel zou worden gedaan, dan zal de huidige percelen en gebouwen een agrarische functie behouden. Ook dat zal zwaar verkeer aantrekken. Ook al zou Kleinjan verplaatst worden naar de A29, dan nog resteren diverse andere bedrijven in de Hoeksche Waard Zuidwest die de noodzaak van realisatie van een vorkstructuur legitimeren.

- ➔ Provincie Zuid-Holland stelt[1]: *"Om stiltegebieden zo stil mogelijk te houden gelden een aantal regels. Gemotoriseerd verkeer buiten de openbare weg, grootschalige evenementen of andere bronnen van lawaai zijn verboden. Gebiedseigen geluiden – zoals een boer die zijn land bewerkt met een tractor – zijn wel toegestaan. Die horen gewoon bij het beleven van het landelijk gebied. Alle activiteiten waarbij weinig lawaai ontstaat zijn toegestaan. U kunt er dus in alle rust genieten en zelfs actief recreëren."* Een tractor maakt, net als een vrachtwagen, geluid en kunnen beide toegestaan worden in het gebied.
- ➔ Als gevolg van de aanpak van de ontsluiting van het zuidwestelijk deel van de Hoekse Waard kan sprake zijn van de verplaatsing van verkeer van buiten naar binnen het stiltegebied. Ook dat verkeer wordt aangemerkt als gebiedseigen verkeer.

[1] https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/stiltegebieden/

Tracé	Beslispunt/kleur overzichtskaart	Indicatie aanlegkosten
Lange Eendrachtsweg en Groeneweg *	1a	€ 4.200.000
Zuidoordseweg en Vaartweg *	1a	€ 1.810.000
Verbinding Hogeweg-Lange Eendrachtsweg	1b	€ 2.050.000
Variant A (via bestaande wegen)		€ 2.280.000
Variant A+ (doorsteek Oudendijk + parallelweg Zuidoordseweg)		€ 4.100.000
Variant combinatie A/A+ (bestaand profiel Oudendijk + parallelweg Zuidoordseweg)	1c/1d	€ 3.870.000
Variant Bosweg		€ 6.520.000
Verbinding Steegjesdijk-Vaartweg ten oosten van Vaartweg 13	1e	€ 2.500.000
Verbinding Steegjesdijk-Vaartweg ten westen van Vaartweg 13		€ 3.100.000

* Voor deze onderdelen is geen grondverwervingsbudget meegenomen omdat verwerving daar niet a

Indicatie verwervingskosten en schadeloossstelling	Pagina en blad rapport Overwater	Totaal	
n.v.t.	n.v.t.	€ 4.200.000	
n.v.t.	n.v.t.	€ 1.810.000	
€ 121.319	Pagina 6, blad 6	€ 2.171.319	
€ 63.757	Pagina 6, blad 3	€ 2.280.000	
€ 290.791	Pagina 7, blad 7	€ 4.390.791	
€ 236.875	Pagina 6, blad 3 en Pagina	€ 4.106.875	
€ 406.712	Pagina 9, blad 8	€ 6.926.712	
€ 242.219	Pagina 5, blad 1A	€ 2.742.219	
€ 264.115	Pagina 6, blad 1B	€ 3.364.115	€ 15.030.413

an de orde is (i.v.m. volgen bestaande wegtracé op grond van het Waterschap)

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	492
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	5
Titel	7304100121 Vervanging en Modernisering TA Waterketen
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
VV-voorstel Vervanging en Modernisering TA Waterketen
Vertrouwelijke bijlage 492 Vervanging en modernisering TA Waterketen

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: 7304100121 Vervanging en modernisering TA Waterketen
Babsnummer: **492**

1. Gevraagd besluit

1. Resterend krediet zoals genoemd in de vertrouwelijke bijlage beschikbaar stellen voor investering 7304100121 Vervanging-Modernisering TA Waterketen.
2. Dit bedrag te dekken met het resterende deel voor deze projectinvestering in de Programmabegroting 2023-2027 en meerjarenraming 2024-2027 zoals opgenomen onder nummer 7304100121.
3. In te stemmen met de extra benodigde uren, zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

2. Probleemstelling - context

Binnen WHSD wordt de Technische Automatisering (TA) van de Waterketen gebruikt om de rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) en rioolgemalen (RG's) te bedienen, automatisch aan te sturen en te bewaken. De TA is essentieel voor de bedrijfscontinuïteit en uitval van de TA zal tot grote risico's leiden voor de bedrijfsvoering en veiligheid met mogelijke schade aan installaties en ongewenste effecten voor mensen, milieu en omgeving.

De TA van de Waterketen is economisch afgeschreven, inmiddels sterk technisch verouderd en reserveonderdelen zijn bijna niet meer verkrijgbaar. Het overgrote deel van de TA van de Waterketen is aan het einde van zijn technische levensduur en stamt voor het overgrote deel uit de periode 2000-2003. De geïnstalleerde apparatuur en software wordt niet meer ondersteund door de leveranciers. Hierdoor ontstaat een groot risico voor de bedrijfscontinuïteit, bedrijfszekerheid en veiligheid.

De urgentie van de vervanging is derhalve groot. Bij uitval ontstaat namelijk een calamiteitensituatie en moet worden overgegaan op handmatig noodbedrijf. Dit vraagt grootschalige inzet van mensen, zeker bij RWZI-installaties, en kan niet structureel voor een langere periode worden gecontinueerd. Dit brengt met zich mee dat effluentkwaliteit niet meer gegarandeerd kan worden en vergunningseisen overschreden kunnen worden.

In de fasering van het investeringsproject is als eerste stap gekozen om de TA-hardware van de RWZI's (19 excl. Dokhaven)[1] op zo kort mogelijke termijn te vervangen. Het benodigde krediet voor de aanschaf en installatie hiervan is in de Verenigde Vergadering op 21 september 2022 vrijgemaakt. Het voorliggende bestuursvoorstel omvat de vervanging van de overige TA-hardware van de Waterketen, inclusief de TA-hardware van de (64) RG's, en de gehele modernisering (van de software).

In de Programmabegroting 2022 is de investering TA Waterketen met een smalle technische scope opgevoerd. Gezien de leerpunten uit andere projecten, zoals NBWS-TA en fysieke toegangsbeveiliging is het project TA Waterketen opnieuw beschouwd. Hieruit is een bredere scope met bijbehorende raming ontstaan. Deze bredere scope bevat implementatie van veiligheidseisen, ombouw- en implementatiewerkzaamheden, het inrichten van een extra aantal bedienwerkplekken en benodigde software-licenties en aanvullende werkzaamheden voor de modernisering van de TA,

[1] *De TA van Dokhaven wordt opgepakt in het investeringsprogramma voortkomend uit de ALM Dokhaven. Het meest kritieke gedeelte van de TA Dokhaven is reeds vervangen en eind 2021 afgerond.*

zoals applicatie- en software-aanpassingen. Deze herziene raming is opgevoerd in de Programmabegroting 2023 en meerjarenraming 2024-2027.

3. Beoogd effect en argumenten

Het primair beoogde effect voor de middellange termijn is een gegarandeerde beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de TA ten behoeve van adequaat gezuiverd afvalwater en verwerkt slib. De TA voor het gehele project zal state-of-the-art en gestandaardiseerde hardware en software voor de waterketen bevatten en is daarmee goed en efficiënt onderhoudbaar. Daarnaast zal worden voorzien in de geldende richtlijnen en normen wat betreft cybersecurity en informatieveiligheid.

Verder zal de nieuwe en moderne TA voorbereid zijn op allerlei ontwikkelingen die vallen onder 'digitale transformatie'. Zo zal het bijvoorbeeld mogelijk zijn om, in combinatie met de online meters, steeds meer gebruik te maken van beschikbare data en slimmere procesregelingen in te richten t.b.v. sturing en optimalisatie in het zuiveringsproces en een verdere verduurzaming en ketensamenwerking.

4. Kernboodschap

WSHD investeert in een moderne en toekomstbestendige TA voor de Waterketen.

5. Regelgeving en beleid

De uitvoering van deze investering draagt bij aan de optimale beschikbaarheid en betrouwbaarheid van de TA van de Waterketen. Het draagt bij aan de organisatiedoelstellingen in het kader van het zuiveren van afvalwater conform wet- en regelgeving. Ook geeft dit invulling aan het doel het vergroten van de mate van digitalisering/automatisering in de waterketen zoals opgenomen in het Waterbeheerprogramma.

De uitvoering zal voldoen aan de vigerende cybersecurity- en andere richtlijnen, waaronder:

- Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO);
- CyberSecurity ImplementatieRichtlijn (CSIR);
- Machinerichtlijn resp. Machineverordening;
- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG);
- Normenkaders IEC62443.

6. Historie – eerdere besluitvorming

De investering TA Zuiveren (excl. Dokhaven) is in de Kadernota 2018 opgevoerd en het eerste deel van het krediet voor het aanschaffen van hardware is vrijgemaakt met de 'Aanvraag vrijmaken krediet 7304100121 TA Zuiveren (exclusief Dokhaven)' in de VV van september 2022. In de Programmabegroting 2023 (VV van november 2022) is voorgesteld om het krediet van de investering bij te stellen. De term 'TA Waterketen' wordt daarbij gehanteerd om te benadrukken dat, naast de RWZI's, ook de RG's onderdeel uitmaken van de keten van waterzuivering.

7. Financiën

Zie vertrouwelijke bijlage (niet openbaar).

8. Duurzaamheid

Door een moderne TA is het mogelijk om slimme regelingen en besturing toe te passen waarmee een optimale balans gerealiseerd kan worden tussen energie- en grondstoffenverbruik en zuiveringsprestaties. Dit sluit aan bij de duurzaamheid- en besparingsdoelstellingen in het Waterbeheerprogramma (WBP).

9. Alternatieven

De volgende alternatieven zijn overwogen, waarbij alternatief 2 het voorkeursalternatief is voor deze projectinvestering:

- Alternatief 1: Eén op één vervanging van bestaande apparatuur.
  Bij dit alternatief is alleen gekeken naar de vervanging van componenten die technisch zijn verouderd en die worden vervangen door dezelfde componenten (leverancier en type). Dit alternatief is niet haalbaar omdat deze componenten niet meer worden geleverd en onderhouden en valt derhalve af.

- Alternatief 2: Vervanging van verouderdere componenten door moderne nieuwe componenten die wel leverbaar en state-of-the-art zijn en die bovendien de mogelijkheid bieden om door te ontwikkelen naar een moderne en toekomstbestendige besturing.
  Dit alternatief voldoet het beste aan enerzijds de noodzaak en urgentie om op korte termijn het risico van uitval te beheersen en biedt anderzijds de mogelijkheid om op termijn de besturing, gebruikmakend van geavanceerde technologische ontwikkelingen zoals 'big data', op een beheerste wijze op een hoger niveau te brengen. Alternatief 2 legt de technische basis voor 'digitale transformatie' en zet daarmee een belangrijke en randvoorwaardelijke stap op de ladder van digitale transformatie.

- Alternatief 3: Het vervangingsmoment van verouderde componenten benutten voor het direct op een hoger niveau tillen van de integrale besturing van de assets in de waterketen.
  Alternatief 3 is veel meer een lange termijn vernieuwings- en ontwikkeltraject met voornamelijk een organisatorische en bedrijfsmatige focus met consequenties voor manieren van werken. Tevens is daarbij van belang hoe WSHD invulling zal geven aan de 'digitale transformatie'. Kortom, een transitietraject met lange doorlooptijden (5 – 10 jaar). Daarmee biedt alternatief 3 geen oplossing voor het urgente kortere termijn vraagstuk en valt derhalve af.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De benodigde capaciteit is deels voorzien in de Programmabegroting 2023 en de investeringsraming. Zowel vanuit het oogpunt van capaciteit, kennis als risicobeheersing is (gedeeltelijke) inhuur van personeel randvoorwaardelijk bij dit project. Het betreft drie extra fte aan inhuur, specifiek voor dit project en met name op het vlak van automatisering.

11. Risico- en beheersmaatregelen

De grootste risico's zijn levertijden van de TA-hardware en uitval van de RWZI's. Om deze risico's te beheersen is gekozen voor een gefaseerde aanpak waarbij, als onderdeel van de totale vervanging en modernisering, de PLC-hardware voor de RWZI's alvast is aangekocht en wordt vervangen. De nieuwe TA-hardware is state-of-the-art waarmee deze aanpak zowel no-regret als toekomstbestendig is. De inkoop- een aanbestedingsstrategie is afgestemd op deze aanpak.

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Bijlagen:

- Financiële bijdrage (niet openbaar)

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt :

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 7304100121 Vervanging en modernisering TA Waterketen

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8 november 2022;

overwegende dat:

- het noodzakelijk is dat de technische automatisering van de waterketen op orde wordt gebracht om de bedrijfscontinuïteit te waarborgen en aan vigerende wet- en regelgeving te voldoen;
- de beschreven investering zowel no-regret als toekomstbestendig is en daarmee zakelijk gerechtvaardigd is;
- alternatief 2 de technische basis legt voor 'digitale transformatie' en daarmee een belangrijke en randvoorwaardelijke stap zet op de ladder van digitale transformatie;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. Resterend krediet zoals genoemd in de vertrouwelijke bijlage beschikbaar stellen voor investering 7304100121 Vervanging-Modernisering TA Waterketen.
2. Dit bedrag te dekken met het resterende deel voor deze projectinvestering in de Programmabegroting 2023-2027 en meerjarenraming 2024-2027 zoals opgenomen onder nummer 7304100121.
3. In te stemmen met de extra benodigde uren, zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,

secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	325
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	6
Titel	Slibstrategie WSHD
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
325 VV Voorstel Slibstrategie (1)
Presentatie Slibstrategie VV conferentie 20okt2022
Samenvatting ontwerpstudie slibgisting Dordrecht 2021
Samenvatting verkenning slibstrategie WSHD 2019

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Beeldvormende VV	23 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022

Toelichting

Beeldvormende presentatie over Slibstrategie

Onderwerp: Slibstrategie WSHD
Ibabsnummer: 325

1. Gevraagd besluit

1. Kennis te nemen van de bijgevoegde rapportages "Samenvatting verkenning slibstrategie WSHD" en Samenvatting ontwerpstudie slibgisting Dordrecht";
2. In te stemmen met de in dit voorstel benoemde strategie voor de verwerking van het zuiveringsslib van WSHD;
3. In te stemmen met het starten van de uitwerkingsfase ten behoeve van het bepalen van de uitvoeringsvorm van het slibgistingsproject en de opname in de P&C-cyclus.

2. Probleemstelling - context

Een van de doelstellingen van het waterschap zoals weergegeven in het Waterbeheerprogramma is het verwaarden van afvalwater en zuiveringsslib. Voor het invullen van deze doelstelling zijn in de afgelopen jaren een verkennende (fase 1) en een verdiepende studie uitgevoerd (fase 2) naar de mogelijkheden op dit gebied met het door WSHD geproduceerde zuiveringsslib. In de bijgevoegde beeldvormende presentatie wordt een overzicht gegeven van mogelijkheden binnen de zuiveringstechnologie ten aanzien van biogasproductie en reductie van de hoeveelheid af te zetten slib.
Op basis van deze mogelijkheden wordt een voorstel gedaan voor het vaststellen van een strategie voor de verdere verwerking van het zuiveringsslib van WSHD.

3. Beoogd effect en argumenten

Dit voorstel beoogt een vaststelling van de strategie voor de bewerking van zuiveringsslib van WSHD en een instemmend besluit voor het starten van de uitwerkingsfase voor een slibgistingsproject op de locatie van de rwzi Dordrecht.

Het zuiveringsslib dat momenteel wordt afgezet naar de eindverwerker HVC bestaat grofweg uit twee soorten slib, het slib dat op Sluisjesdijk wordt vergist, ontwaterd en afgevoerd (24.000 ton/jaar) en het slib van 16 rwzi's dat na ontwatering rechtstreeks wordt afgevoerd naar HVC 58.000 ton/jaar). De totale kosten van slibafzet bedragen jaarlijks ruim acht miljoen euro.

Voor de vaststelling van de slibstrategie zijn twee studies uitgevoerd:
1. Een verkennende studie waarin verschillende opties voor verwerking van het slib zijn vergeleken, inclusief een globale doorrekening van een nieuwe centrale gisting op de locatie rwzi Dordrecht (2019);
2. Een verdiepende ontwerpstudie voor een centrale gisting op de locatie Dordrecht (2021). In deze studie zijn verschillende ontwerpvarianten uitgewerkt, inclusief de impact op de rwzi Dordrecht en de aanleverende rwzi's

Op basis van deze studies wordt de volgende strategie voorgesteld ten aanzien van zuiveringsslib:

Strategie verwaarding slib

Hoofdlijn/koers verwaarding zuiveringsslib:
- Maximale slibreductie
- Maximale (groen)gasproductie
    - Groengasopwerking SLD (in onderzoek 2.0)
    - Investeren in extra vergisting op locatie Dordrecht* en opwerking naar groengas
- Energie-en fosfaatterugwinning via eindverwerking HVC
- Op termijn mogelijke deelname aan bioplastics-productie

In de verkennende studie zijn alternatieve verwerkingsroutes afgewogen, waaronder rechtstreekse afzet van het onvergiste slib via andere vormen van eindverwerking (drogen met restwarmte). Ook is verkend in hoeverre slib bij naburige waterschappen kan worden meevergist.
Conclusie uit de eerste verkennende studie was dat een centrale gisting op Dordrecht als voorkeursalternatief naar voren kwam. Ook bij een andere soorten eindverwerking (drogen) is vergisten nog steeds rendabel. Slib vergisten bij buurwaterschappen bleek maar beperkt mogelijk. Een belangrijke conclusie was dat terugwinning van grondstoffen niet wordt belemmerd door een gistingsproject omdat fosfaat en metalen na de gisting in het slib achterblijven en na de eindverwerking uit de as kunnen worden teruggewonnen. De eventuele productie van bioplastics met zuiveringsslib heeft een geringe invloed op de totale slibafzet en heeft daardoor geen invloed op de eindconclusie.

In de verdiepende studie is een uitgebreid ontwerp gemaakt van verschillende gistingsvarianten. De varianten zijn tot op voorontwerpniveau uitgewerkt en omvatten de bouw van een gisting op rwzi Dordrecht, de inpassing en aanpassingen van de rwzi Dordrecht en de aanpassingen van de sliblijnen en sliblogistiek van de aanvoerende rwzi's. De conclusies uit de verdiepingsstudie waren als volgt:
- Gisting Dordrecht financieel/technisch haalbaar, met conservatieve uitgangspunten
- Er is potentieel voor hogere opbrengsten door de gestegen (groen)gasprijzen
- Door ruim aanwezige (rest)warmte HVC kan al het biogas worden ingezet voor groengas en invoeding in het gasnet
- Gevoeligheidsanalyse leidt niet tot een andere voorkeurvolgorde van varianten en ligt binnen de nauwkeurigheid van de ramingen

De uitkomsten van de verdiepende studie geven aan dat de eventuele bouw van een gisting op de rwzi Dordrecht in lijn is met:
- de doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid (energieneutraliteit, CO_2-reductie)
- de WBP-doelstelling meerwaarde uit slib (zowel financieel als maatschappelijk)
- de renovatie van diverse rwzi's waardoor slim geïnvesteerd kan worden (synergie). Maar ook noodzaak/urgentie!
- de nationale kaders (Routekaart Groengas)
- de strategie van de slibeindverwerking van de HVC-aandeelhouders (slibreductie noodzakelijk)
- De behoefte aan energieonafhankelijkheid NL/EU vanuit actuele geopolitieke ontwikkelingen

In dit voorstel wordt goedkeuring gevraagd voor het starten van de uitwerkinsgfase. In deze fase wordt een projectplan met investeringen en bijbehorende programmering uitgewerkt wat kan worden opgenomen in de Programmabegroting.
Hierbij wordt aandacht besteed aan:
- alleen of samen, de resultaten van het lopende onderzoek naar een gezamenlijke vergisting op Dordrecht met Rijnland/HVC;
- de taak- en rolverdeling rondom eigendom, beheer en de levering van groengas (governance).

4. Kernboodschap

In de VV van 7 december wordt de strategie ten aanzien van de bewerking van het zuiveringsslib van WSHD vastgesteld met daarbij een instemmend besluit voor het starten van de uitwerkingsfase voor een slibgistingsproject op de locatie van de rwzi Dordrecht. Hiermee kan het

waterschap een aanzienlijke hoeveelheid groen gas produceren en tegelijkertijd wordt de hoeveelheid slib die afgezet moet worden verlaagd. Dit is een belangrijke stap in de verduurzaming van het waterschap.

5. Regelgeving en beleid

Waterbeheerprogramma 2022-2027:
- In 2030 energieneutraal
- In 2030 is zowel ons gebruik van fossiele brandstoffen als onze CO_2-uitstoot zo ver mogelijk teruggebracht
- In 2030 voor 50% circulair;
- In 2050 volledig circulair

Agenda Duurzaam WSHD 2022

Rijksbeleid ten aanzien van gas:
- Routekaart Groen Gas:
  - Opschaling gasproductie NL van 0,2 naar 2 miljard m^3 gas in 2030
  - Stimuleringspakket Rijk: SDE++, accijns, bijmengverplichting
- Oorlog in Oekraïne
  - Tweede Kamer mrt-22: leveringszekerheid energie
  - Gasonafhankelijk van Rusland (RepowerEU)

6. Historie – eerdere besluitvorming

Slibstrategie GR Slibverwerking en Meerjarenstrategie HVC (D&H 8-feb 2022, VV 23-mrt-22)

7. Financiën

Voorliggend besluit leidt nog niet tot directe financiële effecten. Na uitwerking en programmering van de maatregelen in de uitwerkingsfase zullen deze worden opgevoerd in de P&C-cyclus waarbij de eerste financiële effecten kunnen landen in de Begroting 2024-2028.

8. Duurzaamheid

Na realisatie van het slibgistingsproject wordt een hoeveelheid van 2,1 miljoen m3/jaar groen gas geleverd aan het aardgasnet. Het totale project levert een emissiereductie op van ca. 3.000 ton CO_2 per jaar. Het project draagt voor ca. 20% bij aan de energieneutraliteit van WSHD.

9. Alternatieven

1. Doorgaan met de huidige bedrijfsvoering, dat wil zeggen rechtstreeks verbranden van ca. 50% van het zuiveringsslib van WSHD;
2. In de uitwerkingsfase van het project zal worden beoordeeld of een gezamenlijke vergisting met Rijnland en HVC kan worden gerealiseerd;
3. In de uitwerkingsfase zullen tevens verschillende aanbestedingsvormen worden afgewogen (zelf, uitbesteed of samen).

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

In de Programmabegroting 2023 zijn resources opgenomen voor de uitwerkingsfase en de programmering van de slibstrategieprojecten.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Om te komen tot een weloverwogen bestuurlijke keuze zijn binnen de ontwerpstudie risico's meegenomen en geduid om te komen tot een advies voor een voorkeursvariant.
De grootste risico's bij de voorkeursvariant zijn onzekerheden en afhankelijkheden van:
1. de ontwikkeling van de bouwkosten;
2. de ontwikkeling van de opbrengsten van het te leveren groen gas;
3. de capaciteit van de uitvoeringsorganisatie om dit project te kunnen realiseren.

Ten aanzien van de punten 1 en 2 is al in het derde kwartaal van 2022 een reviewstudie uitgevoerd op de kostenaspecten. Dit als gevolg van de omhooggeschoten prijzen van aan de ene kant de bouwprijzen maar ook van de gasopbrengsten. Deze review heeft niet geleid tot aanpassing van het positieve projectadvies.
In de uitwerkingsfase zal uitgebreid aandacht worden geschonken aan de verdere prijsontwikkeling. Daarnaast wordt ingegaan op de mogelijke uitvoeringsvarianten, variërend van het zoveel mogelijk zelf doen tot het zo veel mogelijk op de markt zetten. Ook de eventuele samenwerking met HVC en Rijnland wordt hierbij betrokken. Bij dit alles worden de ervaringen van andere waterschappen bij dit soort projecten uitdrukkelijk meegenomen. Bij de uitvoeringsvarianten zal de benodigde input van de projectenorganisatie een belangrijk criterium zijn.

12. Communicatie (in- en extern)

In overleg met de portefeuillehouder en communicatieadviseur zal een intern en/of extern nieuwsbericht worden opgesteld. Een tekstvoorstel is geplaatst op de pagina "aanvullende bijzonderheden voor D&H".

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De door de VV vastgestelde slibstrategie zal worden uitgewerkt naar een projectplan met investeringen en bijbehorende programmering.
Op basis van deze uitwerking zal de VV besluiten over:
1. een afwegingskader met criteria voor onder andere de business case (benodigde terugverdientijd, value case e.d.), de gewenste uitvoeringstermijn en de positionering van het waterschap in de uitvoering - verhouding publiek/privaat etc. - (medio 2023);
2. het opnemen van het slibgistingsproject als (geplande) investering in de meerjarenbegroting (nov-23);
3. de kredietaanvraag (medio 2024) met daarin:
    a. de uitvoeringsvorm: samen met Rijnland en HVC of in eigen beheer
    b. de taak- en rolverdeling rondom eigendom, beheer en de levering van groengas (governance)

14. Bevoegd orgaan

De VV is het bevoegd orgaan voor het vastleggen van de slibstrategie.

15. Toelichting / kanttekeningen

Voor de realisatie van het slibgistingsproject dient de vergunning van de rwzi Dordrecht te worden aangepast.

16. Bijlagen

1. Samenvatting verkenning slibstrategie WSHD
2. Samenvatting ontwerpstudie slibgisting Dordrecht
3. Presentatie Slibstrategie WSHD tijdens VV 2-daagse 20 oktober 202

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 9

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Slibstrategie WSHD

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d 8 november 2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:
- *het waterschap streeft naar een circulaire economie (WBP);*
- *het waterschap streeft naar waardevermeerdering uit afvalwater en slib (WBP);*
- *het Rijk streeft naar een forse verhoging van de productie van groen gas (Routekaart Groen Gas);*
- *Nederland en Europa streven naar onafhankelijkheid van gas uit Rusland (RepowerEU);*
- *in fase 1 en fase 2 van de slibstrategiestudie is aangetoond dat verdere reductie van zuiveringsslib en productie van biogas mogelijk is,*

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van de bijgevoegde rapportages "Samenvatting verkenning slibstrategie WSHD" en Samenvatting ontwerpstudie slibgisting Dordrecht";
2. In te stemmen met de in dit voorstel benoemde strategie voor de verwerking van het zuiveringsslib van WSHD;
3. In te stemmen met het starten van de uitwerkingsfase ten behoeve van het bepalen van de uitvoeringsvorm van het slibgistingsproject en de opname in de P&C-cyclus.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Slibstrategie WSHD

VV-conferentie | informeren en discussiëren

20 oktober 2022

Slibstrategie WSHD

- Zuiveringsslib
- Huidige slibverwerking
- Duurzaamheidsdoelen
- Kansen en mogelijkheden
- Uitkomsten verdiepingsstudie
- Aanbevelingen
- Dialoog VV: WAAROM, WAT, HOE, PROCES.

WAAROM

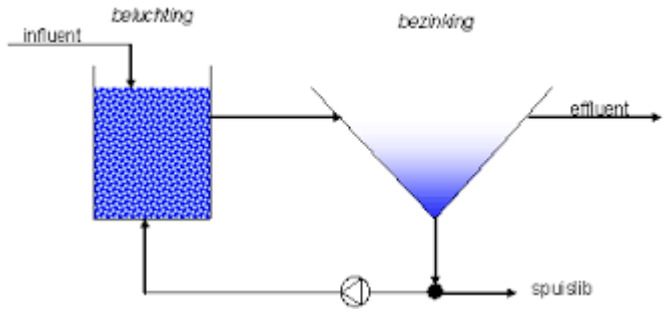
Door Olaf Duin

Wat is zuiveringsslib?

- Zuiveringsslib is een biomassa die bestaat uit een mengsel van bacteriën, onafgebroken deeltjes en water
- Een gedeelte van het zuiveringsslib wordt dagelijks gespuid en blijft over als restproduct bij de zuivering van afvalwater
- Dit spuislib wordt ontwaterd, afgevoerd en verbrand

Huidige situatie

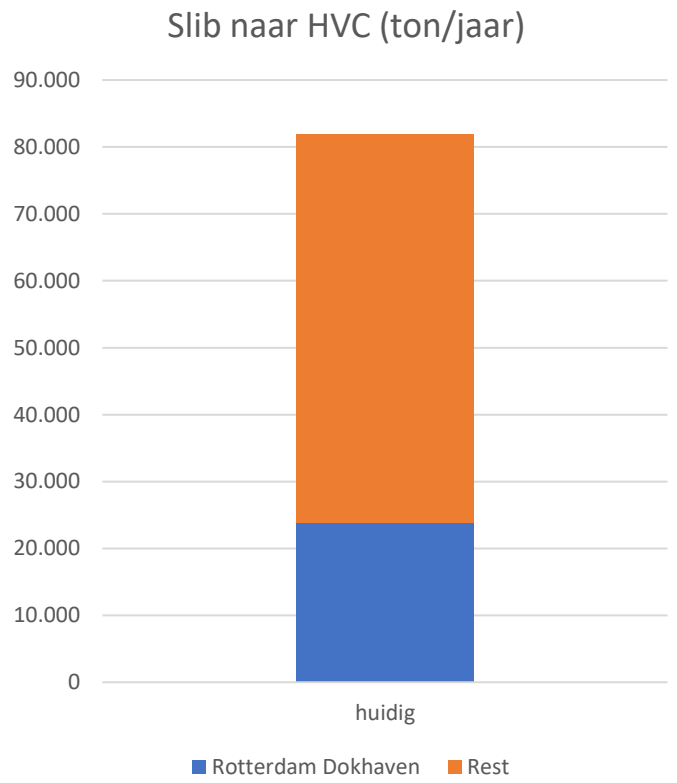
Beheergebied WSHD

Huidige slibverwerking

- Slibproductie Dokhaven + 3 rwzi's verwerkt op Sluisjesdijk
- Rest (16 rwzi's) rechtstreeks naar Slibverbranding Dordrecht
- Kosten slibafzet ruim € 8 miljoen per jaar

- Per werkdag:

Doelen WSHD

- In 2030 energieneutraal
  (opgave voor besparing + opwek)
- In 2030 is zowel ons gebruik van fossiele brandstoffen als onze CO_2-uitstoot zo ver mogelijk teruggebracht
- In 2030 voor 50% circulair;
- In 2050 volledig circulair

…..We beperken onze CO_2-uitstoot door energie te besparen binnen al onze primaire processen en door mee te werken aan het opwekken van hernieuwbare energie op onze assets…..

We creëren waarde uit afvalwater en zuiveringsslib

Het verminderen van de CO2-uitstoot bij de uitvoering van werkzaamheden aan de waterketen

Nationale kaders en ontwikkelingen

- In 2030 naar 49 -> 55 -> 60% verlaging CO_2-emissie
- RES-opgave
  - vergroten productie groengas voor regionaal gebruik
- Routekaart Groen Gas:
  - Opschaling gasproductie NL van 0,2 naar 2 miljard m3 gas in 2030
  - Stimuleringspakket Rijk: SDE++, accijns, bijmengverplichting
- Oorlog in Oekraïne
  - Tweede Kamer mrt-22: leveringszekerheid energie
  - Gasonafhankelijk van Rusland (RepowerEU)

……Groen gas is een onontbeerlijk deel van het toekomstige energie- en grondstoffensysteem van Nederland….

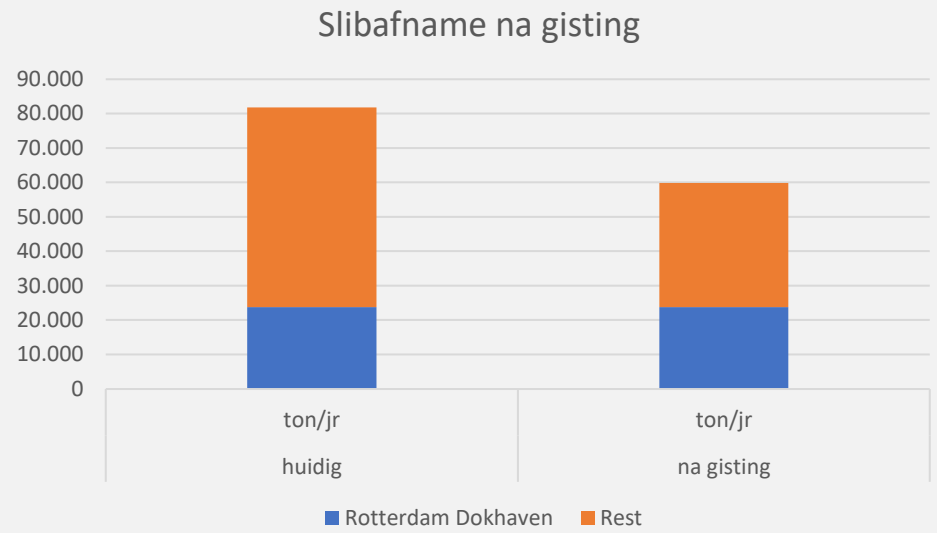
Strategie verwaarding slib

- Hoofdlijn/koers Verwaarding zuiveringsslib:
  - Maximale slibreductie
  - Maximale (groen) gasproductie
    - Groengasopwerking SLD (in onderzoek 2.0)
    - Investeren in extra vergisting op locatie Dordrecht* en opwerking naar groengas
  - Energie- en fosfaatterugwinning via eindverwerking HVC
  - Op termijn mogelijke deelname aan bioplastics-productie

Kansen en mogelijkheden

- Investeren in 2e gistingslocatie
- Opbrengsten 100 % vergisten:
  - slibafname 20.000 ton
  - Groengasproductie 2 Mm^3
- Bijdrage aan e-neutraliteit 20%
- Synergiekansen bij noodzakelijke vervanging bestaande slibontwatering

→ Verdiepingsstudie

VRAGEN

>WAT

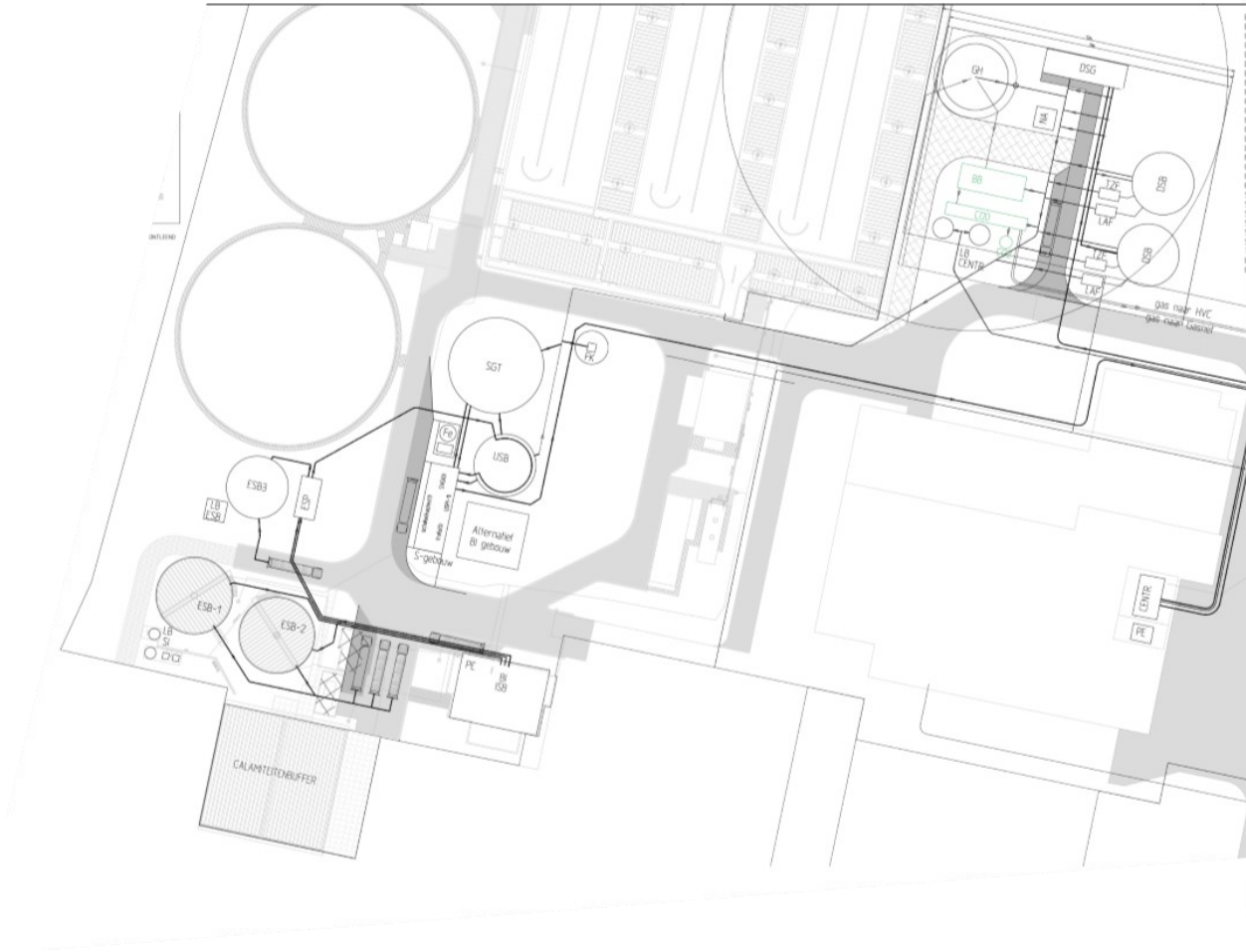
- Door Jan Smitsman

Verdiepingsstudie (2021)

- Wat betekent extra vergisten bij WSHD!?
  - Bouw gisting op rwzi Dordrecht
  - Inpassing en aanpassingen rwzi Dordrecht
  - Aanpassingen sliblijnen en sliblogistiek aanvoerende rwzi’s

- Zorgvuldige besluitvorming
  - Haalbaarheid, maakbaarheid
  - Uitwerking op VO-niveau

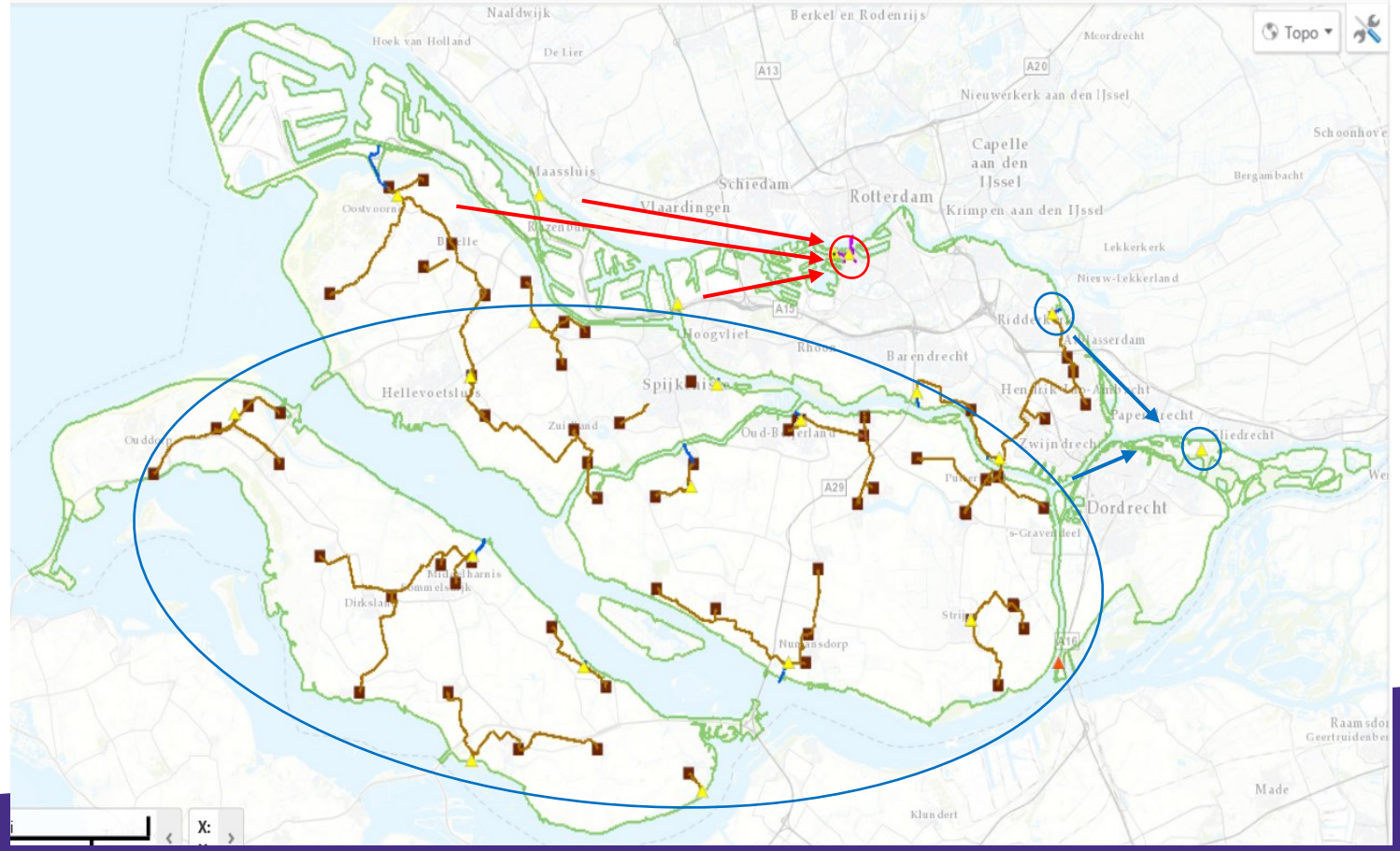
Verdiepingsstudie – aanpak en onderzoeksaspecten

- 0-variant (autonoom, sliblijn rwzi DORD en sliblijn 15 rwzi's)

- Drie gistingsvarianten DORD
  1. Thermofiel
  2. Ephyra
  3. Mesofiel standaard

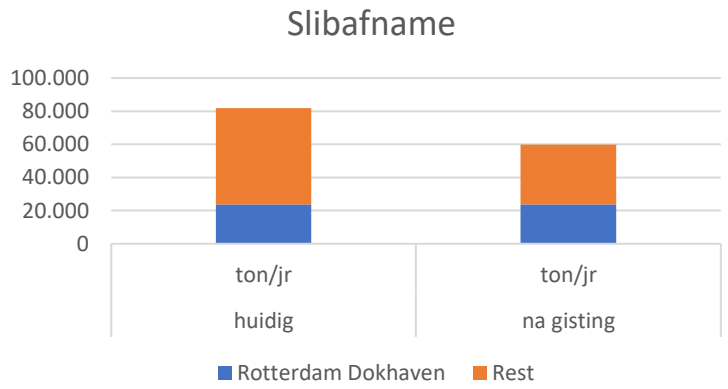
- Twee slibaanvoer-scenario's vanaf de 15 rwzi's
  ingedikt (slurry) of ontwaterd (koek)
  incl. aanpassingen sliblijn

- Drie biogasroutes
  2x groengas, zonder en met CO_2-verwaarding
  Biogas, rechtstreekse levering aan derden

Verdiepingsstudie – dominante factoren business case

- Reductie slibafzet ≈ 2,3 M€/jaar

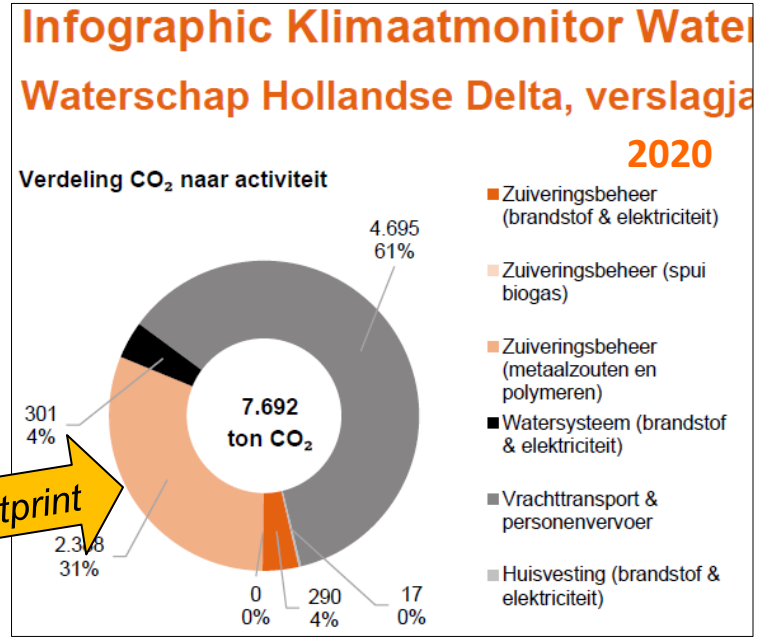
- Productie groengas ≈ 1,6 – 2,1 M€/jaar

- Meer-investering bij gisting ≈ 30 M€ (‘per saldo’)
  verschil tussen autonome investeringen (0-variant) en investeringen bij gistingsvariant

Verdiepingsstudie – uitkomsten CDE (value case / MKBA)

- Biogasproductie ≈ 3 mln. m^3/jaar -> 2 mln. m^3/jaar groengas
- Polymeerverbruik ≈ 125 ton/jaar lager
- Energiebalans WSHD ≈ van 65% naar 85% e-neutraal
- CO_2-emissie ≈ 3.100 ton/jaar lager
  (nog verdere verlaging kan met CO_2-terugwinning)
- NB volledige fosfaatterugwinning in eindverwerking nog steeds mogelijk!

≈40% reductie op (jaarlijkse) footprint

Verdiepingsstudie – uitkomsten financieel en maatschappelijk

Gisting op Dordrecht geeft:

- Economisch voordeel LCC 30 jaar ≈ 12 - 34 M€ (2021) | 14 - 25 M€ (2022)
- Economische terugverdientijd ≈ 13 - 8 jaar (2021) | 14 - 11 jaar (2022)
- CO_2-reductie 30 jaar ≈ 14 M€ (€150,-/ton CO_2-schaduwprijs, handreiking en Strategische Visie Unie, Agenda Duurzaam)
- Maatschappelijk voordeel LCC 30 jaar ≈ 28 - 39 M€ (2022)
- Maatschappelijke terugverdientijd ≈ 11 - 9 jaar (2022)

Bij een gasprijs die 6-7x lager ligt dan de marktprijs aug-2022
Conservatief-veilig!

Verdiepingsstudie – conclusies

- Gisting Dordrecht financieel/technisch haalbaar, met conservatieve uitgangspunten
- Er is potentieel voor hogere opbrengsten (groen)gasprijzen
- Door ruim aanwezige (rest)warmte HVC kan al het biogas worden ingezet voor groengas en invoeding gasnet
- Gevoeligheidsanalyse leidt niet tot een andere voorkeurvolgorde van varianten
  en ligt binnen de (on)nauwkeurigheid ramingen

Verdiepingsstudie – duiding uitkomsten

- In lijn met duurzaamheid (energieneutraliteit, CO_2-reductie)
- In lijn met WBP-doelstelling meerwaarde uit slib (zowel financieel als maatschappelijk)
- Momentum door autonoom benodigde investeringen sliblijn rwzi's (synergie). Maar ook noodzaak/urgentie!
- In lijn met nationale kaders (Routekaart Groengas) en context/strategie slibeindverwerking HVC-aandeelhouders
- In lijn met behoefte energieonafhankelijkheid NL/EU vanuit actuele geopolitieke ontwikkelingen
- Maatschappelijke relevantie en positionering, Value Case!

Aanbeveling: WAT ?

- Hoofdlijn/koers Verwaarding zuiveringsslib
  - Maximale slibreductie (naast SLD investeren in extra vergisting op DORD)
  - Maximale groengasproductie
    - Groengasopwerking SLD (in onderzoek 2.0)
    - Investeren in extra vergisting op locatie Dordrecht* en opwerking naar groengas
  - Warmte- en fosfaatterugwinning via eindverwerking HVC
  - Op termijn mogelijke deelname aan bioplastics-productie

* Nadere invulling: alleen of samen
  - onderzoek gezamenlijke vergisting op Dordrecht met Rijnland/HVC
  - combinatie met bioplastics-productie meegenomen
  - Resultaten in Q4 – 2022 beschikbaar

VRAGEN

HOE

Door Richard Moerenhout

Onderzoeksvragen voor Uitvoering

- Wat is de beste uitvoeringsstrategie ?
  - Zelf – Samen – Laten Doen
- Wat kunnen/moeten/willen we zelf doen?
- Welke kennis en kunde is daarvoor nodig?
  - Energieproducent, leverancier, verkoper
  - Prestatie- en contractmanagement
  - Eigendom en Beheer

Onderzoeksvragen voor Uitvoering

- Hoe zorgen dat we als organisatie hier structureel van leren?
- Kunnen we de opbrengsten (deels) investeren in het versterken van de organisatie?
- Zijn er subsidiemogelijkheden?

Aanbevelingen

- Project Slibgisting Dordrecht legt extra druk op Uitvoeringsorganisatie van de investeringsopgave Waterketen: Je doet het er niet even bij !
- Inachtneming van leerpunten en aanpak van Sluisjesdijk: maar dit is niet hetzelfde als Sluisjesdijk !
- Als losstaand uniek project
  - Greenfield (nieuwbouw)
  - Regie WSHD
  - In gezamenlijkheid met HVC/Rijnland (bv in de vorm van alliantie)
  - Samenwerking met de markt (advies en bouw)
  - Integratie van nieuwbouw, exploitatie en onderhoud
  - Energieproducent/leverancier/verkoper

VRAGEN

PROCES

Door Richard Moerenhout

Bestuurlijk vervolgproces Slibstrategie

- 20 oktober VV - Tweedaagse: Informeren en discussiëren

- 23 november VV Beeldvorming

- 30 november VV Oordeelsvorming

- 7 december VV Besluitvorming: Vaststellen Slibstrategie

- 2023 Verdere voorbereiding van het project

VRAGEN

waterschap
Hollandse
Delta

Bedankt voor uw aandacht!

Ontwerpstudie slibgisting Dordrecht

Adviesrapport

Waterschap Hollandse Delta

27 december 2021

Project	Ontwerpstudie slibgisting Dordrecht
Opdrachtgever	Waterschap Hollandse Delta
Document	Adviesrapport
Status	Definitief 03
Datum	27 december 2021
Referentie	123864/21-019.936
Projectcode	123864
Projectleider	Mark van der Werf
Projectdirecteur	Marc Scheres
Auteur(s)	Arjen van Nieuwenhuijzen, Martijn de Jong, Wisse ten Bosch
Gecontroleerd door	Arjen van Nieuwenhuijzen, Mark van der Werf
Goedgekeurd door	Mark van der Werf
Paraaf	

Adres

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V.
Leeuwenbrug 8
Postbus 233
7400 AE Deventer
+31 (0)570 69 79 11
www.witteveenbos.com
KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

1

MANAGEMENTSAMENVATTING

1.1 Achtergrond, doel en aanpak van de studie

Achtergrond

Het zuiveren van rioolwater vormt een kerntaak van het Waterschap Hollandse Delta (WSHD). Bij het zuiveringsproces ontstaat zuiveringsslib als restproduct. De slibgisting op de locatie Sluisjesdijk vergist circa 40 - 45 % van het slib van WSHD. Daarbij wordt een deel van het organisch materiaal afgebroken en omgezet in biogas, dat als groene brandstof wordt ingezet. Door de overige 55 - 60 % van het slib, die nu direct wordt afgevoerd naar eindverwerker HVC, ook te vergisten kan veel meer energie worden vrijgemaakt in de vorm van biogas. Dit kan bijdragen aan de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Tegelijkertijd ligt er ook de ambitie om in 2030 de helft van de kerntaken circulair uit te voeren. Terugwinning van grondstoffen uit afvalwater en/of slib kan daarin een rol spelen.

Doel van de ontwerpstudie

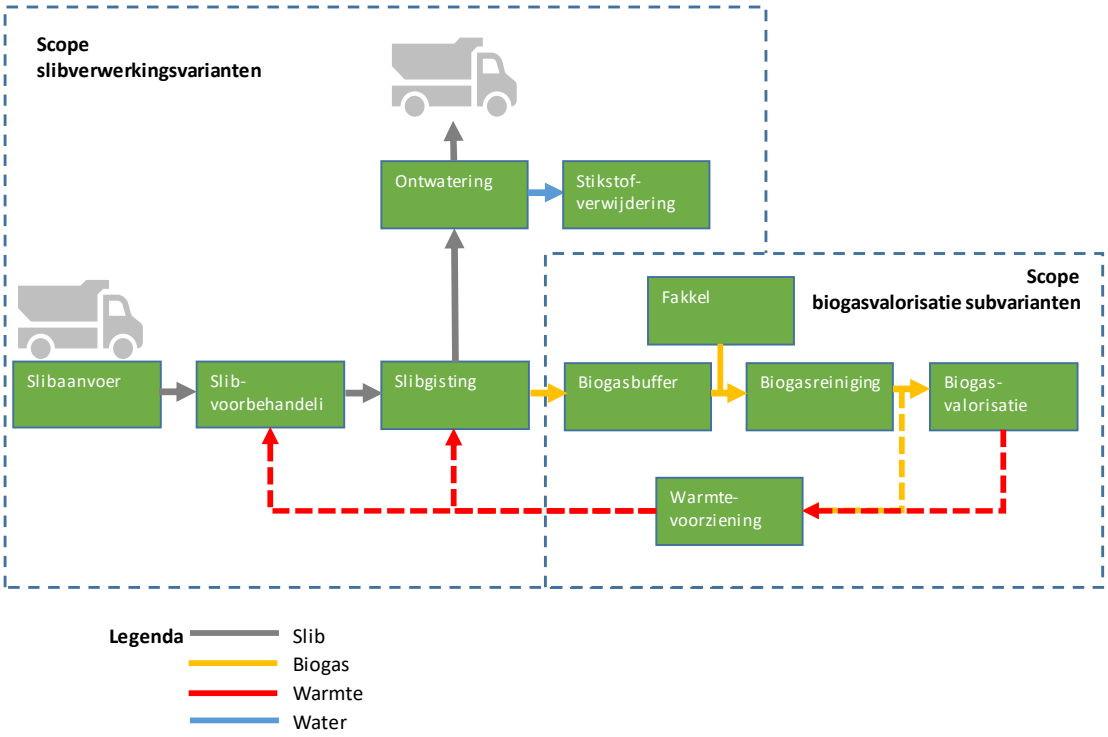
In 2021 wil WSHD zijn slibstrategie bestuurlijk vaststellen. WSHD wenst daarom in kaart te brengen wat de meest doelmatige verwerkingsroute is voor het slib dat nog niet vergist wordt en hoe dit kan bijdragen aan de ambities rondom energie en circulariteit. Een van de mogelijkheden is de realisatie van een installatie op rwzi Dordrecht voor vergisting van al het WSHD-slib dat nu nog niet wordt vergist.

Deze studie toont de voor- en nadelen van een eventuele slibgisting op rwzi Dordrecht en laat zien wat de meest efficiënte, rendabele en duurzame wijze is om deze te realiseren. Zo kan een zorgvuldige afweging worden gemaakt om wel of niet te investeren in een slibgisting op rwzi Dordrecht.

Systeemgrenzen

De slibverwerkingsvarianten beschrijven hoe het slib op de andere rwzi's in volume wordt gereduceerd door indikking of ontwatering, naar rwzi Dordrecht wordt getransporteerd en samen met nat slib van rwzi Dordrecht wordt voorbehandeld, vergist en ontwaterd. De varianten voor valorisatie (benutting) van het geproduceerde biogas beschrijven hoe het biogas wordt gereinigd en voor zover nodig bewerkt, met het oog op benutting op de rwzi zelf of afzet naar externe gebruikers.

Afbeelding 1.1 Scope slibverwerkingsvarianten

Aanpak van de studie

Als eerste stap in de studie zijn mogelijke uitvoeringen beschouwd voor de stappen van de slibverwerkingsketen:

- slibtransport naar rwzi Dordrecht;
- slibgisting;
- biogasvalorisatie.

Vanuit de verschillende beschikbare mogelijkheden zijn per stap de meest kansrijke opties geselecteerd aan de hand van de criteria haalbaarheid, maakbaarheid en betrouwbaarheid. Deze opties zijn gecombineerd tot logische varianten voor de uitvoering van slibtransport en gisting.

Tevens is een scan uitgevoerd naar kansen voor uitwisseling van energie en/of restproducten van de slibverwerking met naburige bedrijven. Op basis hiervan zijn de levering van gereinigd biogas, de afvang en valorisatie van CO_2 en de benutting van restwarmte van HVC meegenomen in de varianten.

De geselecteerde varianten van de slib- en biogasketen zijn vervolgens uitgewerkt tot voorontwerpen. Aan de hand van deze voorontwerpen is elke variant beoordeeld op basis van kwalitatieve en kwantitatieve criteria.

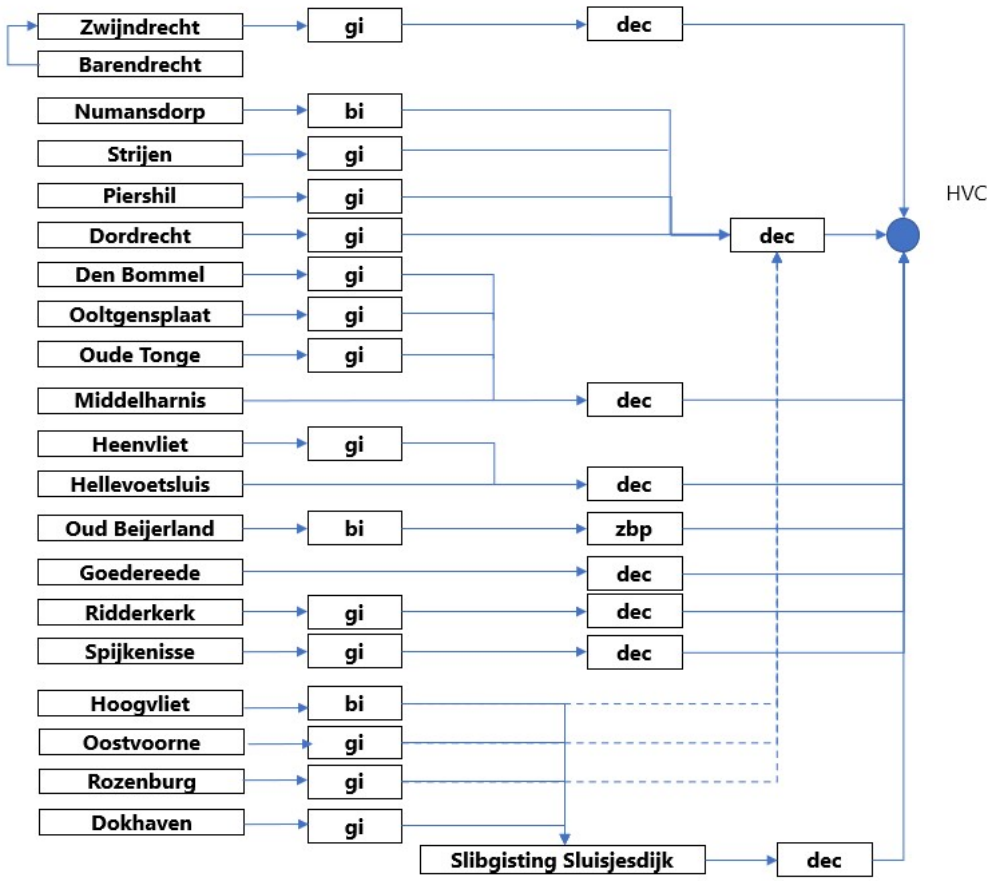
1.2 Huidige situatie en 100 % gisting

Huidige situatie

Onderstaande afbeelding toont de huidige situatie van slibproductie, indikking, ontwatering, transport en eindverwerking:

- aan de linkerkant staan de 20 rwzi's van WSHD. Per rwzi is vermeld hoe het slib wordt ingedikt: gravitatie-indikking (gi) met behulp van de zwaartekracht, of mechanische indikking in een bandindikker (bi);
- op enkele grotere rwzi's wordt het ingedikte slib verder in volume verkleind door ontwatering in een decanter (dec) of zeefbandpers (zbp);
- in het onderste deel van de afbeelding is te zien dat het slib van de rwzi's Dokhaven, Rozenburg, Oostvoorne en Hoogvliet op de locatie Sluisjesdijk eerst wordt vergist, voor het in een decanter wordt ontwaterd;
- na ontwatering transporteren vrachtauto's het slib naar de eindverwerker HVC in Dordrecht, waar het wordt verbrand.

Afbeelding 1.2 Huidige situatie van productie, indikking (gi = gravitatie-indikker, bi =bandindikker), ontwatering (dec = decanter, zbp = zeefbandpers) en slibtransport van externe rwzi's naar Dordrecht en slibeindverwerker HVC. De gestippelde route wordt gebruikt bij calamiteiten op Sluisjesdijk

Situatie met 100 % gisting

De ontwaterd-slibstromen die in de huidige situatie naar HVC gaan, met uitzondering van het ontwaterd slib van Sluisjesdijk, worden omgeleid naar de nieuwe slibgisting in Dordrecht. In de nieuwe situatie wordt alleen nog vanuit Sluisjesdijk en Dordrecht ontwaterd slib naar HVC getransporteerd. Al dit slib is eerst vergist, zodat het totaal transportvolume naar HVC kleiner is dan in de huidige situatie.

Om dit mogelijk te maken wordt de rwzi Dordrecht voorzien van voorzieningen voor slibontvangst en -opslag, slibgisting en biogasbehandeling. De capaciteit van de slibontwatering en opslag van ontwaterd slib in Dordrecht wordt vergroot om het extra aangevoerde slib te kunnen verwerken.

1.3 Selectie transport- en gistingsvarianten

1.3.1 Uitvoering slibtransport

Vóór transport naar HVC wordt het slib ontwaterd, om het te verwerken slibvolume zoveel mogelijk te verkleinen (zie afbeelding 1.2). Het transport van niet-vergist slib naar de gisting Dordrecht kan in ontwaterde vorm plaats vinden. Echter, omdat slib alleen in vloeibare vorm kan worden vergist, moet het ontwaterde slib vóór vergisting eerst worden verdund. Daarom kan er ook voor worden gekozen om de voorontwatering achterwege te laten en het slib in ingedikte vorm naar de gisting Dordrecht te transporteren.

De wijze van slibtransport naar Dordrecht is beschouwd voor drie scenario's: volledig ingedikt, volledig ontwaterd, of handhaving van de bestaande voorzieningen. Per scenario is een berekening gemaakt van de totale jaarlijkse transportafstand met de daaraan gekoppelde kosten voor dieselverbruik en van het verbruik aan elektriciteit en hulpstoffen van de voorontwatering. Het verbruik van diesel, elektriciteit en PE is tevens omgerekend naar CO_2-emissie.

Omdat het te transporteren volume het grootst is bij transport van ingedikt slib, heeft dit scenario de grootste jaarlijkse transportafstand en het hoogste dieselverbruik. Bij transport van ontwaterd slib is het transportvolume kleiner, maar wordt meer elektriciteit en vlokhulpmiddel (PE) verbruikt voor de decentrale ontwatering. Uit de berekening blijkt dat het extra elektriciteit- en PE-verbruik bij ontwaterd-slibtransport zich vertaalt in een hogere CO_2 -emissie, dan de CO_2-emissie die het gevolg is van de extra transportkilometers bij ingedikt transport. Ook in de operationele kosten is het PE-verbruik van de voorontwatering de dominante factor en spelen de transportkosten een kleinere rol. Hierdoor heeft het scenario met ingedikt-slibtransport lagere operationele kosten dan de scenario's met transport van ontwaterd slib.

Geconcludeerd wordt dat transport van slib in ingedikte vorm naar Dordrecht het gunstigst is uit oogpunt van totale CO_2-emissie en kosten, ondanks het grotere aantal transportkilometers.

1.3.2 Gistingstechnologie

Voor de uitvoering van de slibgisting zijn de volgende systemen beschouwd:
- conventionele mesofiele gisting;
- seriegeschakelde mesofiele gisting;
- Ephyra-propstroomvergisting (mesofiel);
- thermofiele gisting;
- thermische drukhydrolyse (TDH) en thermofiele gisting.

Belangrijkste kenmerken van deze systemen:
- mesofiele gisting, bij circa 37 °C en 20 dagen verblijftijd, is de standaardtechniek die wordt toegepast in vele tientallen slibgistingsinstallatie op rwzi's in Nederland;

- als gevolg van de 'verblijftijdspreiding' in een gemengde gistingstank, is een deel van het slib dat de gisting verlaat nog niet volledig uitgegist. De verblijftijdspreiding kan worden beperkt door het gistingsvolume te verdelen over twee tanks (elk met 50 % verblijftijd) die achter elkaar worden geschakeld. Daarmee is het afbraakrendement en de biogasproductie hoger dan bij een conventionele gisting;
- bij de recent ontwikkelde Ephyra-propstroomvergisting is de verblijftijdspreiding nog verder beperkt en daarmee het afbraakrendement verhoogd. Door intensieve monitoring en processturing wordt een kortere verblijftijd toegepast dan bij standaard gisting. Het Ephyra-proces is tot nu toe alleen op rwzi Tollebeek op praktijkschaal operationeel;
- door de reactortemperatuur van 55 °C bij thermofiele gisting verlopen de omzettingen sneller, met als gevolg een hogere afbraak en/of een kortere verblijftijd, resulterend in een kleinere reactor. Thermofiele gisting wordt in het buitenland op veel plaatsen toegepast. Thermofiele gisting verloopt echter niet overal probleemloos en levert soms een minder goed ontwateringsresultaat op;
- thermische drukhydrolyse kan worden beschouwd als een 'snelkookpan' waarin het slib bij circa 160 °C wordt voorgekookt om het in de gisting beter afbreekbaar te maken. Omdat het behandelde slib reeds een hoge temperatuur heeft, is het logisch om deze techniek te combineren met thermofiele gisting.

Primaire keuze

Op basis van het benodigd volume, gistingsrendement en effect op de slibkoekproductie zijn de varianten Ephyra en thermofiel primair geselecteerd voor uitwerking tot voorontwerp. Daarnaast is seriegeschakeld mesofiel, extra geselecteerd als 'terugvaloptie' vanuit het oogpunt van risico's. De TDH-voorbehandeling is niet verder beschouwd, wegens de hoge investeringskosten ten opzichte van de extra opbrengst in de vorm van extra biogas en slibafbraak.

Terugvaloptie

Seriegeschakeld mesofiel is als terugvaloptie meegenomen in het ontwerp om de volgende redenen:
- van de varianten thermofiel en Ephyra zijn in Nederland beperkte referenties beschikbaar (elk 1 goede referentie in Nederland; thermofiel is veel toegepast buiten Nederland);
- mesofiele gisting is voor WSHD een bekende techniek (Sluisjesdijk) waar bij beheerders ervaring mee is;
- mesofiele gisting is qua ruimtebeslag een worst-case variant.

Door mesofiele gisting mee te nemen zijn de relatieve risico's (beheer, ruimtebeslag en het innovatieve gehalte) én kansen van een thermofiele of Ephyra slibgisting op rwzi Dordrecht goed te duiden.

1.3.3 Ontwerpvarianten transport en gisting

Op basis van de hiervoor beschreven afwegingen zijn de volgende combinaties van slibtransport en gisting geselecteerd, die tot voorontwerp zijn uitgewerkt en geëvalueerd.

Variant 0: autonome ontwikkeling

De huidige slibverwerking en -routes blijven bestaan en er is geen gisting op Dordrecht. Waar nodig worden gebiedsbreed vervangingsinvesteringen en vernieuwingen gepleegd in de sliblijn. Op Dordrecht wordt een Anammox-installatie gerealiseerd voor de behandeling van de stikstofrijke reststroom van HVC aangezien de rwzi Dordrecht zonder deze voorziening in de nabije toekomst niet kan voldoen aan de lozingseisen.

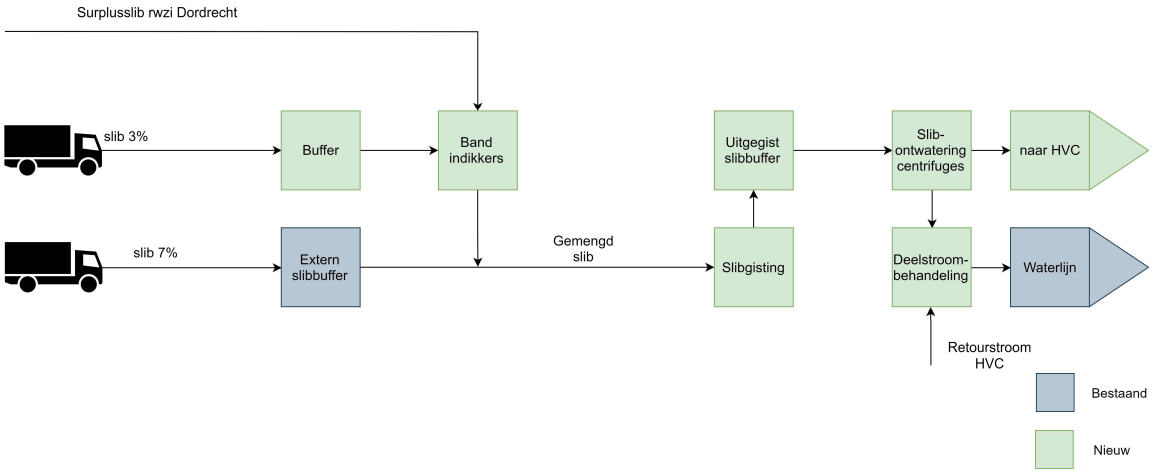
Variant 1: ingedikt-slibtransport en thermofiel vergisten

Het slib wordt na indikking tot 7 % drogestof naar rwzi Dordrecht getransporteerd. Daartoe worden de bestaande gravitatie-indikkers en centrale ontwateringsinstallaties op de overige rwzi's vervangen door bandindikkers. Het aangevoerde slib wordt op de rwzi Dordrecht opgeslagen in een nieuwe extern-slibbuffer. Industrieel slib wordt apart opgeslagen in de nieuw te plaatsen extern-slibbuffer en samen met surplusslib van rwzi Dordrecht door middel van nieuwe bandindikkers ingedikt. Het gezamenlijke slib wordt thermofiel vergist in één gistingstank en daarna opgeslagen in een buffer. Centrifuges ontwateren het uitgegiste slib, waarna de slibkoek via de bestaande route rechtstreeks wordt afgevoerd naar de slibbunkers

van HVC. Een Anammox-installatie als deelstroombehandeling verwijdert de hoge stikstofconcentratie uit het centraat (= de vloeibare reststroom) van de centrifuges en de reststroom van HVC.

Het biogas wordt verwerkt via een van de valorisatieroutes die hierna worden beschreven.

Afbeelding 1.3 Blokschema ingedikt-slibtransport en slibgisting Dordrecht (varianten 1 - 3)

Variant 2: Ingedikt-slibtransport en Ephyra-vergisting

De slibgisting is uitgevoerd als mesofiele Ephyra-propstroomreactor. Voor de rest is variant 2 gelijk aan variant 1.

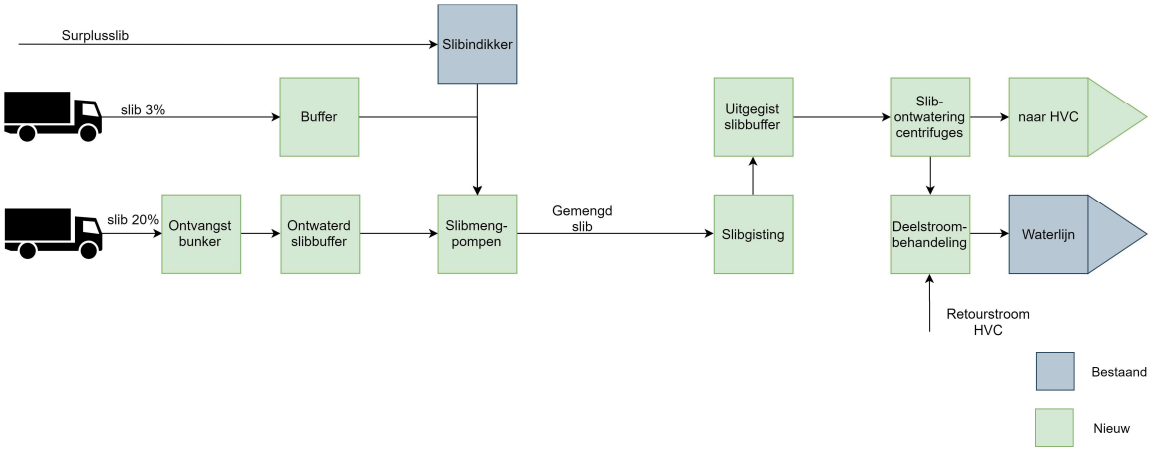
Variant 3: Ingedikt-slibtransport en mesofiel vergisten in serie

Bij variant 3 wordt het slib vergist in twee in serie geschakelde mesofiele gistingstanks. Verder is variant 3 gelijk aan variant 1.

Variant 4: Ontwaterd-slibtransport en thermofiel vergisten

Variant 4 handhaaft zo veel mogelijk de bestaande centrale ontwateringsinstallaties (conform afbeelding 1.2) als voorontwatering voor het slibtransport naar rwzi Dordrecht. Het aangevoerde ontwaterde slib wordt gemengd met het industrieel slib en surplusslib van rwzi Dordrecht en aan de thermofiele gisting gevoed. De overige onderdelen zijn gelijk aan de varianten 1 - 3.

Afbeelding 1.4 Blokschema ontwaterd-slibtransport en thermofiele slibgisting Dordrecht (variant 4)

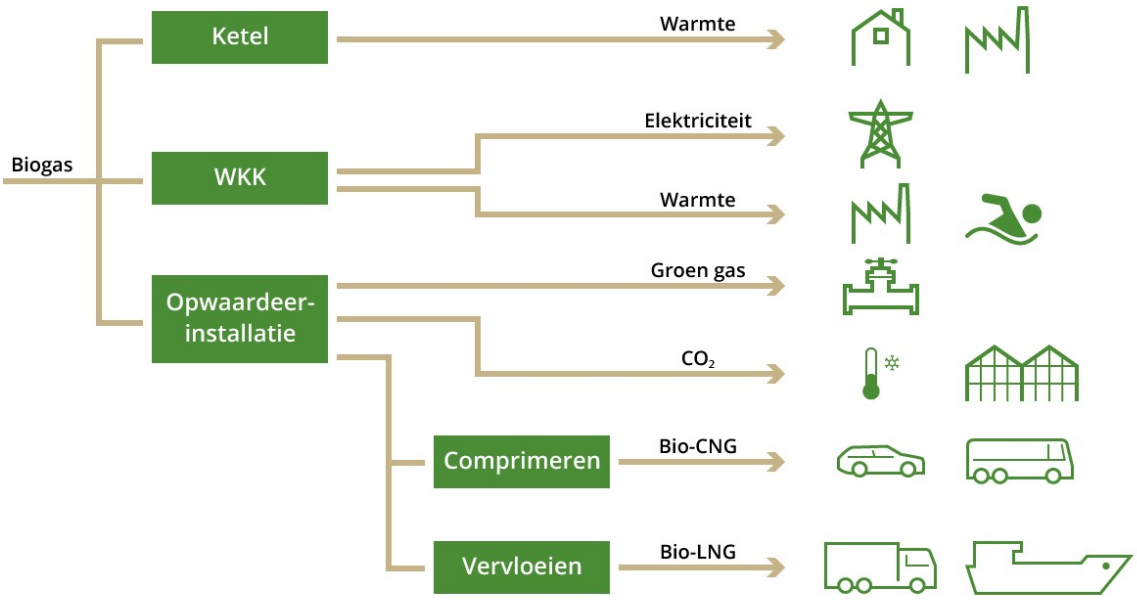

1.4 Selectie varianten biogasvalorisatie

1.4.1 Mogelijke routes biogasbenutting

De mogelijke routes voor valorisatie van het geproduceerde biogas zijn schematisch weergegeven in afbeelding[1] 1.5.

Afbeelding 1.5 Opties biogasvalorisatie

Ketel
Biogas kan in een ketel worden verbrand om stoom te produceren of warmte te leveren. Bij de verbranding worden stikstofoxiden (NOx) geproduceerd, die met de rookgassen worden uitgestoten. Wegens de kritische stikstof-depositiewaarde op de Biesbosch en andere Natura-2000 gebieden is de kans klein dat een vergunning wordt verleend voor een biogasketel op rwzi Dordrecht. Wel is het mogelijk om biogas als brandstof in te zetten in een bestaande ketelinstallatie buiten het terrein van de rwzi. Een eerste verkenning wijst uit dat biogas mogelijk kan worden geleverd als vervanger van aardgas in ketelinstallaties van HVC of Chemours. Belangrijk risico is de afhankelijkheid van het betreffende bedrijf indien wordt besloten tot een wijziging in bedrijfsproces of het sluiten van het bedrijf.

WKK
Bij warmtekrachtkoppeling (WKK) wordt biogas benut als brandstof van een gasmotor die een generator aandrijft. De energie-inhoud van het biogas komt deels beschikbaar als elektriciteit en warmte (via rookgassen en koelwater). De NOx-productie van het verbrandingsproces in de gasmotor maakt dat ook deze optie waarschijnlijk niet vergunbaar is wegens te grote stikstofdepositie in Natura-2000 gebieden. Daarnaast past de WKK-route minder goed in het landelijke beleid, dat de productie van groengas uit biogas stimuleert.

Opwaardering tot groengas
Aardgas bestaat, net als biogas, grotendeels uit het brandbare gas methaan. Het biogas uit een slibgistingsinstallatie bevat echter circa 35 % CO_2 en kleinere concentraties verontreinigingen. Biogas kan worden opgewerkt tot 'groengas' van aardgaskwaliteit door verontreinigingen en CO_2 te verwijderen.

[1] Bron: Groengas Nederland; https://groengas.nl/groengas-productie/groengasketen; 4 februari 2021.

Het product kan met groengascertificaten worden verkocht aan derden, of (na kwaliteitscontrole en toevoeging van een geurstof) worden geïnjecteerd in het regionale aardgasnet.

Als de uit biogas afgescheiden CO_2 wordt benut, levert dit een grote bijdrage aan het duurzame karakter van het project. Er zijn kansen voor benutting van de afgescheiden CO_2 bij het naburige bedrijf Chemours. Gezien de onzekerheid van de potentiële leveringsmogelijkheden in de nabijheid, wordt echter uitgegaan van CO_2-opslag in vloeibare vorm, waarna het met tankwagens afgevoerd kan worden naar een afnemer.

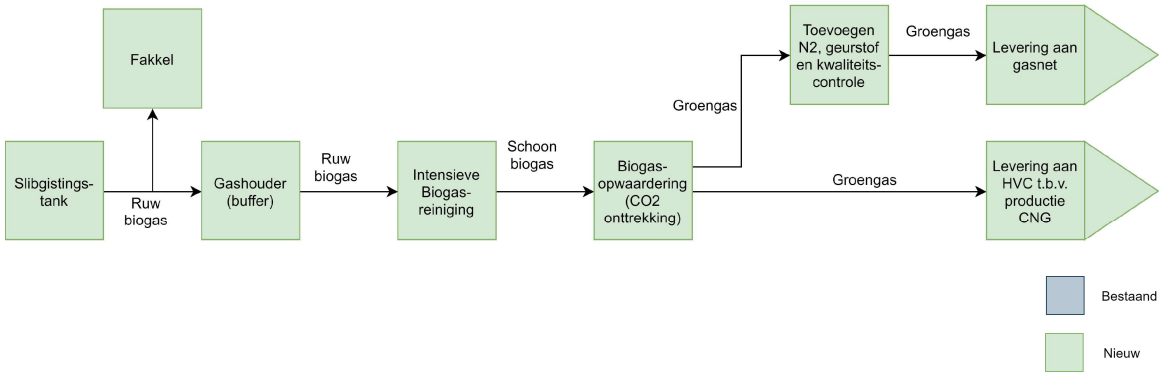
1.4.2 Selectie biogasvalorisatieroutes

Op basis van bovenstaande afwegingen zijn de volgende drie biogasvalorisatieroutes geselecteerd voor uitwerking tot voorontwerp.

Route 1: Levering groengas

Bij route 1 wordt het biogas gebufferd in de gashouder, vervolgens gereinigd en door CO_2 te onttrekken opgewaardeerd tot groengas. Het opgewerkte biogas wordt door toevoeging van N_2 en geurstof op aardgaskwaliteit gebracht en via een controle- en meetstation in het aardgasnet geïnjecteerd. Indien HVC als afnemer wil optreden, wordt het groengas per leiding geleverd aan HVC, die het omzet in CNG als brandstof voor haar vrachtwagens.

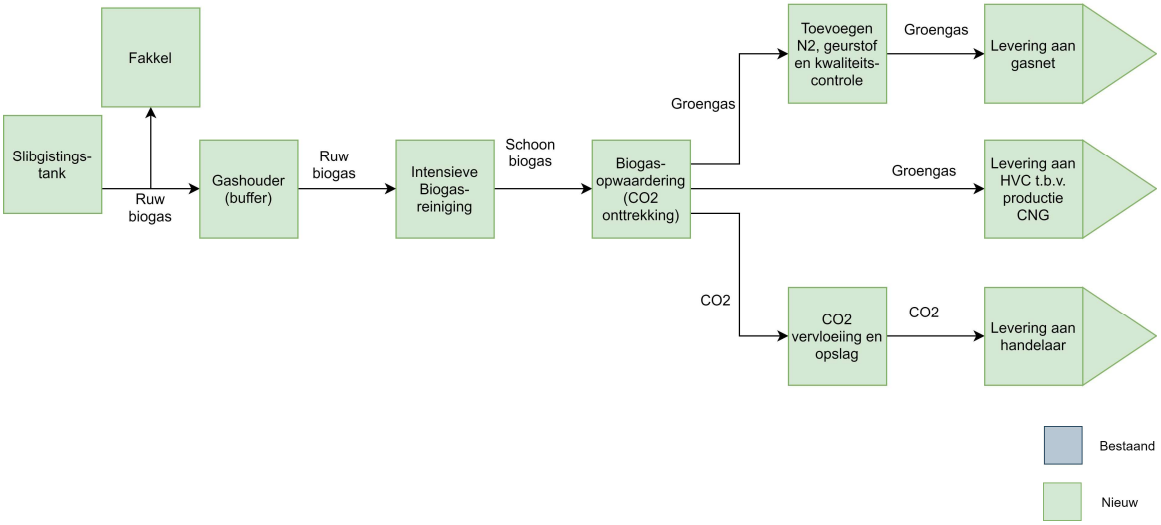
Afbeelding 1.6 Blokschema route 1 levering groengas

Route 2: Levering groengas en CO_2-verwaarding

Route 2 is gelijk aan route 1, maar met vloeibaar maken, opslaan en verkopen van de verwijderde CO_2.

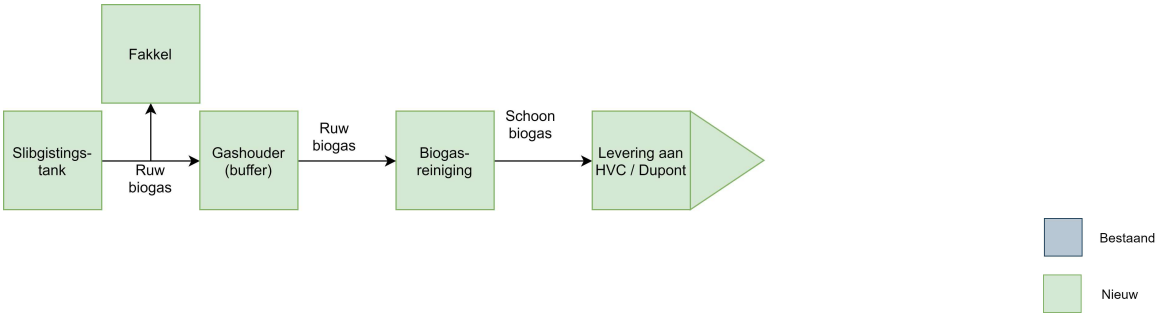
Afbeelding 1.7 Blokschema route 2 levering groengas en CO_2-verwaarding

Route 3 Levering gereinigd biogas

Bij route 3 wordt het biogas gereinigd en per pijpleiding getransporteerd naar HVC, DuPont of Chemours, als groene brandstof voor stoom- of warmteproductie.

Afbeelding 1.8 Blokschema route 3 levering gereinigd biogas

Verwarming slibgisting

Bij alle routes wordt het biogas buiten de rwzi afgezet, zodat geen warmte wordt geproduceerd op de rwzi. De benodigde warmte om de slibgisting op temperatuur te houden, kan geleverd worden door de restwarmte van de HVC dakkoelers. Deze zijn qua temperatuurniveau en beschikbaar vermogen gunstiger dan de restwarmte van HVC uit het ABI effluent en de SVI turbine koeling. Daarnaast wordt de warmte van de dakkoelers momenteel niet nuttig ingezet. Deze warmte kan (na opwaardering naar een geschikt temperatuurniveau door een warmtepomp) gebruikt worden voor de verwarming van de slibgisting. Als back-up kan gebruik worden gemaakt van de retourleiding uit het warmtenet van HVC.

1.4.3 Verwaarding van groengas

Bij levering van biogas of groengas aan derden zal de vergoeding in eerste instantie gebaseerd zijn op de uitgespaarde inkoop van aardgas. Echter, deze vergoeding is niet altijd kostendekkend, wegens de kosten voor opwerking en transport van het gas.

De subsidieregeling SDE+(+) is ingesteld om het onrendabele deel van de biogastoepassing te subsidiëren en een stabiele netto vergoeding (het basisbedrag) te bieden over een vastgestelde periode van twaalf jaar. De subsidie bedraagt het verschil tussen het basisbedrag en de (door RvO ingeschatte) inkomsten uit de commerciële verkoop van het gas. Na afloop van deze periode van twaalf jaar is vooraf geen zekerheid te krijgen over de inkomsten voor groengas. Wel is het aannemelijk dat groengas een gewild product zal blijven als onderdeel van de energietransitie. Groengas is, in tegenstelling tot zon/wind-energie, eenvoudig op te slaan in het gasnet en in te zetten op plekken waar een hoge temperatuur of hoge energiedichtheid benodigd is, bijvoorbeeld in de industrie of de zware mobiliteit.

In 2015 is een alternatief financieringsmodel ontstaan dat gebaseerd is op de verplichting vanuit de Europese Unie om biobrandstoffen bij te mengen in transportbrandstoffen. Deze bijmengverplichting zorgt ervoor dat brandstoffenleveranciers hoge vergoedingen bieden voor groengas dat wordt geleverd met groengascertificaten (uitgedrukt in HBE = Hernieuwbare Brandstofeenheden). Door de hoge marktprijs van de HBE zijn de totale opbrengsten via deze regeling momenteel circa EUR 0,84/Nm^3 groengas (in vergelijking: de opbrengsten vanuit de SDE++ bedragen naar verwachting circa EUR 0,31/Nm^3 groengas).

Omdat de prijsontwikkeling van de HBE's onzeker is, wordt de opbrengst van groengas in deze studie berekend op basis van de SDE++ regeling. Gezien de huidige HBE-koers kan dit beschouwd worden als een zeer conservatief uitgangspunt. In praktijk kunnen beide bovengenoemde verdienmodellen gezamenlijk benut worden, waarbij de SDE++ als vangnet fungeert voor de risicovollere (maar mogelijk lucratievere) HBE's. De verwachting is daarom dat groengas meer waard zal blijven dan aardgas. In de studie is aangenomen dat de inkomsten per m^3 groengas gelijk zullen blijven aan de inkomsten vanuit de SDE++, ook na twaalf jaar.

1.5 Evaluatie investeringen en levensduurkosten

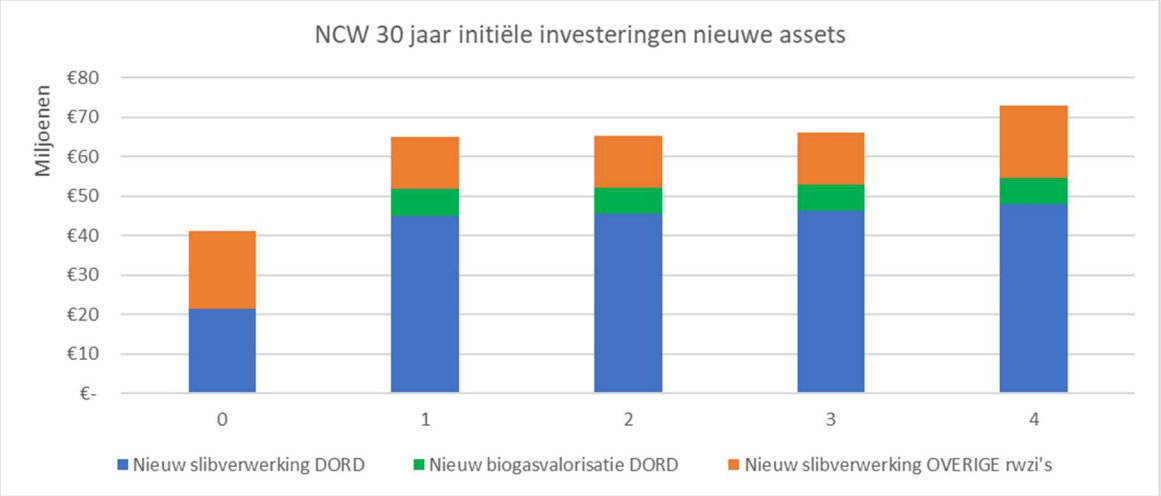
Van alle slibverwerkingsvarianten, biogasvalorisatieroutes en de 0-variant zijn de investeringen en levensduurkosten (het totaal vormt de Life Cycle Costs- LCC) over een periode van 30 jaar geraamd.

De investeringen zijn bepaald volgens de Standaardsystematiek voor Kostenramingen (SSK). Daarbij worden, naast de directe bouwkosten, realistische toeslagen gehanteerd voor onvoorzien, bijkomende kosten, risico's en dergelijke. De levensduurkosten zijn de kosten die optreden gedurende de hele levenscyclus van een object. Hieronder vallen niet alleen de kosten voor de aanleg, maar ook voor het beheer en het onderhoud van het object en de eventuele kosten voor vervanging of sloop. De beheerkosten omvatten personeel, beheer en onderhoud, slibtransport en -afzet, energie- en chemicaliënverbruik. De baten door de levering van biogas, groengas of CO_2, HBE-certificaten en/of SDE++ subsidie worden in mindering gebracht op de beheerkosten.

Het totaal van investeringen, exploitatiekosten en baten over de looptijd per variant wordt samengevat door middel van de netto contante waarde (NCW). De netto contante waarde kan worden opgevat als het startsaldo in een 'spaarrekening' met een positieve rente (de discontovoet) waaruit alle kosten en baten over de looptijd kunnen worden gedekt.

1.5.1 Initiële investeringen

Afbeelding 1.9 Initiële investeringen per gistingsvariant, biogasvalorisatieroute 1

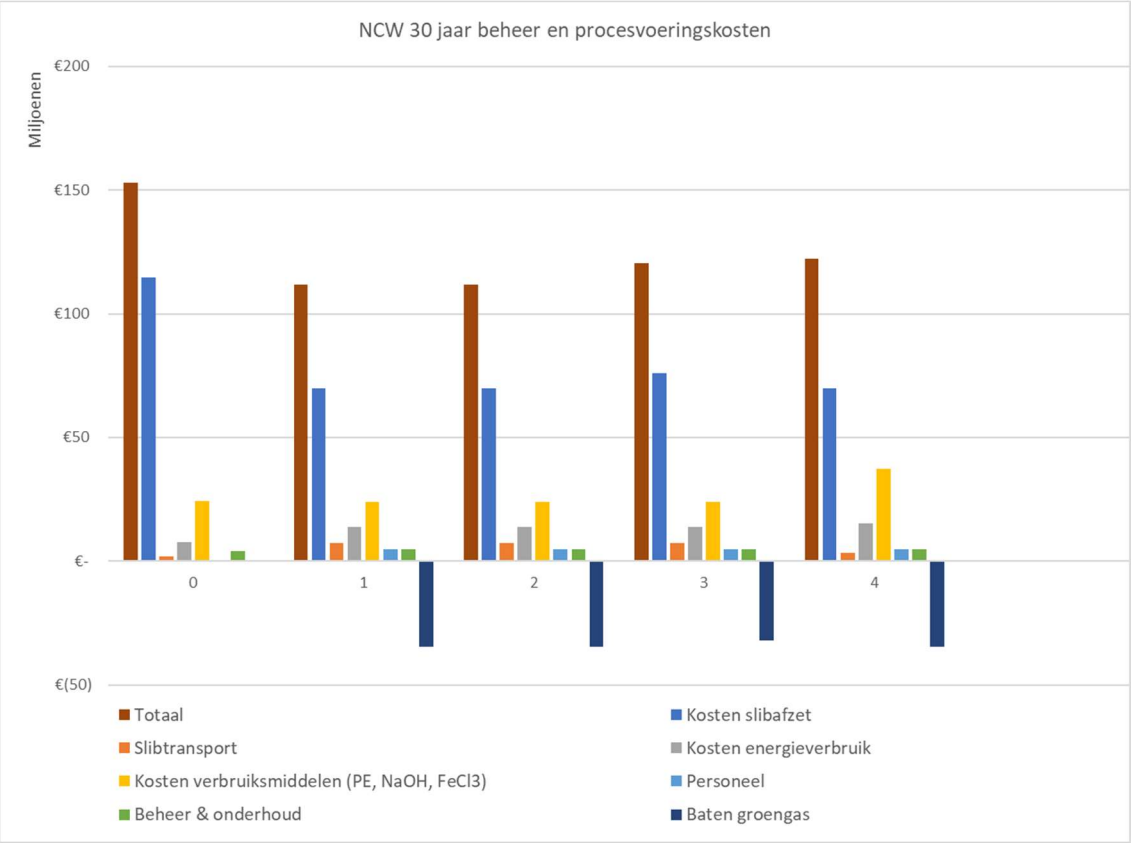
Variant 0: autonome ontwikkeling
Variant 1: ingedikt-slibtransport en thermofiel vergisten
Variant 2: ingedikt-slibtransport en Ephyra-vergisting
Variant 3: ingedikt-slibtransport en mesofiel vergisten in serie
Variant 4: ontwaterd-slibtransport en thermofiel vergisten

Afbeelding 1.9 toont de NCW van de investeringskosten per gistingsvariant, met biogasvalorisatieroute 1. De afbeelding laat zien dat de investeringen bij de alternatieve varianten circa M€ 24 - 32 hoger zijn dan bij autonome ontwikkeling. De slibverwerking op rwzi Dordrecht (inclusief deelstroombehandeling) neemt met circa M€ 45 het grootste deel van de investeringen voor zijn rekening. Daarbij zijn de verschillen tussen de gistingsvarianten onderling relatief beperkt. De investeringskosten op de overige rwzi's zijn het hoogst bij de nulvariant en gistingsvariant 4, door de vervanging de centrale ontwateringsinstallaties, in plaats van de minder kostbare indikinstallaties bij variant 1 - 3.

Tijdens de looptijd van 30 jaar worden investeringen gedaan in vervanging en groot onderhoud van de technische installaties en gebouwen. Deze volgen vrijwel hetzelfde patroon als de initiële investeringen van de varianten.

1.5.2 Kosten van beheer en procesvoering

Afbeelding 1.10 NCW beheer- en procesvoeringskosten over 30 jaar

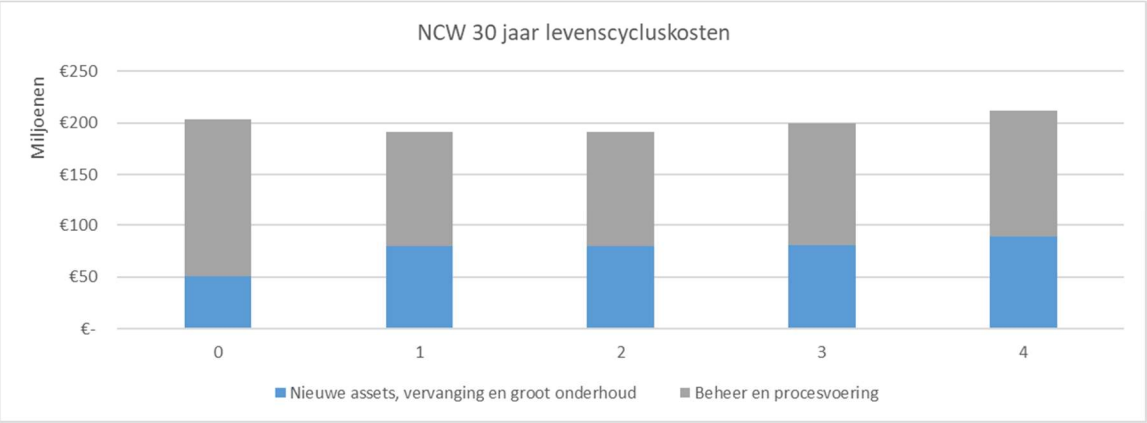

De levenscycluskosten per categorie (ontleend aan tabel 6.3) zijn grafisch weergegeven in afbeelding 1.10. De afbeelding toont het volgende:

- de slibafzet is veruit de grootste post in de jaarlijkse kosten; alle alternatieve varianten geven een sterke reductie van de het slibvolume en daarmee van de slibafzetkosten;
- de alternatieve varianten hebben hogere transportkosten dan de autonome variant, door de transportroute via Dordrecht, maar dit valt vrijwel in het niet ten opzichte van de reductie van de slibafzetkosten. De kosten van het ontwaterd-slibtransport bij variant 4 zijn duidelijk lager dan bij de ingedikt-transportvarianten 1, 2 en 3. Maar dit voordeel gaat verloren door het extra PE-verbruik omdat het slib bij deze variant tweemaal wordt ontwaterd.

1.5.3 Levenscycluskosten

Afbeelding 1.11 NCW Investeringen en beheerkosten over 30 jaar

Variant 0: autonome ontwikkeling
Variant 1: ingedikt-slibtransport en thermofiel vergisten
Variant 2: ingedikt-slibtransport en Ephyra-vergisting
Variant 3: ingedikt-slibtransport en mesofiel vergisten in serie
Variant 4: ontwaterd-slibtransport en thermofiel vergisten

Afbeelding 1.11 toont de netto contante waarde van de totale levenscycluskosten, samengesteld uit de investeringen (inclusief vervanging, groot onderhoud) en de kosten van beheer en procesvoering. Hieruit zijn de volgende constateringen af te leiden:

- de kosten voor beheer en procesvoering hebben een groter aandeel in de totale levenscycluskosten dan de investeringen;
- de alternatieve varianten hebben hogere investeringen dan de autonome variant, maar verdienen dit terug door lagere kosten voor beheer en procesvoering (met name slibafzetkosten). Daardoor zijn de totale levenscycluskosten bij de alternatieve varianten met ingedikt-slibtransport iets gunstiger (circa 1 - 6%) dan bij de autonome variant;
- door de hogere aangenomen afbraak en biogasproductie bij de ingedikt-slibvarianten 1 en 2, met respectievelijk thermofiele gisting of Ephyra, zijn de levenscycluskosten lager dan bij variant 3 mesofiele gisting;
- vergelijking van variant 4 met variant 1 maakt duidelijk dat de levenscycluskosten bij ontwaterd-slibtransport aanzienlijk hoger zijn dan bij transport van ingedikt slib naar Dordrecht.

Gevoeligheidsanalyse

Een gevoeligheidsanalyse is uitgevoerd naar het effect van enkele belangrijke aannames op de raming van de totale levenscycluskosten per variant. Deze analyse is uitgevoerd voor de aangenomen prestaties van slibgisting en eindontwatering, voor het afzettarief bij HVC en voor de baten van groengas (verkoop als transportbrandstof met HBE-vergoeding, in plaats van SDE++ subsidie). Daarnaast is nagegaan welk effect de onnauwkeurigheidsmarge van de investeringskosten heeft op de levenscycluskosten. De variatie per parameter en het effect daarvan op de levenscycluskosten is samengevat in Tabel 1.1.

Tabel 1.1 Gevoeligheid levenscycluskosten voor enkele belangrijke procesparameters en tarieven

Variatie parameter	Effect op NCW 30 jaar levenscycluskosten
+/- 2,5 procentpunt afbraakpercentage slibgisting	gemiddeld +/-1,6% voor de alternatieve varianten
+/- 1,5 procentpunt drogestofgehalte eindontwaterd slib	+4,2/- 3,7% voor de autonome variant gemiddeld +2,5% /- 2,2% voor de alternatieve varianten
+/- 20 % afzettarief HVC	+/- 11,3% voor de autonome variant, gemiddeld +/- 7,3% voor de alternatieve varianten
+/- 30 % investeringskosten	+/- 6,0% voor de autonome variant, gemiddeld +/- 9,2 % voor de alternatieve varianten
groengas vergoeding (HBE EUR 0,84/Nm^3, i.p.v. SDE++ EUR 0,31/Nm^3)	gemiddeld -10,8% voor de groengas varianten bij gebruikmaking van HBE

Volgens de gevoeligheidsberekeningen hebben variaties in de uitgangspunten de volgende effecten op de beoordeling van de varianten met betrekking tot de totale kosten (bij valorisatieroute 1):

- bij het laagste afbraakpercentage in de slibgisting resteert nog een klein voordeel voor variant 1 en 2 en zijn de totale kosten van variant 3 gelijk aan die van de nulvariant;
- een lagere ontwateringsgraad is ongunstig bij varianten met hoge slibproductie en versterkt daarmee het voordeel van de alternatieve varianten 1 - 3; bij de hoogste ontwateringsgraad resteert een klein voordeel voor variant 1 en 2 en zijn de totale kosten van variant 3 gelijk aan die van de nulvariant;
- ook een hoger afzettarief dan EUR 101/ton is relatief ongunstig bij varianten met hoge slibkoekafzet en versterkt daarmee het voordeel van de alternatieve varianten 1 - 3; bij een (onwaarschijnlijk) laag toekomstig tarief van EUR 81/ton zijn de kosten van variant 1 en 2 ongeveer gelijk aan die van de nulvariant en die van variant 3 iets hoger;
- een hoger niveau van de investeringskosten werkt harder door bij de alternatieve varianten dan bij de nulvariant. Hierdoor is er bij variant 1 en 2 nog een klein voordeel en zijn de totale kosten van variant 3 een fractie hoger dan bij de nulvariant;
- hogere baten uit de verkoop van groengas leiden tot een duidelijke versterking van het voordeel van de alternatieve varianten die uitgaan van de productie en verkoop van groengas; bij de hoogste doorgerekende baten komen de varianten die uitgaan van de levering van groengas tot lagere totale kosten dan de varianten die uitgaan van de levering van biogas.

Geconcludeerd wordt dat variatie van de uitgangspunten (behoudens de baten uit groengas) binnen de reëel geachte marges niet leidt tot een andere volgorde van de varianten met betrekking tot de totale kosten. Daarbij moet worden bedacht dat de gevoeligheid van de levenscycluskosten voor de aangenomen parameters voor het overgrote deel binnen de onnauwkeurigheidsmarge van de ontwerpuitkomsten en kostenramingen valt.

De vergoeding voor groengas heeft wel belangrijke invloed op de haalbaarheid van de valorisatievarianten. Het is dus belangrijk om in het vervolgtraject aandacht te houden voor de ontwikkelingen in subsidies, de brandstoffenmarkt, de marktprijzen voor groengascertificaten en de prijs van CO_2 emissierechten.

1.6 Evaluatie kwantitatieve aspecten

1.6.1 Effect slibgisting op slibafvoer en biogasproductie

Door het slib te vergisten, wordt een deel van de drogestof omgezet in biogas. Het resterend materiaal is beter te ontwateren, waardoor een slibkoek met een hoger drogestofgehalte wordt bereikt. Beide processen samen leiden tot een reductie van de naar HVC af te voeren slibvracht.

De gegevens van slibafbraak en biogasproductie zijn samengevat in tabel 1.2.

Tabel 1.2 Biogasproductie en slibafbraak per variant (exclusief slib van rwzi's Rozenburg, Hoogvliet, Oostvoorne)

Variant	Eenheid	0	1	2	3	4
		Ontwatering (huidig) [1]	Ingedikt thermofiel	Ingedikt Ephyra	Ingedikt Mesofiel	Ontwaterd thermofiel
slibstroom rwzi Dordrecht	ton ds/jaar	3.010	3.010	3.010	3.010	3.010
slibstroom extern aangevoerd	ton ds/jaar	9.150	9.150	9.150	9.150	9.150
slibstroom naar gisting	ton ds/jaar	-	12.160	12.160	12.160	12.160
afbraak in gisting	ton ds/jaar	-	3.960	3.960	3.650	3.960
biogasproductie gisting en USB	10^6 Nm³/jaar	-	3,06	3,06	2,80	3,06
slibstroom ontwatering	ton ds/jaar	12.160	8.200	8.200	8.510	8.200
ontwateringsgraad	% d.s.	21,6	24	24	23	24
slibkoek naar HVC	1000 ton slib/jaar	56,2	34,2	34,2	37	34,2

De varianten 1, 2 en 4 met intensieve gistingstechnologie (thermofiel en Ephyra), presteren op slibafbraak en biogasproductie beter dan conventionele mesofiele gisting. De reductie van de slibdrogestof door afbraak in de gisting bedraagt 30 % bij mesofiele gisting en 32,6% bij thermofiel en Ephyra.

[1] Op basis van databestand Slibgegevens 1.0 (slib 2016-2020).

1.6.2 Energiehuishouding van de gistingsvarianten

In tabel 1.3 is de energiehuishouding van de varianten samengevat in primaire energie, uitgaande van levering van groengas (biogasvalorisatieroute 1).

Tabel 1.3 Primair energieverbruik en productie per variant in combinatie met biogasvalorisatieroute 1 (zonder CO2-valorisatie)

Tabel 1.3 Primair energieverbruik en productie per variant in combinatie met biogasvalorisatieroute 1 (zonder CO2-valorisatie)

Variant		0	1	2	3	4
energieverbruik elektriciteit totaal	MWh/jaar	2.931	5.913	5.913	5.878	6.439
energieverbruik elektriciteit totaal primair	GJ/jaar	26.400	53.200	53.200	52.900	57.900
dieselverbruik	m3/jaar	24,1	42,9	42,9	42,9	21,6
dieselverbruik primair	GJ/jaar	860	1.540	1.540	1.540	770
energieproductie biogas/groengas	MWh/jaar	-	-18.820	-18.820	-17.338	-18.820
energieproductie primair	GJ/jaar	-	-67.800	-67.800	-62.400	-67.800
energiebalans primair	GJ/jaar	27.300	-13.100	-13.100	-8.000	-9.100

Tabel 1.3 toont dat de benutting van het biogas leidt tot een netto energielevering bij de gistingsvarianten 1 - 4.

1.6.3 Chemicaliënverbruik bij de gistingsvarianten

Tabel 1.4 is het chemicaliënverbruik van de slibverwerkingsvarianten weergeven.

Tabel 1.4 Chemicaliënverbruik per variant

		Variant 0	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
		Ontwatering (huidig)	Ingedikt thermofiel	Ingedikt Ephyra	Ingedikt Mesofiel	Ontwaterd thermofiel
PE-verbruik, totaal	ton PE-product/jaar	470	350	350	360	620
$FeCl_3$-verbruik, totaal	ton 40 % product/jaar	1	1.850	1.850	1.690	1.850
NaOH-verbruik deelstroom	ton 40 % product/jaar	88	129	129	129	129

De afbraak in de gisting verlaagt de hoeveelheid slib en reduceert daarmee de benodigde hoeveelheid poly-elektrolyt (PE) bij de mechanische slibindikking en -ontwatering. Alleen bij variant 4 is het PE-verbruik hoger dan in de huidige situatie, omdat tweemaal PE wordt verbruikt bij de ontwatering, namelijk vóór transport naar Dordrecht en in de eindontwatering.

De gistingsvarianten gebruiken metaalzout om in de gisting H_2S en vrijgekomen fosfaat chemisch te binden, zodat deze niet terecht komen in het biogas, respectievelijk de retourstroom van de eindontwatering. Bij de mesofiele variant is de dosering iets lager verondersteld, wegens het lagere afbraakrendement.

De afbraak van organische verbindingen in de gisting leidt tot verhoogde concentraties stikstof in de retourstroom van de eindontwatering. Verwijdering van deze extra stikstof in de deelstroombehandeling, vergt een hoger verbruik van natronloog (NaOH).

1.6.4 MKI- en CO_2-emissieberekening

Tabel 1.5 toont het effect van de slibverwerkingsvarianten en biogasvalorisatieroutes op de totale CO_2-emissie, uitgedrukt in de CO_2 emissie-equivalenten over 30 jaar.

Tabel 1.5 CO_2 emissie-equivalenten (over 30 jaar) per biogasvalorisatieroute en slibgistingsvariant

CO_2 equivalenten		Variant 0	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
route 1: groengas	kton CO_2	101,7	14,1	14,2	26,0	44,8
route 2: groengas+CO_2	kton CO_2	101,7	-22,1	-22,0	-7,1	8,6
route 3: biogas	kton CO_2	101,7	14,1	14,2	26,0	44,8

Tabel 1.5 laat het volgende zien:
- de CO_2-emissie ligt bij alle alternatieve varianten duidelijk lager dan bij de autonome variant. Door de benutting van biogas wordt de inzet van aardgas (en ook de daarmee samenhangende CO_2-emissie) voorkomen en daarmee ook de CO_2-emissie horend bij die inzet van aardgas;
- het afvangen en benutten van CO_2 (route 2) leidt tot een extra reductie van CO_2-emissie en leidt bij varianten 1, 2 en 3 zelfs tot een netto negatieve emissie van CO_2;
- gistingsvariant 3 scoort minder goed dan varianten 1 en 2 door de lagere biogasproductie van de conventionele mesofiele gisting ten opzichte van thermofiel en Ephyra;
- gistingsvariant 4 scoort slechter dan varianten 1 t/m 3 door het hogere gebruik van PE en elektriciteit bij de ontwatering ten opzichte van indikking.

De Milieukostenindicator (MKI) is een methode om de milieu-impact van bouw- en bedrijfsfase uit te drukken in euro's. De MKI over 30 jaar is berekend voor de slibverwerkingsvarianten, uitgaand van biogasvalorisatieroute 1 groengasproductie.

Tabel 1.6 MKI-waarde op basis van biogasvalorisatieroute 1, voor 30 jaar (afgerond)

Item		Variant 0	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
realisatie civiele constructies	kEUR	110	220	230	240	250
energie-en hulpstoffenverbruik	kEUR	9.400	15.800	15.800	15.700	19.000
vermeden impact (groengasproductie)	kEUR	0	-8.700	- 8.700	-8.000	- 8.700

Item		Variant 0	Variant 1	Variant 2	Variant 3	Variant 4
totaal	*kEUR*	*9.500*	*7.300*	*7.300*	*7.900*	*10.500*

Uit oogpunt van circulariteit scoort de autonome variant het best, omdat er minder nieuw bouwmateriaal nodig is voor de civiele constructies. Het materiaalgebruik van de bouwfase is in de MKI echter volledig ondergeschikt aan de impact van de exploitatiefase. De totale MKI-waarden laten zien dat de varianten 1 tot en met 3 duidelijk beter scoren dan de autonome variant en variant 4.

Op basis van de berekende CO_2-emissie scoort de autonome variant het slechtst, op basis van de totale milieu-impact (MKI) scoort variant 4 het slechtst. Variant 1 en 2 scoren op basis van zowel MKI als CO_2-emissie het beste, met een verwaarloosbaar onderling verschil.

1.7 Evaluatie van de varianten: Kwalitatieve aspecten

Naast de kwantitatieve prestaties van de sliblijn (ontwateringsresultaat, slibafbraak/biogasproductie, energie-efficiency en chemicaliënverbruik) zijn de kwalitatieve aspecten beoordeeld.

1.7.1 Kwalitatieve aspecten van de slibverwerkingsvarianten

Waardecreatie en maatschappelijke positionering
De alternatieve varianten creëren waarde en dragen bij aan de maatschappelijke positionering van WSHD en de verduurzaming van de Nederlandse samenleving door de productie van biogas uit slib. Biogas (zeker als groengas) is inzetbaar als energiebron in toepassingen waarvoor geen groen alternatief is, bijvoorbeeld zwaar transport, industrie, verwarming van oude woonwijken. Daarnaast zorgt het vergisten dat er minder beslag gelegd wordt op de krappe eindverwerkingscapaciteit van slib in Nederland.

Alle alternatieve varianten dragen in gelijke mate positief bij aan waardecreatie en maatschappelijke positionering, doordat er energie uit slib wordt teruggewonnen en de resulterende energiedrager een belangrijke rol speelt in de energietransitie. Voor de 0-variant en de huidige situatie geldt dat niet.

Toekomstbestendigheid

Relevantie groengas / biogasproductie
De productie van biogas uit slib sluit zeer goed aan bij de landelijke ambitie (vastgelegd in het klimaatakkoord) om de productie van groengas van 2018 tot 2030 met een factor 7 te vergroten. De productie van biogas/groengas op rwzi Dordrecht is dus toekomstbestendig.

Opkomst nieuwe techniek
Superkritische vergassing en slibpyrolyse zijn technieken in ontwikkeling, die hernieuwbaar gas kunnen produceren.

Mochten deze technieken over 5 tot 10 jaar volwassen worden en aantrekkelijk blijken als alternatief voor slibvergisting op rwzi Dordrecht, dan zou de slibaanvoer en buffering op de rwzi Dordrecht en de aanpassingen van de overige zuiveringen onaangepast kunnen blijven; de overige installatiedelen zullen voor het grootste deel overbodig raken of aangepast moeten worden.

Eindverwerking
De alternatieve varianten reduceren de hoeveelheid slib van WSHD. Daardoor is het geproduceerde slib makkelijker in te passen in het geval van krapte in de eindverwerking.

Lozingsnormen
In de huidige situatie wordt niet altijd voldaan aan de effluenteisen voor stikstof van het activiteitenbesluit. Zowel de 0-variant als de alternatieve varianten zijn voorzien van deelstroomreactoren die de stikstofvracht verlagen in de HVC-stroom, respectievelijk het rejectiewater van de ontwatering, zodat de rwzi robuust kan voldoen aan de lozingsnormen.

Strategie HVC
De strategie van HVC voor de slibeindverwerking heeft een looptijd tot 2040. Het project slibgisting zou om die reden 'rendabel' moeten zijn binnen een exploitatietermijn van 15 jaar.

Beoordeling
Door de slibreductie en duurzame energieproductie scoren de alternatieve varianten hoger dan de 0-variant en de huidige situatie zonder slibgisting. De 0-variant scoort beter dan de huidige situatie, omdat de effluenteisen in de huidige situatie niet altijd worden gehaald.

Flexibiliteit
Flexibiliteit betreft met name de mogelijkheid om op termijn (na 15 jaar) te kunnen inspelen op nieuwe technieken of ontwikkelingen bij naburige bedrijven. Ook speelt de flexibiliteit in de dagelijkse bedrijfsvoering een rol.

Investeringsruimte
De realisatie van nieuwe installatiedelen, die over langere termijn worden afgeschreven, beperkt bij alle alternatieve varianten de investeringsruimte voor andere/toekomstige ontwikkelingen op de rwzi Dordrecht. Dit speelt het sterkst bij variant 4 met de hoogste investeringen, in verband met decentrale ontwatering voor transport van ontwaterd slib naar de rwzi Dordrecht.

Fysieke ruimte en vergunningsruimte
De alternatieve varianten leggen beslag op beschikbare ruimte en verminderen de resterende vergunningsruimte voor o.a. geur-, geluid- en stikstofemissie bij nieuwe ontwikkelingen.

Bedrijfsvoering
Veel onderdelen van de slib-installaties op rwzi Dordrecht en de overige zuiveringen naderen het einde van hun levensduur. De huidige installatie heeft daarom weinig flexibiliteit om knelpunten op te lossen of de bedrijfsvoering aan te passen. Dit wordt verbeterd door de realisatie van de nieuwe installaties. Variant 4 heeft bovendien het voordeel dat bij storing van de slibverwerking in Dordrecht het ontwaterd slib direct bij HVC gelost kan worden.

Beoordeling
Voor alle alternatieve varianten neemt de fysieke ruimte en vergunningsruimte af om toekomstige ontwikkelingen te realiseren. De huidige situatie scoort lager dan variant 0 door de knelpunten van de huidige installaties. Variant 4 is flexibeler door de mogelijkheid om ontwaterd slib bij calamiteiten bij HVC te lossen.

Risico's en onzekerheden

Technologische risico's
De thermofiele gisting bij alternatieve varianten 1 en 4 is een bewezen techniek, zeker in het buitenland, maar in Nederland nog relatief weinig toegepast (op de rwzi's Tiel, Den Bosch en Nieuwveer).
De Ephyra-gistingstechnologie (variant 2) is nog slechts eenmaal full-scale toegepast, op rwzi Tollebeek. Mocht na realisatie blijken dat Ephyra of Thermofiele gisting onvoldoende presteert, dan moet de gistingstank worden aangepast, of moet een extra gistingstank worden bijgebouwd om een conventioneel mesofiel systeem met voldoende verblijftijd te creëren.

Beschikbaarheid
Bij alternatieve varianten 1, 2 en 4 wordt één slibgistingstank toegepast, zodat geen gistingscapaciteit over is als de tank uit bedrijf is voor onderhoud. Bij variant 3 speelt dit iets minder omdat het volume is verdeeld

over twee tanks. Bij alle varianten is dit risico gemitigeerd middels een bypass, waarmee al het slib zonder vergisting ontwaterd kan worden.

Lozingsnormen
Door de technische staat van verschillende installaties is er in de huidige situatie een risico dat de lozingsnormen niet worden gehaald of dat storingen optreden.

Beoordeling
Vanwege de eenvoud van de installatie en de toepassing van uitsluitend bewezen techniek wordt de 0-variant op het punt van risico's en onzekerheden het hoogst gewaardeerd. De varianten 1, 2 en 4 worden het laagst gewaardeerd door de toepassing van een technologie waar in Nederland nog weinig ervaring mee is.

Impact op omgeving en stakeholders
De impact van de slibverwerkingsvarianten bestaat voornamelijk uit de overlast voor de omgeving in de vorm van transportbewegingen, geur en geluid en het gebruik van ruimte van HVC.
Transportbewegingen
Bij de aanvoer van ontwaterd slib naar de rwzi Dordrecht (variant 4) is het aantal transportbewegingen met vijf slibwagens per dag nagenoeg gelijk aan het huidige aantal (huidige situatie en 0-variant). Het aantal vervoersbewegingen verdubbelt naar tien per dag bij de andere alternatieve varianten, waarbij het slib in ingedikte vorm aangevoerd wordt.

Geur
Het aantal en de omvang van de geurbronnen zullen bij ontwaterd-slibaanvoer en gisting (variant 4) ongeveer gelijk zijn aan de huidige situatie.

Bij de varianten met ingedikt slibaanvoer (1, 2 en 3) wordt de minste geurvorming verwacht, omdat bij het lossen van ingedikt slib weinig geur vrij komt en bij de eindontwatering (net als bij variant 4) veel minder geur vrij komt dan in de huidige situatie.

In alle gevallen wordt het ontwerp zo ingericht dat de geuremissie goed beheerst wordt en wordt de impact van geur zeer beperkt geacht.

Geluid
De alternatieve varianten zorgen voor extra geluidsproductie. Variant 4 heeft extra geluidsbronnen door de afzuiging en reiniging van lucht uit de ontwaterd-slibloshal. De geluidsbronnen kunnen door isolatiemaatregelen in het ontwerp worden beheerst.

Ruimtegebruik HVC
Alle alternatieve varianten kunnen alleen worden gerealiseerd met verwerving van extra terrein van HVC.

Beoordeling
Samenvattend kan gesteld worden dat:
- ingedikt-slibaanvoer zorgt voor een verlaging van de geuremissie;
- ingedikt-slibaanvoer leidt tot een verhoging van het aantal vervoersbewegingen;
- alle alternatieve varianten gebruik maken van HVC-terrein en dat het gebruik van HVC-terrein ook noodzakelijk is om deze varianten te realiseren;
- alle alternatieve varianten extra geluidsproductie opleveren, waarbij variant 4 de meeste extra geluidsproductie met zich meebrengt.

Omdat geuremissie op rwzi Dordrecht gevoelig ligt bij de omwonenden en de transportbewegingen vergunbaar zijn, worden de varianten met ingedikt-slibaanvoer (variant 1, 2 en 3) hoger gewaardeerd dan de andere varianten. Het verwerven van terrein van HVC wordt niet als negatief gezien omdat HVC zich hierover positief heeft opgesteld en het terrein van de huidige slibontvangstbuffer indien nodig uitgeruild kan worden. De extra geluidsproductie is naar verwachting door technische maatregelen in het ontwerp op te lossen.

1.7.2 Kwalitatieve aspecten van de biogasvalorisatieroutes

Prestaties
De biogasvalorisatieroutes verschillen onderling vooral in de efficiëntie waarmee het biogas wordt omgezet in waardevolle producten. Bij de routes 1 en 3 wordt alleen het methaan (62 % van het biogas) benut. Route 2 scoort op dit vlak het beste omdat ook het CO_2 in het biogas nuttig wordt ingezet.

Bij de productie van groengas (routes 1 en 2) gaat circa 2 % van het methaan verloren. Bij route 3 ontbreekt deze verliespost, omdat het biogas zonder opwerking tot groengas wordt geleverd aan de eindgebruiker. Echter, wanneer de klant bij route 3 tijdelijk niet kan afnemen, is er geen benutting van het biogas mogelijk. Bij route 1 (en 2) is de afzetroute van groengas naar het aardgasnet vrijwel altijd gegarandeerd.

Beoordeling
Qua prestaties scoort route 2 het hoogst vanwege de verwaarding van CO_2. De routes 1 en 3 krijgen een iets lagere waardering.

Waardecreatie en maatschappelijke positionering
Zowel de productie van groengas als de levering van gereinigd biogas voor industriële processen sluit aan op de routekaart groengas en het klimaatakkoord. Qua uitstraling naar de buitenwereld 'scoort' de levering van groengas aan het aardgasnet waarschijnlijk beter dan afzet aan de industrie.

Beoordeling
De maatschappelijke waarde wordt voor de routes 1 en 2 even hoog beoordeeld en voor route 3 iets lager.

Toekomstbestendigheid en flexibiliteit
De levering van gereinigd biogas (route 3) vergt de laagste investering en de minste ruimte op het terrein, waardoor het afbreukrisico relatief beperkt is. Eventueel kan in een later stadium nog een biogasopwaardeerinstallatie worden geplaatst. Echter, als de afnemer stopt met de samenwerking, kost het enige tijd en investeringen om een alternatieve verwaardingsroute voor het biogas te realiseren.

Bij route 1 en zeker bij route 2 wordt relatief veel kapitaal vastgelegd door de hoge investeringskosten. Daar komt voor route 2 bij dat er een afnemer voor het CO_2 gevonden moet worden. Door de afvoer van CO_2 per as is er wel de mogelijkheid om op een later moment voor een andere afnemer te kiezen.

Beoordeling
Routes 1 en 2 zijn door het grotere beslag op de investeringsruimte minder flexibel dan route 3, maar wel toekomstbestendig door de zekerheid van groengaslevering via het aardgasnet. Alle routes scoren daarom even hoog op het aspect toekomstbestendigheid en flexibiliteit.

Risico's en onzekerheden

Afhankelijkheid van derden
Bij route 3 wordt de RWZI Dordrecht via een gasleiding gekoppeld aan het bedrijf dat het biogas afneemt. Daarmee wordt WSHD voor de afzet van biogas direct afhankelijk van dat bedrijf. Route 1 en 2 hebben dit risico niet, omdat invoeding op het aardgasnet (bij initieel akkoord van de netbeheerder) altijd mogelijk is.

Verwaarding groengas
Voor routes 1 en 2 bestaat de voornaamste inkomstenstroom uit de verwaarding van groengas. Door de SDE++ subsidie en de HBE-certificaten gecombineerd te gebruiken, worden de kansen van een gunstige HBE-prijsontwikkeling benut, zonder in financiële problemen te komen als de HBE-marktprijs zou inzakken (de SDE++ basisprijs vormt in feite een ondergrens voor de inkomsten gedurende de looptijd van 12 jaar). Na de periode van 12 jaar neemt de onzekerheid toe door het wegvallen van de SDE++; tegen die tijd is echter de verwachting dat de installatie zichzelf grotendeels terugverdiend heeft. Daarnaast is het aannemelijk dat groengas een gewild product zal blijven als onderdeel van de energietransitie.

Verkoop CO_2
Route 2 heeft als risico de afhankelijkheid van een partij die het CO_2 tegen een acceptabele prijs afneemt. De afhankelijkheid van een handelaar is beperkt doordat het CO_2 vloeibaar gemaakt wordt en per as kan worden getransporteerd.

Biogaslevering aan derden
Bij route 3 zal de industrie een hoger tarief voor het biogas willen betalen als de prijs voor CO_2-emissierechten hoger ligt. Dit is een marktprijs waaraan de Nederlandse overheid een ondergrens stelt (jaarlijks stijgend). Het risico bij deze prijs is dus beperkt.

Beoordeling
Concluderend hebben de routes 1, 2 en 3 ieder hun eigen risico's, waarbij geen van de routes zich sterk onderscheidt. De routes worden op dit onderdeel gelijk gescoord.

Impact op omgeving en stakeholders

Overlast
De overlast is voor alle routes beperkt. De compressiestap bij de groengasproductie van routes 1 en 2 levert een grotere geluidsproductie dan bij route 3, maar deze kan door geluidsmaatregelen worden beheerst.

Verduurzaming stakeholders
De bedrijven in de omgeving kunnen baat hebben bij biogaslevering via route 3, doordat dit CO_2-emissierechten bespaart en bijdraagt aan het duurzame karakter (en imago) van hun bedrijfsvoering.

Bij route 2 kan worden samengewerkt met naburige industrie als afnemer van het afgevangen CO_2.

Bij route 1 en 2 kan HVC profiteren door groengas van WSHD af te nemen, om daarmee bio-CNG te produceren als groene brandstof voor de vrachtwagens van HVC.

Beoordeling
Aangezien de geluidsproductie met gerichte maatregelen sterk gereduceerd kan worden, wordt bij de impact vooral gelet op de mogelijke positieve effecten op de omgeving. In die zin scoren de routes gelijkwaardig.

1.8 Onderbouwing van het advies voor de voorkeursvariant

Haalbaarheid centrale slibgisting op rwzi Dordrecht
Dit onderzoek heeft de volgende conclusies opgeleverd over de haalbaarheid van een centrale slibgisting op rwzi Dordrecht:
- een centrale slibgisting op rwzi Dordrecht is technisch haalbaar;
- er lijken geen knelpunten voor vergunningverlening te zijn;
- een extra stuk terrein en een extra hal van HVC is noodzakelijk voor situering van de centrale slibgisting;
- 100 % vergisting van het slib van WSHD is naar verwachting geen probleem voor de acceptatie en tariefstelling door HVC;
- een centrale slibgisting op rwzi Dordrecht is een verantwoorde investering. De netto contante waarde (NCW) van de totale levenscycluskosten over 30 jaar toont bij de gistingsvarianten 1 en 2 een voordeel van 6,4 % ten opzichte van de nulvariant. Bij variant 3 met conventionele gisting bedraagt het berekende voordeel nog 2,9 %. Bij aanvoer van ontwaterd slib en vergisting zijn de totale kosten hoger dan bij alle andere varianten;
- een centrale slibgisting op rwzi Dordrecht is een duurzame investering, door de vermeden CO_2-emissie, lagere slibkoekproductie en lager hulpstoffenverbruik.

Alternatieve slibverwerkingsvarianten

De volgende conclusies worden getrokken over de alternatieve slibverwerkingsvarianten:

- slibaanvoer naar Dordrecht in de vorm van ingedikt slib vergt meer transportbewegingen, maar scoort beter dan ontwaterd-slibtransport op de aspecten geuremissie, duurzaamheid en kosten;
- de autonome 0-variant vergt de minste bouwstoffen, maar als de exploitatiefase wordt mee beschouwd, zijn de alternatieve varianten gunstiger in CO_2-emissie, milieukosten en totale jaarlijkse kosten; daarbij scoren de varianten 1 en 2 het best;
- aanvoer van ingedikt slib in combinatie met een thermofiele gisting of Ephyra slibgisting (varianten 1 en 2) leidt tot de gunstigste business case, met een verwaarloosbaar onderling verschil tussen deze twee uitvoeringsvormen;
- aanvoer van ingedikt slib en mesofiele slibgisting (variant 3) is de minst risicovolle variant.

Biogasvalorisatieroutes

Conclusies uit de beoordeling van de biogasvalorisatieroutes:

- productie en levering van biogas opgewerkt tot groengas (met of zonder CO_2-onttrekking) scoort beter dan directe biogaslevering op de criteria waarde-creatie, toekomstbestendigheid, flexibiliteit en prestaties. Daarbij is groengasproductie met afvang en benutting van CO_2 de meest duurzame route;
- met een conservatief opbrengsttarief voor groengas/biogas, leidt de directe levering van biogas aan derden (op korte afstand) tot de gunstigste business case. Echter, de uitkomst van de vergelijking is gevoelig voor het peil van de SDE++ subsidie en de marktprijs van HBE-certificaten.

Levenscycluskosten en terugverdientijd

Conclusies met betrekking tot de totale levenscycluskosten:

- de alternatieve varianten hebben hogere investeringen dan de autonome variant, maar verdienen dit terug door lagere kosten voor beheer en procesvoering, met name de lagere slibafzetkosten. Daardoor zijn de totale levenscycluskosten bij de alternatieve varianten (iets) gunstiger dan bij de autonome variant;
- door het hogere afbraakrendement hebben thermofiele gisting en Ephyra lagere levenscycluskosten dan conventionele mesofiele gisting;
- ontwaterd-slibtransport heeft aanzienlijk hogere levenscycluskosten dan transport van ingedikt slib naar rwzi Dordrecht;
- de eenvoudige terugverdientijd van een centrale slibgisting met biogasvalorisatie loopt uiteen van minder dan 9 jaar voor de meest gunstige variant tot 27 jaar voor de meest ongunstige variant.

Gevoeligheidsanalyse

Uit een gevoeligheidsanalyse is gebleken dat variatie van de uitgangspunten binnen de reëel geachte marges niet leidt tot een andere volgorde van de varianten met betrekking tot de totale kosten. Daarbij moet worden bedacht dat de gevoeligheid van de levenscycluskosten voor de aangenomen parameters voor het overgrote deel binnen de onnauwkeurigheidsmarge van de ontwerpuitkomsten en kostenramingen valt. De vergoeding voor groengas heeft wel een belangrijke invloed op de haalbaarheid van de valorisatievarianten. Het is dus belangrijk om in het vervolgtraject aandacht te houden voor de ontwikkelingen in subsidies, de brandstoffenmarkt, de marktprijzen voor groengascertificaten en de prijs van CO_2 emissierechten.

1.9 Advies voorkeursvariant

Haalbaarheid slibgisting Dordrecht

In deze studie is geconcludeerd dat de realisatie van een centrale slibgisting op rwzi Dordrecht haalbaar is vanuit financieel, technisch en vergunningstechnisch oogpunt en bovendien bijdraagt aan een meer duurzame bedrijfsvoering en sterkere maatschappelijke positie van WSHD. Uit een gevoeligheidsanalyse is gebleken dat bij afwijking van de aangenomen procesparameters en tarieven het financiële voordeel mogelijk kleiner wordt, maar dat dit niet leidt tot hogere totale kosten van vergisting ten opzichte van de nulvariant.

Keuze in relatie tot eindverwerking en nieuwe technologische ontwikkelingen

Invoering van centrale vergisting geeft geen belemmering voor voortzetting van de eindverwerking door HVC of voor een toekomstig contract met een andere eindverwerker.

De huidige status en het perspectief voor toepassing van nieuwe slibtechnologieën (superkritische vergassing, hydrolyse) is niet dermate sterk dat ze uitstel van de slibvergisting in Dordrecht zouden rechtvaardigen.

Aanvoer van slib

Aanvoer van ingedikt slib naar de centrale slibgisting in Dordrecht is zowel kwalitatief als financieel gunstiger dan ontwaterd-slibaanvoer. Geadviseerd wordt daarom de slibverwerking op de toeleverende rwzi's aan te passen naar indikking.

Slibgisting

Thermofiele gisting (variant 1) en Ephyra gisting (variant 2) komen als best renderende, meest duurzame en best presterende slibverwerkingsvarianten naar voren. Gezien de beperkte praktijktoepassing is het Ephyra-proces de meest risicovolle variant. Daarom wordt geadviseerd voor thermofiele slibgisting te kiezen. Het verdient echter wel aanbeveling om tijdens het voorbereidingstraject een toetsmoment in te bouwen, om eventueel deze afweging te herzien in het geval dominante nieuwe praktijkinformatie beschikbaar komt ten gunste van Ephyra.

Biogasvalorisatie

Alhoewel alle valorisatieroutes bijdragen aan een duurzamere samenleving, sluiten de groengasroutes het beste aan bij landelijk beleid en beeldvorming in de maatschappij. Daarbij komt dat bij verwaarding van groengas via het aardgasnet WSHD niet afhankelijk is van één afnemer. Daarom wordt geadviseerd het biogas op te werken naar groengas en dat te injecteren in het aardgasnet. Bij de exploitatie wordt aangeraden om SDE++ subsidie aan te vragen en aanvullend het groengas (via het aardgasnet, met HBE-certificaten) te leveren aan de transportsector.

Verder is het advies om later in het traject samen met HVC/OrangeGas te onderzoeken in hoeverre aanvullende directe levering van groengas aan het bio-CNG tankstation leidt tot een verbetering of verslechtering van de business case ten opzichte van levering aan het aardgasnet.

Verwaarding van CO_2 heeft vanuit duurzaamheidsperspectief grote impact (leidt tot positieve CO_2-emissiereductie) maar is financieel ongunstig, wegens de huidige beperkte CO_2-baten en de relatief hoge productiekosten. Daarom wordt geadviseerd een eventuele CO_2-afvang en vervloeiing mogelijk later te realiseren als de opbrengstwaarde van het CO_2 mogelijk hoger is dan nu.

Geadviseerde variant

De geadviseerde variant bestaat uit ingedikt slibaanvoer, thermofiel gisten (= gistingsvariant 1) en het biogas omzetten naar groengas (= valorisatievariant 1).

Hieronder zijn enkele kenmerkende prestaties van de geadviseerde variant samengevat, in vergelijking met de autonome variant:

- de hoeveelheid af te zetten slibkoek wordt gereduceerd met 39 %;

- de netto-contante levenscycluskosten over 30 jaar van deze variant bedragen MEUR 191 (de autonome variant kost MEUR 203);
- over 30 jaar bezien wordt met deze variant 88 kton CO_2 minder geëmitteerd dan bij de autonome variant;
- jaarlijks wordt 3,1 miljoen m³ biogas geproduceerd, dat omgezet wordt in 2,1 miljoen m³ groengas;
- jaarlijks wordt netto 13 GJ aan primaire energie geproduceerd (na aftrek van het verbruik van de extra toegevoegde installatiedelen).

RAPPORT

Slibstrategiestudie Waterschap Hollandse Delta

Klant: Waterschap Hollandse Delta

Referentie: WATWW_BG4938_R001_F1.0

Status: Definitief/1.0

Datum: 24 oktober 2019

Royal HaskoningDHV
Enhancing Society Together

HASKONINGDHV NEDERLAND B.V.

Jonkerbosplein 52
6534 AB NIJMEGEN
Water
Trade register number: 56515154

+31 88 348 70 00 **T**
+31 24 323 93 46 **F**
info@rhdhv.com **E**
royalhaskoningdhv.com **W**

Titel document:	Slibstrategiestudie Waterschap Hollandse Delta
Ondertitel:	Slibstrategiestudie Waterschap Hollandse Delta
Referentie:	WATWW_BG4938_R001_F1.0
Status:	1.0/Definitief
Datum:	24 oktober 2019
Projectnaam:	Slibstrategiestudie Waterschap Hollandse Delta
Projectnummer:	BG4938
Auteur(s):	Ellen van Voorthuizen, Eline van der Knaap André Visser

Opgesteld door:	Ellen van Voorthuizen, Eline van der Knaap
Gecontroleerd door:	André Visser
Datum/paraaf:	24 oktober 2019
Goedgekeurd door:	David Berkhof
Datum/paraaf:	24 oktober 2019

Disclaimer

No part of these specifications/printed matter may be reproduced and/or published by print, photocopy, microfilm or by any other means, without the prior written permission of HaskoningDHV Nederland B.V.; nor may they be used, without such permission, for any purposes other than that for which they were produced. HaskoningDHV Nederland B.V. accepts no responsibility or liability for these specifications/printed matter to any party other than the persons by whom it was commissioned and as concluded under that Appointment. The integrated QHSE management system of HaskoningDHV Nederland B.V. has been certified in accordance with ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 and ISO 45001:2018.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Hollandse Delta (WSHD) vergist op dit moment circa 40% van haar slib op de locatie Sluisjesdijk. Het niet vergiste deel wordt na ontwatering direct afgevoerd naar HVC. Dit slib bevat nog veel energie die via vergisting deels vrijgemaakt zou kunnen worden in de vorm van biogas, en daarmee kan bijdragen aan de doelstelling om in 2030 energieneutraal te zijn. Tegelijkertijd ligt er ook de ambitie om in 2030 de helft van de kerntaken circulair uit te voeren. Terugwinning van grondstoffen uit afvalwater en/of slib kan daarin een rol spelen. WSHD wenst daarom inzicht in hoe het meest doelmatig met het nog niet vergiste deel van het slib kan worden omgegaan, en op welke wijze dit kan bijdragen aan de ambities rondom energie en circulariteit.

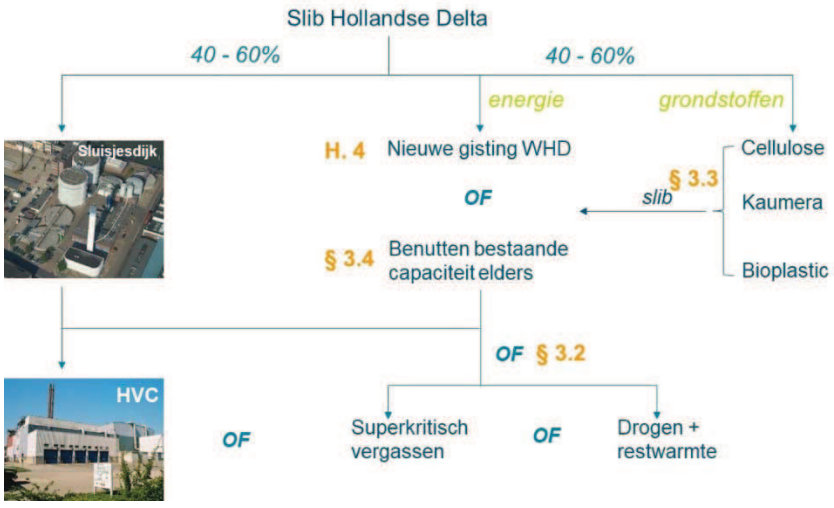
1.2 Doelstelling en afbakening

De doelstelling van dit project is om vast te stellen op welke wijze Waterschap Hollandse Delta om kan gaan met het nog niet vergiste deel van het slib, en hoe dit kan bijdragen aan de ambities rondom energie en circulariteit.

De berekende kosten in deze studie zijn bedoeld om de verschillende varianten te vergelijken en de haalbaarheid van een nieuwe gisting op hoofdlijnen te bepalen, zodat de keuze voor een vervolgtraject kan worden ingezet. De berekende investeringen zijn gelet op de nader te detailleren aspecten en daardoor een beperktere nauwkeurigheid in deze fase niet geschikt om een (realisatie)krediet aan te vragen

1.3 Opzet en leeswijzer

Voordat de mogelijkheden voor het verwerken van het onvergiste slib in beeld worden gebracht is in hoofdstuk twee een beschrijving opgenomen van de huidige situatie, bestaande uit de geldende beleidskaders, en de huidige wijze van slib(eind)verwerking. Dit kan gezien worden als de referentie voor de mogelijkheden die in hoofdstuk drie en vier worden beschouwd (Zie Figuur 1).

Figuur 1 Schematische weergave van de mogelijkheden om het nog niet vergiste deel van het slib te verwerken en waar deze in dit rapport wordt besproken.

Het nog niet vergiste slib van Waterschap Hollandse Delta kan vergist worden in een bij WSHD nieuw te realiseren gisting. De uitwerking van deze mogelijkheid wordt besproken in hoofdstuk vier, waarbij de uitwerking stapsgewijs is uitgevoerd. Eerst is er een keuze gemaakt voor het type toe te passen vergisting, waarna een keuze is gemaakt voor een locatie en de wijze waarop het slib naar die nieuwe locatie wordt aangevoerd (ingedikt of ontwaterd). Naast de kosten wordt ook de impact op duurzaamheidsparameters en MKBA-aspecten inzichtelijk gemaakt.

Alternatieven voor het zelf realiseren van een nieuwe gisting zijn:

- Directe verwerking van het onvergiste slib via superkritische vergassing of het drogen met restwarmte.
- Terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater en slib.
- Benutten van bestaande gistingscapaciteit bij waterschappen in de buurt.

De uitwerking van deze alternatieven wordt besproken in hoofdstuk drie.

In het vijfde hoofdstuk worden de opties voor het verwerken van het niet vergiste deel van het slib van WSHD met elkaar vergeleken. Het rapport sluit af met de conclusies en advies in hoofdstuk zes.

5 Vergelijking alternatieven

In deze studie zijn de volgende alternatieven voor de behandeling van het spuislib onderzocht:

- Direct naar eindverwerking.
- Benutten bestaande capaciteit bij buurtwaterschappen om nog niet vergist slib te vergisten.
- Nieuwe Centrale gisting op Dordrecht om nog niet vergist slib te vergisten.

5.1 Slib direct naar de eindverwerking

Hierbij wordt het wel en nog niet vergiste slib van WSHD naar de eindverwerking gebracht. Momenteel is dat de slibverbranding bij HVC waarvan WSHD aandeelhouder is. De enige beschikbare alternatieve technologie die eventueel zonder gisting zou kunnen worden toegepast is het drogen van slib met restwarmte. Aandachtspunten zijn de beschikbaarheid en kwaliteit van restwarmte, en de afzet van het gedroogde slib. Door het direct drogen van het nog niet vergiste deel van het slib van WSHD is wel een grotere drooginstallatie nodig omdat meer slib wordt geproduceerd dan met gisting. Afhankelijk van de prijs voor het drogen van slib (inclusief afzet) loont het wel of niet om eerst centrale gisting toe te passen. Bij een droogprijs van 65 euro/ton loont het om eerst vergisting toe te passen als de investeringskosten hiervoor niet hoger zijn dan 22 miljoen euro. Bij een droogprijs van 100 euro/ton ligt dit op 34 miljoen euro. De investeringen voor slibgisting – of dit nu een nieuwe of bestaande gisting bij Waterschap Brabantse Delta is - zijn lager dan 22 tot 34 miljoen Euro. Het toepassen van gisting voor droging is dan financieel aantrekkelijk.

5.2 Vergelijking alternatieven extra gisting

Een eindvergelijking tussen de alternatieven om meer slib te vergisten is gegeven in Tabel 11.

Tabel 11 vergelijking opties meer slib vergisten. Voor de optie nieuwe gisting op Dordrecht is gekozen voor de optie met transport ontwaterd slib en Ephyra® slibgisting. Deze was financieel het meest aantrekkelijk. De opties worden vergeleken, met de referentievariant, zijnde voorzetten huidige situatie.

	Nieuwe gisting op Dordrecht met omzetten biogas in		Vergisten slib bij Brabantse Delta	
	elektriciteit	Groengas		
extra netto energieopbrengst t.o.v. referentie ref40 en ref50	51 - 59 12 - 13	68 - 77 17 - 18	26-28 5 - 6	* 1.000 GJ/j % van totaal zuiveren
reductie CO2 emissie t.o.v. referentie ref40 en ref50	3 - 3,5 14 -15	2,8 – 3,3 14- 15	1,4 - 1,7 6 -7	*1.000 ton/j % van totaal zuiveren
besparing in bedrijfsvoeringkosten	1,060 - 1,535	2,030 -2,500	0.350 - 0, 825	* 1.000 €/j
eenvoudige terugverdientijd variant	13,5-19,6	8,4 – 10,3	10,7 - 23	jaar
extra jaarlijkse kosten	< 0	< 0	< 0	€/j
terugdringen grondstoffen schaarste	0	0	0	[-]
bijdrage aan WSHD energieneutraal 2030	++	++	+	[-]
bijdrage aan circulariteit	0	0	0	[-]
bijdrage aan klimaatdoelstellingen	++	++	+	[-]

Uit Tabel 11 blijkt dat voor de optie “vergisten bij Waterschap Brabantse Delta’ de energieopbrengst, reductie CO_2 footprint en hiermee de bijdrage aan de klimaat- en energiedoelstellingen ongeveer de helft is van de bouw van een nieuwe gisting op rwzi Dordrecht. Financieel is een nieuwe gisting “gelijkwaardig of beter” dan vergisten van slib bij Waterschap Brabantse delta, mits het biogas wordt omgezet in groengas. Als bij een centrale gisting op Dordrecht biogas wordt omgezet in elektriciteit is de terugverdientijd bijna 3 tot 9 jaar langer. Echter, gelet op de recente verhoging van de elektriciteitsprijs, zou, ook bij omzetten van biogas in elektriciteit, de terugverdientijd voor een centrale gisting op Dordrecht gelijk worden aan die bij vergisten bij Waterschap Brabantse Delta. Wel moet bij de financiële vergelijking worden opgemerkt dat het uitgangspunt was dat alle investeringen en “extra bedrijfsvoeringkosten” bij vergisten bij Waterschap Brabantse Delta ten laste komen van WSHD. Als deze variant zou worden doorgezet kan in overleg met Waterschap Brabantse delta dit mogelijk anders worden ingevuld.

Voor het aspect circulariteit en grondstoffenschaarste zijn de varianten nieuwe gisting op Dordrecht en gisten bij Waterschap Brabantse Delta vergelijkbaar omdat fosfaatterugwinning via de assen na verbranding bij alle varianten wordt uitgevoerd. Hiernaast worden vooralsnog geen andere grondstoffen teruggewonnen.

Samenvattend kan worden gesteld dat de voorkeursvariant een nieuwe gisting op Dordrecht is, waarbij biogas wordt omgezet in groen gas. Vergeleken met vergisten bij Waterschap Brabantse Delta is de energie- en CO_2 winst het dubbele terwijl de terugverdientijd van de investering gelijk of korter is. Wel kan nog onderzocht worden of een combinatie van een nieuwe gisting op Dordrecht en vergisten bij Waterschap Brabantse Delta mogelijk is. Voor de nieuwe gisting op Dordrecht is aanvoer van ontwaterd slib gunstiger dan ingedikt slib. Redenen zijn lagere investeringen en minder transportbewegingen naar de rwzi Dordrecht. Bij aanvoer van ingedikt slib is er een sterke toename van het aantal transportbewegingen. Dit is mogelijk een risico met het oog op vergunningen en overlast. De mogelijke impact van het recente uitspraak van de raad van State inzake het PAS besluit is nu nog niet goed in te schatten. Een verhoogde emissie door vergisting wordt waarschijnlijk gecompenseerd door een lagere emissie als minder slib (door toepassen slibgisting) bij HVC wordt verband.

6 Conclusies en advies

6.1 Conclusies

Ten aanzien van alternatieven voor een centrale gisting van het nog niet vergiste deel van het slib van WSHD kan het volgende geconcludeerd worden:

- De marktintroductie van superkritische vergassing is niet voor 2030 toe te passen.
- Het drogen van slib met restwarmte kan een grote CO_2 besparing opleveren wanneer de warmte die vrijkomt bij verbranding van gedroogd slib als vervanger van aardgas wordt gezien.
  - Afhankelijk van de droogkosten van slib loont het om het slib toch wel eerst te vergisten.
  - Bij de huidige verwachte kosten voor het drogen van slib is het de verwachting dat centrale gisting voor droging financieel mogelijk is.
- Terugwinning van grondstoffen uit slib is mogelijk, maar er zal altijd slib overblijven dat dient te worden verwerkt; wel wordt door WSHD bij alle varianten en ook voortzetten van de huidige situatie in de toekomst fosfaat teruggewonnen. Dit geschiedt (via HVC) uit de slibassen na de slibverbranding.
- Bij Waterschap Brabantse Delta kan 45% van het nog niet vergiste slib van WSHD worden vergist; dit komt overeen met 27% van de slibproductie bij WSHD. Wel zijn hiervoor investeringen nodig op de locaties Bath en Nieuwveer. De investering bedragen circa 8,8 miljoen euro. Gelet op de besparingen in de bedrijfsvoeringkosten is een terugverdientijd van afhankelijk van de referentie (ref40 of -50) circa 10-23 jaar te verwachten. De extra energiewinst bedraagt 5% van het huidige energieverbruik bij WSHD. De reductie in CO_2-emissie is 7%.
- Bij een nieuwe centrale gisting op Dordrecht kan al het nog niet vergiste slib worden verwerkt. Hierbij is het financieel aantrekkelijker om ontwaterd slib naar Dordrecht te transporteren. Uitgaande van ontwaterd slibtransport en een Ephyra® slibgisting bedraagt de investering circa 20 miljoen Euro. Bij omzetting van biogas in elektriciteit is er een terugverdientijd van – afhankelijk van de referentie ref40 of ref50 - 13,5-19,5 jaar. Bij omzetting van biogas in groengas wordt de terugverdientijd 8,4 – 10,3 jaar. De extra energiewinst bedraagt bijna 15% van het huidige energieverbruik bij WSHD. De reductie in CO_2-emissie is 15%. Dit zijn aanzienlijke bijdrages aan de ambitie voor energieneutraliteit en klimaatdoelstellingen,
- De genoemde terugverdientijden bij een centrale gisting op Dordrecht zijn gevoelig voor variaties in investering en energie. Dit laatste omdat de energieprijs voor WSHD recent hoger ligt. Ook is er een risico dat deels aanpassingen aan een bestaan de installatie plaatsvindt (complex) invetseringen hoger zijn dan verwacht. Als beide worden meegenomen (factor op kale bouwprijs 2,25 i.p.v. 1,8, en energieprijs 0,14 €/kWh) worden de terugverdientijden - voor de gunstigste variant 2a - 13,5 jaar (biogas omgezet groen gas) en 18,5 jaar (biogas omgezet in elektriciteit)

6.2 Advies

Gelet op de financiële haalbaarheid en de te verwachten winst in energie en klimaatdoelstellingen wordt geadviseerd om de route om meer slib te vergisten door een nieuwe slibgisting te realiseren op Dordrecht door te zetten. Wel kan in overleg met Waterschap Brabantse Delta de optie om meer slib op Bath en/of Nieuwveer te vergisten verder worden gedetailleerd waarbij deze optie mogelijk wordt gecombineerd met een nieuwe centrale gisting op Dordrecht. Er wordt verder geadviseerd om in een vervolgtraject voldoende aandacht te geven aan de investeringen zodat bandbreedte, die nu +/- 50% is, kleiner wordt. Ook wordt geadviseerd zich te verdiepen in de HBE-certificaten door bijvoorbeeld na te gaan wat overwegingen en ervaringen bij andere waterschappen (Hoogheemraadschap van Delfland, Delfuent, Waterschap Rivierenland) zijn.

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	370
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	7
Titel	Visbeleid en vismigratieplan
Portefeuillehouder	Th.M.B. Gerts

Bijlagen
Voorstel BABS bij Visbeleid VV
Visbeleid - Eindconcept

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	19 april 2022
Beeldvormende VV	18 mei 2022
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Visbeleid
Babsnummer: 370

1. Gevraagd besluit

- Het vaststellen van het visbeleid.

2. Probleemstelling - context

Aanleiding
Eén van de hoofdtaken van het waterschap is het borgen van een goede waterkwaliteit. Dit betreft enerzijds de chemische waterkwaliteit; schoon water en het voorkomen van vervuilende stoffen. Anderzijds betreft dit de ecologische waterkwaliteit; een gezond (water)ecosysteem met bijbehorende planten en dieren. Een belangrijke graadmeter daarbij is de visstand, een van de biologische kwaliteitsindicatoren binnen de Kader Richtlijn Water (KRW). Een gezonde visstand wordt grotendeels bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied (habitat) en de verbinding tussen leefgebieden (connectiviteit).

Waterschap Hollandse Delta erkent het belang van vis in haar beheergebied. In het Waterbeheerprogramma 2022 - 2027 is expliciet aandacht voor schoon water en een biodiverse onderwaternatuur. Hierin is o.a. opgenomen dat we werken aan het verbeteren van waternatuur, een gezond ecologisch evenwicht en de visstand.

De visstand heeft een raakvlak met vele aspecten van het waterschapswerk, naast de genoemde ecologische waterkwaliteit worden bijvoorbeeld visrechten verhuurd aan beroepsvisserij en hengelsport, draagt een gezonde visstand bij aan het verkleinen van de kans op waterkwaliteitsproblemen zoals blauwalg en zorgt een goede visstand voor een betere beleefbaarheid van het water voor inwoners. Ook bij het uitvoeren van waterbeheer en onderhoud komt het waterschap letterlijk in aanraking met vissen. Hier heeft het waterschap een zorgplicht om dit op zo diervriendelijk mogelijke wijze uit te voeren.

Vanwege de concrete doelstellingen ten aanzien van de visstand en de vele raakvlakken met andere waterschapswerkzaamheden is er behoefte aan een integraal visbeleid. Op 18 mei 2022 is de Verenigde Vergadering (VV) beeldvormend geïnformeerd over het opstellen van het visbeleid en in het verlengde daarvan een uitvoeringsstrategie voor vismigratie.

Naast dit visbeleid wordt ambtelijk ook gewerkt aan de "Visie Waterkwaliteit". Deze visie zal overkoepelende beleidspunten vormen ten aanzien van de waterkwaliteit. Vis is onderdeel van de waterkwaliteit en beleid vanuit deze visie zal daarmee de basis leggen voor een goede ecologie en daarmee een gezonde visstand. Naast een algehele gezonde waterkwaliteit zijn er specifieke onderwerpen van belang voor de visstand. Deze onderwerpen worden behandeld in het visbeleid.

Waar staan we nu in het planproces?
Als eerste stap is in een informatieve VV (d.d. 18 mei 2022) aan de VV toegelicht wat de positie van vis is in onze doelstellingen en taken en waarom er behoefte is aan integraal beleid. Eerder is al het handelingskader visvriendelijke pompen gemalen vastgesteld door D&H (d.d. 13-04-2021) om te borgen dat gemalen bij nieuwbouw en renovatie worden voorzien van een visvriendelijke (visveilige) pomp. Het visbeleid wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Verenigde Vergadering van 30 November.

Na vaststelling van het visbeleid wordt deze concreet vertaald in plannen en maatregelen per thema. Deze zijn deels al in voorbereiding, o.a. het vismigratieplan, dat reeds samen met het visbeleid in de informatieve VV (d.d. 18 mei 2022) aan de VV is toegelicht, dat invulling zal geven aan de doelstelling om voor 2027 aan de slag te gaan met het vispasseerbaar maken van de 5 belangrijkste vismigratieroutes (WBP 2022-2027).

3. Beoogd effect en argumenten

De opgehaalde aandachtspunten van de informatieve VV (d.d. 18 mei 2022) en een gespreksronde langs de verschillende relevante stakeholders intern en extern zijn vertaald naar een beleidsstuk dat nu ter vaststelling voor ligt (zie bijlage 1). Voor de verschillende ambities en raakvlakken met vis zijn concrete beleidsstandpunten opgesteld.

In de planperiode 2022-2027 worden de ambities en acties verder uitgewerkt in onder andere een uitvoeringsstrategie vismigratie (vismigratieplan) en beleidsuitwerkingen zoals een handelingskader 'omgang met exoten'. Afhankelijk van de aard en (financiële) omvang van die uitwerkingen, zullen deze bestuurlijk worden voorgelegd. Tevens zullen de ontwikkelingen van het visbeleid via monitoring en beleidsevaluaties gevolgd worden. Onder meer in de rapportage Waterwerken zal hierover terug gerapporteerd worden.

4. Kernboodschap

Het waterschap heeft zich in het waterbeheerplan 2022-2027 als doel gesteld om een "*impuls te geven aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur"* met als een van de subdoelen het "*Verbeteren van de visstand".* Vis is een belangrijk onderdeel van één van de hoofdtaken van een waterschap; namelijk het zorgen voor schoon en gezond water. Omgekeerd draagt een gezonde visstand ook bij aan deze taak, een gezonde visstand is een essentieel onderdeel van een gezonde waterecologie. Wanneer de ecologische waterkwaliteit op orde is komen waterkwaliteitsproblemen zoals zuurstoftekort en blauwalg maar zelden voor. Daarnaast heeft waterschap Hollandse Delta door zijn ligging aan het eind van de delta een unieke mogelijkheid en verantwoordelijkheid voor verschillende migrerende vissen. Om invulling te geven aan deze doelen en kansen wordt een beleidsstuk dat nu ter vaststelling voor ligt opgesteld (zie bijlage 1). Onder andere de thema's waterplanten, visserij, exotische vissoorten, vismigratie, monitoring en onderzoek en belanghebbenden komen aan bod met bijbehorende beleidsstandpunten.

5. Regelgeving en beleid

Op het thema vis is wet- en regelgeving van toepassing zoals de Wet Natuurbescherming, Europese Aalverordening, Benelux beschikking voor vrije vismigratie, visserijwet, Aalbeheerplan, Wet Dieren en de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast de volgende bestuurlijk vastgestelde beleidsdocumenten:

- De Keur / Waterschapsverordening (na inwerkingtreding Omgevingswet)
- WBP 2022-2027
- Handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 13-04-2021 heeft het college van D&H ingestemd met het handelingskader Visvriendelijke pompen en gemalen. Dit is 12-05-2021 gedeeld met de VV.

Op 18 mei 2022 heeft een informatieve VV plaatsgevonden over het visbeleid en vismigratieplan (laatste nog in voorbereiding).

7. Financiën

De in dit voorstel geraamde kosten zijn niet begroot en komen boven op de huidige meerjarenbegroting. De berekening van deze kosten is op basis van huidig prijspeil en houdt geen rekening met indexatie.

De kosten voor de voorziene acties in het visbeleid zijn geraamd op €50.000,- per jaar voor de komende 5 jaar (2023-2027) met een totaalbedrag van €250.000,- . Het betreft kosten voor het uitvoeren van pilots, communicatie, onderzoek en monitoring.

Daarnaast zijn er kosten voor het vispasseerbaar maken van de 5 belangrijkste vismigratieroutes in de periode (2022-2027). Het kader hiervoor is opgenomen in het visbeleid, de uitwerking volgt in het vismigratieplan, vast te stellen door het college. De investeringskosten zijn indicatief geraamd op €3.000.000,- voor de periode van 5 jaar (2023-2027). Het betreft kosten voor het aanleggen van visintrekvoorzieningen bij gemalen, vispassages bij stuwen en het aanpassen/ vervangen van visonvriendelijke pompen. Hiermee kunnen de vier routes, die in de periode 2022-2027 vispasseerbaar worden gemaakt, gerealiseerd worden.

Binnen deze raming kan ook het proces worden gestart om de routes "Gorzeman" en "Rozenburg" vispasseerbaar te maken. Door de grote technische dilemma's en onzekerheid qua begroting rond vooral route "Gorzeman" valt het volledig vispasseerbaar maken van deze twee routes buiten de scope van deze raming.

Een deel van de kosten voor het aanpassen/ vervangen van visonvriendelijke pompen worden al gemaakt in het kader van het handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen. Bij een aantal gemalen worden de komen jaren pompen gerenoveerd of vervangen, de kosten hiervoor zijn reeds begroot en zijn niet meegenomen in bovenstaande indicatieve raming.

Dit voorstel houdt tevens in dat sommige pompen eerder worden vervangen dan gepland waardoor op deze pompen incidenteel versneld wordt afgeschreven en ten laste worden gebracht van de exploitatie van het betreffende boekjaar. Deze extra lasten zijn niet opgenomen in de opgestelde raming.

Met het beleidsstuk dat nu ter vaststelling voor ligt vragen wij akkoord op bovenstaande indicatieve raming voor implementatie van het visbeleid en uitvoering van het vismigratieplan in de komende 5 jaar (2022-2027). Verdere uitwerking van de concrete maatregelen per locatie vindt zo veel als mogelijk plaats in de watergebiedsplannen. Daar zullen de exacte kosten nogmaals ter goedkeuring worden voorgelegd.

8. Duurzaamheid

Een gezond watersysteem met een gezonde visstand is robuust en kan tegen een stootje. Het is minder gevoelig voor verstoringen en er is minder kans op waterkwaliteitsproblemen zoals blauwalg. Het visbeleid draagt bij aan een gezond watersysteem en daarmee aan duurzaam waterbeheer.

9. Alternatieven

Dit stuk is een uitwerking van eerder vastgesteld beleid zoals het WBP 2022-2027 waarin ambities zijn gesteld ten aanzien van waterkwaliteit, vis en vismigratie. Daarmee is dit de basisvariant van deze ambities en een realistisch scenario in lijn met eerder vastgesteld beleid. Alternatief zou kunnen zijn om meer te doen dan opgenomen in het WBP. Voorbeeld hiervan is het opheffen van alle belemmeringen in vismigratie, dit is geen realistisch scenario .

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Het visbeleid heeft geen directe personele consequenties. Personele consequenties van de ambities ten aanzien van aangepast maaibeheer en aangepast baggeren worden komende jaren in pilots nader uitgewerkt en voorgelegd aan de Verenigde Vergadering.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Vooralsnog geen risico's voorzien. Door het visbeleid te implementeren en communiceren met belangrijke stakeholders in ons beheersgebied worden de risico's op imagoschade verminderd.

12. Communicatie (in- en extern)

Conform de nieuwe werkwijze wordt de titel van dit voorstel, het voorgenomen besluit en het genomen besluit na vaststelling van de notulen gepubliceerd op de officiële openbare besluitenlijst. Na vaststelling van het visbeleid door de verenigde vergadering zal hierover uitgebreid intern en extern worden gecommuniceerd. De belangrijkste stakeholders krijgen een digitaal exemplaar toegezonden. Deze stakeholders zijn reeds betrokken in de totstandkoming van het visbeleid.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het visbeleid wordt 30 november oordeelsvormend en 7 december ter besluitvorming voorgelegd aan de VV.

14. Bevoegd orgaan

De VV is het bevoegde orgaan.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Bijlage 1: Visbeleid

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 7

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Visbeleid

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8-11-2022;

overwegende dat:
Voortbordurend op de doelen van het WBP 2022-2027 behoefte is aan beleid ten aanzien van vis en een concreet vismigratieplan.

gelet op:
- Artikel 84 Waterschapswet;
- Kader Richtlijn Water (KRW)
- WBP 2022-2027
- Europese Aalverordening
- Benelux beschikking Vrije Vismigratie

BESLUIT:

Het vaststellen van het visbeleid.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Het Visbeleid

Een gezond huis voor vis

waterschap Hollandse Delta

Concept

11 augustus 2022

VERANTWOORDING

WATERSCHAP	waterschap Hollandse Delta Handelsweg 100 2988 DC Ridderkerk Postbus 4103 2980 GC Ridderkerk t 088 974 33 00 f 088 974 30 01 i www.wshd.nl
AFDELING	Strategie en Beleid
AUTEUR/COÖRDINATIE	MSc. P. Bijl – p.bijl@wshd.nl (Contactpersoon) Ing. H.A. Maandag Ir. W.J.J. de Bruijne Ir. M.J.D. van Heukelum
REVIEWER	R. Stolk, H. van Rossum, L. Apon
AKKOORDVERKLAARDER	Henk Vierhuis
OPDRACHTGEVER	Thirza van Silfhout
VERSIE	11 augustus 2022 Concept

Foto voorpagina: baarsjes en voorntjes in de Bernisse (Blik Onder Water)

Bestuurlijke samenvatting

Het waterschap heeft zich in het waterbeheerplan 2022-2027 als doel gesteld om een "*impuls te geven aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur"* met als een van de subdoelen het "*Verbeteren van de visstand".* Vis is een belangrijk onderdeel van één van de hoofdtaken van een waterschap; namelijk het zorgen voor schoon en gezond water. Omgekeerd draagt een gezonde visstand ook bij aan deze taak, een gezonde visstand is een essentieel onderdeel van een gezonde waterecologie. Wanneer de ecologische waterkwaliteit op orde is komen waterkwaliteitsproblemen zoals zuurstoftekort en blauwalg maar zelden voor. Daarnaast heeft waterschap Hollandse Delta door zijn ligging aan het eind van de delta een unieke mogelijkheid en verantwoordelijkheid voor verschillende migrerende vissen. Om invulling te geven aan deze doelen en kansen wordt in dit document beleid vastgesteld ten aanzien van vis. Onderstaand worden de verschillende thema's benoemd die in voorliggend stuk aan bod komen met daarbij de beleidsstandpunten.

Waterplanten vormen de basis
De inrichting van watergangen is van groot belang voor vis in het systeem, waterplanten vormen de basis voor een goede visstand. Waterplanten zorgen o.a. voor voedsel, schuilgelegenheid en paaihabitat. Zonder waterplanten is de visstand soortenarm en meestal ver verwijderd van de gewenste toestand.
Het waterschap:

1. Hanteert de peilgebiedsbenadering bij het bepalen van leefgebieden voor vissen en de analyse van de aanwezigheid van geschikt habitat in deze leefgebieden. Dat betekent dat het waterschap streeft naar de aanwezigheid van al het nodige geschikte habitat binnen elk aaneengesloten gebied.
2. Overweegt het aanbrengen van kunstmatige onderwaterstructuren, zoals takkenbossen of kunstriffen, daar waar onvoldoende mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van (emerse) watervegetatie;
3. Gaat aan de slag met aalreservaten binnen haar beheergebied, daar waar de ligging van het gebied en de reeds aanwezige waterkwaliteit geschikt zijn als opgroeigebied voor jonge paling.

Visserij
Naast de inrichting van watergangen kan visserij van invloed zijn op de visstand en het halen van de doelstellingen. Het waterschap:

4. gaat aan de slag met het beter in beeld krijgen van de visrechten en huurovereenkomsten en hoe deze zich verhouden ten opzichte van de keur en visserijwet. Met als doel onze belangen beter te borgen bij vernieuwing van overeenkomsten en beter in gesprek te kunnen gaan met sport- en beroepsvisserij.
5. is bereid om in overleg met de visserijsector te komen tot een zonering voor viswater.
6. staat achter de landelijke initiatieven voor het promoten van alternatieven voor vislood en het toewerken naar een loodverbod.
7. volgt landelijk beleid, richtlijnen en wetgeving ten aanzien van visserij vrije zones, zodra deze in werking treed. Deze afspraken zullen waar mogelijk worden overgenomen in (nieuwe) huurovereenkomsten, legger en keur.

Exotische vissoorten
Een belangrijk thema bij het verbeteren van visstanden is 'exoten'. Deze soorten die van nature niet in Nederland voorkomen kunnen soms schade aan het systeem veroorzaken en het ecosysteem uit balans brengen. Het waterschap:

8. Staat uitzet van exotische vissoorten in beginsel niet toe, behalve in uitzonderlijke situaties.
9. Sluit zich aan bij het landelijk verbod op het uitzetten van graskarpers.

Vismigratie
Naast geschikt habitat is de mogelijkheid om te migreren voor veel vissoorten van levensbelang. Eén van de grootste obstakels voor een gezonde visstand is versnippering van leefgebied. Gemalen, stuwen, sluizen en peilscheidingen zorgen voor versnippering van het leefgebied en daarmee zwakkere populaties.

Het waterschap:

10. Streeft naar 'ontsnippering' van het watersysteem en het tegengaan van verdere versnippering.
11. Gaat aan de slag met het vispasseerbaar maken van de 5 belangrijkste vismigratieroutes in de Waterbeheerplanperiode 2022-2027 voor migrerende vissen;
12. Handelt ten aanzien van nieuwbouw, renovatie of calamiteiten bij alle pompen en gemalen volgens het vastgestelde handelingskader 'visvriendelijke pompen en gemalen';

Monitoring en onderzoek

Ten behoeve van het verbeteren van de visstand worden verschillende maatregelen genomen zoals de aanleg van vismigratievoorzieningen en natuurlijke oevers. Om de effectiviteit en functionaliteit te waarborgen is het belangrijk dat deze maatregelen worden gemonitord en onderzocht. Het waterschap:

13. Voert de verplichte visstandmonitoring uit, volgens de richtlijnen van de Kaderrichtlijn Water.
14. Monitort en onderzoekt nieuw aangelegde maatregelen op effectiviteit.
15. Evalueert vismigratievoorzieningen minimaal eenmalig op werking en effectiviteit en checkt deze jaarlijks technisch op functioneren.

Belanghebbenden

In het beheergebied kennen wij veel stakeholders en gebiedspartners die direct of indirect invloed uitoefenen op de visstand. Kennisuitwisseling en samenwerken kan de effectiviteit van ons visstandbeheer vergroten en zorgen dat beheer en maatregelen op elkaar aansluiten. Het waterschap:

16. Organiseert een vast contactmoment rondom het thema vis voor gemeenten, terreinbeheerorganisaties en sport- en beroepsvisserij.

Het waterschap is op veel thema's in grote mate afhankelijk van de burgers die in het beheergebied wonen. Door middel van communicatie en participatie kunnen burgers leren over hun bijdrage aan de waterkwaliteit en visstand en kunnen wij leren van de burgers. Vis kan hierin een grote rol spelen in de communicatie als een aansprekend thema. Het waterschap:

17. Zet in op pro-actieve communicatie rond het thema vis en de risico's van exoten.
18. Gaat actief op zoek naar projecten/manieren waarin burgers actief kunnen participeren in visstandbeheer maatregelen.

Inhoudsopgave

Bestuurlijke samenvatting **3**

1 Thema vis & rol waterschap **6**
1.1 Waarom visbeleid? 6
1.2 Vis binnen het werk van het waterschap 8
1.3 Doelen en ambities 10
1.4 Juridisch kader 10

2 Gebiedscontext **14**
2.1 Polders op de grens van zoet en zout water 14
2.2 Visstand WSHD; bepaald door waterplanten 16

3 Huis van de vis **19**
3.1 Waterplanten als basis 19
3.2 Een robuust watersysteem 22
3.3 Beheer & onderhoud; maaien en baggeren 23
3.4 Uitzetten en onttrekken van vis 26
3.5 Ontwikkelen aalreservaten 28
3.6 Beleid 'Huis van de vis' 29

4 Visserij **31**
4.1 Visserijbeheer, taak sport- en beroepsvisserij 31
4.2 Visrechten: huur en verhuur 31
4.3 Sportvisserij 32
4.4 Beroepsvisserij 35
4.5 Visserij vrije zones 36
4.6 Beleid Visserij 36

5 Exoten **38**
5.1 Definitie exoot 38
5.2 Exotische vissoorten binnen het beheergebied 38
5.3 Beleid 39

6 Vismigratie **40**
6.1 Versnippering beheergebied 40
6.2 Visvriendelijkheid gemalen 40
6.3 Vismigratieplan 41

7 Onderzoek & monitoring **42**
7.1 Trend- en periodieke monitoring 42
7.2 Effectmonitoring 42
7.3 Beleid Onderzoek & Monitoring 43

8 Stakeholders en netwerk **44**
8.1 Stakeholders en gebiedspartners 44
8.2 Communicatie en contactmomenten 44
8.3 Beleid Stakeholders en netwerk 45

9 Communicatie & burgerparticipatie **46**
9.1 Water dicht bij 46
9.2 Rol van vis in communicatie en participatie 46
9.3 Participatie 46
9.4 Beleid Communicatie & Participatie 47

10 Bibliografie **48**

1 Thema vis & rol waterschap

1.1 Waarom visbeleid?

Onderstaande afbeelding toont één van de mooiste delta's in de wereld. De Hollandse Delta. Deze weergave geeft een verfrissend perspectief op ons bekende kikkerlandje; van de heuvels van Zuid-Limburg tot het IJsselmeer en van het Veluwemassief tot de delta, het is allemaal onderdeel van één grote rivierdelta. Een enorm gevarieerde en dynamische plek op aarde. Van groot belang voor mensen en dieren. Gemaakt door- en nog steeds volledig onder invloed van het water.

Het toont ook de bijzondere ligging van het beheergebied van waterschap Hollandse Delta. Op de grens van zoet en zout, omringd door rivier- en zeewater. Een van nature hoog dynamische omgeving, volledig onder de invloed van de afvoer van de rivieren en de getijden van de zee. En een belangrijke overgangszone voor vissen die voor het voltooien van hun levenscyclus tussen zoet en zout water migreren, zoals de paling; Een fascinerende vissoort die vanuit het zoete water naar de andere kant van de wereld zwemt om zich voort te planten en als glasaaltje weer terugkomt. De paling is bij het voltooien van deze bijzondere levenscyclus volledig afhankelijk van de verbindingen tussen zoet en zout die wij als waterschap met onze partners creëren.

Figuur 1 Blik op de Hollandse delta Bron: Foto: ESA/NASA - Alexander Gerst

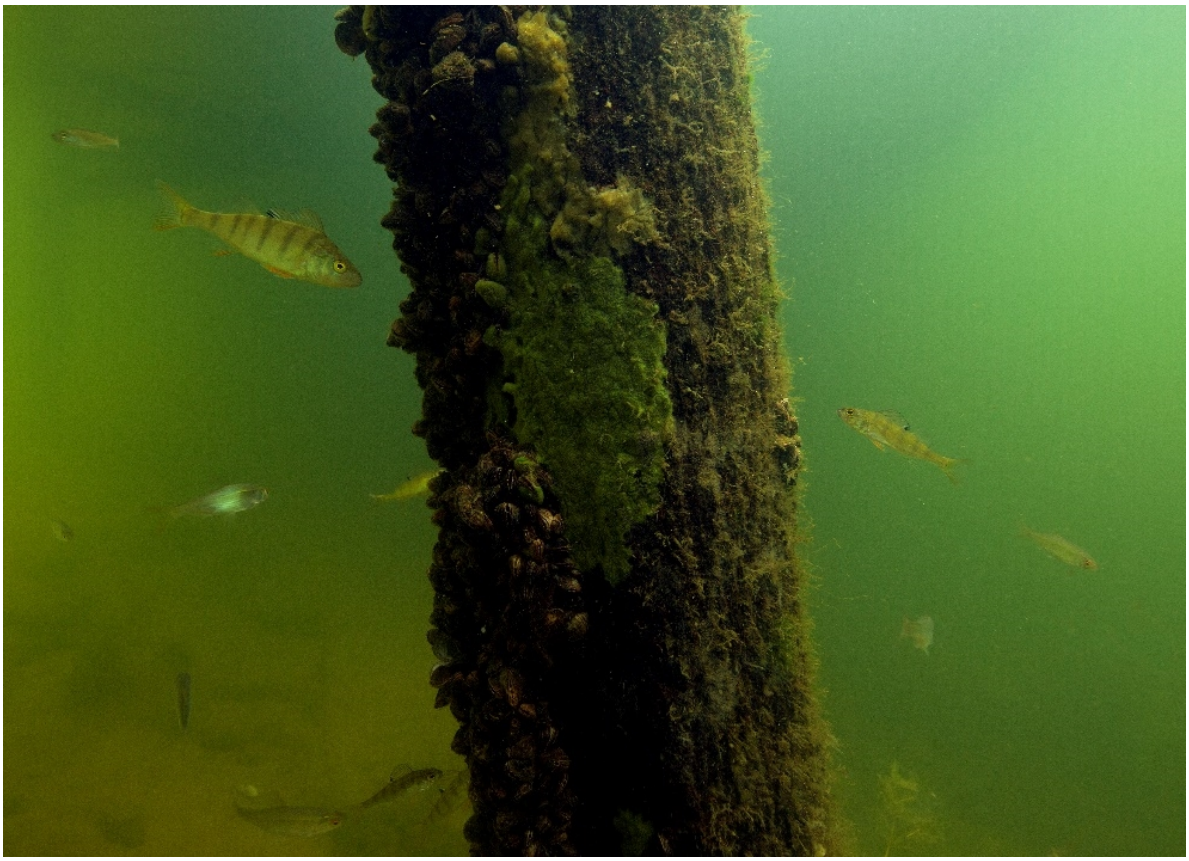
Deze unieke ligging is heel bepalend voor het ontstaan van ons gebied, de waterkwaliteit en de daarin aanwezige visstand; de geïsoleerde ligging van de eilanden, de dynamiek tussen zoet en zout water, productieve landbouw op de vruchtbare rivier- en zeekleigronden en unieke (water)natuurwaarden in de duinen, kreken en zoet-zout overgangen. Het speelt allemaal een rol in hoe wij als waterschap aan de waterkwaliteit en de daarbij passende visstand van ons beheergebied werken.

Bruisend van leven
Het water in het beheergebied van Hollandse Delta bruist van het leven (o.a. Figuur 2, Figuur 7, Figuur 10, Figuur 11, Figuur 14 en Figuur 15). De unieke ligging van ons gebied in de Hollandse delta maakt dat het vele onderwatergezichten kent. Van het zoete plantenrijke water op de eilanden tot het brakke water aan de randen. Een belangrijke taak van Waterschap Hollandse Delta is het werken aan schoon en gezond water. Een gezond waterecosysteem dat in balans is vormt daarvoor de basis.

Het onderwaterecosysteem is opgebouwd uit verschillende schakels. Van de voedingstoffen (nutriënten) die de basis vormen voor algen en planten, naar de microscopisch kleine waterdiertjes en insecten die weer de voedselbron vormen voor vissen en watervogels. Vissen vormen een essentieel onderdeel van een gezond watersysteem; zij voeden zich met algen, kleine waterdiertjes (macrofauna) en andere vissen en vormen zelf een belangrijke voedselbron voor vele visetende vogels en roofvissen als de snoek. Maar vissen hebben ook invloed op de waterkwaliteit. Zo kunnen bodemwoelende vissoorten als brasem het doorzicht en de ontwikkeling van onderwaterplanten beïnvloeden. Uitheemse vissoorten, zoals diverse grondels, kunnen concurreren met soorten die van nature in Nederland voorkomen en een verschuiving veroorzaken in het ecosysteem. Een gezonde visstand zal een robuust en evenwichtig waterecosysteem juist versterken.

Visbeleid
Het is daarom van belang dat het waterschap werkt aan een gezonde visstand, passend bij het waterecosysteem en andere functies zoals zoetwatervoorziening. Tevens is er de plicht vanuit de Kaderrichtlijn water om te werken aan een goede ecologische waterkwaliteit, waarvoor de visstand een van de biologische kwaliteitsindicatoren is. Om deze redenen is in het waterbeheerplan 2022-2027 opgenomen dat we een "*impuls geven aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur"* met als een van de subdoelen het "*Verbeteren van de visstand".*

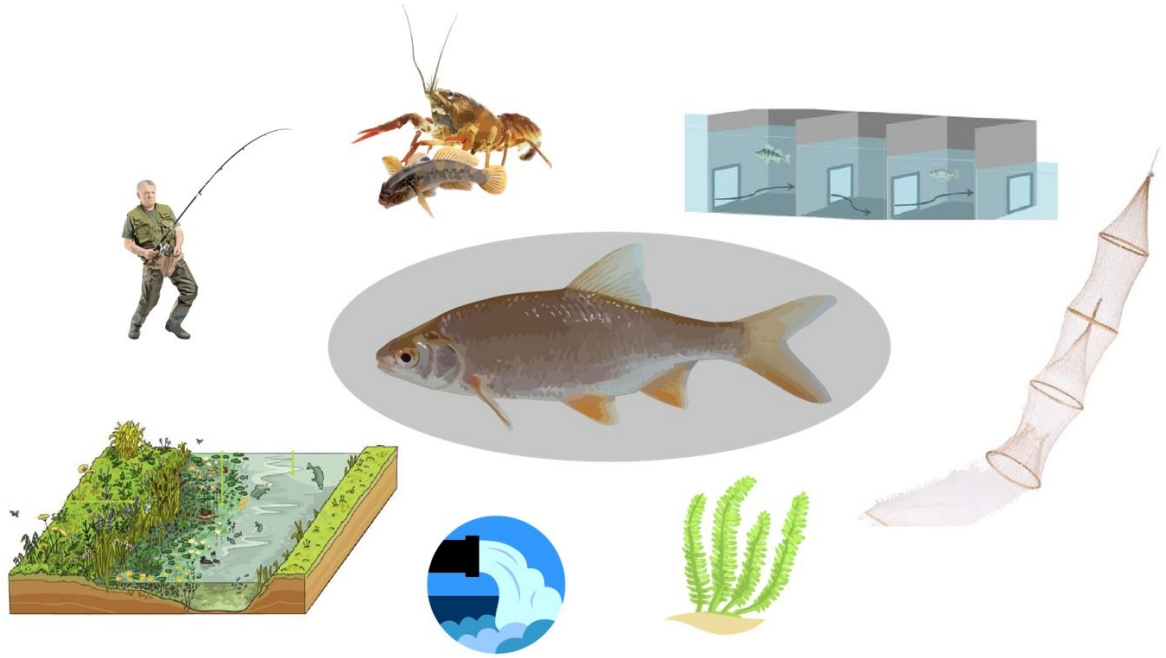
Naast bovenstaande doelstellingen zijn er meer raakvlakken met het thema vis, zo verhuurt Hollandse Delta visrecht, krijgen we regelmatig verzoeken voor het uitzetten van vis en hebben we last van exotische vissoorten in het watersysteem. Daarom stelt het waterschap een duidelijk en eenduidig visbeleid op, waarin waterbeheer, visstandbeheer en visserijbeheer op elkaar worden afgestemd. Om van daaruit te werken aan maatregelen ter behoud en/of verbetering van de visstand en het behalen van de doelstellingen uit het WBP en voor de KRW. Het visbeleid beschrijft de wijze waarop Hollandse Delta omgaat met vis en geeft het beleid ten aanzien van de verschillende thema's zoals visserij, exoten, gemalen en vismigratie.

Figuur 2: Brielse Meer (Blik Onder Water)

1.2 Vis binnen het werk van het waterschap

Waterschap Hollandse Delta is direct en indirect afhankelijk en verantwoordelijk voor vis. Dat komt doordat vis een essentiële schakel is in een schoon en gezond watersysteem, één van de hoofdtaken van het waterschap. Wanneer een gezonde visstand ontbreekt is het ecosysteem verstoord en kunnen ernstige waterkwaliteitsproblemen ontstaan, zoals bijvoorbeeld blauwalgenbloei. Een gezonde visstand is dus essentieel voor een goede waterkwaliteit en andersom. Onderstaande afbeelding geeft een versimpelde weergave van de thema's waarin vis een rol speelt.

Figuur 3 Thema's gerelateerd aan vis

Thema's gerelateerd aan vis
Er zijn allerlei dwarsverbanden, zo hebben vissen direct invloed op de aanwezigheid van waterplanten en zijn zij zelf afhankelijk van geschikt habitat. Veel vissen zijn in het voltooien van hun levenscyclus en voor vitale populaties afhankelijk van verschillende leefgebieden, waartussen ze moeten kunnen migreren. Ons watersysteem is versnipperd door de aanleg van kunstwerken ten behoeve van het waterbeheer (assets). Op cruciale locaties kunnen deze kunstwerken alternatief beheerd worden zodat vismigratie mogelijk is of kunnen vismigratievoorzieningen aangelegd worden om leefgebieden te verbinden. Leefgebieden met een goede waterkwaliteit, zonder vervuilende stoffen. Ook invasieve exotische plant- en diersoorten kunnen een ongewenste impact hebben op de gewenste visstand. Tegelijkertijd worden vissen 'benut'; bijvoorbeeld door beroepsvissers als consumptievis of door sportvissers als een vorm van recreatie.

Dit versimpelde overzicht geeft de complexiteit aan van de context waarin het waterschap werkt aan een schoon en gezond water met een gezonde visstand. Een deel van deze invloeden valt buiten de directe verantwoordelijkheid en zeggenschap van het waterschap. Dit vraagt dan ook om regie, het maken van duidelijke beleidskeuzes en samenwerking met gebiedspartners.

Visstandbeheer & visserijbeheer
Het waterschap werkt aan een gezonde visstand, passend bij het waterecosysteem. Dit noemen we 'visstandbeheer'. Visstandbeheer is het plannen en uitvoeren van alle maatregelen die leiden tot de visstand die passend is bij het gewenste waterecosysteem. Hieronder valt:

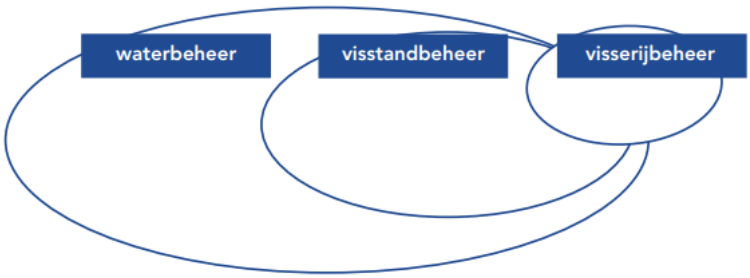
- creëren van geschikt habitat, zoals natuurvriendelijke oevers;
- visvriendelijk beheer & onderhoud;
- vismigratie;
- het uitzetten en onttrekken van vis;
- maar ook het stellen van kaders aan- en maken van afspraken binnen visserijbeheer.

Visserijbeheer wordt uitgevoerd door de sport- en beroepsvisserij. Onder visserijbeheer verstaan wij het plannen en uitvoeren van alle maatregelen die leiden tot het optimaliseren van zowel beroepsmatige als recreatieve visserij. Dit gaat bijvoorbeeld om het uitzetten en het onttrekken van vissen uit het systeem. Afhankelijk van de mate hiervan kan dit van invloed zijn op de visstand. Het waterschap kan daarom kaders stellen aan- en afspraken maken over deze maatregelen. Daarbij kan nog onderscheid gemaakt worden tussen KRW waterlichamen en regulier water. Voor de eerste categorie heeft het waterschap een wettelijke resultaatsverplichting voor de visstand. Voor de reguliere wateren is er een inspanningsverplichting.

Visstandbeheer is het planmatig voorbereiden en uitvoeren van een stelsel van maatregelen met als doel het bereiken van een bepaalde visstand in een omschreven watersysteem. Deze maatregelen zijn onder andere gericht op het beheer van de leefomgeving van vissen. Visserijmaatregelen zoals het onttrekken of uitzetten van vissen maken deel uit van het visstandbeheer. De kwaliteit van het watersysteem en de visserij beïnvloeden de visstand wat betreft soortenrijkdom, soortensamenstelling en leeftijdsopbouw. Daarnaast kan de samenstelling en de hoeveelheid vis de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van een watersysteem beïnvloeden. Vanwege de relatie met het waterkwaliteits– en kwantiteitsbeheer is het visstandbeheer dan ook onderdeel van het waterbeheer.

Visserijbeheer is het planmatig voorbereiden en uitvoeren van een stelsel van maatregelen met als doel het optimaliseren van zowel de beroepsmatige als recreatieve visserij. Maatregelen zijn het uitzetten dan wel onttrekken van vis en de regulering daarvan middels het stellen van regels ten aanzien van de visserij. Onder visserijbeheer worden ook de maatregelen verstaan die gericht zijn op het beïnvloeden van de toegankelijkheid en de bevisbaarheid van het water. Het gevoerde visserijbeheer heeft invloed op de visstand en ook op het watersysteem. Het maken van een onderscheid tussen visstandbeheer en visserijbeheer is niet alleen functioneel wat betreft de mogelijke beïnvloeding van de visstand zelf, maar ook wat betreft de bevoegdheden voor deze beheervormen.

De waterbeheerder is vanuit zijn (eind)verantwoordelijkheid voor het visstandbeheer bevoegd kaders te stellen waarbinnen de visserij de verantwoordelijkheid voor het visserijbeheer tot uitvoering brengt.

Figuur 4. Domeinen en relaties waterbeheer, visstandbeheer en visserijbeheer zoals gedefinieerd in de adviesnota beleid waterbeheer-visstandbeheer (Unie van waterschappen, Sportvisserij Nederland, Combinatie van Beroepsvissers, 2006)

1.3 Doelen en ambities

Waterschap Hollandse Delta erkent het belang van vis in haar beheergebied. In het waterbeheerplan is expliciet aandacht voor schoon water en een biodiverse onderwaternatuur. Dit staat als volgt beschreven:

Ambitie voldoende en schoon water 2050
We zorgen voor genoeg water; niet te veel en niet te weinig. We zorgen voor gezond water, dat bruist van leven. Water verbindt en is van meerwaarde voor mens en natuur, stad en platteland.

Een belangrijk aspect hierin is gezond water: we willen goed en gezond water. Water dat bijdraagt aan de biodiversiteit en een gezond ecosysteem. Het waterleven floreert en daar heeft ook de natuur op het land profijt van. Van gezond water kan ook de mens op een veilige manier gebruik maken.

Speerpunt 1: We geven een impuls aan de waterkwaliteit en biodiverse waternatuur

Sub-doelen:
1. *Verbeteren van waternatuur en een gezond ecologisch evenwicht;*
2. *Verbeteren van de visstand.*

Het verbeteren van de visstand zien we daarmee niet alleen als een taak op zichzelf, maar als onderdeel van het werken aan een gezond en biodivers waterecosysteem. Dit vraagt een integrale aanpak op het hele watersysteem om tot een robuust waterecosysteem te komen, waar een gezonde visstand een onderdeel van is. De visserijsector en de gemeenten worden betrokken bij de uitvoering van maatregelen rondom vis, vanwege hun betrokkenheid en kennis over vis en mogelijkheid om invloed te hebben op het (visserij)beheer. Speerpunt 1 zet daarmee direct aan tot actie in het werken aan een goede visstand. Maar andersom kan vis ook helpen in het invullen van andere speerpunten en behalen van subdoelen:

Speerpunt 5: We vergroten de meerwaarde van water, de zichtbaarheid van goed water en het waterplezier

Subdoelen:
1. *Vergroten van het waterbewustzijn*
2. *Vergroten van het waterplezier door het:*
   a) verbeteren van de waterkwaliteit zwemwateren
   b) verminderen van de overlast van blauwalg, stank, etc.
   c) bevorderen van de waterbeleving in het gebied

Vissen vormen een prachtige weerspiegeling van de waterkwaliteit en vormen daarmee het gezicht van gezond water dat bruist van leven. Ze zijn een middel om waterbewustzijn te vergroten en het water te beleven, in activiteiten als sportvissen of duiken en snorkelen. Daarmee vormt het werken aan een gezonde visstand niet enkel een doel, maar ook een kans voor het waterschap om te werken aan meer waterbewustzijn en betrokkenheid.

1.4 Juridisch kader

Het waterschap heeft in het werk rond vis en ecologie te maken met verschillende wettelijke kaders en regelgeving. Hieronder is een overzicht van dit juridisch kader weergegeven met daaronder een korte toelichting.

Europese wet- en regelgeving:
- Kaderrichtlijn Water
- EU aal verordening
- Benelux beschikking vrije vismigratie

Nationale wet- en regelgeving:
- Omgevingswet / waterwet
- Visserijwet (1963)
- Aalbeheerplan – Nationale implementatie van het Europese CITES verdrag
- Wet Natuurbescherming (2015)
- Wet Dieren (2013)

Regionale wet- en regelgeving:
- De Keur / Waterschapsverordening (na inwerkingtreding Omgevingswet)
- Beleidsregels Waterschap Hollandse Delta (indien raakvlakken met thema vis)

Kaderrichtlijn water
De Europese Kaderrichtlijn Water verplicht de Europese lidstaten te werken aan het beschermen en verbeteren van alle grond- en oppervlaktewater. De (biologische) doelstellingen ten aanzien van de kwaliteit van oppervlaktewater zijn het bereiken van 'een goede chemische toestand', een 'goede ecologische toestand. Vis is een belangrijk onderdeel van een gezond waterecosysteem en daarmee één van de biologische kwaliteitselementen bij de beoordeling van de ecologische toestand van wateren.

Naast de directe doelstellingen voor de visstand kan de visstand ook van invloed zijn op andere KRW-doelstellingen. Zo kan de visstand van invloed zijn op het doorzicht en de ontwikkeling van waterplanten. Uit onderzoek naar de ontwikkeling van waterplanten op Goeree-Overflakkee is gebleken dat het grote aandeel bodemwoelende vis van significante negatieve invloed is op de ontwikkeling van waterplanten. Een gevarieerde gezonde visstand is dus een essentieel onderdeel in het behalen van de KRW-doelstellingen.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
De Kaderrichtlijn water is via de Waterwet in de Nederlandse wetgeving vastgelegd. Door de invoering van de KRW heeft het verbeteren van de chemische en ecologische waterkwaliteit, waaronder de visstand, een wettelijke verplichting gekregen. Hierin zijn wij verplicht de gestelde doelen voor de betreffende watertypen te behalen. Maatregelen in de KRW waterlichamen zijn daarom opgenomen in het stroomgebiedsbeheerplan, we gaan in deze wateren werken aan de ecologische kwaliteit. Maar ook in de achterliggende gebieden/ toeleverende wateren. De kwaliteit van deze wateren heeft namelijk een sterke invloed op de kwaliteit van de KRW waterlichamen zelf. Daarnaast geldt de KRW voor alle water, zowel KRW waterlichamen als regulier water.

Europese aal verordening en het Nederlandse aalbeheerplan
Vanwege de zorgwekkende status van de aalstand is in 2007 de Europese aalverordening ingesteld. Deze verplicht lidstaten (die een habitat vormen voor de aal) een aalbeheerplan op te stellen. Ook Nederland heeft dit ingevoerd, met o.a. maatregelen als het verminderen van sterfte bij gemalen en andere waterbouwkundige kunstwerken en het instellen van een gesloten tijd voor aalvisserij tussen 1 september en 1 december.

Het Nederlands Aalbeheerplan is op 20 oktober 2009 goedgekeurd door de Europese Commissie. De visserij op aal is met ingang van die datum op grond van artikel 5, derde lid, van de Europese aalverordening uitsluitend toegestaan onder de voorwaarde dat deze past bij de specificaties en beperkingen die in het aalbeheerplan zijn vastgelegd. Maatregelen uit het aalbeheerplan zijn opgenomen in de Uitvoeringsregeling Visserij.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
Hollandse Delta kan bijdragen op het punt: "Vermindering van aalsterfte bij gemalen en andere waterbouwkundige kunstwerken" door vóór 2027 de belangrijkste barrières voor aalmigratie passeerbaar te maken. Deze maatregel is tevens opgenomen in de KRW maatregelen, zie hoofdstuk 6. Vismigratie.

Poseidon rapport 2019
In 2019 kwam het zogenaamde Poseidon rapport uit, door CITES. Met de conclusie dat de status van de aal nog steeds kritiek blijft, ondanks aanzienlijke afname in visserij en inspanning tot het

opzetten van een pan-Europees management framework, Dit wil niet zeggen dat de huidige vorm van regulatie geen effect heeft, herstel kan decennia duren, maar dat de uitvoering van het beleid aanzienlijke verbetering vraagt. Vooral het adresseren van niet-visserij gerelateerde mortaliteit door menselijk handelen vraagt meer aandacht. Denk hierbij aan de schadelijke werking van gemalen en waterkrachtcentrales.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
Hollandse Delta kan in het eigen beheergebied de niet-visserij gerelateerde mortaliteit door menselijk handelen verkleinen door gemalen visvriendelijk te maken. Deze maatregel is tevens opgenomen in de KRW maatregelen, zie hoofdstuk 6. Vismigratie. Daarnaast kan het ontwikkelen van aalreservaten bijdragen aan het herstel van de palingpopulatie, zie paragraaf 3.5.

Benelux beschikking vrije vismigratie
Het doel van de benelux-beschikking is het herstellen van vrije vismigratie in de ecologisch belangrijke wateren van de Benelux. Hierin is extra aandacht voor Europees beschermde vissoorten, grensoverschrijdende projecten, de aanleg van vismigratievoorzieningen en het verwijderen van obstakels als gevolg van (water)bouwkundige kunstwerken.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
Vismigratieroutes die van belang zijn voor (inter)nationale vismigratie lopen vooral door de rijkswateren rondom ons beheergebied. Het waterschap werkt binnen haar eigen beheergebied aan het oplossen van vismigratieknelpunten, vanuit de opgave van de KRW (zie Hoofdstuk 6).

Wet Natuurbescherming
De wet natuurbescherming biedt op individueel-, soorts- en gebiedsniveau bescherming aan (vis)soorten. Hierbij mag geen bewuste schade toegebracht worden aan individuen, mogen activiteiten niet leiden tot achteruitgang van aangewezen beschermde diersoorten en worden natura 2000-gebieden beschermd tegen nadelig handelen.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
Wanneer deze wet op de letter gevolgd wordt zou dat betekenen dat het waterschap veel van haar reguliere taken niet meer zou kunnen uitvoeren. De gedragscode wet natuurbescherming stelt het waterschap in staat gebruik te maken van de vrijstellingsmogelijkheden die de wet biedt. De gedragscode bevordert daarnaast de structurele inbedding van soortbescherming in het handelen van de waterschappen en schept duidelijkheid vooraf. De kans op een probleemloze voortgang van de uitvoering van werkzaamheden neemt daardoor toe. Dit betekent niet dat het waterschap zomaar vissen kan/mag beschadigen of doden. In de maatschappij is er steeds meer bewustwording op gebied van dierenwelzijn en de impact van menselijk handelen op dieren. Ook het waterbeheer brengt voor de samenleving een zorgplicht met zich mee ten aanzien van in het water levende dieren.

Exoten
Er is op Europees en nationaal niveau beleid gemaakt over exoten. Daarnaast is er in enkele gevallen provinciaal beleid en zijn er diverse afspraken tussen o.a. de Unie van waterschappen, het Ministerie van Economische Zaken en het bedrijfsleven over de verkoop van exotische planten- en diersoorten. Op Europees niveau is het gevaar van exoten voor o.a. de biodiversiteit en veiligheid als gezamenlijk probleem erkend. Per 3 augustus 2016 geldt een Europees verbod op bezit, handel, kweek, uitzet in het milieu, transport en import van een aantal schadelijke exotische planten en dieren, dit is opgenomen in de EU-exotenverordening 1143/2014 (Europese Unie, 2014). Invasieve exoten zijn soorten die niet van nature in Europa voorkomen, maar die door menselijk handelen hier zijn gekomen en die schade toebrengen aan biodiversiteit en ecosystemen. Centraal in het EU beleid staat de Europese “Unielijst”, dit is een lijst van invasieve uitheemse soorten die voor de EU zorgwekkend zijn, waaronder een aantal zoetwatervissen. Nederland dient maatregelen te nemen tegen de introductie en verspreiding van de soorten op de Unielijst, deze lijst wordt regelmatig uitgebreid.

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?

Het Europese beleid is in Nederland door de rijksoverheid bij de provincies belegd omdat het natuurbeleid decentraal door de provincies wordt uitgevoerd. Met uitzondering van de soorten die onder de visserijwet vallen, waaronder de schaaldieren. Officieel is alleen de bestrijding van de muskusrat (en naar verwachting ook de beverrat) formeel bij de waterschappen neergelegd. De rijksoverheid en provincies focussen zich echter met name op de strategie 'preventie'. In de praktijk komt het er dus op neer dat wanneer een waterschap last heeft van exoten (waaronder vissen en schaaldieren) zij voorlopig zelf verantwoordelijk is voor de aanpak daarvan.

De beleidskaders betreffende exoten zijn echter dynamisch, nog in ontwikkeling en worden regelmatig geactualiseerd. Hollandse Delta heeft nog geen vastgesteld exotenbeleid, zie verder Hoofdstuk 5.

Visserijwet
De Minister van LNV is verantwoordelijk voor uitvoering van de Visserijwet. De Visserijwet kent aan de visrechthebbenden bepaalde bevoegdheden en verantwoordelijkheden toe bij het visserijbeheer. De kerngedachte is dat de visrechthebbende zélf beheermaatregelen kan en mag treffen om de visserij zo optimaal mogelijk op de eigen wensen af te stemmen. In 2006 is door de sector een advies uitgebracht de visserijwet te herzien (Adviesnota beleid waterbeheer –visstandbeheer, 2006. Unie van Waterschappen, Combinatie van Beroepsvissers, Sportvisserij Nederland.)

Wat betekent dit voor Hollandse Delta?
Waterschap Hollandse Delta verhuurt visrechten en voert zelf visserijwerkzaamheden uit in het kader van KRW monitoring en onderzoek (of geeft derden opdracht voor). Het Waterschap, onderaannemers en huurders van visrecht zijn gebonden aan de visserijwet en dienen daarom bij het vangen of uitzetten van vis altijd toestemming te hebben van de visrechthebbende.

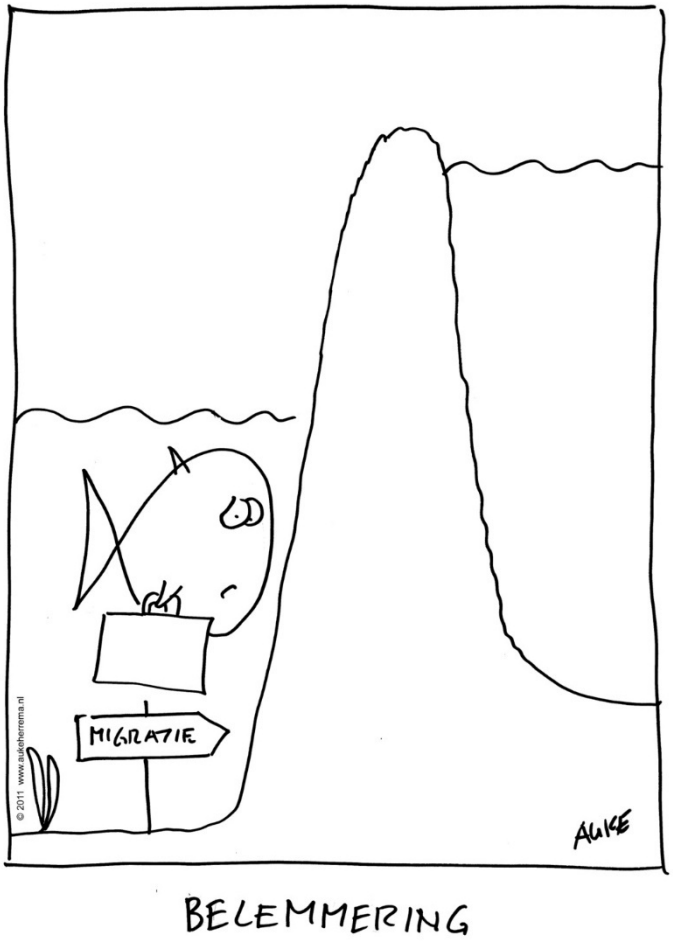
Keur
De bepalingen in de Keur dienen het belang van het beschermen van de ecologische waterkwaliteit inclusief een ecologisch gezien evenwichtige visstand. Deze bepalingen mogen niet strijdig zijn met de Visserijwet. In geval van strijdige belangen tussen visserij en ecologie heeft het waterschap geen wettelijke instrumenten, maar is overleg tussen de visrechthebbende en de waterbeheerder nodig. Hiervoor is in het verleden bijvoorbeeld de Visstandbeheercommissie (VBC) in het leven geroepen. De VBC's hadden echter niet de gewenste uitwerking en zijn niet meer actief. Er zal op nieuwe wijze invulling worden gegeven aan het contact tussen waterschap en visserij, zie hoofdstuk 8.

Daarnaast is in de keur opgenomen hoe het beheer en onderhoud van, onder andere, watergangen uitgevoerd dient te worden. Eventuele aanpassingen in dit beleid dienen hierin ook een plaats te vinden.

2 Gebiedscontext

2.1 Polders op de grens van zoet en zout water

Geïsoleerde eilanden en invloed van zout
Waterschap Hollandse Delta bestaat uit 7 eilanden gelegen in de Delta van Rijn en Maas. De eilanden liggen geïsoleerd tussen de rivieren, zeearmen en de zee op de overgang van zoet naar zout water. Elk eiland grenst aan een rivier of zeearm en overal wordt water uitgemalen op, en ingelaten vanuit de rivieren. Het watersysteem op de eilanden is versnipperd door stuwen, vaste peilscheidingen, sluizen en gemalen (Figuur 5 en Figuur 6). Die verbinding tussen rivier en polder is dus sterk, echter voor vis ook problematisch. Vissen kunnen de polders alleen per ongeluk in als ze worden mee gespoeld met inlaatwater. Ze kunnen alleen de polders uit als ze door het gemaal mee naar buiten worden gemalen. Helaas overleven veel vissen dit niet (zie paragraaf **Error! Reference source not found.**).

Figuur 5 Vismigratiebarrières zijn in laag Nederland talrijk.

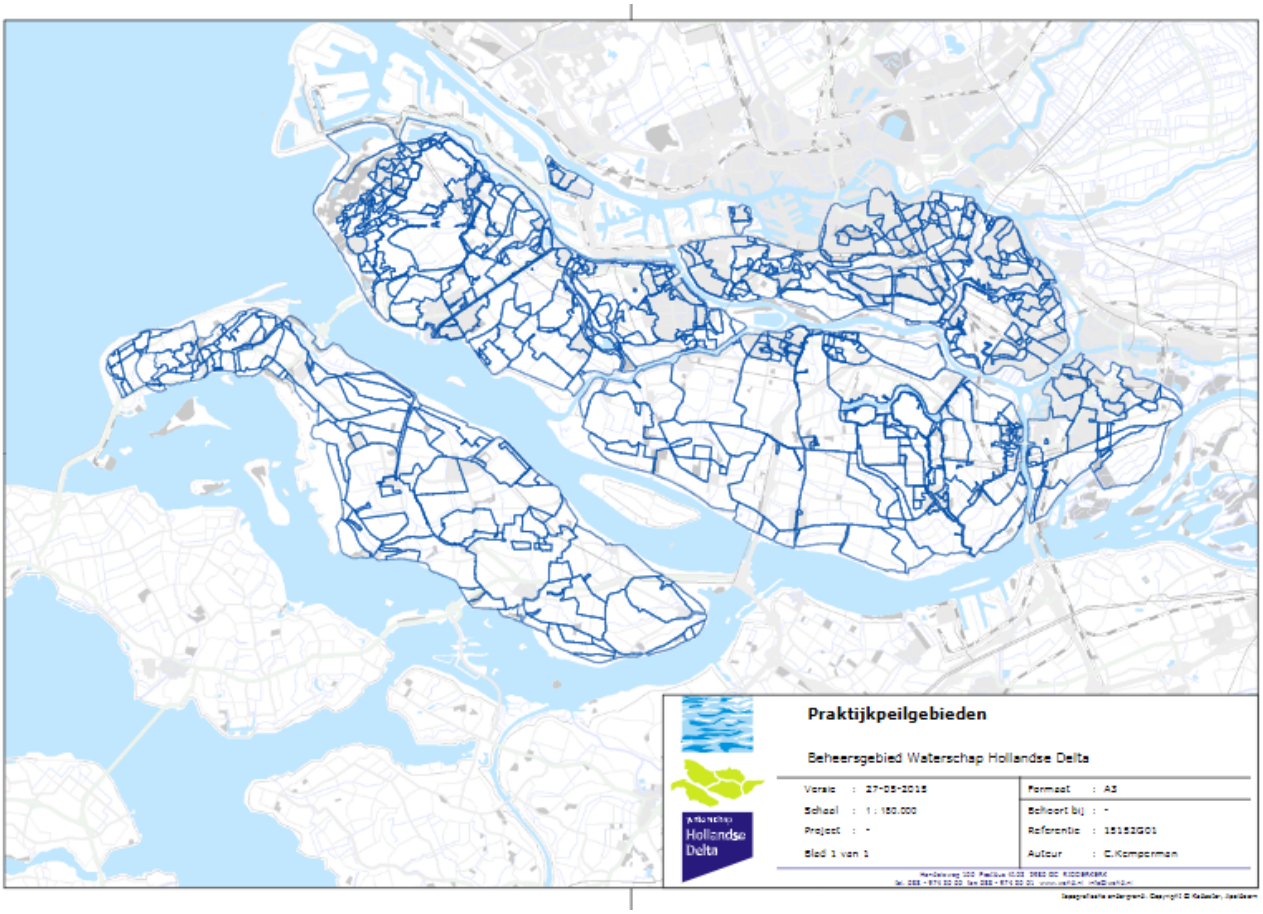
Vismigratie
Die verbinding tussen zee-rivier-polder is voor veel vissoorten van levensbelang en kenmerkend voor ons beheergebied. De overgang van zout naar zoet en dichte ligging bij de Noordzee maakt dat deze gebieden landelijk zijn aangewezen als belangrijk voor aal en de migrerende driedoornige stekelbaars (vismigratie.nl). Voor de met uitsterving bedreigde aal is ons beheergebied zelfs van mondiaal belang.

Leven in peilvakken
In het beheergebied van WSHD komen 772 afzonderlijke gebieden voor met eigen peilen, ook wel de (praktijk)peilvakken genoemd (Figuur 6). Deze peilvakken zijn gescheiden van elkaar met peilscheidende kunstwerken, zoals stuwen en gemalen. Vanwege de peilscheidende kunstwerken is er nauwelijks uitwisseling mogelijk tussen de peilvakken anders dan het sporadisch 'uitspoelen' van vissen die mee stromen over een stuw heen. Vissen kunnen niet naar hoger gelegen peilvakken zwemmen.

Dat maakt dat ons beheergebied een groot aantal gescheiden vispopulaties kent. Voor een gezonde visstand moet dus elk peilvak op zich voldoende geschikt zijn om een gezonde vispopulatie in stand te houden (zie 5). Vanuit visstandbeheer en vismigratie kan overwogen worden peilvakken door middel van vismigratievoorzieningen te ontsluiten of te vergroten. Dit laatste vraagt om het aanpassen en gelijktrekken van de waterpeilen.

Waterkwaliteit en visstand
Het westelijk deel van ons beheergebied staat sterk onder invloed van brakke, voedselrijke kwel. Deze gebieden worden daarom t.b.v. de functie landbouw in de zomer zoet gespoeld, terwijl ze in de winter zouter zijn. Dit maakt dat er alleen algemeen voorkomende soorten kunnen voorkomen die deze schommelingen in saliniteit kunnen verdragen. Deze tegennatuurlijke waterhuishouding is het sterkst op Goeree-Overflakkee. Hierdoor groeien op dit eiland de minste waterplanten en daardoor is het habitat voor veel vissoorten hier het minst gunstig. Dit gebied is echter wel, ook met weinig planten, zeer geschikt voor aal. De voedselrijkdom en de ligging nabij de zee heeft een grote aantrekkingskracht op deze soort. Dat er weinig waterplanten op Goeree Overflakkee groeien hindert ze niet, mits er voldoende schuilplaatsen zijn.

In het oostelijk deel van ons gebied is de waterkwaliteit beter, minder voedingsstoffen en iets meer waterplanten. Ook daar is de ontwikkeling van vegetatie veelal nog steeds onvoldoende voor een gezonde visstand. Door het stimuleren van de ontwikkeling van vegetatie in heel ons gebied kan een impuls gegeven worden aan de visstand (zie 3.1).

Figuur 6: Elk peilgebied een potentieel leefgebied op zich voor vis.

2.2 Visstand WSHD; bepaald door waterplanten

Onderzoek naar de visstand

De visstand wordt elke 6 jaar onderzocht in onze 43 KRW waterlichamen, het laatste onderzoek is uitgevoerd in 2020. De onderzochte wateren zijn meestal gelegen in de grotere en laagst gelegen peilvakken. Met dit onderzoek hebben we een gebiedsdekkend beeld van de visstand. In 13 van de onderzochte watergangen is de visstand goed volgens de landelijke doelen (EKR > 0,6) en passend bij een gezond ecosysteem. Die goede visstanden komen op alle eilanden voor, maar het meest in het oostelijk deel van ons beheergebied. Hier is de waterkwaliteit over het algemeen beter.

Figuur 7: De Waal; planten onder en boven water, essentieel voor vis

Tekort aan waterplanten

Daar waar de visstand onevenwichtig is, is meestal sprake van een groot tekort aan plant minnende vissoorten en een grote overmaat aan de bodemwoelende vissen zoals brasem en karper. Dit wordt veroorzaakt door een gebrek aan waterplanten en een overmaat aan voedingsstoffen. De dichtheden van bodemwoelende vis zijn duidelijk afgenomen ten opzichte van 2013 wat een goed teken is ten aanzien van de eutrofiëring. Op Voorne Putten, Eiland van Dordrecht en IJsselmonde is daarbij ook de samenstelling van de vis duidelijk verbeterd. Gezonde visstanden liggen in steeds meer water binnen handbereik.

Waterplanten en verbinding

Op Goeree-Overflakkee zijn veel brakke wateren waar migrerende vissen te weinig aanwezig zijn voor een goede visstand. Dit komt voornamelijk doordat het gebied nauwelijks bereikbaar is voor vissen vanuit het buitenwater. Dankzij het kierbesluit bevinden die vissen zich wel in steeds grotere hoeveelheden in het Haringvliet.

Figuur 8: De Waal, vissen hebben beschuttingen nodig

In het verleden groeiden er zoveel waterplanten op Goeree-Overflakkee dat er graskarpers zijn uitgezet. Deze graskarpers waren bedoeld om de vegetatie te beheren. Ze waren echter zo goed in hun werk dat veel waterplanten zijn verdwenen uit dit gebied. Graskarpers planten zich niet voort en komen nu nog maar zeer beperkt voor, waardoor vegetatie weer zeer langzaam aan het terugkomen is. Uit recent onderzoek op Goeree Overflakkee blijkt dat het verwijderen van grote vissen als brasem en karpers zorgt voor snel en spontaan herstel van diverse soorten waterplanten. (B-Ware, 2020).

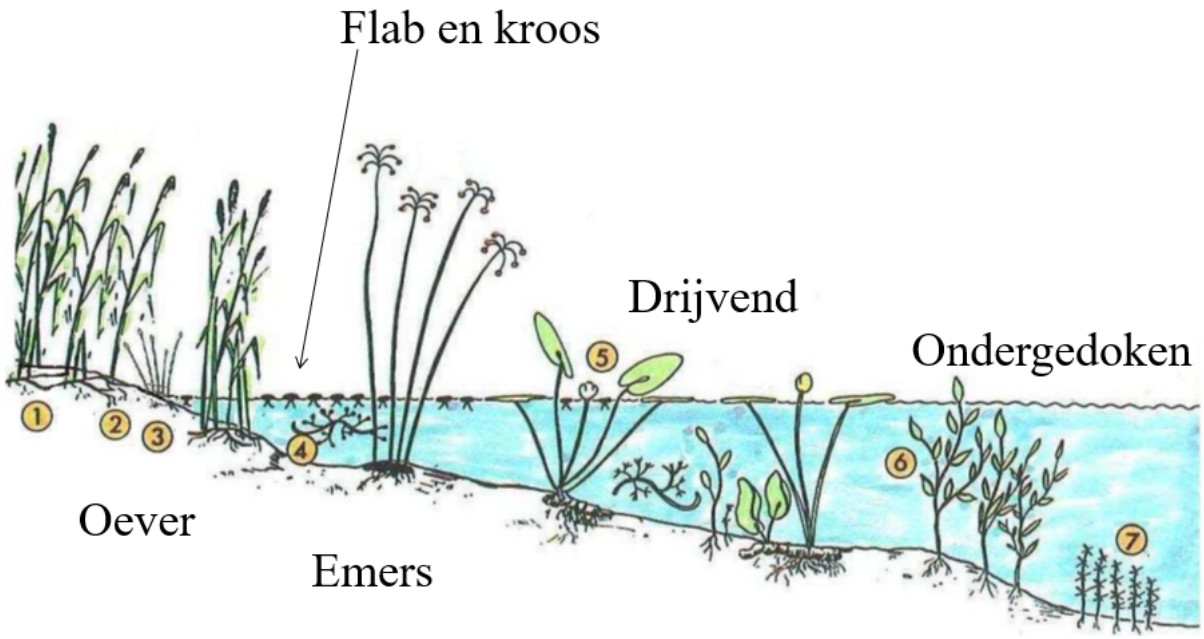
3 Huis van de vis

3.1 Waterplanten als basis

Geschikt leefgebied voor vissen kan worden beschreven vanuit de 4 V's:

1. **V**oedsel - plekken om te foerageren
2. **V**eiligheid - plekken om te verschuilen, voor o.a. roofvissen en visetende vogels
3. **V**oortplanting - plekken voor jonge vis om op te groeien
4. **V**erbinding - verbindingen waarmee functioneel leefgebied wordt verbonden en genetische uitwisseling kan plaatsvinden

Deze 4 functies moeten allemaal binnen het leefgebied aanwezig zijn voor robuuste en duurzame vispopulaties. De eerste drie worden voor veel vissoorten vervuld door de aanwezigheid van waterplanten. Waterplanten vormen het leefgebied van waterinsecten (voedsel), bieden een plek om in te schuilen (veiligheid) en een voedselrijke en veilige plek voor jonge vis om in op te groeien (voortplanting). Het behalen van de gewenste visstand hangt daarmee sterk samen met de ontwikkeling van waterplanten.

Figuur 9; de ideale vegetatievormen in een watergang

Belang van 'emerse' vegetatie
Voor een gezonde visstand is het daarbij van belang dat er ook in de winter en vooral in het vroege voorjaar structuur aanwezig is in het watersysteem. Het meest belangrijke element hierin is 'emerse' vegetatie (Figuur 9), dit zijn oeverplanten die in het water groeien met een maximale dichtheid van 75%, zodat de vis zich er ook daadwerkelijk tussen kan verschuilen. Voor de natuurlijke ontwikkeling van emerse vegetatie is droogval van de oever nodig; dit is wat van nature in de zomer gebeurd, wanneer de waterbeschikbaarheid afneemt. In Nederland kennen we op veel plekken een tegennatuurlijk waterpeilregime, waarbij het waterpeil juist in de winter laag is en de zomer wordt 'opgezet'. Dit is niet optimaal voor de natuurlijke ontwikkeling van emerse vegetatie.

Emerse vegetatie is van nature het hele jaar aanwezig in het watersysteem. Dit is vooral voor soorten als de snoek van belang. Deze soort paait heel vroeg in het jaar als er nog geen ondergedoken waterplanten groeien. Dat doet de snoek zodat de jonge visjes al vanaf het begin

groot genoeg zijn om andere, net iets later uitgekomen visjes, te kunnen eten. Op die manier levert snoek een belangrijke bijdrage aan een evenwichtige visstand.

Alternatieve onderwaterstructuren

De functies voedsel, veiligheid en voortplanting kunnen deels ook worden gerealiseerd door andere onderwaterstructuren. Denk hierbij aan dood hout (vissenbossen) of kunstriffen. Deze structuren kunnen uitkomst bieden op plekken waar de ontwikkeling van waterplanten achterblijft of waar de ruimte voor watervegetatie beperkt is. Deze structuren bieden hechtingsplaatsen voor algen, zoetwatersponzen en zoetwatermosselen en bieden schuilplaatsen voor (jonge) vis. In mindere mate dragen deze structuren bij aan habitat voor macrofauna en in tegenstelling tot waterplanten leveren zij vrijwel geen bijdrage aan waterzuivering. Het is daarmee geen vervanging van watervegetatie.

Huidige situatie

Op dit moment is er in de meeste delen van ons beheergebied te weinig (emerse) watervegetatie aanwezig voor een gezonde visstand. Binnen ons gebied is in de meeste watergangen al voldoende én geschikte ruimte voor deze vegetatie aanwezig. Echter, door een gebrek aan droogval en te intensief maaien blijft de ontwikkeling van emerse vegetatie echter achter. Binnen het waterschap wordt al gewerkt aan minder intensief maaien (zie 3.3). Meer ecologisch beheer in combinatie met aanplanten van emerse vegetatie kan het huis van de vis een effectieve impuls krijgen.

Figuur 10: De Viersprong, drijfbladvegetatie en emerse vegetatie langs de oevers zijn essentieel in het huis van de vis

Op Goeree-Overflakkee is de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de afwezigheid van waterplanten. Uit experimenteel onderzoek is gebleken dat de aanwezigheid van bodemwoelende vis een bepalende factor is voor het achterblijven van de ontwikkeling van ondergedoken watervegetatie. Het onttrekken/verhuizen van bodemwoelende vis kan daarmee leiden tot de spontane ontwikkeling van ondergedoken watervegetatie (meer hierover in paragraaf 3.4). Onduidelijk is of dit een eenmalige ingreep in het systeem vraagt, of een herhaaldelijke inspanning. Komende jaren zal vervolgonderzoek worden uitgevoerd naar deze vragen.

Figuur 11: Heerjansdam, Landgoed Buitenland, waterriet aan weerszijden in de winter. Aangelegd dankzij samenwerking.

3.2 Een robuust watersysteem

Gebiedsbenadering
Het habitat voor vis wordt in ons gebied veelal begrensd door de peilgebiedsindeling. In ons beheergebied heeft elk peilvak zijn eigen visgemeenschap. Volwassen vis kan zich niet tussen de peilvakken bewegen, want ze kunnen stuwen alleen beperkt stroomafwaarts passeren of kunnen pompen niet (levend) passeren. Daardoor vormt elk peilgebied een leefgebied op zich.

Hierom is het van belang dat elk peilgebied voldoende habitat biedt voor een evenwichtige en gezonde visstand. Dat houdt in dat elk peilgebied een goede afwisseling moet hebben tussen diep open water en verschillende ondiepe begroeide zones. De begroeiing moet in elk peilgebied voldoende emerse planten, drijvende planten en ondergedoken waterplanten hebben zodat verschillende vissoorten hun levenscyclus succesvol kunnen voltooien. Wanneer peilgebieden wel verbonden zijn kan gekeken worden naar het gehele leefgebied.

Voor een gezond watersysteem en een gezonde visstand is het niet nodig dat elke watergang op zich alles in zich heeft. Mits de benodigde diversiteit in habitat zich binnen het gebied bevindt en bereikbaar is voor vis. Om te bepalen of dit het geval is, is het van belang om eerst vast te stellen welk habitat en elementen een gebied nodig heeft voor een gezonde visstand. Vervolgens moet op een slimme manier per peilgebied in beeld gebracht worden in welke mate dit aanwezig is en wat er nog nodig is voor een gezond ecosysteem. Daarbij moet ook worden gekeken naar de minimale benodigde afmeting voor een peilgebied voor een gezonde visstand. Van kleinere peilgebieden kan bepaald worden wat ermee te doen; verbinden, vergroten, aanwezig habitat verbeteren of de ambitie loslaten wat betreft vis.

Uit een eerste gebiedsscan blijkt dat binnen de meeste peilgebieden een grote afwisseling is in waterdiepte, mate van begroeiing en profielruimte voor water aan- en afvoer. Door deze analyse verder uit te werken wordt duidelijk wat de opgave is om vishabitat op peilgebiedsniveau op orde te krijgen.

Ruimte creëren en optimaal benutten
Een watergang kan verschillende functies hebben; de aan- en afvoer van water, recreatief gebruik en habitat voor plant- en diersoorten. Hoe smaller de watergang, hoe groter de kans dat deze functies met elkaar in conflict komen. Zo kan een plantenrijk watersysteem een belemmering vormen voor de aan- en afvoer van water of voor gemotoriseerd vaarverkeer en intensief maai- en baggerbeheer leidt tot verstoring of zelfs destructie van onderwaterhabitat.

Een ruim opgezet watersysteem daarentegen biedt veel meer ruimte voor de combinatie van functies. Een rijk begroeide rand- en oeverzone van een watergang vormt geen probleem (eerder een meerwaarde voor recreatie), mits het middenprofiel voldoende ruimte biedt voor vaarbewegingen en de aan- en afvoer van water.

Nieuw te graven watergangen
Het is dan ook aan te bevelen bij nieuw te graven watergangen of de aanpassing van bestaande watergangen direct deze integratie van functies mee te nemen en daarmee al bij aanleg de watergang voldoende ruim te dimensioneren. Door ontwerpeisen van watergangen aan te passen waarbij rekening wordt gehouden met hydraulisch profiel, flauwe oevers en een ondiepe waterzone ten behoeve van emerse vegetatie, wordt deze combinatie van functies reeds bij ontwerp en aanleg al geborgd. Een voorbeeld is de natuurvriendelijke oever in de Strijense haven (Figuur 12).

Figuur 12. Impressie natuurvriendelijke oever. Bron: Projectplan natuurvriendelijke oever Strijense haven.

Bestaande watergangen
Uit een verkenning van de huidige watergangen laat een voorzichtige schatting zien dat in ruim tweederde van de watergangen >50% van het profiel beschikbaar is voor andere functies dan aan- en afvoer van water. Dat zou betekenen dat op dit moment voor de meeste watergangen reeds voldoende ruimte is voor het ontwikkelen en/of laten staan van de water- en oever vegetatie in de oevers. Toch worden de meeste watergangen intensief en volledig gemaaid en geschoond. Dat

betekent dat het creëren van geschikt habitat niet enkel een inrichtingsvraagstuk is, maar dat er tevens grote kansen liggen in het anders vormgeven van het beheer en onderhoud (zie 3.3).

De komende tijd wordt de analyse van de beschikbare ruimte in bestaande watergangen verder uitgevoerd en aangescherpt. Op basis van deze goed onderbouwde en breed gedragen data zal binnen het waterschap verder invulling worden gegeven aan de invoer van ecologische beheer & onderhoud (zie paragraaf 3.3)

3.3 Beheer & onderhoud; maaien en baggeren

Effect van beheer en onderhoud op ecologie
De meeste watergangen binnen het waterschap, zowel van het waterschap zelf als van ingelanden, worden jaarlijks in het najaar gemaaid (Figuur 13). Watergangen van derden worden jaarlijks gecontroleerd of ze voldoen aan de keur, hiervoor moeten ze in principe volledig gemaaid zijn. Daarnaast worden de 'baggervakken' elke 8 jaar gebaggerd. Een baggervak bestaat uit één of meerdere peilgebieden. Maaien en baggeren wordt uitgevoerd om voldoende aan- en afvoer van water te borgen en voor de waterkwaliteit. Daarmee wordt al het habitat van vissen en andere waterorganismen verstoord en/of verwijderd.

Dit intensieve onderhoud vormt een probleem voor vis. Watergangen volledig maaien in het najaar zorgt ervoor dat er in de winter geen structuur is voor vis om te foerageren of in te verschuilen en daarmee te overleven. De benodigde emerse vegetatie kan hierdoor maar moeilijk tot ontwikkeling komen en ook drijvende vegetatie overleeft dit slecht. Na het achtjaarlijkse baggeronderhoud heeft vegetatie daarna nog meer tijd nodig om te herstellen. De afwezigheid van waterplanten creëert een lege en doorgaans troebele watergang. Hierdoor ontstaan onevenwichtige visstanden en kunnen grote hoeveelheden brasem en karper in stand blijven, die de waterkwaliteit bovendien verder negatief beïnvloeden.

Figuur 13: jaarlijks intensief beheer en daarmee verwijdering van waardevol habitat voor vissen

Baggeren
Wanneer een watergang meer bagger bevat dan de leggerdiepte aangeeft, zal de bagger zo volledig mogelijk worden verwijderd. Dit vind in principe eens in de acht jaar plaats en heeft naast een kortetermijnverstoring ook een positief effect op de waterkwaliteit op de langere termijn. Bij uitvoering van baggerwerkzaamheden wordt volgens de baggerprotocollen rekening gehouden met ecologie. Bijvoorbeeld niet baggeren richting een doodlopend stuk watergang maar beginnen bij het doodlopende eind zodat vissen kunnen uitwijken naar open water. Om het effect van baggeren op de waterkwaliteit verder te verkleinen kan, net als voor maaien, gekeken worden naar gefaseerd werken. Hierbij kan bijvoorbeeld een deel van een peilgebied in een jaar gebaggerd worden en het andere deel 4 jaar later. Er is dan in ieder peilvak altijd een onverstoord deel waar vissen en andere waterdieren kunnen overleven en waarvan zij de ecologie in het verstoorde deel kunnen herstellen.

Maaien
Zoals beschreven in paragraaf 3.2 is het intensief jaarlijks maaien in veel watergangen niet nodig om te voldoen aan de aan- en afvoer normen van het waterprofiel. Dat betekent dat er meer gemaaid wordt dan strikt noodzakelijk is en dat er dus onnodig habitat voor vissen en andere waterorganismen wordt verstoord. Hier ligt een grote kans voor het verbeteren van het onderwaterhabitat en tevens voor het besparen van beheerkosten bij gefaseerd maaien.

Kansen in ecologisch beheer & onderhoud
Ecologisch beheer en onderhoud buiten het middenprofiel van een watergang biedt een aantal kansen en voordelen voor de opgave van het waterschap.

Verbeteren ecologische waterkwaliteit
Allereerst vormt middenbaanmaaien naar verwachting een grote stimulans in de natuurlijke ontwikkeling van oever- en waterplanten en daarmee het onderwaterhabitat voor vissen en vele

andere plant- en diersoorten. Dat draagt direct bij aan de opgave die het waterschap heeft op gebied van waterkwaliteit en biodiversiteit. Ook gefaseerd baggeren draagt naar verwachting bij aan een betere ontwikkeling van waterkwaliteit en biodiversiteit in de individuele peilvakken omdat ca. 50% van het peilvak bij iedere baggergang ongemoeid blijft waardoor er meer planten- en doorsoorten de verstoring overleven.

Kostenbesparing beheer & onderhoud
Daarnaast levert middenbaanmaaien een mogelijke besparing op in beheerkosten, aangezien er minder gemaaid hoeft te worden. Het vraagt wel meer afstemming, voorbereiding en op sommige locaties om vaker terug te komen om de middenbaan te maaien. De praktijk zal moeten uitwijzen wat het effect is op kosten. Gefaseerd baggeren zal naar verwachting geen kostenbesparing opleveren omdat dit niet betekend dat er minder gebaggerd gaat worden. Mogelijk zijn er meerkosten omdat kleinere oppervlakken gebaggerd kunnen worden per peilvak.

Meer ruimte voor uitvoer van beheer & onderhoud in het kader van de Wet NatuurBescherming
Als laatste kan het een groot voordeel opleveren in de uitvoering van beheer & onderhoud. Hierin werkt het waterschap volgens de gedragscode Wet Natuurbescherming voor waterschappen. Dit maakt dat het waterschap geen ontheffing hoeft aan te vragen voor bestendig beheer, maar om dit te mogen kan het werk enkel in bepaalde perioden worden uitgevoerd, al dan niet met de uitvoer van aanvullend onderzoek naar aanwezige soorten en/of nesten. Echter, bij een aantal voorgeschreven werkwijzen voor beheer en onderhoud zijn minder beperkingen, zoals de zogenoemde 'habitatbenadering'. Bij deze benadering is jaarrond beheer mogelijk (en is geen of minder onderzoek nodig) wanneer voldoende geschikt habitat gespaard blijft (25 of 50% van de vegetatie en/of bodem). Eenvoudig vertaald; bij voldoende geschikt habitat is er geen risico dat de gunstige staat van instandhouding van een soort door werkzaamheden in het geding komt. De zorgplicht blijft wel van kracht.

Ecologisch beheer & onderhoud in de praktijk
Om deze kans te benutten vraagt dit om een andere kijk en uitvoering van beheer & onderhoud van de watergangen. Dit geldt zowel voor het waterschap als voor de ingelanden die wij controleren in het uitvoeren van hun taak. Deze aanpassing van beheer zal vooral bestaan uit:

- Bewust benutten van 'overruimte' in het profiel voor de ontwikkeling van oever- en watervegetatie. Dit vraagt om meer maatwerk;
- Inzetten op ecologisch maaien, mits de ruimte in het profiel dit toestaat. Dat houdt in:
    - Waterplanten binnen doorstroomprofiel jaarlijks maaien
    - Water- en oeverplanten buiten doorstroomprofiel maaien gericht op ecologie:
        - Niet maaien;
        - Gefaseerd maaien;
        - Of enkel bij het dichtgroeien van oevers;
- Baggeren verbeteren:
    - Gefaseerd baggeren, waarbij bijvoorbeeld max 50% per peilgebied in één jaar gebaggerd wordt, de andere helft wordt dan 4 jaar later gebaggerd. In afstemming met Assetteam watersysteem is besproken dat hier wellicht mogelijkheden voor zijn maar dat dit nader onderzocht dient te worden in een pilot.
    - Baggeren tot de vaste bodem.
    - Enten van plantmateriaal na baggerwerkzaamheden indien nodig.

Inmiddels wordt er binnen het waterschap hard aan gewerkt om tijdens het maaien langs de randen vegetatie te laten staan (Figuur 14. Wanneer de ruimte binnen bestaande waterprofielen beter in beeld is en beter benut wordt, dan kan ook aanwezige waardevolle drijvende en emerse vegetatie worden gespaard bij maaien en baggeren.

Figuur 14: Oostvliet 2021; dankzij het niet maaien van een strook langs de rechter oever ontwikkelt zich waardevol emers riet.

3.4 Uitzetten en onttrekken van vis

Maatregelen t.b.v. watervegetatie
Eén van de maatregelen die een waterschap kan inzetten in het verbeteren van de visstand en het onderwaterhabitat is het actief onttrekken of uitzetten van vissen. Zo kan het zijn dat het onttrekken van bodemwoelende vis zoals brasem en karper kan leiden tot een omslag in het watersysteem; van een troebel watersysteem zonder waterplanten, naar een plantenrijk watersysteem met helder water. Ook het actief uitzetten van bijvoorbeeld snoeken kan in theorie leiden tot een reductie van bodemwoelende vissen en een meer evenwichtige visstand.

Als voorbeeld; op Goeree Overflakkee is de afgelopen jaren onderzoek gedaan naar de achterblijvende ontwikkeling van watervegetatie. Binnen geplaatst exclosures (kooien waarmee de vis wordt buitengehouden) ontwikkelde zich wel watervegetatie. Dat toont aan dat het actief onttrekken van vis een effectieve maatregel is op deze locatie in het ontwikkelen van watervegetatie. Hierop loopt vervolgonderzoek 2022/2023. In dit soort gebieden is het echter niet duidelijk dat eenmalig afvissen voor een langdurige verbetering zorgt. Gezien de duidelijke eerste effecten is het wel wenselijke om dit groter en breder toe te gaan passen en de lange termijn effecten verder te onderzoeken. Wellicht kunnen vissen uit een aantal peilvakken worden verhuist naar met elkaar aan te wijzen visserijparels, zodat beide partijen voordeel ervaren.

Beperkingen in onttrekkingen

In de praktijk is het onttrekken van vis door het waterschap ten behoeve van de waterkwaliteit lastig. Afvissen is door de motie Jacobi/Koppejan (zie link) vanaf 2010 aan strenge wettelijk regels gebonden. Het moet vooraf duidelijk zijn dat de waterkwaliteit drastisch en langdurig zal verbeteren met een eenmalige ingreep. Vooraf moet het waterschap altijd toestemming vragen aan de visrechthebbende. Inmiddels is in de huurovereenkomst voor de Hoekse Waard opgenomen dat de huurder altijd verplicht is mee te werken, maar in de meeste huurovereenkomsten ontbreekt deze verplichting. Daarmee is er bij verhuizen van vis door waterschappen altijd een groot risico op bezwaren vanuit sportvisserij.

Figuur 15: Het Waaltje; snoek (de natuurlijke visstand beheerder) heeft helder en plantenrijk water nodig.

Gesprek, begrip en zonering

Het verwijderen van bodemwoelende vis kan dus noodzakelijk zijn om bepaalde (al dan niet verplichte) waterkwaliteitsdoelen te behalen. De verwachting is dat de omslag naar een meer helder en plantenrijk watersysteem zichzelf in stand kan houden en daarmee het onttrekken van vis een tijdelijke maatregel is. Overleg met Sportvisserij Zuidwest Nederland laat zien dat er wederzijds begrip is over de gewenste visstanden. Zij geven aan dat de sportvisserij ook mee kan bewegen met aanpassingen van het watersysteem; ook helder en plantenrijk water kan een interessant sportvisbestand bieden, bestaande uit roofvis als snoek en plantminnende vissoorten zoals de zeelt. Het is dan ook vooral van belang dat wordt gekeken naar zonering; in welke watergangen streven we een helder en plantenrijk watersysteem na en in welke watergangen accepteren (en waarderen) we een meer troebel watersysteem met een hogere biomassa aan vissoorten zoals de brasem. Als waterschap willen wij inzetten op goed overleg om te komen tot de juiste afspraken.

3.5 Ontwikkelen aalreservaten

Geschikt leefgebied voor de paling
De ligging van het beheergebied van waterschap Hollandse Delta op de grens van zoet en zout water maakt dat ons gebied een belangrijke rol kan spelen voor een bedreigde vissoort als de paling. De paling trekt als volwassen vis vanuit het zoete water van het binnenland naar zee. Het legt dan een enorme afstand af naar de Sargassozee, gelegen in de Atlantische oceaan ten oosten van de kust van Midden-Amerika. Daar plant de paling zich voort. De jonge palinglarven migreren via de zeestromen terug naar de kust van West-Europa. Via zoet-zout overgangen in onze delta trekken deze glasaaltjes het binnenland in, op zoek naar geschikte opgroeigebieden.

In tegenstelling tot veel andere soorten, gedijt jonge paling goed in relatief voedselrijk water. Dat maakt dat voedselrijke polderwateren potentieel geschikt leefgebied vormen voor de paling. Echter vanwege strakke peilhandhaving en versnippering van peilvakken zijn deze gebieden doorgaans slecht bereikbaar voor jonge paling.

Het beheergebied van waterschap de Hollandse Delta bestaat voor een substantieel deel uit landbouwgebieden. Deze polders kennen relatief voedselrijk water, wat voor een aantal gebieden ertoe leidt dat de waterkwaliteit onvoldoende is. Ook de schommelingen in saliniteit door de seizoenen heen maakt dat de ontwikkeling van watervegetatie in een aantal gebieden beperkt tot stand komt. Waar dit voor de waterkwaliteitsdoelen een knelpunt vormt, vormen deze gebieden in de huidige vorm juist interessant leefgebied en opgroeihabitat voor (jonge) paling. Naast de behoefte aan voedselrijk water heeft de paling ook een hoge zouttolerantie, waardoor de schommeling in saliniteit geen knelpunt vormt voor de soort. Wat enkel nog ontbreekt is de goede bereikbaarheid van de polders vanuit de boezem en het buitenwater, het verbeteren van de connectiviteit binnen het gebied en het optimaliseren van het leefgebied voor paling.

Van knelpunt naar kans
Dit maakt het interessant om de functie van- en de ambitie voor deze gebieden op gebied van waterecologie en waterkwaliteit te heroverwegen. Door deze gebieden bewust in te richten als aalreservaat, vormen ze daarmee een grote meerwaarde in het herstel van de palingstand. Dat is niet alleen van meerwaarde voor ons beheergebied, maar ook op nationaal en zelfs Europees niveau (zie Europese aalverordening). Tegelijk kunnen daarmee de normen voor de waterkwaliteit worden bijgesteld naar een meer passend en haalbaar niveau en daarmee de druk op het gebied verlagen. Op deze manier werkt het waterschap vanuit de kracht van het gebied; in plaats van de achterblijvers op gebied van waterkwaliteit, vormen deze gebieden dan voorloper in de bescherming van de paling.

Wat is nodig?
Om een gebied als aalreservaat in te richten zal per gebied bekeken moeten worden wat nodig is om deze gebieden te optimaliseren voor de paling. Dit betreft in elk geval de volgende onderdelen:

- Connectiviteit
  Om als aalreservaat te fungeren is het van belang dat het gebied goed bereikbaar is voor de jonge paling. Dit betekent een goed functionerende vismigratieroute vanuit zee tot in de beoogde gebieden, al dan niet door het plaatsen van vismigratievoorzieningen. Tevens van belang is het visvriendelijk kunnen passeren van aanwezige gemalen;
- Optimaliseren habitat
  Zoals beschreven stelt de paling zelf geen hoge eisen aan het habitat. De paling heeft wel behoefte aan beschutting, in de vorm van dood hout, wortels van (water)planten of dieper water en natuurlijk voedsel. Voedsel voor de paling bestaat voornamelijk uit evertebraten en jonge vis. Hiervoor is de paling afhankelijk van een gezond watersysteem met goede ecologische kwaliteit.

3.6 Beleid 'Huis van de vis'

Visie waterkwaliteit
Zoals beschreven is de inrichting, beheer en onderhoud van watergangen van groot belang voor de aanwezigheid van waterplanten en dus ook voor vissen die hiervan gebruik maken. De ontwikkeling van oever- en watervegetatie in onze watergangen is echter ook cruciaal voor veel andere dier- en plantsoorten en voor de algehele (chemische en ecologische) waterkwaliteit en biodiversiteit. Dit belang overstijgt echter het thema 'vis' en wordt daarom niet in dit beleidsdocument vastgesteld. Dit beleid wordt in de visie waterkwaliteit begin 2023 opgenomen, daarin komen de volgende punten aan bod;

- Het optimaliseren van oever- en watervegetatie in bestaande watergangen;
- Ruimte voor de ontwikkeling van oever- en watervegetatie in nieuw te graven wateren door middel van overdimensionering en bij herprofilering van bestaande watergangen;
- Ecologisch beheer en onderhoud, waar mogelijk gefaseerd en/of middenbaan maaien.

Onderstaande beleidspunten geven het specifieke beleid voor het Huis van de vis naast de zorg voor voldoende vegetatie in wateren van waterschap Hollandse Delta.

Beleidspunten 'Huis van de vis'
De inrichting van watergangen is van belang voor vis in het systeem, waterplanten zijn de basis voor een goede visstand. Het waterschap:

1. Hanteert de peilgebiedsbenadering bij het bepalen van leefgebieden voor vissen en de analyse van de aanwezigheid van geschikt habitat in deze leefgebieden. Dat betekent dat het waterschap streeft naar de aanwezigheid van al het nodige geschikte habitat binnen elk aaneengesloten gebied.
2. Overweegt het aanbrengen van kunstmatige onderwaterstructuren, zoals takkenbossen of kunstriffen, daar waar onvoldoende mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van (emerse) watervegetatie;
3. Gaat aan de slag met aalreservaten binnen haar beheergebied, daar waar de ligging van het gebied en de reeds aanwezige waterkwaliteit geschikt zijn als opgroeigebied voor jonge paling.

1. Peilgebiedsbenadering
In de peilgebiedsbenadering wordt gezorgd dat per aaneengesloten gebied voldoende van alle benodigde soorten habitat aanwezig is voor vis. Over het algemeen is een dergelijk gebied gelijk aan de grootte van een peilgebied. Wanneer gebieden echter vispasseerbaar en verbonden zijn, dan geldt hierbij het gebied wat bereikbaar is voor de vis. Door deze benadering is variatie mogelijk tussen watergangen en hoeft niet elke afzonderlijke watergang aangepast te worden. Echter zorgt dit er wel voor dat vis voldoende schuilplekken, foerageermogelijkheden, paaimogelijkheden en andere essentiële factoren in zijn leefgebied kan vinden.

2. *Creëren geschikt habitat*
Daar waar de ontwikkeling van emerse vegetatie ondanks geschikte en voldoende ruimte achterblijft en/of niet van nature ontwikkelt, overweegt het waterschap het actief aanplanten van emerse vegetatie.
Daar waar onvoldoende mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van (emerse) watervegetatie, overweegt het waterschap het kunstmatig aanbrengen van onderwaterstructuren, zoals takkenbossen of kunstriffen. Dit kan bijvoorbeeld direct boven- en benedenstrooms bij vismigratievoorzieningen zodat migrerende vis minder kwetsbaar is voor predatie wanneer vegetatie ontbreekt op deze locaties waar veel vis samenkomt.

Op dit moment wordt alleen indien noodzakelijk een harde oeverbeschoeiing geplaatst. Wanneer een harde beschoeiing wordt geplaatst wordt indien mogelijk rekening gehouden met vishabitat, op de volgende manier:

- Door aan de waterzijde op >50 cm afstand van de beschoeiing een extra onderwaterbeschoeiing te plaatsen, 30cm onder zomerwaterpeil. Zo ontstaat een geschikte zone voor emerse vegetatie;

- Door de nieuwe beschoeiing aan de landzijde enkele decimeters vanaf de bestaande insteek van de oever te plaatsen. Deze beschoeiing heeft om de paar meter een opening waar (jonge) vis doorheen kan.

In uitzonderlijke gevallen waar is aangetoond dat het verwijderen van bodemwoelende vissen direct leidt tot het herstel van de watervegetatie, kan het waterschap overgaan tot het actief verwijderen van deze vissen. Dit gebeurt in goede afstemming met de visrechthebbenden. Onttrokken vissen worden indien mogelijk verhuist naar watergangen waarin het waterschap een lagere ambitie na streeft t.a.v. de waterkwaliteit.

3. Aalreservaten

Het waterschap gaat aan de slag met aalreservaten binnen haar beheergebied, daar waar de ligging van het gebied en de reeds aanwezige waterkwaliteit geschikt zijn als opgroeigebied voor jonge paling. Deze aalreservaten komen als aanvulling op het vismigratieplan. Het vismigratieplan focust zich op migratiemogelijkheden de doelsoorten waaronder aal. Voor gebieden die benoemd worden als aalreservaat is het waterschap actiever op het creëren van geschikt habitat, migratiemogelijkheden, beheer en onderhoud, monitoring, onderzoeken en communicatie. Door middel van dergelijke reservaten draagt het waterschap ook bij aan nationale en internationale trajecten zoals de beneluxbeschikking en Nederlandse Aalbeheerplannen.

4 Visserij

4.1 Visserijbeheer, taak sport- en beroepsvisserij

De huurder van het visrecht is verantwoordelijk voor het visserijbeheer. Visserijbeheer is het plannen en uitvoeren van maatregelen ten behoeven van de sport- en beroepsvisserij. Dit betreft o.a. het onttrekken en/of uitzetten van vissen, het bereikbaar maken en houden van het water en maatregelen om vis te beschermen zoals het plaatsen van vissenbossen.

Vooral het onttrekken en uitzetten van vissen hebben een direct effect op de visstand en zijn daarmee van invloed op het visstandbeheer dat het waterschap uitvoert. Dit uit zich meestal in conflicterende belangen; brasem en karper zijn geliefde sportvissen, maar vanuit waterkwaliteit is een te groot bestand aan deze vissoorten onwenselijk. Een ander voorbeeld is de onttrekking van paling, wanneer het waterschap juist maatregelen neemt om de teruglopende aantallen glasaal tegen te gaan. Anderzijds kan het maken van gezamenlijke afspraken rondom uitzet en onttrekkingen, zondering van gebieden en maatregelen ter verbetering van het vishabitat juist leiden tot verbetering.

Om de belangen en doelen van visstandbeheer en visserijbeheer te stroomlijnen worden visplannen opgesteld. In een visplan worden de voorgenomen maatregelen, zoals de uitzet of het onttrekken van vis, opgenomen en gezamenlijke afspraken vastgelegd. In de keur is het opstellen van visplannen (in de keur ‘visstandbeheerplan’ genoemd) verplicht gesteld, o.a. om vis te mogen uitzetten of onttrekken. Echter worden er geen visplannen in ons beheergebied opgesteld of om gevraagd. Daarmee heeft het waterschap geen zicht op de hoeveelheid vis die wordt onttrokken of uitgezet.

Het waterschap ziet visserijbeheer als een belangrijke schakel in het visstandbeheer. Op dit moment vindt er beperkt overleg plaats met sport- en beroepsvisserij. Door middel van goed contact met de sport- en beroepsvisserij, het maken van gezamenlijke afspraken en het vastleggen van afspraken in visplannen wil het waterschap werken aan een goede samenwerking die zowel visstandbeheer en visserijbeheer ten goede komt. De visplannen vormen daarmee een middel om weer actief in gesprek te gaan.

Artikel 3.11 Visverbod

1. Het is verboden zonder watervergunning van het bestuur:
   a. vis uit te zetten in of te onttrekken aan oppervlaktewaterlichamen;
   b. vaste vistuigen te plaatsen in oppervlaktewaterlichamen;
   c. te vissen anders dan met een hengel in oppervlaktewaterlichamen.
2. Het verbod in het eerste lid geldt niet indien de visserij wordt uitgeoefend op basis van en in overeenstemming met een door het bestuur goedgekeurd visstandbeheerplan.
3. Het bestuur kan nadere regels stellen met betrekking tot de vorm en inhoud van het visstandbeheerplan.

Figuur 16: Tekst uit de actuele keur van WSHD (2014)(visstandbeheerplan wordt landelijk als ‘visplan’ aangeduid).

4.2 Visrechten: huur en verhuur

Verhuurders en huurders van het visrecht
Het visrecht is een recht om te vissen, zoals juridisch beschreven in de Visserijwet 1963. Het visrecht is voorbehouden aan de visrechthebbende. De visrechthebbende is de eigenaar van de

grond onder het water, de eigenaar van een heerlijk visrecht (eeuwigdurend visrecht) of degene die het visrecht huurt van de eigenaar. Visrechten worden voornamelijk uitgegeven aan sportvisverenigingen en beroepsvissers.

Op basis van de Visserijwet zijn er vier maatregelen die de visrechthebbenden zelf kan uitvoeren:
- Onderzoek naar de visstand
- Vis uitzetten
- Vis onttrekken
- Nadere regels stellen ten aanzien van bevissing

De huurders van de visrechten zijn daarmee een belangrijke partij die soms grote invloed kunnen hebben op de ecologische waterkwaliteit.

Het waterschap geeft voornamelijk visrechten uit in de hoofdwatergangen en een aantal grote wateren. Daarnaast worden visrechten verhuurd door gemeenten en natuurorganisaties.

Aanvullende regels huurovereenkomsten
Bij de verhuur van de visrechten heeft het waterschap de mogelijkheid om regels mee te geven aan de huurder, bijvoorbeeld met betrekking tot het uitzetten van vis en uitvoeren van onderzoek. De huidige huurovereenkomsten kunnen niet éénzijdig worden aangepast, omdat ze van rechtswege elke 6 jaar worden verlengd. Alleen bij gezamenlijke instemming kan een aanpassing in lopende huurovereenkomsten worden doorgevoerd. Een aantal zaken is geregeld in de keur, zoals een verbod op het uitzetten van vis. De juridische grond ervan wordt soms door de visserij in twijfel getrokken.

Het is dan ook wenselijk dat er meer helderheid ontstaat over de lopende huurovereenkomsten en de verhouding tussen verschillende juridische documenten (visserijwet, keur, huurovereenkomsten etc.).

4.3 Sportvisserij

De grootste vereniging van Nederland
Sportvisserij is een van de grootste belanghebbenden groep binnen ons gebied. In heel Nederland zijn er ruim 1,7 miljoen sportvissers actief, ongeveer 40% is aangesloten bij een sportvisvereniging. De gemiddelde sportvisser vist 15x per jaar en het meest wordt gevist op witvis en karpers (sportvisserijnederland.nl).

In het beheergebied van waterschap Hollandse Delta zijn >10 hengelsportverenigingen (HSV's) actief. Negen HSV's aangesloten bij de federatie Sportvisserij Zuidwest Nederland, welke de belangen van de HSV's behartigt. Sportvisserij Zuidwest Nederland is daarmee het aanspreekpunt voor het waterschap om in gesprek te gaan met de sportvisserij.

Waardevol sportviswater
In ons gebied is ook zeer bijzonder hengelsportwater aanwezig, zoals het Kanaal door Voorne. Hier vinden regelmatig grote en belangrijke, zelfs Europese, viswedstrijden plaats. Dit kanaal is zeer voedselrijk omdat het grootste gedeelte van Voorne Putten hierop uitmaalt en er bovendien een rioolwaterzuivering op loost, waardoor er een hoge biomassa aan vissoorten als brasem zit. Daarnaast is het kanaal strak en eenvormig ingericht en zijn op gelijke afstand steigers geplaatst waardoor het uitermate geschikt is voor wedstrijden. Diezelfde kenmerken en de beperkte ruimte vanuit waterbeheer en vanuit visserij maken het daarentegen erg lastig om hier een goede ecologische waterkwaliteit te krijgen.

Ook het Oostvoornse meer is een populair viswater. Deze voormalige zeearm is nu een meer van 270 hectare groot, bestaande uit brak water. Al lange tijd worden hier bruine forellen en regenboogforellen uitgezet ten behoeve van de sportvisserij. Het betreft daarmee uniek viswater voor het vissen op forel en geniet internationale bekendheid.

Onttrekken en uitzetten van vis

Over het algemeen wordt aangenomen dat onttrekking door sportvisserij beperkt is en weinig impact heeft op de visstand en daarmee op de waterkwaliteit. Wel wordt door diverse clubs vis uitgezet en daarvan kan de impact groot zijn. Voor uitzet is ontheffing nodig voor de Keur en dit wordt door vergunningverlening getoetst.

Specialisme	**%**
Witvisser	16
Karpervisser	14
Snoekbaarsvisser	7
Roofvisser	7
Palingvisser	7
Vliegvisser	3
Wedstrijdvisser	3

Figuur 17: specialismen binnen de sportvisserij (Bron: Sportvisserijnederland.nl)

Op basis van cijfers van sportvisserij Nederland is bekend dat de vissoorten brasem en karper geliefd zijn onder sportvissers (Figuur 17). Sommige clubs zetten deze vissen actief uit in hun water. Dit gebeurt veelal zonder toestemming, over het hele beheersgebied. Het uitzetten van deze vissoorten kan een grote negatieve impact hebben op de waterkwaliteit en ecologie. Inmiddels heeft het waterschap uitzetten van vis zonder toestemming verboden in sommige huurovereenkomsten. Lang niet alle wateren worden echter verhuurd door het waterschap. In de keur is daarom opgenomen dat het uitzetten van vis zonder toestemming verboden is (Figuur 15). Landelijk is er discussie over of dat wel houdbaar is, de visserijwet geeft de visserij alle rechten om zelf te beslissen wat ze met de vis willen doen of niet.

Gesprek, begrip en zonering

Zoals reeds besproken in paragraaf 3.4 blijkt uit overleg met Sportvisserij Zuidwest Nederland dat er wederzijds begrip is over de gewenste visbestanden. Zij geven aan dat de sportvisserij kan mee bewegen met aanpassingen van het watersysteem; ook helder en plantenrijk water kan een interessant sportvisbestand bieden, bestaande uit roofvis als snoek en plantminnende vissoorten zoals de zeelt. Het is dan ook vooral van belang dat wordt gekeken naar zonering; in welke watergangen streven we een helder en plantenrijk watersysteem na en in welke watergangen accepteren (en waarderen) we een meer troebel watersysteem met een hogere biomassa aan vissoorten zoals de brasem. Verder hanteert de sportvisserij de Richtlijn uitzet karper, waarin op basis van het watersysteem wordt bekeken hoeveel karper uitgezet zou kunnen worden. Als waterschap willen wij inzetten op goed overleg om te komen tot de juiste afspraken.

Figuur 18 Sportvisserij in het beheergebied.

Lokvoer, lokaal bekeken

In de witvis- en karpervisserij is het gebruik van lokvoer een veel toegepaste vismethode. Met gebruik van lokvoer worden voedingstoffen aan het watersysteem toegevoegd en kan daarmee een negatief effect hebben op de waterkwaliteit. Dit effect is sterk afhankelijk van de hoeveelheid die wordt gebruikt, het watersysteem en de aanwezige waterkwaliteit.

Vooral in kleine stagnante wateren kan het effect substantieel zijn. Ophoping van voedingsstoffen kan leiden tot troebel water, een dikke sliblaag en de vorming van kroos en (blauw)algen. Deze omstandigheden kunnen weer leiden tot zuurstofloosheid, ziektes en vissterfte.

In veel beviste wateren waar waterkwaliteitsproblemen zich voordoen of dreigen te ontwikkelen kan het gebruik van lokvoer van substantiële invloed zijn. Wanneer dit in de nutriëntenbalans inderdaad gekwantificeerd kan worden, dan kan in goed overleg met de sportvisserij worden besloten het gebruik van lokvoer lokaal te verbieden.

Lood, landelijke richtlijn

In de visserij is lood een veelgebruikt materiaal om vislijn en (kunst)aas te verzwaren. Wanneer een lijn breekt blijft het lood achter in het watersysteem. Lood is een giftige en vervuilende stof die niet wenselijk is in het watersysteem. Vooralsnog worden loodconcentraties in het beheergebied van waterschap Hollandse Delta niet overschreden en daarmee vormt ophoping van lood nog geen probleem. Toch wil het waterschap de toevoer van gebiedsvreemde en vervuilende stoffen zoveel mogelijk beperken.

Ook vanuit de visserij is men zich bewust van de negatieve gevolgen van lood in het watersysteem. Zo is Sportvisserij Nederland al langere tijd bezig met bewustwordingscampagnes en het promoten van gebruik van alternatieven. Samen met de Unie van Waterschappen wordt op het moment van schrijven gewerkt aan een Europees loodverbod dan vanaf 2027 in werking zou moeten treden.

4.4 Beroepsvisserij

Beroepsvissers
Er zijn drie beroepsvissers in het beheergebied van de Hollandse Delta actief. Een op het grootste gedeelte van de Hoekse Waard, een op delen van Voorne Putten en een op het Zuiderdiep. De huurovereenkomsten van deze beroepsvissers lopen van rechtswege door en kunnen niet zomaar opengebroken worden.

Onttrekken en uitzetten van vis
De samenwerking in Visstand Beheer Commissies (VBC) met de beroepsvissers is in het verleden stopgezet. Hierdoor is momenteel niet goed in beeld in welke mate ze actief zijn en hoeveel vis er onttrokken wordt. Over het algemeen onttrekken de beroepsvissers substantiële hoeveelheden vis uit ons systeem. Vooral paling en in mindere mate ook snoekbaars, wolhandkrabben en rivierkreeften. Daar tegenover staat dat beroepsvissers jonge pootaal uit de rivieren vangen en daarmee zelf hebben uitgezet in de polders/plassen. In diverse delen van ons gebied zal paling vooral voorkomen dankzij de uitzet door beroepsvissers. De impact hiervan op onze watergangen is onduidelijk. Het opkweken en oogsten van paling kan bijdragen aan het verlagen van de voedselrijkdom en het uitzetten van paling is positief voor de biodiversiteit. Het onttrekken van bijvoorbeeld grote hoeveelheden snoekbaars kan het ecologisch evenwicht echter aanzienlijk verstoren.

Visplannen en kennis benutten
Om meer grip te krijgen op uitzettingen en onttrekkingen wil het waterschap beter in contact staan met de beroepsvisserij (zie ook hoofdstuk 8). De beroepsvissers zijn al vele decennia actief in het beheergebied en het heerlijk visrecht loopt al veel langer terug. Daarmee heeft de beroepsvisserij een enorme hoeveelheid gebiedskennis en -ervaring, die benut kan worden in het uitvoeren van ons visstandbeheer. Eén van de manieren om hier vorm aan te geven is het werken met visplannen. Een visplan geeft aan wat er het afgelopen is uitgevoerd aan maatregelen, wat er het komende jaar is voorgenomen en welke afspraken er gemaakt zijn tussen waterschap en beroepsvisser. Het waterschap wilt de (her)introductie van visplannen gebruiken om het contact te versterken en op periodieke basis met elkaar het gesprek aan te gaan.

Beroepsvisser als onderzoeker
Die kennis en ervaring kan ook op andere wijze benut worden; de lokale beroepsvisser wordt zoveel mogelijk ingezet ten behoeve van visonderzoeken in hun gebied in opdracht van het waterschap. Dit kan in een directe opdracht of als onderaannemer van een andere opdrachtnemer. Dit geldt voor de inzet in het gebied waar de beroepsvisser actief is en indien mogelijk ook in aangrenzende gebieden.

Schaaldiervisrechten
Net als in de rest van (voornamelijk west) Nederland komen in he t beheergebied van Waterschap Hollandse Delta uitheemse Amerikaanse rivierkreeften voor. Er is op dit moment nog geen aanleiding tot maatregelen. De dichtheden zijn relatief laag en schade aan assets of de waterkwaliteit en biodiversiteit is zeer beperkt. Het waterschap geeft mede daarom geen schaaldiervisrecht uit. De beroepsvisserij mag rivierkreeft die wordt gevangen als bijvangst meenemen.

4.5 Visserij vrije zones

De visrechthebbende mag overal vissen waar deze wil binnen het gehuurde water. Dus ook bij vispassages en andere waterkunstwerken. Vispassages zijn bedoeld om vis van het ene gebied naar het andere gebied te helpen. Ze vormen daarmee tevens een trechter waar de vis doorheen moet en daarmee een puntlocatie waarvan een visser weet dat vis zich hier op houdt. Het passeren van een vispassage vraagt van vissen een aanvullende inspanning, welke voor de ene soort meer inspanning vraagt dan de andere. Het is dan ook niet wenselijk dat vissen extra gehinderd worden in het zoeken naar de ingang van de vispassage of in het passeren ervan. Dat sportvissers op dergelijke plekken vissen zal ecologisch gezien geen grote impact hebben, maar voor het passagesucces niet wenselijk. De impact van beroepsvisserij kan echter veel groter zijn, wanneer vangtuigen direct voor, achter of in de buurt van een vispassage worden geplaatst. Landelijk gezien ligt er een voornemen om op korte termijn een visserij vrije zone van 250m aan te houden bij alle migratievoorzieningen in de binnenwateren omdat vissen hiermee een betere kans krijgen vispassages te kunnen passeren (clo.nl). Gezien het beperkte effect van de sportvisserij wordt overlegd of daarvoor een aangepaste visserij vrije zone kan worden gehanteerd.

Het betreden van sluiskolken, sluizen, gemalen, stuwen en vispassagevoorzieningen (of enig ander kunstwerk ten dienste van de waterhuishouding) is verboden. Het is tevens verboden om vistuigen binnen een afstand van 20 meter van voormelde kunstwerken te plaatsen.

Figuur 19: Verbod zoals opgenomen in de nieuwe standaard huuroverkomsten, momenteel alleen van toepassing voor de Hoeksche Waard (d.d. juli 2022).

Nieuwe standaard huurovereenkomst

In de nieuwe standaard huurovereenkomst voor de sportvisserij, die tot nu toe alleen is toegepast in de Hoeksche Waard, is opgenomen dat er 20m afstand moet worden gehouden tot kunstwerken. In andere overeenkomsten worden verschillende andere afstanden genoemd. Soms houdt het visrecht gewoon op, op een bepaalde afstand van belangrijke kunstwerken. Dit soort wisselende, lokale afspraken zijn echter zeer lastig te handhaven. Daarom volgt het waterschap landelijk beleid, richtlijnen en wetgeving, zodra deze in werking treed. Op landelijk niveau wordt gesproken met de sport- en beroepsvisserij, de Unie van Waterschappen en het Ministerie van LNV over het hanteren van een vaste visserij vrije zone rondom waterkunstwerken. Deze zone kan mogelijk verschillen voor sport- en beroepsvisserij.

4.6 Beleid Visserij

In onderstaand kader zijn de beleidspunten samengevat, daaronder volgt een korte toelichting per punt.

Beleidspunten visserij

Visserij kan van invloed zijn op de visstand en daarmee effect hebben op het behalen van de doelstellingen van het waterschap. Het waterschap:

4. gaat aan de slag met het beter in beeld krijgen van de visrechten en huurovereenkomsten en hoe deze zich verhouden ten opzichte van de keur en visserijwet. Met als doel onze belangen beter te borgen bij vernieuwing van overeenkomsten en beter in gesprek te kunnen gaan met sport- en beroepsvisserij;
5. is bereid om in overleg met de visserijsector te komen tot een zonering voor viswater.
6. staat achter de landelijke initiatieven voor het promoten van alternatieven voor vislood en het toewerken naar een loodverbod.
7. volgt landelijk beleid, richtlijnen en wetgeving ten aanzien van visserij vrije zones, zodra deze in werking treed. Deze afspraken zullen waar mogelijk worden overgenomen in (nieuwe) huurovereenkomsten, legger en keur.

Rechten en plichten
Het waterschap gaat aan de slag met het beter in beeld krijgen van de verhoudingen tussen verschillende juridische documenten, te weten de Visserijwet, de keur, visrechten en huurovereenkomsten. Met als doel onze doelstellingen beter te borgen en beter in gesprek te kunnen gaan met sport- en beroepsvisserij. Vanuit een duidelijker beeld kan het waterschap beter afspraken maken met de sector en worden gemaakte afspraken vastgelegd door middel van visplannen.

Zonering in (sport)viswater
Het waterschap is bereid om in overleg met de sportvisserij te komen tot een zonering, waarbij de waterkwaliteitsdoelen (deels) worden losgelaten ten behoeve van waardevol sportviswater. Zoals dat in het Kanaal door Voorne nu al het geval is. Daar tegenover staat dat de sportvisserij op andere locaties meewerkt aan het komen tot helder en plantenrijk water. Het waterschap is daarbij in principe terughoudend bij het uitgeven van nieuwe visrechten maar kan deze inzetten als mogelijk ruilmiddel om in andere gebieden meer nadruk te kunnen leggen op andere ecologische waarden.

Lood
Als waterschap staan wij achter de landelijke initiatieven voor het promoten van alternatieven voor vislood en het toewerken naar een loodverbod. Gezien de inzet vanuit de visserij, de landelijke afstemming die plaatsvindt en het gebrek aan urgentie in ons watersysteem zien wij geen reden tot het nemen van aanvullende maatregelen specifiek voor ons beheergebied. In het contact met de visserij zullen de vorderingen op het verbieden van lood en het werken met alternatieven op de agenda blijven staan en waar mogelijk kan het waterschap deze transitie stimuleren en/of faciliteren.

Visserij vrije zones
Het waterschap volgt landelijk beleid, richtlijnen en wetgeving, zodra deze in werking treed. Deze afspraken zullen waar mogelijk worden overgenomen in (nieuwe) huurovereenkomsten, legger en keur. Aanvullend hierop worden alle vispassages voorzien van een bord met informatie, waarop tevens de visserijvrij zone staat benoemd of afgebeeld.

5 Exotische vissoorten

5.1 Definitie exoot

Een belangrijk thema wanneer we werken aan het verbeteren van de visstand is ‘exoten’. Een exoot is een plant- of diersoort die:
- van nature niet voorkomt in Nederland;
- door menselijk handelen in Nederland terecht is gekomen.

De meeste exoten kunnen hier niet overleven en/of zijn niet in staat zich voort te planten. Daarmee zal de impact van deze soorten op het ecosysteem beperkt zijn. Maar er zijn ook exoten die juist goed gedijen in ons klimaat en de inrichting van ons landschap en ook in staat zijn zich onder deze omstandigheden voort te planten. Omdat deze soorten nieuw zijn, is de kans groot dat eventuele roofdieren hen in eerste instantie nog niet als prooi zien. Daarmee kunnen deze soorten zich in korte tijd snel verspreiden en vermenigvuldigen. Deze soorten worden ‘invasieve exoten’ genoemd. Deze soorten zullen een plek innemen in het bestaande ecosysteem, waarmee ze concurreren met inheemse soorten en eventueel schade kunnen veroorzaken.

Een voorbeeld zijn exotische grondels, zoals de zwartbekgrondel. Deze bodemvis is afkomstig uit het stroomgebied van de Donau. Door de aanleg van het Main-Donaukanaal heeft de soort zich tot in Nederland weten te verspreiden. De soort is nu veelvuldig in onze wateren aanwezig en concurreert met o.a. de inheemse rivierdonderpad.

Wie is verantwoordelijk?
De provincie is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor het maken van Exotenbeleid ten aanzien van de soorten op de Europese unielijst. In de uitvoering hiervan zal zij naar verwachting teken moeten delegeren naar terreinbeheerders en waterschappen.

5.2 Exotische vissoorten binnen het beheergebied

Ook in het beheergebied van waterschap Hollandse Delta komen exoten voor. Sommige zijn hier onbedoeld terecht gekomen, zoals Amerikaanse rivierkreeften en de zwartbekgrondel. Andere zijn- of worden nog steeds bewust uitgezet. Een voorbeeld hiervan is de graskarper die vooral in het verleden is uitgezet voor het terugdringen van de dichte watervegetatie. De STOWA heeft recent onderzoek uitgevoerd naar >95 situaties waarin graskarpers zijn ingezet in het beheren van waterplanten. Daaruit blijkt dat het effect van graskarpers op de watervegetatie per bekend project zeer wisselend is, variërend van geen effect tot het volledig verdwijnen van onderwatervegetatie. En daarmee een ongeschikte toepassing is in waterbeheer. Op Goeree Overflakkee is het vermoeden dat de inzet van graskarpers van substantiële invloed is geweest op het grotendeels verdwijnen van de voorheen uitbundige watervegetatie. Inmiddels geldt er een landelijk verbod op het uitzetten van graskarpers, tenzij het gaat om geïsoleerd water en met toestemming van de eigenaar. Graskarpers zijn echter gemakkelijk te verkrijgen bij tuincentra en worden vermoedelijk regelmatig uitgezet door (onwetende) burgers in geïsoleerde wateren. Helaas wordt de graskarper hierdoor ook aangetroffen in kwetsbare wateren zoals de Gaatkensplas.

Een ander voorbeeld is het actief uitzetten van salmoniden in het Oostvoornse meer. De beekforel of zeeforel komt van nature voor in Nederland. De regenboogforel en andere (onder)soorten komen hier niet van nature voort. Van deze soorten is bekend dat zij zich niet in Nederland kunnen voortplanten. Het Oostvoornse meer is een (inter)nationaal bekend sportviswater. Dankzij de geïsoleerde ligging is de kans op verspreiding van de uitgezette vissen minimaal. De aanwezigheid van deze exotische soorten leidt in dit water niet tot een verminderde KRW score.

5.3 Beleid

In onderstaand kader zijn de beleidspunten samengevat, daaronder volgt een korte toelichting per punt.

Beleidspunten exoten
Het waterschap:
8. Staat uitzet van exotische vissoorten in beginsel niet toe, behalve in uitzonderlijke situaties.
9. Sluit zich aan bij het landelijk verbod op het uitzetten van graskarpers.

Uitzet exotische vissoorten: nee, tenzij
Het niet is toegestaan om soorten die genoemd zijn op de Europese unilijst van exoten te vangen, te verplaatsen of in het bezit te hebben. Daarnaast staat het waterschap het in de basis niet toe niet-inheemse soorten actief uit te zetten, zeker wanneer het onbekend is wat de gevolgen hiervan kunnen zijn. Een uitzondering kan worden gemaakt voor specifieke locaties en soorten, daar waarvan bekend is dat soorten zich niet kunnen verspreiden of een risico voor de omgeving kunnen vormen en er een ander belang mee gediend wordt. Hier zal het waterschap bestuurlijk toestemming voor moeten geven.

Graskarper
Voor de uitzet van graskarper sluit het waterschap zich aan bij het landelijke verbod op het uitzetten van graskarpers. Daarnaast wordt graskarper die wordt gevangen tijdens onderzoeken direct verwijderd uit het betreffende water. Verder zetten we in op communicatie en bewustwording bij burgers en gemeentes.

6 Vismigratie

6.1 Belangrijkste vismigratieroutes passeerbaar

Met betrekking tot vismigratie is onderstaande concrete ambitie opgenomen in het waterbeheerprogramma 2022-2027.

"Tijdens de planperiode zullen we ook verdere stappen zetten op het thema vismigratie. Door de vele kunstwerken waarmee het water wordt doorgespoeld of juist wordt vast gehouden worden vissen gehinderd in hun verspreiding. Ze kunnen daardoor niet bij hun gewenste paai-, opgroei-, voedsel- of overwinteringsgebieden komen. ***Om meer mogelijkheden voor vissen te realiseren om zich ongehinderd tussen de rivieren en door ons gebied te bewegen, zullen we de vismigratieroutes in kaart brengen. Op basis van deze informatie gaan we deze planperiode aan de slag om de vijf belangrijkste vismigratieroutes vispasseerbaar te maken****"*

Definitie vispasseerbaar
Onder vispasseerbaar verstaan we dat een kunstwerk twee richtingen op (tweezijdig) passeerbaar is voor vissen, waarbij vissen veilig, onbeschadigd en zonder significante vertraging en energieverlies kunnen passeren. Significante vertraging of energieverlies houdt in dat een vis zoveel tijd of energie verliest bij het passeren van een knelpunt dat het daarna niet in staat is zijn weg te vervolgen of levenscyclus te voltooien in geval van paaimigratie.
Een kunstwerk kan vispasseerbaar worden gemaakt middels een vispassage die als bypass rond een kunstwerk wordt aangelegd. In geval van schut- en spuisluizen kan in bepaalde gevallen het beheer van de sluis zodanig worden aangepast dat deze passeerbaar zijn. In geval van gemalen verloopt de route de polder uit voor veel vissen door de gemaalpomp, vrijwillig of onvrijwillig, omdat alle debiet door de pomp gaat. Hiervoor zijn tegenwoordig visvriendelijke (ook wel visveilige) pompen beschikbaar. Middels het handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen (vastgesteld D&H d.d. 13-4-21) worden pompen en gemalen bij nieuwbouw en renovatie standaard met een visvriendelijke pomp uitgerust bij WSHD.

Het handelingskader hanteert de volgende aanpak in het visvriendelijk maken van gemalen:
- Nieuwe gemalen worden direct visveilig en (waar mogelijk) tweezijdig vispasseerbaar gemaakt;
- Bij vervanging van een gemaal of pomp wordt indien mogelijk een visveilige pomp of vijzel toegepast. Als dat niet mogelijk is worden visvriendelijke maatregelen genomen, die vissen weren;
- Enkel in geval van calamiteiten waarbij een gemaal of pomp direct vervangen of hersteld moet worden geldt een uitzondering voor het toepassen van visvriendelijke pompen of vijzels.

Vismigratie bij WSHD
Het beheergebied van waterschap Hollandse Delta heeft een bijzondere ligging (zie onderstaande afbeelding). Op de grens van zoet en zout, omringd door rivier- en zeewater. Een van nature hoog dynamische omgeving, volledig onder de invloed van de afvoer van de rivieren en de getijden van de zee. Een belangrijke overgangszone voor vissen die voor het voltooien van hun levenscyclus tussen zoet en zout water migreren. Daarnaast zijn er ook vissoorten die hun hele levenscyclus in het zoete water voltooien. Ook deze soorten moeten kunnen migreren tussen paaigebieden, opgroeihabitat, overwinteringsplekken en gebieden waar ze voedsel kunnen vinden.

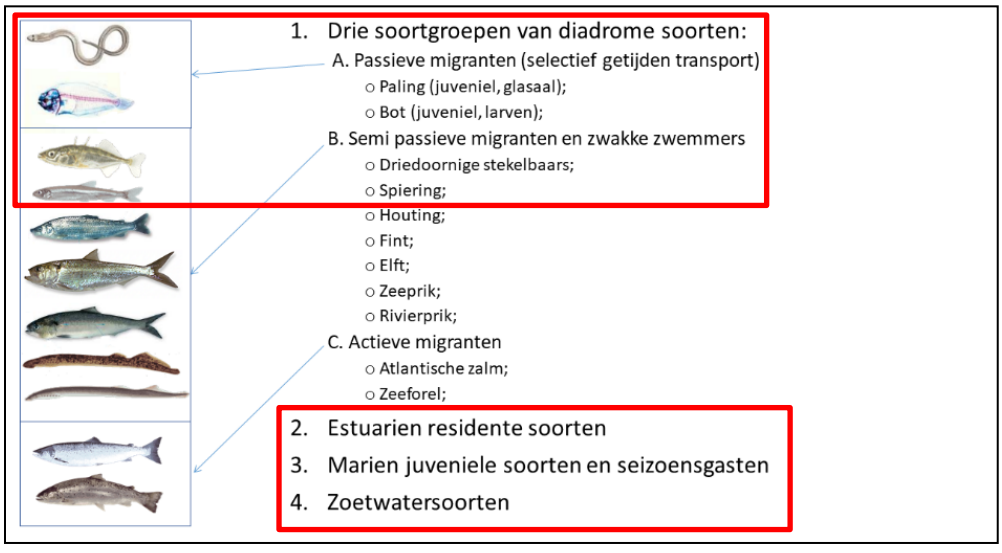
De belangrijkste obstakels voor vismigratie tussen rivieren en polders, maar soms ook tussen polders onderling, worden gevormd door gemalen en stuwen. Vissen kunnen niet tegen een gemaalstroom of vallend stuwwater inzwemmen, wel kunnen ze zich stroomafwaarts mee laten nemen door de pomp van het gemaal heen of zich over stuw laten vallen. Daarnaast zijn veel

(oude) gemaalpompen niet visvriendelijk zodat een deel van de vissen die zich, vrijwillig of onvrijwillig, door de gemaalstroom laten mee stromen dit niet overleefd. Dit is eenrichtingsverkeer en op die manier is het beheergebied in feite versnipperd in losse peilvakken die voor vissen niet te bereiken zijn. Waterschap Hollandse Delta streeft naar ontsnippering en het voorkomen van verdere versnippering van het watersysteem.

Doelsoorten

Deze unieke ligging van de eiland omgeven door rivier en zee is ook bepalend voor de visstand in onze wateren en de wateren om ons heen. Zo komen er relatief veel soorten voor die in hun voortbestaan afhankelijk zijn van de verbinding tussen zoet en zout. Bijvoorbeeld de paling; een fascinerende vissoort die vanuit het zoete water naar de andere kant van de wereld zwemt om zich voort te planten en als glasaaltje weer terugkomt. Daarnaast zijn er nog soorten die van de (brakke) overgangszones gebruik maken zoals estuariene residente soorten en mariene seizoensgasten. Voorbeelden zijn de brakwater grondel, harder en zeebaars. Ten slotte zijn er de potadrome soorten, die hun hele leven in zoet water verblijven, zoals de snoekbaars en de blankvoorn. Onderstaand overzicht geeft een overzicht van doelsoorten (rode kaders). Voor het afleiden van de vismigratieroutes is voornamelijk gebruik gemaakt van de diadrome doelsoorten, deze soorten gebruiken de hele route van het zoute buitenwater tot in de zoete haarvaten. Als de routes tweezijdig passeerbaar zijn voor deze soorten dan profiteren de andere soortgroepen daar ook van.

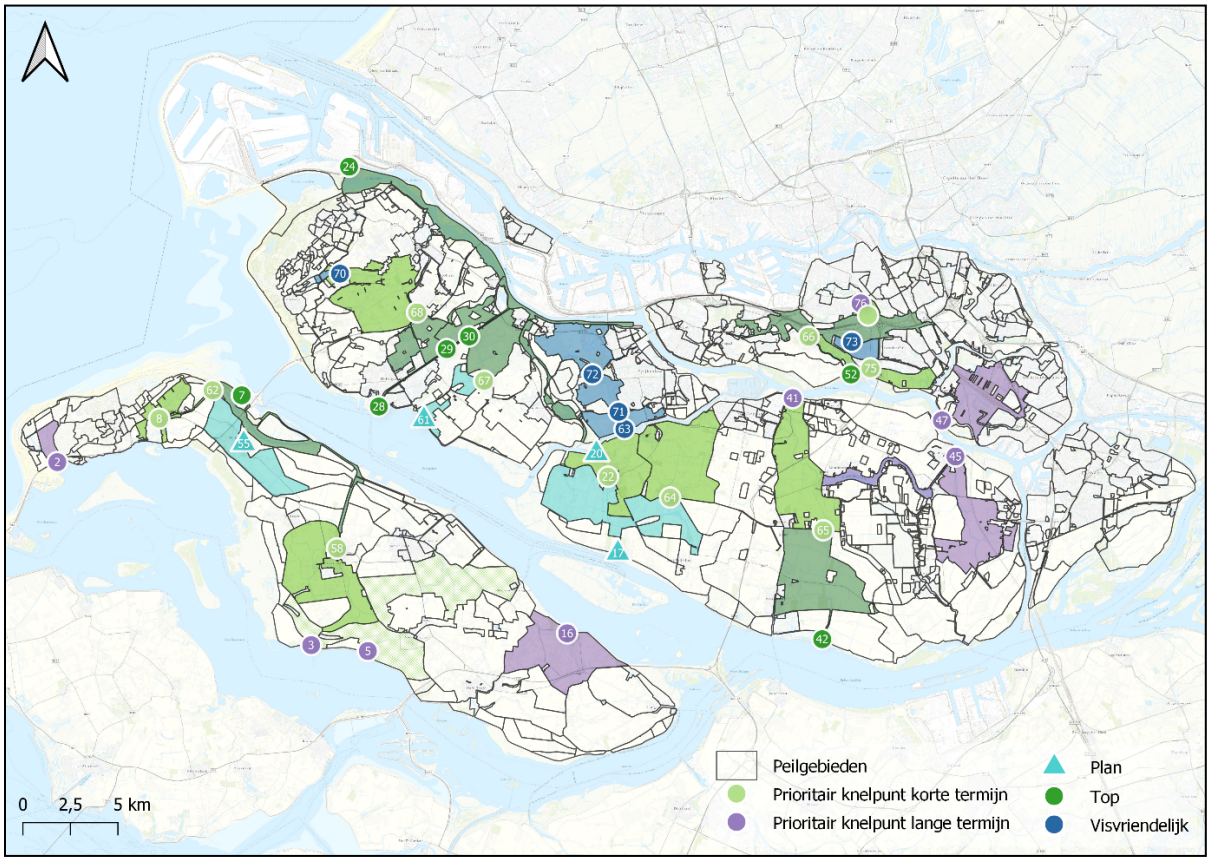

Prioritering vismigratieroutes
In 2016 is een studie afgerond waarin een inventarisatie van vismigratieknelpunten en -routes, mogelijke maatregelen en een grove inschatting van de kosten is gemaakt. Sinds 2016 zijn er een aantal onderzoeken uitgevoerd waardoor er nu betere gegevens beschikbaar zijn van o.a. het aanbod van de doelsoorten en de beschadigende werking van een aantal gemalen. Hierdoor was een update van de studie uit 2016 gewenst en ook was er behoefte aan een nadere uitwerking van de maatregelen en kosten.

Er is een analyse uitgevoerd op basis van beschikbare informatie over de volgende aspecten die voor vismigratie van belang zijn:

- Debiet/capaciteit waterafvoerpunten (aantrekkende werking op doelsoorten);
- Aanwezigheid geschikt leefgebied in achterland (habitat);
- Grootte achterliggend gebied bereikbaar via maximaal 3 kunstwerken (inclusief eerste barrière);
- Aanbod van de doelsoorten bij de waterafvoerpunten;
- Visvriendelijkheid gemalen (vis moet levend weer terug kunnen, indien nodig met aanpassing pomp).

Op basis van analyse van bovenstaande gegevens zijn in een aantal werksessies pragmatische afwegingen en keuzes gemaakt ten aanzien van de belangrijkste vismigratieroutes en de daaruit volgende prioritaire knelpunten. De gegevens zijn niet eenvoudig 1 op 1 op elkaar te leggen, daarom is er voor gekozen om in een aantal werksessies de betreffende locaties eiland voor eiland te bespreken, de beschikbare informatie per knelpunt bij elkaar te leggen en op die manier keuzes te maken, op basis van de aanwezige expertise in het projectteam. Dit heeft geresulteerd in een lijst met geprioriteerde vismigratieroutes en -knelpunten. Op onderstaande kaart zijn de knelpunten (gekleurde bolletjes) en de peilvakken die bereikbaar worden (gekleurde vlakken) weergeven. De kleurcoderingen zijn onder de kaart in de legenda toegelicht.

Legenda kaart

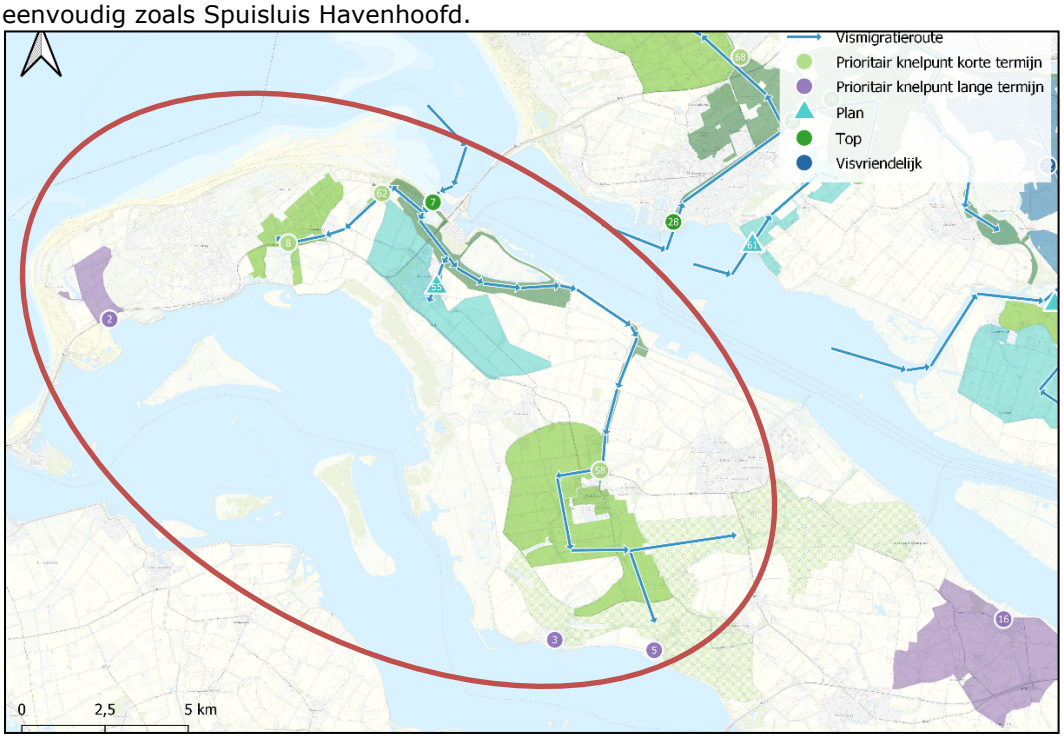
Donker groen: Top lijst prioritaire knelpunten (voordeuren vismigratieroutes, korte termijn 2022-2027 aanpakken).
Licht groen: prioritaire knelpunten in het verlengde van de top lijst knelpunten, ook aan te pakken op de korte termijn (2022-2027)
Paars: prioritaire knelpunten in andere peilgebieden, aan te pakken op langere termijn (na 2027)
Grijs: Niet voldoende aanbod / achterland minder geschikt / debiet of achterland te klein / anders: niet tweezijdig passeerbaar maken, wel visvriendelijk maken via handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen wanneer renovatie zich voordoet.
Donker blauw: reeds vispasseerbaar gemaakt.
Licht blauw: geprogrammeerd om vispasseerbaar te maken (punt 17 Gemaal de Eendragt, punt 55 gemaal Stellendam punt 20 Piershilse gat en punt 61 gemaal Oudenhoorn).

Stip op de horizon
In het uitvoeringsplan vismigratie is een analyse gedaan van de migratieknelpunten op basis van afvoercapaciteit, achterliggend gebied (grootte en kwaliteit), aanbod van de doelsoorten en visvriendelijkheid van de gemalen. Dit heeft geleid tot een lijst van 13 prioritaire vismigratieroutes, met bijbehorende knelpunten lijst.

Van het bereikbaar maken van deze gebieden voor diadrome vissoorten zal de gehele visgemeenschap profiteren, waaronder de potadrome soorten (uitsluitend zoetwater), estuariene residente soorten en mariene seizoensgasten. Dit geeft een impuls aan een gezonde en gevarieerde visstand en zal daarmee bijdragen aan het behalen van de KRW-doelstellingen en biodiversiteitsdoelstellingen.

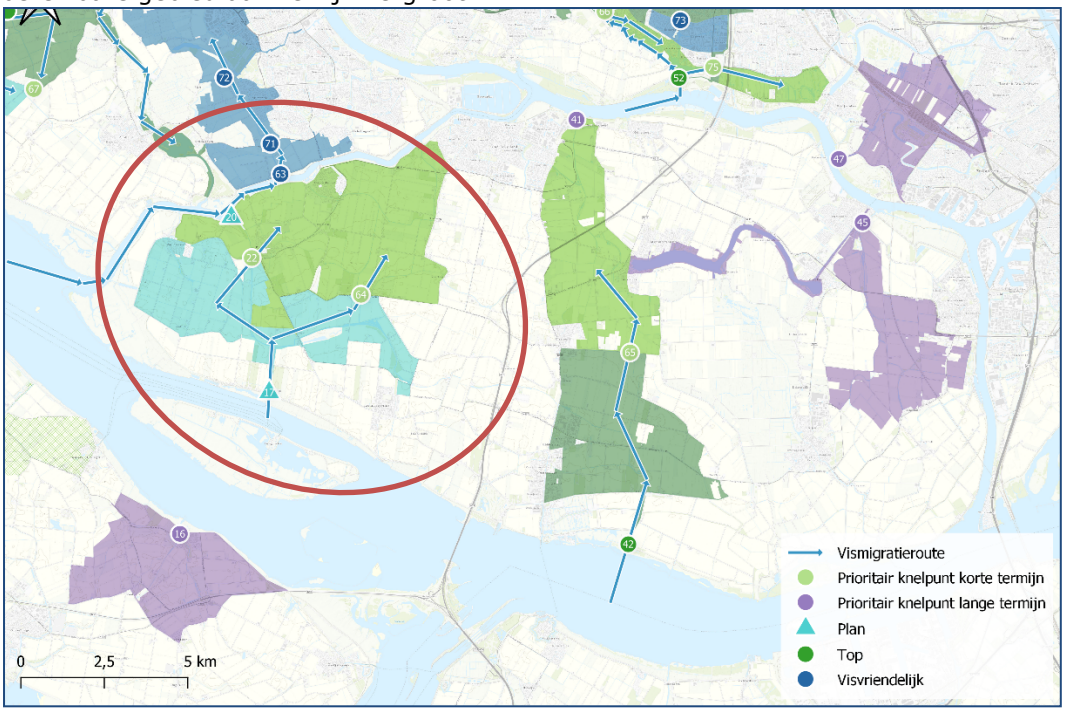
Doelstellingen 2022-2027
In de periode 2022-2027 willen we aan de slag gaan met de 5 belangrijkste vismigratieroutes *(WBP 2022-2027)*, hiervoor zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

1. **Vismigratieroute Zuiderdiep is passeerbaar in 2027.** Er is zeer veel potentie gezien het aanbod en de grootte van het bereikbaar gebied. Daarnaast zijn oplossingen voorhanden. Achterliggende knelpunten staan deels al op de planning om vispasseerbaar te worden gemaakt (gemaal Stellendam) of zijn passeerbaar te maken, sommige relatief eenvoudig zoals Spuisluis Havenhoofd.

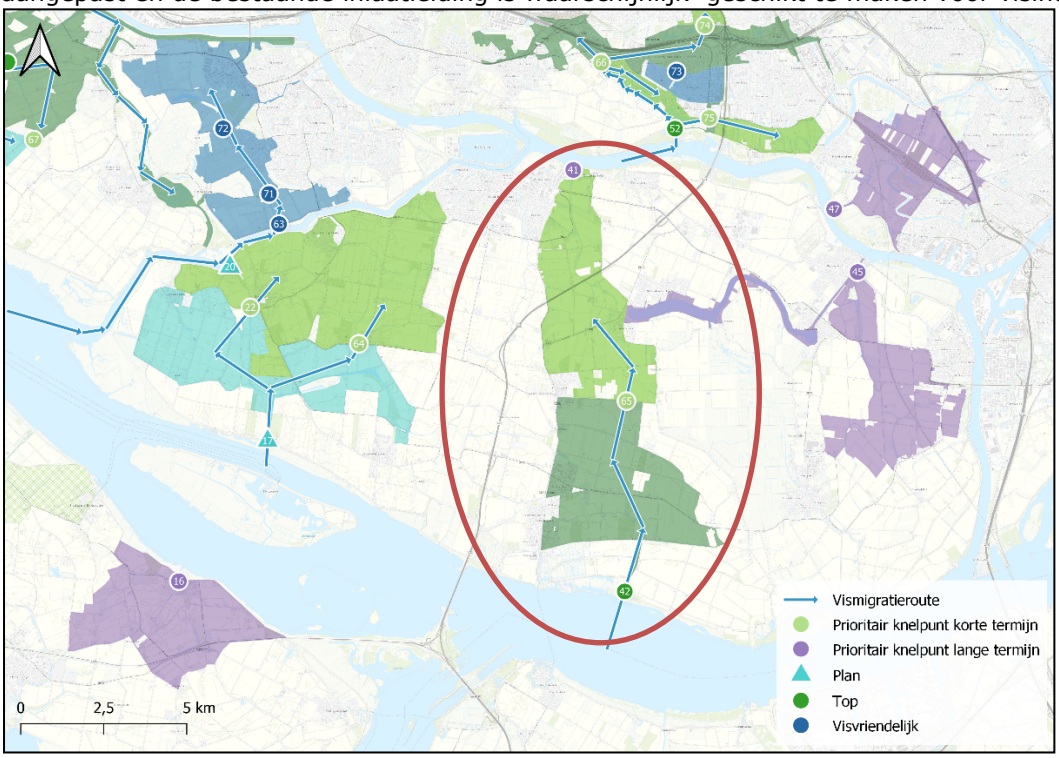

2. **Vismigratieroute de Eendragt is vispasseerbaar in 2027.** Gemaal de Eendragt staat op de planning om tweezijdig vispasseerbaar gemaakt te worden. Wanneer stuw Stuw Steegjesdijk (Piershilse gat) en schuif Zuidzijde passeerbaar worden gemaakt, wordt het

bereikbare gebied aanzienlijk vergroot.

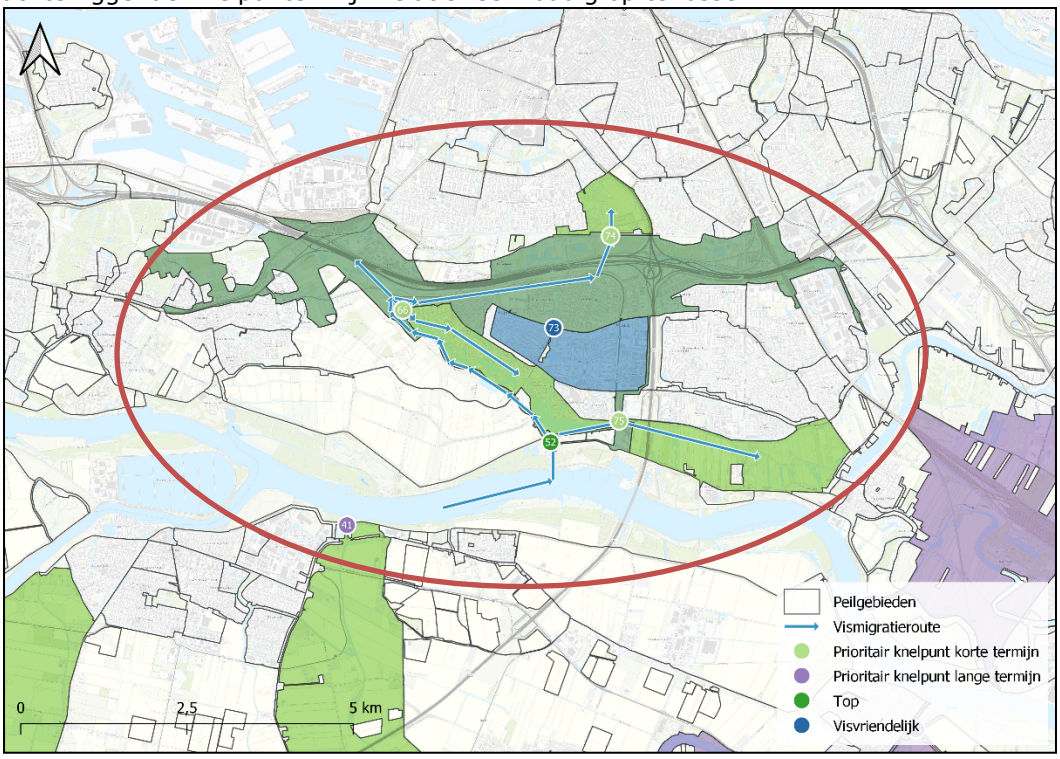

3. **Vismigratie route Cromstrijen is vispasseerbaar in 2027.** Gemaal Cromstrijen is relatief eenvoudig tweezijdig passeerbaar te maken. De pompen zijn in 2020 reeds aangepast en de bestaande inlaatleiding is waarschijnlijk geschikt te maken voor visintrek.

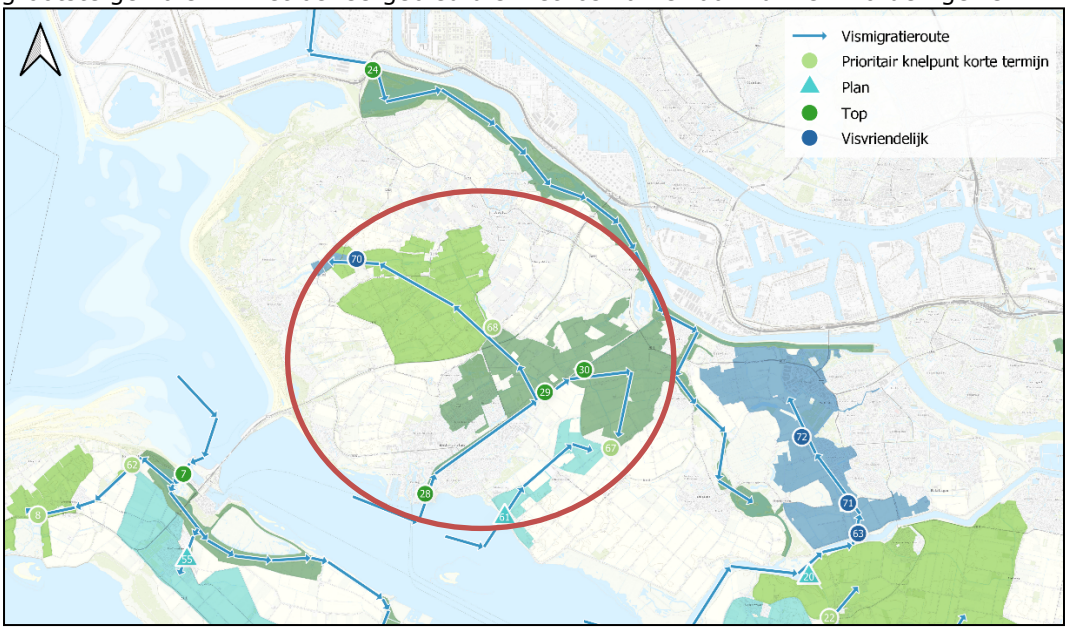

4. **Vismigratie route Breeman is vispasseerbaar in 2027.** Gemaal Breeman is in 2000 gerenoveerd maar de pompen zijn toen niet vervangen. De pompen worden mogelijk nog vervangen of zijn met aanpassingen visvriendelijk te maken. Er is een inlaatleiding aanwezig die met een beheermaatregel gebruikt kan worden voor vismigratie. De

achterliggende knelpunten zijn relatief eenvoudig op te lossen.

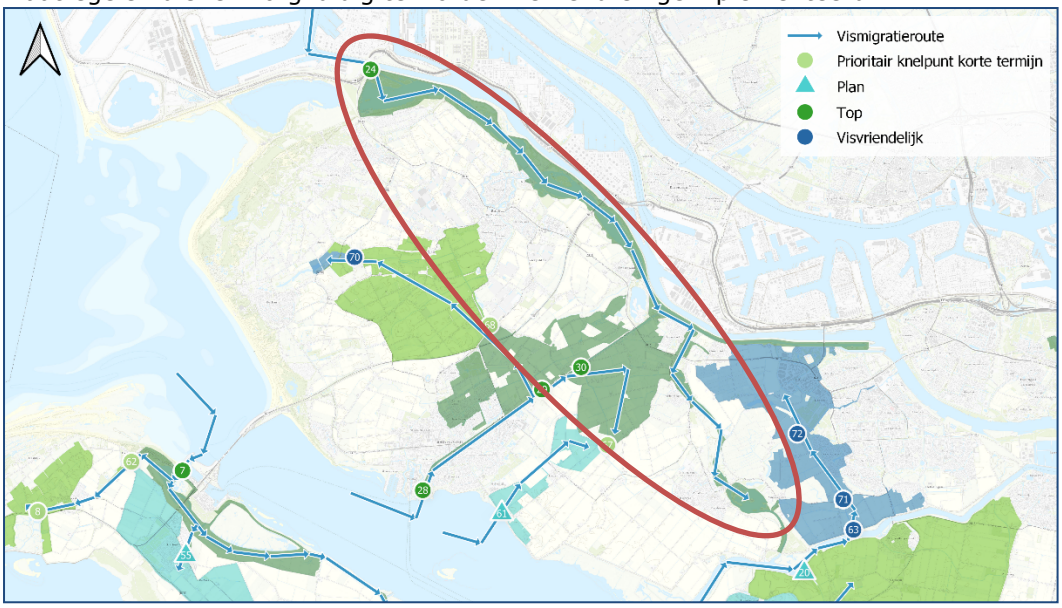

5. **Het proces voor het vispasseerbaar maken voor van vismigratieroute Gorzeman is op dreef in 2027.** Deze route heeft veel potentie maar is complex. Het betreft drie van de grootste gemalen in het beheergebied die niet los van elkaar kunnen worden gezien.

6. **Het proces voor het vispasseerbaar maken voor van vismigratieroute Rozenburg is op dreef in 2027.** Vismigratieroute Rozenburg betreft slechts een (1) vismigratieknelpunt en is mogelijk op te lossen met een relatief eenvoudige beheersmaatregel. Zout water op het Brielse meer is echter geen optie vanwege een drinkwaterinamepunt en toevoer van zoet water richting Delfland. Het proces en mogelijke

maatregelen dienen zorgvuldig te worden verkend en geïmplementeerd.

Vismigratieroute Gemaal Putten is reeds passeerbaar. Het gemaal is tweezijdig passeerbaar en de achterliggende stuwen Garsdijk en Rietbroekweg zijn voorzien van een vispassage. Samen met de eerste 4 hierboven genoemde routes zijn in 2027 vijf van de belangrijkste vismigratieroutes passeerbaar gemaakt, als de doelstellingen gehaald worden.

Doelstellingen na 2027
Naast bovenstaande routes zijn er nog eens 7 knelpunten die als kansrijk bestempeld zijn in de analyse van de migratieknelpunten. Het betreft:

(2) Gemaal Kilhaven
(5) Gemaal Battennoord
(3) Gemaal Herkingen
(16) Gemaal de Bommels polders
(41) Gemaal de Boschen
(45) Gemaal Bonaventura
(47) Gemaal Hooge nesse

Deze knelpunten hebben aanbod van trekvissen maar minder afvoer en/of minder achterliggend gebied dan de knelpunten die zijn opgenomen in de lijst om in 2022-2027 mee aan de slag te gaan. Daarom zijn deze locaties opgenomen in de lijst om op te pakken na 2027. Deze locaties zijn verder nog niet uitgewerkt in een factsheet met oplossingsrichtingen en kosteninschatting.

6.2 Handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen & vismigratieplan

Zoals hiervoor beschreven wordt bij WSHD, middels het handelingskader visvriendelijke pompen en gemalen (vastgesteld D&H d.d. 13-4-21), alle pompen en gemalen bij nieuwbouw en renovatie in principe standaard uitgerust met een visvriendelijke pomp (ook wel visveilige pomp genoemd). Het handelingskader is in feite reactief en treedt in werking wanneer nieuwbouw (Figuur 20), renovatie of reparatie (calamiteit) van een gemaal plaatsvindt. In het waterbeheerprogramma 2022-2027 is opgenomen dat er voor bestaande kunstwerken een uitvoeringsprogramma wordt opgesteld, waarmee ook bestaande kunstwerken actief vispasseerbaar worden gemaakt, waar nodig vooruitlopend op de renovatiecyclus. Bestaande kunstwerken kunnen we visveilig maken door het aanpassen van de gebruiksinstellingen of door aanpassing aan de kunstwerken zelf. Alle bovenstaande informatie wordt verder uitgewerkt en vertaald in een uitvoeringsstrategie in het vismigratieplan.

Figuur 20: Vispasseerbaar gemaal Putten

6.3 Beleid vismigratie

In onderstaand kader zijn de beleidspunten ten aanzien van vismigratie samengevat.

Beleidspunten Vismigratie
Het waterschap:

10. Streeft naar 'ontsnippering' van het watersysteem en het tegengaan van verdere versnippering.
11. Gaat aan de slag met het vispasseerbaar maken van de 5 belangrijkste vismigratieroutes in de Waterbeheerplanperiode 2022-2027 voor migrerende vissen;
12. Handelt ten aanzien van nieuwbouw, renovatie of calamiteiten bij alle pompen en gemalen volgens het vastgestelde handelingskader 'visvriendelijke pompen en gemalen'.

7 Onderzoek & monitoring

Vanuit Visstandbeheer werkt het waterschap Hollandse Delta aan het verbeteren van de visstand en daarmee de ecologische waterkwaliteit binnen haar beheergebied. De maatregelen die het waterschap hierin uitvoert zijn geen doel in zichzelf, maar een middel om tot de gewenste visstand te komen. Om te weten of dit beheer en de genomen maatregelen daadwerkelijk leiden tot een verbetering van de visstand, is het van belang dat dit onderzocht wordt.

Daarom lopen er een aantal trendmonitoringsprogramma's naar de visstand in ons beheergebied of naar specifieke soorten. Daarnaast worden het effect van (nieuwe) maatregelen tijdelijk onderzocht of gemonitord, zodat we leren welke maatregelen effectief zijn in het verbeteren van de visstand

7.1 Trend- en periodieke monitoring

Visstandmonitoring
Binnen de Kaderrichtlijn water vormt vis een belangrijke maatlat in het bepalen van de (ecologische) waterkwaliteit. Hieruit is het waterschap verplicht eens in de zes jaar al haar KRW watergangen te monitoren op de aanwezige visstand en dat doet zij dan ook. Door dit onderzoek elke zes jaar uit te voeren kan de ontwikkeling van de visstand gevolgd worden. Daarmee ontstaat inzicht in wat de genomen inspanningen hebben opgeleverd.

Regionale monitoring visintrek
Het waterschap draagt bij aan lopende en toekomstige monitoring door derden als dit ons meer inzicht geeft voor onze eigen doelen. Er lopen bijvoorbeeld een aantal belangrijke onderzoeken naar de migratie van vis vanuit de Noordzee, over de rivieren naar de polders en weer terug. Deze onderzoeken geven ons veel inzicht in welke mate vismigratie in ons gebied van belang is. Bredere onderzoeken waar het waterschap aan bij draagt zijn onder andere:

- Samen voor de Aal
- Visintrekonderzoek Nieuwe Waterweg en Haringvliet voor Glasaal en Driedoornige stekelbaars. Eenmalig integraal onderzoek in 2022 naar aanbod, verblijftijd van glasaal bij belangrijkste kunstwerken in de delta van de Zuid-Hollandse eilanden. Voor enkele gemalen (gemaal Putten) wordt ook intrek efficiëntie bepaald van glasaal en driedoornige stekelbaars

7.2 Effectmonitoring

Wanneer een nieuwe maatregel wordt uitgevoerd zal het effect ervan onderzocht moeten worden. Maatregelen waarvan de effecten reeds zijn bewezen worden niet verplicht gemonitord, maar het is nog steeds wenselijk dit onderdeel te maken van de uitvoering aangezien de effecten per locaties kunnen verschillen. Grotere projecten en nieuwe maatregelen worden op meerdere locaties gemonitord zodat we de meerwaarde per type maatregel kunnen vaststellen.

Daarnaast zal ten behoeve van een programmatische aanpak van het veilig maken van alle gemalen binnen het waterschap eerst onderzocht moeten worden wat de schadelijke werking van de gemalen is.

Onderzoek naar vismigratievoorzieningen
Met de inzet van vismigratievoorzieningen zoals vispassages worden peilvakken verbonden en de migratie van vissoorten gefaciliteerd. De monitoring van vispassages is niet verplicht maar wel van groot belang om de werking ervan te toetsen en te borgen.

7.3 Beleid Onderzoek & Monitoring

In onderstaand kader zijn de beleidspunten samengevat, daaronder volgt een korte toelichting per punt.

Beleidspunten onderzoek & monitoring
Onderzoek en monitoring zijn van belang om de effecten van uitgevoerde maatregelen te bestuderen en de functionaliteit van maatregelen op niveau te houden.
Het waterschap:

13. Voert de verplichte monitoring uit, volgens de richtlijnen van de Kaderrichtlijn Water.
14. Monitort en onderzoekt nieuwe maatregelen op effectiviteit.
15. Evalueert vismigratievoorzieningen minimaal eenmalig op werking en effectiviteit en checkt deze jaarlijks technisch op functioneren.

Trend- en periodieke monitoring
Het waterschap voert de verplichte monitoring uit, volgens de richtlijnen van de Kaderrichtlijn Water.

Effectmonitoring nieuwe maatregelen
Voor het waterschap nieuwe maatregelen worden onderzocht op effectiviteit, om te kijken of ze daadwerkelijk leiden tot het gewenste resultaat en er eventueel kan worden bijgestuurd. De mate en vorm van deze monitoring zal per maatregel worden bepaald.

Voor vismigratievoorzieningen geldt dat zij minimaal eenmalig gemonitord worden op de werking en jaarlijks technisch gecheckt worden op functioneren. Daarmee wordt de werking van (nieuwe) maatregelen onderzocht en gewaarborgd in regulier beheer en onderhoud. Daarnaast kunnen de resultaten ook voor communicatie ingezet worden.

8 Stakeholders en netwerk

8.1 Stakeholders en gebiedspartners

In ons beheergebied kennen wij veel stakeholders en gebiedspartners die direct of indirect invloed uitoefenen op de visstand. Kennisuitwisseling en samenwerken kan de effectiviteit van ons visstandbeheer vergroten en zorgen dat beheer en maatregelen op elkaar aansluiten. Als waterschap zien wij in elk geval de volgende belangrijke stakeholders en gebiedspartners.

Sport- en beroepsvisserij
Zoals beschreven in hoofdstuk 0 hebben de sport- en beroepsvisserij een direct belang bij de aanwezige visstand. De wens over samenstelling van de visstand en het uitzetten of onttrekken

van vis kan verschillen. Tegelijk kunnen maatregelen, zoals het creëren van schuil- en vispaaiplaatsen, ook juist tot win-win situatie leiden. Het is dan ook van belang dat we hierover in gesprek gaan en gezamenlijk afspraken maken.

Gemeenten
De verschillende gemeenten binnen ons beheergebied oefenen op diverse wijze invloed uit op het watersysteem en de visstand. In de uitgiften van visrechten, het handhaven van regels rondom het gebruik van oppervlaktewater en in het onderhoud van (gemeentelijke) oevers en watergangen. De gemeente hebben daarbij veelal weinig zicht op de belangen voor de waterkwaliteit, waardoor die onvoldoende wordt meegenomen. Door samenwerking kunnen kansen ontstaan om de visstand en waterkwaliteit te versterken.

Terreinbeherende organisaties (tbo's)
Ook tbo's hebben een gelijke rol als de gemeenten in de gebieden die zij beheren en/of eigenaar van zijn. Dit betreft de uitgiften van visrechten, het handhaven van regels rondom het gebruik van oppervlaktewater en in het onderhoud van oevers en watergangen. Binnen natuurgebieden is er soms meer ruimte voor dynamiek, de ontwikkeling van oever- en watervegetatie en meer natuurlijk peilbeheer. Daarmee kan natuurbeheer op en in de oever directe kansen leveren voor vishabitat. Veelal is de kennis van het aquatisch ecosysteem echter beperkt. Door betere samenwerking kunnen deze kansen beter worden benut.

8.2 Communicatie en contactmomenten

Om kennisuitwisseling en samenwerking op gebeid van vis te borgen en te versterken is het belangrijk dat er een duidelijk aanspreekpunt is binnen het waterschap en dat we werken met vaste contactmomenten. Dit wordt als volgt ingevuld.

Jaarlijks contact moment visserij
Het waterschap organiseert één keer per jaar een bijeenkomst waarin zowel sport- als beroepsvisserij worden uitgenodigd. Tijdens deze bijeenkomst worden actualiteiten, voorgenomen maatregelen en de planning van visplannen besproken.

Voor de sportvisserij onderhoud het waterschap contact met Sportvisserij Zuidwest Nederland. Zij vertegenwoordigen de belangen van het grootste deel van de lokale visverenigingen binnen ons beheergebied. Voor de beroepsvisserij onderhouden wij direct contact met de beroepsvissers. Binnen ons beheergebied zijn drie beroepsvissers actief.

Jaarlijkse informatieve themadag vis
Contact met gemeentes, tbo's en lokale hengelsportverenigingen is doorgaans gekoppeld aan projecten en de frequentie hiervan kan zeer verschillen. Om het thema vis actueel te houden en dit contact te onderhouden organiseert het waterschap eens per jaar een themadag Vis. Op deze dag worden gemeenten, tbo's en sport- en beroepsvisserij uitgenodigd voor kennisdeling, delen van actualiteiten en netwerken.

8.3 Beleid Stakeholders en netwerk

In onderstaand kader zijn de beleidspunten samengevat, daaronder volgt een korte toelichting per punt.

Beleidspunten stakeholders en netwerk
Het waterschap:
16. Organiseert een vast contactmoment rondom het thema vis voor gemeenten, terreinbeheerorganisaties en sport- en beroepsvisserij.

Het waterschap organiseert eens per jaar een vast contactmoment met de sport- en beroepsvisserij. Tijdens dit moment worden actualiteiten en voorgenomen maatregelen besproken. Door goed contact krijgt het waterschap meer inzicht in water er buiten gebeurd en wordt kennis, ervaring en waarnemingen uit het beter benut.

Het waterschap organiseert eens per jaar een bijeenkomst rondom het thema vis. Op deze dag worden gemeenten, tbo's en sport- en beroepsvisserij uitgenodigd voor kennisdeling, delen van actualiteiten en netwerken. Het organiseren is een leuke en effectieve manier om informatie met deze brede groep te delen en uit te wisselen. Hierdoor ontstaan warme contacten die eenvoudig aangehaald kunnen worden en worden organisaties direct met elkaar gekoppeld (zoals visserij met gemeenten), waardoor het waterschap daar niet onnodig tussen hoeft te zitten.

Voor zowel de themadag als het jaarlijks contactmoment wordt de koppeling gelegd met de afdeling stakeholdermanagement.

9 Communicatie & burgerparticipatie

9.1 Water dicht bij

Als waterschap werken wij aan een thema dat iedereen aan gaat; water. Gezond water, voldoende water en waterveiligheid, daar is iedereen elke dag weer afhankelijk van. Voor een deel hebben wij hier als waterschap direct controle over en werken we dagelijks hard aan al deze thema's. Maar voor een deel is het waterschap hierin afhankelijk van anderen, waaronder de burgers die in ons beheergebied wonen, werken en recreëren. Omgang met regenwater, het laten slingeren van vuil, overtollig voeren van eendjes en vis, uitzet van exoten en nog zoveel meer activiteiten hebben invloed op ons water. Maar dit is lang niet voor iedereen duidelijk. Hoe creëren we meer begrip hiervoor?

Een bekend gezegde schetst het als volgt:

Vertel het me, ik zal het vergeten
Laat het me zien, ik zal het onthouden,
Betrek me, ik zal het begrijpen

Dus door mensen te betrekken bij onze taak als waterschap, werken we aan meer begrip voor wat dit van ons als burgers vraagt. Maar betrokkenheid is niet vanzelfsprekend. Hoe kunnen we mensen meer bewust maken over het belang van gezond water en de rol die iedereen hierin kan spelen? Daarvoor kunnen we bovenstaand gezegde als volgt aanvullen:

Om betrokken te raken, moet je er om geven
Om ergens om te kunnen geven, moet het heel dichtbij je komen

Niet voor niks is het vergroten van waterbewustzijn en waterplezier een belangrijk doel van het waterschap (*zie het Waterbeheerplan – speerpunt 5)*. Watersport, waterrecreatie en een aantrekkelijke (natuurlijke) waterrijke omgeving maken dat water een direct en tastbaar onderdeel wordt van het dagelijks leven van mensen. Het brengt water heel dichtbij. Zodat we er om kunnen geven. Betrokken raken. Het belang van gezond water en ons eigen handelen daarin gaan begrijpen. En er daarmee zorg voor dragen.

9.2 Rol van vis in communicatie en participatie

Vissen vormen een prachtige weerspiegeling van de waterkwaliteit en vormen daarmee het gezicht van gezond water dat bruist van leven. Ze zijn een middel om waterbewustzijn te vergroten en het water te beleven, in activiteiten als sportvissen of duiken en snorkelen. Daarmee vormt het werken aan een gezonde visstand niet enkel een doel, maar ook een kans voor het waterschap.

Door pro-actief over vissen binnen ons werk te communiceren worden de effecten van ons werk gekoppeld aan hetgeen je buiten kunt terugzien. Bijvoorbeeld in een aantrekkelijke beeldkwaliteit van de watergangen (het huis van de vis). Maar ook in de vis die je kunt aantreffen tijdens het sportvissen, snorkelen, zwemmen en varen. Daarnaast kunnen specifieke vissoorten als icoonsoorten voor ons beheergebied, specifieke gebieden of gebiedstypen worden ingezet. Denk hierbij aan de paling voor aalreservaten. Daarbij is het ook van belang om te communiceren over de risico's van de uitzet van exoten. Het waterschap zet in op proactieve communicatie rondom het thema Vis en de risico's van exoten.

9.3 Participatie

Binnen het visstandbeheer liggen veel kansen om burgers en organisaties actief te betrekken in ons werk.

Monitoring
Onderzoek en monitoring leent zich uitstekend voor participatie. Enkele voorbeelden zijn:

- Glasaal monitoring,
  waarbij vrijwilligers op vaste locaties en momenten de intrek van glasaaltjes monitoren.
- De Visdeurbel in Utrecht,
  waarbij de inwoners van Utrecht gevraagd wordt voor vissen op de bel te drukken wanneer zij voor de onderwatercamera verschijnen, waardoor de sluiswachter weet wanneer hij de sluis kan schutten.

Het inzetten van vrijwilligers bij monitoring heeft een dubbel effect; niet alleen kan veel werk worden verzet door de vele betrokken handen, ook laat het mensen kennis maken met een voor vele onbekende wereld. Dat brengt de onderwaterwereld dichtbij en leidt tot betrokkenheid. Zo werken we tevens aan waterbewustzijn.

Specifieke groepen
Er zijn specifieke groepen waar we als waterschap meer mee kunnen samenwerken. Zo zijn er vele sportvissers in ons beheergebied actief, die de ogen in het veld zijn. Door middel van vangstregistraties en waarnemingen uit het veld kan meer inzicht worden verkregen in de actuele toestand van visstand en sneller ingegrepen worden in geval van calamiteiten. Ook zet de sportvisserij zich geregeld in voor maatregelen die ook vanuit visstandbeheer interessant zijn, zoals het plaatsen van vissenbossen.
Een andere groep die vooral in de Zeeuwse delta sterk vertegenwoordigt is zijn sportduikers. Sportduikers kunnen vooral in de monitoring van specifieke maatregelen en de aanwezigheid van soorten een rol spelen. Zo is in Middelharnis een vissenhotel aangelegd, die zich mogelijk goed leent voor deze vorm van monitoring.

9.4 Beleid Communicatie & Participatie

In onderstaand kader zijn de beleidspunten samengevat, daaronder volgt een korte toelichting per punt.

Beleidspunten Communicatie & Participatie
Het waterschap:
17. Zet in op pro-actieve communicatie rond het thema vis en de risico’s van exoten.
18. Gaat actief op zoek naar projecten/manieren waarin burgers actief kunnen participeren in visstandbeheer maatregelen.

Het waterschap zet in op pro-actieve communicatie rondom het thema Vis en de risico’s van exoten. Waarbij vissen worden gebruikt als het gezicht van de waterkwaliteit en in de beeldvorming van specifieke gebieden of gebiedstypen.

Het waterschap gaat actief op zoek naar projecten/manieren waarin burgers actief kunnen participeren in visstandbeheer maatregelen. Dit zorgt voor meer bewustzijn onder burgers voor de aanwezigheid en belang van vis en draagt bij aan onze WBP doelen rond waterbewustzijn.

10 Bibliografie

B-Ware. (2020). *Stuurfactoren voor ondergedoken waterplanten in een eutrofe en antropogene omgeving.*

Sportvisserij Nederland. (2005). *Kennisdocument Europese aal of paling, Anguilla anguilla (Linnaeus, 1758).*

Unie van waterschappen, Sportvisserij Nederland, Combinatie van Beroepsvissers. (2006). *Adviesnota beleid waterbeheer - visstandbeheer.*

Visserijservice Nederland. (2018). *Gemalenonderzoek Hollandse Delta 2017.* Groot-Ammers.

VERORDENING (EU) (2014) Nr. 1143/2014 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten.

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	218
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	8
Titel	2e begrotingswijziging 2022
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
Voorstel 2de begrotingswijziging 2022 (1)
Boekwerk 2de begrotingswijziging 2022 (versie VV)
Mutaties investeringen 2de Begrotingswijziging 2022 (vertrouwelijk)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022

Toelichting

Vertrouwelijke bijlage wordt toegevoegd in de versie naar de VV.

Onderwerp: 2de begrotingswijziging
Ibabsnummer: 218

1. Gevraagd besluit

1. De 2de begrotingswijziging 2022 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 te wijzigen met de in de 2de begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen;
   - 7103100369 Verhogen grinddammen Oostvoornse Meer
   - 7103109999 Inflatiekrediet Voldoende en Schoon Water
   - 7304109999 Inflatiekrediet Waterketen
   - 7405130160 Groot onderhoud regio West 2023
   - 7405139999 Inflatiekrediet Wegen
   - 7811709999 Inflatiekrediet Bestuur en Organisatie
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investeringen genoemd onder besluitpunt 3;
5. Het verlenen van mandaat voor de inzet van de inflatiekredieten aan de directie;
6. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
7. In te stemmen met de volgende reserve mutaties:
   Programma Voldoende en Schoon Water
   - Een bedrag van € 0,4 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Baggeren;

   Programma Waterketen
   - Een bedrag van € 0,2 miljoen minder te onttrekken vanuit de Algemene reserve Waterketen;
   - In 2023 € 0,2 miljoen te onttrekken ten behoeve van de inzet van capaciteit voor pre-projectfase Sluisjesdijk 2.0 via het programma Bestuur en Organisatie;

   Programma Bestuur en Organisatie
   - Een bedrag van € 0,1 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Digitalisering;

   Budgetoverhevelingen
   - Een bedrag van € 0,2 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen en in 2023 deze direct beschikbaar te stellen ten behoeve van pre-projectfase Sluisjesdijk 2.0.

2. Probleemstelling - context

Op 10 november 2021 heeft de VV de Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 (hierna Programmabegroting 2022) vastgesteld. De 2de begrotingswijziging geeft een actueel beeld over de voortgang op basis van de realisatie per 30 september 2022 en daarnaast een prognose voor heel 2022. Dit proces leidt tot een bijgestelde/aangepaste begroting 2022.

3. Beoogd effect en argumenten

Met de 2de begrotingswijziging 2022 wordt verantwoording afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2022, incl. wijzigingen die voor 30 september 2022 hebben plaatsgevonden.

Inflatie, levertijden en onzekerheden
Nederland wordt, net als de rest van Europa en de wereld geconfronteerd met sterke inflatie. Behalve prijsstijgingen is er ook sprake van een toename van levertijden. Veel leveranciers kunnen geen harde toezeggingen doen op levertijd en leggen het risico op vertraging door naar de opdrachtgever (of nemen een opdracht niet aan). De onzekerheid omtrent levertijden raakt uiteraard ook het waterschap waardoor het onzeker is of projecten (volledig) volgens planning uitgevoerd kunnen worden. In de 2de begrotingswijziging die nu voor ligt schuift vanwege deze reden een aantal werkzaamheden door naar een latere realisatiedatum.

Impact op investeringen
Bij investeringen bestaat er, bij de lopende investeringen, een risico dat het beschikbaar gestelde krediet niet toereikend is omdat per investering een krediet wordt vastgesteld. Voor het programma Waterveiligheid is de verwachting dat de extra kosten als gevolg van inflatie binnen de reguliere kaders (investeringskredieten) kunnen worden opgevangen. Voor de andere programma's kunnen deze extra kosten niet binnen de reguliere kaders worden opgevangen. De omvang van de verleende kredieten voor de investeringen voor de programma's Water, Wegen, Waterketen en Bestuur en Organisatie is ca. € 80 miljoen. Op basis van de inschatting wordt voor deze programma's een aanvullend benodigd krediet van € 3,2 miljoen verwacht voor de nu lopende investeringen en de geplande nog in 2022 vrij te geven investeringen. Dit komt neer op een verhoging van ca 4%. Dit is lager dan de huidige inflatie. Dat komt omdat projecten deels al zijn uitgevoerd of om andere reden niet/minder gevoelig zijn voor inflatie. Daarnaast is beoordeeld of nadelen naar verwachting kunnen worden opgevangen binnen het bestaande krediet.

Slagvaardigheid en realisatiegraad: handelingskader investeringen en inflatie.
Het opvoeren en aanpassen van kredieten op de begroting valt onder het budgetrecht van de VV en is daarmee een bevoegdheid van de VV. Bij deze 2de begrotingswijziging worden vier inflatiekredieten ter besluitvorming voorgelegd. Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten te projecten heeft het College vooruitlopend op besluitvorming van de VV eind dit jaar, ingestemd met het instellen van vier inflatiekredieten, en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie te kunnen dekken. Daarnaast heeft het College ingestemd om het mandaat voor de inzet van de inflatiekredieten te beleggen bij de directie, om de snelheid van handelen te vergroten.

Afgaande op een gemiddelde afschrijvingstermijn van 20 jaar, leidt dit tot een extra kapitaallast van maximaal € 0,26 miljoen per jaar. Het streven is om deze extra kapitaallast middels efficiency binnen de begroting op te vangen. Teneinde de voortgang van investeringen te waarborgen, wordt voorgesteld om een 'inflatiekrediet' per programma te voteren, waaruit eventuele extra kosten door prijsstijging kunnen worden opgenomen.

Per programma zijn de volgende inflatiekredieten opgenomen:
a. Voldoende en Schoon Water € 1.000.000
b. Waterketen € 1.500.000
c. Wegen € 200.000
d. Bestuur & Organisatie € 500.000

Het "inflatie-krediet" is bedoeld voor een beperkt aantal kredieten per programma, namelijk de lopende kredieten en op korte termijn door D&H vrij te geven investeringen. Bij deze kredieten speelt namelijk het risico dat kredieten ontoereikend zijn, bijvoorbeeld doordat aanbestedingen hoger uitvallen dan het krediet. Alle andere bijstellingen van investeringskredieten zoals bij scopewijzigingen doorlopen de normale procedure.

Resultaat 2de begrotingswijziging
De mutaties in de begroting leiden tot een resultaat van € 2,6 miljoen (voordeel), in onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Resultaat 2de begrotingswijziging *(bedragen x € 1 mln.)*	Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Waterveiligheid	21,9	19,1	17,1	19,8	0,7	N
Voldoende en Schoon Water	55,3	54,8	33,0	54,3	-0,4	V
Waterketen	80,6	79,9	52,3	77,7	-2,2	V
Wegen	12,9	13,3	7,0	12,3	-1,1	V
Bestuur en Organisatie	18,7	22,4	12,8	22,5	0,0	N
Dekkingsmiddelen	-174,3	-175,9	-179,8	-176,5	-0,6	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**15,2**	**13,6**	**-57,6**	**10,1**	**-3,5**	**V**
Toevoeging aan reserves	0,3	0,5	0,3	0,7	0,2	N
Onttrekking aan reserves	-15,4	-18,1	-13,5	-17,4	0,7	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	**0**	**-4,0**	**-70,8**	**-6,6**	**-2,6**	**V**

Realisatiegraad investeringen
Onderstaande tabel geeft de prognose weer van de besteding t.b.v. investeringen in jaarschijf 2022. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 93% bedraagt.

Realisatiegraad *(bedragen x € 1 mln.)*	Oorspronkelijke begroting 2022	1e begrotings-wijziging 2022	Burap 2022	2e begrotings-wijziging 2022	Verschil t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verschil t.o.v. Burap	Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
Waterveiligheid	3,7	3,6	2,8	4,5	0,8	1,8	123%
Voldoende en Schoon Water	12,7	11,5	12,1	12,0	-0,6	-0,1	95%
Waterketen	14,5	13,1	14,2	15,2	0,6	1,0	104%
Wegen	11,6	11,6	9,1	6,9	-4,7	-2,1	60%
Bestuur en Organisatie	8,4	7,8	9,3	8,9	0,5	-0,5	106%
Totaal	**50,8**	**47,5**	**47,5**	**47,5**	**-3,3**	**0,0**	**93%**

4. Kernboodschap

Met de 2de begrotingswijziging 2022 wordt verantwoording afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2022. Door middel van de 2de begrotingswijziging wordt de begroting 2022 aangepast op basis van de laatste inzichten. Met het oog op rechtmatigheid is het noodzakelijk de begroting tussentijds aan te passen.

5. Regelgeving en beleid

- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026;

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Op 10 november 2021 is de programma begroting 2022-2026 door de VV vastgesteld.
- Op 18 mei 2022 is de 1e begrotingswijziging 2022 door de VV vastgesteld.
- Op 21 september is de Burap 2022 door de VV vastgesteld.

7. Financiën

Voor een uitgebreide financiële toelichting wordt verwezen naar de 2de begrotingswijziging 2022.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Niet van toepassing

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na vaststelling door de VV zal de 2de begrotingswijziging 2022 ter kennisname aan Gedeputeerde Staten van de provincie Zuid-Holland worden gezonden.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

Bijlage 1: Boekwerk 2de begrotingswijziging 2022 (versie VV)
Bijlage 2: Mutaties investeringen 2de begrotingswijziging (vertrouwelijk)

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 8

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 2de begrotingswijziging 2022

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:
- de Programmabegroting 2022 is gebaseerd op inzichten en inschattingen uit 2021;
- met het oog op rechtmatigheid het noodzakelijk is de Programmabegroting 2022 tussentijds aan te passen;
- met de 2de begrotingswijziging 2022 verantwoording wordt afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2022;

gelet op:
- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026;

BESLUIT:

1. De 2de begrotingswijziging 2022 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 te wijzigen met de in de 2de begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investeringen;
   - 7103100369 Verhogen grinddammen Oostvoornse Meer
   - 7103109999 Inflatiekrediet Voldoende en Schoon Water
   - 7304109999 Inflatiekrediet Waterketen
   - 7405130160 Groot onderhoud regio West 2023
   - 7405139999 Inflatiekrediet Wegen
   - 7811709999 Inflatiekrediet Bestuur en Organisatie
4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investeringen genoemd onder besluitpunt 3;
5. Het verlenen van mandaat voor de inzet van de inflatiekredieten aan de directie;
6. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
7. In te stemmen met de volgende reserve mutaties:
   Programma Voldoende en Schoon Water
   - Een bedrag van € 0,4 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Baggeren;

   Programma Waterketen
   - Een bedrag van € 0,2 miljoen minder te onttrekken vanuit de Algemene reserve Waterketen;

- In 2023 € 0,2 miljoen te onttrekken ten behoeve van de inzet van capaciteit voor pre-projectfase Sluisjesdijk 2.0 via het programma Bestuur en Organisatie;

Programma Bestuur en Organisatie

- Een bedrag van € 0,1 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Digitalisering;

Budgetoverhevelingen

- Een bedrag van € 0,2 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen en in 2023 deze direct beschikbaar te stellen ten behoeve van pre-projectfase Sluisjesdijk 2.0.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

waterschap Hollandse Delta

2de begrotingswijziging – 2022

Versie VV 7 december 2022

Foto: Waalbos Ridderkerk

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3
2. Resultaat begrotingswijziging 5
2.1 Realisatiegraad investeringen 6
3. Resultaat begrotingswijziging per programma 8
3.1 Waterveiligheid 8
3.2 Voldoende en Schoon Water 10
3.3 Waterketen 13
3.4 Wegen 16
3.5 Bestuur en Organisatie 19
3.6 Algemene Dekkingsmiddelen 21
4. Financiële overzichten 22
4.1 Aansluiting begroting 2022 en 2de begrotingswijziging 2022 22
4.2 Reserves en Voorzieningen 23
5. Vaststellingsbesluit 26

1. Inleiding

De Programmabegroting 2022 is gebaseerd op ramingen en inschattingen die in de loop van 2021 zijn opgesteld. Door middel van de 2de begrotingswijziging wordt de begroting 2022 aangepast op basis van de meest actuele inzichten. Voor u ligt de 2de begrotingswijziging 2022 ter besluitvorming.

Inflatie, levertijden en onzekerheden

Nederland wordt, net als de rest van Europa en de wereld geconfronteerd met sterke inflatie. Behalve prijsstijgingen is er ook sprake van een toename van levertijden. Veel leveranciers kunnen geen harde toezeggingen doen op levertijd en leggen het risico op vertraging door naar de opdrachtgever (of nemen een opdracht niet aan). De onzekerheid omtrent levertijden raken uiteraard ook het waterschap waardoor het onzeker is of projecten (volledig) volgens planning uitgevoerd kunnen worden. In de 2de begrotingswijziging die nu voor ligt schuift vanwege deze reden een aantal werkzaamheden door naar een latere realisatiedatum.

Impact op exploitatie

De bovengenoemde ontwikkelingen hebben impact op de bedrijfsvoering van WSHD. Het effect van de prijsstijging doet zich ook voor in de exploitatie. Echter in de exploitatie leiden de prijzen en levertijden tot op heden nog niet direct tot budgetknelpunten. Er zijn jaarbudgetten beschikbaar die aan de hand van de actuele situatie kunnen worden bijgesteld, tevens zorgen langere levertijden en krapte op de arbeidsmarkt ervoor dat werkzaamheden doorschuiven naar 2023. Dit geeft ruimte om te ‘manoeuvreren’.

Impact op investeringen

Bij investeringen bestaat er, bij de lopende investeringen, een veel groter risico dat het beschikbaar gestelde krediet niet toereikend is omdat per investering een krediet wordt vastgesteld. Voor het programma Waterveiligheid is de verwachting dat de extra kosten als gevolg van inflatie binnen de reguliere kaders (investeringskredieten) kunnen worden opgevangen. Voor de andere programma’s kunnen deze kosten niet binnen de reguliere kaders worden opgevangen. De omvang van de verleende kredieten voor de investeringen voor de programma’s Water, Wegen, Waterketen en Bestuur en Organisatie is ca. € 80 miljoen. Op basis van de inschatting wordt voor deze programma’s een aanvullend benodigd krediet van € 3,2 miljoen verwacht voor de nu lopende investeringen en de geplande nog in 2022 vrij te geven investeringen. Dit komt neer op een verhoging van ca 4%. Dit is lager dan de huidige inflatie. Dat komt omdat projecten deels al zijn uitgevoerd of om andere reden niet/minder gevoelig zijn voor inflatie. Daarnaast is beoordeeld of nadelen naar verwachting kunnen worden opgevangen binnen het bestaande krediet.

Slagvaardigheid en realisatiegraad: handelingskader investeringen en inflatie.

Het opvoeren en aanpassen van kredieten op de begroting valt onder het budgetrecht van de VV en is daarmee een bevoegdheid van de VV. Bij deze 2de begrotingswijziging worden vier inflatiekredieten ter besluitvorming voorgelegd. Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten projecten heeft het College vooruitlopend op besluitvorming van de VV eind dit jaar, ingestemd met het instellen van vier inflatiekredieten en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie te kunnen dekken. Daarnaast heeft het College ingestemd om het mandaat voor de inzet van de inflatiekredieten te beleggen bij de directie, om de snelheid van handelen te vergroten.

Afgaande op een gemiddelde afschrijvingstermijn van 20 jaar, leidt dit tot een extra kapitaallast van maximaal € 0,26 miljoen per jaar. Het streven is om deze extra kapitaallast middels efficiency binnen de begroting op te vangen. Teneinde de voortgang van investeringen te waarborgen, wordt voorgesteld om een ‘inflatiekrediet’ per programma te voteren, waaruit eventuele extra kosten door prijsstijging kunnen worden opgenomen.

In hoofdstuk 3 zijn per programma onder de nieuwe investeringen, de volgende inflatiekredieten opgenomen:
a. Voldoende en Schoon Water € 1.000.000
b. Waterketen € 1.500.000
c. Wegen € 200.000
d. Bestuur & Organisatie € 500.000

Het "inflatie-krediet" is bedoeld voor een beperkt aantal kredieten per programma, namelijk de lopende kredieten en op korte termijn door D&H vrij te geven investeringen. Bij deze kredieten speelt namelijk het risico dat kredieten ontoereikend zijn, bijvoorbeeld doordat aanbestedingen hoger uitvallen dan het krediet. Alle andere bijstellingen van investeringskredieten zoals bij scopewijzigingen doorlopen de normale procedure.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt het totaalbeeld voor heel WSHD weergegeven. In hoofdstuk 3 worden de mutaties voor zowel de exploitatie als de investeringen per programma toegelicht. Tenslotte leest u in hoofdstuk 4 en 5 de overige financiële overzichten en het vaststellingsbesluit.

Foto: Brielsemeer

2. Resultaat begrotingswijziging

De mutaties in de begroting leiden tot een resultaat van € 2,6 miljoen (voordeel), in onderstaande tabel is het geprognosticeerd resultaat per programma opgenomen:

Resultaat 2de begrotingswijziging *(bedragen x € 1 mln.)*	**Begroting**	**Begroting (incl. wijzigingen)**	**Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)**	**Begroting na bijstelling**	**Bijstelling begroting**	**Voordeel (V) / Nadeel (N)**
Waterveiligheid	21,9	19,1	17,1	19,8	0,7	N
Voldoende en Schoon Water	55,3	54,8	33,0	54,3	-0,4	V
Waterketen	80,6	79,9	52,3	77,7	-2,2	V
Wegen	12,9	13,3	7,0	12,3	-1,1	V
Bestuur en Organisatie	18,7	22,4	12,8	22,5	0,0	N
Dekkingsmiddelen	-174,3	-175,9	-179,8	-176,5	-0,6	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**15,2**	**13,6**	**-57,6**	**10,1**	**-3,5**	**V**
Toevoeging aan reserves	0,3	0,5	0,3	0,7	0,2	N
Onttrekking aan reserves	-15,4	-18,1	-13,5	-17,4	0,7	N
Saldo van baten en lasten na bestemming	**0**	**-4,0**	**-70,8**	**-6,6**	**-2,6**	**V**

Tabel 1. Resultaat 2de begrotingswijziging

In hoofdstuk 3 is per programma een toelichting opgenomen van deze begrotingsbijstelling.

2.1 Realisatiegraad investeringen

Onderstaande tabel geeft de prognose weer van de besteding t.b.v. investeringen in jaarschijf 2022. In onderstaande tabel is te zien dat de totale realisatiegraad ten opzichte van de oorspronkelijke begroting 93% bedraagt.

Realisatiegraad investeringen (bedragen x € 1 mln.)	Oorspronkelijke begroting 2022	1e begrotingswijziging 2022	Burap 2022	2e begrotingswijziging 2022	Verschil t.o.v. oorspronkelijke begroting	Verschil t.o.v. Burap	Verwachte realisatiegraad t.o.v. oorspronkelijke begroting
Waterveiligheid	3,7	3,6	2,8	4,5	0,8	1,8	123%
Voldoende en Schoon Water	12,7	11,5	12,1	12,0	-0,6	-0,1	95%
Waterketen	14,5	13,1	14,2	15,2	0,6	1,0	104%
Wegen	11,6	11,6	9,1	6,9	-4,7	-2,1	60%
Bestuur en Organisatie	8,4	7,8	9,3	8,9	0,5	-0,5	106%
Totaal	**50,8**	**47,5**	**47,5**	**47,5**	**-3,3**	**0,0**	**93%**

Tabel 2. Realisatiegraad investeringen

Waterveiligheid

De bijstelling ten opzichte van de Burap wordt veroorzaakt door extra onderzoekskosten en bijkomende opstart werkzaamheden binnen het project 'Versterken drie regionale keringen'. Binnen het dijkversterkingsproject Hoeksche Waard Zuid loopt een juridische procedure. Er is zeer recent een vonnis uitgesproken door de rechtbank waarin de claims van de opdrachtnemer zijn afgewezen. De door WSHD ingehouden betalingen op het reguliere werk gedurende het geschil moeten nog met rente worden uitgekeerd. Dit leidt tot een betalingsverplichting in 2022 van ongeveer € 1,3 miljoen. Er is nog hoger beroep mogelijk. Het project is 100% gesubsidieerd door het HWBP. Op grond hiervan wordt een beschikking met HWBP opgesteld met een waarde van € 1,3 miljoen.

Voldoende en Schoon Water

Binnen het gehele investeringsportfolio van het programma is de afwijking op de eerder afgegeven prognose van uitgaven per saldo bijna nihil. Dit is de resultante van plussen en minnen op individuele investeringen. Binnen een aantal projecten is sprake van hogere uitgaven vanwege o.a. hogere prijzen, aanvullende onderzoeken en voorspoediger verlopen realisatie. Ook is een nieuwe investering, Ophogen grinddammen Oostvoornse Meer, opgevoerd welke dit jaar gerealiseerd wordt. Daarnaast zijn voor een aantal investeringen de uitgaven naar beneden gesteld vanwege vertraging in de voorbereiding of realisatie. Voornaamste afwijking betreft het project NBWS-TA (€ 0,9 miljoen). Het geplande aantal om te bouwen kunstwerken wordt niet volledig gerealiseerd, wat in combinatie met vertraging in de software ontwikkeling en lange levertijd van bestelde hardware leidt tot een neerwaartse bijstelling.

Waterketen

De reden voor het verschil in de Waterketen is voornamelijk herleidbaar naar de projecten op Dokhaven. Het levensduur verlengend onderhoud aan het beluchtingssysteem in de A-trap is naar voren gehaald, doordat in de jaarlijkse inspectie was geconstateerd dat beluchtingsplaten defect / lek waren. Door de gunstige weersomstandigheden in 2022 kon het grootste gedeelte van de werkzaamheden uitgevoerd worden. Bij de kettingruimers op Dokhaven is gebleken dat er meer gerealiseerd moest worden dan was geprognotiseerd in 2022 vanwege grotere slijtage aan een aantal kettingruimers. Een daling in de realisatie is te zien in het project Duurzaamheid en Veiligheid op IJsselmonde. Door prioritering werkzaamheden moesten eerst andere werkzaamheden dan deze investering uitgevoerd worden. Hierdoor verschuiven de geprognotiseerde duurzaamheids- en veiligheidsverbeteringen naar achteren. Het resultaat van de wijzigingen is een bijstelling van € 1,0 miljoen extra ten opzichte van de Burap. Ten opzichte van de initiële begroting betreft het een opwaartse bijstelling van € 0,7 miljoen.

Wegen

Als gevolg van de onzekerheid in de uitvoering van groot onderhoud aan wegverhardingen door één van de huidige aannemers, zoals reeds vermeld in de Burap, was het lang zeer twijfelachtig of en in welke mate de geplande (investerings-)projecten in deze regio volledig uitgevoerd gaan worden. Ambtelijk is er maximale aandacht geweest voor de samenwerking bij de uitvoering van deze projecten. Dit heeft niet tot het gewenste resultaat geleid waardoor de prognose voor deze regio opnieuw naar beneden is bijgesteld (€ -1,1 miljoen). Ook in de realisatie van het groot onderhoud in de andere regio’s verwachten we door diverse oorzaken een verlaging (€ -0,5 miljoen). Door vertraging in een incidentele overdracht van een weg naar de gemeente ontstaat tevens een verlaging (€ -0,25 miljoen). In totaal leidt het verminderen en/of doorschuiven van werkzaamheden tot een verlaging van het investeringsvolume van 2,1 miljoen. Gevolg van bovenstaande drie effecten is dat de doelstelling van maximaal 15% D-niveau per gemeente niet behaald wordt in de gemeentes Albrandswaard en Barendrecht.

Bestuur en Organisatie

Aanvullende onderzoeken ten behoeve van de herontwikkeling van het Waterschapshuis zijn noodzakelijk waardoor de uitgaven voor de investeringen Klimaatinstallatie het Schap & Verlichting Waterschapshuis doorschuiven naar 2023. Dit resulteert ten opzichte van de Burap in een lager investeringsvolume van € 0,5 miljoen over 2022.

3. Resultaat begrotingswijziging per programma

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen ten opzichte van de gewijzigde Programmabegroting 2022 per programma toegelicht.

3.1 Waterveiligheid

Waterveiligheid *(bedragen x € 1 mln.)*		**Begroting**	**Begroting (incl. wijzigingen)**	**Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)**	**Begroting na bijstelling**	**Bijstelling begroting**	**Voordeel (V) / Nadeel (N)**
Lasten	01.10 Preventie (1e laag)	22,7	23,3	18,9	24,0	0,8	N
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	1,0	1,0	0,7	1,0	0,0	N
Totaal Lasten		23,7	24,3	19,5	19,6	0,8	N
Baten	01.10 Preventie (1e laag)	-1,7	-5,1	-2,5	-5,2	-0,1	V
	01.30 Crisisbeheersing (3e laag)	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		
Totaal Baten		-1,8	-5,2	-2,5	-5,3	-0,1	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**21,9**	**19,1**	**17,1**	**19,8**	**0,7**	**N**
Toevoeging aan reserves		0,2	0,2	0,2	0,2		
Onttrekking aan reserves		-2,0	-1,7	-1,7	-1,7		
Saldo van baten en lasten na bestemming		**20,2**	**17,6**	**15,6**	**18,3**	**0,7**	**N**

Tabel 3. Exploitatiebegroting Waterveiligheid

Binnen het programma Waterveiligheid worden de volgende wijzigingen doorgevoerd binnen de exploitatiebegroting:

- De bijdrage aan de Solidariteitsbijdrage van het HWBP wordt in het najaar altijd herberekend en valt dit jaar hoger uit dan begroot (€ 0,4 miljoen nadeel).
- Bij de door het HWBP voor 100% gesubsidieerde Praktijkproef Hedwigepolder worden meer externe kosten gemaakt (€ 0,15 miljoen nadeel). Daarnaast worden er minder uren besteed dan begroot. Het voordeel op de uren minus extra kosten voor de Praktijkproef Hedwigepolder leiden per saldo tot extra baten uit HWBP-subsidies. (€ 0,1 miljoen voordeel).
- De verhoging van de externe uitgaven voor de versterking van HWBP-normtraject 20-3 leidt per saldo tot een nadeel. (€ 0,14 miljoen nadeel).
- Er worden minder uren aan de versterking van normtraject 20-3 besteed, maar die kosten zijn geen onderdeel van bovenstaande tabel. Het voordeel op de uren minus de extra kosten leveren per saldo geen verschil in de baten op.
- Bij onderhoud aan de Keersluis Oud-Beijerland is houtrot aan de deuren geconstateerd. Dit kon niet meer volledig worden opgevangen binnen budgetten (€ 0,08 miljoen nadeel).
- Het project Grond- en watergebruik levert minder opbrengsten uit grondverkoop op dan begroot (€ 0,03 miljoen nadeel).

In de behandeling van de BURAP in de oordeelsvormende vergadering van 14 september 2022 is door het college mondeling medegedeeld dat er over de bestemming van resterende HWBP subsidiegelden binnen de waterschappen een discussie wordt gevoerd. WSHD heeft in het verleden met de uitvoering van HWBP subsidieprojecten een positief resultaat behaald, zo ook in 2022 waarin de ontwerpfase van ZV3T fastlane succesvol is uitgevoerd en een financieel positief resultaat is behaald. Het college komt begin volgend jaar met een separaat voorstel waarin deze discussie en afwegingen worden toegelicht, eventuele consequenties worden in de jaarrekening 2022 verwerkt.

Waterveiligheid	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7001014510 Fase II Dijkversterking HW Zuid HWBP2	LOPEND	nov-2017 dec-2022	nov-2017 dec-2022	Financiën: Er is een uitspraak in de gerechtelijke procedure. Deze uitspraak leidt tot een bijstelling van de verwachte uitgaven. Deze kosten worden vergoed door het HWBP, het vonnis heeft daarom geen effect op de netto kosten.
7202100320 Versterken drie regionale waterkeringen	LOPEND	sep-2019 dec-2023	sep-2019 dec-2023	Financiën: Door extra eisen van de provincie Zuid-Holland voor monitoring van de waterkering de Keen, het uitvoeren van niet-voorziene baggerwerkzaamheden, het aanvullend onderzoeken van de locaties en daarmee extra capaciteitsinzet is meer krediet nodig.
7202200016 Herstel duindynamiek Springertduinen	LOPEND	feb-2022 dec-2022	feb-2022 dec-2022	Financiën: Via samenwerkingspartner Natuurmonumenten is een bijdrage van de provincie Zuid-Holland aangevraagd. Een deel van de bijdrage van de provincie Zuid-Holland wordt door WSHD uitbetaald aan Natuurmonumenten.
Totaal Waterveiligheid: 3 investeringen				

Tabel 4. Investeringen Waterveiligheid

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

3.2 Voldoende en Schoon Water

Voldoende en Schoon Water *(bedragen x € 1 mln.)*		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	02.10 Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit	37,5	36,3	20,1	36,2	-0,1	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	16,8	16,7	11,8	16,7	0,0	N
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	4,3	4,5	2,9	4,5	0,0	N
Totaal Lasten		58,6	57,5	34,8	57,4	-0,1	V
Baten	02.10 Basisinrichting watersysteem/Basiswaterkwaliteit	-1,5	-1,5	-1,0	-2,0	-0,4	V
	02.20 Robuust en klimaatbestendig watersysteem	-1,6	-1,0	-0,7	-1,0	0,1	N
	02.30 Faciliteren gebruiksfuncties	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2		
Totaal Baten		-3,3	-2,7	-1,8	-3,1	-0,4	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**55,3**	**54,8**	**33,0**	**54,3**	**-0,4**	**V**
Toevoeging aan reserves		0	0,2	0	0,2		
Onttrekking aan reserves		-9,1	-8,8	-6,5	-8,4	0,4	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		**46,2**	**46,1**	**26,5**	**46,1**	**0,0**	**N**

Tabel 5. Exploitatiebegroting Voldoende en Schoon Water

Binnen het programma Watersystemen worden de volgende wijzigingen doorgevoerd binnen de exploitatiebegroting:

- Neerwaartse bijstelling van de opbrengst van grondverkoop vanuit project Grond- en watergebruik, conform de bestuurlijke informatiebrief van 25 juni 2021 (€ 0,1 miljoen nadeel).
- Bijstelling van de baten uit stedelijk baggeren vanwege enerzijds hogere realisatiegraad op de opgave (afronding 2021 en volledige opgave 2022) en anderzijds doorbelasting van hogere kosten voor het afvoeren van bagger (totaal € 0,4 miljoen voordeel). Deze baten vloeien terug naar de bestemmingsreserve Baggeren. De hieraan gekoppelde hogere lasten vallen naar verwachting binnen het totaal van het budget voor baggeren (voorbereiding, landelijk, stedelijk en grote wateren), e.e.a. afhankelijk van de seizoensgebonden realisatie in het vierde kwartaal.
- Overboeking van budget voor aanschaf gebruiksgoederen t.b.v. onderhoud vanuit het programma Voldoende en Schoon Water naar Bestuur en Organisatie vanwege gebruik binnen alle programma's (€ 0,1 miljoen voordeel).

De in de Burap afgegeven 'waarschuwing' ten aanzien van hogere kosten voor het maaien heeft niet geleid tot het doorvoeren van een wijziging. Deze extra kosten (€ 0,6 miljoen) kunnen worden opgevangen binnen het totaal van de onderhoudsbudgetten van het programma Voldoende en Schoon Water.

Voldoende en Schoon Water	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7103100199 Spinozapark fase 3	LOPEND	nov-2013 dec-2022	nov-2013 dec-2024	Tijd: Bij de gemeente Rotterdam is vertraging opgetreden o.a. door verplaatsing en sloop van een school. Daardoor loopt de afrondingsfase tenminste 2 jaar uit en is de afronding van het project voorzien in 2024.
7103100288 Maatregelen Binnenbedijkte Maas	LOPEND	jun-2020 dec-2023	jun-2020 dec-2023	Financiën: Als gevolg van toegenomen voorbereidingskosten wordt voorgesteld om het projectkrediet op te hogen. De extra kosten zijn onder meer veroorzaakt door het uitbesteden van de voorbereidingswerkzaamheden en aanvullende natuuronderzoeken op verzoek van bevoegd gezag.
7103100344 NBW 2017-2027 Peilvak 17e Binnenmaas	LOPEND	mei-2018 dec-2022	mei-2018 dec-2024	Tijd: De gemeente Hoeksche Waard voert het project uit. Door een juridische procedure heeft het project aanzienlijke vertraging opgelopen. Er wordt gewerkt aan een herziene SOK, die naar verwachting in Q1 van 2023 bestuurlijk wordt vastgesteld.
7103100367 Vervanging Beschoeiingen 2022	LOPEND	mei-2022 dec-2022	mei-2022 dec-2022	Financiën: Het geraamde werk bleek complexer in de uitvoering dan voorzien wat resulteert in meerwerk voor materiaal en inzet materieel.
K2020-005 Verbeteren waterhuishouding Kil IV	POTENTIEEL	2025 2026	Vervallen Vervallen	Tijd: De opgaven van deze investering wordt meegenomen in het Watergebiedsplan Dordtse Biesbosch. Hiermee komt deze investering te vervallen.
K2022-004 Optimalisatie Polder Klein Zuid-Beijerland	POTENTIEEL	2022 2023	Vervallen Vervallen	Tijd: De opgave van deze investering wordt meegenomen in Watergebiedsplan Hoeksche Waard Zuid-West. Hiermee komt deze investering te vervallen.
Totaal Voldoende en Schoon Water: 6 Investeringen				

Tabel 6. Investeringen Voldoende en Schoon Water

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

Nieuwe investeringen

Programma Schoon en Voldoende Water		
Investering *(bedragen x € 1 mln.)*	**Jaar aanvang**	**Jaar realisatie**
7103100369 Verhogen grinddammen Oostvoornse Meer	2022	2022
7103109999 Inflatiekrediet Voldoende en Schoon Water	2022	2023

Tabel 7. Nieuwe investeringen Voldoende en Schoon Water

Door het aanpassen van het peilbesluit in 2021 zijn aan de noordzijde van het Oostvoornse Meer de grinddammen verhoogd. Op basis van de destijds opgestelde berekening was er geen aanleiding om de grinddammen aan de westzijde van het meer te verhogen. Door een incident in de zomer van 2022 is gebleken dat de grinddammen aan de westzijde toch onder water komen te staan en dat levert gevaar op voor de gebruikers van het meer. Daarom is het noodzakelijk om de grinddammen aan de westzijde van het meer ook zo snel mogelijk te verhogen.

Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten projecten wordt voorgesteld een inflatiekrediet Voldoende en Schoon Water op te voeren op de begroting 2022 en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie op te kunnen vangen en te kunnen dekken.

3.3 Waterketen

Waterketen *(bedragen x € 1 mln.)*		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	03.10 Beheer RWZI's	83,8	83,0	54,5	80,8	-2,2	V
	03.20 Impact op oppervlakte water	0,1	0,1	0,0	0,1		
	03.30 Doelmatige waterketen	1,0	1,0	0,6	1,0		
Totaal Lasten		84,9	84,1	55,2	81,9	-2,2	V
Baten	03.10 Beheer RWZI's	-4,2	-4,0	-2,8	-4,0		
	03.20 Impact op oppervlakte water	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0		
	03.30 Doelmatige waterketen	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		
Totaal Baten		-4,4	-4,1	-2,9	-4,1	0	
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**80,6**	**79,9**	**52,3**	**77,7**	**-2,2**	**V**
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0,2	0,2	N
Onttrekking aan reserves		-2,6	-2,8	-2,6	-2,6	0,2	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		**77,9**	**77,1**	**49,5**	**75,3**	**-1,8**	**V**

Tabel 8. Exploitatiebegroting Waterketen

De wijzigingen op het programma Waterketen resulteren in een voordeel van € 1,8 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Een klein deel van het preventief onderhoud kan dit jaar niet meer worden uitgevoerd i.v.m. lange levertijden en krapte op de arbeidsmarkt (€ 0,1 miljoen voordeel).
- Er zijn minder storingen door het uitvoeren van meer preventief onderhoud en vervangingsinvesteringen (€ 0,6 miljoen voordeel).
- Het discrepantieonderzoek loopt vertraging op, als gevolg van vertrek en door ziekte uitgevallen personeel. De inzet van de markt is hierdoor verplaatst naar 2023 (€ 0,2 miljoen voordeel).
- Van het risico- en kansenbudget wordt een deel teruggeven en een deel wordt overgeheveld naar 2023 (€ 0,8 miljoen voordeel).
    - De afgelopen jaren zijn al veel risico's gemitigeerd door de inzet van het risico- en kansenbudget, maar ook door het ombuigen van correctief- naar preventief onderhoud en het uitvoeren van vervangingsinvesteringen. Er wordt nu meer ingezet om kansen te benutten (€ 0,6 miljoen voordeel).
    - Een deel van de kosten voor de pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0 zal niet in 2022 maar in 2023 uitgegeven worden. Dit deel van het risico- en kansenbudget van € 0,2 miljoen wordt overgeheveld naar 2023.
- Naast de kosten uit het risico- en kansenbudget verschuift ook de onttrekking uit de reserve voor de pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0. Hierdoor wordt in 2022 geen € 0,2 miljoen uit de Algemene reserve Waterketen onttrokken, maar dit gebeurt in 2023 ten behoeve van inzet van capaciteit.
- De lagere btw op energie in het tweede half jaar zorgt ervoor dat de energiekosten en belasting lager zijn dan verwacht (€ 0,2 miljoen voordeel).
- De definitieve aanslagen verontreinigingsheffing van de meeste zuiveringen over 2019 en 2020 zijn binnen (€ 0,2 miljoen voordeel).
- De kapitaallasten zijn geactualiseerd als gevolg van bijstelling van de rente (€ 0,1 miljoen nadeel).

Waterketen	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7304100192 Influentafsluiters LV Dokhaven	GEPLAND	2022 2024	2023 2024	Tijd: Vanwege capaciteitsproblemen en complexiteit van de scope kan het krediet pas in 2023 worden vrij gemaakt.
7304210027 Aanleg rondweg	GEPLAND	2022 2029	2028 2029	Tijd: Bij het bestuursvoorstel pré-projectfase Sluisjesdijk is de cashflow van de investeringen aangegeven. Voor de aanleg rondweg is aangegeven dat dit aan het einde van de realisatieperiode zal plaatsvinden met de start in 2028. Wijzigingen in het jaar van aanvang zijn niet meegenomen in het bestuursvoorstel.
7304000072 Bijdrage rioolgemaal Poortugaal	LOPEND	mrt-2022 sep-2022	mrt-2022 dec-2023	Tijd: Door langere levertijden en problemen bij de aannemer bij de laatste restpunten is er vertraging opgetreden. Financiën: Het extra projectkrediet vloeit voort uit de bijdrageverlening, die is afgesproken in het afvalwaterakkoord .
7304100151 Retourslibafsluiters Dokhaven	LOPEND	nov-2020 sep-2023	nov-2020 sep-2023	Financiën: Het uitvoeren van de werkzaamheden bleek eenvoudiger te kunnen dan vooraf bedacht. Hierdoor is er een voordeel op het investeringskrediet
7304100183 Aanpassing Bedrijfswaterinstallatie Oostvoorne	LOPEND	mei-2022 dec-2023	mei-2022 Vervallen	Scope: De verwachting is dat de kosten onder de activeringsgrens blijven. De investering wordt daarom omgezet van investering naar exploitatie.
7304210043 Voorindikkers LV Sluisjesdijk	LOPEND	mrt-2021 sep-2022	mrt-2021 mrt-2023	Tijd: Vanwege meer werkzaamheden dan voorzien en het daarom opnieuw inplannen van de onderaannemers wordt voorgesteld de bestuurlijke einddatum te verschuiven. Financiën: Onderdelen blijken in slechtere staat dan voorzien en veroorzaakt meerwerk. Deze constatering kon pas gemaakt worden nadat de tanks leeg waren en schoongemaakt. Ook het opnieuw inplannen van (onder)aannemers leidt tot extra kosten. Beoordeling van claims vindt plaats, voor de dekking van dit risico is er meer krediet benodigd.
K2020-050 Huis op Orde 2020 jaarschijf 2022	POTENTIEEL	2022 2024	Vervallen Vervallen	Scope: In het afgelopen jaar zijn uit dit krediet meerdere vervangingsinvesteringen vrijgemaakt. Voor 2022 staan er geen nieuwe investeringen meer op de planning. Er wordt gewerkt aan de vervangingsinvesteringen voor 2023. Financiën: Het krediet is opgevoerd op basis van een grove raming. Voor het restant is in 2022 geen vervangingsinvestering meer voorzien. Het bedrag wordt teruggegeven en de investering komt te vervallen.
K2020-068 Waterketen 2022 HoO	POTENTIEEL	2022 2024	Vervallen Vervallen	Scope: In het afgelopen jaar zijn uit dit krediet meerdere vervangingsinvesteringen vrijgemaakt. Voor 2022 staan er geen nieuwe investeringen meer op de planning. Er wordt gewerkt aan de vervangingsinvesteringen voor 2023. Financiën: Het krediet is opgevoerd op basis van een grove raming. Voor het restant is in 2022 geen vervangingsinvestering meer voorzien. Het bedrag wordt teruggegeven en de investering komt te vervallen.
Totaal Waterketen: 8 investeringen				

Tabel 9. Investeringen Waterketen

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

Nieuwe investeringen

Programma Waterketen		
Investering *(bedragen x € 1 mln.)*	**Jaar aanvang**	**Jaar realisatie**
7304109999 Inflatiekrediet Waterketen	2022	2023

Tabel 10. Nieuwe investeringen Waterketen

Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten projecten wordt voorgesteld een inflatiekrediet Waterketen op te voeren op de begroting 2022 en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie op te kunnen vangen en te kunnen dekken.

3.4 Wegen

Wegen *(bedragen x € 1 mln.)*		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	04.10 Verkeersveiligheid	6,2	6,6	3,9	6,5	-0,1	V
	04.20 Bereikbaarheid	16,1	16,4	10,2	16,3	-0,1	V
Totaal Lasten		22,3	23,0	14,2	22,8	-0,3	V
Baten	04.10 Verkeersveiligheid	-0,5	-0,5	-0,4	-0,7	-0,1	V
	04.20 Bereikbaarheid	-9,0	-9,1	-6,8	-9,8	-0,7	V
Totaal Baten		-9,5	-9,7	-7,2	-10,5	-0,8	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**12,9**	**13,3**	**7,0**	**12,3**	**-1,1**	**V**
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0		
Onttrekking aan reserves		-1,3	-1,7	-1,7	-1,7		
Saldo van baten en lasten na bestemming		**11,6**	**11,6**	**5,3**	**10,5**	**-1,1**	**V**

Tabel 11. Exploitatiebegroting Wegen

De wijzigingen op het programma Wegen resulteren in een voordeel van € 1,1 miljoen. De oorzaken hiervan zijn:

- Er wordt minder uitgegeven aan duurzaam veilig gebiedsgerichte aanpak (€ 0,15 miljoen voordelig) en aan wegmarkeringen (€ 0,15 miljoen voordelig) doordat eerdere werkzaamheden van de aannemer in een van de regio's beoordeeld zijn als kwalitatief onvoldoende. In 2022 is de Morciaanseweg uitgevoerd, deze wordt in november geëvalueerd. Tevens is er medio 2022 een uitgebreid samenwerkingsverbeteringstraject gestart dat intensief wordt gevoerd en bewaakt, met de gehoopte uitkomt om het complete werkpakket dat is doorgeschoven van 2022 naar 2023 uitgevoerd te krijgen. Groot onderhoud 2023 is vrijwel geheel in regio west geprogrammeerd. Afwijkingen worden zo spoedig mogelijk gedeeld met de heemraad gedeeld en besproken.
- Verhoogde WHW gelden zijn mede afhankelijk van het groeipercentage 2022. Deze is bekend gemaakt in de septembercirculaire 2022 (€ 0,7 miljoen voordelig).
- Het budget voor verkoop van grond wordt aangepast ten opzichte van de geraamde opbrengsten uit de bestuurlijke informatiebrief van 25 juni 2021 (€ 0,1 miljoen voordelig).

Vanwege de droogte zijn er onvoorziene kosten gemaakt voor het watergeven van bomen (€ 0,1 miljoen nadelig). Deze kosten kunnen binnen het programma Wegen worden opgevangen.

Wegen	Status	Laatst bestuurlijk vastgestelde data*	Geactualiseerde bestuurlijke data*	Toelichting
7405130156 Aanpak Korteweg	GEPLAND	2022 2024	2023 2024	Tijd: Een betere detaillering is nodig om de juiste scope voor het contract te bepalen. De benodigde onderzoeken worden derhalve vanuit het onderzoeksbudget gefinancierd.
7405210082 Vervanging openbare verlichting 2022	GEPLAND	2022 2022	2022 2023	Tijd: In 2022 is vooral ingezet op het doorgeschoven werk vanuit 2020 en 2021. Daardoor kan het geplande werk voor 2022 niet op tijd worden voorbereid en schuift de uitvoering door naar 2023.
7405130078 3e Barendrechtseweg Y0246 vak 10 en 15	LOPEND	jun-2020 dec-2022	jun-2020 dec-2023	Tijd: Deze investering omvat budget voor groot onderhoud aan de weg. Echter zal deze weg naar verwachting op den duur worden overgedragen. Programmering van het onderhoud is afhankelijk van de gesprekken die lopen over mogelijke overdracht.
7405130089 Kruisweg G3950 vak 10	LOPEND	jun-2020 sep-2022	jun-2020 sep-2022	Financiën: Doordat de Kruisweg veel passerend vracht- en autoverkeer kent is gekozen om het wegprofiel te verbreden in plaats van een bermverharding aan te leggen. Het budget wat oorspronkelijk bedoeld was voor de bermverharding, investeringsnr. 7405130095, is toegevoegd aan dit krediet.
7405130095 Bermverharding G3950 Kruisweg Achthuizen	LOPEND	feb-2020 sep-2022	feb-2020 Vervallen	Scope: Dit budget is toegevoegd aan investeringsnr. 7405130089, het project komt hiermee te vervallen, zie daar project 74051300089 voor een nadere toelichting
7405130114 Kraaijenissedijk G6740 WV 10,15,20,30,50	LOPEND	feb-2021 dec-2022	feb-2021 dec-2022	Financiën: Een nadere uitwerking van de aannemer om groot onderhoud uit te voeren heeft tot een kleiner werkpakket geleid. Op basis van de inspectie is er minder onderhoud nodig dan vooraf ingeschat.
7405130153 Groot onderhoud regio Oost	LOPEND	feb-2022 dec-2022	feb-2022 dec-2023	Tijd: De kleinere werkzaamheden door de aannemer zijn beoordeeld als kwalitatief onvoldoende. Daarnaast loopt de samenwerking stroef. Omdat we ondanks verschillende pogingen te weinig verbetering hebben geconstateerd op het gebied van kwaliteit en samenwerking, is momenteel de verwachting dat er geen groot onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd gaan worden in regio Oost. De realisatiedatum verschuift naar 2023.
7405130154 Groot onderhoud regio West	LOPEND	feb-2022 dec-2022	feb-2022 dec-2022	Scope: Een 3-tal wegvakken kunnen niet uitgevoerd worden in 2022. Oorzaak zijn kabels en leidingen, niet afgerond trajectstudie en werken in het stormseizoen. Deze worden overgezet naar de investering: 7405130160 Groot onderhoud Regio West 2023. Financiën: Vanuit deze investering wordt een deel van het krediet overgezet naar de investering: 7405130160 Groot onderhoud Regio West 2023.
7405130157 Bermen 2022	LOPEND	jun-2022 dec-2022	jun-2022 dec-2022	Financiën: Vanwege prijsstijgingen is het totale beschikbare budget voor het project Bermen 2022 niet toereikend.
Totaal Wegen: 9 investeringen				

Tabel 12. Investeringen Wegen

*In de kolommen met bestuurlijke data is eerst het jaar van aanvang en daaronder het jaar van realisatie weergegeven. Voor lopende investeringen zijn ook de maanden in de betreffende jaren opgenomen. Hiermee worden mutaties in de planning binnen één kalenderjaar zichtbaar.

Nieuwe investeringen

Programma Wegen		
Investering *(bedragen x € 1 mln.)*	**Jaar aanvang**	**Jaar realisatie**
7405130160 Groot onderhoud regio West 2023	2022	2023
7405139999 Inflatiekrediet Wegen	2022	2023

Tabel 13. Nieuwe investeringen Wegen

Een drietal wegen dat onderdeel is van project 7405130154 Groot onderhoud regio West schuift vanwege onvoorziene omstandigheden door naar 2023. Voorgesteld wordt om deze wegen onder te brengen in een nieuw aan te maken investering 7405130160 en dit project gelijk vrij te maken zodat project 7405130154 eind 2022 kan worden afgesloten. De overgedragen middelen zijn door prijsstijgingen niet toereikend voor de uitvoering van het resterende werk in 2023.

Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten projecten wordt voorgesteld een inflatiekrediet Wegen op te voeren voor een aantal investeringen op de begroting 2022 en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie op te kunnen vangen en te kunnen dekken. In deze 2e begrotingswijziging is een aantal investeringen meegenomen waarvoor extra krediet benodigd is vanwege inflatie. Ten tijde van het schrijven van het inflatiekredietvoorstel is ten onrechte beoordeeld dat de investeringen Groot onderhoud regio West en Bermen 2022 inclusief prijsstijgingen binnen het beschikbare budget konden worden uitgevoerd.

3.5 Bestuur en Organisatie

Bestuur en Organisatie *(bedragen x € 1 mln.)*		Begroting	Begroting (incl. wijzigingen)	Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)	Begroting na bijstelling	Bijstelling begroting	Voordeel (V) / Nadeel (N)
Lasten	07.10 Bestuur	8,5	8,1	5,9	8,2	0,1	N
	07.20 Externe Communicatie	2,8	2,8	2,1	2,8	-0,0	V
	07.30 Regulering	7,9	8,6	6,3	8,6		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	1,1	1,1	0,8	1,1	0,0	N
	07.90 Bedrijfsvoering	0,4	4,0	-1,8	3,3	-0,7	V
Totaal Lasten		20,8	24,6	13,2	23,9	-0,6	V
Baten	07.10 Bestuur	-1,0	-1,0	-0,5	-1,0		
	07.20 Externe Communicatie	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2		
	07.30 Regulering	-0,8	-0,8	-0,8	-0,8		
	07.40 Calamiteitenorganisatie	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1		
	07.90 Bedrijfsvoering	-0,0	0,0	1,0	0,7	0,7	N
Totaal Baten		-2,1	-2,1	-0,4	-1,4	0,7	N
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**18,7**	**22,4**	**12,8**	**22,5**	**0,0**	**N**
Toevoeging aan reserves		0,1	0,1	0,1	0,1		
Onttrekking aan reserves		-0,4	-2,9	-0,8	-2,8	0,1	N
Saldo van baten en lasten na bestemming		**18,4**	**19,6**	**12,0**	**19,7**	**0,1**	**N**

Tabel 14. Exploitatiebegroting Bestuur en Organisatie

De mutaties uit de 2de begrotingswijziging resulteren in een nadeel van € 0,1 miljoen voor het programma Bestuur en Organisatie. De oorzaken hiervan zijn:

- De voorziening pensioen en wachtgeld (voormalig) personeel en bestuur is geactualiseerd. Dit resulteert in een toevoeging aan de voorziening (€ 0,5 miljoen nadeel).
- De geplande werkzaamheden ten behoeve van AVG/BIO (netwerkscheiding) zijn via een ander traject reeds uitgevoerd. Hierdoor worden er minder kosten gemaakt (€ 0,1 miljoen voordeel). De kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve digitalisering wat leidt tot een lagere onttrekking van de reserve (€ 0,1 miljoen nadeel).
- Duurzame gebruiksgoederen welke zijn begroot binnen het programma Water worden ook voor andere programma's gebruikt, hierdoor wordt er € 0,1 miljoen overgeheveld vanuit het programma Voldoende en Schoon Water naar het programma Bestuur en Organisatie (€ 0,1 miljoen nadeel).
- De verwachte kosten voor organisatieontwikkeling vallen lager uit dan begroot (€ 0,1 miljoen voordeel).
- In 2022 verwacht WSHD minder project (investerings)uren te maken dan begroot, dit leidt tot een negatief resultaat (€ 1,0 miljoen nadeel).

- Een lagere bezetting ten opzichte van de formatie en inzet van inhuur resulteert in een voordeel van € 1,0 miljoen op de salarislasten (€ 1,0 miljoen voordeel).
- Vanuit het huisvestingsplan IJsselmonde zijn alle panden en objecten bekeken. Vanuit dit plan is voor een aantal panden aangegeven dat deze geen functie meer hebben en verkocht kunnen worden. Voor 2022 stond één dienstwoning op de planning voor de verkoop. De dienstwoning is tegen een hogere prijs verkocht waardoor de baten in 2022 € 0,2 miljoen hoger zijn (€ 0,2 miljoen voordeel).

Op 6 september 2022 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat aangegeven dat het mogelijk was een verzoek tot ontheffing voor de sanctie overheidsopdrachten en -concessies Rusland in te dienen. WSHD heeft een verzoek tot ontheffing ingediend voor het leveringscontract voor gas met SEFE Energy Ltd (Gazprom) voor de periode van 10 oktober 2022 tot en met 31 december 2022. Vanaf 1 januari 2023 had WSHD al een leveringscontract voor gas gesloten met HVC. Op 16 september 2022 heeft het ministerie deze aanvraag goedgekeurd. Dit betekent dat WSHD tot eind 2022 het lopende contract met SEFE Energy Ltd zal benutten.

De 2de begrotingswijziging bevat voor het programma Bestuur en Organisatie geen wijzigingen op reeds bestaande investeringen.

Nieuwe investeringen

Programma Bestuur en Organisatie		
Investering *(bedragen x € 1 mln.)*	**Jaar aanvang**	**Jaar realisatie**
7811709999 Inflatiekrediet Bestuur en Organisatie	2022	2023

Tabel 15. Nieuwe investeringen Bestuur en Organisatie

Om slagkracht te houden in de lopende en binnenkort te starten projecten wordt voorgesteld een inflatiekrediet Bestuur en Organisatie op te voeren op de begroting 2022 en deze direct vrij te geven om de prijsstijgingen als gevolg van de inflatie op te kunnen vangen en te kunnen dekken.

3.6 Algemene Dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen *(bedragen x € 1 mln.)*		**Begroting**	**Begroting (incl. wijzigingen)**	**Realisatie t/m periode 9 (excl. verplichtingen)**	**Begroting na bijstelling**	**Bijstelling begroting**	**Voordeel (V) / Nadeel (N)**
Lasten	08.10 Onvoorzien	0,3	0,3	0	0,3		
	08.20 Algemene lasten en baten	5,5	6,0	5,9	5,5	-0,5	V
	08.30 Belastingopbrengst	0	0	0,0	0		
Totaal Lasten		5,8	6,2	5,9	5,7	-0,5	V
Baten	08.20 Algemene lasten en baten	-1,5	-1,7	-1,8	-1,8	-0,1	V
	08.30 Belastingopbrengst	-178,6	-180,4	-183,9	-180,4		
Totaal Baten		-180,1	-182,2	-185,7	-182,3	-0,1	V
Saldo van baten en lasten voor bestemming		**-174,3**	**-175,9**	**-179,8**	**-176,5**	**-0,6**	**V**
Toevoeging aan reserves		0	0	0	0		
Onttrekking aan reserves		0	-0,1	-0,1	-0,1		
Saldo van baten en lasten na bestemming		**-174,3**	**-176,0**	**-179,9**	**-176,6**	**-0,6**	**V**

Tabel 16. Exploitatiebegroting Dekkingsmiddelen

De mutaties in de 2de begrotingswijziging resulteren in een voordeel van € 0,6 miljoen voor het programma Algemene Dekkingsmiddelen. De oorzaken hiervan zijn:

- In het coalitieakkoord van Rutte IV is afgesproken dat de waterschappen voor de periode 2022-2026 een korting krijgen van € 10 miljoen op de basisregistratie Landelijke Voorziening WOZ. Voor WSHD betekent dit een voordeel van circa € 0,5 miljoen.
- In de jaarrekening 2021 heeft WSHD op basis van inschattingen posities opgenomen voor gerealiseerd werk wat nog niet gefactureerd is, de werkelijke facturen vallen lager uit wat een voordeel oplevert van € 0,1 miljoen.

In de VV vergadering van 22 juni 2022 is besloten om het college te mandateren voor het aangaan van een geldlening van € 200 miljoen, gestort in jaarlijkse delen van € 20 miljoen over een periode van 10 jaar met als voorwaarde dat de rente niet meer mag bedragen dan 2,7%. Medio augustus daalde de rente op de kapitaalmarkt tot onder de limiet van 2,7% en is de geldlening aangegaan voor een rentepercentage van 2,317%. Met het aangaan van deze lening is het risico van een stijgende rente voor meerdere jaren deels afgedekt.

4. Financiële overzichten

4.1 Aansluiting begroting 2022 en 2de begrotingswijziging 2022

Onderstaande tabel geeft het saldo weer zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2022 (primitieve begroting) en de mutaties die tussentijds hebben plaatsgevonden die leiden tot de beginstand van de 2de begrotingswijziging 2022 (begroting incl. wijzigingen).

Omschrijving (bedragen x € 1 mln.)	Primitieve begroting 2022	Budget overhevelingen 2021	1e begrotings-wijziging	Resultaat-bestemming 2021	Huisvestings-plannen (iBabs 188)	Sluisjesdijk 2.0 (iBabs 205)	Burap	Begroting (incl. wijzigingen)
Waterveiligheid	21,9	0,1	-0,5	0,1	0,1		-2,6	19,1
Voldoende en Schoon Water	55,3	0,2	-0,4				-0,3	54,8
Waterketen	80,6		-1,7		0,1	1,1	-0,2	79,9
Wegen	12,9	0,1	0,1	0,3			-0,1	13,3
Bestuur en Organisatie	18,7	0,1	1,2	0,3	-0,6	0,9	1,8	22,4
Dekkingsmiddelen	-174,3		-0,2	0,1			-1,5	-175,9
Saldo van baten en lasten voor bestemming	**15,2**	**0,6**	**-1,5**	**0,9**	**-0,4**	**2,0**	**-3,0**	**13,6**
Toevoeging aan reserves	0,3		-				0,2	0,5
Onttrekking aan reserves	-15,4	-0,6	-0,3	-0,9		-2,0	1,0	-18,1
Saldo van baten en lasten na bestemming	**-**	**-0,0**	**-1,8**	**-0,0**	**-0,4**	**-**	**-1,8**	**-4,0**

Tabel 17. Aansluiting begroting 2022 en 2de begrotingswijziging

4.2 Reserves en Voorzieningen

Onderstaande tabel geeft de reservemutaties uit hoofdstuk 3 en de verwachte eindstand op 31 december 2022 weer.

Omschrijving *(bedragen x € 1 mln.)*	Saldo per 1 januari 2022	Beginstand 2de begrotingswijziging	Mutaties 2de begr. wijziging stortingen	Mutaties 2de begr. wijziging onttrekking	Saldo per 31 december 2022
Algemene reserves					
811001 Algemene reserve Waterveiligheid	1,0	1,0			1,0
811002 Algemene reserve Water	3,6	3,6			3,6
811003 Algemene reserve Waterketen	5,6	3,6		0,2	3,8
811004 Algemene reserve Wegen	0,2	0,2			0,2
811005 Algemene reserve Algemene beleidstaken	0,3	0,3			0,3
Totaal Algemene reserves	**10,7**	**8,8**	**-**	**0,2**	**9,0**
Bestemmingsreserves					
813010 Budgetoverhevelingen	0,6	0,2	0,2		0,4
813014 Bestemmingsreserve Baggeren	9,4	7,0		0,4	7,4
813015 Bestemmingsreserve Grensoverschrijdend afvalwater	1,2	1,3			1,3
813019 Bestemmingsreserve Persoonsgebonden basisbudget	1,2	1,2			1,2
813022 Bestemmingsreserve Afwikkeling CMK	3,3	3,1			3,1
813023 Bestemmingsreserve Onderhoud CMK	4,4	4,2			4,2
813024 Bestemmingsreserve Digitalisering	1,2	0,8		0,1	0,9
813025 CMK Monitoring	0,6	0,5			0,5
813026 Bestemmingsreserve Wegen	9,2	8,2			8,2
813028 Bestemmingsreserve. AC leiding Brielle-Oostvoorne	1,9	1,9			1,9
813032 BR personele capaciteit wegen	1,1	1,1			1,1
813033 Effecten Corona	0,4	0,4			0,4
813034 Bestemmingsreserve Belastingopbrengsten	3,2	3,2			3,2
Totaal Bestemmingsreserves	**37,6**	**33,0**	**0,2**	**0,5**	**33,7**
Egalisatiereserves					

Omschrijving *(bedragen x € 1 mln.)*	Saldo per 1 januari 2022	Beginstand 2de begrotingswijziging	Mutaties 2de begr. wijziging stortingen	Mutaties 2de begr. wijziging onttrekking	Saldo per 31 december 2022
812001 Reserve Tariefegalisatie Watersysteemheffing	15,2	11,5			11,5
812002 Reserve Tariefegalisatie Zuiveringsheffing	7,5	6,8			6,8
812003 Reserve Tariefegalisatie Wegenheffing	0,4	0,7			0,7
812004 Reserve Tariefegalisatie Uitbreiding Formatie	0,2	-			-
Totaal Egalisatiereserves	**23,4**	**19,0**	**-**	**-**	**19,0**
Totaal reserves	**71,6**	**60,8**	**0,2**	**0,7**	**61,7**

Tabel 18. Reserves

Toelichting reserves

811003 Algemene reserve Waterketen

De kosten van pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0 worden grotendeels gedekt uit de Algemene reserve Waterketen. De begrote kosten voor 2022 van € 0,2 miljoen wordt in 2022 niet gerealiseerd. Daardoor wordt de onttrekking van de reserve in 2022 verlaagd met € 0,2 miljoen.

813014 Bestemmingsreserve Baggeren

Conform prognose wordt de relatief grote stedelijke opgave 2022 (incl. stedelijke overloop 2021) voor 95% in 2022 afgerond. Als gevolg hiervan worden de baten ook volledig in 2022 doorbelast aan gemeenten en semi-overheden. Dit resulteert in een bijstelling (verhoging) van de te ontvangen baten, waardoor er minder hoeft te worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.

813024 Bestemmingsreserve Digitalisering

De geplande werkzaamheden ten behoeve van AVG/BIO (netwerkscheiding) zijn via een ander traject reeds uitgevoerd, hierdoor worden er minder kosten gemaakt (€ 0,1 miljoen). De kosten worden gedekt uit de bestemmingsreserve digitalisering wat leidt tot een lagere onttrekking van de reserve.

813010 Bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen

Voorgesteld wordt om € 0,2 miljoen budget over te hevelen naar 2023 ten behoeve van pré-project fase Sluisjesdijk 2.0.

Onderstaande tabel geeft de mutaties op voorzieningen en de verwachte eindstand op 31 december weer.

Omschrijving *(bedragen x € 1 mln.)*	Saldo per 1 januari 2022	Beginstand 2e begrotings-wijziging	Mutaties 2de begr. wijziging vermeerderingen	Mutaties 2de begr. wijziging interne verminderingen	Mutaties 2de begr. wijziging externe verminderingen	Saldo per 31 december 2022
Arbeidsgerelateerde verplichtingen						
850001 Voorz.Pens.-,wachtgld,IZR(vm)Pers.&Best.	6,0	5,4	0,3	-0,2	-0,1	5,4
850003 Vrz. Arbeidsgerelateerde verplichtingen	5,0	5,1	0,2		0,0	5,3
Totaal Arbeidsgerelateerde verplichtingen	**11,0**	**10,5**	**0,5**	**-0,2**	**-0,1**	**10,7**
Totaal voorzieningen	**11,0**	**10,5**	**0,5**	**-0,2**	**-0,1**	**10,7**

Tabel 19. Voorzieningen

Toelichting voorzieningen

De voorziening pensioen en wachtgeld (voormalig) personeel en bestuur is geactualiseerd. Dit resulteert in een toevoeging aan de voorziening van € 0,2 miljoen.

5. Vaststellingsbesluit

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP 2de begrotingswijziging 2022

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:
- de Programmabegroting 2022 is gebaseerd op inzichten en inschattingen uit 2021;
- met het oog op rechtmatigheid het noodzakelijk is de Programmabegroting 2022 tussentijds aan te passen;
- met de 2de begrotingswijziging 2022 verantwoording wordt afgelegd over de financiële voortgang ten opzichte van de Programmabegroting 2022;

gelet op:
- Artikel 77 Waterschapswet;
- Artikelen 99 tot en met 101 van de Waterschapswet;
- Artikel 10 van de Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie WSHD 2014;
- Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026;

BESLUIT:

1. De 2de begrotingswijziging 2022 vast te stellen;
2. De Programmabegroting 2022 en meerjarenraming 2023-2026 te wijzigen met de in de 2de begrotingswijziging opgenomen mutaties, zoals vermeld onder de verschillende programma's in hoofdstuk 3;
3. In te stemmen met het opnemen van onderstaande nieuwe investering;
   - 7103100369 Verhogen grinddammen Oostvoornse Meer
   - 7103109999 Inflatiekrediet Voldoende en Schoon Water
   - 7304109999 Inflatiekrediet Waterketen

- 7405130160 Groot onderhoud regio West 2023
- 7405139999 Inflatiekrediet Wegen
- 7811709999 Inflatiekrediet Bestuur en Organisatie

4. In te stemmen met het direct vrijgeven van de investeringen genoemd onder besluitpunt 3;
5. Het verlenen van mandaat voor de inzet van de inflatiekredieten aan de directie;
6. In te stemmen met het wijzigen van de investeringen in scope, planning en middelen conform de mutaties zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage;
7. In te stemmen met de volgende reserve mutaties:
   Programma Voldoende en Schoon Water
   - Een bedrag van € 0,4 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Baggeren;

   Programma Waterketen
   - Een bedrag van € 0,2 miljoen minder te onttrekken vanuit de Algemene reserve Waterketen;
   - In 2023 € 0,2 miljoen te onttrekken ten behoeve van de inzet van capaciteit voor pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0 via het programma Bestuur en Organisatie;

   Programma Bestuur en Organisatie
   - Een bedrag van € 0,1 miljoen minder te onttrekken aan de bestemmingsreserve Digitalisering;

   Budgetoverhevelingen
   - Een bedrag van € 0,2 miljoen toe te voegen aan de bestemmingsreserve Budgetoverhevelingen en in 2023 deze direct beschikbaar te stellen ten behoeve van pré-projectfase Sluisjesdijk 2.0.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	442
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	9.a
Titel	Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
442 - Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)
Aangepaste versie Bijlage 1Beeldvormende presentatie VV resultaten ALM DORD HELL HEEN
Bijlage 2 Samenvatting fase 2 ALM Dordrecht

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)
Ibabsnummer: 442

1. Gevraagd besluit

1) Kennis te nemen van de bijgevoegde presentatie ALM-resultaten (bijlage 1) en samenvatting ALM-resultaten (bijlage 2) bij dit voorstel.
2) In te stemmen met de 0-variant als ALM-voorkeursvariant;
   a) De voorkeursvariant te combineren met de variant Slibgisting indien hiertoe wordt besloten vanuit het Slibstrategietraject.
3) De voorkeursvariant verder uit te werken in fase 3 t.b.v. opvoering in de P&C-producten.

2. Probleemstelling - context

Het zuiveren van afvalwater vormt een kerntaak van WSHD. Momenteel zijn er 20 zuiveringen en 1 slibverwerkingsbedrijf in beheer. De meeste zuiveringen zijn gebouwd tussen 1970 en 2000. Nadien zijn er wel aanpassingen uitgevoerd maar gelet op de leeftijd is het een logisch vervolg dat voor de komende jaren een grote renovatie- en investeringsopgave voorzien is. Om deze opgave voor elke zuivering te kunnen bepalen wordt de methodiek van Asset Lifecycle Management (ALM) gebruikt. E.e.a. conform de "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren" welke zijn vastgesteld in de VV van 27 november 2019 (hierna: bestuurlijke kaders ALM).

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generiek proces en fasering aangegeven. Elke fase wordt afgerond met een bestuurlijk besluit.
- Fase 1: Inventarisatie bestaande situatie, integrale schouw (besluit D&H)
- Fase 2: Variantenstudie; lifecycle analyse van verschillende varianten inclusief MKBA[1] (besluit VV)
- Fase 3: Uitwerking van de voorkeursvariant (besluit VV)

In de achterliggende periode is voor de zuiveringskring Dordrecht fase 2 uitgevoerd; zijnde de variantenstudie met een markpartij.

Voorliggende besluitvorming betreft het kiezen van een voorkeursvariant (beslismoment 2) door de VV op basis van resultaten van de variantenstudie.

3. Beoogd effect en argumenten

Belangrijk gegeven is dat functioneren van de rwzi Dordrecht significant wordt beïnvloedt door de a-typische en stikstofrijke bedrijfsafvalwaterstroom vanuit de naastgelegen slibverbranding HVC. De zogenaamde 0-variant en ook de huidige situatie voorziet hierin middels een koolstofbron-dosering. Er zijn in totaal een 5-tal varianten onderzocht voor de rwzi Dordrecht, zie paragraaf 16.

Vanuit de variantenstudie blijkt dat t.o.v. de 0-variant de varianten deelstroombehandeling en verduurzaming beter scoren qua levenscycluskosten en duurzaamheidsimpact. Deze varianten voorzien voornamelijk een in duurzamere verwerking van de HVC-afvalwaterstroom waardoor de koolstofbron-dosering zou kunnen vervallen.
Actuele ontwikkeling is dat HVC inmiddels voornemens is zelf een 'voorzuivering' middels een deelstroombehandeling te realiseren en exploiteren. Daardoor komen alle varianten in een ander daglicht te staan.
Verder is gebleken dat de rwzi Dordrecht al relatief efficiënt presteert. Daardoor is extra verduurzaming alleen te realiseren ten nadele van de zuiveringsprestaties.

[1] *Maatschappelijke Kosten Baten Analyse*

Voor de variant Slibgisting wordt nadrukkelijk verwezen naar het Slibstrategietraject en bijbehorende studies. Binnen de ALM is ook de variant slibgisting onderzocht maar bij een ALM ligt de focus niet alleen op de slibverwerking maar integraal op de betreffende rwzi en zuiveringskring. Bij een keuze voor slibgisting zijn echter de consequenties voor de gebiedsbrede slibverwerking van belang. Deze reikwijdte en scope heeft een plaats gekregen in het Slibstrategietraject en bijbehorende studies. Dus voor het juiste en actuele beeld van een variant Slibgisting Dordrecht wordt nadrukkelijk verwezen naar het Slibstrategietraject en bijbehorende studies.

Gelet op de ALM-uitkomsten en de actuele ontwikkelingen 'vervallen' een aantal varianten en wordt de 0-variant voorgesteld als voorkeursvariant. Deze variant is inclusief voor de hand liggende basismaatregelen voor besparing en verduurzaming welke gelet op stand der techniek gangbaar zijn of zelfs verplicht worden gelet op alle maatschappelijke opgaven of bepaalde regelgeving.
De levenscycluskosten voor de voorkeursvariant bedragen orde grootte 135 miljoen euro over een planperiode van 15 jaar.

4. Kernboodschap

Met Asset Lifecycle Management (ALM) studies heeft WSHD de toekomst onderzocht voor de zuiveringskring Dordrecht.
Dit is een belangrijke stap voor het in beeld brengen en realiseren van onze middellange termijn opgave, de verduurzamingsmogelijkheden en de interactie met de maatschappelijke omgeving van het waterschap. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt als voorkeursvariant aan het bestuur voorgesteld om voor de zuiveringskring Dordrecht te kiezen voor de 0-variant in combinatie met de variant Slibgisting vanuit het Slibstrategietraject.

5. Regelgeving en beleid

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is vastgelegd dat WSHD voor de Waterketen ALM-studies uitvoert om de investeringen en opgave voor de middellange termijn goed in beeld te brengen.

6. Historie – eerdere besluitvorming

- "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren, versie 2019", vastgesteld in de VV van 27 november 2019;
- "ALM-studies zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet | resultaten fase 1 en vaststelling te onderzoeken varianten in fase 2", *D&H 12 januari 2021, B2100051 en B2100051 (beslismoment 1 in de generieke fasering en besluitvorming)*;
- Programmabegroting 2022 en daarvoor gaande begrotingen.

7. Financiën

Voorliggend besluit leidt nog niet tot directe financiële effecten. Na uitwerking en programmering van de voorkeursvariant in fase 3 zullen deze worden opgevoerd in de P&C-producten waarbij de eerste financiële effecten kunnen landen in de Begroting 2025-2029.

8. Duurzaamheid

De duurzaamheidsaspecten zijn ingevuld conform de bestuurlijke kaders ALM en heel nadrukkelijk onderdeel geweest van de onderzoeksvarianten in deze ALM-studie. De duurzaamheidsimpact is voor iedere variant uitgedrukt in tonnen CO2-equivalenten over een periode van 15 jaar. Vanuit de MKBA-benadering is de CO2-impact vervolgens gekapitaliseerd met behulp van een CO2-schaduwprijs[2] zodat (vermeden) milieukosten daadwerkelijk meewegen in varianten.

[2] *N.a.v. door de Unie recent vastgestelde handreiking CO2-beprijzing en strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit".*

Zoals eerder aangegeven komen, met het voornemen van HVC tot 'voorzuivering', alle varianten in een ander daglicht te staan en zijn er voor de rwzi Dordrecht weinig mogelijkheden voor additionele verduurzaming. Echter met het voornemen van HVC kan in de huidige situatie en de 0-variant de koolstofbron-dosering bij de rwzi Dordrecht vervallen. Praktisch en maatschappelijk gezien vindt er daarmee wel degelijk een belangrijke verduurzaming plaats door een maatregel (elders) in de keten.

9. Alternatieven

Conform eerder genoemde historische besluitvorming zijn in de ALM-studie meerdere alternatieven (varianten) onderzocht. Naast de eerder benoemde varianten is ook nog een variant waterfabriek onderzocht. Deze variant voorziet middels een '4e trap' in een 'water op maat' principe waarbij het afvalwater verdergaand wordt gezuiverd. Gelet op de context bij Dordrecht is bij deze variant in beeld gebracht wat het bekent om PFAS[3] te verwijderen uit het effluent.

De rwzi Dordrecht ligt naast Chemours, Dupont en HVC. Van deze 3 locaties is bekend dat er PFAS is of wordt uitgestoten, waardoor ofwel via directe (riolering) of indirecte lozing (natte of droge depositie op de terreinriolering en open tanks/bakken van de rwzi) PFAS naar de rwzi Dordrecht wordt aangevoerd. Daarnaast is er in de omgeving van Dordrecht sprake van een historische vervuiling met PFAS (o.a. PFOA) en GenX waardoor uitloging/nalevering uit verschillende systeemdelen zoals (terrein)riolering en grondwater/rioolvreemd water ook nog mogelijk is.

De variant waterfabriek geeft een beeld wat de consequenties zijn voor de verwijdering van PFAS uit het effluent. De maatregelen kunnen aanvullend op een willekeurige variant worden toegepast. Zowel financieel als qua CO2- impact scoort deze variant slecht ten opzichte van de overige varianten. PFAS-verwijdering vergt significante investering- en exploitatiekosten en heeft een intensief verbruik van energie en (fossiele) hulpstoffen, o.a. in de vorm van actief-kool.

Ten aanzien van zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) heeft WSHD als beleid, en ook landelijk, inzet op bronaanpak. PFAS-verwijdering uit het effluent wordt vooralsnog niet beschouwd als maatschappelijk (kosten)effectieve oplossing. Temeer daar in de omgeving van Dordrecht een historische en diffuse verontreiniging aanwezig is.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De personele consequenties worden nader uitgewerkt in fase 3 als onderdeel van de uitwerking naar een meerjarenplan met maatregelen (investeringen) en bijbehorende programmering.

11. Risico- en beheersmaatregelen

De uitkomsten van een ALM-studie moeten leiden tot een weloverwogen bestuurlijke keuze voor een voorkeursvariant. Vanuit dat perspectief zijn binnen deze studie risico's meegenomen en geduid om te komen tot een advies voor een voorkeursvariant. Voorliggende besluitvorming moeten namelijk zowel robuustheid als flexibiliteit bieden.
Ten aanzien van voorliggende besluitvorming zijn er op dit moment geen specifieke risico's bekend.

Specifiek voor de slib(ontwaterings)lijn is als risicobeheersmaatregel een voortvarende aanpak en voorbereiding voorzien.

[3] PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) is een uitgebreide stofgroep van meer dan 6.000 verschillende (industriële) chemicaliën.

12. Communicatie (in- en extern)

In overleg met de portefeuillehouder en communicatieadviseur zal een intern en/of extern nieuwsbericht worden opgesteld. Een tekstvoorstel is geplaatst op de pagina "aanvullende bijzonderheden voor D&H".

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De door de VV gekozen voorkeursvariant zal in fase 3 worden uitgewerkt naar een meerjarenplan met maatregelen (investeringen) en bijbehorende programmering. De eerste effecten van de uitwerking kunnen landen in de Begroting 2025-2029. In fase 3 zal ook een actualisatie van de prijspeil en kostenniveau plaatsvinden.

14. Bevoegd orgaan

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generieke fasering met een bijbehorend besluitvormingsproces vastgesteld.
Conform deze kaders is de VV het bevoegd orgaan tot vaststelling van een ALM-voorkeursvariant.

15. Toelichting / kanttekeningen

Uitwerking
In de ALM-variantenstudie zijn de maatregelen onderzocht en bepaald op planstudie-niveau. Om in fase 3 tot een goede uitwerking en logische programmering van maatregelen te komen, is het van belang dat er ruimte is voor verwerking van voortschrijdend inzicht behorend bij de mate van uitwerkingsniveau en detaillering.

Impactanalyse Herziening Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater
In november dit jaar wordt de ontwerp herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater gepubliceerd. Mogelijk dat deze richtlijn met aanvullende eisen komt voor verwijdering van nutriënten en medicijnresten. Dit voorstel zal ook in de Europese Commisie, Europese MinisterRaad en Europees Parlement worden besproken, geamendeerd en aangepast. Dus de uiteindelijke inhoud en consequenties zijn op moment van dit schrijven nog onbekend.
Vanuit de Unie wordt een globaal impact assesment uitgevoerd om in kaart te brengen van wat de potentiële gevolgen zijn voor de waterschapssector. Dit zal tevens input vormen voor de Nederlandse standpuntbepaling richting Europa.
Door WSHD zelf zal ook een quickscan worden uitgevoerd naar de potentiële impact voor het gehele Waterketen-areaal en de eventuele gevolgen voor de onderhavige ALM-voorkeursvariant.

Evaluatie bestuurlijke kaders ALM
Aan de hand van de opgedane ervaringen en mogelijk voortschrijdend inzicht, zowel ambtelijk als bestuurlijk, zal in 2023 een evaluatie en herijking plaatsvinden van de bestuurlijke kaders ALM. Dit mede met oog op een doorvertaling van de Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater, het beleid rondom Zeer Zorgwekkende Stoffen en andere ontwikkelingen en thema's.

16. Bijlagen

1. Presentatie "ALM-studies | resultaten fase 2 zuiveringskringen Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet" zoals gehouden in de Beeldvormende Verenigde Vergadering van 23-11-2022
2. "Samenvatting resultaten fase 2 ALM-studie zuiveringskring Dordrecht" d.d. oktober 2022
3. Ter inzage bij bestuursadvisering: ALM-variantenstudie d.d. 13 april 2022 met alle bijbehorende rapportages. Afspraak in te plannen via: vvhollandsedelta@wshd.nl

Zuiveringskring Dordrecht | overzicht onderzoeksvarianten fase 2

Aanbevolen variant	Aanbeveling
0-variant	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Dordrecht tot 2035 zeker te stellen. Het uitwerken van een 0-variant op basis van instandhouding (en vernieuwing sliblijn) is op basis van deze overwegingen aan te bevelen.
Variant slibgisting rwzi Dordrecht	Vanuit de energie- en duurzaamheidsambities is de variant slibvergisting nader uit te werken. Deze variant draagt sterk bij aan de energiebesparingsambitie en circulariteitsambitie (50 % in 2030) van WSHD en is reeds een opmaat voor een Energiefabriek Dordrecht. Reeds ingezette verkenningen binnen het waterschap maken de haalbaarheid van slibgisting op Dordrecht zeer aannemelijk. Geadviseerd wordt om een koppeling met variant deelstroombehandeling stikstofrijk slibwater HVC door te voeren in fase 2.
Variant deelstroombehandeling stikstofrijk slibwater HVC	Vanuit de optimalisatie van de rwzi Dordrecht voor energieverbruik en waterkwaliteit (stikstofgerelateerd) is deelstroombehandeling van stikstofrijke stromen op HVC passen in de lijn van verduurzaming en ambities op gebied van waterfabriek en energiefabriek en de verbetering van zuiveringsprocessen op rwzi Dordrecht met verbeteringsmogelijkheden van de effluentkwaliteit. Deze variant kan losstaand worden beschouwd, maar aanbevolen wordt om deze variant samen uit te voeren met de variant Slibgisting Dordrecht.
Variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Dordrecht	Aanbevolen wordt om de variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Dordrecht uit te werken om zodoende invulling te geven aan de algemene bestuurlijke ambitie naar kosteneffectieve en duurzame zuiveringen in 2050. Vanuit de optimalisatie van de rwzi Dordrecht voor energieverbruik is slimme energiezuinige beluchting en voorbehandeling van influent passend in de lijn van verduurzaming en ambities op gebied van duurzame alternatieven van chemicaliën (b.v. bioflocculanten via verzuring van cellulose, primair/secundair slib).
Variant Waterfabriek Dordrecht	Verkenning van effluenthergebruiksopties en van de realisatie van 4de trap zuiveringsmaatregelen om de effluentkwaliteit te verbeteren, ook in relatie tot PFOS, Gen-X en overige microverontreinigingen, en een waterfabriek Dordrecht te ontwikkelen worden aanbevolen. Naast algemene relevantie het licht van beperking van emissies van nutriënten en opkomende stoffen (organische microverontreinigingen en medicijnresten) is dit specifiek voor rwzi Dordrecht een kans om een antwoord te bieden op de opkomende stoffen die in bijzondere mate in het influent aanwezig zijn. Geadviseerd wordt om als input voor deze variant een aanvullende verkenning van de omgeving te doen, zodat kansen vanuit bijvoorbeeld de industrie niet over het hoofd worden gezien; deze verkenning zou ook kansen voor de energiefabriek (levering warmte) kunnen opleveren.

Algemeen
Actuele ontwikkeling is dat HVC voornemens is zelf een 'voorzuivering' middels deelstroombehandeling te realiseren en exploiteren. Dat betekent dat alle varianten in ander daglicht komen te staan. De onderlinge verhoudingen en scores blijven in orde grootte gelijk.

Variant slibgisting
Parallel aan de ALM-studie is Slibstrategiestudie opgestart. De ALM en Slibstrategie hebben verschillende focus en reikwijdte. Voor de volledige reikwijdte, gedetailleerder uitwerkingsniveau en uitkomsten van de variant Slibgisting, inclusief de voordelen de sliblijnen bij alle andere rwzi's, wordt nadrukkelijk verwezen naar het Slibstrategietraject.

Variant deelstroombehandeling
Deze variant voorziet in een betere en duurzame verwerking van de a-typische en stikstofrijke afvalwaterstroom vanuit de naastgelegen slibverbranding HVC. Deze variant is inmiddels niet meer nodig omdat HVC voornemens is zelf een 'voorzuivering' een deelstroombehandeling te realiseren en exploiteren.

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 9A

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Resultaten ALM-studie zuiveringskring Dordrecht (voorkeursvariant)

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- Waterschap Hollandse Delta sinds 25 januari 2018 beschikt over vastgestelde bestuurlijke kaders ALM-studies, welke zijn geëvalueerd en opnieuw vastgesteld op 25 november 2019;
- onderhavig voorstel invulling geeft aan dat beleid door de uitvoering van een ALM-studie voor de rwzi Dordrecht;
- in de Beeldvormende Verenigde Vergadering van 23-11-2022 een toelichting is gegeven op het generieke ALM-proces en het voorliggend besluit;

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van de bijgevoegde presentatie ALM-resultaten (bijlage 1) en samenvatting ALM-resultaten (bijlage 2) bij dit voorstel.
2. In te stemmen met de 0-variant als ALM-voorkeursvariant.
   a) De voorkeursvariant te combineren met de variant Slibgisting indien hiertoe wordt besloten vanuit het Slibstrategietraject.
3. De voorkeursvariant verder uit te werken in fase 3 t.b.v. opvoering in de P&C-producten.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

waterschap Hollandse Delta

ALM studies Waterketen

Resultaten fase 2
zuiveringskringen Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet

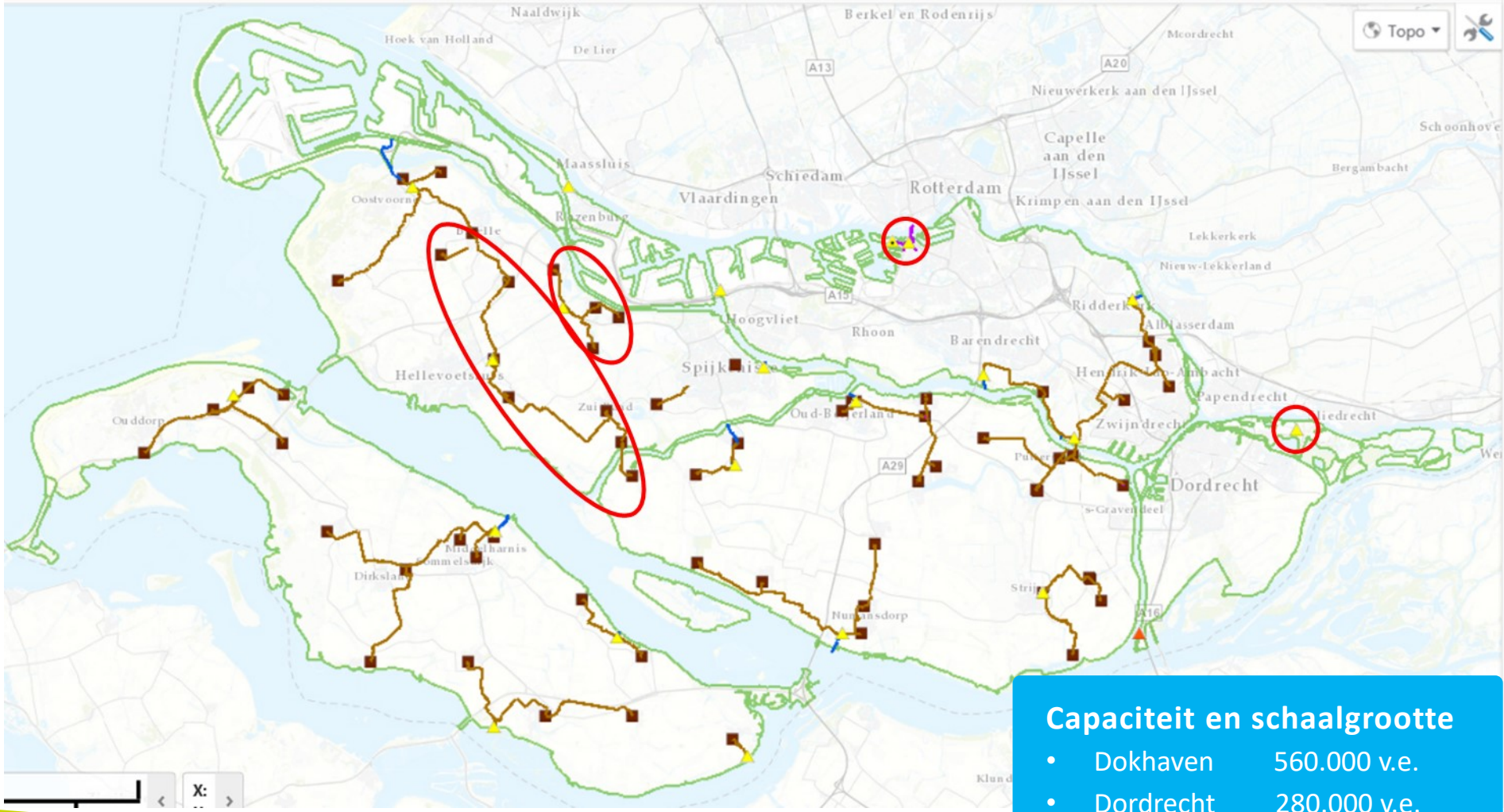
Beeldvormende VV 23-11-2022

versie 15-11-2022

Inhoud

- Context ALM
- Bestuurlijk kader ALM proces & besluitvorming
- Aanpak en onderzoeksvarianten
- Uitkomsten Hellevoetsluis – Heenvliet
- Uitkomsten Dordrecht
- Vervolg en Dokhaven

Context ALM | Onderzoeksgebied

Capaciteit en schaalgrootte

- Dokhaven 560.000 v.e.
- Dordrecht 280.000 v.e.
- Hellevoetsluis 110.000 v.e.
- Heenvliet 8.000 v.e.

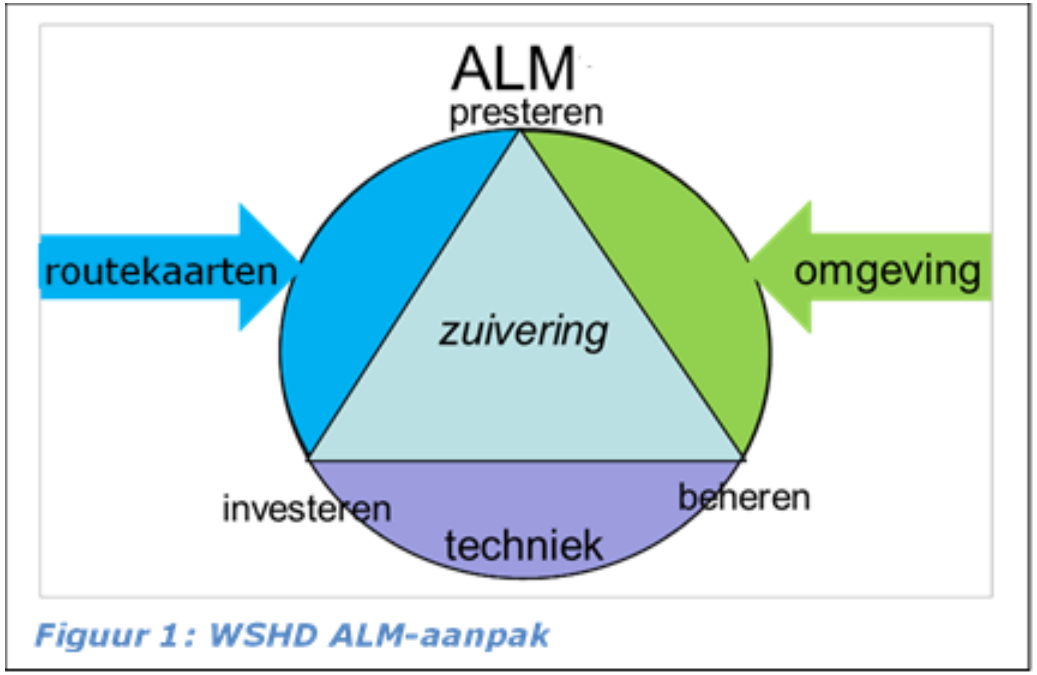
Context ALM | functie

- Investeringsopgave in beeld (functioneren)
- Veranderopgave in beeld (omgeving & maatschappelijke ontwikkelingen)
- Middellange termijn perspectief (0-15 jaar)
- Strategie voor de toekomst (onzekerheden ⇒ robuust en flexibel)
- Weloverwogen bestuurlijke keuze voorkeursvariant

Context ALM | wat onderzoeken we

Toestand, restlevensduur, functioneren
zuiveringsprestaties, efficiency

Maatschappelijke ontwikkelingen
CDE, Agenda Duurzaam

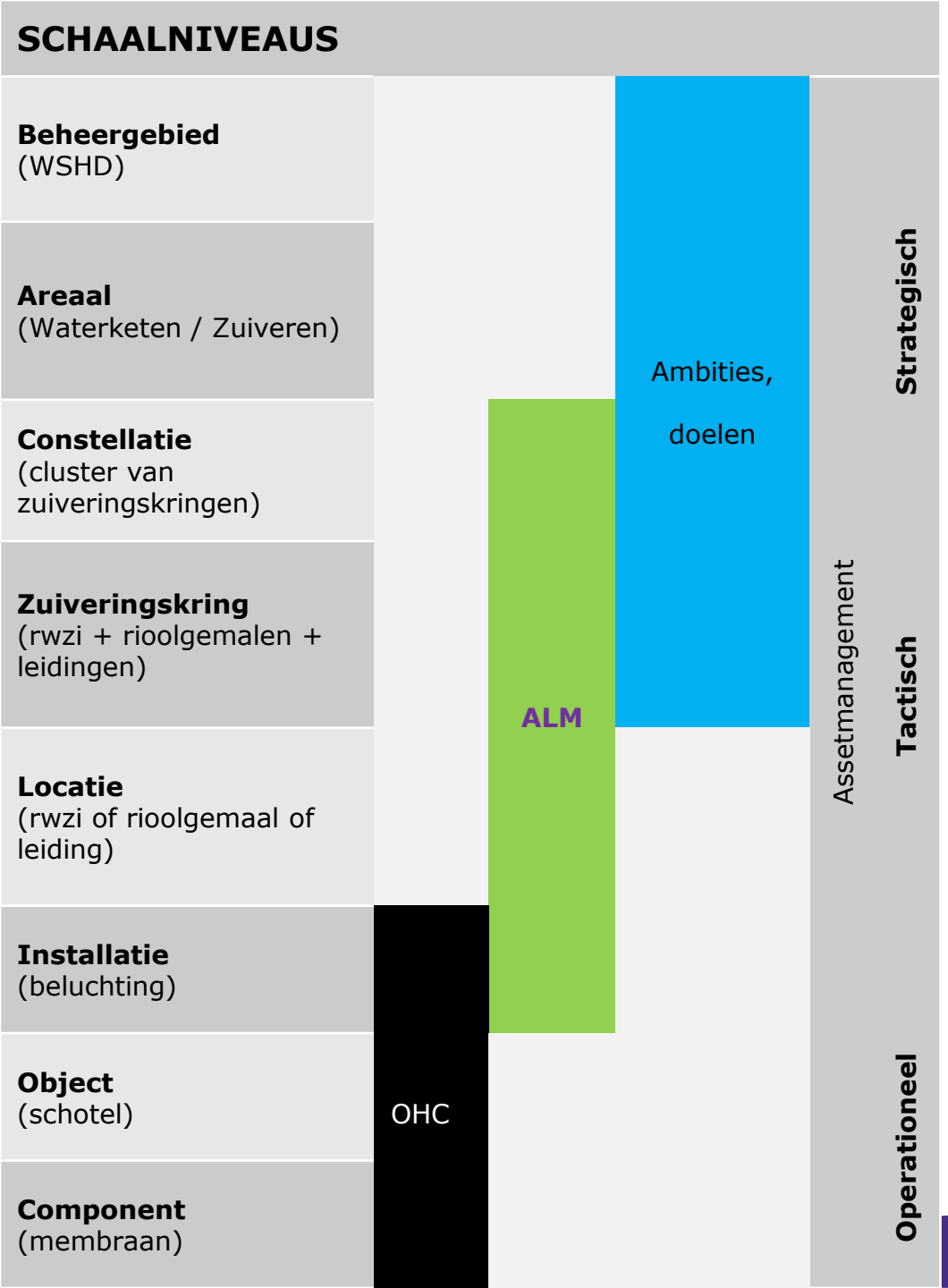

Figuur 1: WSHD ALM-aanpak

Wetgeving, samenwerking
woningbouw, afvalwateraanbod

State of the art, innovaties
kosten & baten, MKBA

Context ALM | schaalniveau

Thema's, ontwikkelingen, ambities overstijgend ⇒
Opgaven en doelen

⇩

ALM-variantenstudies
Meerjarenplannen, programmering, maatregelen, investeringen

Onderhoudsconcepten (OHC), regulier

Bestuurlijk kader ALM

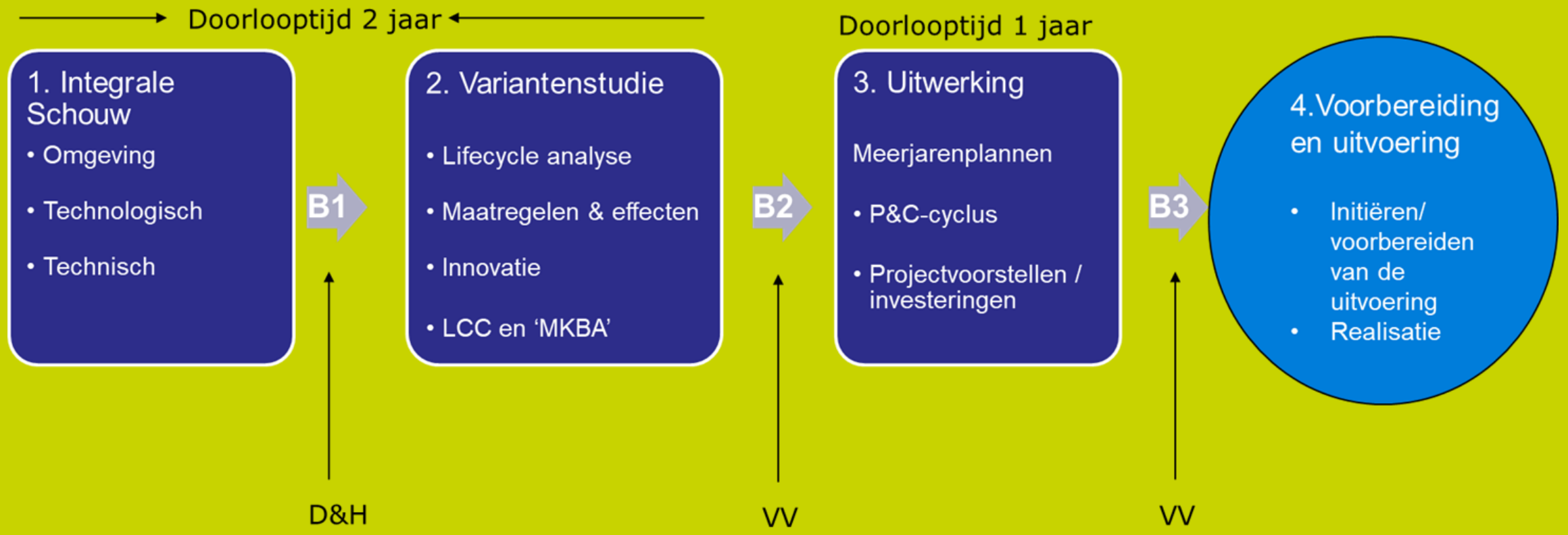
Begin 2018

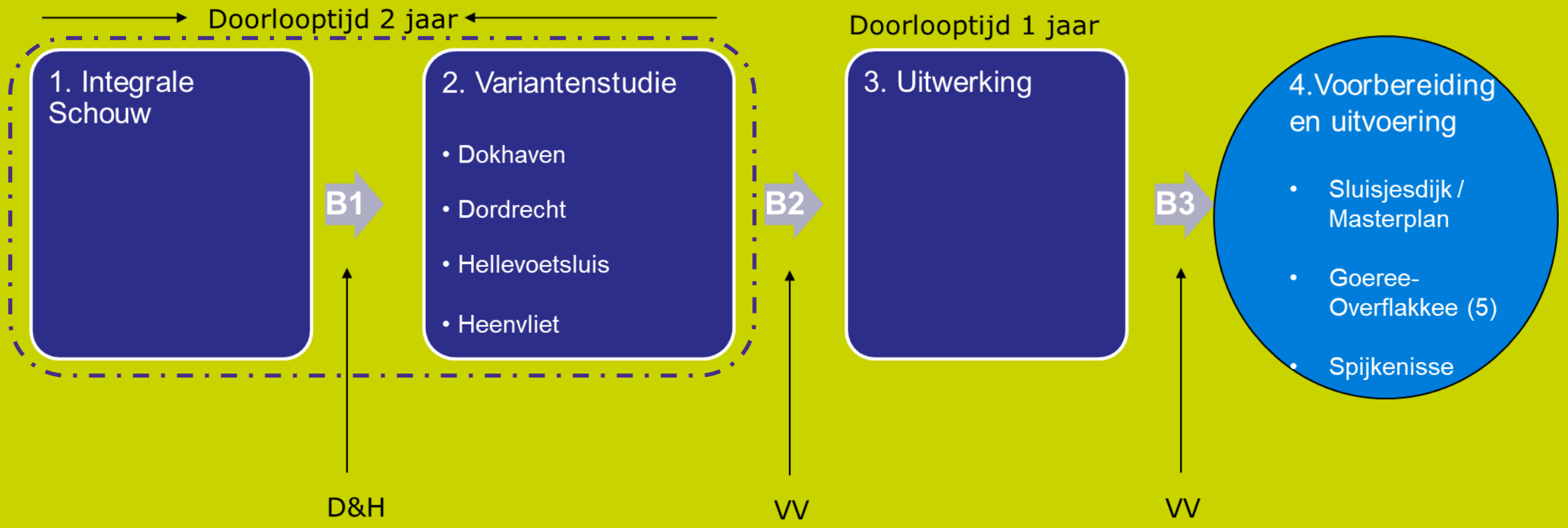
Eind 2019

Bestuurlijk kader ALM | besluitvorming en fasering

Bestuurlijk kader ALM | besluitvorming en fasering

Aanpak | generieke opbouw varianten

0-variant

- Voldoen aan autonome ontwikkelingen, uitgangspunt
- Woningbouw, prognose afvalwateraanbod
- Technisch en technologisch op orde brengen, robuust functioneren
- Vertrekpunt en referentie voor alle andere varianten

Conform bestuurlijke kaders

Verduurzaming variant

- Besparing energie/chemicaliën/grondstoffen, bio-based
- Voorbehandeling, beluchting, restwarmte, thermische energie uit afvalwater (TEA)

Aanvullende varianten

- Specifieke context zuiveringskring
- Kansen, uitdagingen, maatschappelijke ontwikkelingen

Aanpak | onderzoeksvarianten

Varianten / Rwzi	DOKH	DORD	HELL	HEEN	
0-variant	X	X	X		
Verduurzaming	X	X	X *		INNOVATIE ****
Aanvullende varianten					
Activiteitenbesluit (N&P)	X				
Ontlast – 'Afkoppelen' GOA	X				
Ontlast – Afkoppelen RoSA	X				
Deelstroombehandeling		X			
Slibgisting		X			
Centralisatie			X **		
Waterfabriek (water-op-maat)	***	X	X		
Additioneel accent D&H 12-01-'21		Groengas			

* Inclusief thermische energie uit afvalwater (TEA) tbv naastgelegen bedrijventerrein

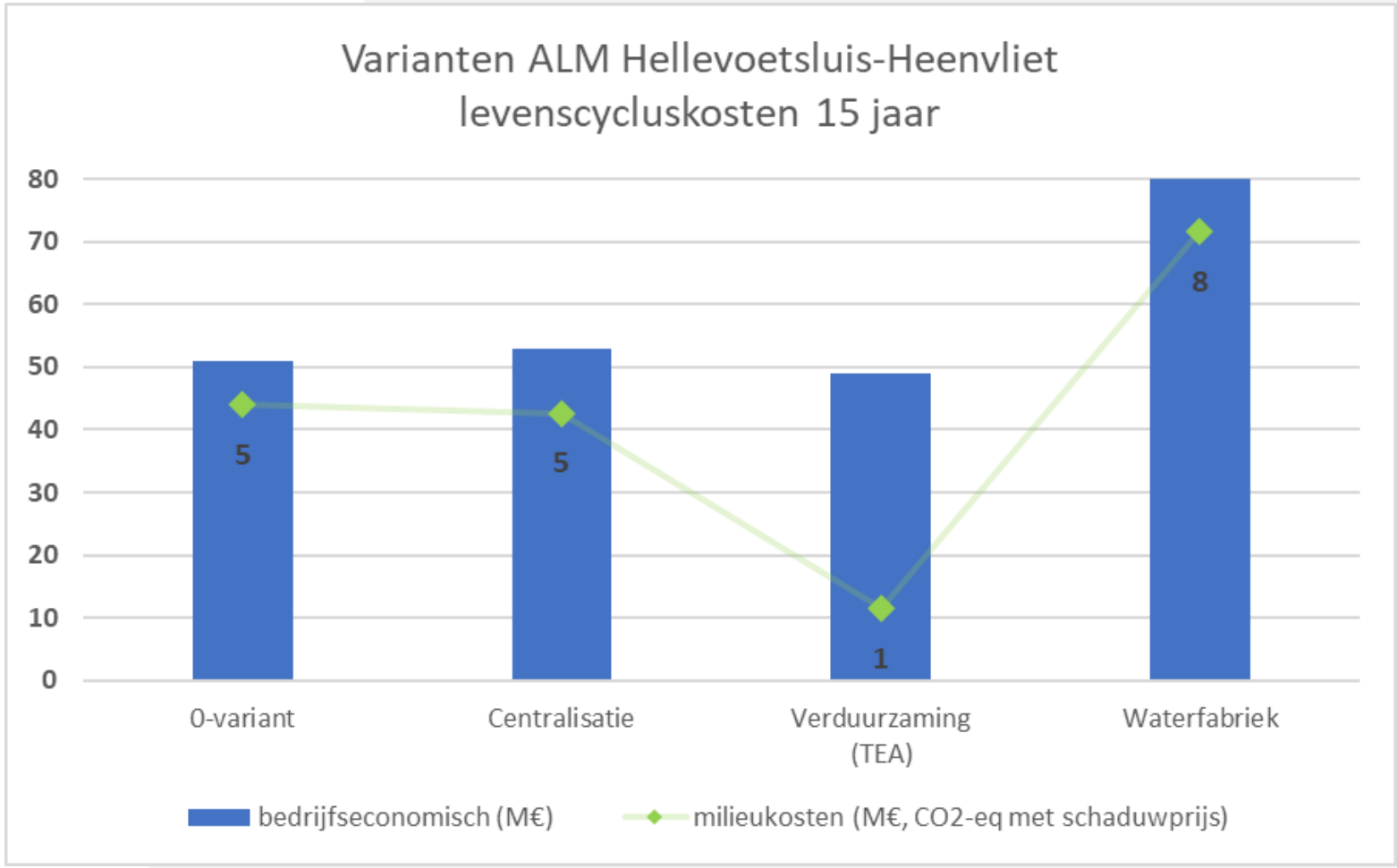
** Onderlinge afstand ≈ 4 km

*** In combinatie met maatregelen variant Activiteitenbesluit (4e trap, nabehandeling)

**** Longlist 30 technologieën

Uitkomsten Hellevoetsluis - Heenvliet

- Verduurzaming is inclusief potentieel economische kosten & baten TEA en inclusief potentieel vermeden milieukosten TEA door vermeden CO2-impact aardgas
- Centralisatie inclusief kosten deelstroombehandeling afvalwater aardappelbedrijf
- Waterfabriek intensief verbruik energie- en hulpstoffen

Uitkomsten Hellevoetsluis - Heenvliet

Uitkomsten

- rwzi Hellevoetsluis | significant beïnvloeding door vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf
- Rwzi Heenvliet | schaalgrootte en afstand biedt mogelijkheid tot centralisatie
- 0-variant, en varianten verduurzaming en centralisatie gelijkwaardig (€€ en duurzaamheid)
- TEA & Waterfabriek afhankelijk van omgevingsvraag, nog geen concrete kans
- **Centralisatie alleen mogelijk bij reductie vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf**

Voorkeursrichting

- 0-variant als uitgangspunt en vertrekpunt met ruimte voor ⇒
  - bouwstenen andere varianten; mede afhankelijk van reductie & ontwikkelingen
  - inzet op reductie vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf (in alle varianten)
- overleg gemeente TEA

Overweging en voorstel Hellevoetsluis - Heenvliet

Overwegingen

- Voorkeur tot centraliseren vanwege schaalvoordelen en relatief korte afstand (4km)
- Voordelen | reductie beheerlast, krapte en veranderende arbeidsmarkt, strategische personeelsplanning
- Nadelen | risico qua doorlooptijd omgevingstraject (leidingtracé) en onzekerheid dynamiek aardappelbedrijf
- Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater okt/nov | kan 2 kanten uitvallen

Voorstel en advies

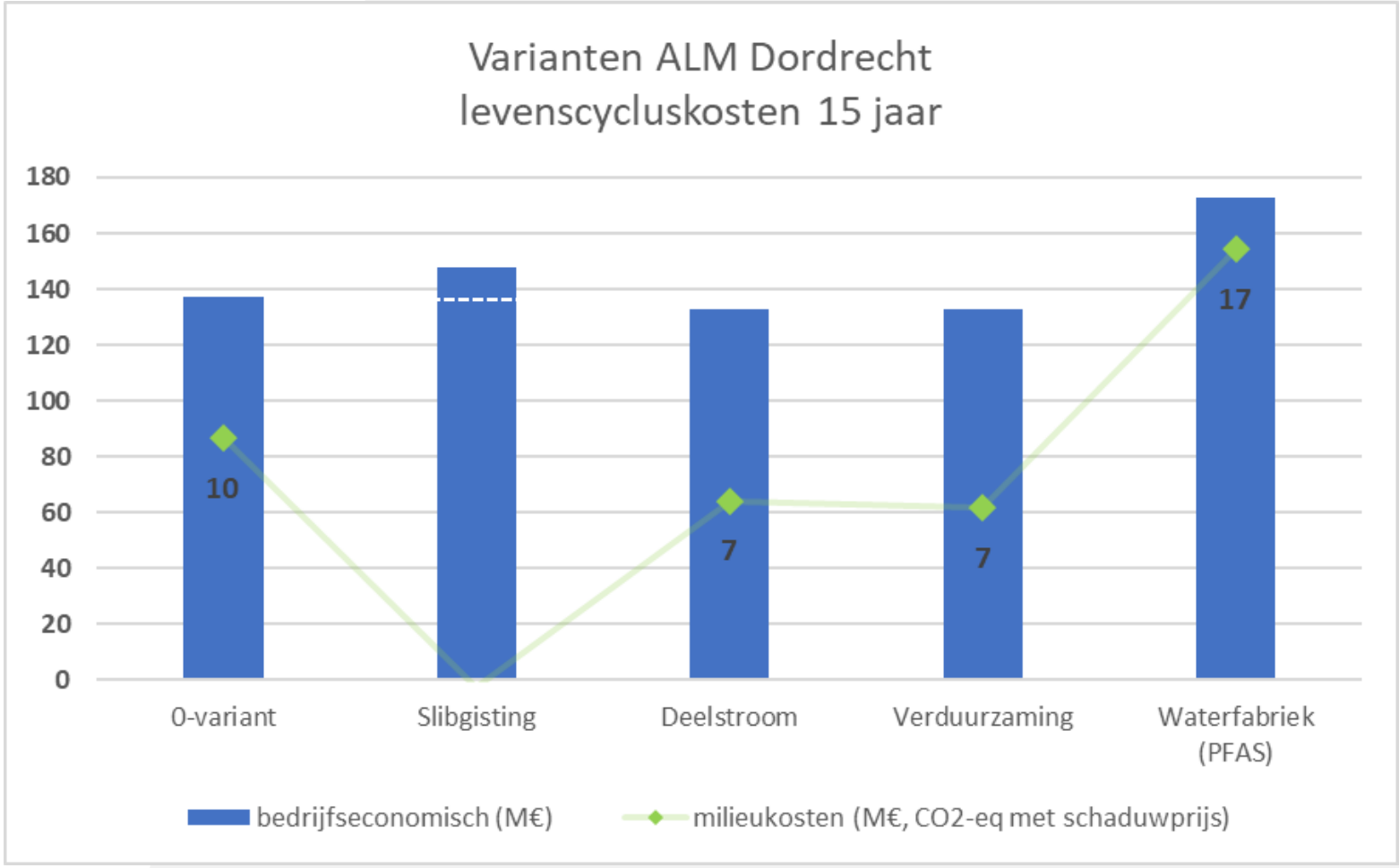
- 2-sporen aanpak door parallelle voorbereiding van de 0-variant en centralisatie-variant
  - inzet op reductie vuilvracht in afvalwater aardappelbedrijf (vergunningenspoor en overleg stakeholders)
  - voorbereiding maatregelen rwzi's & centralisatietracé/omgevingstraject
  - go/no-go momenten (inclusief quickscan impact herziening Europese Richtlijn)
  - 0-variant is 'inclusief' en state-of-the-art

Uitkomsten Dordrecht

- Slibgisting met volledige scope in Slibstrategie.
  In ALM focus op rwzi DORD en bijv.
  exclusief besparingen (≈12M€) externe rwzi's.
  Dus hier financieel vertekend beeld en Slibgisting is in praktijk gunstiger.

- PFAS intensief energie- en hulpstoffenverbruik

- PFAS is exclusief maatschappelijke baten
  Nog geen kengetallen

Uitkomsten Dordrecht

Uitkomsten

- Rwzi relatief efficiënt | extra verduurzaming ten koste zuiveringsprestatie
- Significante beïnvloeding door afvalwaterstroom HVC | 0-variant koolstofdosering
- Duurzaamheidsverbetering door beëindiging koolstofdosering bij een oplossing voor HVC-afvalwater
- 0-variant en varianten verduurzaming en deelstroombehandeling gelijkwaardig en (financieel) niet onderscheidend
- Waterfabriek ≈ PFAS-variant | slecht qua ‘duurzaamheid’, energie en €€
- Slibgisting kansrijk voor verduurzaming en €€

Voorkeursrichting

- Slibgisting ⇒ vraagt gebiedsbrede afweging ⇒ Slibstrategie
- Reeds parallel aan ALM geïnitieerd

Overweging en voorstel Dordrecht

Overwegingen

- HVC heeft voornemen tot voorzuiveren dus alle varianten in ander daglicht
- Koolstofdosering 0-variant en de varianten deelstroombehandeling en verduurzaming ‘vervallen’
- Door oplossing in de keten!
- PFAS-variant tbv (bestuurlijke) beeldvorming
- Beleid ZZS is bronaanpak | ambitie en ‘4e trap’ politiek bestuurlijke afweging

Voorstel en advies

- 0-variant i.c.m. Slibgisting (Slibstrategie)
- VV geïnformeerd over Slibstrategie in okt-conferentie
- 0-variant is ‘inclusief’ en state-of-the-art

Dokhaven | in voorbereiding en besluitvorming separaat

- Dokhaven zowel grootste als meest unieke en complexe rwzi WSHD
- Behandeling (grensoverschrijdend) afvalwater van andere waterschappen
- ALM-uitkomst, behalve WSHD, ook van belang voor ketenpartners Rotterdam

- Extra gewicht aan ALM-uitkomsten
  - de vereiste betrouwbaarheid
  - en meer nog dan anders; een zorgvuldige advisering en besluitvorming

- 2nd opinion passend gelet op geschetst belang
- 2nd opinion op modellering i.r.t. tot aard, systeem en werking Dokhaven
- in afronding

Vervolg

Proces besluitvorming fase 2

30-nov VV oordeelsvormend

7-dec VV besluitvormend

Quickscan impact Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Dokhaven separaat en vooralsnog besluitvorming VV 1e helft 2023

Fase 3 | uitwerking en programmering

Quickscan / uitwerking impact Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Investerings- en maatregelenprogramma tbv meerjarenbegroting

Bestuurlijk kader ALM

2023 Evaluatie en herijking

Doorkijk Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

waterschap Hollandse Delta

Bedankt voor uw aandacht!

Heeft u nog vragen?

Link *Document WSHD - Bijlage: Beleidskaders ALM studies tbv cie en vv - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)*

ALM-studie zuiveringskring Dordrecht

Samenvatting fase 2; variantenstudie

waterschap Hollandse Delta

Definitief 1.0

oktober 2022

VERANTWOORDING

WATERSCHAP	waterschap Hollandse Delta Handelsweg 100 2988 DC Ridderkerk Postbus 4103 2980 GC Ridderkerk t 088 974 33 00 f 088 974 30 01 i www.wshd.nl
AFDELING	Regie en Assetmanagement
AUTEUR/COÖRDINATIE	Jan Smitsman, j.smitsman@wshd.nl
AKKOORDVERKLAARDER	PFO Waterketen en Duurzaamheid
OPDRACHTGEVER	Joyce Wieme
VERSIE	oktober 2022 Definitief 1.0

Inhoudsopgave

1 Inleiding 1
1.1 Context 1
1.2 Leeswijzer 1

2 Beschrijving zuiveringskringen 2
2.1 Algemeen 2
2.2 Ontwerpkarakteristieken en wettelijk kader 2

3 Onderzoeksopzet en beschrijving 3
3.1 Fase 1 Integrale schouw 3
3.2 Fase 2 Variantenstudie 3
3.2.1 Generieke opbouw onderzoeksvarianten 3
3.2.2 Beschrijving varianten 4
3.3 Uitgangspunten 5

4 Resultaten 6
4.1 Duurzaamheid en milieu 6
4.2 Levenscycluskosten 7

Bijlage 1 Duurzaamheidsanalyse varianten 8

Bijlage 2 Bronvermelding 9

1 Inleiding

In de achterliggende periode is voor de zuiveringskring Dordrecht fase 2 van de ALM-studie uitgevoerd; zijnde de variantenstudie met een markpartij. Voorliggend document betreft een beknopte samenvatting van de ALM-resultaten.
De argumentatie en het advies voor de, door de VV te kiezen, voorkeursvariant is verwoord in het bestuursvoorstel (iBabs).

1.1 Context

Het zuiveren van afvalwater vormt een kerntaak van WSHD. Momenteel zijn er 20 zuiveringen en 1 slibverwerkingsbedrijf in beheer. De meeste zuiveringen zijn gebouwd tussen 1970 en 2000. Nadien zijn er wel aanpassingen uitgevoerd maar gelet op de leeftijd is het een logisch vervolg dat voor de komende jaren een grote renovatie- en investeringsopgave voorzien is. Om deze opgave voor elke zuivering te kunnen bepalen wordt de methodiek van Asset Lifecycle Management (ALM) gebruikt. E.e.a. conform de "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren" welke zijn vastgesteld in de VV van 27 november 2019 (hierna: bestuurlijke kaders ALM).

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generiek proces en fasering aangegeven. Elke fase wordt afgerond met een bestuurlijk besluit.
- Fase 1: Inventarisatie bestaande situatie, integrale schouw (besluit D&H)
- Fase 2: Variantenstudie; lifecycle analyse van verschillende varianten (besluit VV)
- Fase 3: Uitwerking van de voorkeursvariant (besluit VV)

Voorliggende besluitvorming betreft het kiezen van een voorkeursvariant (beslismoment 2) door de VV op basis van resultaten van de variantenstudie. Onderhavig document betreft een bijlage bij het besluitvormingsvoorstel.

1.2 Leeswijzer

H2: Algemene beschrijving zuiveringskringen
H3: Beschrijving van de onderzoeksopzet en samenstelling van de varianten
H4: Resultaten en vergelijking, hoofdzakelijk op duurzaamheid en kosten
Bijlagen

2 Beschrijving zuiveringskringen

2.1 Algemeen

De scope van het onderzoek betreft de zuiveringskring Dordrecht.

Figuur 1: Overzichtskaart met de zuiveringskring Dordrecht.

2.2 Ontwerpkarakteristieken en wettelijk kader

In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste ontwerpkarakteristieken van de rwzi weergegeven.

Parameter	Eenheid	Waarde
biologische capaciteit	i.e. (150 g TZV)	281.100
wettelijke ontwerpcapaciteit	i.e. (54 g BZV)	208.300
maximale hydraulische capaciteit	m^3/uur	8.700
gemiddelde dagaanvoer	m^3/d	49.800
droogweeraanvoer (DWA)	m^3/uur	3.000

Tabel 2: Ontwerpkarakteristieken rwzi Dordrecht

3 Onderzoeksopzet en beschrijving

3.1 Fase 1 Integrale schouw

In fase 1 zijn, conform de bestuurlijke kaders ALM, de volgende activiteiten uitgevoerd:
- Een technologische schouw om de huidige zuiveringsprestaties te inventariseren en te analyseren;
- Een technische schouw om de huidige toestand van de assets te inventariseren;
- Een omgevingsscan om de relevante omgevingsfactoren te inventariseren met o.a. kansen en 'bedreigingen' maar ook het overleg met relevante stakeholders, voornamelijk gemeenten;
- Een innovatiescan t.b.v. een longlist en shortlist met relevante technologieën (met name gedaan voor de rwzi Dokhaven).

Op basis van de resultaten van fase 1 en gegeven de bestuurlijke kaders ALM zijn een aantal varianten geïdentificeerd en voorgesteld voor onderzoek in fase 2.

3.2 Fase 2 Variantenstudie

3.2.1 Generieke opbouw onderzoeksvarianten

Conform de bestuurlijke kaders zijn de volgende varianten onderzocht met een generieke opbouw.

<u>0-variant</u>
Deze variant voorziet in het voldoen aan de autonome ontwikkelingen zoals wettelijke eisen en het toekomstig afvalwateraanbod (woningbouw en demografie). Ingegeven door de integrale schouw (fase 1) worden in deze variant maatregelen onderzocht om de zuiveringskring in de toekomst technisch en technologisch betrouwbaar en robuust te laten functioneren. Deze variant is het vertrekpunt en referentie voor alle andere varianten.

<u>Verduurzaming variant</u>
Deze variant bevat, aanvullend op de 0-variant, algemene verduurzamingsmogelijkheden. Denkbaar zijn maatregelen voor besparing op het vlak van energie, chemicaliën en grondstoffen. Maar ook maatregelen of kansen op het vlak van uitwisseling van (rest)warmte (WKK, effluent, TEA) met de omgeving. De kansen en maatregelen zijn mede gebaseerd op de Omgevingsscan uit fase 1.

<u>Aanvullende varianten</u>
Daarnaast zijn per zuiveringskring of constellatie één of meerdere varianten geformuleerd die invulling geven aan de specifieke situatie en karakteristiek van een zuiveringskring al dan niet in combinatie met kansen in de omgeving of ontwikkelingen vanuit maatschappelijk perspectief.

Voor de zuiveringskring Dordrecht zijn als aanvullende varianten onderzocht 'slibgisting', 'deelstroombehandeling en 'waterfabriek'. De volgende paragraaf bevat een beknopte variantbeschrijving.

3.2.2 Beschrijving varianten

Onderstaand een beknopte beschrijving van de varianten zoals in fase 1 geïdentificeerd en zijn onderzocht in fase 2.

0-variant	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Dordrecht tot 2035 zeker te stellen. Het uitwerken van een 0-variant op basis van instandhouding (en vernieuwing sliblijn) is op basis van deze overwegingen aan te bevelen.
Variant slibgisting rwzi Dordrecht	Vanuit de energie- en duurzaamheidsambities is de variant slibvergisting nader uit te werken. Deze variant draagt sterk bij aan de energiebesparingsambitie en circulariteitsambitie (50 % in 2030) van WSHD en is reeds een opmaat voor een Energiefabriek Dordrecht. Reeds ingezette verkenningen binnen het waterschap maken de haalbaarheid van slibgisting op Dordrecht zeer aannemelijk. Geadviseerd wordt om een koppeling met variant deelstroombehandeling stikstofrijk slibwater HVC door te voeren in fase 2.
Variant deelstroombehandeling stikstofrijk slibwater HVC	Vanuit de optimalisatie van de rwzi Dordrecht voor energieverbruik en waterkwaliteit (stikstofgerelateerd) is deelstroombehandeling van stikstofrijke stromen op HVC passen in de lijn van verduurzaming en ambities op gebied van waterfabriek en energiefabriek en de verbetering van zuiveringsprocessen op rwzi Dordrecht met verbeteringsmogelijkheden van de effluentkwaliteit. Deze variant kan losstaand worden beschouwd, maar aanbevolen wordt om deze variant samen uit te voeren met de variant Slibgisting Dordrecht.
Variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Dordrecht	Aanbevolen wordt om de variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Dordrecht uit te werken om zodoende invulling te geven aan de algemene bestuurlijke ambitie naar kosteneffectieve en duurzame zuiveringen in 2050. Vanuit de optimalisatie van de rwzi Dordrecht voor energieverbruik is slimme energiezuinige beluchting en voorbehandeling van influent passend in de lijn van verduurzaming en ambities op gebied van duurzame alternatieven van chemicaliën (b.v. bioflocculanten via verzuring van cellulose, primair/secundair slib).
Variant Waterfabriek Dordrecht	Verkenning van effluenthergebruiksopties en van de realisatie van 4de trap zuiveringsmaatregelen om de effluentkwaliteit te verbeteren, ook in relatie tot PFOS, Gen-X en overige microverontreinigingen, en een waterfabriek Dordrecht te ontwikkelen worden aanbevolen. Naast algemene relevantie het licht van beperking van emissies van nutriënten en opkomende stoffen (organische microverontreinigingen en medicijnresten) is dit specifiek voor rwzi Dordrecht een kans om een antwoord te bieden op de opkomende stoffen die in bijzondere mate in het influent aanwezig zijn. Geadviseerd wordt om als input voor deze variant een aanvullende verkenning van de omgeving te doen, zodat kansen vanuit bijvoorbeeld de industrie niet over het hoofd worden gezien; deze verkenning zou ook kansen voor de energiefabriek (levering warmte) kunnen opleveren.

Tabel 3: zuiveringskring Dordrecht | overzicht onderzoeksvarianten fase 2

<u>Variant slibgisting</u>

Bij beslismoment 1 (d.d. 12 januari 2021) is door het college besloten om binnen de variant Slibgisting de groengas-route als uitgangspunt te hanteren voor de biogas-verwaarding. Mede gelet op het maatschappelijke belang van deze energiedrager alsook de maatschappelijke positionering van het waterschap.

Parallel aan de ALM-studie is ook de Slibstrategiestudie opgestart met een grotere reikwijdte en nauwkeuriger uitwerkingsniveau. Voor een completer beeld van de variant Slibgisting wordt dan ook nadrukkelijk verwezen naar het Slibstrategietraject en bijbehorende studies.

<u>Varianten deelstroombehandeling en verduurzaming</u>

Deze varianten voorzien in een betere en duurzamere verwerking van de a-typische en stikstofrijke afvalwaterstroom vanuit de naastgelegen slibverbranding HVC. Deze variant vormt een alternatief voor de koolstofbron-dosering in de huidige situatie en 0-variant.

De variant deelstroombehandeling is onderzocht in samenhang met de variant slibgisting. De deelstroombehandeling is wel 'modulair' uitgewerkt zodat deze 'losstaand' als oplossing toepasbaar is voor het geval eind fase 2 een variant Slibgisting niet leidt tot een bestuurlijke voorkeursvariant.

<u>Variant waterfabriek</u>

Deze variant voorziet middels een '4e trap' in een 'water op maat' principe waarbij het afvalwater verdergaand wordt gezuiverd. Gelet op de context bij Dordrecht is bij deze variant in beeld gebracht wat het bekent om PFAS[1] te verwijderen uit het effluent.

[1] *PFAS (poly- en perfluoralkylstoffen) is een uitgebreide stofgroep van meer dan 6.000 verschillende (industriële) chemicaliën.*

3.3 Uitgangspunten

Voor iedere keuzevariant zijn levenscycluskosten geraamd, volgens de SSK-methodiek, voor een planperiode van 15 jaar. Levenscycluskosten bestaan enerzijds uit de totale kosten voor nieuwe assets, vervangingen en groot onderhoud en anderzijds uit de (onderscheidende) kosten voor procesvoering zoals energie, chemicaliën, slibafzet, etc.
Om een eenduidige vergelijking (van verschillende kostensoorten en verschillen in tijdstip) te kunnen maken, zijn alle kosten berekend als netto contante waarde (NCW)[2] per variant voor het jaar 2020.

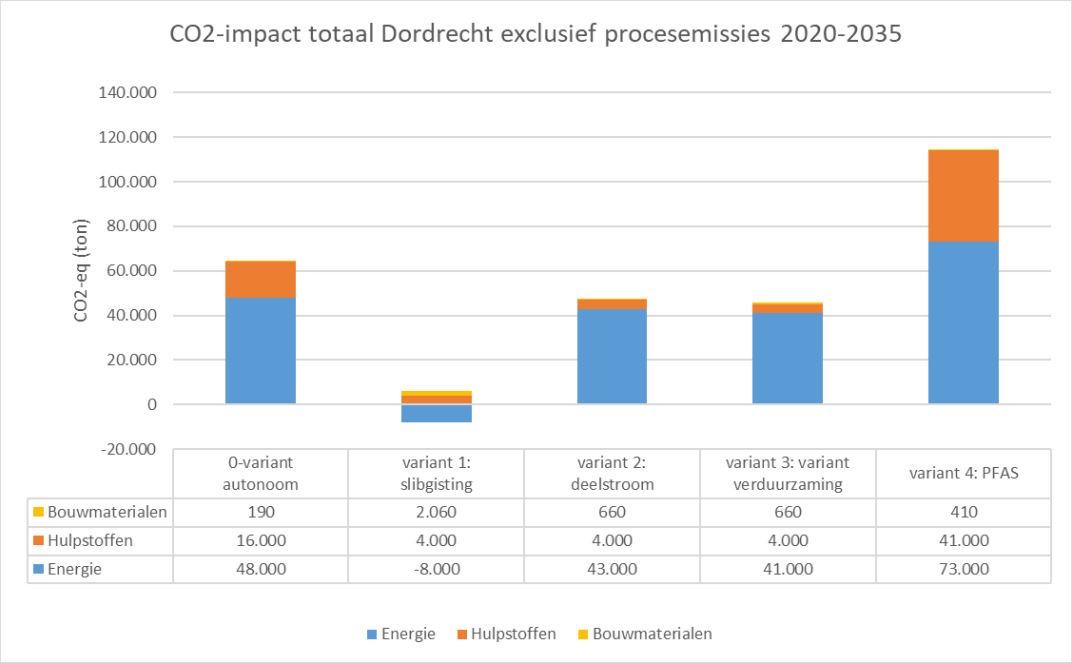
Vanuit de duurzaamheidsanalyse is door WSDH de CO2-impact vertaald naar milieukosten met behulp van een CO2-schaduwprijs à € 150,-/ton CO2[3].

[2] Voor de rekenrente (discontovoet) is 2,01% gehanteerd conform de Programmabegroting 2021
[3] N.a.v. door de Unie recent vastgestelde handreiking CO2-beprijzing en strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit"

4 Resultaten

4.1 Duurzaamheid en milieu

Voor het criterium levenscyclus duurzaamheid is de impact[4] (positief en negatief) van iedere variant uitgedrukt in CO2-equivalenten. Dit is een algemeen gehanteerde methodiek voor het criterium duurzaamheid in de sector en wordt ook door andere waterschappen gehanteerd.

	0-variant autonoom	variant 1: slibgisting	variant 2: deelstroom	variant 3: variant verduurzaming	variant 4: PFAS
Bouwmaterialen	190	2.060	660	660	410
Hulpstoffen	16.000	4.000	4.000	4.000	41.000
Energie	48.000	-8.000	43.000	41.000	73.000

Figuur 4: CO2-impact over planperiode 15 jaar

De twee varianten deelstroombehandeling en verduurzaming voorzien voornamelijk een in duurzamere verwerking van de HVC-afvalwaterstroom. Deze varianten scoren duidelijk beter t.o.v. de koolstofbron-dosering in de 0-variant.
In de studie is bij de variant verduurzaming ook ingezet op verdere energiebesparing door de beluchting in het zuiveringsproces te reduceren. Dit komt het energieverbruik ten goede maar omdat de rwzi Dordrecht al relatief energie-efficiënt presteert, gaat een nog verdere efficiencyverbetering ten koste van de zuiveringsprestatie en effluentkwaliteit.
Daarnaast is bij verduurzaming voorbehandeling van het influent onderzocht (via verschillend technieken) om het biologische systeem te ontlasten. Omdat dit resulteert in ongunstige procesparameters (te lage BZV/N-verhouding) zou alsnog een koolstofbron gedoseerd een averechtse duurzaamheidsimpact.

De variant slibgisting scoort duidelijk het best, voornamelijk door polymeerreductie en groengasproductie. Daarom is al parallel aan de ALM de Slibstrategiestudie opgestart. Bij slibgisting zijn namelijk de consequenties voor de gebiedsbrede slibverwerking van belang zijn die geen onderdeel zijn van de onderhavige ALM. Voor de juiste reikwijdte en actuele beeld van een variant Slibgisting wordt dan ook nadrukkelijk verwezen naar het Slibstrategietraject en bijbehorende studies.

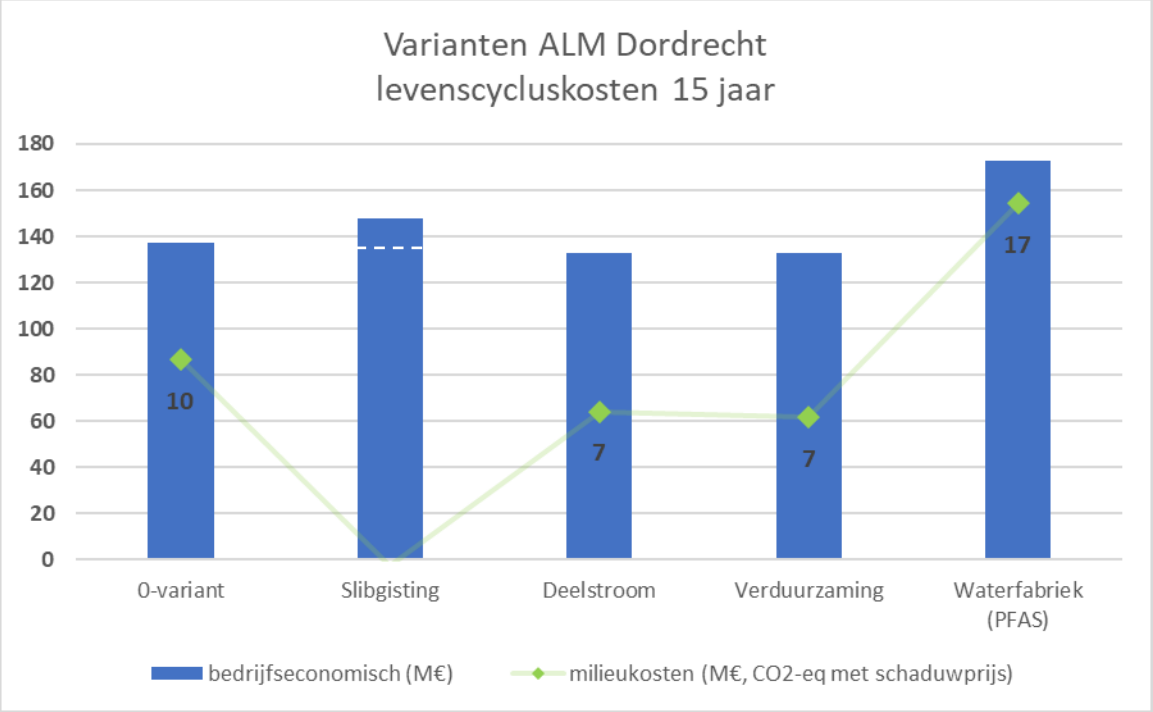
De variant PFAS heeft de slechtste CO2-impact, wat herleidbaar is naar het intensieve hulpstoffen- en energieverbruik en het nog ontbreken van kengetallen voor de maatschappelijke baten.

In bijlage 1 is nadere analyse zichtbaar voor energie en hulpstoffen.

[4] *Procesemissies van methaan en lachgas vanuit rwzi's zijn wel in beeld gebracht maar hier niet gepresenteerd. Er is (inter)nationaal nog discussie over de daadwerkelijke omvang van lachgasemissies op individueel rwzi niveau. Op basis van recente indicatieve metingen, kan de werkelijke emissie van lachgas mogelijk 60% lager zijn dan theoretische modelwaarden. Vanuit de WBP-doelstelling zal de komende jaren een meetcampagne plaatsvinden (ook landelijk) om beter inzicht te krijgen in de daadwerkelijk omvang van deze emissies. Daarna zal beleidsvorming en maatregelbepaling plaatsvinden om de uitstoot van deze broeikasgassen te beperken.*

4.2 Levenscycluskosten

In onderstaande grafiek zijn de levenscycluskosten van de varianten weergegeven.

Figuur 5: levenscycluskosten (LCC); nette contante waarde over planperiode 15 jaar

Op basis van de levenscyclusanalyse van de zuiveringskring Dordrecht, kan worden geconcludeerd dat de bedrijfseconomische kosten van de 0-variant, de variant deelstroombehandeling en de variant verduurzaming nagenoeg gelijk zijn en binnen de onnauwkeurigheidmarges liggen.

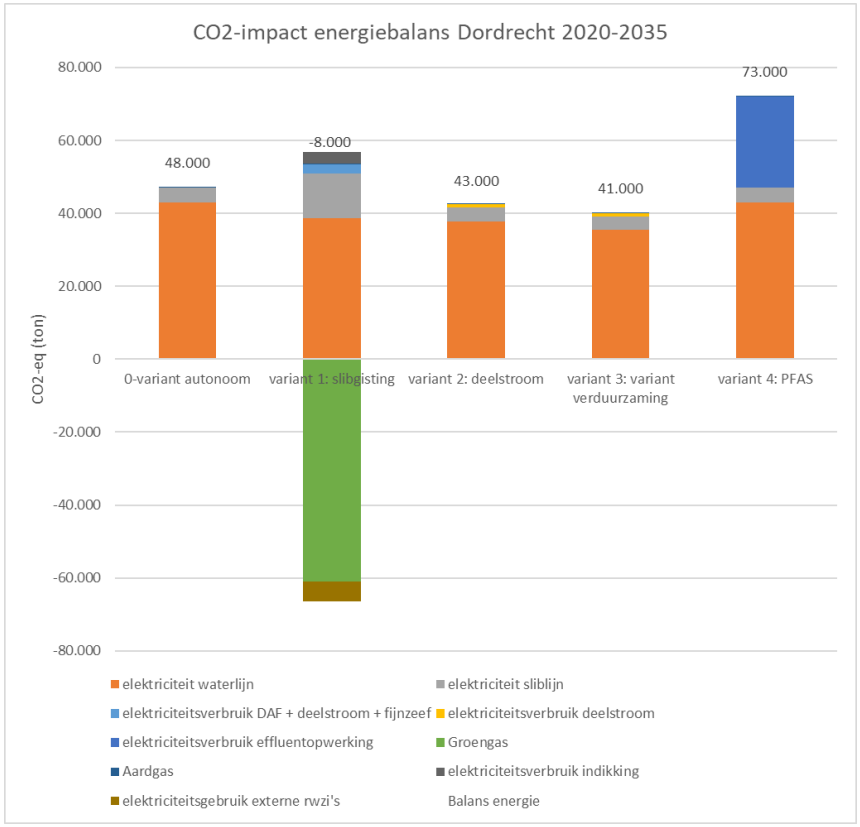
De variant slibgisting scoort hier bedrijfseconomisch slechter. Dit heeft met de ALM-scope te maken waardoor voordelen en besparingen bij de sliblijnen van de toevoerende rwzi's grotendeels niet zijn meegerekend. Zoals eerder genoemd is de variant slibgisting met andere reikwijdte en scope worden beschouwd in de parallelle Slibstrategiestudie. Vanuit het Slibstrategietraject komt slibgisting Dordrecht duidelijk naar voren als voorkeursvariant. Zowel bedrijfseconomisch als qua duurzaamheid.

De variant PFAS heeft significant hogere kosten door zowel de hoge investering- als exploitatiekosten. De uitkomsten bij deze variant geven een beeld van de consequenties indien verdergaande zuivering en verwijdering van microverontreinigingen nodig zou worden vanuit beleids- of wetgevingsontwikkelingen.

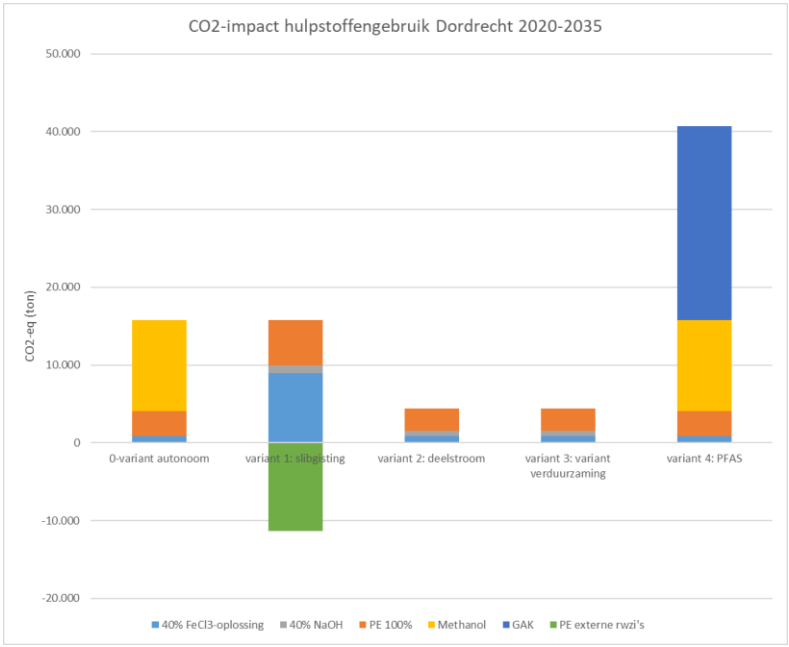
Een actuele ontwikkeling bij Dordrecht is dat HVC inmiddels voornemens is zelf een 'voorzuivering' middels een deelstroombehandeling te realiseren en exploiteren. Daardoor komen alle varianten in een ander daglicht te staan. Hiermee vervalt de (meer)waarde van de varianten deelstroombehandeling en verduurzaming. Daarnaast zal de 0-variant in de praktijk beter scoren, zowel bedrijfseconomisch als qua duurzaamheid, door het niet meer nodig zijn van de koolstofbrondosering.

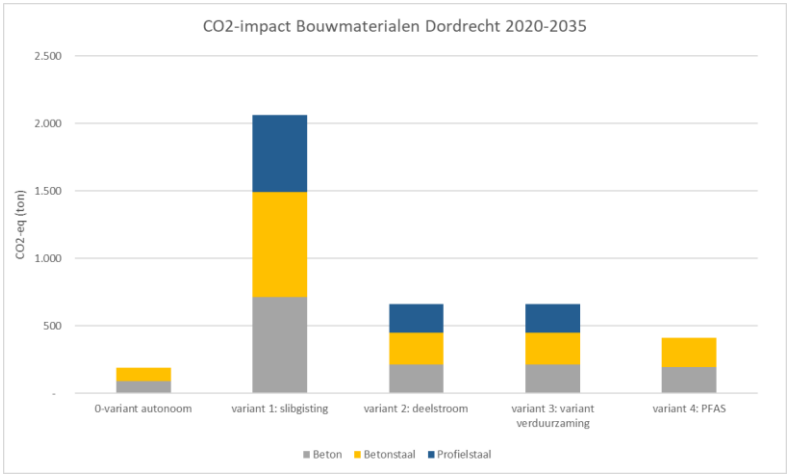
De combinatie van bedrijfseconomische kosten en milieukosten geeft de maatschappelijke levenscycluskosten. Alles overziend resteert dan de 0-variant als voorkeursvariant in combinatie met slibgisting als advies vanuit het Slibstrategietraject.

Bijlage 1 Duurzaamheidsanalyse varianten

Bij de slibgisting is voorzien om methaanemissie zoveel mogelijk af te vangen en nuttig in te zetten.

Bijlage 2 Bronvermelding

- ALM-variantenstudie Dordrecht d.d. 13 april 2022 met alle bijbehorende rapportages (ter inzage bij bestuurssecretariaat);
- "ALM-studies zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet | resultaten fase 1 en vaststelling te onderzoeken varianten in fase 2", *D&H 12 januari 2021, B2100051 en B2100051 (beslismoment 1 in de generieke fasering en besluitvorming)*;
- "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren, versie 2019", vastgesteld in de VV van 27 november 2019;

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	441
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	9.b
Titel	Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant)
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
441 - Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant) (1)
Aangepaste versie bijlage 1 Beeldvormende presentatie VV resultaten ALM DORD HELL HEEN
Bijlage 2 Samenvatting fase 2 ALM Hellevoetsluis Heenvliet

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Oordeelsvormende VV	7 december 2022
Besluitvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant)
Ibabsnummer: 441

1. Gevraagd besluit

1. Kennis te nemen van de bijgevoegde presentatie ALM-resultaten (bijlage 1) en samenvatting ALM-resultaten (bijlage 2) bij dit voorstel.
2. In te stemmen met de centralisatie-variant als ALM-voorkeursvariant, zijnde het samenvoegen van de rwzi Heenvliet met de rwzi Hellevoetsluis;
    a) Daarbij te kiezen voor een 2-sporen aanpak, middels parallelle uitwerking en voorbereiding van zowel de centralisatie-variant als de 0-variant, wetende dat bij de centralisatie-variant externe factoren en afhankelijkheden een rol spelen.
3. De 2-sporen aanpak verder uit te werken in fase 3 t.b.v. opvoering in de P&C-producten.

2. Probleemstelling - context

Het zuiveren van afvalwater vormt een kerntaak van WSHD. Momenteel zijn er 20 zuiveringen en 1 slibverwerkingsbedrijf in beheer. De meeste zuiveringen zijn gebouwd tussen 1970 en 2000. Nadien zijn er wel aanpassingen uitgevoerd maar gelet op de leeftijd is het een logisch vervolg dat voor de komende jaren een grote renovatie- en investeringsopgave voorzien is. Om deze opgave voor elke zuivering te kunnen bepalen wordt de methodiek van Asset Lifecycle Management (ALM) gebruikt. E.e.a. conform de "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren" welke zijn vastgesteld in de VV van 27 november 2019 (hierna: bestuurlijke kaders ALM).

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generiek proces en fasering aangegeven. Elke fase wordt afgerond met een bestuurlijk besluit.
- Fase 1: Inventarisatie bestaande situatie, integrale schouw (besluit D&H)
- Fase 2: Variantenstudie; lifecycle analyse van verschillende varianten inclusief MKBA[1] (besluit VV)
- Fase 3: Uitwerking van de voorkeursvariant (besluit VV)

In de achterliggende periode is voor de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet fase 2 uitgevoerd; zijnde de variantenstudie met een markpartij.

Voorliggende besluitvorming betreft het kiezen van een voorkeursvariant (beslismoment 2) door de VV op basis van resultaten van de variantenstudie.

3. Beoogd effect en argumenten

Er zijn in totaal een 4-tal varianten onderzocht, zie paragraaf 16. Vanuit de variantenstudie blijkt er voor een 3-tal varianten (0-variant, variant centralisatie en variant verduurzaming) geen onderscheidend verschil te zijn in levenscycluskosten. Op basis van de ALM-studie heeft de organisatie in deze een voorkeur tot centralisatie en de rwzi Heenvliet op te heffen en aan te sluiten op de rwzi Hellevoetsluis. De afstand is relatief kort (4 km) en er worden schaalvoordelen voorzien.
De levenscycluskosten voor de voorkeursvariant bedragen orde grootte 50 miljoen euro over een planperiode van 15 jaar.

[1] *Maatschappelijke Kosten Baten Analyse*

Voordelen
Met centralisatie kan de beheerlast worden gereduceerd wat een ofwel een kwantitatief voordeel oplevert ofwel vanuit het perspectief van strategische personeelsplanning uitkomst biedt voor een veranderende en steeds krapper wordende arbeidsmarkt.

Nadelen
Het nadeel van centralisatie betreft een risico qua doorlooptijd van het omgevingstraject (leidingtracé, medewerking grondeigenaren).
Daarnaast wordt, via een indirecte lozing, bedrijfsafvalwater van een aardappelverwerkingsbedrijf op de rwzi Hellevoetsluis geloosd met een onevenredige impact op het functioneren van de rwzi. Reductie van de vuilvracht in deze bedrijfsafvalwaterstroom ('sanering') is randvoorwaardelijk voor centralisatie en het kunnen verwerken van het afvalwater van Heenvliet op Hellevoetsluis. Positieve bijkomstigheid is dat er op dit moment een vergunningenprocedure loopt voor de herziening van de lozing- en omgevingsvergunning van het aardappelverwerkingsbedrijf. In de ontwerpbeschikking wordt de vuilvracht in bedrijfsafvalwater met de helft gereduceerd door verbetering van de huidige 'voorzuivering' bij het bedrijf zelf. Daarmee komt de aanwezige restcapaciteit van de rwzi Hellevoetsluis beschikbaar voor de verwerking van het afvalwater van de rwzi Heenvliet. De daadwerkelijke effectuering van dit reductie- en vergunningenspoor heeft echter altijd een onzekerheid en daarmee een risico.

Aanpak
Gelet op de voordelen wordt centralisatie[2] als voorkeursvariant voorgesteld. Daarbij wordt als risicobeheersing een 2-sporen aanpak voorgesteld middels parallelle voorbereiding van de 0-variant en centralisatievariant.
Dat betekent enerzijds blijvende aandacht en inzet op reductie vuilvracht in bedrijfsafvalwater aardappelbedrijf via het vergunningenspoor en overleg met gemeente en omgevingsdienst. En anderzijds parallelle uitwerking en voorbereiding van maatregelen voor zowel de rwzi's als het omgevingstraject met het centralisatietracé. Binnen deze 2-sporen aanpak zullen een aantal no/go-no momenten worden ingelast.

In het geval van de 0-variant; deze variant is inclusief voor de hand liggende basismaatregelen voor besparing en verduurzaming die gelet op stand der techniek gangbaar zijn of zelfs verplicht worden gelet op alle maatschappelijke opgaven of bepaalde regelgeving.

4. Kernboodschap

Met Asset Lifecycle Management (ALM) studies heeft WSHD de toekomst onderzocht voor de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet.
Dit is een belangrijke stap voor het in beeld brengen en realiseren van onze middellange termijn opgave, de verduurzamingsmogelijkheden en de interactie met de maatschappelijke omgeving van het waterschap. Op basis van de onderzoeksresultaten wordt als voorkeursvariant aan het bestuur voorgesteld om de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet te centraliseren.

5. Regelgeving en beleid

In het Waterbeheerprogramma 2022-2027 is vastgelegd dat WSHD voor de Waterketen ALM-studies uitvoert om de investeringen en opgave voor de middellange termijn goed in beeld te brengen.

6. Historie – eerdere besluitvorming

- "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren, versie 2019", vastgesteld in de VV van 27 november 2019;

[2] *In de ALM-variantenstudie is in de kosten voor de centralisatievariant als worstcase-benadering voor de 'sanering' de realisatie en exploitatie van een deelstroombehandeling bij het aardappelbedrijf meegerekend. Door de actuele ontwikkelingen in het vergunningenspoor zullen deze kosten niet nodig zijn en zal de centralisatievariant financieel gunstiger uitvallen dan in de ALM-studie is gepresenteerd.*

- "ALM-studies zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet | resultaten fase 1 en vaststelling te onderzoeken varianten in fase 2", *D&H 12 januari 2021, B2100051 en B2100051 (beslismoment 1 in de generieke fasering en besluitvorming)*;
- Programmabegroting 2022 en daarvoor gaande begrotingen.

7. Financiën

Voorliggend besluit leidt nog niet tot directe financiële effecten. Na uitwerking en programmering van de voorkeursvariant in fase 3 zal deze worden opgevoerd in de P&C-producten waarbij de eerste financiële effecten kunnen landen in de Begroting 2025-2029.

8. Duurzaamheid

De duurzaamheidsaspecten zijn ingevuld conform de bestuurlijke kaders ALM en heel nadrukkelijk onderdeel geweest van de onderzoeksvarianten in deze ALM-studie. De duurzaamheidsimpact is voor iedere variant uitgedrukt in tonnen CO2-equivalenten over een periode van 15 jaar. Vanuit de MKBA-benadering is de CO2-impact vervolgens gekapitaliseerd met behulp van een CO2-schaduwprijs[3] zodat (vermeden) milieukosten daadwerkelijk meewegen in varianten.

Binnen de variant Verduurzaming is nadrukkelijk de mogelijkheid en het effect onderzocht van toepassing van effluent als warmtebron[4] richting de omgeving. Daarmee kan in potentie significant maatschappelijk voordeel worden behaald. Dit is echter vooral afhankelijk van derden en tot op heden is er nog geen concrete behoefte vanuit de omgeving en gemeente. WSHD is in overleg met de gemeente om nogmaals te bezien of er kansen benut kunnen worden; bijvoorbeeld met de ontwikkeling van het nabij gelegen bedrijventerrein Kickersbloem III.

9. Alternatieven

Conform eerder genoemde historische besluitvorming zijn in de ALM-studie meerdere alternatieven (varianten) onderzocht. Naast de benoemde 0-variant en centralisatievariant zijn ook nog de varianten verduurzaming en waterfabriek onderzocht.

Bij verduurzaming is TEA de belangrijkste kans en deze maatregel is als 'add-on' toepasbaar onafhankelijk van een bepaalde variant. WSHD zal dan ook samen met de gemeente de (on)mogelijkheden verder onderzoeken. In voorkomend geval kan TEA alsnog worden toegepast als 'add-on' bij de centralisatie- of 0-variant.

De variant waterfabriek voorziet middels een '4e trap' in een 'water op maat' principe waarbij het afvalwater verdergaand wordt gezuiverd en daarna hoge kwaliteit effluent wordt geleverd en hergebruikt in de omgeving. Op dit moment is er echter nog geen concrete behoefte en kans geïdentificeerd in de omgeving waardoor deze variant (nog) niet aantrekkelijk is. Door het nog ontbreken van de behoefte en (maatschappelijke) baten scoort deze variant zowel economisch als qua duurzaamheid slecht. Mede door de hoge investering en een hoog verbruik van energie en (fossiele) hulpstoffen en de daarmee samenhangende hoge exploitatiekosten.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De personele consequenties worden nader uitgewerkt in fase 3 als onderdeel van de uitwerking naar een meerjarenplan met maatregelen (investeringen) en bijbehorende programmering.

[3] N.a.v. door de Unie recent vastgestelde handreiking CO2-beprijzing en strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit".
[4] Thermische Energie uit Afvalwater (TEA)

11. Risico- en beheersmaatregelen

De uitkomsten van een ALM-studie moeten leiden tot een weloverwogen bestuurlijke keuze voor een voorkeursvariant. Vanuit dat perspectief zijn binnen deze studie risico's meegenomen en geduid om te komen tot een advies voor een voorkeursvariant. Voorliggende besluitvorming moeten namelijk zowel robuustheid als flexibiliteit bieden.

De grootste risico's bij de voorkeursvariant zijn onzekerheden en afhankelijkheden van:
1. het omgevingstraject voor het te realiseren persleidingtracé tussen Heenvliet en Hellevoetsluis en de daarbij vereiste medewerking van grondeigenaren en belanghebbenden
2. de daadwerkelijke positieve effecten van het vergunningenspoor rondom de bedrijfsafvalwaterlozing van het aardappelverwerkingsbedrijf op de rwzi Hellevoetsluis

Generiek is daarom als beheersmaatregel een 2-sporen aanpak voorgesteld middels een parallelle uitwerking en voorbereiding van zowel de centralisatie-variant als de 0-variant. Hierbij zullen een aantal no/go-no momenten worden ingelast.

Specifiek voor risico 2 kan, indien nodig, in overleg de gemeente en omgevingsdienst een handhavingstraject worden ingezet.
Daarnaast kan als backup-maatregel op de rwzi Hellevoetsluis een koolstofbron-dosering worden voorbereid die enkel en alleen in werking wordt gezet bij een worstcase scenario waarbij gelijktijdig de rwzi Hellevoetsluis de lozingseisen dreigt te overschrijden en de bedrijfsafvalwaterlozing niet aan de eisen voldoet en een handhavingstraject onvoldoende adequaat zou zijn.

12. Communicatie (in- en extern)

In overleg met de portefeuillehouder en communicatieadviseur zal een intern en/of extern nieuwsbericht worden opgesteld. Een tekstvoorstel is geplaatst op de pagina "aanvullende bijzonderheden voor D&H".

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De door de VV gekozen voorkeursvariant zal in fase 3 worden uitgewerkt naar een meerjarenplan met maatregelen (investeringen) en bijbehorende programmering. De eerste effecten van de uitwerking kunnen landen in de Begroting 2025-2029. In fase 3 zal ook een actualisatie van het prijspeil en kostenniveau plaatsvinden.

14. Bevoegd orgaan

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generieke fasering met een bijbehorend besluitvormingsproces vastgesteld.
Conform deze kaders is de VV het bevoegd orgaan tot vaststelling van een ALM-voorkeursvariant.

15. Toelichting / kanttekeningen

Uitwerking
In de ALM-variantenstudie zijn de maatregelen onderzocht en bepaald op planstudie-niveau. Om in fase 3 tot een goede uitwerking en logische programmering van maatregelen te komen, is het van belang dat er ruimte is voor verwerking van voortschrijdend inzicht behorend bij de mate van uitwerkingsniveau en detaillering.

Impactanalyse Herziening Europese Richtlijn Stedelijk afvalwater
In november dit jaar wordt de ontwerp herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater gepubliceerd. Mogelijk dat deze richtlijn met aanvullende eisen komt voor verwijdering van nutriënten en medicijnresten. Dit voorstel zal ook in de Europese Commisie, Europese MinisterRaad en Europees Parlement worden besproken, geamendeerd en aangepast. Dus de uiteindelijke inhoud en consequenties zijn op moment van dit schrijven nog onbekend.

Vanuit de Unie wordt een globaal impact assesment uitgevoerd om in kaart te brengen van wat de potentiële gevolgen zijn voor de waterschapssector. Dit zal tevens input vormen voor de Nederlandse standpuntbepaling richting Europa.
Door WSHD zelf zal ook een quickscan worden uitgevoerd naar de potentiële impact voor het gehele Waterketen-areaal en de eventuele gevolgen voor de onderhavige ALM-voorkeursvariant.

Evaluatie bestuurlijke kaders ALM
Aan de hand van de opgedane ervaringen en mogelijk voortschrijdend inzicht, zowel ambtelijk als bestuurlijk, zal in 2023 een evaluatie en herijking plaatsvinden van de bestuurlijke kaders ALM. Dit mede met oog op een doorvertaling van de Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater, het beleid rondom Zeer Zorgwekkende Stoffen en andere ontwikkelingen en thema's.

16. Bijlagen

1. Presentatie "ALM-studies | resultaten fase 2 zuiveringskringen Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet" zoals gehouden in de Beeldvormende Verenigde Vergadering van 23-11-2022
2. "Samenvatting resultaten fase 2 ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet" d.d. oktober 2022
3. Ter inzage bij bestuursadvisering: ALM-variantenstudie d.d. 6 april 2022 met alle bijbehorende rapportages. Afspraak in te plannen via: vvhollandsedelta@wshd.nl

Constellatie Hellevoetsluis - Heenvliet | overzicht onderzoeksvarianten fase 2

Aanbevolen variant	Aanbeveling
0-variant rwzi Hellevoetsluis (deel 1)	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Hellevoetsluis tot 2035 zeker te stellen; dan heeft de rwzi een leeftijd van 55 jaar en moet opnieuw bekeken worden of instandhouding de voorkeur heeft boven nieuwbouw. Gezien de leeftijd is de aanbeveling om te anticiperen op volledige nieuwbouw in 2035, of dit in een aanvullende variant op te nemen.
0-variant rwzi Heenvliet (deel 2)	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Heenvliet tot 2035 zeker te stellen; echter wordt vanwege schaalgrootte de levensvatbaarheid van de rwzi Heenvliet op de langere termijn ter discussie gesteld. Gezien de leeftijd en de kans tot centralisatie richting de nabij gelegen rwzi Hellevoetsluis is de aanbeveling om te anticiperen op volledig amoveren van de rwzi zoals opgenomen in de aanvullende variant. De 0-variant voor Heenvliet dient te worden uitgewerkt om de impact van centralisatie af te wegen.
Variant centralisatie Hellevoetsluis - Heenvliet	Aanbevolen wordt om de centralisatievariant nader uit te werken in fase 2 omdat deze variant op het eerste gezicht doelmatig lijkt omdat rwzi Heenvliet reeds financieel 'afgeschreven' is en technisch instandhouden aanvullende investeringen vraagt. Daarbij is de route van de persleiding eenvoudig (rekening houden met waterkering). Tevens wordt met centralisatie bespaard op energie- en chemicaliënverbruik op rwzi Heenvliet en is er reductie in beheerskosten.
Variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Hellevoetsluis-Heenvliet	Aanbevolen wordt om de variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën voor de zuiveringskring Hellevoetsluis en Heenvliet uit te werken, om zodoende invulling te geven aan de algemene bestuurlijke ambitie naar kosteneffectieve en duurzame zuiveringen in 2050.
Variant Waterfabriek Hellevoetsluis-Heenvliet	Verkenning van effluenthergebruiksopties volgens het water-op-maat principe en de realisatie van 4de trap zuiveringsmaatregelen om de effluentkwaliteit te verbeteren in het licht van beperking van emissies van nutriënten en opkomende stoffen (organische microverontreinigingen en medicijnresten) en daarmee de kansrijkheid voor een waterfabriek Hellevoetsluis (met inbegrip van het effluent van Heenvliet) te ontwikkelen wordt aanbevolen. Dit ook in het licht met de verwachte verscherping van lozingseisen voor microverontreinigingen en de toenemende schaarste van zoetwater, toenemende verzilting in de regio Hellevoetsluis.

Algemene toelichting
De schaalgrootte van de rwzi Heenvliet is relatief klein, de renovatieomvang is fors en de rwzi ligt relatief dichtbij de rwzi Hellevoetsluis. Dit zorgt voor Heenvliet voor de potentiële mogelijkheid en afweging van centralisatie (samenvoeging) met Hellevoetsluis. Daarom zijn de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet gezamenlijk als constellatie (cluster) onderzocht. En zijn voor een zuiver vergelijk alle varianten als constellatie onderzocht en afgewogen

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : *9B*

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Resultaten ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet (voorkeursvariant)

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- Waterschap Hollandse Delta sinds 25 januari 2018 beschikt over vastgestelde bestuurlijke kaders ALM-studies, welke zijn geëvalueerd en opnieuw vastgesteld op 25 november 2019;
- onderhavig voorstel invulling geeft aan dat beleid door de uitvoering van een ALM-studie voor de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet;
- in de Beeldvormende Verenigde Vergadering van 23-11-2022 een toelichting is gegeven op het generieke ALM-proces en het voorliggend besluit;

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. Kennis te nemen van de bijgevoegde presentatie ALM-resultaten (bijlage 1) en samenvatting ALM-resultaten (bijlage 2) bij dit voorstel.
2. In te stemmen met de centralisatie-variant als ALM-voorkeursvariant, zijnde het samenvoegen van de rwzi Heenvliet met de rwzi Hellevoetsluis;
   a) Daarbij te kiezen voor een 2-sporen aanpak, middels parallelle uitwerking en voorbereiding van zowel de centralisatie-variant als de 0-variant, wetende dat bij de centralisatie-variant externe factoren en afhankelijkheden een rol spelen.
3. De 2-sporen aanpak verder uit te werken in fase 3 t.b.v. opvoering in de P&C-producten.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

waterschap Hollandse Delta

ALM studies Waterketen

Resultaten fase 2
zuiveringskringen Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet

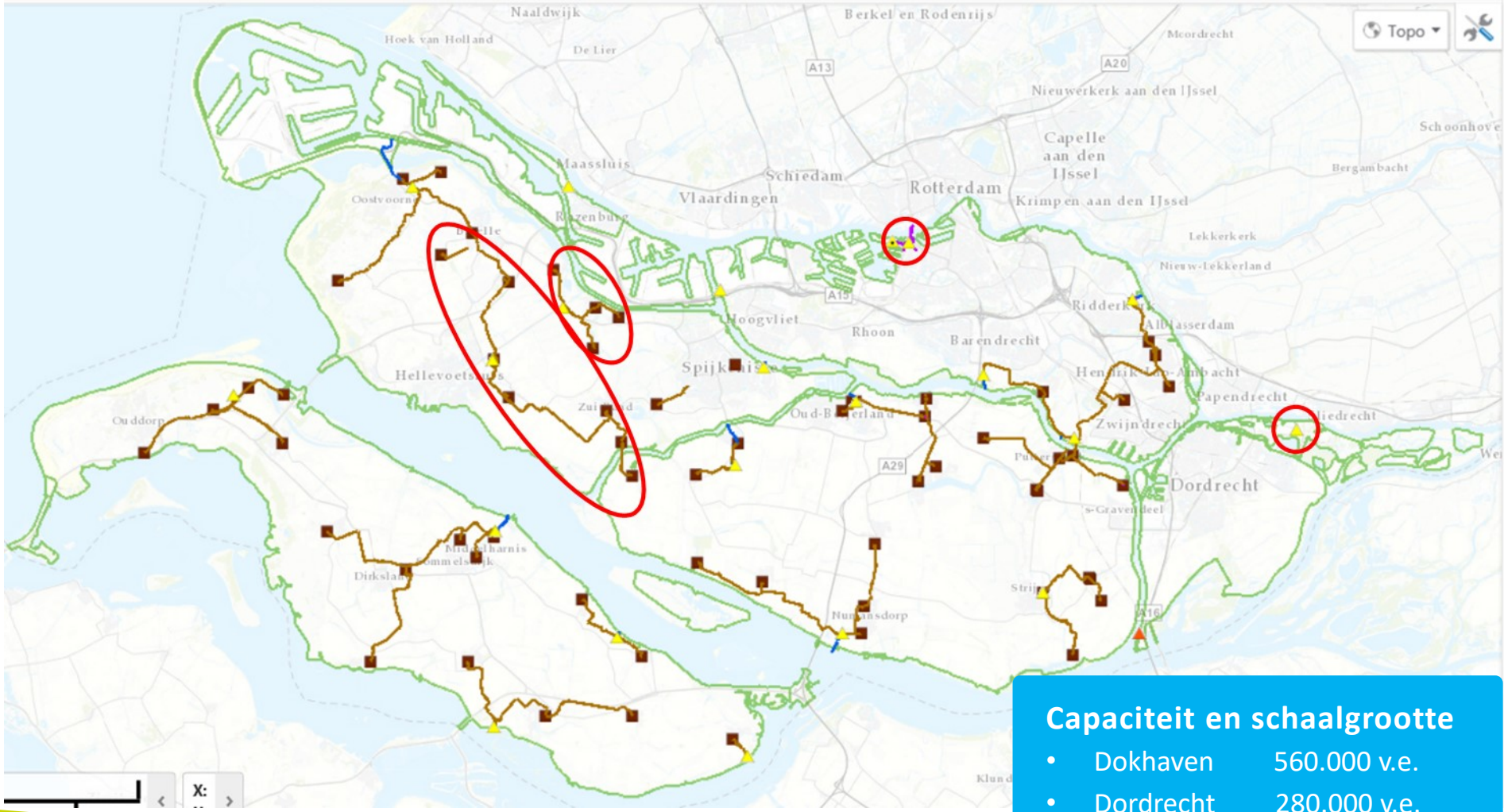
Beeldvormende VV 23-11-2022

versie 15-11-2022

Inhoud

- Context ALM
- Bestuurlijk kader ALM proces & besluitvorming
- Aanpak en onderzoeksvarianten
- Uitkomsten Hellevoetsluis – Heenvliet
- Uitkomsten Dordrecht
- Vervolg en Dokhaven

Context ALM | Onderzoeksgebied

Capaciteit en schaalgrootte

- Dokhaven 560.000 v.e.
- Dordrecht 280.000 v.e.
- Hellevoetsluis 110.000 v.e.
- Heenvliet 8.000 v.e.

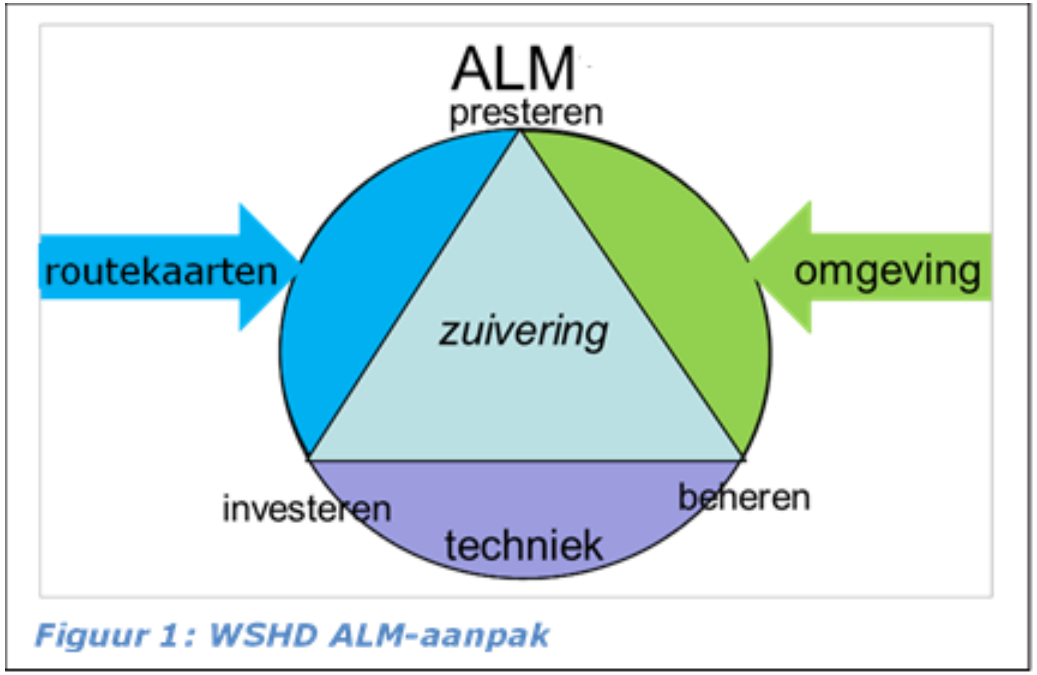
Context ALM | functie

- Investeringsopgave in beeld (functioneren)
- Veranderopgave in beeld (omgeving & maatschappelijke ontwikkelingen)
- Middellange termijn perspectief (0-15 jaar)
- Strategie voor de toekomst (onzekerheden ⇒ robuust en flexibel)
- Weloverwogen bestuurlijke keuze voorkeursvariant

Context ALM | wat onderzoeken we

Toestand, restlevensduur, functioneren
zuiveringsprestaties, efficiency

Maatschappelijke ontwikkelingen
CDE, Agenda Duurzaam

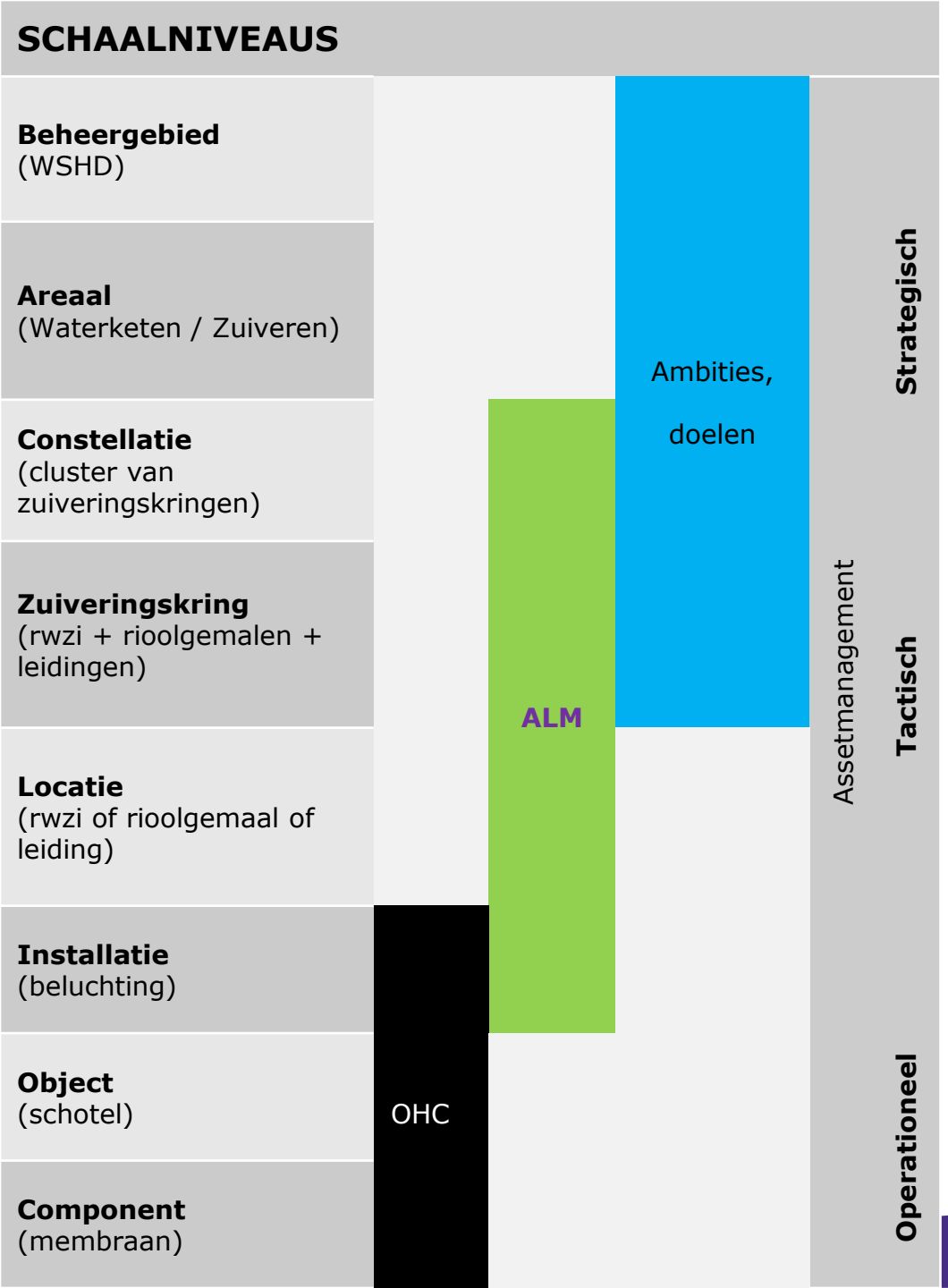

Figuur 1: WSHD ALM-aanpak

Wetgeving, samenwerking
woningbouw, afvalwateraanbod

State of the art, innovaties
kosten & baten, MKBA

Context ALM | schaalniveau

Thema's, ontwikkelingen, ambities overstijgend ⇒
Opgaven en doelen

⇩

ALM-variantenstudies
Meerjarenplannen, programmering, maatregelen, investeringen

Onderhoudsconcepten (OHC), regulier

Bestuurlijk kader ALM

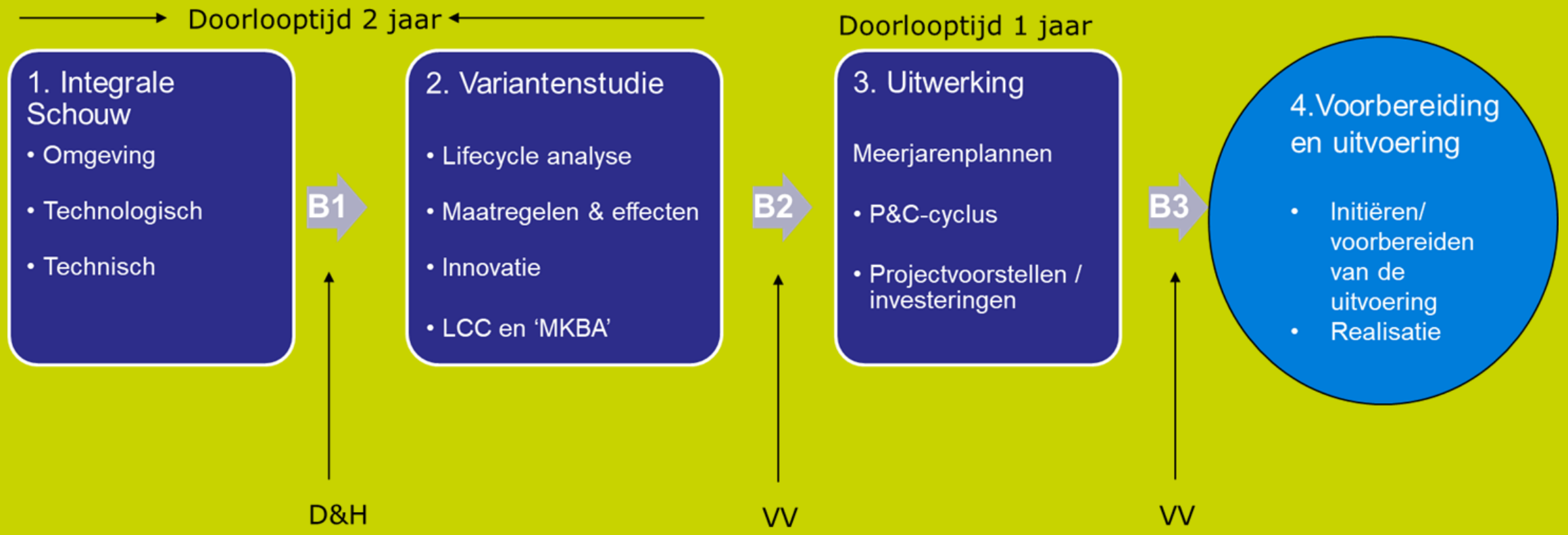
Begin 2018

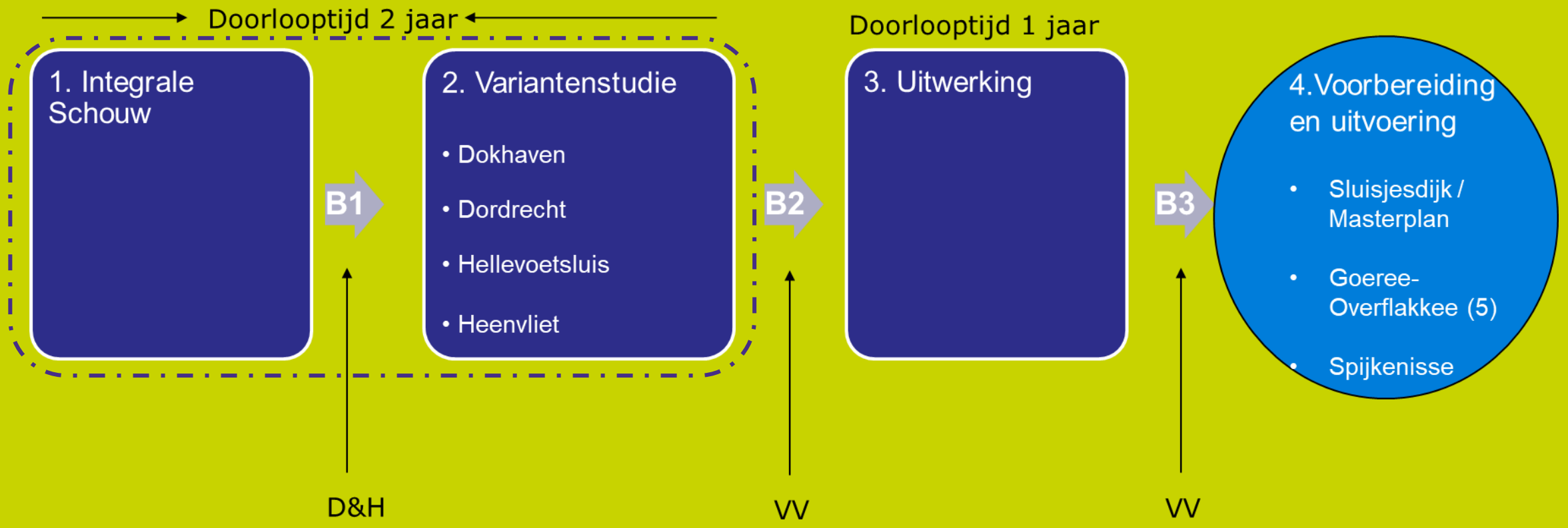
Eind 2019

Bestuurlijk kader ALM | besluitvorming en fasering

Bestuurlijk kader ALM | besluitvorming en fasering

Aanpak | generieke opbouw varianten

0-variant

- Voldoen aan autonome ontwikkelingen, uitgangspunt
- Woningbouw, prognose afvalwateraanbod
- Technisch en technologisch op orde brengen, robuust functioneren
- Vertrekpunt en referentie voor alle andere varianten

Conform bestuurlijke kaders

Verduurzaming variant

- Besparing energie/chemicaliën/grondstoffen, bio-based
- Voorbehandeling, beluchting, restwarmte, thermische energie uit afvalwater (TEA)

Aanvullende varianten

- Specifieke context zuiveringskring
- Kansen, uitdagingen, maatschappelijke ontwikkelingen

Aanpak | onderzoeksvarianten

Varianten / Rwzi	DOKH	DORD	HELL	HEEN	
0-variant	X	X	X		
Verduurzaming	X	X	X *		INNOVATIE ****
Aanvullende varianten					
Activiteitenbesluit (N&P)	X				
Ontlast – 'Afkoppelen' GOA	X				
Ontlast – Afkoppelen RoSA	X				
Deelstroombehandeling		X			
Slibgisting		X			
Centralisatie			X **		
Waterfabriek (water-op-maat)	***	X	X		
Additioneel accent D&H 12-01-'21		Groengas			

* Inclusief thermische energie uit afvalwater (TEA) tbv naastgelegen bedrijventerrein

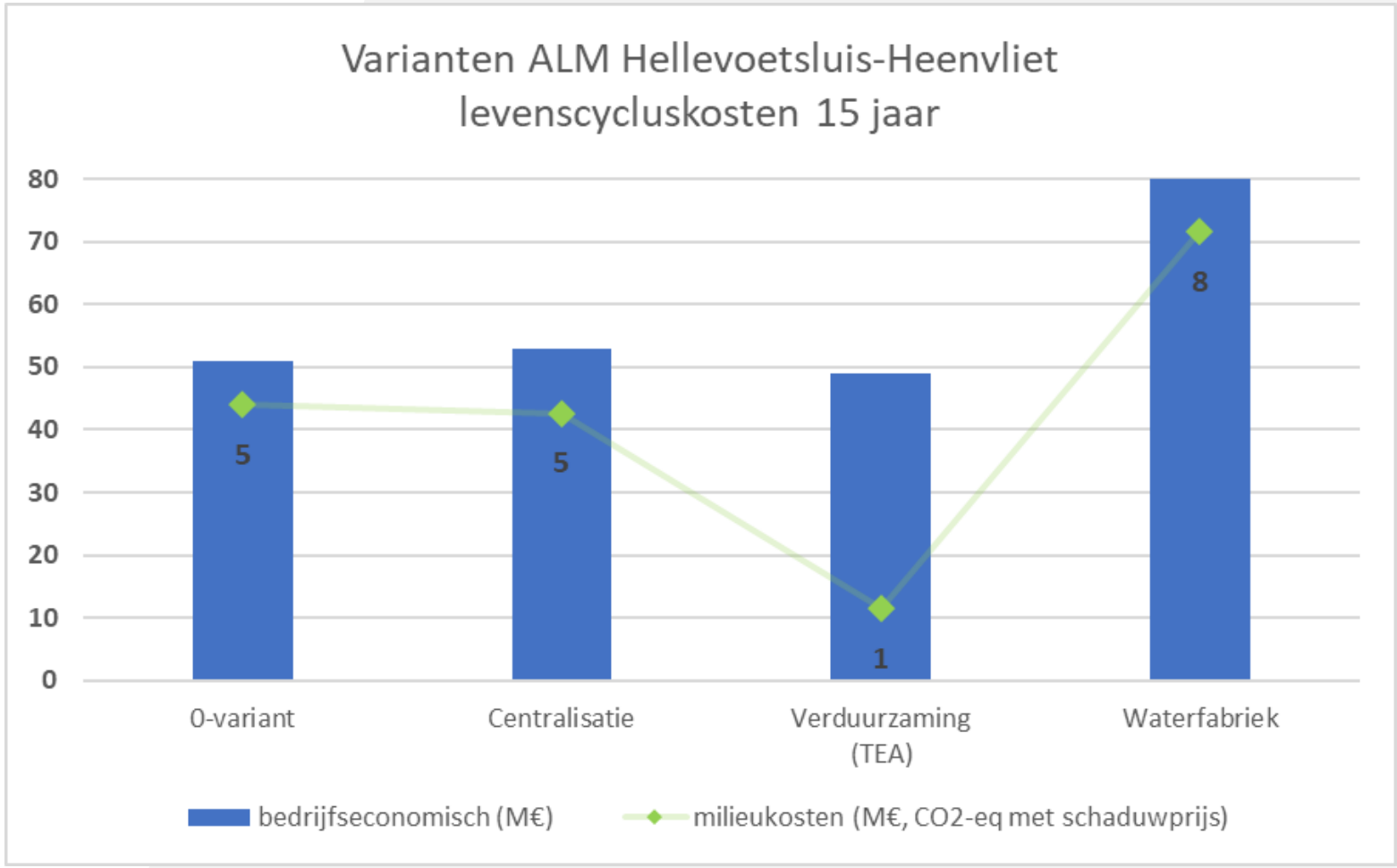
** Onderlinge afstand ≈ 4 km

*** In combinatie met maatregelen variant Activiteitenbesluit (4e trap, nabehandeling)

**** Longlist 30 technologieën

Uitkomsten Hellevoetsluis - Heenvliet

- Verduurzaming is inclusief potentieel economische kosten & baten TEA en inclusief potentieel vermeden milieukosten TEA door vermeden CO2-impact aardgas
- Centralisatie inclusief kosten deelstroombehandeling afvalwater aardappelbedrijf
- Waterfabriek intensief verbruik energie- en hulpstoffen

Uitkomsten Hellevoetsluis - Heenvliet

Uitkomsten

- rwzi Hellevoetsluis | significant beïnvloeding door vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf
- Rwzi Heenvliet | schaalgrootte en afstand biedt mogelijkheid tot centralisatie
- 0-variant, en varianten verduurzaming en centralisatie gelijkwaardig (€€ en duurzaamheid)
- TEA & Waterfabriek afhankelijk van omgevingsvraag, nog geen concrete kans
- **Centralisatie alleen mogelijk bij reductie vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf**

Voorkeursrichting

- 0-variant als uitgangspunt en vertrekpunt met ruimte voor ⇒
  - bouwstenen andere varianten; mede afhankelijk van reductie & ontwikkelingen
  - inzet op reductie vuilvracht afvalwater aardappelbedrijf (in alle varianten)
- overleg gemeente TEA

Overweging en voorstel Hellevoetsluis - Heenvliet

Overwegingen

- Voorkeur tot centraliseren vanwege schaalvoordelen en relatief korte afstand (4km)
- Voordelen | reductie beheerlast, krapte en veranderende arbeidsmarkt, strategische personeelsplanning
- Nadelen | risico qua doorlooptijd omgevingstraject (leidingtracé) en onzekerheid dynamiek aardappelbedrijf
- Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater okt/nov | kan 2 kanten uitvallen

Voorstel en advies

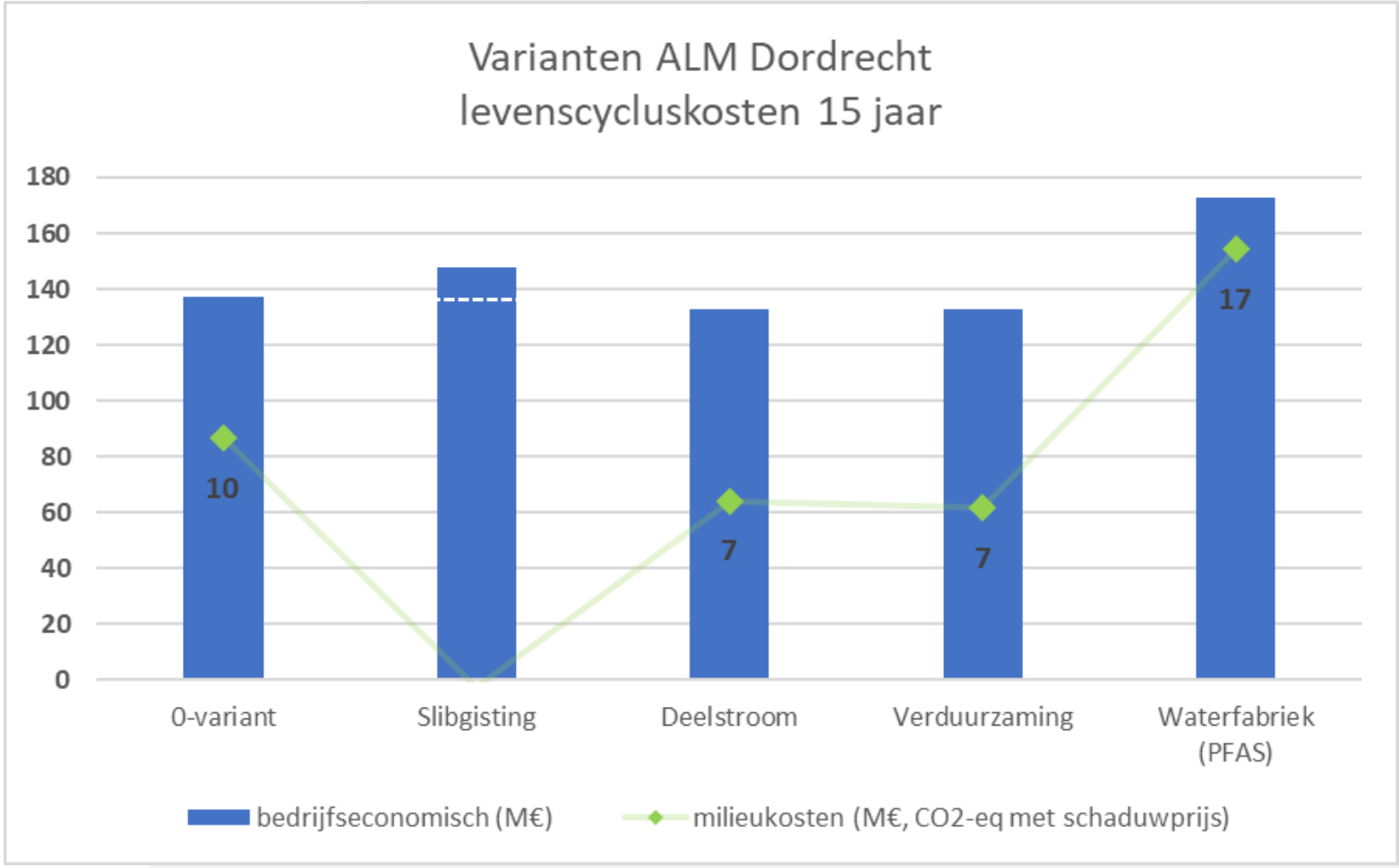
- 2-sporen aanpak door parallelle voorbereiding van de 0-variant en centralisatie-variant
  - inzet op reductie vuilvracht in afvalwater aardappelbedrijf (vergunningenspoor en overleg stakeholders)
  - voorbereiding maatregelen rwzi's & centralisatietracé/omgevingstraject
  - go/no-go momenten (inclusief quickscan impact herziening Europese Richtlijn)
  - 0-variant is 'inclusief' en state-of-the-art

Uitkomsten Dordrecht

- Slibgisting met volledige scope in Slibstrategie.
  In ALM focus op rwzi DORD en bijv.
  exclusief besparingen (≈12M€) externe rwzi's.
  Dus hier financieel vertekend beeld en Slibgisting is in praktijk gunstiger.

- PFAS intensief energie- en hulpstoffenverbruik

- PFAS is exclusief maatschappelijke baten
  Nog geen kengetallen

Uitkomsten Dordrecht

Uitkomsten

- Rwzi relatief efficiënt | extra verduurzaming ten koste zuiveringsprestatie
- Significante beïnvloeding door afvalwaterstroom HVC | 0-variant koolstofdosering
- Duurzaamheidsverbetering door beëindiging koolstofdosering bij een oplossing voor HVC-afvalwater
- 0-variant en varianten verduurzaming en deelstroombehandeling gelijkwaardig en (financieel) niet onderscheidend
- Waterfabriek ≈ PFAS-variant | slecht qua ‘duurzaamheid’, energie en €€
- Slibgisting kansrijk voor verduurzaming en €€

Voorkeursrichting

- Slibgisting ⇒ vraagt gebiedsbrede afweging ⇒ Slibstrategie
- Reeds parallel aan ALM geïnitieerd

Overweging en voorstel Dordrecht

Overwegingen

- HVC heeft voornemen tot voorzuiveren dus alle varianten in ander daglicht
- Koolstofdosering 0-variant en de varianten deelstroombehandeling en verduurzaming ‘vervallen’
- Door oplossing in de keten!
- PFAS-variant tbv (bestuurlijke) beeldvorming
- Beleid ZZS is bronaanpak | ambitie en ‘4e trap’ politiek bestuurlijke afweging

Voorstel en advies

- 0-variant i.c.m. Slibgisting (Slibstrategie)
- VV geïnformeerd over Slibstrategie in okt-conferentie
- 0-variant is ‘inclusief’ en state-of-the-art

Dokhaven | in voorbereiding en besluitvorming separaat

- Dokhaven zowel grootste als meest unieke en complexe rwzi WSHD
- Behandeling (grensoverschrijdend) afvalwater van andere waterschappen
- ALM-uitkomst, behalve WSHD, ook van belang voor ketenpartners Rotterdam

- Extra gewicht aan ALM-uitkomsten
  - de vereiste betrouwbaarheid
  - en meer nog dan anders; een zorgvuldige advisering en besluitvorming

- 2nd opinion passend gelet op geschetst belang
- 2nd opinion op modellering i.r.t. tot aard, systeem en werking Dokhaven
- in afronding

Vervolg

Proces besluitvorming fase 2

30-nov VV oordeelsvormend

7-dec VV besluitvormend

Quickscan impact Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Dokhaven separaat en vooralsnog besluitvorming VV 1e helft 2023

Fase 3 | uitwerking en programmering

Quickscan / uitwerking impact Herziening Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Investerings- en maatregelenprogramma tbv meerjarenbegroting

Bestuurlijk kader ALM

2023 Evaluatie en herijking

Doorkijk Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater

waterschap Hollandse Delta

Bedankt voor uw aandacht!

Heeft u nog vragen?

Link *Document WSHD - Bijlage: Beleidskaders ALM studies tbv cie en vv - iBabs RIS (bestuurlijkeinformatie.nl)*

ALM-studie zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet

Samenvatting fase 2; variantenstudie

waterschap Hollandse Delta

Definitief 1.0

oktober 2022

VERANTWOORDING

WATERSCHAP	waterschap Hollandse Delta Handelsweg 100 2988 DC Ridderkerk Postbus 4103 2980 GC Ridderkerk t 088 974 33 00 f 088 974 30 01 i www.wshd.nl
AFDELING	Regie en Assetmanagement
AUTEUR/COÖRDINATIE	Jan Smitsman, j.smitsman@wshd.nl
AKKOORDVERKLAARDER	PFO Waterketen en Duurzaamheid
OPDRACHTGEVER	Joyce Wieme
VERSIE	oktober 2022 Definitief 1.0

Inhoudsopgave

1	**Inleiding**	**1**
1.1	Context	1
1.2	Leeswijzer	1
2	**Beschrijving zuiveringskringen**	**2**
2.1	Algemeen	2
2.2	Ontwerpkarakteristieken en wettelijk kader	2
3	**Onderzoeksopzet en beschrijving**	**3**
3.1	Fase 1 Integrale schouw	3
3.2	Fase 2 Variantenstudie	3
3.2.1	Generieke opbouw onderzoeksvarianten	3
3.2.2	Beschrijving varianten	4
3.3	Uitgangspunten	4
4	**Resultaten**	**5**
4.1	Duurzaamheid en milieu	5
4.2	Levenscycluskosten	6
Bijlage 1	**Duurzaamheidsanalyse varianten**	**7**
Bijlage 2	**Bronvermelding**	**8**

1 Inleiding

In de achterliggende periode is voor de zuiveringskringen Hellevoetsluis en Heenvliet fase 2 van de ALM-studie uitgevoerd; zijnde de variantenstudie met een markpartij. Voorliggend document betreft een beknopte samenvatting van de ALM-resultaten.
De argumentatie en het advies voor de, door de VV te kiezen, voorkeursvariant is verwoord in het bestuursvoorstel (iBabs).

1.1 Context

Het zuiveren van afvalwater vormt een kerntaak van WSHD. Momenteel zijn er 20 zuiveringen en 1 slibverwerkingsbedrijf in beheer. De meeste zuiveringen zijn gebouwd tussen 1970 en 2000. Nadien zijn er wel aanpassingen uitgevoerd maar gelet op de leeftijd is het een logisch vervolg dat voor de komende jaren een grote renovatie- en investeringsopgave voorzien is. Om deze opgave voor elke zuivering te kunnen bepalen wordt de methodiek van Asset Lifecycle Management (ALM) gebruikt. E.e.a. conform de "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren" welke zijn vastgesteld in de VV van 27 november 2019 (hierna: bestuurlijke kaders ALM).

In de bestuurlijke kaders ALM is voor elke individuele ALM-studie een generiek proces en fasering aangegeven. Elke fase wordt afgerond met een bestuurlijk besluit.
- Fase 1: Inventarisatie bestaande situatie, integrale schouw (besluit D&H)
- Fase 2: Variantenstudie; lifecycle analyse van verschillende varianten (besluit VV)
- Fase 3: Uitwerking van de voorkeursvariant (besluit VV)

Voorliggende besluitvorming betreft het kiezen van een voorkeursvariant (beslismoment 2) door de VV op basis van resultaten van de variantenstudie. Onderhavig document betreft een bijlage bij het besluitvormingsvoorstel.

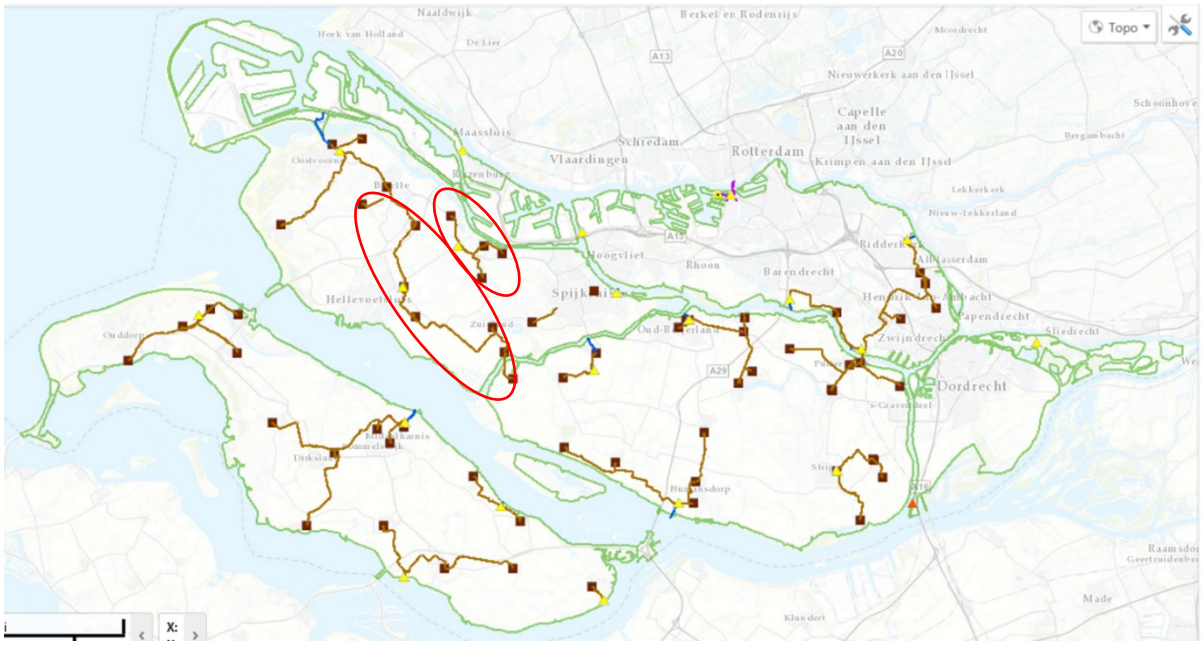
1.2 Leeswijzer

H2: Algemene beschrijving zuiveringskringen
H3: Beschrijving van de onderzoeksopzet en samenstelling van de varianten
H4: Resultaten en vergelijking, hoofdzakelijk op duurzaamheid en kosten
Bijlagen

2 Beschrijving zuiveringskringen

2.1 Algemeen

De scope van het onderzoek betreft 2 zuiveringskringen die gezamenlijk als constellatie zij onderzocht.

Figuur 1: Overzicht van de zuiveringskringen Hellevoetluis en Heenvliet.

2.2 Ontwerpkarakteristieken en wettelijk kader

In de onderstaande tabel zijn de belangrijkste ontwerpkarakteristieken van de rwzi's weergegeven.

Parameter	Eenheid	Waarde
biologische capaciteit	i.e. (150 g TZV)	108.000
wettelijke ontwerpcapaciteit	i.e. (54 g BZV)	83.300
maximale hydraulische capaciteit	m^3/uur	5.000
gemiddelde dagaanvoer	m^3/d	22.902
droogweeraanvoer (DWA)	m^3/uur	1.400

Tabel 2: Ontwerpkarakteristieken rwzi Hellevoetsluis

Parameter	Eenheid	Waarde
biologische capaciteit	i.e. (150 g TZV)	8.100
wettelijke ontwerpcapaciteit	i.e. (54 g BZV)	8.800
maximale hydraulische capaciteit	m^3/uur	390
gemiddelde dagaanvoer	m^3/d	2.432
droogweeraanvoer (DWA)	m^3/uur	95

Tabel 3: Ontwerpkarakteristieken rwzi Heenvliet

Zichtbaar is de kleine omvang van Heenvliet ten opzichte van Hellevoetsluis

3 Onderzoeksopzet en beschrijving

3.1 Fase 1 Integrale schouw

In fase 1 zijn, conform de bestuurlijke kaders ALM, de volgende activiteiten uitgevoerd:
- Een technologische schouw om de huidige zuiveringsprestaties te inventariseren en te analyseren;
- Een technische schouw om de huidige toestand van de assets te inventariseren;
- Een omgevingsscan om de relevante omgevingsfactoren te inventariseren met o.a. kansen en 'bedreigingen' maar ook het overleg met relevante stakeholders, voornamelijk gemeenten;
- Een innovatiescan t.b.v. een longlist en shortlist met relevante technologieën (met name gedaan voor de rwzi Dokhaven).

Op basis van de resultaten van fase 1 en gegeven de bestuurlijke kaders ALM zijn een aantal varianten geïdentificeerd en voorgesteld voor onderzoek in fase 2.

3.2 Fase 2 Variantenstudie

3.2.1 Generieke opbouw onderzoeksvarianten

Conform de bestuurlijke kaders zijn de volgende varianten onderzocht met een generieke opbouw.

<u>0-variant</u>
Deze variant voorziet in het voldoen aan de autonome ontwikkelingen zoals wettelijke eisen en het toekomstig afvalwateraanbod (woningbouw en demografie). Ingegeven door de integrale schouw (fase 1) worden in deze variant maatregelen onderzocht om de zuiveringskring in de toekomst technisch en technologisch betrouwbaar en robuust te laten functioneren. Deze variant is het vertrekpunt en referentie voor alle andere varianten.

<u>Verduurzaming variant</u>
Deze variant bevat, aanvullend op de 0-variant, algemene verduurzamingsmogelijkheden. Denkbaar zijn maatregelen voor besparing op het vlak van energie, chemicaliën en grondstoffen. Maar ook maatregelen of kansen op het vlak van uitwisseling van (rest)warmte (WKK, effluent, TEA) met de omgeving. De kansen en maatregelen zijn mede gebaseerd op de Omgevingsscan uit fase 1.

<u>Aanvullende varianten</u>
Daarnaast zijn per zuiveringskring of constellatie één of meerdere varianten geformuleerd die invulling geven aan de specifieke situatie en karakteristiek van een zuiveringskring al dan niet in combinatie met kansen in de omgeving of ontwikkelingen vanuit maatschappelijk perspectief.

Voor de constellatie Hellevoetsluis-Heenvliet zijn als aanvullende varianten onderzocht 'centralisatie' en 'waterfabriek'. De volgende paragraaf bevat een beknopte variantbeschrijving.

3.2.2 Beschrijving varianten

Onderstaand een beknopte beschrijving van de varianten zoals in fase 1 geïdentificeerd en zijn onderzocht in fase 2.

0-variant rwzi Hellevoetsluis (deel 1)	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Hellevoetsluis tot 2035 zeker te stellen; dan heeft de rwzi een leeftijd van 55 jaar en moet opnieuw bekeken worden of instandhouding de voorkeur heeft boven nieuwbouw. Gezien de leeftijd is de aanbeveling om te anticiperen op volledige nieuwbouw in 2035, of dit in een aanvullende variant op te nemen.
0-variant rwzi Heenvliet (deel 2)	Op basis van een omvangrijke renovatie is de restlevensduur zuiveringskring Heenvliet tot 2035 zeker te stellen; echter wordt vanwege schaalgrootte de levensvatbaarheid van de rwzi Heenvliet op de langere termijn ter discussie gesteld. Gezien de leeftijd en de kans tot centralisatie richting de nabij gelegen rwzi Hellevoetsluis is de aanbeveling om te anticiperen op volledig amoveren van de rwzi zoals opgenomen in de aanvullende variant. De 0-variant voor Heenvliet dient te worden uitgewerkt om de impact van centralisatie af te wegen.
Variant centralisatie Hellevoetsluis - Heenvliet	Aanbevolen wordt om de centralisatievariant nader uit te werken in fase 2 omdat deze variant op het eerste gezicht doelmatig lijkt omdat rwzi Heenvliet reeds financieel 'afgeschreven' is en technisch instandhouden aanvullende investeringen vraagt. Daarbij is de route van de persleiding eenvoudig (rekening houden met waterkering). Tevens wordt met centralisatie bespaard op energie- en chemicaliënverbruik op rwzi Heenvliet en is er reductie in beheerskosten.
Variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën Hellevoetsluis-Heenvliet	Aanbevolen wordt om de variant verduurzaming en besparing op energie/chemicaliën voor de zuiveringskring Hellevoetsluis en Heenvliet uit te werken, om zodoende invulling te geven aan de algemene bestuurlijke ambitie naar kosteneffectieve en duurzame zuiveringen in 2050.
Variant Waterfabriek Hellevoetsluis-Heenvliet	Verkenning van effluenthergebruiksopties volgens het water-op-maat principe en de realisatie van 4de trap zuiveringsmaatregelen om de effluentkwaliteit te verbeteren in het licht van beperking van emissies van nutriënten en opkomende stoffen (organische microverontreinigingen en medicijnresten) en daarmee de kansrijkheid voor een waterfabriek Hellevoetsluis (met inbegrip van het effluent van Heenvliet) te ontwikkelen wordt aanbevolen. Dit ook in het licht met de verwachte verscherping van lozingseisen voor microverontreinigingen en de toenemende schaarste van zoetwater, toenemende verzilting in de regio Hellevoetsluis.

Tabel 4: Constellatie Hellevoetsluis - Heenvliet | overzicht onderzoeksvarianten fase 2

3.3 Uitgangspunten

Voor iedere keuzevariant zijn levenscycluskosten geraamd, volgens de SSK-methodiek, voor een planperiode van 15 jaar. Levenscycluskosten bestaan enerzijds uit de totale kosten voor nieuwe assets, vervangingen en groot onderhoud en anderzijds uit de (onderscheidende) kosten voor procesvoering zoals energie, chemicaliën, slibafzet, etc.
Om een eenduidige vergelijking (van verschillende kostensoorten en verschillen in tijdstip) te kunnen maken, zijn alle kosten berekend als netto contante waarde (NCW)[1] per variant voor het jaar 2020.

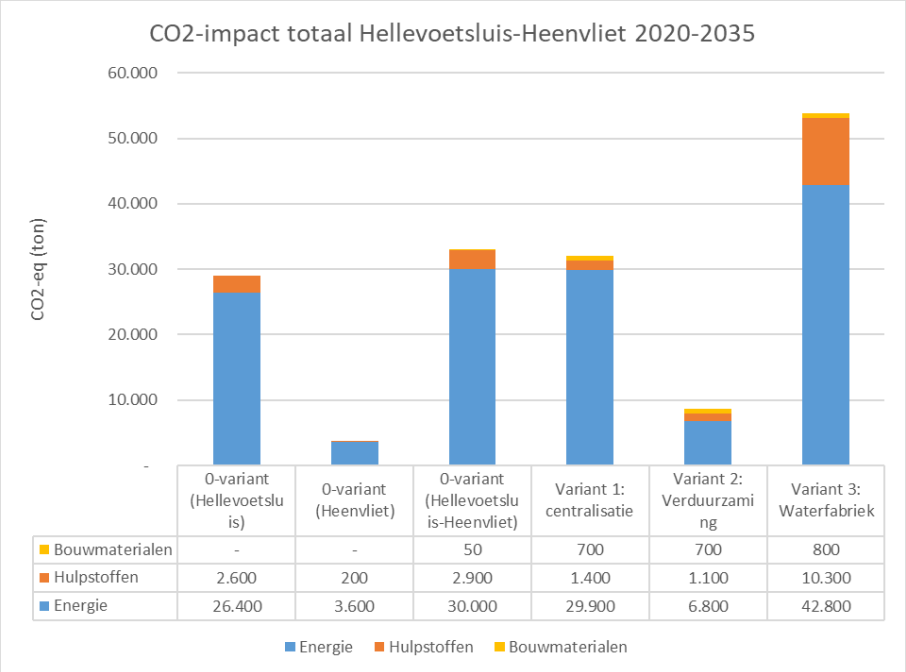
Vanuit de duurzaamheidsanalyse is door WSDH de CO2-impact vertaald naar milieukosten met behulp van een CO2-schaduwprijs à € 150,-/ton CO2[2].

[1] *Voor de rekenrente (discontovoet) is 2,01% gehanteerd conform de Programmabegroting 2021*
[2] *N.a.v. door de Unie recent vastgestelde handreiking CO2-beprijzing en strategische visie "Op weg naar klimaatneutraliteit"*

4 Resultaten

4.1 Duurzaamheid en milieu

Voor het criterium levenscyclus duurzaamheid is de impact (positief en negatief) van iedere variant uitgedrukt in CO2-equivalenten. Dit is een algemeen gehanteerde methodiek voor het criterium duurzaamheid in de sector en wordt ook door andere waterschappen gehanteerd.

	0-variant (Hellevoetsluis)	0-variant (Heenvliet)	0-variant (Hellevoetsluis-Heenvliet)	Variant 1: centralisatie	Variant 2: Verduurzaming	Variant 3: Waterfabriek
Bouwmaterialen	-	-	50	700	700	800
Hulpstoffen	2.600	200	2.900	1.400	1.100	10.300
Energie	26.400	3.600	30.000	29.900	6.800	42.800

Figuur 5: CO2-impact over planperiode 15 jaar

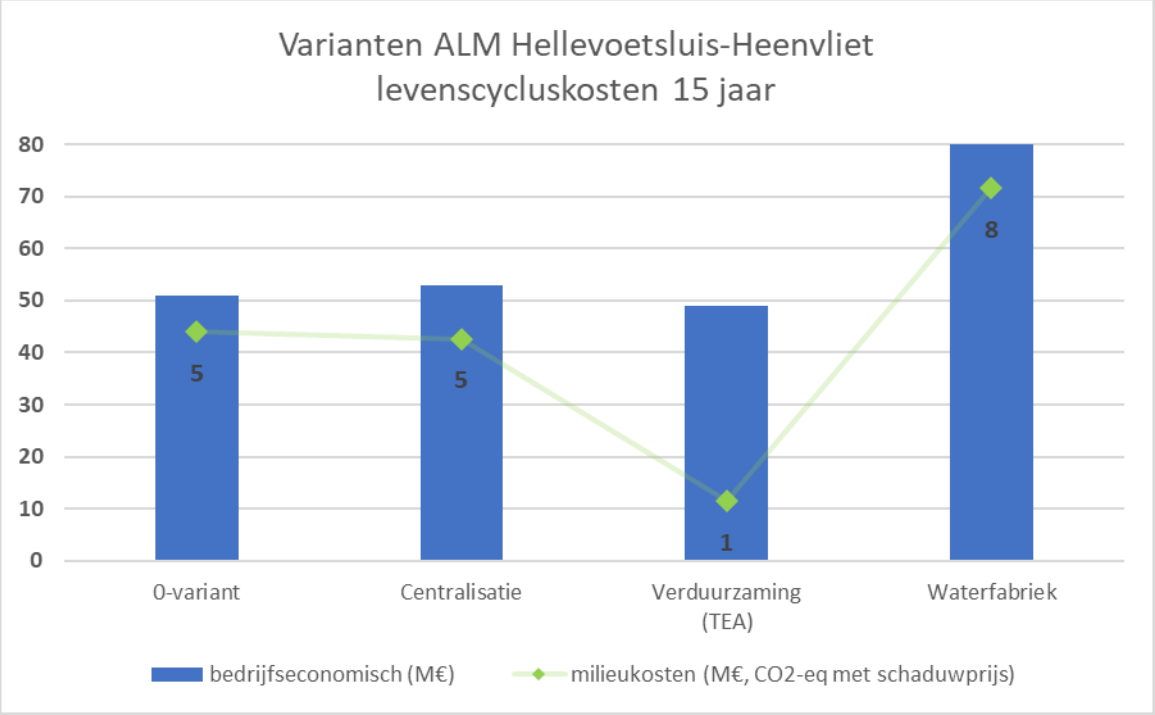
De variant verduurzaming scoort duidelijk het best door introductie van warmtelevering uit effluent aan de omgeving middels een TEA-installatie. Een potentiële mogelijkheid is warmtelevering aan het nabijgelegen te ontwikkelen bedrijventerrein. Op basis van de potentiële warmtelevering is een indicatie gegeven van de mogelijke CO2-besparing door inzet van deze warmte, doordat deze andere warmtebronnen vervangt.

De variant waterfabriek heeft de slechtste CO2-impact, wat herleidbaar is naar het intensieve hulpstoffen- en energieverbruik. Dit kan doelmatig zijn indien er een behoefte en afnemer is van bijvoorbeeld proceswater (‘water op maat’). Aangezien er nog geen concrete vraag is, zijn de potentiële baten lastig in te schatten en daarom niet gekwantificeerd in de impactanalyse.

In bijlage 1 is nadere analyse zichtbaar voor energie en hulpstoffen.

4.2 Levenscycluskosten

In onderstaande grafiek zijn de levenscycluskosten van de varianten weergegeven.

Figuur 6: levenscycluskosten (LCC); nette contante waarde over planperiode 15 jaar

Op basis van de levenscyclusanalyse van de constellatie Hellevoetsluis-Heenvliet, kan worden geconcludeerd dat de bedrijfseconomische kosten van de 0-variant, de variant centralisatie en de variant verduurzaming nagenoeg gelijk zijn.

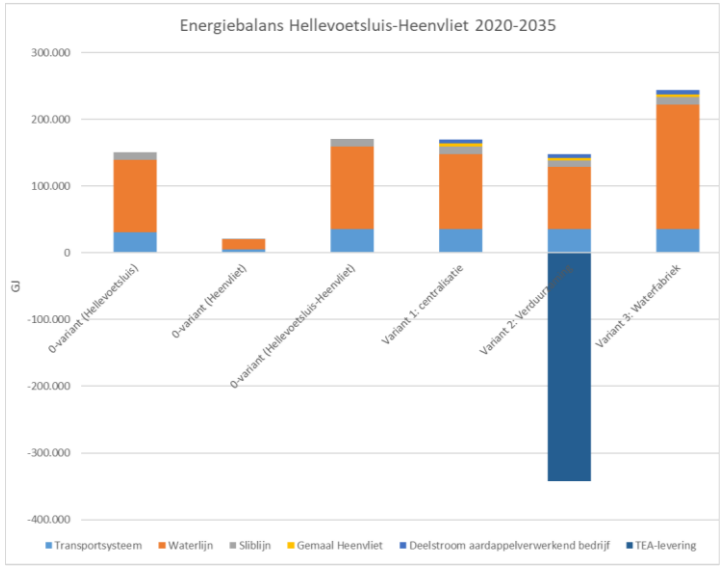
Voor de centralisatievariant is in de ALM-studie als worstcase-benadering de realisatie en exploitatie van een deelstroombehandeling bij het aardappelbedrijf meegerekend. Door de actuele ontwikkelingen in het vergunningenspoor zullen deze kosten niet nodig zijn en zal de centralisatievariant financieel gunstiger uitvallen dan hierboven gepresenteerd. Daarnaast zijn nog niet alle schaalvoordelen gekwantificeerd.

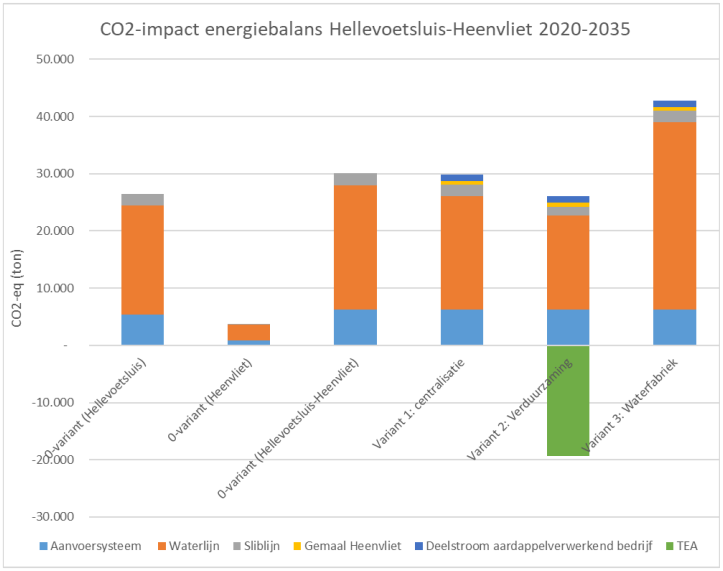
De variant verduurzaming heeft de laagste kosten vanwege de potentiële baten uit warmtelevering. Omdat dit het maximum potentieel aangeeft zal dit in de praktijk waarschijnlijk minder zijn.

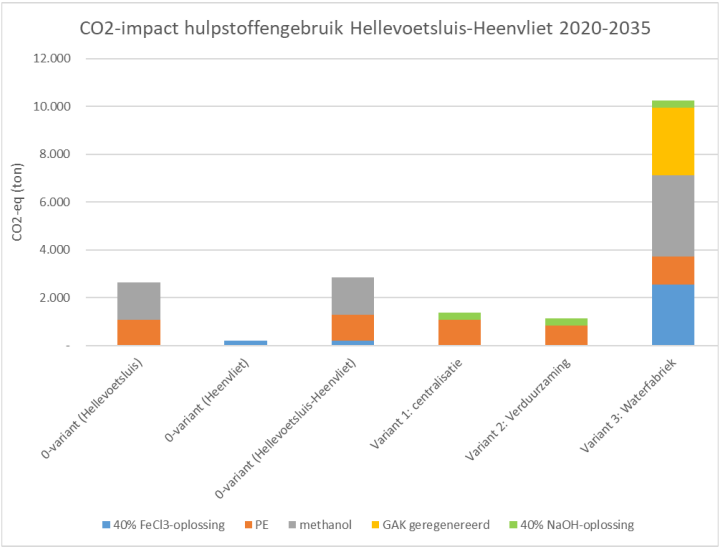
De variant waterfabriek heeft significant hogere kosten door zowel de hoge investering- als exploitatiekosten. Door de afwezigheid van concrete afnemers zijn potentiële baten nog niet gekwantificeerd.

De combinatie van bedrijfseconomische kosten en milieukosten geeft de maatschappelijke kosten waarbij de variant verduurzaming duidelijk het beste scoort. Binnen deze variant is warmtelevering via TEA de belangrijkste kans. Deze maatregel is echter als ‘add-on’ onafhankelijk toepasbaar bij de centralisatie- of 0-variant.
Met de onafhankelijke toepasbaarheid van TEA heeft de centralisatievariant vanwege schaalvoordelen de voorkeur.

Bijlage 1 Duurzaamheidsanalyse varianten

Bijlage 2 Bronvermelding

- ALM-variantenstudie d.d. 6 april 2022 met alle bijbehorende rapportages (ter inzage bij bestuurssecretariaat);
- "ALM-studies zuiveringskringen Dokhaven, Dordrecht, Hellevoetsluis en Heenvliet | resultaten fase 1 en vaststelling te onderzoeken varianten in fase 2", *D&H 12 januari 2021, B2100051 en B2100051 (beslismoment 1 in de generieke fasering en besluitvorming)*;
- "Bestuurlijke kaders ALM-studies Zuiveren, versie 2019", vastgesteld in de VV van 27 november 2019;

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	514
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	10
Titel	Agenda duurzaam WSHD
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
VV Voorstel Agenda duurzaam WSHD 2022 (1)
Agenda Duurzaam WSHD 2022

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Toelichting

WSHD werkt aan de actualisatie van zijn duurzaamheidsbeleid (eerder vastgelegd in de nota Maat op Klimaat), zodanig dat het aansluit op de nieuwe Rijksbeleid en de daaruit volgende ambities van de Unie van Waterschappen.

Het college heeft toegezegd dat zij de agenda duurzaam WSHD nog deze collegeperiode aan de VV zal voorleggen.

Onderwerp: Agenda Duurzaam WSHD
Babsnummer: 514

1. Gevraagd besluit

- In stemmen met de Agenda Duurzaam WSHD en het daarin opgenomen tussendoel om klimaatneutraal te zijn in 2035.

2. Probleemstelling - Context

Waterschap Hollandse Delta onderschrijft de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan. Het International Panel for Climate Change (IPCC) meldt in zijn rapportage van 4 april 2022 dat de klimaatverandering zich veel sneller voltrekt dan gedacht: de tijd om onomkeerbare desastreuze gevolgen te voorkomen is zeer beperkt. Op mondiale schaal is (meer) snelheid van handelen vereist om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C om de effecten van klimaatverandering nog enigszins beheersbaar te houden. Dit legt in toenemende mate druk en urgentie op het energie- en klimaatbeleid. De aanscherping van de klimaatdoelen door de EU en het Rijk is voor WSHD (en de Unie van Waterschappen) aanleiding om ons duurzaamheidsbeleid te actualiseren en te onderzoeken hoe we versnelling kunnen geven aan de verduurzaming van het waterschap**.**

WSHD heeft zijn ambities voor duurzaamheid vastgelegd in de nota Maat op Klimaat en heeft zich in hetzelfde jaar via het Klimaatakkoord 2019 ook verbonden aan de klimaatdoelen voor 2030 en 2050. De doelen uit Maat op Klimaat vormen de basis van ons duurzaamheidsbeleid en zijn de afgelopen periode uitgewerkt in verschillende beleidsdocumenten zoals de nota WSHD energieneutraal 2030, het Waterbeheerprogramma 2022 –2027, het Wegenbeheerprogramma 2022 –2027 en de Huisvestingsvisie. De inspanningen in deze programma's zijn gericht op de doelen die volgens het klimaatakkoord in 2030 gerealiseerd zullen worden.

2.1 Strategie Duurzaam WSHD

Nu de doelen voor 2030 in zicht komen, werken we toe naar de doelen die voor 2050 in het Klimaatakkoord zijn opgenomen. In de Agenda Duurzaam WSHD zijn hiervoor ontwikkelpaden en tussendoelen opgenomen. Deze doelen en ambities hangen samen met de door het Rijk aangescherpte doelstellingen en sluiten aan bij de strategische visie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' waarmee de Verenigde Vergadering op 21 september jl. mee heeft ingestemd.

Voornaamste doelstelling van de Agenda Duurzaam WSHD is het beperken van onze klimaatimpact. Dat doen we enerzijds door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen en toe te werken naar klimaatneutraliteit en anderzijds door ons (fossiele) grondstoffengebruik te beperken en toe te werken naar een circulair waterschap. Beide doelen willen we realiseren door het toepassen van de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen.

2.1 Klimaatneutraal 2035

De doelstelling klimaatneutraal in 2035 komt voort uit de aanscherping van de klimaatdoelstellingen van de Europese Commissie (Fit for 55) en de nieuwe klimaatdoelstellingen en ambities van het Rijk, die gekoppeld zijn aan de doelstellingen voor de circulaire economie. In 2030 moet in Nederland de uitstoot van broeikasgassen zijn teruggedrongen met minstens 55%. Er wordt een reductie nagestreefd van 60% (het Klimaatakkoord ging uit van 49%). Het uiteindelijke doel is 95% reductie in 2050 (ten opzichte van 1990). De strategie van de Unie van

Waterschappen 'Op weg naar klimaatneutraliteit' is gericht op de broeikasgassen die in de bedrijfsvoering van de waterschappen worden veroorzaakt (de eigen klimaatvoetafdruk). Het gaat om het fossiele energiegebruik en de uitstoot van overige broeikasgassen zoals methaan en lachgas in de rioolwaterzuivering (scope 1 en 2). Daarnaast zijn er ook emissies uit de keten (scope 3), zoals de uitstoot bij infrastructurele projecten in opdracht van het waterschap. In hoofdstuk 2 van de Agenda Duurzaam WSHD worden diverse mogelijkheden en perspectieven geschetst om de eigen uitstoot te reduceren en die van derden te beïnvloeden. WSHD gebruikt hierbij de definities zoals door de Unie van Waterschappen worden gehanteerd in 'Op weg naar klimaatneutraliteit'.

2.2 Duurzaam opdrachtgeverschap waterschappen

De strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW) is een gezamenlijke basis voor het duurzaam handelen van de waterschappen in de komende jaren. DOW biedt concrete handvatten voor het duurzaam handelen en zorgt voor een gezamenlijke kennisbasis, instrumentarium en werkwijze tussen de waterschappen. In hoofdstuk 3 van de Agenda WSHD wordt dit nader toegelicht.

Een gezamenlijke aanpak in het vertalen van duurzaamheid in de projecten en andere activiteiten helpt ook de marktpartijen, zodat ze beter aan kunnen sluiten bij de ambities en doelen van de waterschappen. Daarmee verbindt DOW de ambities die de waterschappen eerder hebben vastgelegd in akkoorden en afsprakenkaders, zoals het Klimaatakkoord 2019, het Grondstoffenakkoord, het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen en het Manifest Duurzaam GWW 2030. Ook nieuwe trajecten als het programma Schoon en Emissieloos Bouwen van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat zullen worden verbonden aan deze strategie.

Als duurzame opdrachtgever heeft het waterschap bij inkoop- en aanbestedingstrajecten veel invloed op de klimaatvriendelijke inrichting van de regio. CO_2-beprijzing is een hulpmiddel bij interne afwegingen. De CO_2-uitstoot van een dienst of werk wordt vertaald naar een CO2-prijs die de kosten aangeeft die nodig zijn om de effecten van de betreffende CO_2-uitstoot op te vangen. Door deze kosten mee te wegen bij de interne afweging van beleidsalternatieven of bij de keuze van de opdrachtnemer wordt de impact van de CO_2-uitstoot in geld uitgedrukt, ontstaat meer inzicht in de aangeboden alternatieven, waardoor een CO_2-bewuste keuze gemaakt kan worden. Toepassing van een CO_2-prijs bij aanbestedingen zal de markt stimuleren om met klimaatvriendelijke oplossingen te komen. Met dit instrument kan op relatief eenvoudige wijze invulling worden gegeven aan de wens van de VV om keuzes te baseren op maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA).

De CO_2-prestatieladder is een managementinstrument voor ons energiegebruik en de uitstoot van broeikasgassen (gemeten in CO_2-equivalenten). Voor de opvolging van het MJA3 akkoord 2005-2020 wordt door de waterschappen gewerkt aan prestatieafspraken met het Rijk om het gebruik van fossiele brandstoffen en de emissies van CO_2 terug te dringen. Deze afspraken volgen onder meer uit de CO_2-reductieplicht die vanaf 2023 opgenomen zal worden in de Omgevingswet, en waarvoor een verplicht energiebesparingsonderzoek uitgevoerd dient te worden. De verwachting is dat de certificering op trede 3 van de prestatieladder onderdeel zal zijn van zg. Concernafspraken, waarbij waterschappen over de totale emissie rapporteren in plaats van individuele installaties.

2.3 Ontwikkelen *en* monitoren

Samen met vele andere partijen staat WSHD voor de uitdaging om tijdig te voldoen aan wettelijke verplichtingen en ook plannen te maken om de doelen en ambities voor 2035 en 2050 te realiseren. We maken gebruik van kansen die zich voordoen, zoals geplande of ongeplande renovaties van assets, werken aan nieuw beleid en monitoren de voortgang.

Op basis van de ontwikkelpaden voor circulariteit en klimaat-en energieneutraliteit in hoofdstuk 2 van de Agenda Duurzaam WSHD wordt iedere vier jaar een Klimaatactieplan opgesteld met concreet geplande maatregelen, de verwachte CO_2-impact en de hiervoor geraamde middelen. Het energiebesparingsplan (of EEP) wordt onderdeel van dit Klimaatactieplan. Via het te ontwikkelen WSHD-duurzaamheidsdashboard monitoren we jaarlijks de voortgang van de doelen in het Klimaatactieplan ten opzichte van het referentiejaar 2019. Hiermee wordt de relatie tussen

geplande activiteiten en ambities inzichtelijk en wordt duidelijk in hoeverre de geplande activiteiten en maatregelen toereikend zijn om de gestelde ambities in 2035 en 2050 te behalen.

3. Beoogd effect en argumenten

Met de Agenda Duurzaam WSHD ontstaat inzicht in de relatie tussen energie, circulariteit en klimaatneutraliteit en overzicht van de eigen doelstellingen en de relatie met de nationale doelstellingen. Dit maakt een doelgerichte en beter planbare aanpak mogelijk. De agenda geeft de organisatie een eenduidig beeld over de doelen en de mijlpalen. Hiermee bereiken we dat WSHD tijdig kan voldoen aan de verplichtingen die volgen uit de Klimaatwet 2019 en de daaruit volgende wet- en regelgeving die voor de komende jaren wordt voorzien. Met het opstellen van de Agenda en het klimaatactieplan wordt voldaan aan de aanbevelingen van de RKC over planning en voortgangsmonitoring van het duurzaamheidsbeleid.

4. Kernboodschap

WSHD gaat voor duurzaamheid en wil in 2035 een klimaatneutraal waterschap zijn.

5. Regelgeving en beleid

Maat op Klimaat (2019), Klimaatakkoord (2019) en Klimaatwet (2019).

6. Historie – eerdere besluitvorming

Het voorstel komt voort uit de besluitvorming over de nota 'Maat op Klimaat' [B1900278] en de ondertekening van het klimaatakkoord respectievelijk op 31 januari en 8 oktober 2019 en het VV besluit WSHD Energieneutraal 2030 [B1900308] en besluitvorming over de Uniestrategie Waterschappen Klimaatneutraal op 21 september jl. De Agenda Duurzaam werd aangekondigd in zowel het Water- als Wegenbeheerprogramma 2022-2027

7. Financiën

De (bestuurlijke) Agenda Duurzaam WSHD beschrijft op hoofdlijnen wat we de komende jaren zullen moeten doen om de geformuleerde doelen te halen. Het geheel aan speerpunten en acties vormt alle concreet uit te voeren maatregelen, deze landen onder meer via het op te stellen Klimaatactieplan in de meerjarige investerings-, onderhouds- en beheerplannen (assetmanagementplannen). Deze worden jaarlijks opgenomen in de Programmabegroting.

8. Duurzaamheid

De doelen in Agenda Duurzaam WSHD komen voort uit het Klimaatakkoord en sluiten aan bij verschillende duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) van de Verenigde Naties om in 2030 een eind willen maken aan armoede en ongelijkheid en klimaatverandering tegen te gaan.

9. Alternatieven

n.v.t.

10. Organisatorische en personele consequenties

Uit de Agenda Duurzaam WSHD volgen nu op zichzelf geen directe organisatorische of personele consequenties, deze volgen te zijner tijd uit het Klimaatactieplan, dat vanaf 2023 eens per 4 jaar wordt opgesteld.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Risico: WSHD voert niet tijdig de maatregelen uit die (straks) wettelijk verplicht zijn vanuit de Klimaatwet

Beheersmaatregel: In de afzonderlijke programma's en plannen zijn of worden voor de duurzaamheidsdoelen prestatie indicatoren opgenomen. Voor sommige doelstellingen uit het klimaatakkoord (energie-efficiënte*) is er een wettelijke rapportageverplichting*. Tot op heden voldoen de waterschappen met de landelijke Klimaatmonitor Waterschappen aan deze rapportageverplichting. Naar verwachting zal de CO_2 prestatieladder hiervan (verplicht) onderdeel kunnen worden. Met deze monitoringsinstrumenten kunnen we tijdig bijsturen of vertragingen verantwoorden.

12. Communicatie (in- en extern)

Na de besluitvorming zal via verschillende kanalen intern en extern worden gecommuniceerd. De Agenda Duurzaam WSHD zal op de website van het waterschap worden gezet.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het besluit is niet gebonden aan een officiële wettelijke bekendmaking. De Agenda Duurzaam WSHD zal worden gedeeld met onze samenwerkingspartners in de regio

14. Bevoegd orgaan

Voor het vaststellen van de Agenda Duurzaam WSHD en de daaruit volgende uitvoeringsbesluiten is het college het bevoegd orgaan. Het College heeft evenwel overwogen de Agenda Duurzaam WSHD aan de VV voor te leggen voor expliciete instemming met tussendoel klimaatneutraal in 2035. Dit biedt bij de oordeelsvorming ook de mogelijkheid om te reageren op de Agenda.

15. Toelichting / kanttekeningen

n.v.t.

16. Bijlagen

1. Agenda Duurzaam WSHD

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt: 10

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 8 november 2022;

gelet op de bespreking in de oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30 november 2022;

overwegende dat:

- waterschap Hollandse Delta in de nota 'Maat op Klimaat' zijn doelstellingen heeft vastgelegd voor duurzaamheid, klimaat en energie;
- ons waterschap zich via de Unie van Waterschappen heeft verbonden aan het Klimaatakkoord 2019 en aan diverse andere akkoorden over duurzaamheid zoals het Grondstoffenakkoord, Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen en het manifest MVOI;
- uit recente IPCC-rapportages blijkt dat de urgentie om klimaatverandering tegen te gaan steeds verder toeneemt en de nationale en Europese klimaatdoelstellingen zijn verhoogd van 49% naar 55% CO_2 reductie in 2030;
- het waterschap heeft ingestemd met de ambitie van de waterschappen om *als sector* klimaatneutraal te zijn in 2035;

gelet op:
- het advies van de Rekenkamercommissie;
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

- in te stemmen met de Agenda Duurzaam WSHD en het daarin opgenomen tussendoel om klimaatneutraal te zijn in 2035.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

AGENDA **DUURZAAM WSHD**

waterschap
Hollandse
Delta

Duurzaamheid is een thema dat leeft in ons beheergebied.
Op de foto op de voorkant zie je akkerbouwer Cornelis Mosselman die omschakelde naar biologische wisselteelt in afwisselende stroken. Hij werkt aan het verkleinen van zijn klimaatvoetafdruk.

Inleiding 3

2. Op weg naar een klimaat- en energieneutraal, circulair waterschap 4

2.1. Klimaat- en energieneutraal waterschap 5

2.2 Circulair waterschap 10

3. Duurzaam Opdrachtgeverschap 14

4. Klimaatactieplan 16

Bijlagen 1-5 17

1. Inleiding

Het International Panel Climate Change (IPCC) meldde in zijn rapportage van 4 april 2022 dat de klimaatverandering zich veel sneller voltrekt dan gedacht. Op mondiale schaal is (meer) snelheid van handelen vereist om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 °C om het klimaat nog enigszins beheersbaar te houden, terwijl tegelijkertijd in de media al wordt gesproken van 'de klimaatcrisis'. De tijd om nóg verdere onomkeerbare desastreuze gevolgen te voorkomen is zeer beperkt. Dit legt in toenemende mate druk en urgentie op het energie- en klimaatbeleid.

Om in lijn te blijven met de ambities uit het Parijsakkoord, wil de Europese Unie in 2050 klimaatneutraal zijn. Dat is vastgelegd in de Europese Klimaatwet. Nederland heeft deze doelstelling overgenomen en hanteert voor 2030 de doelstelling ten minste 55 procent emissiereductie ten opzichte van 1990. Om tegenvallers op te vangen gaat het rijksbeleid uit van 60 procent reductie. De Nederlandse waterschappen hebben de ambitie om in 2035 als sector klimaatneutraal te zijn. Daarmee zetten de waterschappen ook stappen op weg naar 100 procent circulariteit in 2050.

Waterschap Hollandse Delta werkt aan het terugdringen van zijn negatieve impact op het milieu. Dat doen we door verduurzaming van ons energiegebruik, het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen uit onze installaties, tijdens het beheer en onderhoud én door te werken aan de transitie naar de circulaire economie.

In deze Agenda Duurzaam WSHD bepalen we de koers en inzet voor de komende jaren en actualiseren we het eerder ingezette beleid, om te voldoen aan de nationale doelen voor klimaat, energie en de nieuwe wettelijke verplichtingen die volgen uit het Klimaatakkoord en de Klimaatwet. Ook geven we met het vaststellen van deze Agenda het startschot voor het uitwerken van de ontwikkelpaden voor een klimaatneutraal, energieneutraal en circulair waterschap Hollandse Delta. Als duurzaam opdrachtgever willen we zo werken aan een duurzame regio.

2. Op weg naar een klimaat- en energieneutraal, circulair waterschap

Nederland wil de uitstoot van broeikasgassen verminderen met ten minste 55 procent in 2030 en streeft ernaar klimaatneutraal te zijn in 2050. De waterschappen willen als sector 100% klimaatneutraal zijn in 2035. WSHD werkt mee aan de realisatie van deze doelstelling.

Een waterschap opereert **klimaatneutraal** wanneer de uitvoering van zijn taken geen consequenties voor het klimaat heeft. Deze term wordt vooral gebruikt om aan te geven dat activiteiten geen nadelig effect hebben op het klimaat door de uitstoot van CO_2 en andere broeikasgassen. Klimaatneutraliteit kan worden bereikt door sterk in te zetten op de reductie van de emissie van broeikasgassen. De belangrijkste broeikasgassen waarop we als waterschap invloed hebben zijn, naast koolstofdioxide (CO_2) dat vrijkomt bij de verbranding van fossiele brandstoffen, methaan (CH4) en lachgas (N2O). Deze laatste komen vooral vrij tijdens het zuiveringsproces en de slibverwerking, maar ook bij baggerwerkzaamheden. Methaan en lachgas zijn respectievelijk 28 en 265 keer schadelijker dan koolstofdioxide. Om de impact van de verschillende broeikasgassen te kunnen vergelijken wordt de uitstoot van deze gassen weergegeven in CO_2-equivalent.

Wanneer de opwek van energie gelijk is aan het verbruik en er bovendien sprake is van hernieuwbare duurzaam opgewekte energie is een waterschap **energieneutraal**. In een circulaire economie bestaat geen afval en worden negatieve effecten en emissies als gevolg van ons grondstoffengebruik zoveel mogelijk voorkômen. Een **circulair** waterschap gebruikt zo min mogelijk materialen en (nieuwe) grondstoffen. Wanneer nieuwe grondstoffen nodig zijn, zijn deze hernieuwbaar en duurzaam, en waar dat kan lokaal geproduceerd. Grondstoffen en materialen die eenmaal zijn gebruikt worden steeds weer, én zo hoogwaardig mogelijk hergebruikt.

De thema's energieneutraal, klimaatneutraal en circulaire economie zijn sterk met elkaar verweven en kunnen elkaar wederzijds versterken maar soms ook beconcurreren. Terugwinning van grondstoffen kan leiden tot een hoger energieverbruik en daarmee de uitstoot van CO_2 juist vergroten. Een integrale kijk op de gehele keten is dan ook noodzakelijk om te zien welke mogelijkheden ons waterschap kan aangrijpen voor de vermindering van het energie- en grondstoffengebruik en de uitstoot van broeikasgassen, én welke verbeteringen er verderop in de keten bereikt kunnen worden. In de Agenda Duurzaam WSHD werken we onze ambities uit in concreet beleid. Via ontwikkelpaden onderzoeken we effectieve en efficiënte manieren om de beleidsdoelen zelfstandig of samen met anderen te bereiken.

Figuur 1. samenhang klimaatneutraal, energieneutraal en circulair

2.1. Klimaat- en energieneutraal waterschap

Om een klimaatneutraal waterschap te zijn, wordt de uitstoot van broeikasgassen (bij voorkeur) naar nul teruggebracht. Onvermijdbare uitstoot kan worden gecompenseerd bijvoorbeeld door langdurige opslag van CO_2 in bijvoorbeeld bos of door de CO_2 die vrijkomt bij het opwerken van het biogas naar groen gas nuttig toe te passen (negatieve emissies). Er zijn drie domeinen waarbinnen WSHD aan de klimaatopgave werkt:

- de eigen organisatie
- de keten van het waterbeheer
- in gebiedsprocessen

Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid zetten we ons, samen met anderen, in voor het terugdringen van de directe emissies uit onze eigen organisatie (scope 1 en 2). Samen met onze ketenpartners (die diensten of goederen aan ons leveren) werken we aan de verduurzaming van ons waterbeheer in brede zin (scope 3). Dat geldt ook voor gebiedsprocessen waarbij WSHD invloed heeft op de uitstoot van broeikasgassen. Bijvoorbeeld door ingrepen in de inrichting of het waterbeheer. In dit domein heeft ons waterschap verschillende rollen, van agenderend en faciliterend tot een uitvoerende rol.

WATERSCHAPPEN

- **Vaste plek aan tafel**
- **Doel**

Scope 1

- Aardgas
- (Bio)diesel
- Overige brandstoffen
- Brandstoffen transport en onderhoud
- Procesemissie spul biogas
- Methaanemissie RWZI
- Lachgasemissie RWZI
- Methaan in afgassen

Scope 2

- Ingekochte elektriciteit
- Ingekochte warmte

KETENPARTNERS WATERSCHAP

- **Vaste plek aan tafel**
- **Ambitie**

Scope 3

- Woonwerkverkeer privéauto's
- Zakelijk verkeer privéauto's
- Dienstreizen openbaar vervoer
- Zakelijke vliegreizen
- Uitbesteed zuiveringsslibtransport
- Uitbesteed onderhoud watersysteem
- Uitbesteed overig vrachttransport
- Inkoop metaalzouten en polymeren
- Inkoopoverigeverbruiksmaterialen
- Slibeindverwerking extern
- Overige afvalstoffen en reststromen
- Infrastructurele projecten
- Realisatie en renovatie van gebouwen en installaties

OMGEVING

- **Gast aan tafel**
- **Ambitie**

Buitengebied & oppervlakte water

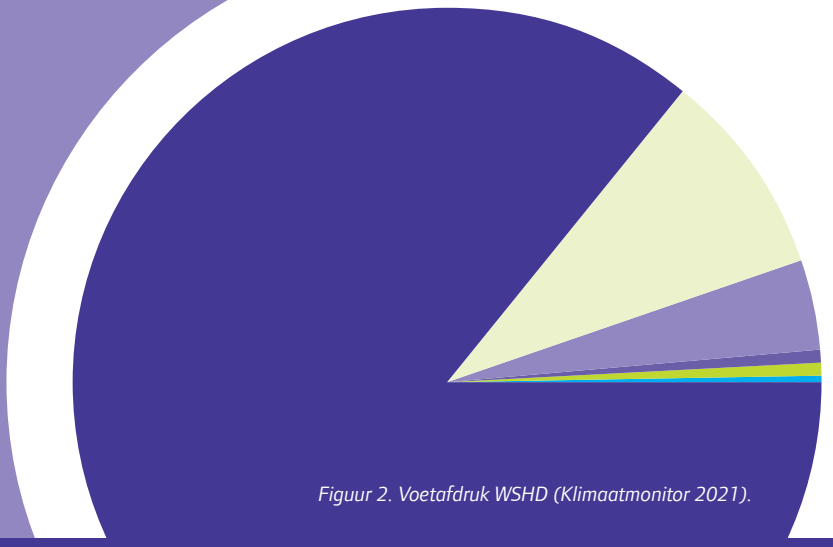
- Veenweide oxidatie
- Methaanemissies open water
- Methaan en lachgas emissies door lozing effluent RWZI op open water

Figuur 1. Drie domeinen waarin WSHD werkt aan klimaatneutraliteit.

VERDELING CO_2 NAAR ACTIVITEIT

Geschat op 53,8 Kton CO_2-eq.

47.957	**86%**	Zuiveringsbeheer (methaan en lachgas)
4.985	**9%**	Vrachttransport & personenvervoer
2.157	**4%**	Zuiveringsbeheer (metaalzouten en polymeren)
303	**1%**	Zuiveringsbeheer (brandstof & elektriciteit)
285	**0%**	Watersysteem (brandstof & elektriciteit)
64	**0%**	Huisvesting (brandstof & elektriciteit)

Figuur 2. Voetafdruk WSHD (Klimaatmonitor 2021).

De omvang van de CO_2-voetafdruk van ons waterschap wordt in 2021 voorlopig geschat op 53,8 Kton CO_2 (zie bijlage 5). In 2021 werd voor alle waterschappen voor het eerst met een modelberekening ook de (directe) uitstoot van methaan en lachgas uit het zuiveringsbeheer meegerekend[1]. Deze broeikasgassen bepalen het grootste deel van onze voetafdruk. In de toekomst zullen ook de scope 3 emissies, bijvoorbeeld uit de infraprojecten worden meegerekend. Ook dit zal leiden tot vergroting van onze CO_2-voetafdruk.

Uitgangspunten Klimaat- en energieneutraal WSHD

- WSHD is in 2030 tenminste 100% energieneutraal en in 2035 klimaatneutraal.
- WSHD neemt daarom vóór 2030 afscheid van het gebruik van fossiele brandstoffen en investeert in de opwek van schone, hernieuwbare elektriciteit.
- WSHD volgt en anticipeert op de wetgeving die voortvloeit uit de Klimaatwet 2019 en doet onderzoek naar de directe uitstoot van broeikasgassen uit de rwzi's en de mogelijkheden om dit te reduceren. Op basis van dit onderzoek stelt WSHD een maatregelenplan op om de uitstoot zoveel mogelijk te verminderen in 2035. Uitstoot van broeikasgassen die niet kan worden vermeden, wordt gecompenseerd.
- WSHD gebruikt de CO_2 Prestatieladder als instrument om het energie-en CO_2 management te verbeteren, te professionaliseren en te borgen in de organisatie.

Ontwikkelpad Klimaatneutraal waterschap

De directe uitstoot van broeikasgassen door onze eigen organisatie (scope 1) reduceren we door vóór 2030 afscheid te nemen van fossiele brandstoffen (benzine, diesel en aardgas) en het zoveel mogelijk terugdringen van onze uitstoot van methaan en lachgas. We zetten daarom in op een volledig (100%) emissieloos voertuigpark in 2025 , hetzij door gebruik van emissieloze voertuigen, hetzij door de inkoop van niet-fossiele synthetische brandstof (HVO100). Dit heeft ook een gunstig effect op de uitstoot van stikstof (NOx) en fijnstof. Als duurzaam werkgever werken we aan het terugdringen van de milieu-impact van het woon-werkverkeer (via oplaadinfra, stimulering fietsen en OV).

Wanneer vervanging aan de orde is worden de resterende (7) dieselgemalen omgebouwd naar elektrisch aangedreven gemalen. Waar dat niet mogelijk is, wordt in plaats van diesel synthetische brandstof gebruikt. Voor al onze gebouwen werken we aan aardgasvrije verwarming. Uiterlijk in 2030 zijn alle cv-ketels vervangen door elektrische warmtepompen.

De uitstoot van CO_2 gerelateerd aan ingekochte energie (scope 2) is de afgelopen jaren sterk verminderd, omdat alle elektriciteit die WSHD gebruikt duurzaam wordt opgewekt. Met het biogas dat vrijkomt bij de slibvergisting wordt in een warmtekrachtkoppeling elektriciteit en warmte geproduceerd voor de slibverwerking. Op dit moment wordt circa 50% van het rwzi-slib vergist tot biogas.

De uitstoot van methaan- en lachgas uit rwzi's en de slibverwerking is vele malen schadelijker dan die van koolstofdioxide uit fossiele brandstoffen. Binnen de Unie van Waterschappen is afgesproken dat ieder waterschap een meerjarig plan van aanpak opstelt voor de reductie van methaanverliezen bij de vergisting van zuiveringsslib met 80% in 2030[2]. Voor de uitstoot van lachgas in de afvalwaterzuivering streven de waterschappen (als sector) naar een reductie van 50% in 2030. In 2023 start WSHD daarom een meetcampagne naar lachgas op een aantal 'hoog risico' rwzi's[3]. Op basis van deze metingen krijgen we inzicht in de daadwerkelijke omvang van de uitstoot en kunnen we effectief beleid opstellen. WSHD is aangesloten bij de Community of Practice voor het beperken van de uitstoot van lachgas.

De uitstoot in de gehele keten (scope 3) is de derde categorie waarop WSHD kan sturen. Omdat het hier veelal gaat om diensten, goederen en werken die we als organisatie inkopen en aanbesteden, kunnen we hier impact maken door werk te maken van de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen en het structureel toepassen van de aanpak DGWW (zie ook hoofdstuk 3). In de Unie van Waterschappen is hierbij afgesproken om vanaf 2022 nadrukkelijk te kijken naar de uitvoering van de projecten in het hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP).

[1] De omvang van de emissies van methaan en lachgas vanuit rwzi's wordt op basis van een IPCC-model bepaald. Hierbij wordt geen rekening gehouden met de individuele situaties van de rwzi's, aangezien het een modelmatige benadering is. Er is (inter)nationaal nog discussie over de daadwerkelijke omvang van lachgasemissies op rwzi niveau. Op basis van recente indicatieve metingen die WSHD gedaan heeft, kan de berekende uitstoot van methaan en lachgas mogelijk met 60% naar beneden worden bijgesteld. De komende jaren zullen als onderdeel van het WBP veldmetingen worden uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de daadwerkelijk omvang van onze emissies en volgen studies naar de mogelijkheden om de uitstoot van deze broeikasgassen te beperken.

[2] De coördinatie hiervan is belegd bij de VvZB (Vereniging van Zuivering Beheerders).

[3] Deze maatregel is vastgelegd in het WBP 2022 - 2027.

In het Klimaatakkoord is verder afgesproken om de uitstoot van CO_2 door veenoxidatie en de uitstoot van CO_2, N2O en CH4 uit oppervlaktewater te beperken. Hierover worden in regionale gebiedsprocessen afspraken gemaakt. Omdat de Zuidwestelijke Delta voornamelijk uit kleibodems bestaat met slechts enkele veengebieden, is in ons beheergebied de uitstoot door veenoxidatie beperkt. In het Oudeland van Strijen, het grootste veengebied in de regio, is het (peil)beheer gericht op het tegengaan van bodemdaling en veenoxidatie. In het natuurdeel van het Oudeland wordt gewerkt aan een aanpassing van de waterhuishouding. Over de emissies uit het watersysteem en de beheersing daarvan is nog niet veel bekend. Landelijk wordt gewerkt aan een onderzoeksprogramma naar de omvang van deze emissies en de mogelijkheden om daarop te sturen.

Met de Nationale bossenstrategie werken Rijk en Provincies aan het vastleggen van CO_2 in bossen. De waterschappen hebben zich verbonden aan de aanleg van 2000 hectare bos in het Beekdalenlandschap. Wanneer in onze regio gronden van het waterschap gebruikt worden voor de aanleg van klimaatbossen, biedt dit interessante perspectieven voor het vastleggen van de resterende onvermijdbare uitstoot van WSHD; hier is een samenhang met onze doelstellingen voor klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Ontwikkelpad Energieneutraal waterschap

In de routekaart Energieneutraal WSHD 2030 (vastgesteld 2018), is geschetst hoe het waterschap zijn energiegebruik kan verminderen en verduurzamen. Door aanpassingen aan onze gebouwen, installaties en processen werken we aan energiebesparing en waar mogelijk wekken we zelf hernieuwbare energie op. Daarnaast faciliteren we anderen om op onze terreinen hernieuwbare energie met zon, wind en aquathermie op te wekken. Zo dragen we bij aan de regionale energietransitie. De elektriciteit die WSHD (als aanvulling op voornoemde maatregelen) inkoopt, is opgewekt op Nederlandse bodem.

Besparen

De energiebesparingsplicht brengt met zich dat alle mogelijke energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder moeten worden genomen. Via het Energie Efficiency Plan (EEP 2017-2020) heeft WSHD tal van besparingen ingezet. In het WBP 2022-2027 is een doelstelling opgenomen binnen het programma waterketen van 10% besparing over de gehele planperiode. Bij het besparen werken we in de eerste plaats aan de optimalisatie van de processen in de waterketen. Bestaande installaties worden waar mogelijk geoptimaliseerd waardoor ze een betere energieprestatie leveren. De energiemaatregelen worden meegenomen in de ALM-studies voor rwzi's. Ook in de huisvestingsplannen worden energiebesparings-maatregelen opgenomen.
Het is van belang om stevig(er) in te zetten op onderzoek en innovatie. Met nieuwe technologie kunnen processen slimmer en energiezuiniger worden gemaakt. Naast de energie-efficiency spelen ook grondstoffenterugwinning en zoetwaterlevering een belangrijke rol. Voorbeelden zijn de inzet van een magneetkoppeling voor bestaande pompen en het concept Slimmer malen, waarbij naast de weersverwachting ook rekening wordt gehouden met het aanbod op het elektriciteitsnet.

Duurzame energie opwekken

Op de langere termijn neemt ons energiegebruik waarschijnlijk toe. We voorzien dat het bemalingsregime door klimaatverandering moet worden aangepast. Bij hevige regenval moet meer worden bemalen en bij droogte moet meer water worden ingelaten en doorgespoeld. Mogelijk strengere eisen voor zeer zorgwekkende stoffen maken waarschijnlijk extra zuiveringstrappen of andere processtappen nodig die meer energie zullen kosten. Wanneer WSHD de kansen aangrijpt om zelf zoveel mogelijk hernieuwbare energie op te (laten) wekken, wordt ons waterschap voor het behalen van de energieneutraliteitsdoelstelling minder afhankelijk van derden. Om de niet-vermijdbare uitstoot van broeikasgassen te compenseren, is het toegestaan om tot 200% meer energie te produceren dan de hoeveelheid die voor het eigen gebruik noodzakelijk is. Zo kunnen we zowel werken aan zowel energieneutraliteit als aan klimaatneutraliteit.

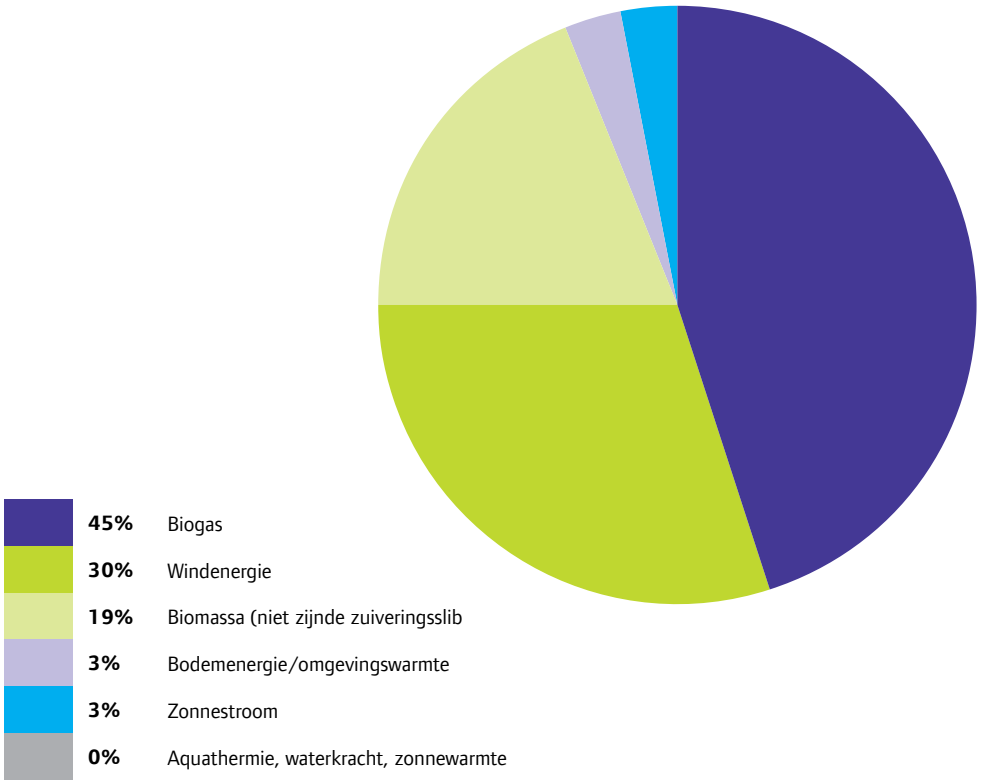
Mogelijk zal vanaf 2025 de opwekcapaciteit die andere partijen op de gronden van waterschappen realiseren, niet langer kunnen worden meegeteld bij het eigen doelbereik[6]. In dat geval zal WSHD zelf moeten investeren in zon- of windprojecten voor een (resterende) opgave van ca. 52 TJ om energieneutraal te zijn in 2030. Mogelijkheden daarvoor zijn er in Windconvenant Rotterdamse Regio, waar HVC door ons waterschap als ontwikkelaar is aangewezen voor de projecten in Spijkenisse en Westvoorne. Ook zijn er kansen om te participeren in regionale zonprojecten. Met deze investeringen kan WSHD tevens bijdragen aan de doelstellingen voor lokaal eigenaarschap, zoals opgenomen in het Klimaatakkoord en de Regionale Energie Strategieën (RES 1.0).

Groengas

Het grootste deel van de door WSHD zelf opgewekte energie (zo'n 40%) verkrijgen we door de inzet van biogas uit de slibvergisting voor de opwek van elektriciteit en warmte. Wanneer WSHD al zijn slib zou vergisten en het biogas opwaardeert naar groengas kan ons netto aardgasgebruik verder worden beperkt en wordt een flinke stap naar klimaatneutraliteit gezet. Een studie naar de nieuwe slibstrategie concludeert dat dit een aanzienlijke bijdrage aan hernieuwbare energie op kan leveren en tevens besparingen op hulpstoffen kunnen worden gerealiseerd. Het doorleveren van hoogwaardig groengas dat we niet zelf gebruiken levert zowel een bijdrage aan de regionale energietransitie als aan de grondstoffentransitie.

Aquathermie

Aquathermie[4] kan een belangrijke rol spelen in de regionale warmtetransitie. Het benutten van warmte uit oppervlaktewater of uit het effluent van onze rwzi's voor de verwarming van huizen en kantoren is een goed alternatief voor aardgas en elektriciteit. De potentiekaart aquathermie die ons waterschap voor de RES 1.0 heeft gemaakt, geeft kansrijke locaties aan in ons beheergebied. We verwachten dat in de komende jaren, met name bij de rwzi's die nabij stedelijk gebied liggen, rendabele warmteprojecten ontwikkeld kunnen worden. WSHD heeft in de RES 1.0 afspraken gemaakt over het faciliteren van aquathermieprojecten. Via samenwerkingsovereenkomsten kunnen we (rest)warmte uit rwzi's beschikbaar stellen aan de warmtepartijen die daarvoor in aanmerking komen[5].

Figuur 3. Eigen duurzame energieopwekking (Klimaatmonitor 2021).

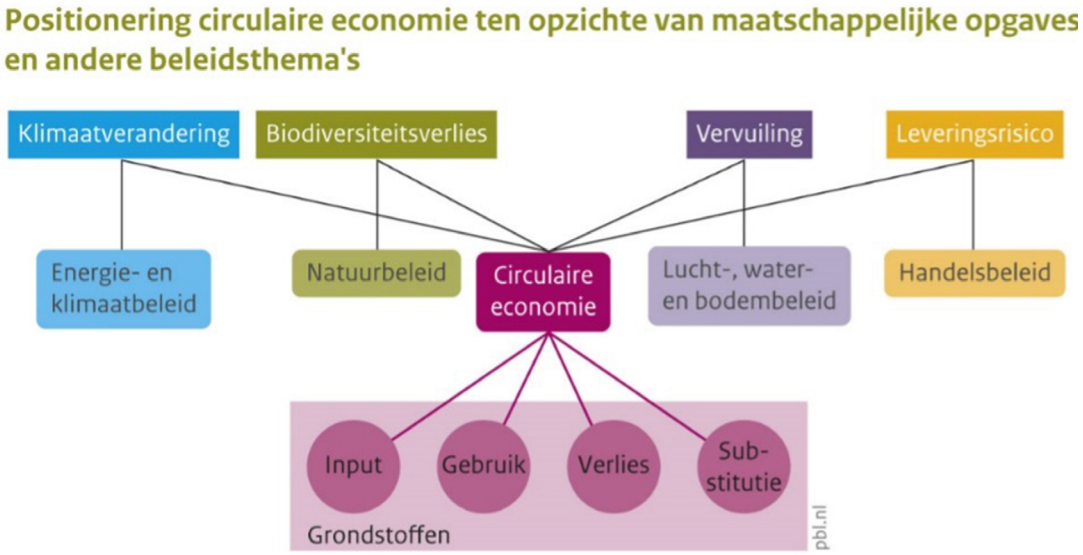
[4] In de huidige definitie telt de opwekcapaciteit van derden op terreinen van het waterschap voor 100% mee aan de energieneutraliteit.

[5] Nota Aquathermie Hollandse Delta, (WSHD 2022).

2.2. Circulair waterschap

Duurzame productie en consumptie met een efficiënt gebruik van grondstoffen verlaagt de druk op het milieu en vermindert onze afhankelijkheid van schaarse grondstoffen. De circulaire transitie staat nog in de beginfase. De watersector ziet de omslag van een lineaire naar een circulaire economie als een belangrijk onderdeel van het klimaatbeleid. De waterschappen en ook WSHD hebben zich ten doel gesteld in 2050 volledig circulair te zijn en in 2030 tenminste voor 50 procent. De transitie naar de circulaire economie is een complexe opgave die naast het klimaat ook andere actuele duurzaamheidsthema's raakt.

Onze strategische doelstellingen voor 2030 en 2050 vereisen dat WSHD resultaatgericht voorsorteert en tijdig de juiste keuzes maakt. Dat doen we via de **vijf ontwikkellijnen** waarlangs de waterschappen effectief aan de circulariteitsopgave kunnen werken:

Figuur 5. Positionering circulaire economie ten opzichte van maatschappelijke opgaven en andere beleidsthema's (PBL).

Circulair assetmanagement
Op de foto het ventilatiegebouw op Sluisjesdijk. Met een extra verdieping werden meer werkplekken gemaakt. Voor de renovatie werden hernieuwbare materialen gebruikt. Het gebouw is energiezuinig en gebruikt restwarmte. Zonnepanelen zorgen duurzame elektriciteit, het sedumdak voor isolatie en waterberging.

De strategie ***Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW)*** is hoofdlijn van de aanpak. Deze strategie volgt uit afspraken uit het Klimaatakkoord om duurzaamheid door te vertalen in de opdrachten van de waterschappen aan marktpartijen. In Hoofdstuk 3 van deze Agenda wordt deze aanpak verder uitgewerkt.

Circulair Assetmanagement staat voor de ontwikkeling van circulair ontwerp, aanleg en beheer van assets. Beslissingen die vandaag worden genomen werken tientallen jaren door, vanwege de lange levensduur van onze assets. Het is daarom essentieel om circulariteit consequent als uitgangspunt voor ons assetmanagement te nemen. ***Via de Energie-en Grondstoffenfabriek*** waarin WSHD participeert, wordt gewerkt aan het terugwinnen en verwaarden van grondstoffen uit de afvalwaterketen. Dit wordt verbreed naar het watersysteem en de waterkeringen.

In het Nationaal Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie, worden ontwikkellijnen voor ***transitiemanagement, organisatie- en gedragsverandering*** en ***samenwerken in ketens en regio's*** uitgewerkt. Via de UvW nemen de waterschappen deel aan dit programma en delen kennis en ervaring op het gebied van transitiemanagement, gedrag- en organisatieverandering om zo sturing te kunnen geven aan de ontwikkeling naar een circulaire, klimaatneutrale toekomst.

Uitgangspunten Circulair WSHD

- WSHD neemt de transitie naar de circulaire economie consequent als uitgangspunt bij ontwerp, aanleg en beheer van zijn assets[6].
- WSHD gebruikt de R-ladder als uitgangspunt voor nieuwbouw, renovatie, beheer en onderhoud.
- WSHD hanteert de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW) bij alle in eigen beheer uit te voeren werkzaamheden, bij inkoop, aanbesteding en contractmanagement.
- WSHD werkt actief aan hergebruik en verwaarding van reststromen (zie doelen WBP).

[6] *In het STOWA rapport Circulair Assetmanagement Waterschappen worden hiervoor bouwstenen aangereikt*

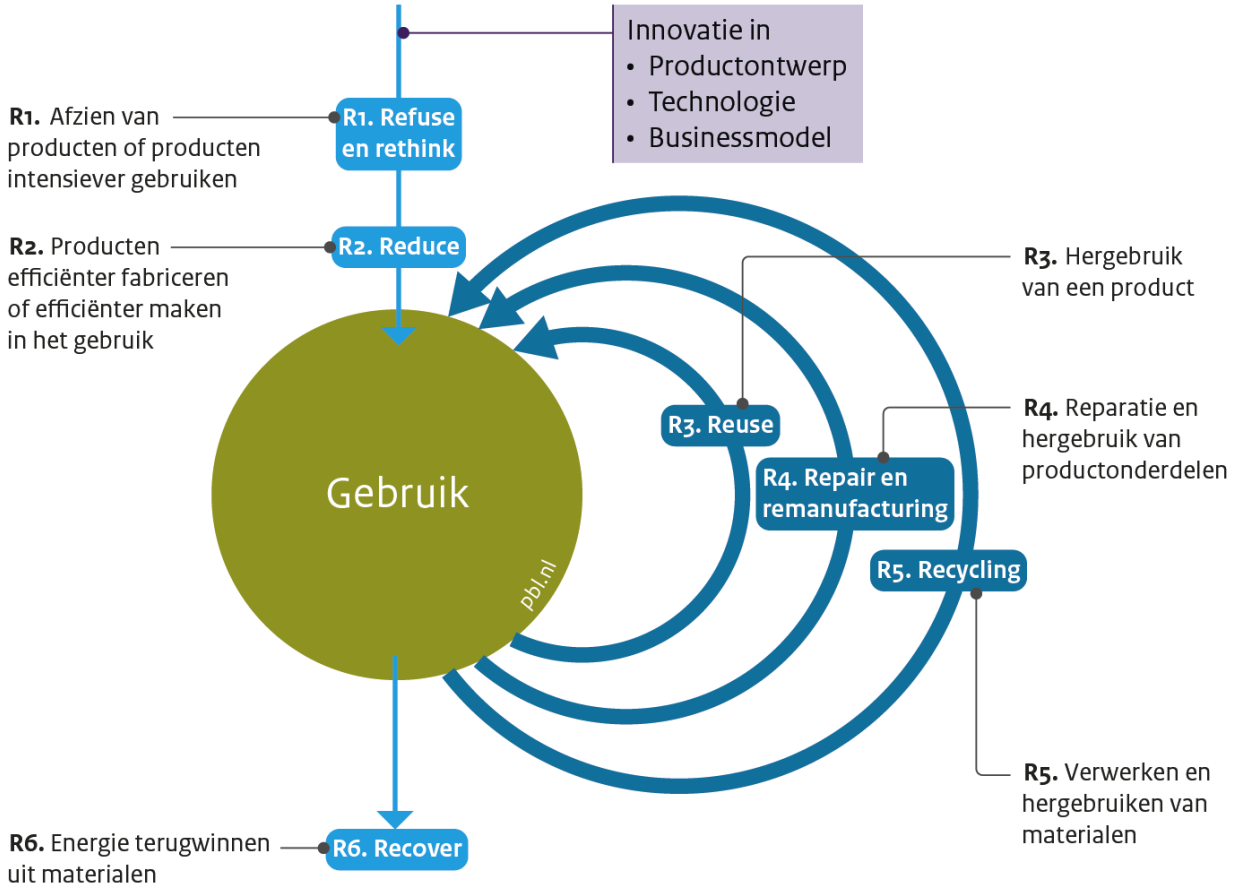
Ontwikkelpad circulair waterschap

Om in 2050 circulair te kunnen zijn moet WSHD bij zijn renovatie- en vernieuwsopgaven consequent toekomstbestendige keuzes (blijven) maken. Strategisch uitgangspunt is om de klimaatdoelen én circulaire maatregelen te koppelen aan de geplande onderhouds- en vervangingsinvesteringen. De R-ladder is een praktisch denk- en handelingskader voor nieuwbouw, renovatie- en vernieuwingsopgaven en de gebruiksfase die daarop volgt. Er zijn drie knoppen om aan te draaien:

- Voorkomen of verminderen van grondstoffengebruik aan de INPUT-kant (R1 en R2)
- Levensduurverlenging van producten en onderdelen in de gebruiksfase (R3 en R4)
- Nuttige toepassing van restmaterialen aan de OUTPUT-kant (R5 en R6)

Ook aan de output-kant ondersteunt de R-ladder het maken van circulaire keuzes. Denk hierbij aan het hoogwaardig verwerken van materiaalstromen als effluent, zuiveringsslib, bagger, maaisel en grond, die vrijkomen bij onze werkzaamheden.

R-ladder met strategieën van circulariteit

Figuur 6. De R-ladder met strategieën van circulariteit (PBL).

Klimaatneutraal waterbeheer
Op de foto gemaal Hoge Nesse. Daar is net als in veel andere gemalen van het waterschap de dieselaandrijving vervangen door moderne elektromotoren. Die zijn veel efficiënter en veroorzaken geen uitstoot van broeikasgassen en fijnstof.

WSHD werkt de komende jaren aan drie sporen[7]:

Spoor 1: Circulair en klimaatneutraal ontwerpen en aanleggen

Als medeoverheid streven we naar een klimaatneutrale en circulaire GWW in 2030 en werken we toe naar een volledig emissieloze bouwplaats (ZEB) in 2030. Dat betekent heel concreet: géén uitstoot van CO_2, stikstof en fijnstof tijdens (bouw)werkzaamheden. Verbrandingsmotoren verdwijnen. Dit vergt verduurzaming van al het eigen en ingehuurde materieel. De overstap naar het gebruik van elektriciteit en waterstof lijkt vooralsnog het meest kansrijk. Bij nieuwbouw en renovatie van onze assets passen we consequent de circulaire ontwerpprincipes toe.

Spoor 2: Circulair en klimaatneutraal beheren en onderhouden

In dit spoor focussen we op het reduceren van het grondstoffengebruik bij het zuiveringsproces en het emissieloos uitvoeren van bagger- en maaiwerkzaamheden. Ook bij het onderhouden van onze assets liggen de nodige kansen. Door in te zetten op preventief onderhoud van de rwzi's, gemalen, gebouwen, wegen en dijken verlengen we de levensduur. Nieuwe monitorings- en onderzoekstechnieken maken het mogelijk om efficiënt en preventief onderhoud te doen. Daarmee kan beter op de onderhoudsopgave worden gestuurd en doen we alleen datgene wat écht nodig is.

Spoor 3: Circulair en klimaatneutraal verwaarden van reststromen

Binnen het waterbeheer komen verschillende typen reststoffen vrij. Deze worden nog te vaak als afval afgevoerd, tegen hoge kosten en met de nodige CO_2-uitstoot. Het is zaak vol in te zetten op het zo hoogwaardig mogelijk (laten) verwerken van onze reststromen: maaisel, bagger, effluent en zuiveringsslib, papier en (kantoor)afval. Dat doen we met bestaande en nieuwe partners, binnen en buiten ons beheergebied. We initiëren pilots en doen mee aan challenges om onze reststromen hoogwaardig te verwerken. Onze experimenten hebben als doel om technische, juridische-, aanbestedingtechnische- en financiële vragen te beantwoorden. Succesvolle pilots schalen we op, en uit de "niet geslaagde" pilots trekken we lering.

[7] *Zie ook de Handreiking Duurzaam werken WSHD 2022*

3. Duurzaam Opdrachtgeverschap

WSHD zet jaarlijks voor circa € 80 miljoen aan opdrachten op de markt en is daarmee een belangrijke opdrachtgever in de regio. Via duurzame inkoop en aanbesteding verlagen we onze eigen negatieve milieu-impact en die van onze toeleveranciers en aannemers. Met de invoering van de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW) geeft WSHD invulling aan het manifest Maatschappelijk verantwoord opdrachtgeven en inkopen (MVOI, 2022), de verduurzaming van het integraal contractmanagement (ICM) en de aanpak Duurzaam grond- weg- en waterbouw (DGWW). De strategie DOW is gericht op de interne en externe duurzaamheidsbewustwording bij de uitvoering van álle werkzaamheden. Voor marktpartijen acteren de waterschappen hierdoor als één partij, met gelijke ambities en een gelijke aanpak. Door de gezamenlijke inkoopkracht te bundelen, neemt de slagkracht toe en heeft de markt meer zekerheid bij het investeren in duurzame oplossingen, zoals het werken met emissieloos materieel en het toepassen van duurzame materialen.

Aanpak Duurzaam GWW

WSHD maakt werk van het integreren van duurzaamheid in projecten en contracten. Dat doen we door de aanpak Duurzaam GWW vaker en eerder in het proces toe te passen. De aanpak helpt om organisatiedoelen te vertalen naar concrete kansen en is daarmee een praktische werkwijze om duurzaamheid in projecten van grond- weg- en waterbouw tijdig een plek te geven. WSHD past deze aanpak toe in alle GWW-projecten, van planvorming, aanleg, aanbesteding, tot en met beheer en onderhoud. Het omarmen van deze aanpak als reguliere werkwijze draagt bij aan het behalen van de duurzame en circulaire doelen, omdat duurzaamheid op een integrale wijze gedurende alle fasen van het project wordt meegenomen.

De aanpak DGWW bestaat uit vier instrumenten: het Ambitieweb, de Omgevingswijzer, DuboCalc en de CO_2-prestatieladder.

Het **Ambitieweb** is een hulpmiddel voor het gestructureerd vastleggen en vast blijven houden van de duurzaamheidsambities gedurende alle fasen van een project. Het ambitieweb is een visuele weergave van belangrijke duurzaamheidsthema's en de daaraan gekoppelde ambitieniveaus. Voor WSHD is een organisatie breed Duurzaamheidsweb opgesteld, met daarin 11 duurzame thema's voor de specifieke opgaven van WSHD. Dit web is doorvertaald naar onze programma's waarmee tactische kaders kunnen worden meegegeven aan de projecten en de beheer- en onderhoudcontracten. (zie bijlage 2).

De **Omgevingswijzer** is een instrument dat helpt om grip te krijgen op de (kwalitatieve) impact van een project of ontwikkeling. Dat gebeurt op een systematische manier, met aandacht voor sociale, ecologische en economische duurzaamheid. Het faciliteert een gestructureerde discussie en een gezamenlijk probleemperspectief in een gebied. De grootste meerwaarde van de Omgevingswijzer wordt bereikt bij vroegtijdige inzet in een project of gebiedsontwikkeling.

Met het inzetten van **DuboCalc** kunnen de milieukosten van ontwerpvarianten van GWW-werken snel en eenvoudig worden berekend. DuboCalc staat voor Duurzaam Bouwen Calculator en is ontwikkeld door Rijkswaterstaat om de duurzaamheid en milieukosten van inschrijvingen te berekenen en te vergelijken. DuboCalc berekent alle milieueffecten van het materiaal- en energieverbruik van winning tot aan de sloop- en hergebruikfase. Als resultaat worden de milieueffecten uitgedrukt in euro's, de Milieukostenindicator (MKI). De MKI-waarde kan bij aanbestedingen worden ingezet als gunningscriterium. Het inzetten van DuboCalc helpt bij het maken van keuzes voor duurzaam materiaalgebruik.

De **CO_2-Prestatieladder** is een instrument om bedrijven te stimuleren tot CO_2-reductie. Met de CO_2-Prestatieladder kan het waterschap in zijn rol van opdrachtgever bij inkoop- en aanbestedingstrajecten een incentive neerleggen waarmee inschrijvers worden uitgedaagd in te zetten op CO_2-vermindering in hun hele bedrijfsvoering, en daar structureel en actief op te sturen. De CO_2-Prestatieladder kan zowel worden ingezet voor aanleg en realisatie, als bij de selectie van duurzame uitvoerders voor het beheer en onderhoud.

Materialenpaspoort

WSDH doet vanaf 2023 ervaring op met het (laten) opstellen van een materialenpaspoort in bouwprojecten. Dit draagt bij aan het behalen van onze circulaire doelen. Het paspoort (of materialenstaat) bevat informatie over het soort en de hoeveelheden van de toegepaste materialen, de wijze van montage en de locatie van objecten. Ook worden er aanpassingen aan het object tijdens de gebruiksfase in geregistreerd. Bovendien kan informatie over kwaliteit en (financiële) waarde eraan worden gekoppeld. Het materialenpaspoort maakt hoogwaardig hergebruik van materialen mogelijk, draagt bij aan effectiever beheer en onderhoud en aan de verdere professionalisering van het assetmanagement.

Interne CO_2-schaduwbeprijzing

WSHD start in 2023 met het intern beprijzen van CO_2 (ofwel CO_2 schaduwprijzen) bij beleids- en investeringsbeslissingen en bij inkoop en aanbestedingen. Bij CO_2-schaduwprijzen wordt de milieu-impact vertaald naar CO_2 equivalenten en een CO_2-prijs die de (vermeden) kosten representeert voor het milieu en de maatschappij. Het werken met CO_2-schaduwprijzen biedt de mogelijkheid om op een objectieve manier de milieu-impact van alternatieven tegen elkaar af te wegen en/of CO_2-uitstoot mee te wegen in aanbestedingen. In UvW-verband is afgesproken dat de waterschappen hiermee de komende jaren ervaring opdoen. Met dit instrument kan op relatief eenvoudige wijze invulling worden gegeven aan de wens van de VV om keuzes te willen baseren op maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA). WSHD kiest ervoor om voorlopig te rekenen met een CO_2 prijs van € 150,- per ton (incl. BTW). Deze prijs is gebaseerd op het 2 graden scenario en tot 2030. Voor LCC berekeningen die doorlopen tot (ver) na 2030 wordt conform het Handboek Milieuprijzen gerekend met een stijging van de CO_2 prijs met 3,5% per jaar vanaf 2030.

Materialenpaspoort
Op de foto de elektromotor van gemaal Hoge Nesse, straks met een eigen materialenpaspoort?

4. Klimaatactieplan

De Agenda Duurzaam WSHD geeft een overzicht van de (wettelijk) vastgestelde duurzaamheidsdoelen en mijlpalen die er de komende jaren aankomen. Uitgangspunt hiervoor zijn de doelstellingen die de Verenigde Vergadering in 2019 heeft vastgesteld in de nota Maat op Klimaat en de doelen uit het Klimaatakkoord. Deze doelen zij overgenomen in het WBP en het WGbP. Een aantal specifieke doelen op het gebied van energie en klimaat zijn inmiddels wettelijk vastgelegd in de Klimaatwet 2019. Als gevolg van de Green Deal en de Europese Klimaatwet die op 27 juli 2021 in werking is getreden, wordt door de EC en de Nederlandse regering aan aanvullende wet- en regelgeving gewerkt. In het perspectief van de verhoogde nationale klimaatambities hebben de waterschappen een strategische langetermijnvisie 'Op weg naar klimaatneutraliteit' vastgesteld met een inspanningsverplichting om in 2035 klimaatneutraal te zijn.

Samen met vele andere partijen staat WSHD voor de uitdaging om tijdig te voldoen aan wettelijke verplichtingen en ook plannen te maken om de doelen en ambities voor 2035 en 2050 te realiseren. We maken gebruik van kansen die zich voordoen, zoals geplande of ongeplande renovaties van assets, werken aan nieuw beleid en monitoren de voortgang. Op basis van de in hoofdstuk 2 geschetste ontwikkelpaden stellen we iedere vier jaar een Klimaatactieplan op van concreet geplande maatregelen, de verwachte CO_2 impact en de hiervoor geraamde middelen. Het energiebesparingsplan (of EEP) is onderdeel van dit Klimaatactieplan. Jaarlijks monitoren we de voortgang van de doelen in het Klimaatactieplan ten opzichte van het referentiejaar 2019 via het te ontwikkelen WSHD duurzaamheidsdashboard.

De waterschappen spraken af om vanaf 2025 de CO_2-prestatieladder in te zetten als uniform managementsysteem om energieverbruik en de CO_2-uitstoot terug te dringen. Naar verwachting wordt het gebruik van de CO_2-prestatieladder verplicht bij de rapportage over de klimaatdoelstellingen op concernniveau. WSHD werkt vanaf 2022 aan de invoering van de CO_2-prestatieladder en laat zich in 2023 certificeren op het niveau van trede 3. Hiermee werken we ook aan het efficiënter maken van onze interne monitoring.

Datamanagement

Om te weten waar we staan ten opzichte van het behalen van onze doelstellingen, is het van belang dat we de voortgang op doelrealisatie monitoren, de effectiviteit van ons beleid periodiek evalueren en waar nodig bijsturen, daarmee sluiten we de Plan-Do-Check-Act- circel. Via de CO_2-Prestatieladder en Klimaatmonitor rapporteren we (jaarlijks) over de voortgang van de doelstellingen en ambities voor klimaat, energie en duurzame inkoop. Naast inzicht in onze eigen prestaties, biedt de informatie uit die monitor ook mogelijkheden om bij te sturen op beleid en maatregelen. De komende jaren zullen we aanbevelingen uit de Klimaatmonitor benutten om deze verbetercyclus te sluiten. Het is daarom zaak het datamanagement op het gebied van duurzaamheid te herzien en relevante data te registreren. Denk daarbij aan het bijhouden van een materialendatabase voor bestaande en nieuwe assets en voor de CO_2-emissies. Binnen de bedrijfsvoering, in projecten én in de keten.

Bijzonder aandachtspunt is het meten en monitoren van de voortgang richting de circulaire economie. Hieraan wordt samen met ketenpartners gewerkt. In het netwerk Duurzaam GWW werken we aan een 'dashboard' DGWW, waarin de voortgang met enkele KPI's wordt bijgehouden[9]. Het Rijk werkt aan een landelijk doelentraject met circulariteitsdoelen gericht op het efficiënter omgaan met grondstoffen en met effectdoelen voor de milieu- en sociaaleconomische effecten van grondstoffengebruik. Hiertoe worden productgroepen geselecteerd die het meeste effect sorteren op klimaat, biodiversiteit, milieuvervuiling en leveringszekerheid. Conform deze systematiek heeft de watersector rwzi's, persleidingen, gemalen, oeverbeschoeiingen en waterkeringen toegevoegd als meest impactvolle productgroepen. Voor deze productgroepen worden de komende tijd landelijke subdoelen en prestatie indicatoren ontwikkeld om ook het werken aan de circulaire economie meetbaar te maken.

Groene cijfers rapporteren

We rapporteren op verschillende manieren over de voortgang van het duurzaamheidsbeleid. Dat doen we intern op intranet via Expeditie Toekomst en extern via publieksgerichte berichten op onze website. In de begrotingscyclus rapporteren we over de voortgang en het halen van de doelen uit van het Klimaatactieplan.

[9] *2019 trad het klimaatakkoord en de klimaatwet in werking, ook het dashboard DGWW van waterschappen en provincies gaat uit van dit referentiejaar.*

Bijlagen

Bijlage 1 Spoorboekje Agenda Duurzaam WSHD
Bijlage 2 WSHD Duurzaamheidsweb
Bijlage 3 Bestuurlijke afspraken Energie, Klimaat en Circulair
Bijlage 4 Relevant beleid WSHD en Unie van Waterschappen
Bijlage 5 Klimaatmonitor waterschap Hollandse Delta 2021

Bioplastic uit zuiveringsslib
In het project PHA2USE ontwikkelen Hollandse Delta en andere waterschappen samen met HVC en Paques een technologie en een grondstoffenketen voor de productie van bioplastics uit organische reststromen zoals zuiveringsslib en afvalwater. Samen met de provincie Zuid-Holland verkennen we kansen voor toepassingen van het bio-plastic in de tuinbouw.

Bijlage 1 Spoorboekje Agenda Duurzaam WSHD

Mijlpalen	2020	2022	2023	2025	2027	2030	2035	2050
Route Energieneutraal	● **2020 |** 40% eigen opwekking energie (WSHD 65% gerealiseerd			● **2027 |** energiebesparing 10% gerealiseerd t.o.v. 2021 (WBP)	● **2030 |** WSHD 100% energieneutraal ● **2030 |** Alle CV ketels zijn vervangen door elektrische warmtepompen	● **2035 |** Streven 100% Energieneutraal met eigen investeringen	▲ **2050 |** Alle elektriciteit wordt CO_2-neutraal opgewerkt
Route Klimaatneutraal		● **2022 |** Start nieuwe termijn WBP	● **2023 |** WSHD CO_2-prestatieladder, trede 3 ● **2023 |** Nieuwe eisen emissieloos materieel vanuit Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) ● **2023 |** Inzicht in de omvang van methaan- en lachgasemissies uit rwzi's (WBP)	▲ **2025 |** 20-30% CO_2 reductie t.o.v. 1990 (Klimaatakkoord) ■ **2025 |** Alle waterschappen CO_2-prestatieladder ● **2025 |** Personenvervoer emissieloos	● **2027 |** Start nieuwe termijn WBP ● **2027 |** De uitstoot van broeikasgasemissies bij de uitvoering van al onze werkzaamheden zijn verminderd t.o.v. 2022 (WBP en WgBP)	▲ **2030 |** 55% (EU) tot 60% (NL) reductie CO_2 eq t.o.v. 1990 ▲ **2030 |** CO_2-uitstoot van mobiele werktuigen te reduceren met 0,4 Mton (t.o.v. 2019) ▲ **2030 |** Streven naar klimaatneutrale GWW projecten ● **2030 |** De uitstoot van broeikasgasemissies bij de uitvoering van al onze werkzaamheden zijn verminderd t.o.v. 2022 (WBP en WgBP) ● **2030 |** Klimaatneutrale GWW projecten	■ **2035 |** Waterschappen 100% Klimaatneutraal (UvW) ● **2035 |** WSHD 100% Klimaatneutraal in scope 1 en 2 (doel) en scope 3 (ambitie) ● **2035 |** WSHD Aardgasvrij ● **2035 |** Eigen voertuigenpark en materieel emissievrij	▲ **2050 |** 95% CO_2-reductie t.o.v. 1990 ▲ **2050 |** NL Aardgasvrij
Route Circulair	■ **2020 |** Duurzaamheid is een integraal onderdeel van alle spoor-, grond-, water- en wegenbouwprojecten (Green Deal DGWW) ● **2020 |** Eerste grondstofstromenanalyse WSHD uitgevoerd	● **2022 |** Deelname challenges hergebruik reststromen	■ **2023 |** 100% circulair uitvragen (Grondstoffen akkoord) ■ **2023 |** Duurzaam GWW 2.0 toepassen in alle bouw- en renovatieprojecten (MVI) ■ **2023 |** Toepassen CO_2 schaduwprijzen ■ **2023 |** Nulmeting restafval (obv MVI doelen)		● **2027 |** Bij 10% van de zuiveringskringen wordt het effluent hergebruikt (WBP) ● **2027 |** 80% van het fosfaat uit het zuiveringsslib wordt hergebruikt (WBP) ● **2027 |** Het streven is om het polymeerverbruik met 10% te reduceren (WBP) ● **2027 |** Er is ervaring opgedaan met circulair werken binnen al onze kerntaken (WBP)	▲ **2030 |** Streven naar circulaire GWW projecten (Klimaatakkoord) ▲ **2030 |** 100% circulair aanbesteden in de GWW (grondstoffenakkoord) ▲ **2030 |** 50% minder primair grondstoffengebruik (grondstoffenakkoord) ■ **2030 |** 95% restafval verminderen t.o.v. 2022 (MVI) ● **2030 |** Er is ervaring opgedaan met circulair werken binnen al onze kerntaken (WBP)	z	▲ **2050 |** 100% circulair (grondstoffenakkoord) ● **2050 |** We creëren waarde uit afvalwater en zuiveringsslib (WBP)

● **WSHD eigen beleid**
● **Op termijn te besluiten**
■ **Ondertekende overeenkomsten** (MVI, duurzaam GWW)
▲ **Landelijke doelen en kaders**

Bijlage 2 WSHD Duurzaamheidsweb

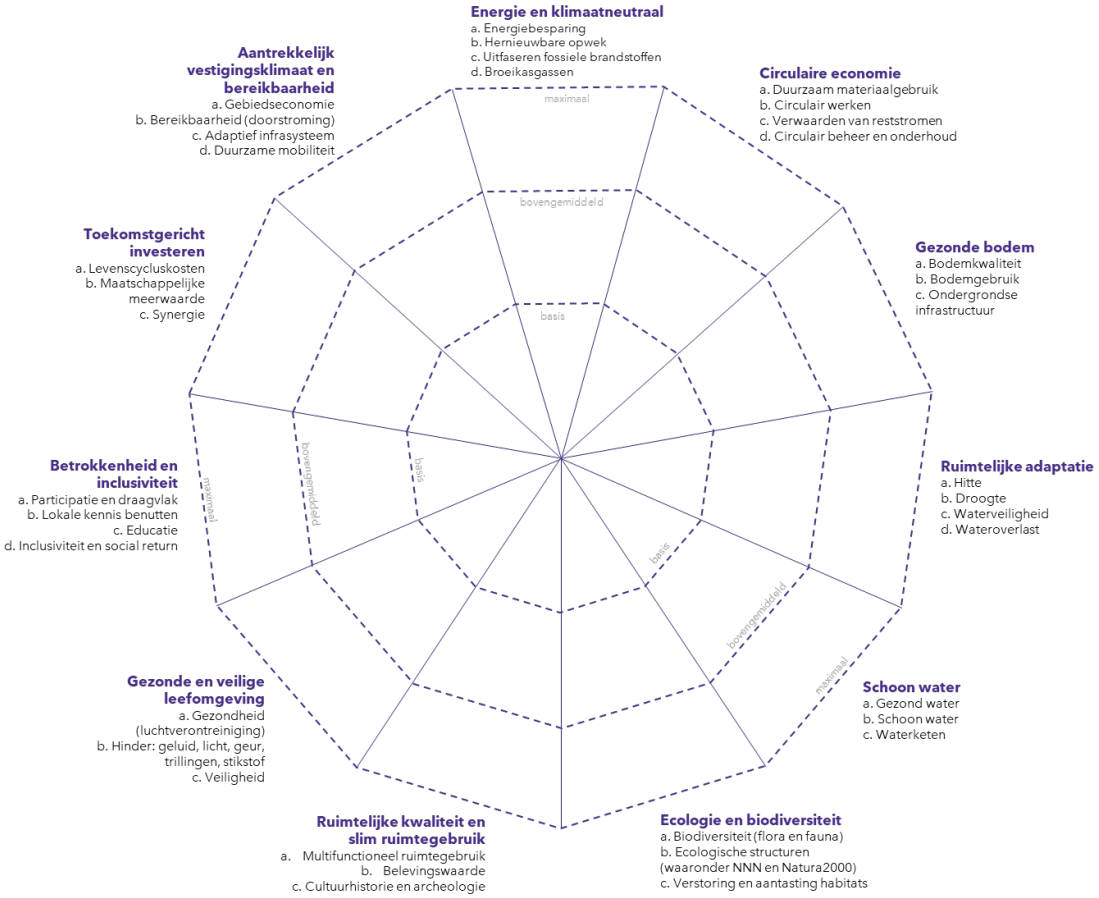
Een ingevuld Duurzaamheidsweb per kerntaak

Voor alle taken van het waterschap (kerntaken en bedrijfsvoering) worden op alle relevante thema's kansen voor duurzaamheid gepresenteerd, die invulling kunnen geven aan het gewenste ambitieniveau. Het document geeft daarmee inspiratie en handvatten mee te geven bij het invullen van het WSHD Duurzaamheidsweb op projectniveau.

Het WSHD Duurzaamheidsweb is gebaseerd op het landelijke Ambitieweb uit de Aanpak Duurzaam GWW. Het is een herkenbare, veelgebruikte en gestructureerde aanpak om duurzaamheid te concretiseren. Het web helpt bij het inzichtelijk maken van de duurzaamheidsambities in een project, door duurzaamheid integraal te bekijken. Het verschil tussen het WSHD Duurzaamheidsweb en het landelijke Ambitieweb is dat de thema's en verwoording van de thema's beter aansluiten op de werkzaamheden van WSHD. Het WSHD Duurzaamheidsweb geeft zowel voor people, planet als prosperity, invulling aan het brede begrip duurzaamheid. Het web helpt met het concretiseren en prioriteren en bij het maken van keuzes. Bij het invullen van het WSHD Duurzaamheidsweb wordt per thema een ambitieniveau gekozen: basis, bovengemiddeld of maximaal. Dit houdt in:

- Basis: het wettelijk verplichte/de standaard (uitsluiten van niet-duurzame producten, diensten en werken). Het basisniveau kan daarmee alsnog een grote inspanning vragen.
- Bovengemiddeld: aanmoedigen van duurzame producten, diensten en werken om significante duurzaamheidswinst te maken (incl. koppelkansen)
- Maximaal: zoveel mogelijk beperken van negatieve effecten of leveren van een positieve bijdrage op het thema. Waar nodig door stimuleren van nieuwe oplossingen en innovatie

Het ingevulde Duurzaamheidsweb en de gedefinieerde kansen voor duurzamheid vormen een vertrekpunt voor het gesprek over duurzaamheid op projectniveau. Op projectniveau is het altijd mogelijk om ambitieniveaus bij te stellen, bijvoorbeeld op basis van specifieke kenmerken van het project of de ligging van het projectgebied. Op projectniveau is het ook altijd nodig om duurzame kansen te verkennen. Elk project is anders, dus is ook een duurzaamheidsambitie en –aanpak maatwerk.

Bijlage 3 Bestuurlijke afspraken Energie, Klimaat en Circulariteit

Energieakkoord (2013)

Het Energieakkoord is in 2013 getekend, mede door de Unie van Waterschappen, en bestaat uit tien pijlers. De essentie van dit Energieakkoord is een duurzame groei en de aanpak van het klimaatprobleem. Deze pijlers versterken elkaar en vormen een integraal pakket. De betrokken partijen onderschrijven de doelstellingen, de aangegeven maatregelen en de borging ervan.
Het betreft de volgende doelen:

1. Besparing van het finale energieverbruik met gemiddeld 1,5% per jaar;
2. 100 PJ aan besparing in het finale energieverbruik van Nederland per 2020;
3. Toename van het aandeel hernieuwbare energieopwekking naar 14% in 2020 en een verdere stijging naar 16% in 2023;
4. Creëren van ten minste 15.000 voltijdbanen.

Sustainable Development Goals (2015)

Met de 17 Sustainable Development Goals (SDG's) of Duurzame Ontwikkelingsdoelen willen de Verenigde Naties in 2030 een eind hebben gemaakt aan armoede, ongelijkheid en klimaatverandering in de wereld. De 17 doelen zijn in te delen in 3 groepen: Social, Environmental en Economic, ofwel het meer bekende People, Planet en Profit. Het CBS meet voor Nederland, elk jaar, de voortgang op de 169 subdoelen met 191 meetbare indicatoren. In 2023 meet de Verenigde Naties per land de voortgang op de SDG's.

Klimaatakkoord (2019)

Het Klimaatakkoord geeft invulling aan de Klimaatwet opgesteld aan de Klimaattafels en is door de Unie van Waterschappen ondertekend door WSHD. Dit akkoord is een pakket maatregelen dat als doel heeft de CO_2-uitstoot in 2030 te reduceren met 49%-55% ten opzichte van 1990 en met 95% in 2050. Deze maatregelen zijn tot stand gekomen met breed maatschappelijk draagvlak en de actieve steun van diverse bijdragende partijen. De onderhandelingen vonden plaats aan vijf Klimaattafels: Elektriciteit, Landbouw en landgebruik, Mobiliteit, Gebouwde omgeving en Industrie. De hieruit voortkomende maatregelen zijn opgesteld om de klimaatverandering tegen te gaan. Met 195 andere landen heeft Nederland zich gecommitteerd om in 2050 de opwarming van de aarde te beperken tot 2 graden Celsius en, zo mogelijk, tot 1,5 graden Celsius ten opzichte van 1990. De Rijksoverheid wil de broeikasgasemissies met 49%-55% reduceren in 2030. De politiek is ervoor verantwoordelijk dat dit doel wordt gehaald. In het Klimaatakkoord hebben bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden de maatregelen vastgelegd hoe dit doel te realiseren en door welke partij(en). Het kabinet heeft in het regeerakkoord ook maatregelen aangekondigd die geen onderdeel zijn van het Klimaatakkoord. De belangrijkste hiervan is het stoppen van elektriciteitsproductie in kolencentrales in 2030.

Klimaatwet (2019)

Eind juni 2019 is de Nederlandse Klimaatwet vastgesteld. In de Klimaatwet staat hoe het Nederlandse klimaatbeleid invulling geeft aan het op 12 december 2015 tot stand gekomen Akkoord van Parijs. In de wet staat hoe sterk de uitstoot van het broeikasgas CO_2 de komende decennia moet zijn teruggedrongen. De regeringspartijen, GroenLinks, PvdA en SP hebben afgesproken dat de uitstoot in 2050 95% moet zijn afgenomen ten opzichte van de hoeveelheid in 1990, met als tussendoel 49%-55% in 2030. Met name voor de langere termijn reiken de ambities in de Klimaatwet verder dan in het eerder gesloten regeerakkoord. In dat akkoord was nog geen concrete doelstelling opgenomen. Ook is in de Klimaatwet vastgelegd dat in 2050 alle elektriciteit op CO_2-neutrale wijze moet worden opgewekt.

Green Deal Grond -Weg -en Waterbouw 2.0 (2017)

Doel van de Green Deal grond-, weg- en waterbouw 2.0 (GWW) is het borgen van duurzaamheid in de hele aanbestedingsprocedure én het ontwikkelen van een duurzame aanpak aan de hand van projecten en praktijkervaringen. Op deze wijze komen partijen tot oplossingen die voor de hele sector werkzaam zijn. Het potentieel aan duurzaamheidswinst voor de GWW-sector in Nederland, is groot. Niet alleen gaat het om hoge financiële bedragen, ook de milieu-impact vanwege het grote volume grondstoffen- en energiegebruik maakt het mogelijk een significante bijdrage te leveren aan vermindering van de CO_2-uitstoot. Daarnaast kunnen partijen door het bundelen van kennis en creativiteit complexe ruimtelijke vraagstukken beter het hoofd bieden. Daarom hebben de Green Deal-partijen hun ambities verwoord in vier praktische transitielijnen:

1. Van kosten naar waarde,
2. Van reactief naar proactief,
3. Van uniek naar uniform en
4. Van alleen naar samen.

De transitielijnen beogen dat in 2020 in alle relevante GWW-projecten de Aanpak Duurzaam GWW wordt toegepast, zowel in de planvorming, aanleg en aanbestedingen als in het beheer en onderhoud. De Green Deal Duurzaam GWW 2.0 is inmiddels opgevolgd door het Manifest DGWW 2030.

Grondstoffenakkoord (2017)

Er is een forse omslag nodig in de manier waarop we in Nederland met grondstoffen en afval omgaan. Daarom hebben 180 partijen op 24 januari 2017 het Nationaal Grondstoffenakkoord getekend, waaronder de Unie van Waterschappen. In het akkoord staan afspraken om de Nederlandse economie te laten draaien op herbruikbare grondstoffen.

1. Onderstaand de drie strategische doelen om in 2050 grondstofneutraal te zijn: grondstoffen in bestaande ketens worden efficiënt en hoogwaardig benut;
2. Waar nieuwe grondstoffen nodig zijn, worden waar mogelijk fossiele, kritieke en niet-duurzaam geproduceerde grondstoffen vervangen door duurzaam geproduceerde, hernieuwbare en algemeen beschikbare grondstoffen;
3. Nieuwe productiemethoden en producten worden circulair ontworpen, gebieden anders ingericht en nieuwe manieren van consumeren bevorderd.

De ondertekenaars maken plannen om de omslag naar een circulaire economie te bespoedigen. De onderwerpen biomassa, voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen zijn verder uitgewerkt en in zg. transitieagenda's vastgelegd, hierin staat welke stappen worden gezet om een volledig circulaire economie in 2050 te bereiken.

Blue Deal (2018)

De Blue Deal is een programma dat tot en met 2030 loopt en één duidelijk doel heeft: twintig miljoen mensen in veertig stroomgebieden wereldwijd helpen aan schoon, veilig en voldoende water. Hierbij ligt de focus op het bieden van hulp, het creëren van kansen voor het bedrijfsleven en het leren van andere landen. Zo blijven de Nederlandse waterbeheerders hun werk verbeteren. Via de Blue Deal staan de waterschappen en ministeries regionale of nationale overheden voor een langere periode en met meer middelen bij. Niet als partij die investeert of meebouwt, maar als partner die helpt bij het zoeken naar oplossingen. Binnen de partnerschappen worden projecten uitgevoerd die het waterbeheer stap voor stap beter op orde brengen. Het programma draagt daarmee bij aan het behalen van de Sustainable Development Goals 6.3-6.6, de Internationale Waterambitie en de visie van Dutch Water Authorities.

Regionale Energiestrategie 1.0 (2021)

Voor de energieregio's Drechtsteden, Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard, en Rotterdam – Den Haag is door het waterschap, de betrokken gemeenten en de provincie een RES vastgesteld, met daarin onder meer regionale doelen voor de opwek van hernieuwbare energie en afspraken over lokale participatie en kennisontwikkeling.

Manifest Maatschappelijk Verantwoord opdrachtgeven en Inkopen 2022

Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is een opvolger van het MVI 2016, waarin de decentrale overheden, waaronder de waterschappen, met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat hebben afgesproken werk te maken van MVI in de eigen organisatie en daarbij verder te gaan dan het toepassen van minimumeisen. De ondertekenaars hebben zich gecommitteerd aan het maken van een actieplan MVOI (gelinkt aan de eigen ambities), het delen van ervaringen en het meten van de voortgang. In het actieplan MVI komen drie hoofdelementen terug:

1. Op welke beleidsdoelen wil de organisatie inzetten met MVOI?
2. Hoe wordt de hele organisatie daarbij betrokken?
3. Welk inkoopinstrumentarium past daarbij?

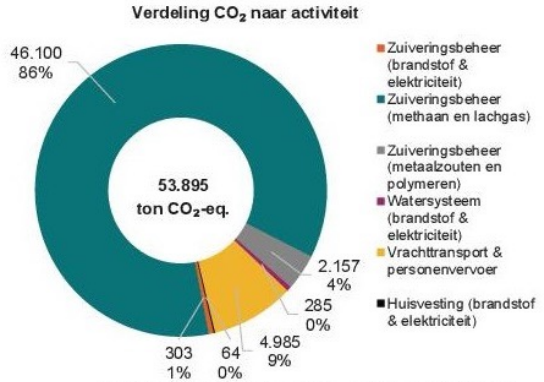
Bijlage 4 Relevant beleid WSHD en Unie van Waterschappen

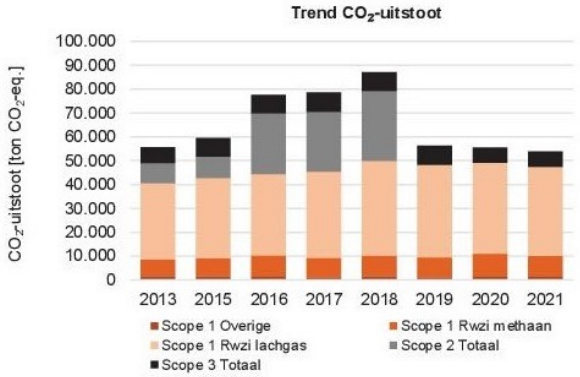
Waterschap Hollandse Delta

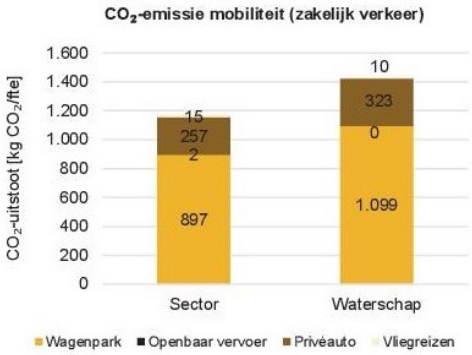
- Maat op Klimaat (2019)
- WBP 2022 – 2027 (2021)
- WGBP 2022 – 2027 (2022)
- Huisvestingsvisie (2022)
- Energieneutraal WSHD 2030 (2018)
- Duurzaamheidsweb WSHD (2022) en de doorvertaling daarvan in de verschillende assetlijnen en het groenbeleid- en -beheer

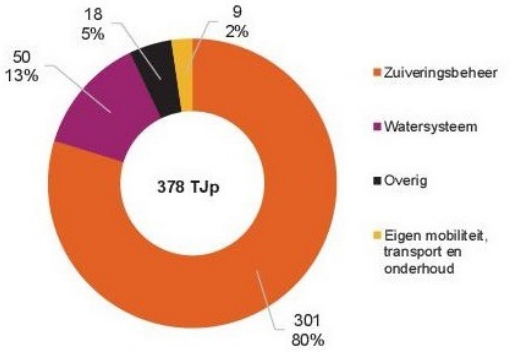
Unie van Waterschappen

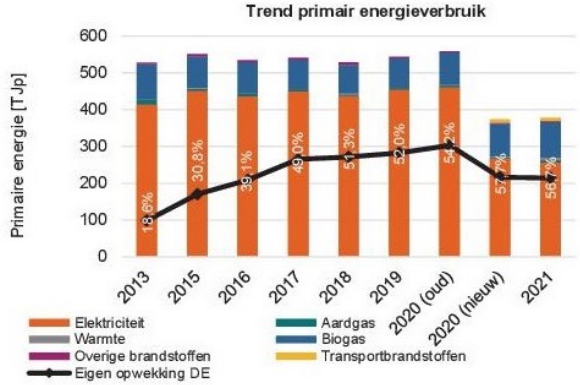
- Beleidsnota Het verhaal van de circulaire waterschappen (2021)
- Uniestrategie Waterschappen op weg naar klimaatneutraal (2022)
- Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (2021)

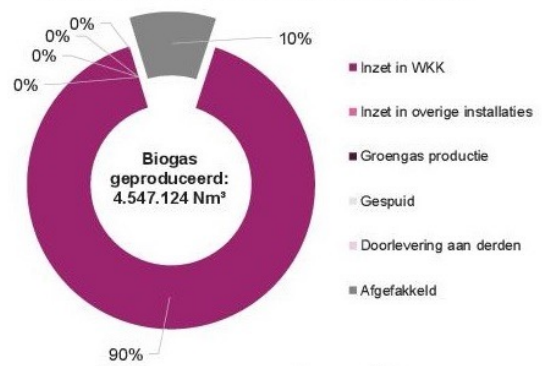

Verdeling CO_2 naar activiteit
46.100
86%
53.895
ton CO_2-eq.
2.157
4%
285
0%
4.985
9%
64
0%
303
1%
Zuiveringsbeheer (brandstof & elektriciteit)
Zuiveringsbeheer (methaan en lachgas)
Zuiveringsbeheer (metaalzouten en polymeren)
Watersysteem (brandstof & elektriciteit)
Vrachttransport & personenvervoer
Huisvesting (brandstof & elektriciteit)

Trend CO_2-uitstoot
CO_2-uitstoot [ton CO_2-eq.]
100.000
90.000
80.000
70.000
60.000
50.000
40.000
30.000
20.000
10.000
0
2013
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
Scope 1 Overige
Scope 1 Rwzi methaan
Scope 1 Rwzi lachgas
Scope 2 Totaal
Scope 3 Totaal

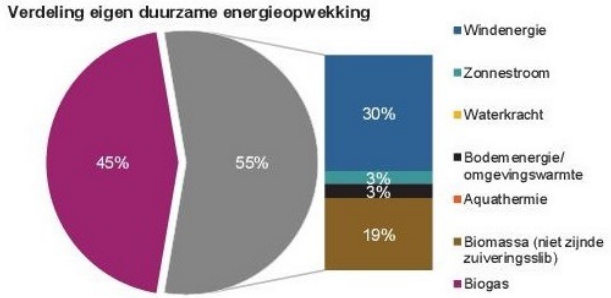

CO_2-emissie mobiliteit (zakelijk verkeer)
CO_2-uitstoot [kg CO_2/fte]
1.600
1.400
1.200
1.000
800
600
400
200
0
15
257
2
897
10
323
0
1.099
Sector
Waterschap
Wagenpark
Openbaar vervoer
Privéauto
Vliegreizen

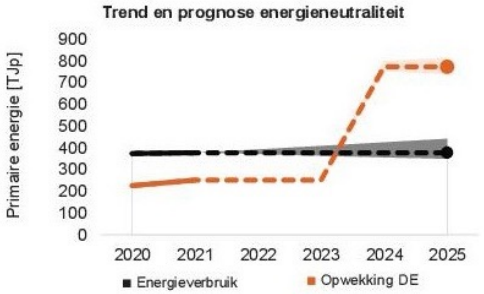

Aandeel bedrijfsonderdeel in totaal energieverbruik
18
5%
9
2%
50
13%
378 TJp
301
80%
Zuiveringsbeheer
Watersysteem
Overig
Eigen mobiliteit, transport en onderhoud

Trend primair energieverbruik
Primaire energie [TJp]
600
500
400
300
200
100
0
18,6%
30,8%
39,1%
49,0%
51,3%
52,0%
54,2%
57,7%
56,7%
2013
2015
2016
2017
2018
2019
2020 (oud)
2020 (nieuw)
2021
Elektriciteit
Warmte
Overige brandstoffen
Eigen opwekking DE
Aardgas
Biogas
Transportbrandstoffen

Toepassing van de hoeveelheid geproduceerd biogas
0%
0%
0%
0%
10%
Biogas geproduceerd: 4.547.124 Nm³
90%
Inzet in WKK
Inzet in overige installaties
Groengas productie
Gespuid
Doorlevering aan derden
Afgefakkeld

Duurzame energie opwekking
% eigen DE-opwekking
60%
50%
40%
30%
20%
10%
0%
6,1%
50,5%
9,3%
29,1%
27,7%
9,9%
Sector
Waterschap
Opwekking derden op terrein waterschap
Op eigen terrein
Buiten eigen terrein

Verdeling eigen duurzame energieopwekking
45%
55%
30%
3%
3%
19%
Windenergie
Zonnestroom
Waterkracht
Bodemenergie/ omgevingswarmte
Aquathermie
Biomassa (niet zijnde zuiveringsslib)
Biogas

Trend en prognose energieneutraliteit
Primaire energie [TJp]
900
800
700
600
500
400
300
200
100
0
2020
2021
2022
2023
2024
2025
Energieverbruik
Opwekking DE

Colofon
De Agenda Duurzaam WSHD is een uitgave van waterschap Hollandse Delta. *Alle beeldrechten zijn voorbehouden. Overnemen van teksten is toegestaan met bronvermelding.* *vragen, opmerkingen en suggesties ontvangen we graag via* ***info@wshd.nl*** *of via onze website* ***www.WSHD.nl***

@hollandsedelta
@hollandsedelta

Ontwerp en opmaak
Mooijontwerp Noordwijk

Foto's WSHD
(REEM), Mosselman

Hernieuwbare elektriciteit
De hernieuwbare energie die waterschap Hollandse Delta gebruikt wordt opgewekt met wind en zon van Nederlandse bodem, daarmee verkleinen we onze klimaatvoetafdruk. Deze zonnepanelen liggen op de rwzi Zwijndrecht.

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	60
Extern Zaak ID	D0055238
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	11
Titel	Vaststellen gedragscodes integriteit voor Verenigde Vergadering en College van D&H
Portefeuillehouder	J.F. Bonjer

Bijlagen
Voorstel vaststellen gedragscodes integriteit dagelijks en algemeen bestuur (1)
Gedragscode integriteit voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur
Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers
Uitvoeringsregels Gedragscode AB en DB

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Besluitvormende VV	13 oktober 2021
Oordeelsvormende VV	13 oktober 2021
College Dijkgraaf en Heemraden	30 augustus 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: **Voorstel vaststellen gedragscodes integriteit dagelijks- en algemeen bestuur**
Ibabsnummer: 60

1. Gevraagd besluit

1. Het intrekken van de Gedragscode Bestuurlijke Integriteit Hollandse Delta uit 2008;
2. Het vaststellen van de gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers 2022;
3. Het vaststellen van de gedragscode integriteit voorzitter en overige leden dagelijks bestuur 2022;
4. Het vaststellen van de uitvoeringsregels van de beide gedragscodes zoals verwoord in de bijlage 'Uitvoeringsregels gedragscodes".

2. Probleemstelling - context

De huidige Gedragscode Bestuurlijke Integriteit stamt uit 2008.
Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscodes richten zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen.
Op basis van modelcodes zijn er twee gedragscodes opgesteld. Een voor het College van Dijkgraaf en Heemraden (het dagelijks bestuur) en een voor de Verenigde Vergadering (het algemeen bestuur).

Met het vaststellen van de gedragscodes ontstaat een nieuwe basis om het gesprek over integriteit te voeren.

De gedragscodes zijn niet in beton gegoten en zouden indien wenselijk na iedere bespreking over integriteit, of na het voordoen van een bepaalde casus, kunnen worden aangepast en aangescherpt.

3. Beoogd effect en argumenten

Vaststellen van de gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers en vaststellen van de gedragscode integriteit voorzitter en overige leden dagelijks bestuur.

4. Kernboodschap

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen.
Waterschap Hollandse Delta hecht grote waarde aan integriteit, vandaar de vernieuwing van de beide gedragscodes.

5. Regelgeving en beleid

De artikelen 33, derde lid, en 45 van de Waterschapswet.

6. Historie – eerdere besluitvorming

De vorige gedragscode is vastgesteld in 2008 en is daarmee verouderd.

7. Financiën

Niet van toepassing.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Het is mogelijk om in afwijking van de gebruikte modelgedragcodes een eigen code te ontwikkelen. Echter wordt dat niet aangeraden, daar de modelgedragcode is ontwikkeld in samenwerking met onder andere de Unie van Waterschappen.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing.

12. Communicatie (in- en extern)

Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen.
Waterschap Hollandse Delta hecht grote waarde aan integriteit, vandaar de vernieuwing van de beide gedragscodes.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Na vaststelling van de gedragscodes moeten deze worden gepubliceerd.
De gedragscodes zijn niet in beton gegoten en zouden indien wenselijk na iedere bespreking over integriteit, of na het voordoen van een bepaalde casus, kunnen worden aangepast en aangescherpt.

14. Bevoegd orgaan

Algemeen bestuur (Verenigde Vergadering)

15. Toelichting / kanttekeningen

In het voorstel en in de gedragscodes wordt gesproken over het dagelijks- en algemeen bestuur. Dit zijn de termen die de wet hanteert. Onder het dagelijks bestuur wordt het College van Dijkgraaf en Heemraden bedoeld en onder het algemeen bestuur wordt de Verenigde Vergadering bedoeld.

16. Bijlagen

1. Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers
2. Gedragscode integriteit voorzitter en overige leden dagelijks bestuur
3. Uitvoeringsregels gedragscodes

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 11

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Vaststellen gedragscodes integriteit dagelijks en algemeen bestuur

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 30-8-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:
- *de nu geldende gedragscode sterk verouderd is;*
- *er meerdere gesprekken zijn geweest over integriteit en dat er een gedeeld beeld over het onderwerp integriteit begint te ontstaan;*
- *modelgedragcodes zijn opgesteld door onder andere het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, het Interprovinciaal Overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen.*

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;
- artikelen 33, derde lid, en 45 van de Waterschapswet.

BESLUIT:

1. Het intrekken van de Gedragscode Bestuurlijke Integriteit Hollandse Delta uit 2008;
2. Het vaststellen van de gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers 2022;
3. Het vaststellen van de gedragscode integriteit voorzitter en overige leden dagelijks bestuur 2022;
4. Het vaststellen van de uitvoeringsregels van de beide gedragscodes zoals verwoord in de bijlage 'Uitvoeringsregels gedragscodes".

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

DATUM 21 september 2022
AAN Verenigde Vergadering
BETREFT Gedragscode integriteit

waterschap Hollandse Delta

Gedragscode integriteit voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur

Inleiding
Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die
politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede) verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Deze plicht is voor de politieke ambtsdrager neergelegd in de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt: hij/zij zweert/belooft getrouw te zullen zijn aan de Grondwet, de wetten te zullen nakomen en zijn/haar
plichten die uit het politieke ambt voortvloeien naar eer en geweten te zullen vervullen.
De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Waterschapswet. De gedragscode is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de volksvertegenwoordigers is er naast die voor de voorzitter/dagelijkse bestuurders een eigen afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de dagelijkse bestuurders: waterschapvoorzitter en de leden van het dagelijks bestuur van een waterschap. Veel bepalingen zijn voor dagelijkse bestuurders en volksvertegenwoordigers gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels.
Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels.
De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het voorschrijven van een gedragsregel die afwijkt of verder gaat dan een dwingendrechtelijke wettelijke regeling is niet mogelijk.
Nemen provincies, gemeenten of waterschappen contra-legem constructies op in de gedragscode dan kunnen die gemakkelijk weer zelf aanleiding zijn voor integriteitsproblemen. Een gedragscode heeft dus niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift zoals een provinciale, gemeentelijke of waterschapsverordening waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien. Er is

sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders en volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesprokenen zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden. Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en kan ook politieke gevolgen hebben. De gedragscodes bieden politieke ambtsdragers een handvat om andere politieke ambtsdragers aan te spreken op hun gedrag en hieruit wellicht (politieke) consequenties te trekken.
Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.
Politieke ambtsdragers hebben een voorbeeldfunctie. Een politiek ambt wordt verricht in een glazen huis. Een bestuurder gedraagt zich zoals een goed ambtsdrager betaamt. Een politieke ambtsdrager onthoudt zich van gedragingen die de goede uitoefening of het aanzien van het ambt of het openbaar bestuur schaden. Een politiek ambt gewetensvol vervullen gebeurt in de dagelijkse praktijk en strekt zich ook uit tot de privésfeer. In de huidige digitale wereld is zeker sprake van een dunne scheidslijn tussen werk en privé. Daarom is het in ieder geval het downloaden van illegale software, het bekijken, downloaden of verspreiden van pornografische, racistische, discriminerende, beledigende, aanstootgevende of (seksueel) intimiderende teksten en afbeeldingen, of het versturen van berichten die (kunnen) aanzetten tot haat en/of geweld uit den boze.
Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang, met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van belang. In de omgang met burgers, ambtenaren, externe partijen en andere politieke ambtsdragers wordt van een politieke ambtsdrager correct, fatsoenlijk, en respectvol gedrag verwacht dat vrij is van ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend en (seksueel) intimiderend gedrag zoals hinderlijk gedrag, intimidatie, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden, agressie, pesten en discriminatie.
Politieke ambtsdragers opereren vaak in diverse (boven)lokale netwerken. Deze netwerken dragen bij aan het geworteld zijn van de politieke ambtsdrager. Tegelijkertijd ontstaat hierdoor het risico dat politieke ambtsdragers vanuit het gevoel van sympathie en loyaliteit, de belangen van de eigen netwerken vooropstellen ten koste van het algemeen belang. De schijn van oneigenlijke beïnvloeding kan snel gewekt zijn. Dit maakt duidelijk dat het nadenken over de eigen integriteit verder gaat dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken. En dat deze netwerken 'onbewust' een invloed kunnen hebben op de keuzes en acties van de politieke ambtsdrager, die mogelijk tot een schending leiden.
Dit risico van 'netwerkcorruptie' kan de integriteit en de kwaliteit van het lokaal bestuur onder druk zetten.

1. Algemene bepalingen

1.1
De gedragscode geldt voor de waterschapvoorzitter en voor de leden van het dagelijks bestuur van het Waterschap, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.

1.2
De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

2. Voorkomen van belangenverstrengeling

2.1.1

1. De waterschapvoorzitter levert de secretaris-directeur de informatie aan over de nevenfuncties
die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het ambt, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de nevenfunctie en geeft hem de wijzigingen daarin door.
2. De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de nevenfunctie, de organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht, wat het (verwachte) tijdsbeslag is en wat de inkomsten daaruit zijn.
3. De secretaris-directeur legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

2.1.2

1. Leden van het dagelijks bestuur leveren de secretaris-directeur de informatie aan over de nevenfuncties die openbaar gemaakt moeten worden, bij aanvang van het ambt, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de nevenfunctie en geven hem de wijzigingen daarin door.
2. De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de nevenfunctie, de organisatie voor wie de nevenfunctie wordt verricht, of het al dan niet een nevenfunctie uit hoofde van het ambt betreft, wat het (verwachte) tijdsbeslag is, of de nevenfunctie bezoldigd of onbezoldigd is, dan wel – voor zover die openbaar gemaakt moeten worden – wat de inkomsten daaruit zijn.
3. De secretaris-directeur legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

2.2

1. De waterschapvoorzitter en de leden van het dagelijks bestuur handelen in de uitoefening van hun ambt niet zodanig dat zij vooruitlopen op een functie na aftreden.
2. Een lid van het dagelijks bestuur bespreekt het voornemen tot tussentijdse aanvaarding van een functie na aftreden met de waterschapvoorzitter.
3. Een voorzitter van een waterschap bespreekt de tussentijdse aanvaarding van een functie met de commissaris van de Koning.

2.3

1. Het dagelijks bestuur sluit waterschapvoorzitter en leden van het dagelijks bestuur gedurende een jaar na aftreden uit van het tegen beloning verrichten van werkzaamheden ten behoeve van het waterschap.
2. De uitsluiting geldt niet bij aanvaarding van een dienstbetrekking bij het waterschap waar hij commissaris van de waterschapvoorzitter, dan wel lid van het dagelijks bestuur was. Voor werving, selectie en indiensttreding bij het waterschap zijn de voor het ambtelijk personeel geldende regels ter zake van overeenkomstige toepassing.
3. Het dagelijks bestuur vraagt meerdere offertes aan als bij een offerteaanvraag ook oud-bestuurders en bevriende relaties zijn betrokken.
4. Het dagelijks bestuur] stellen een afwegingskader op voor selectie en benoemingen van externen en informeren algemeen bestuur regelmatig over de toepassing in de praktijk.

2.4

1. Het dagelijks bestuur draagt de waterschapvoorzitter en een lid van het dagelijks bestuur niet eerder dan een jaar na aftreden voor als kandidaat voor benoeming tot commissaris dan wel bestuurslid van een verbonden partij.
2. Onder verbonden partij wordt verstaan hetgeen hieronder wordt verstaan in artikel 4.1 van het Waterschapsbesluit.

3. Informatie

3.1

De waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie waarover hij beschikt veilig wordt bewaard.

3.2

De waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en andere uitnodigingen

4.1
1. Een waterschapvoorzitter respectievelijk een lid van het dagelijks bestuur accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten aan als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. De waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur kan, tenzij het eerste lid
van toepassing is, incidentele geschenken die een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die de waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van het waterschap.
4. De secretaris-directeur legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming het waterschap hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. De waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur ontvangt geen geschenken op het woon/huisadres.
4.2
1. Een waterschapvoorzitter respectievelijk een lid van het dagelijks bestuur accepteert geen lunches, diners, recepties en andere uitnodigingen die door anderen betaald of georganiseerd worden, tenzij dat behoort tot de uitoefening van de functie en de aanwezigheid beschouwd kan worden als functioneel.
2. Bij twijfel legt de waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur de uitnodiging ter bespreking voor aan het dagelijks bestuur.
4.3
1. Invitaties voor excursies, evenementen en buitenlandse reizen op rekening van anderen dan het waterschap legt de waterschapvoorzitter respectievelijk het lid van het dagelijks bestuur vooraf ter bespreking voor aan het dagelijks bestuur.
2. De waterschapvoorzitter, dan wel het lid van het dagelijks bestuur maakt de excursies en evenementen die hij heeft aanvaard openbaar binnen één week nadat de excursie, dan wel het evenement heeft plaatsgevonden, onder vermelding van wie deze kosten voor zijn/hun rekening heeft/hebben genomen. De informatie is via internet beschikbaar.
3. De informatie over buitenlandse reizen voor rekening van derden wordt binnen één week na terugkeer in Nederland opgenomen in het register, bedoeld in artikel 5.3, tweede lid.

5. Gebruik van voorzieningen van het waterschap
5.1
1. Het dagelijks bestuur richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven, met heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij het waterschap.
2. De waterschapvoorzitter en de leden van het dagelijks bestuur verantwoorden zich over hun gebruik van de voorzieningen volgens de in het eerste lid vastgestelde regels en procedures.
5.2
1. Een waterschapvoorzitter respectievelijk een lid van het dagelijks bestuur meldt het voornemen tot een buitenlandse dienstreis of een uitnodiging daartoe aan het dagelijks bestuur. Hij geeft
daarbij informatie over het doel en de duur van de reis, de bijbehorende beleidsoverwegingen, de samenstelling van het gezelschap dat meereist, de geraamde kosten en de wijze waarop van de reis verslag wordt gedaan.
2. De waterschapvoorzitter dan wel het lid van het dagelijks bestuur meldt daarbij tevens als
hij voornemens is om de buitenlandse dienstreis voor privédoeleinden te verlengen. De extra kosten van de verlenging komen daarbij volledig voor eigen rekening.
3. Het dagelijks bestuur betrekt alle aspecten in de besluitvorming en informeert het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk over het genomen besluit.

5.3
1. Een waterschapvoorzitter respectievelijk een lid van het dagelijks bestuur legt verantwoording af over afgelegde buitenlandse dienstreizen. Hij maakt in ieder geval openbaar wat het doel, de bestemming en de duur van de buitenlandse dienstreis is geweest en wat daarvan de kosten waren voor het waterschap.
2. De secretaris-directeur legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

5.4
Voor de toepassing van de artikelen 5.2 en 5.3 wordt onder buitenlandse dienstreis niet verstaan een dienstreis naar een Europese instelling of een dienstreis naar een buurwaterschap in het buitenland.

5.5
Een waterschapvoorzitter respectievelijk een lid van het dagelijks bestuur declareert geen kosten die al op andere wijze worden vergoed.

5.6
Gebruik van voorzieningen en eigendommen van het waterschap ten eigen bate of ten bate van derden is niet toelaatbaar, tenzij dit wettelijk of volgens interne regels is toegestaan.

6. Uitvoering gedragscode

6.1
Het algemeen bestuur bevordert de eenduidige interpretatie van de gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorziet het algemeen bestuur daarin.

6.2
1. Op voorstel van waterschapvoorzitter maakt het algemeen bestuur met hem afspraken over de navolgende onderwerpen:
a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en van de gedragscode in het bijzonder;
b. de periodieke bespreking van het overzicht van nevenfuncties en neveninkomsten in het algemeen bestuur.
c. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
d. de processtappen die worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitschending van een politieke ambtsdrager van het waterschap.
e. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.
2. De afspraken als bedoeld onder 1 worden vastgelegd in een bijlage die onderdeel uitmaakt van de gedragscode.

TOELICHTING

Voorkomen van belangenverstrengeling
2.1.1 en 2.1.2 Zoals uit het opgenomen wettelijk kader blijkt zijn er enkele verschillen in de wetgeving ten aanzien van de openbaarmaking van (inkomsten uit) nevenfuncties
tussen commissarissen van de Koning/burgemeesters/ waterschapvoorzitters enerzijds en gedeputeerden/ wethouders/overige leden van het dagelijks bestuur anderzijds.
De nadere invulling daarvan in 2.1.1 en 2.1.2 is in lijn hiermee dan ook niet exact gelijk. De bepalingen betreffen een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. De ambtsdrager is
zelf verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan. Hoewel aan het ambt gerelateerde nevenfuncties (q.q.-functies) wettelijk niet openbaar gemaakt hoeven te worden, verdient het aanbeveling deze wel op te nemen in het overzicht van nevenfuncties.

2.3 en 2.4
In deze bepalingen is de zogenaamde draaideurconstructie geregeld. De draaideurconstructie geldt niet bij aanvaarding van het statenlidmaatschap/raadslidmaatschap/lidmaatschap van het algemeen bestuur.
In 2.3 gedurende 1 jaar na aftreden is de uitsluiting geregeld van betaalde werkzaamheden ten behoeve van de provincie/de gemeente/het waterschap en in 2.4 de uitsluiting van benoeming als commissaris of bestuurslid van een ‘verbonden partij’, ofwel, kort samengevat, van een organisatie waarin de provincie/de gemeente/ het waterschap een bestuurlijk en financieel
belang heeft. Het begrip ‘verbonden partij’ is ontleend aan het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. Daarin staat dat een verbonden partij een privaatrechtelijk of publiekrechtelijke organisatie is waarin de provincie of gemeente een bestuurlijk en een financieel
belang heeft. En onder bestuurlijk belang wordt verstaan: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.
Een financieel belang wordt gedefinieerd als een aan de betrokken organisatie ter beschikking gesteld bedrag dat niet die organisatie failliet gaat, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de organisatie haar verplichtingen niet nakomt. Hiermee wordt mogelijke
vriendjespolitiek voorkomen en het risico op verstrengeling van persoonlijke en functionele belangen vermeden.
Wees extra voorzichtig als je oud-bestuurders/ bevriende relaties werft. Aanvaarding van een dienstbetrekking bij de/het voormalige provincie/gemeente/waterschap, is niet
uitgesloten. Dat kan van belang zijn in het kader van de re-integratie van de voormalige bestuurder en ter voorkoming van uitkeringslasten voor de provincie/gemeente/het waterschap. Uiteraard dienen daarbij de regels van werving en selectie en aanstelling te gelden die er voor iedereen zijn die bij de provincie/gemeente/het waterschap gaat solliciteren.
In het eerste jaar na aftreden kunnen in elk geval oudbestuurders niet worden aangetrokken om tegen beloning activiteiten voor de eigen provincie/gemeente/waterschap te
verrichten. Na één jaar verdient het aanbeveling om bij opdrachtverlening de gebruikelijke aanbestedingsvereisten met meerdere offertes te hanteren als een voormalige bestuurder

of een relatie van de huidige bestuurders meedingt naar een opdracht.
Een afwegingskader voor selectie en benoemingen van externen kan behulpzaam zijn. Transparantie over de afwegingen die zijn gemaakt bij het aantrekken van externen
is daarbij van wezenlijk belang. Het bepaalde in 2.2, eerste lid, (vooruitlopen op een nieuwe
functie na aftreden) geldt uiteraard evenzeer voor een functie bij de/het voormalige provincie/gemeente/waterschap

Informatie
3.1 Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen. Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en andere uitnodigingen
4.1 In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van de bestuurder kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingssituaties. Is daarvan geen sprake dan kunnen
om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door de bestuurder worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Dit is een
in de praktijk ontstaan gebruikelijk richtbedrag maar is geen scherpe grens. Er zijn omstandigheden denkbaar waar elk geschenk, ongeacht de waarde, onacceptabel is. Duurdere geschenken worden in elk geval niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of worden eigendom van de provincie/de gemeente/het waterschap die/dat zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de provincie/de gemeente/het waterschap heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.
4.2 Dit geldt ook voor werkbezoeken.
4.3 Het gaat hier om excursies en evenementen die betrokkene als commissaris van de Koning/burgemeester/ waterschapvoorzitter, dan wel als gedeputeerde/wethouder/lid van het dagelijks bestuur aanvaardt. Excursies en evenementen in de hoedanigheid van lid van een politieke
partij vallen hier niet onder.
Bij 4.2 en 4.3. dienen eveneens als afwegingskader voor de motieven van de uitnodigende partij beoordeeld te worden. Het mag er niet om gaan de onafhankelijke positie van de
bestuurders te beïnvloeden.

Gebruik van voorzieningen van het waterschap
5.1 Aan bestuurders worden de voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen in bruikleen geboden die een goed functioneren van de bestuurders mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningenbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen:
a. in beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld;
b. indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald;

c. het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot een minimum beperkt;
d. voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet. Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de bestuurder zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening.
Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de bestuurder maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. De bestuurder zal zich nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/ haar gelden.

5.2 en 5.3 Uitgangspunten zijn hier eigen verantwoordelijkheid, transparantie en bereidheid om verantwoording af te leggen. De beoordeling van de noodzaak van de buitenlandse dienstreis ligt bij het college van gedeputeerde staten/ burgemeester en wethouders/het dagelijks bestuur. Ingevolge 5.4 gelden de bepalingen van 5.2 en 5.3 niet voor de meer reguliere (buitenlandse) dienstreizen naar een Europese instelling of een dienstreis naar een buurwaterschap in het buitenland. Voor dergelijke (buitenlandse) reizen vormen deze bepalingen wel een belangrijke richtsnoer. Buitenlandse reizen die worden gemaakt ten behoeve van de politieke partij zijn geen 'dienstreizen' en vallen dus niet onder 5.2 en 5.3 en komen niet ten laste van de het waterschap. Zie paragraaf 5.3. lid 1. voor een uitgebreide toelichting over de regels met betrekking tot verlenging van dienstreizen. Hierbij kan worden aangesloten hetgeen voor rijksambtenaren in de CAO-Rijk is afgesproken over verlengen van een buitenlandse dienstreis wegens privéomstandigheden. De verlenging bedraagt maximaal 72 uur, de meerkosten voor reis en verblijf zelf worden betaald en eventuele besparingen voor het waterschap zijn.
Het verlengen van uw dienstreis voor privédoeleinden aan het begin van uw dienstreis is niet toegestaan als u eerder dan noodzakelijk vertrekt om te herstellen van de reis of om te acclimatiseren aan de lokale omstandigheden.
5.6 Stelregel is dat privé gebruik van voorzieningen van het waterschap niet is toegestaan. Wel hebben organisaties mogelijk een specifieke regeling die privégebruik van bedrijfsmiddelen reguleert.

Uitvoering gedragscode
6.1 Het algemeen bestuur is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode en voor een eenduidige interpretatie daarvan. En voor wijziging/ aanvulling daarvan bij leemtes of onduidelijkheden.
6.2 De Waterschapswet verplicht de het algemeen bestuur om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren. De waterschapsvoorzitter heeft de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar waterschap te bevorderen Art. 94 lid 2 Waterschapswet). Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille 'integriteit' duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten. Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia besproken blijven en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking, bijvoorbeeld een of twee keer per jaar, van het thema integriteit, zowel met de volksvertegenwoordiging als binnen het bestuur. De waterschapsvoorzitter hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon kan hier in relatie tot het algemeen bestuur eveneens een belangrijke rol in spelen. Goed denkbaar is ook

dat het algemeen bestuur met de waterschapvoorzitter nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden. Het algemeen bestuur van het waterschap kan zelf onderling ook afspraken maken over hoe je elkaar aanspreekt.

DATUM 21 september 2022
AAN Verenigde Vergadering
BETREFT Gedragscode integriteit

waterschap Hollandse Delta

Gedragscode integriteit volksvertegenwoordigers

Inleiding
Goed bestuur is integer bestuur. Daarmee is integriteit niet alleen een verantwoordelijkheid van de individuele politieke ambtsdragers, maar een gezamenlijk belang dat de hele organisatie en het hele bestuur in al zijn geledingen aangaat. De gedragscode richt zich daarom zowel tot de individuele politieke ambtsdragers als tot de bestuursorganen. Ons democratische systeem en de democratische processen kunnen niet zonder integer functionerende organen en functionarissen. Integriteit van politieke ambtsdragers verwijst naar de zorgvuldigheid die politieke ambtsdragers moeten betrachten bij het invullen van hun rol in de democratische rechtsstaat. Dat betekent de verantwoordelijkheid nemen die met de functie samenhangt en bereid zijn verantwoording af te leggen, aan collega-bestuurders en/of (leden van) de volksvertegenwoordiging en bovenal aan de burger. In de democratische rechtsstaat dient een ieder zich te houden aan de wetten en regels die op democratische wijze zijn vastgesteld. Dat geldt zeker voor de politieke ambtsdragers die (mede) verantwoordelijk zijn voor de totstandkoming van die wetten en regels. Deze plicht is voor de politieke ambtsdrager neergelegd in de eed of gelofte die de politieke ambtsdrager bij de ambtsaanvaarding aflegt: hij/zij zweert/belooft getrouw te zullen zijn aan de Grondwet, de wetten te zullen nakomen en zijn/haar plichten die uit het politieke ambt voortvloeien naar eer en geweten te zullen vervullen.
De volksvertegenwoordiging stelt zowel voor de eigen leden als voor de dagelijkse bestuurders (voorzitter en overige leden van het dagelijks bestuur) een gedragscode vast. Dat is zo vastgelegd in de Waterschapswet.
De gedragscode is een richtsnoer voor het handelen van individuele politieke ambtsdragers en heeft tot doel hen te ondersteunen bij de invulling van hun verantwoordelijkheid voor de integriteit van het openbaar bestuur. Voor de volksvertegenwoordigers is er naast die voor de voorzitter/dagelijkse bestuurders een eigen afzonderlijke gedragscode. Onderhavige gedragscode heeft betrekking op de volksvertegenwoordigers: leden van het algemeen bestuur van een waterschap. Veel bepalingen zijn voor de volksvertegenwoordigers en de dagelijkse bestuurders gelijk. Er zijn ook verschillen. Die hebben te maken met de staatsrechtelijke posities, bevoegdheden en met de voor hen geldende wettelijke (integriteits)regels. Het rechtskarakter van de gedragscode is dat van een interne regeling, als nadere invulling en concretisering van de wettelijke regels. De gedragscode bevat in aanvulling op wettelijke regels gedragsnormen en regels over procedures die de transparantie van het handelen van politieke ambtsdragers evenals van de besluitvorming over en de naleving van de normen vergroten. Zij vormt een beoordelingskader en leidraad bij twijfel, vragen en discussies.

Het voorschrijven van een gedragsregel die afwijkt of verder gaat dan een dwingendrechtelijke wettelijke regeling is niet mogelijk. Nemen provincies, gemeenten of waterschappen contra-legem constructies op in de gedragscode dan kunnen die gemakkelijk weer zelf aanleiding zijn voor integriteitsproblemen. Een gedragscode heeft dus niet de juridische status van een algemeen verbindend voorschrift zoals een provinciale, gemeentelijke of waterschapsverordening waaruit rechten en verplichtingen voortvloeien. Er is sprake van zelfbinding. De regels worden in gezamenlijk debat vastgesteld door de politieke ambtsdragers zelf. In dit licht moeten de regels in de code worden

gezien. Dat maakt de gedragscode evenwel niet vrijblijvend. De bestuurders en volksvertegenwoordigers kunnen daarop worden aangesproken en zij dienen zich over de naleving ervan te verantwoorden.
Het niet naleven van de gedragscode kan dus wel onderdeel worden van politiek debat en kan ook politieke gevolgen hebben. De gedragscodes bieden politieke ambtsdragers een handvat om andere politieke ambtsdragers aan te spreken op hun gedrag en hieruit wellicht (politieke) consequenties te trekken. Integriteit is een thema dat betekenis krijgt in het handelen. Een integriteitsbeleid dat alleen op papier bestaat is slechts een dode letter. Daarom moet het handelen van politieke ambtsdragers regelmatig onderwerp van gesprek zijn, juist ook onderling, en ook daarbij geeft de gedragscode ondersteuning. De code en de voorgestelde registraties zijn instrumenten. Integriteit is uiteindelijk niet in regels te vangen. In de woorden van de schrijver C.S. Lewis gaat het om 'doing the right thing, even when no one is watching'.

Politieke ambtsdragers hebben vanzelfsprekend een voorbeeldfunctie. Een politiek ambt wordt verricht in een glazen huis. Een volksvertegenwoordiger gedraagt zich zoals een goed ambtsdrager betaamt. Een politieke ambtsdrager onthoudt zich van gedragingen die de goede uitoefening of het aanzien van het ambt of het openbaar bestuur schaden. Een politiek ambt gewetensvol vervullen gebeurt in de dagelijkse praktijk en strekt zich ook uit tot de privésfeer. In de huidige digitale wereld is zeker sprake van een dunne scheidslijn tussen werk en privé. Daarom is het in ieder geval het downloaden van illegale software, het bekijken, downloaden of verspreiden van pornografische, racistische, discriminerende, beledigende, aanstootgevende of (seksueel) intimiderende teksten en afbeeldingen, of het versturen van berichten die (kunnen) aanzetten tot haat en/of geweld uit den boze. Integriteit is niet alleen een kwestie van regels, maar ziet ook op de onderlinge omgangsvormen. Een respectvolle omgang met burgers en organisaties, tussen politieke ambtsdragers onderling en tussen politieke ambtsdragers en medewerkers, met behoud van eigen politieke inhoud en stijl, is van belang. In de omgang met burgers, ambtenaren, externe partijen en andere politieke ambtsdragers wordt van een politieke ambtsdrager correct, fatsoenlijk, en respectvol gedrag verwacht dat vrij is van ongewenste omgangsvormen en grensoverschrijdend en (seksueel) intimiderend gedrag zoals hinderlijk gedrag, intimidatie, dubbelzinnige opmerkingen, handtastelijkheden, agressie, pesten en discriminatie.
Politieke ambtsdragers opereren vaak in diverse (boven)lokale netwerken. Deze netwerken dragen bij aan het geworteld zijn van de politieke ambtsdrager. Tegelijkertijd ontstaat hierdoor het risico dat politieke ambtsdragers vanuit het gevoel van sympathie en loyaliteit, de belangen van de eigen netwerken vooropstellen ten koste van het algemeen belang. De schijn van oneigenlijke beïnvloeding kan snel gewekt zijn. Dit maakt duidelijk dat het nadenken over de eigen integriteit verder gaat dan het beoordelen van individuele handelingen. Het vraagt ook dat politieke ambtsdragers zich bewust zijn dat zij altijd verbonden zijn met professionele en persoonlijke netwerken. En dat deze netwerken 'onbewust' een invloed kunnen hebben op de keuzes en acties van de politieke ambtsdrager, die mogelijk tot een schending leiden.
Dit risico van 'netwerkcorruptie' kan de integriteit en de kwaliteit van het lokaal bestuur onder druk zetten.

1. Algemene bepalingen

1.1
De gedragscode geldt voor de leden van het algemeen bestuur, maar richt zich ook tot de bestuursorganen.
1.2
De gedragscode is openbaar en via internet beschikbaar.

2. Voorkomen van belangenverstrengeling

2.
1. Het lid van het algemeen bestuur levert de secretaris-directeur de informatie aan over de (neven)functies die openbaar gemaakt moeten worden bij aanvang van het lidmaatschap van het algemeen bestuur, dan wel binnen één maand na aanvaarding van de (neven)functie en geeft hem de wijzigingen daarin door.

2. De informatie betreft in ieder geval de omschrijving van de (neven)functie, de organisatie voor wie de (neven)functie wordt verricht, of het al dan niet een (neven)functie betreft uit hoofde van het lidmaatschap van het algemeen bestuur en of de (neven) functie bezoldigd of onbezoldigd is.
3. De secretaris-directeur legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

3. Informatie

3.1
Het lid van het algemeen bestuur gaat zorgvuldig en correct om met de informatie waarover hij uit
hoofde van zijn lidmaatschap van het algemeen bestuur beschikt en zorgt ervoor dat vertrouwelijke en geheime informatie veilig wordt bewaard.

3.2
1. Het lid van het algemeen bestuur maakt niet ten eigen bate of ten bate van derden gebruik van in de uitoefening van het ambt verkregen (nog) niet openbare informatie.

4. Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden

4.1
1. Een lid van het algemeen bestuur accepteert en biedt geen geschenken, faciliteiten en diensten als zijn onafhankelijke positie hierdoor kan worden beïnvloed.
2. Het lid van het algemeen bestuur kan, tenzij het eerste lid van toepassing is, incidentele geschenken die een geschatte waarde van € 50 of minder vertegenwoordigen, behouden.
3. Geschenken die het lid van het algemeen bestuur uit hoofde van zijn ambt ontvangt en die een geschatte waarde van meer dan € 50 vertegenwoordigen worden, indien zij niet worden teruggestuurd, geregistreerd en eigendom van het waterschap.
4. De secretaris-directeur legt een register aan van de geschenken met een geschatte hogere waarde dan € 50. In het register is aangegeven welke bestemming het waterschap hieraan heeft gegeven. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.
5. Geschenken worden niet op het huisadres ontvangen.

4.2
1. Deelname aan excursies en evenementen voor rekening van anderen dan het waterschap maakt het lid van het algemeen bestuur openbaar binnen één week nadat de excursie, dan wel het evenement heeft plaatsgevonden. Hij maakt daarbij in ieder geval openbaar wie deze kosten voor zijn/hun rekening heeft/ hebben genomen.
2. De informatie is via internet beschikbaar.

4.3
1. Een lid van het algemeen bestuur meldt de secretaris-directeur de buitenlandse reizen op uitnodiging van derden binnen één week na terugkeer in Nederland. Hij meldt in ieder geval wat het doel, de bestemming en de duur van de buitenlandse reis is geweest en wat daarvan de kosten waren.
2. De secretaris-directeur legt hiervoor een register aan en beheert dit register. Het register is openbaar en via internet beschikbaar.

5. Gebruik van voorzieningen van het waterschap

5.1
1. Het dagelijks bestuur richt de financiële en administratieve organisatie zodanig in dat er een getrouw beeld mogelijk is van de juistheid en rechtmatigheid van de uitgaven, met heldere procedures over de wijze waarop functionele uitgaven rechtstreeks in rekening worden gebracht of kunnen worden gedeclareerd bij het waterschap.
2. Het lid van het algemeen bestuur verantwoordt zich over zijn gebruik van de voorzieningen volgens de in het eerste lid vastgelegde regels en procedures.

5.2.

Een lid van het algemeen bestuur declareert geen kosten die reeds op andere wijze worden vergoed.

5.3

Gebruik van voorzieningen en eigendommen van het waterschap ten eigen bate of ten bate van derden is, tenzij dit wettelijk is geregeld, niet toegestaan.

6. Uitvoering gedragscode

6.1

Het algemeen bestuur bevordert de eenduidige interpretatie van de gedragscode. Ingeval van leemtes en onduidelijkheden in de gedragscode voorziet het algemeen bestuur daarin.

6.2

1. Op voorstel van de waterschapvoorzitter maakt het algemeen bestuur afspraken over de navolgende onderwerpen:
a. de periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in zijn algemeenheid en van de gedragscode in het bijzonder;
b. de aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
c. de processtappen die worden gevolgd ingeval van een vermoeden van een integriteitschending door een politieke ambtsdrager van het waterschap.
d. In het geval van een integriteitsonderzoek door een extern bureau wordt alleen gebruik gemaakt van gecertificeerde onderzoeksbureaus.
2. De afspraken als bedoeld onder 1, worden vastgelegd in een bijlage die onderdeel uitmaakt van de gedragscode.

TOELICHTING

Voorkomen van belangenverstrengeling
Het betreft een uitwerking van de wettelijke verplichting om nevenfuncties openbaar te maken. De informatie wordt neergelegd in een openbaar register. Het lid van het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de informatie en voor de actualiteit daarvan.

Informatie
3.1 Het is belangrijk de juiste maatregelen te treffen om te voorkomen dat onbevoegden vertrouwelijke en/of geheime gegevens kunnen bezitten, raadplegen of beschadigen.
Daarbij moet in de digitale setting worden gedacht aan de beveiliging van de computer, smartphones e.d. met wachtwoorden en het niet onbeheerd achterlaten van USB-sticks met vertrouwelijke/geheime informatie.

Geschenken, faciliteiten, diensten, excursies, evenementen en buitenlandse reizen op uitnodiging van derden
4.1 In de gedragscode is uitgangspunt dat geschenken, faciliteiten en diensten niet worden geaccepteerd als hiermee de onafhankelijke positie van het lid van het algemeen bestuur kan worden beïnvloed. Dat is in ieder geval aan de orde in onderhandelingssituaties.
Is daarvan geen sprake dan kunnen om praktische redenen incidentele kleine geschenken (met een geschatte waarde van € 50 of minder) door het lid van het algemeen bestuur worden aanvaard, echter nooit op het huisadres. Dit is een in de praktijk ontstaan gebruikelijk richtbedrag maar is geen scherpe grens. Er zijn omstandigheden denkbaar waar elk geschenk, ongeacht de waarde, onacceptabel is. Duurdere geschenken worden in elk geval niet aanvaard. Zij worden teruggestuurd of worden eigendom van het waterschap dat zorgt voor een goede bestemming van het geschenk. In een openbaar register wordt opgenomen welke geschenken van meer dan € 50 de provincie/de gemeente/het waterschap heeft aanvaard en welke bestemming daaraan is gegeven.

4.2 en 4.3 Het gaat hier om excursies, evenementen en buitenlandse reizen die betrokkene als lid van het algemeen bestuur aanvaardt. Excursies, evenementen en buitenlandse reizen in de hoedanigheid van lid van een politieke partij vallen hier dus niet onder.

Gebruik van voorzieningen van het waterschap
5.1 Aan leden van het algemeen bestuur worden de voorzieningen, vergoedingen en andere verstrekkingen in bruikleen geboden die een goed functioneren van de volksvertegenwoordigers mogelijk maken. Wat betreft de uitwerking van de principes van dit stelsel zou kunnen worden aangesloten bij de werkwijze in het Voorzieningenbesluit dat geldt voor ministers en staatssecretarissen:
a. in beginsel worden voorzieningen en verstrekkingen in bruikleen ter beschikking gesteld;
b. indien een voorziening of verstrekking niet in bruikleen ter beschikking kan worden gesteld, wordt de factuur direct ten laste van de begroting van het bestuursorgaan betaald;
c. het vergoeden van voorzieningen en verstrekkingen achteraf door het indienen van declaraties, wordt tot een minimum beperkt;
d. voorzieningen, verstrekkingen en declaraties worden maandelijks openbaar gemaakt op internet.
Uitgangspunt is hier dat zo weinig mogelijk uitgaven door de volksvertegenwoordiger zelf worden gedaan via zijn of haar privérekening.

Geldstromen tussen de rekening van het bestuursorgaan en de persoonlijke rekening van de volksvertegenwoordiger maken een zwaardere controle op de uitgaven noodzakelijk. Het lid van het algemeen bestuur zal zich nauwgezet moeten houden aan de regels en procedures die er met het oog hierop voor hem/ haar gelden.

Uitvoering gedragscode

6.1 Het algemeen bestuur is het hoogste bestuursorgaan en als zodanig verantwoordelijk voor de inhoud van de gedragscode en voor een eenduidige interpretatie daarvan. En voor wijziging/ aanvulling daarvan bij leemtes of onduidelijkheden.

6.2 De Waterschapswet verplicht het algemeen bestuur om voor zichzelf en voor de bestuurders een gedragscode vast te stellen. Aanvullend op de wettelijke regels die gelden voor politieke ambtsdragers, bevat de gedragscode een aantal materiële normen waaraan de politieke ambtsdragers zich committeren. De waterschapvoorzitter heeft de wettelijke taak om de bestuurlijke integriteit van zijn of haar provincie/gemeente/waterschap te bevorderen (Art. 94 lid 2 Waterschapswet). Hiermee is de verantwoordelijkheid voor de portefeuille ‘integriteit’ duidelijk belegd. De wettelijke bepalingen bieden de ruimte om naar gelang de situatie handelend op te treden, waarbij niet alleen gedacht moet worden aan het optreden bij incidenten. Belangrijk onderdeel is ook de preventie: ervoor te zorgen dat integriteit en integriteitsbewustzijn in de bestuurlijke gremia besproken blijven en daarbij afspraken te maken over een regelmatige bespreking van het thema integriteit, bijvoorbeeld een of twee keer per jaar, zowel in de volksvertegenwoordiging als met het bestuur. De waterschapvoorzitter hoeft hier niet alleen voor te staan. Een daartoe aangewezen contactpersoon of vertrouwenspersoon kan hier in relatie tot de algemeen bestuur eveneens een belangrijke rol in spelen. Goed denkbaar is ook dat het algemeen bestuur met de waterschapvoorzitter nadere afspraken maakt over de werkwijze die wordt gevolgd ingeval zich een incident of een vermoeden van een integriteitsschending voordoet. Dat geeft houvast en rust op het moment dat er gehandeld dient te worden. Het algemeen bestuur van het waterschap kan zelf onderling ook afspraken maken over hoe je elkaar aanspreekt. Al deze processuele en procedurele afspraken zijn terug te vinden in de bijlage die onderdeel uitmaakt van de gedragscode. De onderwerpen, genoemd in 6.2, zijn niet uitputtend

DATUM 25 augustus 2022 VAN D&H
AAN Verenigde Vergadering AFSCHRIFT AAN
BETREFT Uitvoeringsregels gedragscodes integriteit

waterschap Hollandse Delta

Uitvoeringsregels gedragscode Integriteit algemeen bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 en gedragscode Integriteit dagelijks bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022

Nadere afspraken gedragscode integriteit conform artikel 6.2 van de gedragscode Integriteit algemeen bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 en artikel 6.2 van de gedragscode Integriteit dagelijks bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022.

In artikel 6.2 van de gedragscode Integriteit algemeen bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 en artikel 6.2 van de gedragscode Integriteit dagelijks bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 is opgenomen dat er nadere afspraken dienen te worden gemaakt over:
a) De periodieke bespreking van het onderwerp integriteit in het algemeen en van de gedragscode in het bijzonder;
b) De aanwijzing van contactpersonen of aanspreekpunten integriteit;
c) De gang van zaken bij twijfel over eigen handelen van bestuurders;
d) De processtappen die worden gevolgd ingeval een vermoeden van integriteitsschending van een politieke ambtsdrager of een medewerker van het waterschap.

Ad a In ieder geval eenmaal per jaar is in de vergadering van het algemeen bestuur aandacht voor integriteit en de gedragscode in het bijzonder.

Ad b Als contactpersoon voor integriteit in de zin van artikel 6.2. lid 1 onder b van de gedragscode integriteit dagelijks bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 en gedragscode integriteit algemeen bestuur Waterschap Hollandse Delta 2022 wordt de dijkgraaf aangewezen. Indien het vermoeden van integriteitsschending de dijkgraaf betreft, treedt de loco dijkgraaf als contactpersoon op. De contactpersoon wordt ondersteund en geadviseerd door de secretaris-directeur.

Ad c In geval een bestuurder twijfelt aan zijn (voorgenomen) handelen die mogelijk zijn integriteit raken, kan de bestuurder advies inwinnen bij de dijkgraaf.

Ad d De processtappen die worden gevolgd in geval van een vermoeden van een integriteitsschending zijn als volgt:
1. Een vermoeden van integriteitsschending door een bestuurder wordt gemeld bij de dijkgraaf; In het geval het vermoeden van integriteitschending de dijkgraaf betreft, wordt het vermoeden aan de loco dijkgraaf gericht.
2. De (loco)dijkgraaf licht hieromtrent de secretaris-directeur in;
3. Bij het inlichten van de secretaris-directeur wordt gelijktijdig de betreffende bestuurder ingelicht, tenzij het onderzoek naar het oordeel van de (loco)dijkgraaf anders vergt.
4. De secretaris-directeur start een onderzoek naar het vermoeden van integriteitschending. Dit onderzoek wordt verricht in beslotenheid. De secretaris-directeur kan ook het gesprek met de betreffende bestuurder aangaan;
5. De bevindingen van het onderzoek worden aan de (loco) dijkgraaf medegedeeld;

6. De (loco) dijkgraaf deelt de bevindingen van het onderzoek mede aan de bestuurder;
7. Indien uit het onderzoek blijkt dat er geen sprake is van een schending dan blijft het onderzoek vertrouwelijk.
8. Indien uit het onderzoek blijkt dat er sprake is van een schending, dan zal het algemeen- of dagelijks bestuur, op de wijze die past bij de vermeende schending hieromtrent worden geïnformeerd;
9. Communicatie, al dan niet richting de pers, over een schending vindt niet plaats dan na de bekendmaking aan het bestuur en enkel na consultatie van de (loco) dijkgraaf.

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	505
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	12
Titel	Vrijmaken vervangingsinvestering Wegen 2023
Portefeuillehouder	H.A.J. van der Drift

Bijlagen
505 Groot onderhoud 2023
505 Groot onderhoud 2023 financiele bijlage

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Vrijmaken vervangingsinvestering Wegen 2023
Ibabsnummer: 505

1. Gevraagd besluit

Het direct vrijmaken van de vervangingsinvestering voor groot onderhoud 2023 voor Regio West binnen het programma Wegen, zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage, gedekt uit de investering K2021-005 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023.

2. Probleemstelling - context

In de programmabegroting 2023 is er vervangingsinvestering opgenomen voor de uitvoering van groot onderhoud van wegen. Middels dit voorstel wordt gevraagd krediet vrij te maken voor het groot onderhoud aan de volgende wegen:

Opgaven	**m2**
Fietspad Schinkelweg G002Q - Oude-Tonge	1.191
Schinkelweg G3330 - Oude-Tonge	4.324
Noorddijk G0150 - Melissant	9.946
Noorddijk G0460 - Dirksland	5.097
Oudelandsedijk G2640 - Oude-Tonge	6.026
Oudelandsedijk V0519 - Abbenbroek	4.654
Scharrezeeweg G6710 - Stellendam	5.289
Galatheesedijk G4460 - Achthuizen	1.679
Galgeweg G6310 - Goedereede	4.054
Kafhoekweg G6270 - Goedereede	1.290
Kerkweg V0617 - Simonshaven	1.546
Noordpoldersdijk G4685 - Ooltgensplaat	1.362
Noordzijdsdreef G4680 - Ooltgensplaat	2.193
Noordzijdseweg G4690 - Ooltgensplaat	465
Zeedijk G2250, G2260- Stad aan 't Haringvliet	5.640
Zuiderdiepweg G6780 - Stellendam	16.251
Zuiderlandse Zeedijk G3090 - Oude-Tonge	3.915
Totaal	**74.922**

Het voorstel wordt al voorafgaand aan 2023 ingediend om zo ruim op tijd het krediet vrij te maken. Dit is onderdeel van het (meerjarig) vooruitplannen en om ervoor te zorgen dat de voorbereidingen voor het uitvoeren van het groot onderhoud in 2023 vroegtijdig kan starten.

3. Beoogd effect en argumenten

De vrij te maken vervangingsinvestering groot onderhoud 2023 is in de programmabegroting 2023 opgenomen. De invulling van de vervangingsinvestering draagt bij aan de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van de wegen en om te waarborgen dat het totale areaal wegen op orde is.

De wegen die als vervangingsinvestering zijn aangemerkt, worden ook getoetst op de duurzaam veilige inrichting. Als vanuit duurzaam veilig aanpassingen nodig zijn, worden deze gekoppeld met de werkzaamheden voor groot onderhoud.

De realisatie van deze investering draagt binnen het programma Wegen daarnaast bij aan het kunnen en blijven voldoen aan de bestuurlijk vastgestelde norm, waarbij maximaal 15% van de verharding per gemeente het laagste kwaliteitsniveau (niveau D) mag hebben.

4. Kernboodschap

Voor de vervangingsinvestering groot onderhoud 2023 van het programma Wegen worden financiële middelen beschikbaar gesteld. De invulling van de vervangingsinvestering draagt bij aan de bereikbaarheid en verkeersveiligheid van de wegen en het behalen van de bestuurlijke norm van maximaal 15% D-kwaliteit wegen per gemeente.

5. Regelgeving en beleid

De uitvoering van deze investeringen draagt bij aan de optimale beschikbaarheid en betrouwbaarheid van onze assets in relatie tot een acceptabel risiconiveau. Tevens draagt het bij aan de programmadoelstellingen uit het Wegenbeheerprogramma 2022-2027.

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Programmabegroting 2023 – VV 23 november 2022

7. Financiën

Zie vertrouwelijke bijlage (niet openbaar)

8. Duurzaamheid

Voor het subdoel vergroten van de circulariteit ligt de focus bij de taak wegen op het asfalt, gezien dit grote hoeveelheden grondstoffen betreft. Op basis van asfaltbonnen van 2021 is een nulmeting uitgevoerd waaruit geconcludeerd wordt dat er reeds sprake is van 36% hergebruik op basis het van het gewicht. We werken in de komende periode toe naar 50% circulariteit (opgave conform Maat op Klimaat voor 2030). Dit doen we door aan twee knoppen te draaien: het gemiddelde percentage hergebruik per mengsel te verhogen en het aantal toegepaste mengsels met hergebruikt asfalt te vergroten.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De personele capaciteit is in de programmabegroting 2023 opgenomen.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Wanneer het groot onderhoud aan wegen niet wordt uitgevoerd, ontstaat een hoger risico ten aan zien van de robuustheid van het wegennet en de verkeersveiligheid van de weggebruikers.
Om te blijven voldoen aan de afgesproken norm, waarbij de D-kwaliteit (‘zeer slecht’) van de wegen per gemeente onder 15% moet zijn, dienen deze investeringen uitgevoerd te worden.

12. Communicatie (in- en extern)

Per weg wordt intern gekeken naar de juiste communicatiestrategie aan de hand van het strategisch communicatieplan voor het programma Wegen.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Niet van toepassing.

14. Bevoegd orgaan

Verenigde Vergadering

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Bijlage 505 financiële bijlage (niet openbaar)

Vergaderdatum: 7 december 2022
Agendapunt: 14

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP **Vrijmaken vervangingsinvestering Wegen 2023**

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. datum D&H;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- In de programmabegroting 2023 vervangingsinvesteringen voor groot onderhoud en bermverharding is opgenomen;
- De regio bundelkredieten worden vrijgemaakt voor het uitvoeren van het groot onderhoud aan de wegen, om te waarborgen dat het totale areaal wegen in redelijke staat is;

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

Het direct vrijmaken van de vervangingsinvestering voor groot onderhoud voor Regio West binnen het programma Wegen, zoals opgenomen in de vertrouwelijke bijlage, gedekt uit de investering K2021-005 Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	136
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	13
Titel	Waterschapsverordening
Portefeuillehouder	J. Geldhof

Bijlagen
VV-voorstel 136 Besluit houdende wijziging Waterschapsverordening Hollandse Delta
Bijlage Principetekeningen
toelichting WSVO WSHD inclusief bruidsschat
was - wordt tabel waterschapsverordening Hollandse Delta

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
College Dijkgraaf en Heemraden	22 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Besluit houdende wijziging Waterschapsverordening Hollandse Delta
Ibabsnummer: 136

1. Gevraagd besluit

Het ' Besluit houdende wijziging van de Waterschapsverordening Hollandse Delta' vast te stellen.

2. Probleemstelling - context

De waterschapsverordening is de verordening op grond van de Omgevingswet, waarin vrijwel alle regels over de fysieke leefomgeving van het waterschap zijn opgenomen. Vrijwel alle regels, omdat enkele onderwerpen op grond van het Omgevingsbesluit niet in de verordening opgenomen mogen worden. Dat betreft bijvoorbeeld de regels over de onderhoudsverplichtingen en onderhoudsplichtigen. Ook strafbepalingen mogen niet in de waterschapsverordening worden opgenomen.

Bij het opstellen van de Waterschapsverordening Hollandse Delta (eerste wijziging) is het uitgangspunt geweest een beleidsneutrale omzetting van de huidige Keur en algemene regels van het waterschap. De ontwerp Waterschapsverordening heeft van 25 juli tot en met 5 september 2022 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen ingediend.

Van rechtswege naar eerste Wijziging
De eerste versie van de Waterschapsverordening Hollandse Delta ontstaat van rechtswege bij inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze waterschapsverordening bevat de huidige regels die in de Keur zijn opgenomen met uitzondering van de bepalingen over de onderhoudsverplichtingen, de regels die zijn opgenomen in de Aansluitverordening WSHD 2014, de regels die zijn opgenomen in de Algemene regels, de zones rond de waterstaatswerken zoals opgenomen in de huidige legger op grond van artikel 5.1 van de Waterwet en de zogeheten bruidsschat. Dit zijn de voormalige rijksregels die onder de Omgevingswet niet meer op rijksniveau terugkeren. Deze regels bevatten voornamelijk lozingsactiviteiten.

De eerste wijziging van de Waterschapsverordening treedt in werking op de dag na inwerkingtreding van de Omgevingswet en de eerste versie van de waterschapsverordening (van rechtswege). Deze eerste wijziging heeft tot doel om de Waterschapsverordening die van rechtswege ontstaat te integreren tot een goed geordende versie, die voldoet aan de eisen die de Omgevingswet stelt. Dat houdt in dat de verordening vanuit het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) digitaal raadpleegbaar en doorzoekbaar is en via 'regels op de kaart' te benaderen is.

<u>Beleidswijzigingen</u>
De verordening bevat <u>geen inhoudelijke beleidswijzigingen</u>. De verplichtingen voor inwoners en bedrijven blijven in principe gelijk. De wijzigingen die zijn aangebracht betreffen met name de opbouw van de verordening en de formulering van de artikelen, zodat aangesloten wordt bij de terminologie en opbouw van de Omgevingswet en een goede ontsluiting naar het DSO.

De waterschapsverordening bevat naast kaders op hoofdlijnen ook veel uitvoeringsregels. Dat betekent dat de verordening op onderdelen vaker zal worden herzien dan de Keur. Daarom zal bij de definitieve vaststelling een delegatiebesluit worden voorgelegd waarbij op onderdelen de bevoegdheid tot vaststellen van de verordening zal worden overgedragen aan het dagelijks bestuur.

3. Beoogd effect en argumenten

Door het vaststellen van de Waterschapsverordening Hollandse Delta, wordt de dag na inwerkingtreding van de Omgevingswet voldaan aan de eisen die de Omgevingswet stelt.

4. Kernboodschap

De Waterschapsverordening Hollandse Delta bevat bijna alle regels over de fysieke leefomgeving van het waterschap. Door het vaststellen van de Waterschapsverordening wordt voldaan aan de eisen die de Omgevingswet stelt.

5. Regelgeving en beleid

Omgevingswet

6. Historie – eerdere besluitvorming

- Startnotitie Omgevingswet Babs-nr. 9421 ter informatie 27 VV september 2018
- Routekaart Omgevingswet Babs-nr. 10835 D&H 11 juni 2019 / commissie MBH 11 september 2019
- Implementatie Omgevingswet bij waterschap Hollandse Delta Babs-nr. 11635 D&H 5 november 2019 / commissie MBH 13 november 2019 / VV 27 november 2019
- Ontwerp Besluit houdende wijziging van Waterschapsverordening Hollandse Delta iBabsnr. 137, D&H 5 juli 2022

7. Financiën

Niet van toepassing

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Met de vaststelling van de Waterschapsverordening vanaf de inwerkingtreding van de Omgevingswet volgt WSHD het landelijk tempo van de collega waterschappen. Het waterschap heeft, na inwerkingtreding van de Omgevingswet, 2 jaar de tijd om een waterschapsverordening vast te stellen. Er kan gewacht worden met het vaststellen van de verordening om zo eventuele beleidswijzigingen in de eerste wijziging mee te nemen, maar als startpunt is gekozen om eerst beleidsneutraal over te gaan en daarna beleidswijzigingen zorgvuldig voor te bereiden en door te voeren.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing

11. Risico- en beheersmaatregelen

De inwerkingtreding van de Omgevingswet zorgt voor een wijziging in het werk van het waterschap.
Gebruikers van de fysieke leefomgeving verwachten van de overheid een samenhangende benadering van initiatieven en opgaven in de fysieke leefomgeving en een vergaande vereenvoudiging van de wetgeving. Om aan deze verwachting te kunnen voldoen, is een wijziging van de bestuurlijke en ambtelijke cultuur nodig, ondersteund met passende wetgeving.
Deze cultuuromslag heeft de volgende drie gevolgen:

- Het stimuleren van overheden en andere spelers in het fysieke domein om, uitgaande van de ontwikkeling of opgave, de diverse publiekrechtelijke sectorale belangen in samenhang te beschouwen.
- Inwoners en initiatiefnemers worden niet langer geconfronteerd met een gefragmenteerde overheid en ongelijksoortige wettelijke regelingen.
- De veranderende rol van de overheid, waarbij initiatieven in de fysieke leefomgeving vooral in de samenleving liggen, wordt meer gefaciliteerd.

De Omgevingswet staat hierin niet op zich zelf. Medio 2021 is het programma Omgeving en Dienstverlening opgericht. Daarin worden op het snijvlak van omgeving en (digitale) dienstverlening alle relevante en in elkaar grijpende wetten in samenhang aangepakt. Denk aan Wet elektronische publicaties, Wet digitale overheid, Omgevingswet, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer en de Wet open overheid. Bestuur en organisatie wordt stapje voor stapje geholpen in overzicht, inzicht, bewustwording (begrijpen) en het integreren van de organisatie brede producten en diensten in het dagelijkse werk m.b.t. omgeving en dienstverlening.

12. Communicatie (in- en extern)

In mei 2022 zijn overheden en betrokken organisaties uitgenodigd om mee te denken over de waterschapsverordening. Zij hebben het ontwerpbesluit en de toelichting ontvangen. In juni zijn voor gemeenten en betrokken organisaties twee online inloopspreekuren georganiseerd.
Vanuit de gemeenten en betrokken organisaties zijn enkele reacties en vragen ontvangen. Deze reacties zijn verwerkt en de vragen zijn beantwoord.
In de periode augustus /september zijn gemeenten nogmaals actief benaderd met de vraag of zij vragen of opmerkingen hebben. Diverse gemeenten hebben aangegeven dat ze graag samen met het waterschap optrekken in planvorming en beleidswijzigingen met name op het gebied van grondwater en waterkwaliteit. Na vaststellen worden de gemeenten op de hoogte gesteld van het besluit en zullen ze worden uitgenodigd om mee te denken over beleidswijzigingen.

Daarnaast neemt het waterschap deel in diverse regionale overlegstructuren, waar ook aandacht is gevraagd voor de waterschapsverordening van WSHD. Verder zijn bijeenkomsten georganiseerd waarin het gehele proces van regelgeving tot vergunning is getest met betrokken organisaties en gemeenten.
Het overleg met de omgeving stopt niet met de vaststelling van de verordening maar is een continu proces, waarbij ook koersbepalende documenten belangrijke instrumenten zijn om dit gesprek gaande te houden.

Voor belanghebbenden uit het beheergebied van het waterschap is de waterschapsverordening vanaf begin juli toegankelijk gemaakt door op de website van het waterschap in begrijpelijke taal (woord en beeld) meer uitleg te geven over wat de waterschapsverordening betekent.

Ten opzichte van het ontwerp zijn een aantal redactionele wijzigingen doorgevoerd

Er zijn geen zienswijzen ingediend.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Het Besluit houdende wijziging van de Waterschapsverordening Hollandse Delta wordt na vaststelling bekendgemaakt. De inwerkingtreding is afhankelijk gemaakt van de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet, omdat deze datum vooralsnog niet zeker is.

14. Bevoegd orgaan

VV

15. Toelichting / kanttekeningen

16. Bijlagen

1. Toelichting
2. Principetekeningen
3. Was – wordt tabel

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 12

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Besluit houdende wijziging van Waterschapsverordening Hollandse Delta

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 22-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- op grond van de Omgevingswet de regels over de fysieke leefomgeving in een verordening moeten worden opgenomen;

gelet op:

- artikel 77 Waterschapswet;
- Omgevingswet

BESLUIT:

Vast te stellen: Besluit houdende wijziging van Waterschapsverordening Hollandse Delta

De artikelen in een grijs kader hebben hun oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel I (Waterschapsverordening Hollandse Delta)

De Waterschapsverordening Hollandse Delta wordt gewijzigd als volgt:

A

Na afdeling 1.1 Begripsbepalingen worden acht afdelingen ingevoegd, luidende:

Afdeling 1.2 Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden

Artikel 1.2 Begrenzing beheergebied
De geometrische begrenzing van het beheergebied van het waterschap is opgenomen in de geometrische informatieobject 'beheergebied' in bijlage II bij deze waterschapsverordening.

Artikel 1.3 Begrenzing waterstaatswerken
De geometrische begrenzingen van het beperkingengebied met betrekking tot een waterstaatswerk en de onderdelen daarvan zijn opgenomen in de volgende geometrische informatieobjecten in bijlage II bij deze waterschapsverordening:

a. beperkingengebied primaire waterkering;
b. beperkingengebied waterkering;
c. beperkingengebied waterkering met uitzondering van de dijktaluds;
d. beschermingszone binnendijks van een waterkering;
e. beschermingszone buitendijks van een waterkering;
f. duin- of strandgebied;
g. beperkingengebied waterstaatswerk;
h. beschermingszone en buitenbeschermingszone van een waterstaatswerk;
i. beschermingszone van een waterkering;
j. beschermingszone van een waterstaatswerk;
k. buitenbeschermingszone van een waterstaatswerk;
l. kernzone van een waterkering; en
m. primaire waterkering.

Artikel 1.4 Begrenzing oppervlaktewaterlichamen
De geometrische begrenzing van oppervlaktewaterlichamen en de onderdelen daarvan zijn opgenomen in de volgende geometrische informatieobjecten in bijlage II bij deze verordening:

a. beperkingenbied oppervlaktewaterlichaam binnen een duin- of strandgebied;
b. beperkingenbied oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering;
c. beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam;
d. beperkingengebied primaire watergang;
e. beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam;
f. beschermingszone van een waterkering binnen een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam;
g. dijksloot;
h. oppervlaktewaterlichaam;
i. oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering;
j. oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het waterschap;
k. oppervlaktewaterlichaam dat niet in beheer is bij het waterschap;
l. oppervlaktewaterlichaam met specifieke doeleinden;
m. oppervlaktewaterlichaam met specifieke natuurdoeleinden;
n. primaire watergang;
o. secundaire watergang;
p. spoorsloot; en
q. vaarweg.

Artikel 1.5 Begrenzing weg
De geometrische begrenzing van wegen en de onderdelen daarvan zijn opgenomen in de volgende geometrische informatieobjecten in bijlage II bij deze verordening:

a. beperkingengebied weg;
b. beperkingengebied weg buiten een waterkering;
c. beperkingengebied weg binnen een waterkering;
d. beschermingszone van een weg;
e. weg; en
f. wegberm van een weg.

Artikel 1.6 Waterstaatswerken die niet geometrisch begrensd zijn
1. Voor waterstaatswerken die niet geometrisch zijn begrensd en die op grond van een projectplan of omgevingsvergunning zijn aangelegd of gewijzigd ten opzichte van de legger, wordt voor de geometrische begrenzing van het beperkingengebied uitgegaan van de begrenzing, aangegeven in het projectbesluit of de omgevingsvergunning.
2. Voor waterstaatswerken die niet geometrisch zijn begrensd en waarvoor de ligging niet volgt uit een projectbesluit of omgevingsvergunning, gelden de grenzen van het waterstaatswerk, de beschermingszone en het profiel van vrije ruimte, opgenomen in bijlage II.

Afdeling 1.3 Normadressaat

Artikel 1.7 Normadressaat
1. Aan de regels in deze verordening wordt voldaan door degene die de activiteit verricht en door de eigenaar van de gronden waarop de activiteit wordt verricht, tenzij anders is bepaald. Diegenen dragen zorg voor de naleving van de regels over de activiteit.
2. Wanneer gronden met een beperkt zakelijk recht zijn bezwaard of krachtens persoonlijk recht in gebruik zijn gegeven, wordt aan deze verordening ook voldaan door de beperkt zakelijk gerechtigde of de gebruiker.

Afdeling 1.4 Specifieke zorgplicht en maatwerkvoorschriften

Artikel 1.8 Specifieke zorgplicht
Degene die een activiteit verricht en weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor het watersysteem, is verplicht:

a. alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
b. voor zover deze niet kunnen worden voorkomen: die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken; en
c. als die gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt: die activiteit achterwege te laten voor zover dat redelijkerwijs van diegene kan worden gevraagd.

2.
Die verplichting houdt in ieder geval in dat aangelegde werken en constructies in een goede staat van onderhoud worden gehouden.
Artikel 1.9 Maatwerkvoorschriften
In aanvulling op of in afwijking van de zorgplicht in artikel 1.8 en de algemene regels in hoofdstuk 2 van deze verordening, kunnen in een specifieke situatie met het oog op de doelen uit artikel 1.3 van de wet en in overeenstemming met de beoordelingsregels voor omgevingsvergunningen, maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften worden gesteld.

Afdeling 1.5 Melding en informatieverplichting algemeen

Artikel 1.10 Algemene gegevens bij een melding of informatieverplichting
1.
Een melding of de verstrekking van gegevens wordt ondertekend en bevat ten minste:

a. de aanduiding van de activiteit;

b. de naam en het adres van degene die de activiteit verricht;
c. het adres waarop de activiteit wordt verricht;
d. het dossiernummer;
e. een overzichtstekening; en
f. de dagtekening.

2.
Op verzoek van het waterschap worden de gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn om te beoordelen of de algemene regels en de maatwerkvoorschriften voor de activiteit toereikend zijn.

3.
Gegevens en bescheiden worden verstrekt voor zover degene die de activiteit verricht er redelijkerwijs de beschikking over kan krijgen.

Afdeling 1.6 Beoordelingsregel en aanvraagvereisten

Artikel 1.11 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit

Dit artikel heeft zijn oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 1.11 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit
Bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a. een omschrijving van de activiteit, waarbij wordt vermeld op welke wijze gebruik zal worden gemaakt van het beperkingengebied;
b. een toelichtende tekening en de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoekmeting van de activiteit met daarbij het ontwerp en de afmetingen van het werk of het tracé van de kabel of de leiding;
c. de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit en de verwachte duur ervan;
d. als een waterstaatswerk wordt gekruist door een boring: een boorplan met de volgende informatie:
1°. een beschrijving van de horizontaal gestuurde boring overeenkomstig de Handleiding wegenbouw, ontwerp onderbouw, richtlijn Boortechnieken, uitgegeven door Rijkswaterstaat;
2°. een tekening met een aanduiding van de boorlijn;
3°. een tekening van de dwarsdoorsnede in de langsrichting van de gekozen boorlijn; en
4°. gegevens over de controleberekening of sterkteberekening van de buis op basis van een grondmechanisch onderzoek; en
e. als de activiteit op, in of bij een kade of waterkering plaatsvindt: een stabiliteitsberekening van de kade of waterkering.

Artikel 1.12 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateractiviteiten

Dit artikel heeft zijn oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 1.12 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateractiviteiten
1. Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit op grond van deze verordening wordt alleen verleend als de activiteit verenigbaar is met het belang van:
a. het voorkomen en waar nodig beperken van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste;
b. het beschermen en verbeteren van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen;
en
c. de vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.
2. Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er in ieder geval niet toe leiden dat, rekening houdend met de waterbeheerprogramma's, regionale waterprogramma's, stroomgebiedsbeheerplannen, overstromingsrisicobeheerplannen en het nationale waterprogramma, die betrekking hebben of dat betrekking heeft op het betreffende krw-oppervlaktewaterlichaam of grondwaterlichaam:
a. niet wordt voldaan aan de omgevingswaarden, bedoeld in de artikelen 2.10, eerste lid, 2.11, eerste lid, 2.13, eerste lid, 2.14, eerste lid, en 2.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, in voorkomend geval in samenhang met de termijn, bedoeld in artikel 2.18, eerste lid, van dat besluit;
b. de doelstelling van een goed ecologisch potentieel, bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, van dat besluit niet wordt bereikt, in voorkomend geval in samenhang met de termijn, bedoeld in artikel 2.18, tweede lid, van dat besluit; en
c. een minder strenge doelstelling als bedoeld in artikel 2.17, tweede lid, aanhef en onder d, van dat besluit niet wordt bereikt.
3. Het verlenen van de omgevingsvergunning mag er ook niet toe leiden dat de doelstelling van het voorkomen van achteruitgang van de chemische en ecologische toestand van krw-oppervlaktewaterlichamen en van de chemische toestand en kwantitatieve toestand van grondwaterlichamen, bedoeld in artikel 4.15, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, niet wordt bereikt.

Afdeling 1.7 Uitzondering beheeractiviteiten

Artikel 1.13 Uitzondering beheeractiviteiten

De vergunningplicht en meldplicht op grond van hoofdstuk 2 tot en met 6 zijn niet van toepassing op handelingen die worden uitgevoerd door of in opdracht van het waterschap ten behoeve van het aan het waterschap opgedragen beheer.

Afdeling 1.8 Uitzondering bijzondere omstandigheden

Artikel 1.14 Aanwijzing bijzondere omstandigheden

Bijzondere omstandigheden als bedoeld in artikel 19.0 van de wet zijn:

a. waterschaarste en dreigende waterschaarste;
b. overvloed aan water en dreigende overvloed aan water;
c. het in ongerede raken van een waterstaatswerk of de dreiging daarvan; en
d. verslechtering van de waterkwaliteit en dreigende verslechtering van de waterkwaliteit.

Artikel 1.15 Algeheel verbod bij calamiteiten

1.
Het bestuur kan bij besluit als bedoeld in artikel 19.0 van de wet bepalen dat zich een bijzondere omstandigheid voordoet en zo nodig in afwijking van verleende omgevingsvergunningen of geldende peilbesluiten, verbieden:
water af te voeren naar of aan te voeren uit een oppervlaktewaterlichaam;
water te brengen in of te onttrekken aan een oppervlaktewaterlichaam; en
grondwater te onttrekken of water te infiltreren.
2.
Het besluit kan in ieder geval inhouden dat de activiteiten worden beperkt of worden stopgezet.
3.
Het besluit wordt onverwijld ingetrokken als het bestuur het niet langer noodzakelijk vindt.

Afdeling 1.9 Ongewoon voorval

Artikel 1.16 Informeren over een ongewoon voorval

Dit artikel heeft zijn oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 1.16 Informeren over een ongewoon voorval
1. Het dagelijks bestuur van het waterschap wordt onverwijld geïnformeerd over een ongewoon voorval.
2. Het eerste lid geldt niet voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk afkomstig van:
a. een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving; en
b. wonen.

Artikel 1.17 Gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval

Dit artikel heeft oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 1.17 Gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval
1. Zodra de volgende gegevens en bescheiden bekend zijn, worden ze verstrekt aan het dagelijks bestuur van het waterschap:
a. informatie over de oorzaken van het ongewoon voorval en de omstandigheden waaronder het ongewoon voorval zich heeft voorgedaan;
b. informatie over de vrijgekomen stoffen en hun eigenschappen;
c. andere gegevens die nodig zijn om de aard en de ernst van de gevolgen voor de fysieke leefomgeving te kunnen inschatten; en
d. informatie over de maatregelen die zijn getroffen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewoon voorval te voorkomen als bedoeld in artikel 19.1, eerste lid, van de Omgevingswet.
2. Het eerste lid geldt niet voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk afkomstig van:
a. een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Besluit activiteiten leefomgeving; en
b. wonen.

B

Onder vernummering van hoofdstukken 2 en 3 tot hoofdstukken 3 en 4, wordt na hoofdstuk 1 een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 2 Activiteiten bij waterstaatswerken

Afdeling 2.1 Steigers en vlonders

Artikel 2.1 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen en behouden van steigers of vlonders in het beperkingengebied waterstaatswerk.
Artikel 2.2 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een steiger of vlonder aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangelegd in een beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een steiger of vlonder aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangelegd binnen 2,5 m van een perceelgrens die haaks staat op een oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het waterschap.
3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een steiger of vlonder aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangelegd binnen 1,5 m van een perceelgrens die haaks staat op een oppervlaktewaterlichaam dat niet in beheer is bij het waterschap.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een steiger of vlonder aan te leggen of te behouden, als deze niet aansluit op eigendom van de initiatiefnemer of rechthebbende.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een steiger of vlonder aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangelegd:

a. binnen een natuurvriendelijke oever in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam;
b. in een oppervlaktewaterlichaam met een waterbreedte van minder dan 3,0 m;
c. in een oppervlaktewaterlichaam met specifieke natuurdoeleinden; of
d. in een primaire watergang.

Artikel 2.3 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het aanleggen of behouden van een steiger of vlonder wordt voldaan aan de artikelen 2.4 tot en met 2.6, 2.8 en 2.9.
2.
Bij het aanleggen of behouden van een steiger of vlonder in de Waal wordt, in afwijking van het eerste lid, voldaan aan de artikelen 2.4, 2.5 en 2.7 tot en met 2.10.
3.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.2.

Artikel 2.4 Meldplicht
1.
Het is verboden een steiger of vlonder aan te leggen zonder dit tenminste drie weken voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. afmetingen van de activiteit, waaronder locatie van de steiger of vlonder ten opzichte van het oppervlaktewaterlichaam en de perceelsgrens;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.5 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen van een steiger of vlonder worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.6 Maatvoering steiger of vlonder met uitzondering van de Waal
1.
De onderkant van de steiger of vlonder wordt minimaal 0,30 m boven het hoogste gehanteerde peil aangelegd.
2.
De diepte van de steiger of vlonder beslaat niet meer dan 1/10 van de breedte van het oppervlaktewaterlichaam, met een maximum van 1,50 m.
3.
De lengte van de steiger of vlonder is niet meer dan 6,00 m.

Artikel 2.7 Maatvoering steiger of vlonder de Waal
1.

De onderkant van de steiger of vlonder wordt minimaal 0,30 m boven het hoogste gehanteerde peil aangelegd.
2.
De diepte van de steiger of vlonder is niet meer dan 3,00 m.

Artikel 2.8 Bescherming oppervlaktewater en talud
1.
De aanleg van de steiger of vlonder wijzigt de afmetingen van het oppervlaktewaterlichaam niet.
2.
De aanleg of het behouden van de steiger of vlonder belemmert de watertoevoer niet op een ontoelaatbare manier.
3.
Onder de steiger wordt taludbescherming aangebracht.
Artikel 2.9 Onderhoud
De steiger of vlonder en een zone van 1,00 m daaromheen wordt in een goede staat van onderhoud gehouden.
Artikel 2.10 Geen bouwwerk op de steiger
Op een steiger wordt geen bouwwerk geplaatst.

Afdeling 2.2 Bruggen
Artikel 2.11 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen en behouden van bruggen in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.12 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen oppervlaktewaterlichamen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug over aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangelegd of behouden over een oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug aan te leggen of te behouden over een oppervlaktewaterlichaam, als:
a. deze niet wordt aangelegd op minimaal 10 meter van een naastgelegen ondersteunend kunstwerk; of
b. de landhoofden en pijlers in het natte profiel worden geplaatst.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug aan te leggen of te behouden over een oppervlaktewaterlichaam breder dan 14 meter op de waterlijn en met tenminste 1,00 meter waterdiepte op hoogst vigerend peil, als deze niet voldoet aan de volgende maatvoering:
de brughoogte boven hoogst vigerend peil is minimaal 1,10 meter over tenminste 2,50 meter breedte; en
de brugbreedte boven het oppervlaktewaterlichaam is maximaal 10 meter.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug aan te leggen of te behouden over een oppervlaktewaterlichaam, anders dan bedoeld in het derde lid, als deze niet voldoet aan de volgende maatvoering:
a. de brughoogte boven hoogst vigerend peil is minimaal 0,60 meter; en
b. de brugbreedte boven het oppervlaktewaterlichaam is maximaal 5 meter.

Artikel 2.13 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen primaire watergangen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug aan te leggen of te behouden over een primaire watergang breder dan of gelijk aan 3,50 meter op de waterlijn en met tenminste 1,00 meter waterdiepte op hoogst vigerend peil, als deze niet voldoet aan de volgende maatvoering:
a. de brughoogte boven hoogst vigerend peil is minimaal 1,10 meter over tenminste 2,50 meter breedte; en
b. de brugbreedte boven het oppervlaktewaterlichaam is maximaal 5 meter.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een brug aan te leggen of te behouden over een primaire watergang smaller dan 3,50 meter op de waterlijn of met minder dan 1,00 meter waterdiepte op hoogst vigerend peil, als deze niet voldoet aan de volgende maatvoering:

a. de brughoogte boven hoogst vigerend peil is minimaal 0,60 meter; en
b. de brugbreedte boven het oppervlaktewaterlichaam is maximaal 5 meter.

Artikel 2.14 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het aanleggen of behouden van een brug wordt voldaan aan de artikelen 2.15 tot en met 2.17.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.12 tot en met 2.13.

Artikel 2.15 Meldplicht

1.
Het is verboden een brug aan te leggen zonder dit tenminste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de brug ten opzichte van het oppervlaktewaterlichaam;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.16 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen van een brug worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.17 Algemene regels

1.
De brughoofden tasten de stabiliteit van de oevers niet aan.
2.
De brug wordt zodanig gefundeerd dat wordt voorkomen dat deze meer zakt dan de natuurlijke maaivelddaling.
3.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt niet afgedamd eerder dan na overleg met de toezichthouder van het waterschap.
4.
De taluds worden op doelmatige wijze beschermd tegen uitspoeling en inzakking en principetekening 2 wordt als uitgangspunt voor de uitvoering gehanteerd.
5.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt zoals het naastgelegen bestaande profiel hersteld.

Artikel 2.18 Maatwerkvoorschrift

Met een maatwerkvoorschrift kan artikel 2.17 worden verruimd.

Afdeling 2.3 Grondkerende constructies

Artikel 2.19 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het plaatsen en behouden van grondkerende constructies in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.20 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een grondkerende constructie te plaatsen of te behouden:

a. in het talud van een primaire watergang, met uitzondering van het binnenwater de Waal; of
b. binnen een natuurvriendelijke oever die is aangelegd door het waterschap gelegen in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.
c. in het beperkingengebied waterkering;
d. in het beperkingengebied wegen.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een beschoeiing te plaatsen of te behouden, als het talud van het oppervlaktewaterlichaam flauwer is dan 1:2.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een beschoeiing te plaatsen of te behouden, als deze een grondkerende hoogte heeft groter dan 0,30 meter.

4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een damwand te plaatsen of te behouden, als deze hoger is dan de halve breedte van het oppervlaktewaterlichaam, gemeten op het hoogst vigerend peil.

5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een damwand te plaatsen of te behouden op een taludhelling flauwer dan 1:3, als deze wordt aangebracht op een locatie ten minste 0,20 meter boven hoogst vigerend peil.

6.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een damwand te plaatsen of te behouden op een taludhelling steiler dan 1:3, als deze wordt aangebracht op een locatie op of boven hoogst vigerend peil.

Artikel 2.21 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het plaatsen en behouden van grondkerende constructies wordt voldaan aan de artikelen 2.22 tot en met 2.24.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.20.

Artikel 2.22 Meldplicht

1.
Het is verboden een grondkerende constructie te plaatsen of te behouden zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.
Een melding bevat:

a. het adres of locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en de wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de grondkerende constructie ten opzichte van het oppervlaktewaterlichaam;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.23 Informatieplicht

Tenminste twee werkdagen voor het plaatsen van een grondkerende constructie worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.24 Algemene regels

1.
Het natte profiel op hoogst vigerend peil van het oppervlaktewaterlichaam wordt niet verkleind.
2.
De grondkerende constructie wordt gronddicht afgewerkt, zodat geen grond of aangevuld materiaal vanachter of van onder de grondkerende constructie in het oppervlaktewaterlichaam kan komen.
3.
De grondkerende constructie wordt geheel aangesloten op een reeds aanwezig grondkerende constructie.
4.
De grondkerende constructie wordt zodanig geconstrueerd dat geen ontoelaatbare vervorming kan plaatsvinden.
5.
Er wordt zorg voor gedragen dat tijdens de uitvoering van de activiteiten de watertoevoer of waterafvoer niet ontoelaatbaar wordt belemmerd.
6.
Voor de uitvoering wordt principetekening 3 of 4 gehanteerd.
7.
De grondkerende constructie steekt niet boven het maaiveld uit.

Artikel 2.25 Beoordelingsregel
De vergunning, bedoeld in artikel 2.20, eerste lid, onder a, wordt alleen verleend als de natuurwaarden niet worden aangetast.

Afdeling 2.4 Natuurvriendelijke oevers

Artikel 2.26 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen en behouden van natuurvriendelijke oevers in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.27 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen of te behouden langs een oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen of te behouden langs een oppervlaktewaterlichaam, als het een dijksloot of een spoorsloot betreft.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen of te behouden langs een oppervlaktewaterlichaam, als deze het oppervlaktewaterlichaam dempt of versmalt.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen of te behouden langs een oppervlaktewaterlichaam, als deze korter is dan 25 meter.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een natuurvriendelijke oever aan te leggen of te behouden langs een oppervlaktewaterlichaam, als het oppervlaktewaterlichaam een waterdiepte heeft van minder dan 0,50 meter ten opzichte van laagst vigerend peil.

Artikel 2.28 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het aanleggen of behouden van een natuurvriendelijke oever wordt voldaan aan de artikelen 2.29 tot en met 2.31.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.27.

Artikel 2.29 Meldplicht
1.
Het is verboden een natuurvriendelijke oever aan te leggen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de natuurlijke oever;
    2. de taludhellingen;
    3. de breedte en diepte van de eventuele plas-drasoever;
    4. een legenda; en
    5. een noordpijl.

Artikel 2.30 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen van een natuurlijke oever worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.31 Algemene regels
1.
Voor de uitvoering wordt principetekening 'Natuurvriendelijke oevers' als uitgangspunt gehanteerd.
2.
Taluds worden op doelmatige wijze beschermd tegen uitspoeling en inzakking.
3.
Beschadigingen of verzwakkingen van de beschoeiing, het talud of maaiveld, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor de waterdoorvoer, worden voorkomen.
4.
De plas-drasoever, die wordt aangelegd met een nevengeul, wordt om de 25,00 meter van een opening van minimaal 1,00 meter breed voorzien.
5.
Als een plas-drasoever wordt aangelegd, wordt de volgende maatgeving gehanteerd:
a. de plas-drasoever is minimaal 2,00 meter breed;
b. de diepte van de plas-drasoever is 10 tot 40 centimeter onder het laagst vigerend peil;
c. het talud onder plas-drasoever is 1:2 of flauwer of afgewerkt met een beschoeiing; en
d. het talud boven de dras-oever is 1:3 of flauwer.
6.
Bij afwezigheid van een plas-drasoever wordt het gehele talud aangelegd met een helling van minimaal 1:3.
7.
Aanplant van vegetatie bestaat uit inheemse soorten.

Afdeling 2.5 Oppervlaktewater onttrekken en aanleg onttrekkingsvoorzieningen

Artikel 2.32 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam en het aanleggen of behouden van onttrekkingsvoorzieningen in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.33 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning water te onttrekken aan een oppervlaktewaterlichaam, als meer dan 300 m3 per uur wordt onttrokken.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een onttrekkingsvoorziening te plaatsen of te behouden in een oppervlaktewaterlichaam, als deze voorziening in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam binnen een duin- of strandgebied wordt geplaatst .
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning meer dan 450 m³ per uur water te lozen in een oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.34 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het onttrekken van oppervlaktewater aan een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.35 tot en met 2.37.
2.
Bij het aanleggen of behouden van een tijdelijke onttrekkingsvoorziening in een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.37 en 2.38.
3.
Bij het aanleggen of behouden van een permanent onttrekkingsvoorziening in een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.35, 2.36, 2.37 en 2.39.
4.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.33.

Artikel 2.35 Meldplicht
1.
Het is verboden oppervlaktewater vanaf 20 m3 per uur te onttrekken aan een oppervlaktewaterlichaam zonder dit tenminste 24 uur en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Het is verboden oppervlaktewater vanaf 60 m3 per uur te lozen zonder dit tenminste 24 uur en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
3.
Het is verboden een permanente onttrekkingsvoorziening te plaatsen in een oppervlaktewaterlichaam zonder dit tenminste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
4.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en de wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de constructie en de afmetingen van de onttrekkingsvergunning;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.36 Informatieplicht
Tenminste twee werkdagen voor het onttrekken van oppervlaktewater aan een oppervlaktewaterlichaam of het plaatsen van een permanente onttrekkingsvoorziening in een oppervlaktewaterlichaam worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.37 Algemene regels
1.
Er wordt zorg voor gedragen dat de activiteiten de watertoevoer niet ontoelaatbaar belemmeren.
2.
Taluds en bodem worden op doelmatige wijze beschermd tegen uitspoeling en inzakking.
3.

De onttrekking wordt direct beëindigd, als sprake is van een calamiteit als genoemd in artikel 1.13.

Artikel 2.38 Tijdelijke onttrekkingsvoorzieningen

1.
De voorziening wordt niet langer behouden dan voor het doel noodzakelijk is.
2.
Er wordt een voorziening gebruikt, die binnen 24 uur uit het oppervlaktewaterlichaam of bijbehorend beschermingszone kan zijn verwijderd.
3.
De voorziening die in de beschermingszone van het oppervlaktewaterlichaam is geplaatst, wordt verwijderd als dat noodzakelijk is voor beheer- en onderhoudswerkzaamheden.

Artikel 2.39 Permanente onttrekkingsvoorzieningen

1.
De voorziening wordt verzonken in het talud en buiten het profiel van het oppervlaktewaterlichaam aangelegd en principetekening 7 wordt hierbij gehanteerd.
2.
De voorziening wordt zodanig gefundeerd dat verzakken, met meer dan de natuurlijke maaivelddaling, wordt voorkomen.
3.
De voorziening wordt zodanig aangelegd dat de beschermingszone van het oppervlaktewaterlichaam vrij bereikbaar en vrij van obstakels blijft.
4.
Het ondergronds leidingwerk in de beschermingszone van het oppervlaktewaterlichaam wordt zodanig aangelegd, dat hieraan geen schade kan ontstaan tijdens onderhoudswerkzaamheden.
5.
Uitmondingen van drainageleidingen wordt voorzien van een taludgoot om uitspoeling van het talud te voorkomen en principetekening 8 wordt hierbij gehanteerd.

Artikel 2.40 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteiten

Dit artikel heeft zijn oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 2.40 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteiten
Bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a. het doel waarvoor het te onttrekken oppervlaktewater wordt gebruikt;
b. de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoekmeting van ieder onttrekkingspunt;
c. de capaciteit van de pomp in kubieke meter water per uur per onttrekkingspunt;
d. de hoeveelheid water in kubieke meter water per uur, etmaal, maand en jaar die ten hoogste wordt onttrokken;
e. de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit en de verwachte duur ervan; en
f. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van de onttrekking en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de gevolgen te voorkomen of te beperken.

Afdeling 2.6 Versneld afvoeren van hemelwater naar een oppervlaktewaterlichaam via nieuw verhard oppervlak

Artikel 2.41 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het versneld afvoeren van hemelwater van nieuw verhard oppervlak naar een oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.42 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning in stedelijk gebied hemelwater versneld af te voeren van een nieuw verhard oppervlak naar een oppervlaktewaterlichaam, als het totaal aan nieuw verhard oppervlak meer bedraagt dan 500 m2.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning in landelijk gebied hemelwater versneld af te voeren van een nieuw verhard oppervlak naar een oppervlaktewaterlichaam, als het totaal aan nieuw verhard oppervlak meer bedraagt dan 1500 m2.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning hemelwater af te voeren van een nieuw verhard oppervlak naar een oppervlaktewaterlichaam, als het nieuw verhard oppervlak een deeluitbreiding betreft van een groter planologisch geheel waarvoor reeds een vergunning is verleend of melding is gedaan op grond van deze verordening.

Afdeling 2.7 Erfverharding

Artikel 2.43 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen en het behouden van gesloten erfverharding in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.44 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een gesloten erfverharding aan te leggen en te behouden als deze wordt aangelegd in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een gesloten erfverharding aan te leggen en te behouden als deze wordt aangelegd in een duin- of strandgebied.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een gesloten erfverharding aan te leggen binnen de kernzone van een waterkering.

4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een gesloten erfverharding aan te leggen en te behouden in de beschermingszone van een waterkering, als deze:

a. wordt aangelegd op het dijktalud;
b. wordt aangelegd op een perceel zonder woonbestemming; of
c. een oppervlakte heeft van meer dan 500 m2.

Artikel 2.45 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het aanleggen en behouden van gesloten erfverharding wordt voldaan aan artikel 2.45.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.43.

Artikel 2.46 Algemene regels

1.
Voor de aanleg van de verharding en bijbehorende stellaag wordt niet dieper dan 0,30 m onder bestaand maaiveld ontgraven.

2.
De verharding wordt zodanig aangelegd dat:

a. de afstroming van het hemelwater niet richting de waterkering gaat;
b. de afwatering van de waterkering niet gehinderd wordt; en
c. geen vernatting optreedt ter plaatse van de teen van de waterkering.

3.
De beweide bodem wordt, direct nadat deze is aangevuld, als volgt ingezaaid:

a. type D1 graszaadmengsel;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

4.
De niet beweide bodem wordt, direct nadat deze is aangevuld, als volgt ingezaaid:
a. type D2 graszaadmengsel;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

5.
Wanneer op 1 oktober op de waterkering en de bijbehorende beschermingszones geen grasmat aanwezig is of de grasmat zich naar het oordeel van het waterschap in slechte staat bevindt, worden alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen, op aanzegging van het waterschap.

Afdeling 2.8 Kabels en leidingen

Artikel 2.47 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het leggen, wijzigen en behouden van kabels en leidingen in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.48 Specifieke zorgplicht
De specifieke zorgplicht, bedoeld in artikel 1.8, houdt in elk geval in dat:
a. beschadigingen en verzakkingen aan de waterstaatswerken, die optreden tijdens de werkzaamheden of binnen één jaar na het gereedkomen van de werkzaamheden, worden hersteld in oorspronkelijke constructie en toestand;
b. tijdig passende maatregelen worden genomen ter bescherming van de waterkering en het achterliggende land, als weer- en waterstandverwachtingen hiervoor aanleiding geven;
c. gedurende de activiteiten permanent voorzieningen op de locatie aanwezig blijven die in geval van calamiteiten gebruikt kunnen worden voor het beschermen van de waterkering;
d. de werkzaamheden de afwatering van de wegen over de bermen of taluds niet ontoelaatbaar belemmeren; en
e. het verkeer zo min mogelijk hinder van de werkzaamheden ondervindt.

Artikel 2.49 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen kabel en leiding algemeen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam te leggen, wijzigen of behouden, als deze:
in een sleuf parallel aan het oppervlaktewaterlichaam in de beschermingszone op een afstand van minder dan 0,50 meter vanaf de insteek wordt gelegd; of
een duiker onderlangs kruist.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam te leggen, wijzigen of behouden, als deze:
een hoofdwatergang of bijbehorend kunstwerk kruist; en
daarbij op een diepte van minder dan 1,50 meter onder de vaste bodem en het talud wordt gelegd.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam te leggen, wijzigen of behouden, als deze:
een oppervlaktewaterlichaam of bijbehorend kunstwerk kruist; en
daarbij op een diepte van minder dan 1,00 meter onder de vaste bodem en het talud wordt gelegd.

4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel, leiding of vrijvervalriolering in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden, als deze:
niet in open ontgraving wordt gelegd;
een kunstwerk kruist; of

in een duin- of strandgebied wordt gelegd.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel, leiding of een vrijvervalriolering in het beperkingengebied primaire waterkering te leggen, wijzigen of behouden, als deze in de periode tussen 1 oktober en 1 april wordt gelegd.

Artikel 2.50 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen kabel in waterkeringen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de waterkering, als de kabel in een mantelbuis wordt gelegd waarbij de mantelbuis:

a. buiten een zijweg of dijkafrit met gesloten verharding wordt aangelegd;
b. in het leggerprofiel wordt aangebracht; of
c. anders dan via een open ontgraving of persing wordt aangebracht.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de waterkering, als de kabel niet in een mantelbuis wordt gelegd, en:

a. buiten de wegberm van de binnenkruin of beschermingszone van de waterkering wordt aangelegd; of
b. in de wegberm van de binnenkruin of beschermingszone van de waterkering in het dijktalud wordt aangelegd.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden kruisend met de waterkering, als:

a. de kruising niet haaks op de waterkering ligt; of
b. de onderkant van de kabel onder de maatgevende hoogwaterstand of boven de kleilaag wordt aangebracht.

4.
Het eerste tot en met derde lid gelden niet, als de kabel:

a. niet is bestemd voor transport en distributie; en
b. de aansluiting op de laatste verbruiker betreft.

Artikel 2.51 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen drukleiding in waterkeringen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een drukleiding in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de waterkering, als de drukleiding in een mantelbuis wordt gelegd waarbij de mantelbuis:

a. buiten een zijweg of dijkafrit met een gesloten verharding wordt aangelegd;
b. in het leggerprofiel wordt aangebracht; of
c. anders dan via open ontgraving of persing wordt aangebracht.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een drukleiding in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de waterkering, als de drukleiding niet in een mantelbuis wordt gelegd, en:

a. buiten de wegberm van de binnenkruin of beschermingszone van de waterkering wordt aangelegd; of
b. onder de kleilaag en in de wegberm van de binnenkruin of beschermingszone van de waterkering in het dijktalud wordt aangelegd.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een drukleiding in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden kruisend met de waterkering, als:

a. de kruising niet haaks op de waterkering ligt; of

b. de onderkant van de leiding op minder dan 0,20 meter boven maatgevend hoogwater of boven de kleilaag wordt aangebracht;

4.

Het eerste tot en met derde lid gelden niet, als de drukleiding:

a. niet bestemd is voor transport en distributie;
b. de aansluiting op de laatste verbruiker betreft; en
c. een buitendiameter heeft van maximaal 110 mm.

Artikel 2.52 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen vrijvervalriolering in waterkeringen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een vrijvervalriolering in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de waterkering, als deze:

a. buiten de wegberm van de binnenkruin of beschermingszone van de waterkering wordt aangelegd;
b. in het dijktalud wordt aangelegd; of
c. anders dan via een open ontgraving wordt aangebracht.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een vrijvervalriolering in het beperkingengebied waterkering te leggen, wijzigen of behouden kruisend met de waterkering, als:

a. de kruising niet haaks op de waterkering ligt; of
b. de onderkant van de rioolleiding onder maatgevend hoogwater of boven kleilaag wordt aangebracht.

3.

Het eerste en tweede lid gelden niet, als de vrijvervalriolering een binnendiameter heeft van maximaal 315 mm.

Artikel 2.53 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het leggen, wijzigen of behouden van een kabel, leiding, vrijvervalriolering of drukleiding in het beperkingengebied waterkering wordt voldaan aan de artikelen 2.47, 2.53, 2.54, 2.55 en 2.57.

2.

Bij het leggen, wijzigen of behouden van een kabel of leiding in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.47, en 2.53 tot en met 2.56.

3.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in de artikelen 2.48 tot en met 2.51.

Artikel 2.54 Meldplicht

1.

Het is verboden een kabel of leiding te leggen of te wijzigen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteit en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
1. de afmetingen van de activiteit ten opzichte van het waterstaatswerk;
2. bestaand en nieuw tracé;
3. type kabel of leiding;
4. materiaalkeuze en toe te passen bijbehorende voorzieningen;
5. een legenda; en
6. een noordpijl.

Artikel 2.55 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen of wijzigen van een kabel of leiding worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.56 Algemene regels
1.
De leiding wordt ontworpen, aangelegd en beheerd conform de geldende NEN-normen.
2.
De kabel of leidingwerkzaamheden worden uitgevoerd zonder onderbreking waarbij alle aanwijzingen door of namens het waterschap onmiddellijk worden opgevolgd.
3.
Er wordt ervoor gezorgd dat na de voltooiing van de uitvoering van de werkzaamheden alle achtergebleven materialen, bagger, losse grond, gereedschappen, werktuigen en tijdelijke voorzieningen zijn verwijderd.
4.
Een nieuwe kabel of leiding die wordt gelegd op een bestaand tracé, wordt zoveel mogelijk gelegd in de sleuf van de oude of bestaande kabel of leiding.
5.
Ter bepaling van de exacte ligging van bestaande kabels of leidingen mag een proefsleuf gegraven worden met maximale afmetingen van 0,50 meter breed, 2,00 meter lang en 1,20 meter diep.
6.
Er wordt laagsgewijs ontgraven waarbij verschillende grondsoorten gescheiden worden.
7.
Alle ontgravingen met uitkomende grond worden gedicht, zo nodig aangevuld met gelijkwaardige grond, die in lagen van maximaal 0,20 meter mechanisch vast moet worden aangedrukt. Voor de grond ter plaatse wordt zoveel mogelijk dezelfde samenstelling, opbouw en draagkracht verkregen als voor aanvang van het graafwerk het geval was.
8.
De oorspronkelijke maaiveldbekleding wordt aangebracht op de gedichte sleuf.
9.
Wanneer op 1 oktober op de waterkering en haar bijbehorende beschermingszones geen grasmat aanwezig is, of de grasmat zich naar het oordeel van het waterschap in slechte staat bevindt, worden op aanzegging van het waterschap, alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen.
10.
Bestaande kabels en leidingen die buiten gebruik worden of zijn gesteld, worden volledig verwijderd en gevoerd uit het waterstaatswerk conform afdeling 2.16 'Verwijderen objecten', voor zover de diepteligging van het niet groter is dan 1,20 meter onder maaiveld of de vaste bodem.

Artikel 2.57 Algemene regels oppervlaktewaterlichamen
1.
Er wordt een zo groot mogelijke afstand gehouden tussen de insteek van het oppervlaktewaterlichaam en de ontgraving.
2.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt afgewerkt conform oorspronkelijk talud en deze wordt beschermd op doelmatige wijze tegen uitspoeling en inzakking.
3.
Er wordt zorg voor gedragen dat de activiteiten de watertoevoer van het oppervlaktewaterlichaam niet ontoelaatbaar belemmeren.
4.
De werkzaamheden in de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam worden zodanig uitgevoerd dat de stabiliteit van taluds niet nadelig worden beïnvloed.
5.

De duikerbuizen worden niet beschadigd als de kabel of leiding via een dam met duiker een oppervlaktewaterlichaam kruist.

Artikel 2.58 Algemene regels waterkeringen

1.
In het geval van een primaire waterkering, wordt niet tussen 1 oktober en 1 april daaropvolgend een leiding of kabel aangelegd.

2.
In het geval van een regionale waterkering, wordt niet tussen 1 oktober en 1 april daaropvolgend een leiding of kabel aangelegd zonder de volgende verzwaarde eisen:

a. de activiteiten mogen tijdens het stormseizoen maximaal één week duren; en
b. gedurende de activiteiten blijven permanent voorzieningen op locatie aanwezig die in geval van calamiteiten gebruikt kunnen worden voor het beschermen van de waterkering.

3.
Het tracé van de leiding of kabel heeft een maximale lengte van 200 meter.

4.
Drukleidingen worden minimaal uitgevoerd in PE100 SDR11.

5.
Een sleuf wordt niet dieper en breder gegraven dan strikt noodzakelijk is, met een maximum van 1,00 meter diep en 0,50 meter breed.

6.
Een mantelbuis wordt aangebracht die voldoet aan de volgende voorwaarden:

a. de lengte van de mantelbuis bedraagt niet langer dan 0,5m van de uitweg aan beide zijden;
b. de mantelbuis heeft geen grotere diameter dan voor het doel noodzakelijk tot een maximale buitendiameter van 125 mm;
c. onder bestaande verhardingen kan de mantelbuis in de gebruiksfase optredende uitwendige belastingen opvangen zonder dat er vervormingen aan de mantelbuis optreden;
d. via een persing mogen alleen stalen mantelbuizen worden aangebracht; en
e. een mantelbuis wordt waterdicht afgedicht met een corrosiewerende viscoelastische dichtingsmassa of een CSD plug.

7.
Het aantal lassen in de leiding of kabel wordt tot het absolute minimum beperkt.

8.
Drukleidingen worden gekoppeld door middel van spiegellassen of elektrolasmoffen.

9.
Een drukleiding wordt voorzien van afsluiters conform de geldende NEN-normen als de leiding een waterkering kruist. Deze afsluiters moeten te allen tijde bereikbaar en bedienbaar zijn.

10.
Er mogen geen holle ruimtes ontstaan ten gevolge van de ondergrondse werken.

Afdeling 2.9 Dammen met duiker

Artikel 2.59 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen, verlengen, vervangen en behouden van dammen met duikers in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.60 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als dit plaatsvindt in een secundaire watergang met een breedte op de waterlijn groter dan 2,50 meter.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als deze activiteiten in duin- of strandgebied worden uitgevoerd.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als deze activiteiten in een oppervlaktewaterlichaam worden uitgevoerd op een kleinere afstand dan 10 meter van een bestaand ondersteunend kunstwerk.

4.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden in landelijk gebied, als de duiker niet een minimale inwendige diameter heeft van 0,50 meter.

5.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden in stedelijk gebied, als de duiker niet een minimale inwendige diameter heeft van 0,60 meter.

6.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als deze knikpunten of bochten heeft.

7.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als deze niet bedoeld is als de eerste perceelontsluiting.

8.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als de duiker niet wordt uitgevoerd als betonbuis of een gelijkwaardig materiaal, bijvoorbeeld geen staal of pvc.

9.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een dam met duiker aan te leggen, te verlengen, te vervangen en te behouden, als de duiker niet voldoet aan de volgende maatvoering:

a. de maximale totale duikerlengte bij particulier gebruik is 10,00 meter;
b. de maximale totale duikerlengte bij bedrijfsmatig gebruik is 12,00 meter;
c. de hoeveelheid lucht in de duiker ten opzichte van hoogst vigerend peil in een droge sloot is 2/3;
d. hoeveelheid lucht in de duiker ten opzichte van hoogst vigerend peil in een watervoerende sloot is 1/3; of
e. de duiker steekt buiten de dam maximaal 0,10 meter uit.

Artikel 2.61 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het aanleggen, verlengen, vervangen en behouden van een dam met duiker wordt voldaan aan de artikelen 2.61 tot en met 2.63.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.59.

Artikel 2.62 Meldplicht

1.

Het is verboden een dam met duiker aan te leggen, te verlengen of te vervangen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteit en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. de diameter en de materiaalkeuze van de duiker;
    3. een legenda; en
    4. een noordpijl.

Artikel 2.63 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen, verlengen of vervangen van een dam met duiker worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.64 Algemene regels
1.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt, als dat nodig is, niet eerder afgedamd dan na overleg met de toezichthouder van het waterschap.
2.
Slib op locatie van de aan te leggen dam met duiker wordt verwijderd.
3.
De duiker wordt in het midden van het oppervlaktewaterlichaam aangelegd.
4.
Verbindingen tussen duikerelementen worden van een waterdichte afdichting voorzien.
5.
Het talud van de dam met duiker wordt op doelmatige wijze tegen uitspoeling beschermd.
6.
De duiker wordt dusdanig gefundeerd dat verzakken van deze duiker, met meer dan natuurlijke maaivelddaling, wordt voorkomen.
7.
Bij vervanging van een duiker wordt de oude duiker volledig verwijderd.
8.
Een bestaande duiker wordt met hetzelfde materiaal duikerbuis verlengd.
9.
Als uiteinden van de duiker worden voorzien van frontmuren worden deze op een fundering geplaatst.
10.
De frontmuren van de duiker worden onderling verankerd.
11.
Voor de uitvoering van een dam met duiker wordt principetekening 5 gehanteerd.
12.
Als de dam met duiker fungeert als eerste perceelontsluiting naar een weg in beheer bij het waterschap, wordt aan afdeling 4.3 voldaan.

Afdeling 2.10 Graven

Artikel 2.65 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het graven, verbreden en behouden van een oppervlaktewaterlichaam in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.66 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te graven, te verbreden of te behouden, als dit plaatsvindt in een beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te verbreden of te behouden, tenzij dit plaatsvindt in een secundaire watergang.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te graven of te behouden, als door het graven:

a. een verbinding ontstaat tussen verschillende peilgebieden;
b. een nieuw doodlopend oppervlaktewaterlichaam wordt gecreëerd; en
c. het oppervlaktewaterlichaam niet in verbinding staat met het watersysteem.

Artikel 2.67 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het graven, verbreden en behouden van een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan artikelen 2.67 tot en met 2.69.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.65.

Artikel 2.68 Meldplicht

1.

Het is verboden een oppervlaktewaterlichaam te graven of verbreden zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk is aangegeven:
    1. afmetingen van het te graven of verbreden oppervlaktewaterlichaam en eventuele dammen met duikers;
    2. diameter en materiaalkeuze van de duiker;
    3. een legenda; en
    4. een noordpijl.

Artikel 2.69 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het graven of verbreden van een oppervlaktewaterlichaam worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.70 Algemene regels

1.

Taluds van het nieuw te graven of verbreden oppervlaktewaterlichaam en het bestaand oppervlaktewaterlichaam worden vloeiend op elkaar aangesloten.

2.

Bij een nieuw te graven oppervlaktewaterlichaam worden taluds aangebracht met een helling niet steiler dan 2:3.

3.

Bij verbreding van een oppervlaktewaterlichaam wordt minimaal de bestaande taludhelling of flauwer gehandhaafd.

4.

Taluds worden op doelmatige wijze tegen uitspoeling en inzakking beschermd.

5.

Als het nieuw te graven oppervlaktewaterlichaam wordt aangesloten op een oppervlaktewaterlichaam in onderhoud bij het waterschap wordt in de beschermingszone van een aangrenzend oppervlaktewaterlichaam een dam met duiker geplaatst met een bovenbreedte van minimaal 5,00 m en wordt voldaan aan de afdeling 2.9 ‘Dammen met duiker’.

6.

Bij verbreding van een oppervlaktewaterlichaam wordt het bestaande oppervlaktewaterlichaam met ten minste 0,20 m op de waterlijn verbreed.

7.

Bij een nieuw te graven oppervlaktewaterlichaam wordt de maatvoering van tabel 2.122.7 'Maatvoering bij nieuw oppervlaktewaterlichaam' aangehouden:

Tabel 2.122.7 Maatvoering bij nieuw oppervlaktewaterlichaam

Waterbreedte	**Minimale bodembreedte**	**Minimale waterdiepte ten opzichte van laagst vigerend peil**

Tot 4,00 m	0,50 m	0,50 m
Vanaf 4,00 m	1,00 m	1,00 m

Artikel 2.71 Maatwerkvoorschrift
Met een maatwerkvoorschrift kan artikel 2.69 worden verruimd.

Artikel 2.72 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit waterbodem

Deze artikelen hebben hun oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 2.72 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit waterbodem
Bij een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een beperkingengebiedactiviteit met betrekking tot een waterstaatswerk die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, worden, als de activiteit betrekking heeft op werkzaamheden waarbij een waterbodem geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd, in aanvulling op artikel 1.X de volgende gegevens en bescheiden

Afdeling 2.11 Dempen

Artikel 2.73 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het dempen van oppervlaktewaterlichamen in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.74 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als dit plaatsvindt in een beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als het een primaire watergang betreft of een secundaire watergang met een waterbreedte van meer dan 4,50 meter.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als het:
a. een oppervlaktewaterlichaam met een natuurvriendelijke oever in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam; of
b. een oppervlaktewaterlichaam met specifieke doeleinden betreft.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als het wateroppervlak van de demping niet ten minste gelijkwaardig wordt gecompenseerd, waarbij:
a. een bestaande secundaire watergang wordt verbreed met ten minste 0,20 meter op de waterlijn of het graven van een nieuwe secundaire watergang; en
b. deze compensatie binnen hetzelfde peilgebied plaatsvindt.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als:
a. door de demping het oppervlaktewaterlichaam wordt afgesloten van het watersysteem;
b. door de demping de doorstroming ontoelaatbaar wordt belemmerd;
c. door de demping een nieuw doodlopend oppervlaktewaterlichaam wordt gecreëerd; of
d. de demping wordt aangelegd op minder dan 10,00 meter afstand van een ondersteunend kunstwerk.

Artikel 2.75 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen bij duikers algemeen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen, als bij aanleg van een duiker in het oppervlaktewaterlichaam:

a. de duiker wordt aangelegd met knikpunten of bochten; of
b. de duiker niet wordt uitgevoerd als betonbuis of een gelijkwaardig materiaal, geen staal of pvc.

Artikel 2.76 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen bij duikers landelijk en stedelijk gebied

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen in landelijk gebied, als bij aanleg van een duiker in het oppervlaktewaterlichaam niet wordt voldaan aan de maximale duikerlengte, minimale diameter van de duiker en de compensatie van water in tabel 2.72.1.

Tabel 2.72.1 Afmetingen duikers landelijk gebied

Waterbreedte	Maximale duikerlengte	Minimale diameter van de duiker	Nieuw water als compensatie
Tot 2,50 m	12 m	0,50 m	Tot 30 m²
2,50 tot 3,00 m	12 m	0,80 m	30 tot 36 m²
3,00 tot 3,50 m	12 m	1,00 m	36 tot 42 m²
3,50 tot en met 4,50 m	12 m	1,25 m	42 tot 54 m²

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een oppervlaktewaterlichaam te dempen in stedelijk gebied, als bij aanleg van een duiker in het oppervlaktewaterlichaam niet wordt voldaan aan de maximale duikerlengte, minimale diameter van de duiker en de compensatie van water in tabel 2.72.2.

Tabel 2.72.2 Afmetingen duikers stedelijk gebied

Waterbreedte	Maximale duikerlengte	Minimale diameter van de duiker	Nieuw water als compensatie
Tot 2,50 m	12 m	0,60 m	Tot 30 m²
2,50 tot 3,00 m	12 m	0,90 m	30 tot 36 m²
3,00 tot 3,50 m	12 m	1,00 m	36 tot 42 m²
3,50 tot 4,50 m	12 m	1,25 m	42 tot 54 m²

Artikel 2.77 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het dempen van een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.76 tot en met 2.78.

2.

Als bij het dempen van een oppervlaktewaterlichaam een duiker wordt aangelegd wordt voldaan aan de artikelen 2.76, 2.77 en 2.79.

3.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in de artikelen 2.72 tot en met 2.74.

Artikel 2.78 Meldplicht

1.

Het is verboden een oppervlaktewaterlichaam te dempen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van het te dempen oppervlaktewaterlichaam en de te realiseren compensatie;
    2. de diameter en materiaalkeuze van de eventuele duiker;
    3. een legenda; en
    4. een noordpijl.

Artikel 2.79 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen van een natuurlijke oever worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.80 Algemene regels

1.

Het talud van het gedempte oppervlaktewaterlichaam wordt op doelmatige wijze beschermd tegen uitspoeling en inzakking.

2.

Het nieuwe water dat wordt gegraven als compensatie wordt vooraf aan of gelijktijdig met de demping uitgevoerd.

3.

Er wordt zorg voor gedragen dat taluds van het nieuw te graven of verbreden oppervlaktewaterlichaam en het bestaande oppervlaktewaterlichaam vloeiend op elkaar aansluiten en een helling hebben niet steiler dan 2:3.

4.

De compensatie wordt volgens de voorschriften in afdeling 2.10 uitgevoerd.

Artikel 2.81 Algemene regels dempen oppervlaktewaterlichaam en aanleggen duiker

1.

De duiker wordt dusdanig gefundeerd dat verzakken, met meer dan de natuurlijke maaivelddaling, van deze duiker wordt voorkomen.

2.

De duiker wordt in het midden van het oppervlaktewaterlichaam aangelegd.

3.

Verbindingen tussen duikerelementen worden van een waterdichte afdichting voorzien.

4.

De duiker moet zijn vervaardigd van beton, of een buis van gelijkwaardig materiaal toe, geen staal of pvc.

5.

Als uiteinden van de duiker worden voorzien van frontmuren worden deze op een fundering geplaatst.

6.

De frontmuren van de duiker worden onderling verankerd.

7.

Voor de uitvoering wordt principetekening 5 gehanteerd.

Afdeling 2.12 Bomen

Artikel 2.82 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aanplanten en behouden van bomen in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.83 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een boom aan te planten en te behouden in de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam, als deze wordt aangeplant in een primaire watergang en het beperkingengebied waterkering.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een boom aan te planten en te behouden, als het geen knotbomen betreffen.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een boom aan te planten en te behouden in de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam, als deze in volgroeide vorm ten opzichte van het oppervlaktewaterlichaam niet voldoet aan de volgende maatvoering:
a. een stamhoogte van minimaal 2,00 meter;
b. een afstand van stam tot de insteek van 0,50 meter tot 1,00 meter; en
c. een afstand tot andere bomen of objecten van minimaal 10,00 meter.

Artikel 2.84 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het aanplanten of behouden van een boom wordt voldaan aan de artikelen 2.83 tot en met 2.85.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.81.

Artikel 2.85 Meldplicht
1.
Het is verboden een boom aan te planten zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit, waaronder afstand van de boom tot de insteek en bomen of andere objecten;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.86 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het aanplanten van een boom worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.87 Algemene regels
1.
Dode, zieke of beschadigde bomen en wortelresten worden verwijderd conform afdeling 2.16 'Verwijderen objecten'.
2.
De afmetingen van het oppervlaktewaterlichaam, zoals vastgelegd in de legger, worden niet gewijzigd.
3.

De knotbomen worden onderhouden en gesnoeid, zodat er geen takken afhangen binnen 5,00 meter boven maaiveld.

Afdeling 2.13 Hekwerken, schuttingen en veekerende afrasteringen

Artikel 2.88 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het plaatsen en behouden van hekwerken, schuttingen en veekerende afrasteringen in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.89 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen veekerende afrasteringen waterkeringen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden, als die in het beperkingenbied oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering wordt geplaatst.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden, als die in een duin- of strandgebied wordt geplaatst.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied waterkering, als die:
a. hoger is dan 1,20 meter; of
b. lager is dan 1,20 meter, maar hoger is dan voor het doel toereikend is.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied waterkering, als de palen een diepte van meer dan 0,60 meter onder maaiveld bereiken.

Artikel 2.90 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen hekwerken en schuttingen waterkeringen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in de beschermingszone van een waterkering, als het niet op woonpercelen wordt geplaatst.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden, als het in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering wordt geplaatst.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in een duin- of strandgebied.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied waterkering, als het een hoogte heeft van meer dan 2,00 meter.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied waterkering, als de palen een diepte van meer dan 1,00 meter onder maaiveld bereiken.
6.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied waterkering, als de poeren een diepte van meer dan 0,60 meter onder maaiveld bereiken.

Artikel 2.91 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen veekerende afrasteringen oppervlaktewaterlichamen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden, als die niet haaks op en langs in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam wordt geplaatst.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam, als die:

a. hoger is dan 1,35 meter; of
b. lager is dan 1,35 meter, maar hoger is dan voor het doel toereikend is.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam, als die niet minimaal op 0,50 meter en maximaal 1,00 meter vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam wordt aangelegd.

Artikel 2.92 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen hekwerken en schuttingen oppervlaktewaterlichamen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam, als het niet tussen woonpercelen wordt geplaatst.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een hekwerk of schutting te plaatsen of te behouden in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam, als het niet op minimaal 0,50 meter en maximaal 1,00 meter vanaf de insteek van het oppervlaktewaterlichaam wordt aangelegd.

Artikel 2.93 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het plaatsen of behouden van een hekwerk, schutting of veekerende afrastering bij een waterkering wordt voldaan aan de artikelen 2.92, 2.93 en 2.94.

2.

Bij het plaatsen of behouden van een hekwerk, schutting of veekerende afrastering bij een oppervlaktewaterlichaam wordt voldaan aan de artikelen 2.92, 2.93 en 2.95.

3.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.87 tot en met 2.90.

Artikel 2.94 Meldplicht

1.

Het is verboden een hekwerk, schutting of veekerende afrastering te plaatsen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit (inclusief fundering);
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.95 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen van een hekwerk, schutting of veekerende afrastering worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.96 Algemene regels hekwerken, schuttingen of veekerende afrasteringen waterkeringen

1.
De constructie wordt in goede staat onderhouden.

2.
Onderhoudspaden gelegen op en langs een waterkering worden toegankelijk gehouden voor inspectie en onderhoud door middel van een 4,00 meter brede poort.

3.
Er wordt voor gezorgd dat eventuele poorten te allen tijde door de toezichthouder te openen zijn.

4.
Er wordt voor gezorgd dat de draden van een afrastering over onderhoudspaden of onderhoudsstroken, gemakkelijk met de hand verwijderd kunnen worden en zijn voorzien van geïsoleerde handgrepen.

5.
De palen van de afrastering worden geslagen of gedrukt in de grond.

Artikel 2.97 Algemene regels hekwerken, schuttingen of veekerende afrasteringen oppervlaktewaterlichamen

1.
De constructie wordt in een goede staat van onderhoud gehouden.

2.
De afrastering wordt parallel aan het water geplaatst.

3.
De afrastering is niet hoger dan 1,35 meter boven maaiveld.

4.
De constructie wordt zodanig aangelegd dat deze eenvoudig te verwijderen is.

5.
Onderhoudspaden gelegen langs een oppervlaktewaterlichaam (in onderhoud bij het waterschap) worden toegankelijk gehouden voor inspectie en onderhoud door middel van een 4,00 meter brede poort.

6.
Er wordt voor gezorgd dat het waterschap te allen tijde een veilige toegang heeft tot het onderhoudspad.

Afdeling 2.14 Anti-worteldoek

Artikel 2.98 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het aanleggen en behouden van anti-worteldoeken in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.99 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een anti-worteldoek aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangebracht in de kernzone van een waterkering.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning anti-worteldoek aan te leggen of te behouden in een oppervlaktewaterlichaam, tenzij het anti-worteldoek wordt aangelegd of behouden op het droge talud van een oppervlaktewaterlichaam dat grenst aan een bedrijfsperceel in stedelijk gebied of een particuliere tuin.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een anti-worteldoek aan te leggen of te behouden als deze wordt aangebracht binnen een natuurvriendelijke oever die is aangelegd door het waterschap gelegen in een beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

4.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een anti-worteldoek aan te leggen of te behouden, als deze wordt aangebracht op het talud van een vaarweg.

Artikel 2.100 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het aanleggen of behouden van een anti-worteldoek wordt voldaan aan artikel 2.99.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.97.

Artikel 2.101 Algemene regels

1.

Het anti-worteldoek wordt zodanig vastgezet dat voorkomen wordt dat deze in het oppervlaktewaterlichaam terecht komt of kan opwaaien.

2.

Als een beschoeiing wordt geplaatst in het talud, dan wordt het anti-worteldoek daarachter vastgezet.

Artikel 2.102 Beoordelingsregel

De vergunning, bedoeld in artikel 2.97, derde lid, wordt alleen verleend als de natuurwaarden niet worden aangetast.

Afdeling 2.15 Tijdelijke en eenvoudig demontabele objecten

Artikel 2.103 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het plaatsen en behouden van tijdelijke of eenvoudig demontabele objecten in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.104 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een tijdelijk of eenvoudig demontabel object te plaatsen of te behouden in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een tijdelijk of eenvoudig demontabel object te plaatsen of te behouden in een duin- of strandgebied.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een tijdelijk object te plaatsen of te behouden in het beperkingengebied waterkering, als deze:

a. een fundering heeft;
b. niet op bestaand maaiveld wordt geplaatst; of
c. op een dijktalud wordt geplaatst.

4.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een eenvoudig demontabel object te plaatsen of te behouden in de kernzone van een waterkering.

5.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een eenvoudig demontabel object te plaatsen of te behouden als:

a. grondroeringen plaatsvinden dieper dan 0,30 meter onder het maaiveld; of
b. gestorte fundering wordt toegepast.

Artikel 2.105 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het plaatsen van een tijdelijk of eenvoudig demontabel object wordt voldaan aan de artikelen 2.106 tot en met 2.108.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.104.

Artikel 2.106 Meldplicht

1.

Het is verboden een tijdelijk of eenvoudig demontabel object te plaatsen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit (inclusief eventuele fundering);
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.107 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het plaatsen van een tijdelijk of eenvoudig demontabel object worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.108 Algemene regels

1.

Met uitzondering van de fundering, wordt het object bij het plaatsen niet ingegraven.

2.

Verlaging of verhoging van het huidige maaiveld, anders dan de natuurlijke achtergrondzettingen ter plaatse, wordt voorkomen.

3.

Er wordt een stellaag aangebracht die qua gewicht niet minder is dan dat van de verwijderde bovenlaag.

4.

De doorgaande onderhoudsroutes worden vrijgehouden van objecten.

5.

Wanneer op 1 oktober op de waterkering en de bijbehorende beschermingszones geen grasmat aanwezig is of de grasmat zich naar het oordeel van het waterschap in slechte staat bevindt, worden op aanzegging van het waterschap alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen.

6.

Het verwijderen van het object gebeurt volgens de regels in afdeling 2.16.

Afdeling 2.16 Verwijderen objecten

Artikel 2.109 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het verwijderen van objecten in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.110 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een object in het, beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam te verwijderen, als het:

a. niet gelegen is op een perceel waarvan initiatiefnemer rechthebbende is;
b. onderdeel uitmaakt van een onderhoudsroute;
c. een peilscheidende, waterkerende of peilregulerende functie heeft; of
d. gelegen is in een vaarweg.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een object in het beperkingengebied waterkering te verwijderen, als het:

a. niet gelegen is op een perceel waarvan initiatiefnemer rechthebbende is;
b. gelegen is in een duin- of strandgebied;
c. een grond- of waterkerende functie heeft;
d. een kabel of leiding betreft die dieper ligt dan 1,20 meter beneden maaiveld;
e. een oppervlakte heeft van meer dan 15 m^2 in of op de waterkering, niet zijnde kabels en leidingen;
f. in de waterkering dieper dan 0,60 meter beneden maaiveld is gefundeerd; of
g. in de beschermingszone van een waterkering dieper dan 1,00 meter beneden maaiveld is gefundeerd.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding gelegen onder een weg in de kernzone van een waterkering te verwijderen, als het:

a. niet gelegen is op een perceel waarvan initiatiefnemer rechthebbende is;
b. gelegen is in een duin- of strandgebied;
c. dieper ligt dan 1,20 meter onder maaiveld of de vaste bodem; of
d. de weg niet haaks kruist.

Artikel 2.111 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het verwijderen van objecten wordt voldaan aan de artikelen 2.110 tot en met 2.113.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.108.

Artikel 2.112 Meldplicht

1.
Het is verboden een object te verwijderen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.
Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit (inclusief fundering) ten opzichte van het waterstaatswerk of de weg;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.113 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het verwijderen van een object worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.114 Algemene regels oppervlaktewaterlichaam

1.
Het object wordt volledig verwijderd uit het oppervlaktewaterlichaam of bijbehorende beschermingszone, inclusief bijbehorende werken.

2.
Er wordt zorg voor gedragen dat de activiteiten de watertoevoer niet ontoelaatbaar belemmeren.

3.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt na verwijdering van het object teruggebracht op de afmetingen conform het naastgelegen profiel.

4.
Vrijgekomen kabels en leidingen worden conform afdeling 2.8 'Kabels en leidingen' verlegd.
5.
Taluds worden op doelmatige wijze tegen uitspoeling en inzakking beschermd.
6.
Het oppervlaktewaterlichaam wordt niet eerder afgedamd na overleg met de toezichthouder van het waterschap.
7.
Bestaande kabels of leidingen, die uit gebruik zijn of worden genomen, worden volledig verwijderd.

Artikel 2.115 Algemene regels waterkering
1.
Het object wordt niet uit de primaire waterkering verwijderd in de periode tussen 1 oktober en 1 april.
2.
Het object wordt in open ontgraving verwijderd.
3.
De activiteiten worden aaneengesloten uitgevoerd en de uitvoeringsduur wordt zo kort mogelijk gehouden.
4.
Alle ontgravingen worden met de uitkomende grond gedicht, zo nodig aangevuld met gelijkwaardige grond, die in lagen van maximaal 0,20 meter mechanisch vast moet worden aangedrukt. De grond krijgt zoveel mogelijk de dezelfde samenstelling, opbouw en draagkracht als voor aanvang van het graafwerk het geval was.
5.
Bij het verwijderen van het object wordt de afwatering van de waterkering en het omliggende terrein niet gehinderd.
6.
Het object wordt volledig verwijderd uit de waterkering of bijbehorende beschermingszone, inclusief bijbehorende werken.
7.
Funderingspalen van bouwwerken worden verwijderd tot 1,00 m onder maaiveld.
8.
Na verwijdering van het object wordt het maaiveld of dijktalud direct hersteld, waarbij een minimale kleilaag van 1,00 meter gehandhaafd blijft of wordt aangebracht. De aangebrachte klei heeft een erosiebestendigheid categorie 1 of 2.
9.
De grond wordt niet meer dan nodig is vergraven.
10.
Bij het rooien van beplanting worden de boomstronken en wortels verwijderd uit de bodem tot een maximale diepte van 1,00 meter onder maaiveld.
11.
Gerooide bomen, takken, wortels en andere boom- of struikresten worden afgevoerd
12.
Het te herstellen talud wordt aangesloten overeenkomend aan de aangrenzende taluds.
13.
De beweide bodem wordt, direct nadat deze is aangevuld, als volgt ingezaaid:

a. type D1 graszaadmengsel;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

14.
De niet beweide bodem wordt, direct nadat deze is aangevuld, als volgt ingezaaid:
a. type D2 graszaadmengsel;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

15.
Wanneer op 1 oktober de primaire waterkering en de bijbehorende beschermingszones geen grasmat aanwezig is of de grasmat zich naar het oordeel van het waterschap in slechte staat bevindt, worden alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen, op aanzegging van het waterschap.

Afdeling 2.17 Bodemonderzoek

Artikel 2.116 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het uitvoeren van bodemonderzoek in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.117 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek uit te voeren, als het handmatig of mechanisch onderzoek betreft dat niet bestaat uit:
a. sonderingen;
b. handboringen met een maximale diameter van 0,15 meter; of
c. het aanbrengen van peilbuizen.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek in de kernzone van een waterkering en de beschermingszone buitendijks van een waterkering uit te voeren, als het handmatig en mechanisch onderzoek betreft dat plaatsvindt in de periode tussen 1 oktober en 1 april.

3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek in een beschermingszone binnendijks van een waterkering uit te voeren, als het handmatig onderzoek betreft dat niet tijdens de periode tussen 1 oktober en 1 april plaatsvindt.

4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek uit te voeren, als het onderzoek naar freatisch grondwater betreft en de peilbuizen dieper reiken dan 6,00 meter onder het maaiveld.

5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek uit te voeren, als het peilbuizen betreft die in de wegverharding worden aangebracht.

6.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een bodemonderzoek uit te voeren, als het onderzoek betreft dat plaatsvindt in een duin- of strandgebied.

Artikel 2.118 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het uitvoeren van een bodemonderzoek wordt voldaan aan de artikelen 2.117 tot en met 2.119.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 2.115.

Artikel 2.119 Meldplicht
1.

Het is verboden een bodemonderzoek uit te voeren zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de diepte van de peilbuizen ten opzichte van de gemiddelde laagste freatische grondwaterstand;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 2.120 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het uitvoeren van een bodemonderzoek worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 2.121 Algemene regels

1.

Sonderingen of boringen worden afzonderlijk uitgevoerd op ten minste 8,00 meter afstand van elkaar.

2.

Niet meer in gebruik zijnde peilbuizen worden verwijderd.

3.

Gaten die zijn ontstaan door de activiteiten worden afdoende gedicht met zwelklei of bentoniet.

4.

Gaten in wegen die zijn ontstaan door de activiteiten, worden gedicht met materiaal gelijk aan de wegverharding.

5.

Peilbuizen worden afgewerkt op maaiveldniveau met een straatpot of worden gemarkeerd en beschermd op zodanige wijze dat deze duidelijk zichtbaar zijn en dat beschadigingen tijdens onderhoudswerkzaamheden uitgesloten zijn.

6.

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de graszoden uitgestoken en worden deze na uitvoering van de werkzaamheden teruggeplaatst.

7.

Peilbuizen worden handmatig in de waterkering en bijbehorende beschermingszone aangebracht zonder gebruik van een spuitlans.

8.

Het werkterrein wordt direct na de voltooiing van de activiteiten in een nette staat en in gelijke gesteldheid teruggebracht.

9.

Wanneer op 1 oktober op de waterkering en de bijbehorende beschermingszones geen grasmat aanwezig is of de grasmat zich naar het oordeel van het waterschap in slechte staat bevindt, worden op aanzegging van het waterschap alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen.

Afdeling 2.18 Werken plaatsen

Artikel 2.122 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het plaatsen, wijzigen, vervangen, verwijderen of behouden van werken in het beperkingengebied waterstaatswerk.

Artikel 2.123 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning in het profiel van vrije ruimte van een waterstaatswerk werken te plaatsen, wijzigen, vervangen, verwijderen of te behouden.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning in de beschermingszone en buitenbeschermingszone van een waterstaatswerk:

a. explosiegevaarlijk materiaal of explosiegevaarlijke inrichtingen te hebben; of
b. leidingen, tanks of andere werken met een overdruk van 10 bar te plaatsen of te hebben.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning binnen een strook van 250 meter, horizontaal gemeten vanaf de kernzonegrens van de primaire waterkering, een windturbine te plaatsen, wijzigen, vervangen, verwijderen of te behouden.

Afdeling 2.19 Overige activiteiten bij waterstaatswerken

Paragraaf 2.19.1 Algemeen

Artikel 2.124 Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op alle activiteiten in het beperkingengebied waterstaatswerk, als de andere paragrafen in dit hoofdstuk daarop niet van toepassing zijn.

Artikel 2.125 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning:

a. werkzaamheden te verrichten; of
b. vaste substanties of voorwerpen te leggen, laten staan, vervangen of verwijderen.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een waterstaatswerk te vervangen, verwijderen, wijzigen of aan te leggen.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning in de beschermingszone en buitenbeschermingszone van een waterstaatswerk:

a. boringen te verrichten voor het exploiteren of winnen van gas-, vloei- of delfstoffen; of
b. een afgraving of seismisch onderzoek te verrichten.

Paragraaf 2.19.2 Gras en eenjarige gewassen

Artikel 2.126 Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op het aanbrengen en behouden van gras of eenjarige gewassen in de beschermingszone van een waterstaatswerk.

Artikel 2.127 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning gras of eenjarige gewassen aan te brengen of te behouden, als het betreffende perceel geen agrarische bestemming heeft.

Paragraaf 2.19.3 Recreatief varen

Artikel 2.128 Toepassingsbereik

Deze paragraaf is van toepassing op het recreatief gebruik van objecten in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.129 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning objecten recreatief te gebruiken in een oppervlaktewaterlichaam, als:

a. het oppervlaktewaterlichaam geen recreatieve hoofdfunctie heeft;

b. gebruik wordt gemaakt van gemotoriseerde vaartuigen met een verbrandingsmotor of elektromotor; of
c. gebruik wordt gemaakt van vaartuigen met een zeil.

Paragraaf 2.19.4 Vissen

Artikel 2.130 Toepassingsbereik
Deze paragraaf is van toepassing op het uitvoeren van visactiviteiten in het beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.131 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning vis uit te zetten in of te onttrekken aan een oppervlaktewaterlichaam.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning vaste vistuigen te plaatsen in een oppervlaktewaterlichaam.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning te vissen anders dan met een hengel in een oppervlaktewaterlichaam.

Artikel 2.132 Uitzondering vergunningplicht
De verboden in artikel 2.129 zijn niet van toepassing als de visactiviteiten worden uitgeoefend in overeenstemming met een visstandbeheerplan.

C

De artikelen 2.1 tot en met 2.8 en 2.11 tot en met 2.65 worden vernummerd tot 3.1 tot en met 3.63.

D

Hoofdstuk 4 komt te luiden:

Hoofdstuk 4 Activiteiten met grondwater

Afdeling 4.1 Algemene bepalingen

Artikel 4.1 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water.

Artikel 4.2 Gegevens bij een melding
1.
Een melding op grond van de afdelingen 3.2 tot en met 3.6 bevat:
a. het doel waarvoor het te onttrekken grondwater wordt gebruikt;
b. aantal in te richten putten;
c. de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoeksmeting van iedere put;
d. de diepte in meters van de onderkant en de bovenkant van de filters van iedere put ten opzichte van het maaiveld en het Normaal Amsterdams Peil;
e. de lengte in meters van het effectieve filter in iedere put;
f. de capaciteit van de pomp in kubieke meter per uur per put;
g. de hoeveelheid water in kubieke meter water per uur, etmaal, maand en jaar, die ten hoogste wordt onttrokken;

h. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van de onttrekking en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken; en
i. als het gaat om het in samenhang met het onttrekken van grondwater in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater:
    1. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar, die ten hoogste in de bodem wordt gebracht;
    2. de diepte in meters waarop het water in de bodem wordt gebracht;
    3. een beschrijving van de samenhang van het brengen van water in de bodem met de onttrekking;
    4. de herkomst en samenstelling van het water dat in de bodem wordt gebracht; en
    5. een beschrijving van de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om de negatieve gevolgen van het brengen van water in de bodem te voorkomen of te beperken.

2. Het eerste lid geldt niet: voor wateronttrekkingsactiviteiten als bedoeld in de artikelen 6.34, eerste lid, onder b en c, en 16.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving; en voor zover in deze waterschapsverordening is bepaald dat geen melding van de wateronttrekkingsactiviteit hoeft te worden gedaan.

Deze artikelen hebben hun oorsprong in de 'bruidsschat' en worden van rechtswege aan de Waterschapsverordening toegevoegd.

Artikel 4.3 Aanvraagvereisten omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteiten
Bij een aanvraag om een omgevingsvergunning het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening of het in de bodem brengen van water, voor aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening, die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, worden de volgende gegevens en bescheiden verstrekt:
a. het doel waarvoor het te onttrekken grondwater wordt gebruikt;
b. het aantal in te richten putten;
c. de coördinaten volgens het stelsel van de Rijksdriehoekmeting van iedere put;
d. de diepte in meters van de onderkant en de bovenkant van de filters van iedere put ten opzichte van het maaiveld en het Normaal Amsterdams Peil;
e. de lengte in meters van het effectieve filter in iedere put;
f. de capaciteit van de pomp in kubieke meters water per uur per put;
g. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar, die ten hoogste wordt onttrokken;
h. de verwachte datum en het verwachte tijdstip van het begin van de activiteit en de verwachte duur ervan;
i. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van de onttrekking en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken; en
j. als het gaat om het in samenhang met het onttrekken van grondwater in de bodem brengen van water ter aanvulling van het grondwater:
1°. de hoeveelheid water in kubieke meters water per uur, etmaal, maand en jaar die ten hoogste in de bodem wordt gebracht;
2°. de diepte in meters waarop het water in de bodem wordt gebracht;
3°. een beschrijving van de samenhang van het brengen van water in de bodem met de onttrekking;
4°. de herkomst en samenstelling van het water dat in de bodem wordt gebracht; en
5°. een beschrijving van de mogelijke negatieve gevolgen van het brengen van water in de bodem en de maatregelen of voorzieningen die worden getroffen om die gevolgen te voorkomen of te beperken.

Artikel 4.4 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteit
1. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, is artikel 8.89, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.
2. Op het beoordelen van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, is artikel 8.89, tweede en derde lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.5 Voorschriften omgevingsvergunning infiltratie van water
Op het verbinden van voorschriften aan een omgevingsvergunning voor het in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening, die op grond van deze waterschapsverordening is vereist, is artikel 8.94 van het Besluit kwaliteit leefomgeving van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4.6 Meetverplichting onttrekken van grondwater en infiltreren van water

1.
Degene die grondwater onttrekt door een daarvoor bedoelde voorziening of water in de bodem brengt, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door

een daarvoor bedoelde voorziening, meet de in elk kwartaal onttrokken hoeveelheid grondwater of geïnfiltreerd water met een nauwkeurigheid van ten minste 95%.

2.

Voor kortdurende of seizoensgebonden onttrekkingen of infiltraties kan het bestuur in de voorschriften van de omgevingsverordening of, als geen omgevingsvergunning is vereist, bij maatwerkvoorschrift bepalen dat de hoeveelheid over een kortere tijdsspanne wordt gemeten.

3.

Degene die water in de bodem brengt, ter aanvulling van het grondwater, in samenhang met het onttrekken van grondwater door een daarvoor bedoelde voorziening, meet de kwaliteit van dat water door het nemen van representatieve monsters en het analyseren van de in tabel 3.3.3 opgenomen parameters met de in die tabel aangegeven frequentie.

Tabel 3.3.3 Parameters en meetfrequenties

Parameter	**Afkorting**	**Frequentie**
Bacteriën van de coligroep		Vierwekelijks
Kleur		Vierwekelijks
Zwevende stof	SS	Vierwekelijks
Geleidingsvermogen voor elektriciteit		Vierwekelijks
Temperatuur	T	Vierwekelijks
Zuurgraad	pH	Vierwekelijks
Opgelost zuurstof	O2	Vierwekelijks
Totaal organisch koolstof	TOC	Vierwekelijks
Bicarbonaat	HCO3	Vierwekelijks
Nitriet	NO2	Vierwekelijks
Nitraat	NO3	Vierwekelijks
Ammonium	NH4	Vierwekelijks
Totaal fosfaat	Totaal P	Vierwekelijks
Fluoride	F	Driemaandelijks
Chloride	Cl	Vierwekelijks
Sulfaat	SO4	Driemaandelijks
Natrium	Na	Driemaandelijks
IJzer	Fe	Driemaandelijks
Mangaan	Mn	Driemaandelijks
Chroom	Cr	Driemaandelijks
Lood	Pb	Driemaandelijks
Koper	Cu	Driemaandelijks
Zink	Zn	Driemaandelijks

Parameter	Afkorting	Frequentie
Cadmium	Ca	Driemaandelijks
Arseen	As	Driemaandelijks
Cyanide	CN	Driemaandelijks
Minerale olie		Vierwekelijks
Adsorbeerbaar organisch halogeen	AOX	Vierwekelijks
Vluchtig organisch gebonden chloor	VOC	Vierwekelijks
Vluchtige aromaten		Vierwekelijks
Polycyclische aromaten	PAK	Driemaandelijks
Fenolen		Driemaandelijks

4.
Uiterlijk op 31 januari van elk jaar of, als de onttrekking of infiltratie is beëindigd, binnen een maand na het tijdstip van beëindiging, worden aan het bestuur de volgende gegevens verstrekt:

a. de in het voorgaande kalenderjaar gemeten hoeveelheden onttrokken grondwater en geïnfiltreerd water; en
b. de kwaliteit van het geïnfiltreerde water.

5.
De analyse van de monsters vindt plaats overeenkomstig bijlage 4 van de Drinkwaterregeling.
6.
Het eerste tot en met het vijfde lid gelden niet:

a. voor wateronttrekkingsactiviteiten als bedoeld in de artikelen 6.34, eerste lid, onder b en c, en 16.3 van het Besluit activiteiten leefomgeving; en
b. voor zover in deze waterschapsverordening is bepaald dat geen metingen hoeven te worden verricht.

Afdeling 4.2 Bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering en grondsanering

Artikel 4.7 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering en grondsanering.

Artikel 4.8 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken in gebied A voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering, als de onttrekking niet voldoet aan tabel 3.5.1.
Tabel 3.5.1 Gebied A

m³ per uur	m³ per maand	m³ in totaal	duur
minder dan 60	minder dan 20.000	minder dan 50.000	korter dan 26 weken

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken in gebied B voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering, als de onttrekking niet voldoet aan tabel 3.5.2.

Tabel 3.5.2 Gebied B

m^3 per uur	**m^3 per maand**	**m^3 in totaal**	**duur**	**m^3 per jaar**
minder dan 60	minder dan 20.000	minder dan 50.000	korter dan 26 weken	
minder dan 10				minder dan 50.000

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken in gebied C voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering, als de onttrekking niet voldoet aan tabel 3.5.3.

Tabel 3.5.3 Gebied C

m^3 per uur	**m^3 per maand**	**m^3 in totaal**	**duur**	**m^3 per jaar**
minder dan 150	minder dan 50.000	minder dan 200.000	korter dan 26 weken	
minder dan 10				minder dan 50.000

Artikel 4.9 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het onttrekken van grondwater voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering wordt voldaan aan de artikelen 4.10 tot en met 4.12.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.8.

Artikel 4.10 Meldplicht

1.

Het is verboden grondwater te onttrekken voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering zonder dit ten minste vijf werkdagen en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden, als de onttrekking langer dan 48 uur, maar korter dan 8 weken duurt.

2.

Het is verboden grondwater te onttrekken voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering zonder dit ten minste drie weken voor het begin ervan te melden, als de onttrekking langer dan 8 weken duurt.

3.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

4.

De meet- en rapportageverplichting, zoals bedoeld in artikel 4.6, wordt uitgevoerd als de onttrekking plaatsvindt in gebied B of gebied C en de onttrekking meer bedraagt dan 12.000 m^3 per jaar.

Artikel 4.11 Informatieplicht

1.
Ten minste twee werkdagen voor het onttrekken van grondwater voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

2.
Binnen twee werkdagen na het onttrekken van grondwater voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering worden aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt over aanvang, einde en duur van de activiteiten.

Artikel 4.12 Algemene regels

1.
De freatische grondwaterstand of de stijghoogte in het watervoerende pakket wordt niet meer dan noodzakelijk verlaagd.

2.
Er wordt een peilbuis of meetput geplaatst om de stijghoogte te bepalen, als spanningsbemaling wordt toegepast.

3.
Bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de grondwateronttrekking wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

4.
Voorzieningen voor grondwateronttrekking worden verwijderd of gedicht na definitieve beëindiging van de onttrekking, zodat geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

5.
Bij retourbemaling wordt het grondwater teruggebracht in het watervoerende pakket waaruit het onttrokken grondwater afkomstig is.

6.
De nadelige gevolgen van de onttrekking worden voorkomen of zoveel mogelijk beperkt als die niet te voorkomen zijn.

7.
Het bestuur wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen of te treffen maatregelen.

Afdeling 4.3 Grondwatersanering

Artikel 4.13 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater voor grondwatersanering.

Artikel 4.14 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor grondwatersanering als de onttrekking plaatsvindt in gebied B of gebied C, voor zover de onttrekking:

a. meer bedraagt dan 15 m^3 per uur;
b. meer bedraagt dan 4.200 m^3 per maand; of
c. langer duurt dan 4 jaar.

Artikel 4.15 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het onttrekken van grondwater voor grondwatersanering wordt voldaan aan de artikelen 4.16 tot en met 4.18.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.14.

Artikel 4.16 Meldplicht

1.

Het is verboden grondwater te onttrekken voor grondwatersanering zonder dit ten minste vier weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

3.

De meet- en rapportageverplichting , zoals bedoeld in artikel 3.3, wordt uitgevoerd als de onttrekking plaatsvindt in gebied B of gebied C en de onttrekking meer bedraagt dan 12.000 m^3 per jaar.

Artikel 4.17 Informatieplicht

1.

Ten minste twee werkdagen voor het onttrekken van grondwater voor grondwatersanering worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

2.

Binnen twee werkdagen na het onttrekken van grondwater voor grondwatersanering wordt aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt.

Artikel 4.18 Algemene regels

1.

De freatische grondwaterstand of de stijghoogte in het watervoerende pakket wordt niet meer dan noodzakelijk verlaagd.

2.

Bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de grondwateronttrekking wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

3.

Voorzieningen voor grondwateronttrekking worden gedicht of verwijderd na definitieve beëindiging van de onttrekking, zodat geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

4.

Het bestuur wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen en nog te treffen maatregelen.

Afdeling 4.4 Beregening, bevloeiing en veedrenking

Artikel 4.19 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater voor beregening, bevloeiing en veedrenking.

Artikel 4.20 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor beregening, bevloeiing of veedrenking, als de onttrekking plaatsvindt in gebied B of gebied C, voor zover de onttrekking:

a. meer bedraagt dan 60 m^3 per uur;

b. meer bedraagt dan 50.000 m^3 per jaar; of
c. langer duurt dan 5 aaneengesloten maanden per jaar.

Artikel 4.21 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het onttrekken van grondwater voor beregening, bevloeiing of veedrenking wordt voldaan aan de artikelen 4.22 tot en met 4.24.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.20.

Artikel 4.22 Meldplicht

1.
Het is verboden grondwater te onttrekken voor beregening, bevloeiing of veedrenking zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden, als de onttrekking meer bedraagt dan 1 m^3 per uur.

2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

3.
De meet- en rapportageverplichting, zoals bedoeld in artikel 3.3, wordt uitgevoerd als de onttrekking plaatsvindt in gebied B of gebied C en de onttrekking meer bedraagt dan 12.000 m^3 per jaar.

Artikel 4.23 Informatieplicht

1.
Ten minste twee werkdagen voor het onttrekken van grondwater voor beregening, bevloeiing of veedrenking worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

2.
Binnen twee werkdagen na het onttrekken van grondwater voor beregening, bevloeiing of veedrenking wordt aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt.

Artikel 4.24 Algemene regels

1.
Bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de grondwateronttrekking wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

2.
De voorziening voor grondwateronttrekking wordt na definitieve beëindiging van de onttrekking verwijderd of gedicht, zodat een uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.

3.
Het bestuur wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen en nog te treffen maatregelen.

Afdeling 4.5 Brandblusvoorziening

Artikel 4.25 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater voor een brandblusvoorziening.

Artikel 4.26 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor een brandblusvoorziening, als de onttrekking plaatsvindt in gebied A.

Artikel 4.27 Aanwijzing algemene regels
Bij het onttrekken van grondwater voor een brandblusvoorziening in gebied B of gebied C wordt voldaan aan de artikelen 4.28 tot en met 4.30.

Artikel 4.28 Meldplicht
1.
Het is verboden grondwater te onttrekken voor een brandblusvoorziening zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 4.29 Informatieplicht
1.
Ten minste twee werkdagen voor het onttrekken van grondwater voor een brandblusvoorziening ten behoeven van oefenen of testen, worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.
2.
Binnen twee werkdagen na het onttrekken van grondwater voor een brandblusvoorziening wordt aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt.

Artikel 4.30 Algemene regels
1.
Bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de grondwateronttrekking wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.
2.
De voorziening voor grondwateronttrekking wordt verwijderd of gedicht na definitieve beëindiging van de onttrekking, zodat geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.
3.
Het bestuur wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen en nog te treffen maatregelen.

Afdeling 4.6 Overige grondwateronttrekkingen

Artikel 4.31 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het onttrekken van grondwater voor overige doeleinden, anders dan bedoeld in de afdelingen 4.2 tot en met 4.5.

Artikel 4.32 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor overige doeleinden in gebied A.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor het drooghouden van ondergrondse bouwwerken of gietwatervoorziening in de glastuinbouw, in gebied B of gebied C, als de onttrekking meer bedraagt dan 1 m^3 per uur.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor koelwater, in gebied B of gebied C, als de onttrekking:

a. meer bedraagt dan 10 m^3 per uur; of
b. meer bedraagt dan 12.000 m^3 per jaar.

4.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning grondwater te onttrekken voor het drooghouden van ondergrondse bouwwerken, gietwatervoorziening in de glastuinbouw, of koelwater in gebied B of gebied C, als de onttrekking:

a. meer bedraagt dan 10 m^3 per uur; of
b. meer bedraagt dan 50.000 m^3 per jaar.

Artikel 4.33 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het onttrekken van grondwater voor overige doeleinden wordt voldaan aan de artikelen 4.33 tot en met 4.35.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.32.

Artikel 4.34 Meldplicht

1.

Het is verboden grondwater te onttrekken voor overige doeleinden zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden, als de onttrekking meer bedraagt dan 1 m^3 per uur.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

3.

De meet- en rapportageverplichting, zoals bedoeld in artikel 3.3, wordt uitgevoerd als de onttrekking meer bedraagt dan 1 m^3 per uur.

Artikel 4.35 Informatieplicht

1.

Ten minste twee werkdagen voor het onttrekken van grondwater voor overige doeleinden worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

2.

Binnen twee werkdagen na het onttrekken van grondwater voor overige activiteiten wordt aan het bevoegd gezag gegevens verstrekt.

Artikel 4.36 Algemene regels

1.
Bij het aanleggen en beheren van de voorziening voor de grondwateronttrekking wordt voorkomen dat uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.
2.
De voorzieningen voor grondwateronttrekking worden verwijderd of gedicht na definitieve beëindiging van de onttrekking, zodat geen uitwisseling van grondwater tussen de verschillende watervoerende pakketten plaatsvindt.
3.
Het bestuur wordt zo spoedig mogelijk geïnformeerd over eventuele ontstane schade en over de reeds getroffen en nog te treffen maatregelen.

D

Na hoofdstuk 4 worden drie hoofdstukken ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk 5 Activiteiten bij wegen

Afdeling 5.1 Onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden

Artikel 5.1 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het uitvoeren van onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.2 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen wegbermen onderhoud en verkeersborden
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning onderhoud aan een wegberm uit te voeren, als het onderhoud in een duin- of strandgebied wordt uitgevoerd.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning onderhoud aan een wegberm uit te voeren, als het onderhoud anders is dan het roven en aanvullen van een berm langs een weg.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning verkeersborden te plaatsen in de wegberm in de kernzone van een waterkering of de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam, als de verkeersborden in een duin- of strandgebied worden geplaatst.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning verkeersborden te plaatsen in de wegberm in de kernzone van een waterkering of de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam, als de:
a. verkeersborden niet worden geplaatst vanwege de verkeersveiligheid; of
b. verkeersborden in het dijktalud worden geplaatst.

Artikel 5.3 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het uitvoeren van onderhoud aan een wegberm en het plaatsen van een verkeersbord in de wegberm wordt voldaan aan artikel 4.4.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.2.

Artikel 5.4 Algemene regels
1.
Alle materialen die vrijkomen worden afgevoerd.
2.

Het dijktalud en de beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam worden niet gebruikt als opslagplaats voor materiaal of materieel.

3.

Palen van verkeersborden worden niet voorzien van een betonnen voet.

4.

De palen worden in de grond geslagen of gedrukt tot een maximale diepte van 0,90 meter.

5.

De wegberm wordt aangevuld met uit de werkzaamheden voortgekomen grond.

6.

Wanneer de grond wordt beweid, wordt de aangevulde grond ingezaaid met een graszaadmengsel:

a. type D1;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

7.

Wanneer de grond niet wordt beweid, wordt de aangevulde grond ingezaaid met een graszaadmengsel:

a. type D2;
b. 100-150 kg/ha inzaai; en
c. 50-75 kg/ha doorzaai.

8.

Wanneer op 1 oktober op de waterkering en de bijbehorende beschermingszone geen grasmat aanwezig is of de grasmat zich in slechte staat bevindt, worden alle maatregelen getroffen om een adequate erosiebestendige waterkering te garanderen.

Afdeling 5.2 Evenementen en standplaatsen

Artikel 5.5 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het houden van evenementen, het plaatsen van borden bij evenementen en het innemen van standplaatsen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.6 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen, als de bruikbaarheid van de weg voor langer dan 1 dag wordt beperkt.

2.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen, als wedstrijdachtige activiteiten met motorvoertuigen op de weg deel uitmaken van het evenement.

3.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen, als op de weg gedurende het evenement andere werkzaamheden of andere evenementen plaatsvinden.

4.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen, als een gebiedsontsluitingsweg moet worden afgesloten.

5.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen, als het evenement op de volgende gebiedsontsluitingswegen wordt gehouden buiten de tijdvakken op maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 uur en 15.30 uur:

a. Rotterdamseweg te Ridderkerk;
b. Verbindingsweg te Ridderkerk;
c. IJsselmonde Randweg te Barendrecht;
d. Hendrik Ydenweg te Hendrik Ido Ambacht; en
e. Munnikensteeg te Zwijndrecht.

6.

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een standplaats in te nemen met een voertuig, kraam of tent voor verblijf of verkoop van waren.

Artikel 5.7 Aanwijzing algemene regels

1.

Bij het houden van een evenement en het plaatsen van een bord bij evenementen wordt voldaan aan artikelen 5.8 tot en met 5.10.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 5.6.

Artikel 5.8 Meldplicht

1.

Het is verboden een evenement te houden of een bord bij een evenement te plaatsen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering;
c. de aard en omvang van het evenement en omschrijving van het gebruik van de weg;
d. een routebeschrijving; en
e. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk is aangegeven:
    1. eventuele bebording en bewegwijzering omleiding;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 5.9 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het houden van een evenement of het plaatsen van een bord bij een evenement worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.10 Algemene regels

1.

Er worden maatregelen genomen om:

a. de veiligheid van de overige weggebruikers te garanderen;
b. de bereikbaarheid voor hulpdiensten te waarborgen;
c. de bereikbaarheid van achterliggende percelen, bedrijven en woningen te waarborgen; en
d. schade aan de weg te voorkomen.

2.

Bij eventuele schade aan paden of wegen als gevolg van het evenement wordt het waterschap zo snel mogelijk geïnformeerd.

3.

Als het noodzakelijk is voor de organisatie van het evenement worden er tijdelijk verkeersborden en markeringen geplaatst in verband met het omleiden van het verkeer.

4.

Verkeersborden en markeringen worden conform CROW 96b en NEN-EN 12899-1 geplaatst.

5.

Verkeersborden en markeringen voor het evenement worden niet langer dan strikt noodzakelijk geplaatst.

6.

De weg en het bijbehorende wegmeubilair worden tijdens en na afloop van het evenement schoon gehouden.

7.

Omwonenden en andere belanghebbenden worden geïnformeerd over de verkeersmaatregelen die getroffen worden, door deze minimaal één week voor aanvang van het evenement bekend te maken door een kennisgeving in de plaatselijke krant of op een andere geschikte wijze.

Afdeling 5.3 Uitwegen

Artikel 5.11 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het maken van uitwegen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.12 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als deze in het beperkingengebied waterkering wordt aangelegd.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als het kadastraal perceel al ontsloten is door een uitweg.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als deze niet aansluit op een erftoegangsweg type 1 of type 2.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als de breedte:
a. meer dan 8,00 meter is bij ontsluiting van een landbouwperceel;
b. meer dan 4,50 meter is bij ontsluiting van een bedrijfsperceel waar voor de reguliere bedrijfsvoering grote voertuigen in en uit moeten rijden; of
c. meer dan 3,50 meter is voor ontsluiting van overige percelen.
5.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als deze niet op ten minste 5,00 meter afstand ligt van uitwegen, bochten, kruisingen en zebrapaden.
6.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een uitweg te maken, als het zicht vanuit de uitweg op de openbare weg wordt gehinderd binnen een afstand van 5,00 meter naar beide kanten.

Artikel 5.13 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het maken van een uitweg wordt voldaan aan de artikelen 5.14 tot en met 5.16.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 5.12.

Artikel 5.14 Meldplicht
1.
Het is verboden een uitweg te maken zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.
2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk is aangegeven:
    1. afmetingen van de activiteit ten opzichte van de weg;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 5.15 Informatieplicht
Ten minste twee werkdagen voor het maken van een uitweg worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.16 Algemene regels

1.
De uitweg wordt voorzien van afwijkend, gesloten verhardingsmateriaal, anders dan grasbetontegels, schors, schelpen of grind, over een breedte van ten minste 1,00 meter, gezien vanuit de zijkant van de verharding van de openbare weg.

2.
De uitweg wordt voorzien van een funderingsconstructie, die afgestemd is op de ondergrond ter plaatse en het gebruik van de uitweg.

3.
De uitweg sluit blijvend gelijkmatig aan op de weg.

4.
De uitweg wordt zodanig geconstrueerd dat voertuigen bij het in- en uitrijden niet door de berm rijden, door de uitweg te voorzien van afgeschuinde hoeken van 45 graden en maximaal 1,50 meter lang.

5.
De uitweg wordt voorzien van een gelijkwaardige afwatering, zodanig dat het water niet afvloeit naar de weg of daarop blijft staan.

6.
De uitvoering van de activiteiten levert geen gevaar op voor de verkeersveiligheid.

Afdeling 5.4 Veekerende afrastering

Artikel 5.17 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het plaatsen van veekerende afrasteringen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.18 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering in de beschermingszone van een weg te plaatsen, als deze:

a. het zicht belemmert en niet botsvriendelijk is;
b. niet minimaal 1,00 meter uit de kant van de wegverharding wordt geplaatst; of
c. hoger is dan 1,20 meter boven maaiveld.

2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een veekerende afrastering in de beschermingszone van een weg te plaatsen, als deze in een duin- of strandgebied wordt geplaatst.

Artikel 5.19 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het plaatsen van een veekerende afrastering wordt voldaan aan artikel 4.20.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.18.

Artikel 5.20 Algemene regels

1.
De afrastering wordt in goede staat onderhouden.

2.
De afrastering bevat geen uitstekende delen.

3.
De uitvoering van de activiteiten levert geen gevaar op voor de verkeersveiligheid.

4.
Bij het plaatsen van een veekerende afrastering worden veiligheidsmaatregelen toegepast die voldoen aan de CROW-richtlijnen.

Afdeling 5.5 Beplanting

Artikel 5.21 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aanbrengen, hebben, onderhouden en verwijderen van beplantingen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.22 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning beplantingen aan te brengen, te hebben, te onderhouden of te verwijderen.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning gras of eenjarige gewassen aan te brengen of te behouden, als het betreffende perceel geen agrarische bestemming heeft.

Artikel 5.23 Aanwijzing algemene regels
1.
Bij het aanbrengen of onderhouden van beplanting wordt voldaan aan de artikelen 5.24 en 5.25.
2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 5.22.

Artikel 5.24 Informatieplicht
Ten minste dertig werkdagen voor het aanbrengen, onderhouden of verwijderen van beplanting worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.25 Maatwerkvoorschrift
Bij het planten, vellen of rooien van beplanting kan het bestuur bij maatwerkvoorschrift voorschriften en aanwijzingen geven.

Afdeling 5.6 Kabels en leidingen bij wegen

Artikel 5.26 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het leggen, wijzigen en behouden van kabels en leidingen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.27 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding te leggen, wijzigen of behouden parallel aan de weg, als deze niet op een afstand van de wegverharding wordt gelegd die ten minste gelijk is aan de diepte waarop de kabel of leiding wordt gelegd.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding te leggen, wijzigen of behouden kruisend met een weg in een beperkingengebied weg buiten een waterkering, als deze:
a. de weg niet haaks kruist door middel van een sleufloze techniek; of
b. op minder dan 1,25 meter onder het wegdek wordt aangebracht.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een kabel of leiding te leggen, wijzigen of behouden kruisend met een weg in een beperkingengebied weg binnen een waterkering, als deze:
a. de weg niet haaks kruist door middel van een open ontgraving; of
b. waarbij de kabel of leiding onder maatgevend hoogwater of boven de kleilaag wordt aangebracht.

Artikel 5.28 Aanwijzing algemene regels
1.

Bij het leggen, wijzigen of behouden van kabels en leidingen wordt voldaan aan de artikelen 2.48, 2.56 en 5.29 tot en met 5.31.

2.

Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 5.27.

Artikel 5.29 Meldplicht

1.

Het is verboden een kabel of leiding te leggen of te wijzigen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.

Een melding bevat:

a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteit en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit ten opzichte van het waterstaatswerk;
    2. bestaand en nieuw tracé;
    3. type kabel of leiding;
    4. materiaalkeuze en toe te passen bijbehorende voorzieningen;
    5. een legenda; en
    6. een noordpijl.

Artikel 5.30 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het aanleggen of wijzigen van een kabel of leiding worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.31 Algemene regels

1.

De kabel of leiding wordt niet gelijk of groter dan een 45-graden lijn gemeten vanaf de zijkant van de wegverharding gelegd.

2.

De uit de sleuf afkomstige grond wordt ontgraven en zodanig opgeslagen dat de bovenlaag met een dikte van 0,15 meter tot 0,20 meter niet vermengd wordt met de overige grond.

3.

Een sleuf in de wegberm wordt als volgt aangevuld:

a. een sleuf in de wegberm wordt met het uitgekomen materiaal aangevuld, in omgekeerde volgorde, en in lagen van 0,20 meter;
b. iedere laag wordt apart verdicht tot een proctordichtheid van 98%; en
c. als bovenlaag wordt de uitkomende grasmat teruggebracht of de bovenlaag wordt ingezaaid met bermgraszaadmengsel.

4.

Wegafzettingen worden toegepast die voldoen aan de CROW-publicatie 96b.

5.

De wegverharding wordt hersteld volgens de voorwaarden in afdeling 4.8.

Afdeling 5.7 Verwijderen objecten bij wegen

Artikel 5.32 Toepassingsbereik

Deze afdeling is van toepassing op het verwijderen van objecten in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.33 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen

Het is verboden zonder omgevingsvergunning een object te verwijderen, als het:

a. niet gelegen is op een perceel waarvan initiatiefnemer rechthebbende is;
b. gelegen is onder een 45-graden lijn gemeten vanuit de zijkant wegverharding;
c. een grond- of waterkerende functie heeft;

d. een noodzakelijke verkeersfunctie vervult;
e. onderdeel uitmaakt van de constructie van de weg; of
f. de wegverharding opbreekt.

Artikel 5.34 Aanwijzing algemene regels

1.
Bij het verwijderen van objecten wordt voldaan aan de artikelen 4.35 tot en met 4.37.

2.
Dit artikel is niet van toepassing als de activiteit als vergunningplichtig is aangewezen in artikel 4.33.

Artikel 5.35 Meldplicht

1.
Het is verboden een object te verwijderen zonder dit ten minste drie weken en ten hoogste een jaar voor het begin ervan te melden.

2.
Een melding bevat:
a. het adres of de locatie van de activiteit;
b. de omschrijving van de activiteiten en wijze van uitvoering; en
c. een situatietekening op een goed leesbare schaal waarop duidelijk zijn aangegeven:
    1. de afmetingen van de activiteit (inclusief fundering) ten opzichte van het waterstaatswerk of de weg;
    2. een legenda; en
    3. een noordpijl.

Artikel 5.36 Informatieplicht

Ten minste twee werkdagen voor het verwijderen van een object worden aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:
a. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
b. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.37 Algemene regels

1.
Het object wordt volledig uit wegberm verwijderd, met uitzondering van boomwortels onder de weg.

2.
Voor de verwijdering worden niet meer dan noodzakelijk grondroeringen verricht.

3.
Beschadigingen of verzakkingen van de weg worden voorkomen.

4.
De wegberm wordt hersteld, eventuele ontgravingen worden tot maaiveld gedicht en het oppervlak wordt afgewerkt zoals het naastgelegen profiel.

5.
Uitgegraven grond wordt niet binnen 1,00 meter uit de kant verharding opgeslagen.

6.
Er wordt zorg voor gedragen dat uitvoering van de activiteiten geen gevaar opleveren voor de verkeersveiligheid en dat het verkeer zo min mogelijk hinder van de werkzaamheden heeft.

7.
Gerooide bomen, takken, wortels en andere boom- of struikresten worden afgevoerd.

8.
Een kabel of leiding wordt volledig uit de weg verwijderd.

9.
Bij het verwijderen van een kabel of leiding wordt een sleuf voor een wegkruising in asfalt altijd op klinkermaat gezaagd.

10.
Het herstel van wegverhardingen gebeurt volgens de voorwaarden in afdeling 4.8.

Afdeling 5.8 Herstel wegopbrekingen

Artikel 5.38 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het herstellen van opgebroken wegverhardingen in het beperkingengebied weg.

Artikel 5.39 Aanwijzing algemene regels
Bij het herstellen van opgebroken wegverharding wordt voldaan aan de artikelen 5.40 en 5.43.

Artikel 5.40 Informatieplicht
Zo spoedig mogelijk worden voor het herstellen van opgebroken wegverharding aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden verstrekt over:

a. aard en noodzaak van de activiteit;
b. de verwachte datum van het begin van de activiteit; en
c. de verwachte duur ervan.

Artikel 5.41 Algemene regel graven van sleuven of gaten
1.
Langs wegen wordt de uit te graven grond niet opgeslagen op de wegverharding of op de bermen binnen 1 meter uit de kant van de wegverharding.
2.
Voordat met het graven van de sleuf wordt begonnen, wordt de indringingsweerstand van de te ontgraven grond bepaald door middel van sonderen.
3.
Voor het sonderen gelden de volgende voorwaarden:

a. per 100 m sleuflengte wordt één sondering verricht;
b. het aantal sonderingen per sleuf bedraagt minimaal drie;
c. de sonderingen worden zodanig uitgevoerd dat een redelijk beeld van de indringingsweerstand over de diepte van de te ontgraven sleuf wordt verkregen;
d. de indringingsweerstand wordt gemeten met behulp van een continu registrerend sondeerapparaat; en
e. het meetbereik van het sondeerapparaat moet tenminste 5 MPa bedragen en het dieptebereik ten minste 1,0 m.

4.
De meetgegevens van het sonderen worden gedateerd en voorzien van een plaatsaanduiding.

Artikel 5.42 Algemene regel aanvullen van de sleuven of gaten
1.
De sleuven of gaten worden zoveel mogelijk aangevuld met de uitgekomen grond.
2.
De aanvulling van de sleuven of gaten moet zodanig worden uitgevoerd dat de verschillende grondsoorten zoveel mogelijk op hun oorspronkelijke plaats terugkomen.
3.
De verdichting van de aanvulling van de sleuven of gaten is:

a. gelijkwaardig aan de verdichting die is gemeten voorafgaand aan het graven; en
b. bepaald met eenzelfde sondeerapparaat dat is gebruikt voor de bepaling van de indringingsweerstand van de grond voorafgaand aan het graven.

4.
Bevroren grond wordt niet verwerkt in de aanvulling van de sleuven of gaten.
5.
Bij ongeschiktheid van de vrijgekomen materialen voor sleufherstel, omdat de vereiste verdichtingsgraad niet meer kan worden bereikt, worden de sleuven of gaten aangevuld met een materiaal dat een gelijkwaardige funderingsopbouw geeft als de onderliggende ondergrond van de weg.
6.

Tot het tijdelijk herstellen van een bestrating behoort ook het toepassen van het benodigde straat- en afstrooizand.

Artikel 5.43 Algemene regel herstel van opgebroken wegverharding

1.

Voor het aanbrengen van de definitieve verharding of de tijdelijke elementenverharding wordt door het waterschap de totale omvang van de wegopbreking opgemeten voor afrekening van de kosten voor het definitieve herstel op basis van de tarieven vergoeding in bijlage III van deze verordening.

2.

Als er een semi verharding wordt toegepast, gelden bij herstel van de opgebroken wegverharding de volgende voorwaarden:

a. de deklaag van het semi verhardingsmateriaal heeft een gelijkwaardige sterkte en kwaliteit als de aansluitende deklaag van het bestaande profiel;
b. tot één jaar na uitvoering van de herstelwerkzaamheden wordt de semi verharding indien nodig opnieuw vlak gemaakt

3.

Als er een elementenverharding wordt toegepast, gelden bij herstel van de opgebroken wegverharding de volgende voorwaarden:

a. de losse bestratingsmaterialen worden voorzichtig uitgenomen en netjes opgetast;
b. na het uitvullen van de sleuf of van het gat wordt het materiaal weer in de oorspronkelijke samenstelling en verbanden aangebracht, zo nodig na reiniging van de materialen;
c. keien, klinkers of tegels, die door het uitgevoerde werk zijn gebroken of beschadigd, worden door gelijksoortige nieuwe elementen vervangen;
d. de elementenverharding wordt afhankelijk van de situatie licht bollend of vlak aangebracht;
e. de elementenverharding veroorzaakt geen trilling- of geluidsoverlast;
f. tot aan het definitieve herstel door het waterschap wordt de elementenverharding indien nodig opnieuw vlak gemaakt;
g. het waterschap voert het definitieve herstel van de elementenverharding uit; en
h. de kosten voor het definitieve herstel van de elementenverharding worden door het waterschapberekend en in rekening gebracht op basis van de tarieven vergoeding voor elementenverharding in III van deze verordening.

4.

Als er een gesloten verharding wordt toegepast, gelden bij herstel van de opgebroken wegverharding de volgende voorwaarden:

a. het eerste herstel wordt met behulp van een tijdelijke klinkerverharding uitgevoerd;
b. de tijdelijke klinkerverharding moet de sleuf goed gesloten afdichten;
c. afhankelijk van de situatie wordt de tijdelijke klinkerverharding licht bollend of vlak aangebracht;
d. de tijdelijke klinkerverharding veroorzaakt geen trilling- of geluidsoverlast;
e. tot aan het definitieve herstel door het waterschap wordt de tijdelijke klinkerverharding indiennodig opnieuw vlak gemaakt;
f. het waterschap voert binnen één jaar na afronding van de herstelwerkzaamheden het definitieve herstel van de gesloten verharding uit; en
g. de kosten voor het definitieve herstel van de gesloten verharding worden door het waterschapberekend en in rekening gebracht op basis van de tarieven vergoeding voor gesloten verharding in III van deze verordening.

Artikel 5.44 Maatwerkvoorschrift

Met een maatwerkvoorschrift kan artikel 4.41 worden verruimd.

Afdeling 5.9 Overige activiteiten en werken

Artikel 5.45 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het verrichten van activiteiten en het plaatsen van werken in het beperkingengebied weg, anders dan bedoeld in de afdelingen 5.1 tot en met 5.7.

Artikel 5.46 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen gebruik, aanleg en veranderen van een weg
1.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een weg te gebruiken in strijd met het doel daarvan.
2.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een weg aan te leggen of veranderingen aan de weg aan te brengen.
3.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een werk aan te brengen, te houden, te veranderen of te verwijderen.
4.
Het is verboden zonder omgevingsvergunning stoffen, modder, voorwerpen of dieren aan te brengen of te hebben.

Hoofdstuk 6 Aansluiting openbaar riool

Afdeling 6.1 Aansluiting openbaar riool

Artikel 6.1 Toepassingsbereik
Deze afdeling is van toepassing op het aansluiten van een openbaar riool op en het brengen van afvalwater in een zuiveringtechnisch werk in beheer bij Waterschap Hollandse Delta.

Artikel 6.2 Aanwijzing vergunningplichtige gevallen
Het is verboden zonder omgevingsvergunning een openbaar riool aan te sluiten op of afvalwater vanuit het openbaar riool te brengen in een zuiveringtechnisch werk, als geen afvalwaterakkoord is overeengekomen met het waterschap.

Artikel 6.3 Aanvraagvereisten vergunning
Bij de aanvraag van een vergunning worden in ieder geval de volgende gegevens verstrekt:

a. de technische gegevens van het openbaar riool, waaronder de verschillende aansluitpunten en een overzichtstekening van het rioleringsgebied;
b. het aantal particuliere huishoudens per aansluitpunt dat is en zal worden aangesloten op het openbaar riool;
c. het aantal en de aard van de bedrijven per aansluitpunt die zijn en zullen worden aangesloten op het openbaar riool;
d. een raming van de per aansluitpunt te lozen hoeveelheid afvalwater uitgedrukt in m^3/h, gedifferentieerd naar droogweerafvoer en regenweerafvoer en gegevens over de pompovercapaciteit uitgedrukt in m^3/h;
e. een raming van de per aansluitpunt te lozen hoeveelheden afvalstoffen, uitgedrukt in inwonerequivalenten en gedifferentieerd naar inwoners en bedrijven;
f. per aansluitpunt het aantal hectare verhard oppervlak waarvan het afvloeiend hemelwater wordt afgevoerd via het openbaar riool; en
g. gegevens over de in het kader van beheer en onderhoud van het openbaar riool te ondernemen activiteiten.

Artikel 6.4 Vergunningvoorschriften

1.

Het bestuur kan alleen voorschriften aan de vergunning verbinden:

a. zodat de nakoming van de artikelen 4.608 tot en met 4.612 van het Besluit activiteiten leefomgeving wordt verzekerd;
b. over de bescherming van het zuiveringtechnische werk en tot verzekering van de doelmatige werking daarvan; of
c. tot het voorkomen of beperken van verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam waarin het effluent van het zuiveringtechnisch werk wordt gebracht.

2.

De voorschriften kunnen in ieder geval inhouden dat:

a. emissiegrenswaarden voor aan te wijzen stoffen worden gesteld; of
b. signaleringswaarden voor aan te wijzen stoffen worden gesteld.

3.

Het bestuur houdt bij het verbinden van voorschriften aan de vergunning rekening met de maatwerkvoorschriften die over de artikelen 4.608 tot en met 4.612 van het Besluit activiteiten leefomgeving zijn gesteld op grond van artikel 2.13 van het Besluit activiteiten leefomgeving.

Artikel 6.5 Overschrijding emissie- en signaleringswaarden

1.

Als de emissiegrenswaarden en signaleringswaarden, bedoeld in artikel 6.4, tweede lid, incidenteel significant of stelselmatig worden overschreden, wordt het bestuur hierover geïnformeerd.

2.

Bij incidenteel significante of stelselmatige overschrijding van de emissiewaarden en signaleringswaarden kunnen de vergunningvoorschriften worden gewijzigd om een toename van de geconstateerde overschrijding van de betreffende emissie- of signaleringswaarde te voorkomen.

Artikel 6.6 Onderzoeksverplichting

Als de emissiegrenswaarden en signaleringswaarden worden overschreden kan het bestuur als voorschrift aan de vergunning verbinden:

a. te onderzoeken wat de oorzaken zijn van de overschrijdingen en hoe deze voorkomen, beperkt of ongedaan gemaakt kunnen worden;
b. binnen welke termijn en de wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd;
c. binnen welke termijn en de wijze waarop de resultaten van het onderzoek worden overlegd; en
d. binnen welke termijn en de wijze waarop de vergunninghouder op basis van de resultaten van het onderzoek maatregelen treft om overschrijdingen ongedaan te maken, te beperken of te voorkomen.

Artikel 6.7 Advies

Bij het verlenen van een vergunning en bij het voornemen om ambtshalve een vergunning te wijzigen of in te trekken, stelt het bestuur de volgende overheidsorganen in de gelegenheid advies te geven:

a. de gemeente;
b. de Inspectie Leefomgeving en Transport; en
c. de beheerder van het oppervlaktewaterlichaam, als vanuit het zuiveringtechnisch werk afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam wordt gebracht dat niet in het beheer bij Waterschap Hollandse Delta is.

Hoofdstuk 7 Overgangs- en slotbepalingen

Afdeling 7.1 Overgangsbepalingen

Artikel 7.1 Overgangsrecht omgevingsvergunningen

1.
Een omgevingsvergunning voor een activiteit op grond van de waterschapsverordening zoals die luidde direct voor inwerkingtreding van deze verordening en die onherroepelijk is, geldt als een omgevingsvergunning op grond van deze verordening.

2.
Als op een activiteit na de inwerkingtreding van deze verordening geen verbod geldt om zonder omgevingsvergunning de activiteit te verrichten, gelden voorschriften uit een onherroepelijke omgevingsvergunning voor die activiteit als maatwerkvoorschrift, voor zover het bevoegd gezag over die activiteit maatwerkvoorschriften kan stellen.

3.
Als voor de inwerkingtreding van deze verordening een aanvraag om een omgevingsvergunning is ingediend voor een activiteit waarvoor op grond van deze verordening een verbod geldt om de activiteit zonder omgevingsvergunning te verrichten, blijft het oude recht van toepassing tot de omgevingsvergunning onherroepelijk wordt. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing als die omgevingsvergunning onherroepelijk wordt.

4.
Als een activiteit voor de inwerkingtreding van deze verordening zonder vergunning rechtmatig is verricht en bij de inwerkingtreding van deze verordening voor die activiteit een verbod om zonder omgevingsvergunning de activiteit te verrichten van toepassing wordt, geldt voor die activiteit bij de inwerkingtreding van deze verordening een omgevingsvergunning van rechtswege voor een termijn van twee jaar, mits die activiteit naar aard en omvang niet verschilt van de activiteit zoals deze werd verricht voor de inwerkingtreding.

Artikel 7.2 Overgangsrecht meldingen en maatwerkvoorschriften

1.
Een melding of kennisgeving van een activiteit die voor inwerkingtreding van deze verordening is gedaan, geldt, als op die activiteit na de inwerkingtreding van deze verordening een verbod om zonder melding de activiteit te verrichten van toepassing is, als een melding van die activiteit op grond van deze verordening.

2.
Een melding of kennisgeving van een activiteit die voor inwerkingtreding van deze verordening is gedaan, geldt, als voor die activiteit na de inwerkingtreding van deze verordening een verplichting geldt om gegevens of bescheiden te verstrekken, als het verstrekken van gegevens en bescheiden voor die activiteit op grond van deze verordening.

3.
Een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een activiteit die voor inwerkingtreding van deze verordening is ingediend, geldt, als op die activiteit na de inwerkingtreding van deze verordening een verbod om zonder melding de activiteit te verrichten van toepassing is, als een melding van die activiteit op grond van deze verordening.

4.
Een maatwerkvoorschrift voor een activiteit op grond van de waterschapsverordening zoals die luidde direct voor inwerkingtreding van deze verordening en dat onherroepelijk is, geldt als een maatwerkvoorschrift op grond van deze verordening.

Artikel 7.3 Overgangsrecht handhavingsbesluiten
Als voor de inwerkingtreding van deze verordening een overtreding heeft plaatsgevonden, een overtreding is aangevangen of het gevaar voor een overtreding klaarblijkelijk dreigde, en voor die inwerkingtreding een bestuurlijke sanctie is opgelegd voor die overtreding of dreigende overtreding, blijft het oude recht op die bestuurlijke sanctie van toepassing tot het tijdstip waarop:

a. de beschikking onherroepelijk is geworden en volledig is uitgevoerd of ten uitvoer is gelegd;
b. de beschikking is ingetrokken of is komen te vervallen; of
c. als de beschikking gaat om de oplegging van een last onder dwangsom:
    1. de last volledig is uitgevoerd;
    2. de dwangsom volledig is verbeurd en betaald; of
    3. de last is opgeheven.

Afdeling 7.2 Slotbepalingen

Artikel 7.4 Inwerkingtreding
Dit wijzigingsbesluit treedt in werking op [2 januari 2023].

Artikel 7.5 Citeertitel
Deze verordening wordt aangehaald als: Waterschapsverordening Waterschap Hollandse Delta.

E

In Bijlage I worden in de alfabetische rangschikking ingevoegd:

afrastering
eenvoudige constructie bestaande uit palen met draad of gaas;
bergingscapaciteit
volume water dat geborgen kan worden tussen het streefpeil en het aanvaardbaar hoogste peil;
beschermingszone
aan een waterstaatswerk grenzende zone, waarin ter bescherming van dat werk voorschriften en beperkingen kunnen gelden;
beschoeiing
constructie in de oeverlijn om de oever tegen afkalving te beschermen. Voorbeelden hiervan zijn beschoeiingen, bestaande uit een aan één gesloten rij palen of planken en betuigingen;
bestaand profiel
profiel van het waterstaatswerk zoals het daadwerkelijke aanwezig is;
bestuur
dagelijks bestuur van het waterschap Hollandse Delta;
binnenkruinlijn
lijn die de overgang markeert tussen de kruin van de waterkering en het binnentalud;
deeluitbreiding
deeluitbreiding van groter planologisch geheel/ inrichting;
duiker
buis in gronddam gelegen in een oppervlaktewaterlichaam;
elementenverharding
het deel van de weg waar het verkeer direct overheen gaat en die bestaat uit losse elementen, die in meer of mindere mate los met elkaar verbonden zijn en in een bepaald verband zijn aangebracht, zoals klinkers, keien, stenen en tegels.
freatisch grondwater
het eerste grondwater dat men aantreft als men gaat graven en staat rechtstreeks in verbinding met atmosferische luchtdruk;
gebiedsontsluitingsweg
een weg die grote (landelijke) gebieden en woonkernen naar stroomwegen ontsluit;
gestuurde boring
een sleufloze boortechniek waarbij obstakels zoals oppervlaktewaterlichamen diep onder het maaiveld kunnen worden gepasseerd;
grondwatersanering

het onttrekken van verontreinigd grondwater met als doel de verontreinigde bodem te reinigen of het verontreinigde grondwater te verwijderen;
infiltreren van water
in de bodem brengen van water, ter aanvulling van het grondwater;
insteek
het punt waar het talud van een opppervlaktewaterlichaam en het maaiveld elkaar snijden;
kabel
een geïsoleerde draadvormige elektrische geleider, bedoeld voor het transport van elektrische energie of elektrische signalen, of een mantelbuis met een diameter van maximaal 40 mm bestemd voor de doorvoer van kabels of glasvezelkabels;
kruin van waterkering
het platte vlak tussen de kruinlijnen;
legger
legger als bedoeld in artikel 2.39 van de wet of in artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet;
natuurvriendelijke oever
oever die zo is aangelegd dat het niet alleen dient om afvoercapaciteit van het oppervlaktewaterlichaam te verbeteren, maar ook om landschappelijke en ecologische functies te versterken;
ondersteunend kunstwerk
kunstwerken die van belang zijn voor de taakuitoefening van het waterschap, voor de waterkering, voor het functioneren van de waterhuishouding;
onttrekken
onttrekken van water aan een oppervlaktewaterlichaam of van grondwater door middel van een onttrekkingsinrichting;
peil
in het peilbesluit vastgestelde waterstand;
peilgebied
gebied als aangewezen in een peilbesluit waarbinnen eenzelfde waterstand wordt gehandhaafd;
permanente lozings- of onttrekkingsvoorziening
een voorziening voor het onttrekken en/of lozen van water in oppervlaktewater met een langdurig karakter;
proefbronnering
het onttrekken van grondwater met als doel het onderzoeken van de hoeveelheid grondwater dat tijdens toekomstige activiteiten moet worden onttrokken. Een proefbronnering is veelal kortdurend en duurt maximaal 30 dagen;
profiel
afmetingen van het waterstaatswerk aangegeven op de legger;
recreatief medegebruik
gebruik door recreanten van terreinen, wateren en objecten die een niet-recreatieve hoofdfunctie hebben en waarbij het medegebruik ondergeschikt is aan de hoofdfunctie;
spanningsbemaling
onttrekken van grondwater uit het watervoerende pakket met als doel de opwaartse druk te verlagen om opbarsten van de bodem te voorkomen;
steiger of vlonder
constructie die over een oppervlaktewaterlichaam is geplaatst of daaraan grenst en is verankerd in het achterliggende perceel;
teen van de waterkering
lijn of knikpunt, waar het hellende vlak van de waterkering en maaiveld elkaar snijden of geacht worden elkaar te snijden;
tijdelijke lozings- of onttrekkingsvoorziening
eenvoudig te verwijderen en tijdelijk benodigde voorziening voor het onttrekken en/of lozen van water in oppervlaktewater. Bijvoorbeeld voor het beregenen van gewassen;
verkeersborden
borden die voldoen aan bijlage 1 van het Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens 1990;
waterhuishoudkundige functie
functie die de provincie of het waterschap aan een waterstaatswerk heeft toegekend;
waterkering

kunstmatige hoogte natuurlijke hoogte of gedeelte daarvan, of hoge gronden met ondersteunende kunstwerken, die een waterkerende of mede een waterkerende functie hebben; en

watervoerend pakket
bodemlaag die water doorvoert en die aan boven- en onderzijde begrensd wordt door een ondoorlatende laag of door oppervlaktewater.

F

Bijlage II komt te luiden:

BIJLAGE II (Overzicht informatieobjecten)

Geometrische informatieobjecten [Open Data WSHD]
De geometrische begrenzingen, bedoeld in artikelen 1.2, 1.3,1.4 en 1.5 zijn opgenomen in de volgende geometrische informatieobjecten:

1. beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam
2. beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam binnen een duin- of strandgebied
3. beperkingengebied oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering
4. beperkingengebied primaire waterkering
5. beperkingengebied waterkering
6. beperkingengebied waterstaatswerk
7. beperkingengebied weg
8. beperkingengebied weg binnen een waterkering
9. beperkingengebied weg buiten een waterkering
10. beschermingszone binnendijks van een waterkering
11. beschermingszone buitendijks van een waterkering
12. beschermingszone en buitenbeschermingszone van een waterstaatswerk
13. beschermingszone van een oppervlaktewaterlichaam
14. beschermingszone van een waterkering
15. beschermingszone van een waterstaatswerk
16. beschermingszone van een weg
17. binnen een strook van 250 meter, horizontaal gemeten vanaf de kernzonegrens van de primaire waterkering
18. de Waal
19. dijksloot
20. duin- of strandgebied
21. gebied A
22. gebied B
23. gebied C
24. kernzone van een waterkering
25. landelijk gebied
26. oppervlaktewaterlichaam
27. oppervlaktewaterlichaam binnen het beperkingengebied waterkering
28. oppervlaktewaterlichaam dat in beheer is bij het waterschap
29. oppervlaktewaterlichaam dat niet in beheer is bij het waterschap
30. oppervlaktewaterlichaam met specifieke doeleinden
31. oppervlaktewaterlichaam met specifieke natuurdoeleinden
32. primaire watergang
33. primaire watergang, met uitzondering van het binnenwater de Waal
34. secundaire watergang
35. spoorsloot
36. stedelijk gebied
37. vaarweg

Aangewezen oppervlaktewaterlichamen als bedoeld in deze waterschapsverordening zijn:

Boezemvliet
Devel
Haven van Brielle
Haven te Spijkenisse
Haven van Strijen
Havens van Middelharnis
Jachthaven van Zwartewaal
Kanaal door Voorne
Koopvaardijhaven te Hellevoetsluis
Scheepvaart-/Voedingskanaal
Zuiderdiep

Begrenzingen niet geometrisch begrensde waterstaatswerken

Voor waterstaatswerken die niet geometrisch zijn begrensd, bedoeld in artikel 1.6, en waarvoor de ligging niet volgt uit een projectbesluit of omgevingsvergunning, gelden de volgende grenzen:

Profiel van vrije ruimte: de ruimte als vastgelegd in de legger ter weerszijden van, boven en onder een waterstaatwerk of een toekomstig waterstaatswerk die naar het oordeel van de beheerder nodig is voor toekomstige verbeteringen;

Duin- en strandgebied: [gereserveerd]

G

Na bijlage II wordt een bijlage III ingevoegd, luidende:

Bijlage III Vergoeding voor herstel van wegopbrekingen

Tarieventabel

De tarieven zijn de vergoeding voor de kosten die het waterschap maakt voor het uitvoeren van het definitieve herstel van de wegverharding. De tarieven zijn exclusief btw.

Tarieventabel

Verharding	**oppervlak**	**euro's per m²**
Elementenverharding:		
Betonstraatstenen	minder dan 15 m²	7,70
Betonstraatstenen	meer dan 15 m²	5,85
Tegelbestrating	minder dan 15 m²	5,05
Tegelbestrating	meer dan 15 m²	4,30
Gesloten verharding:		
Asfalt		187,00

Artikel II (delen waterschapsverordening)

De delen van de waterschapsverordening, bedoeld in artikel 4.7 van de Invoeringswet Omgevingswet vervallen.

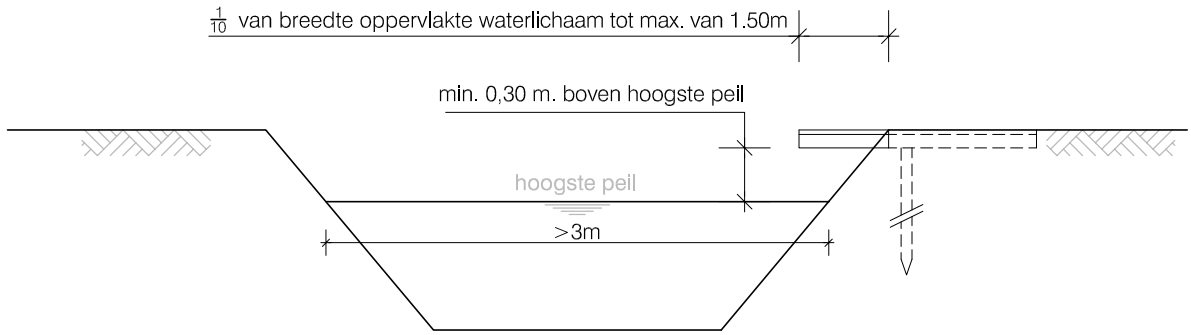
Artikel III (inwerkingtreding)

Dit besluit treedt in werking de dag na de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

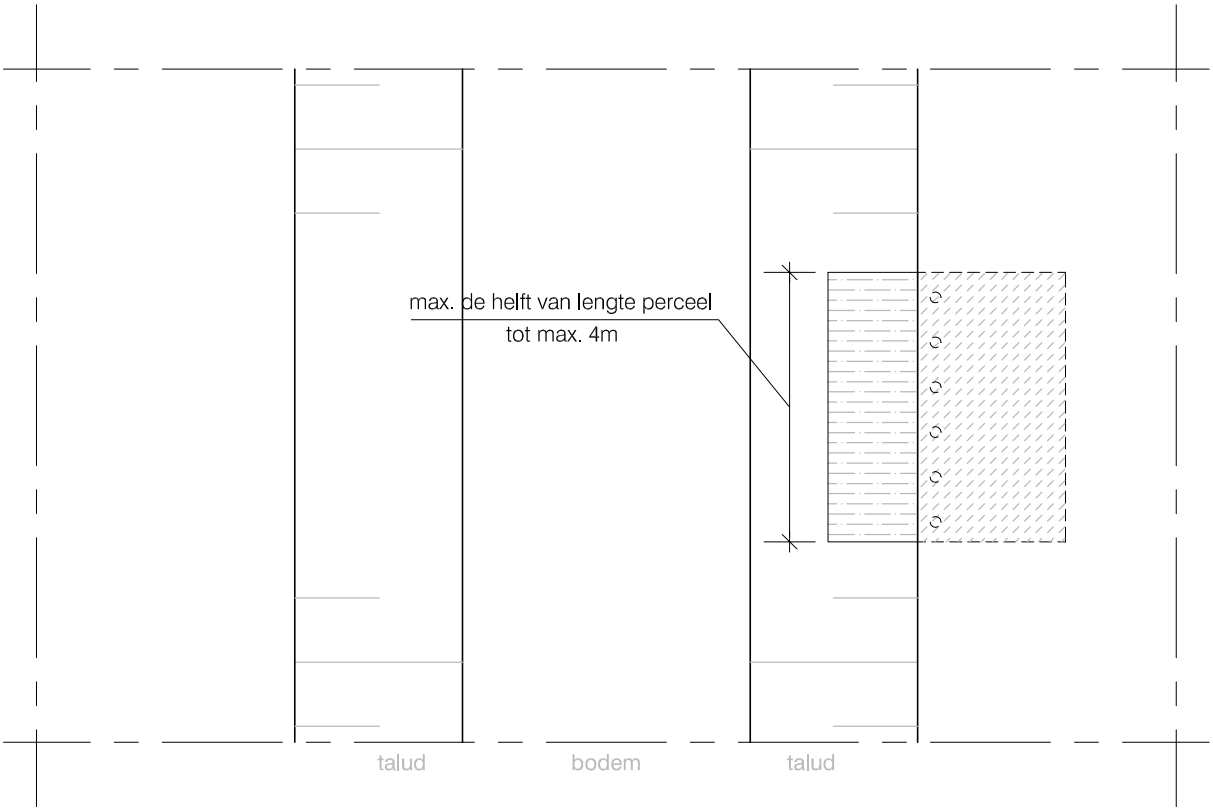
Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Dwarsdoorsnede

Bovenaanzicht

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

STEIGERS EN VLONDERS

PRINCIPETEKENING 1

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 6 van 7

Algemene Regel

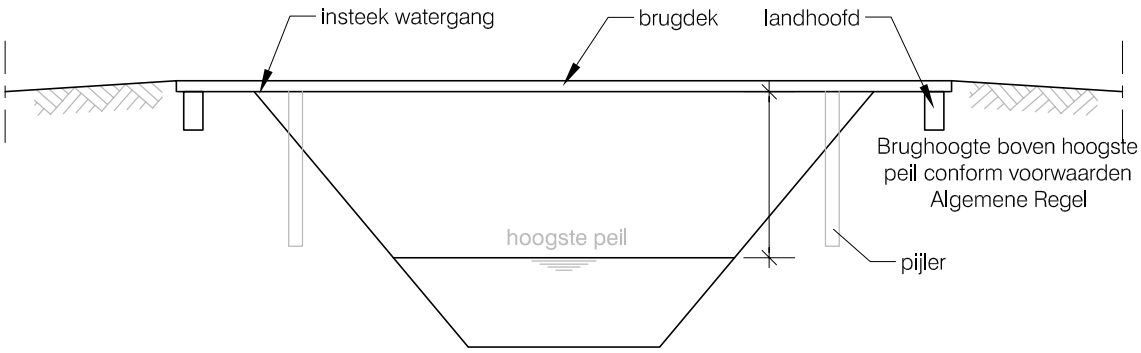
Behoort bij : WT 1. Steigers en Vlonders

Referentie : 13360A05

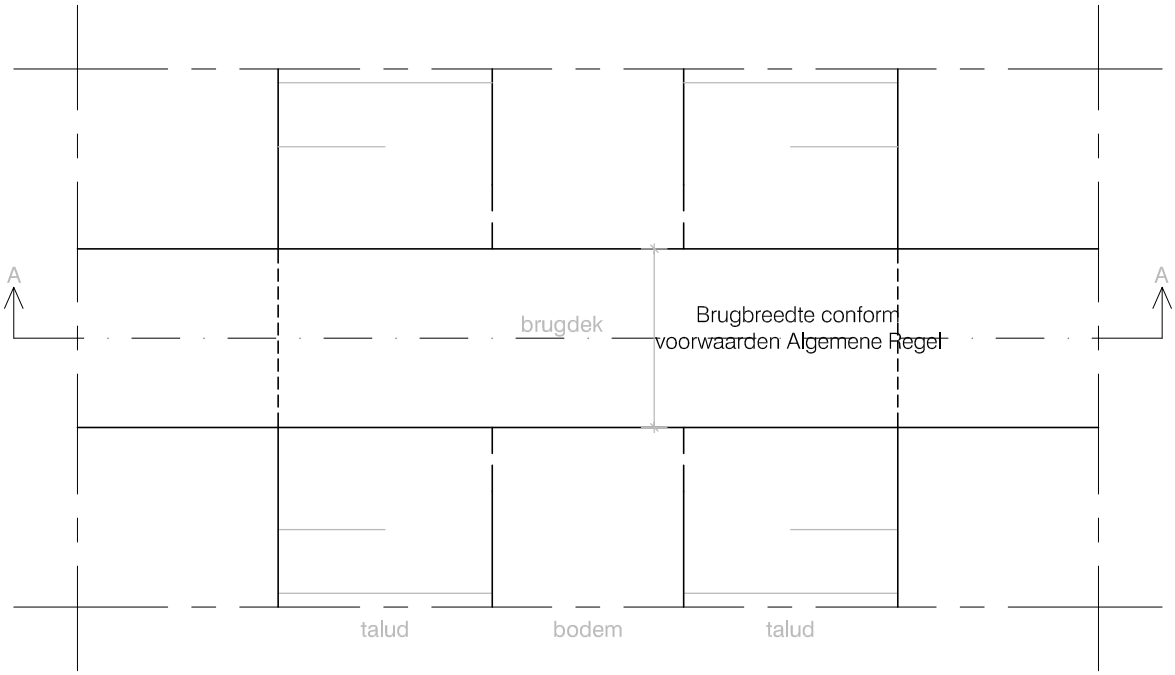
Auteur : E. BALGEN

waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Dwarsdoorsnede A-A

Bovenaanzicht

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen bij
Waterschap Hollandse Delta

BRUGGEN

PRINCIPETEKENING 2

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 5 van 7

Algemene Regel

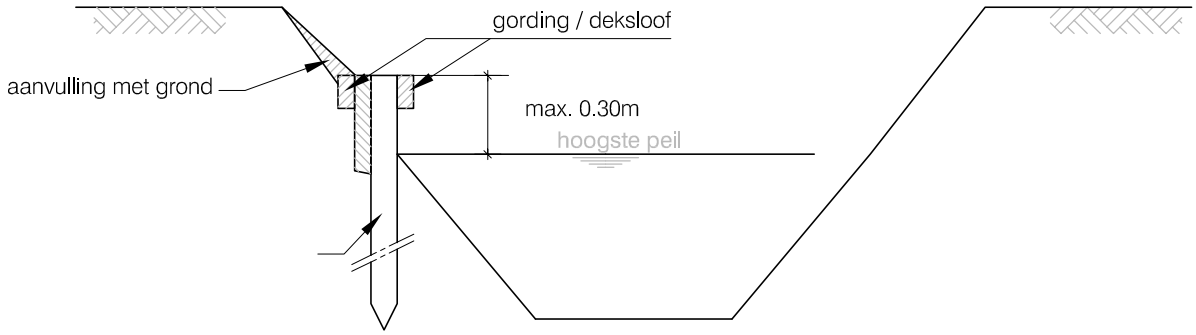
Behoort bij : WT 2. BRUGGEN

Referentie : 13360A05

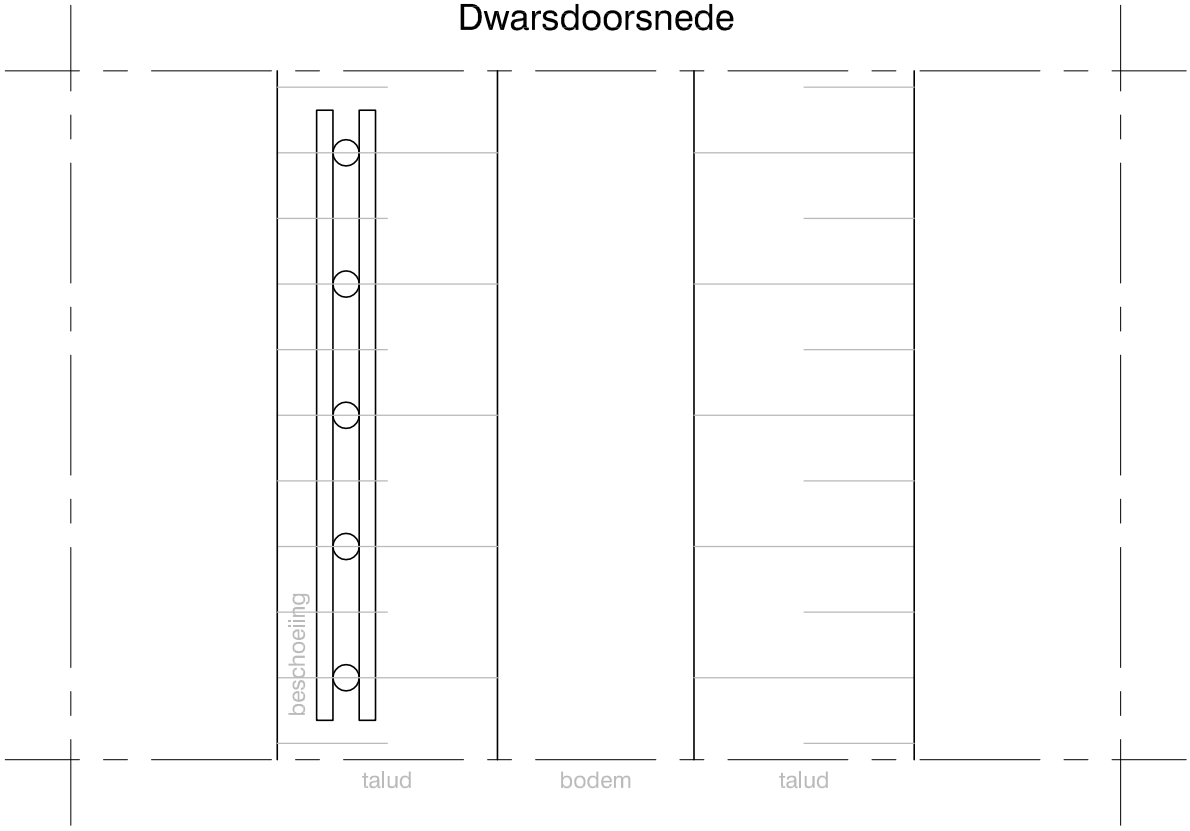
Auteur : E. BALGEN

waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Dwarsdoorsnede

Bovenaanzicht

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

BESCHOEIING

PRINCIPETEKENING 3

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 4 van 7

Algemene Regel

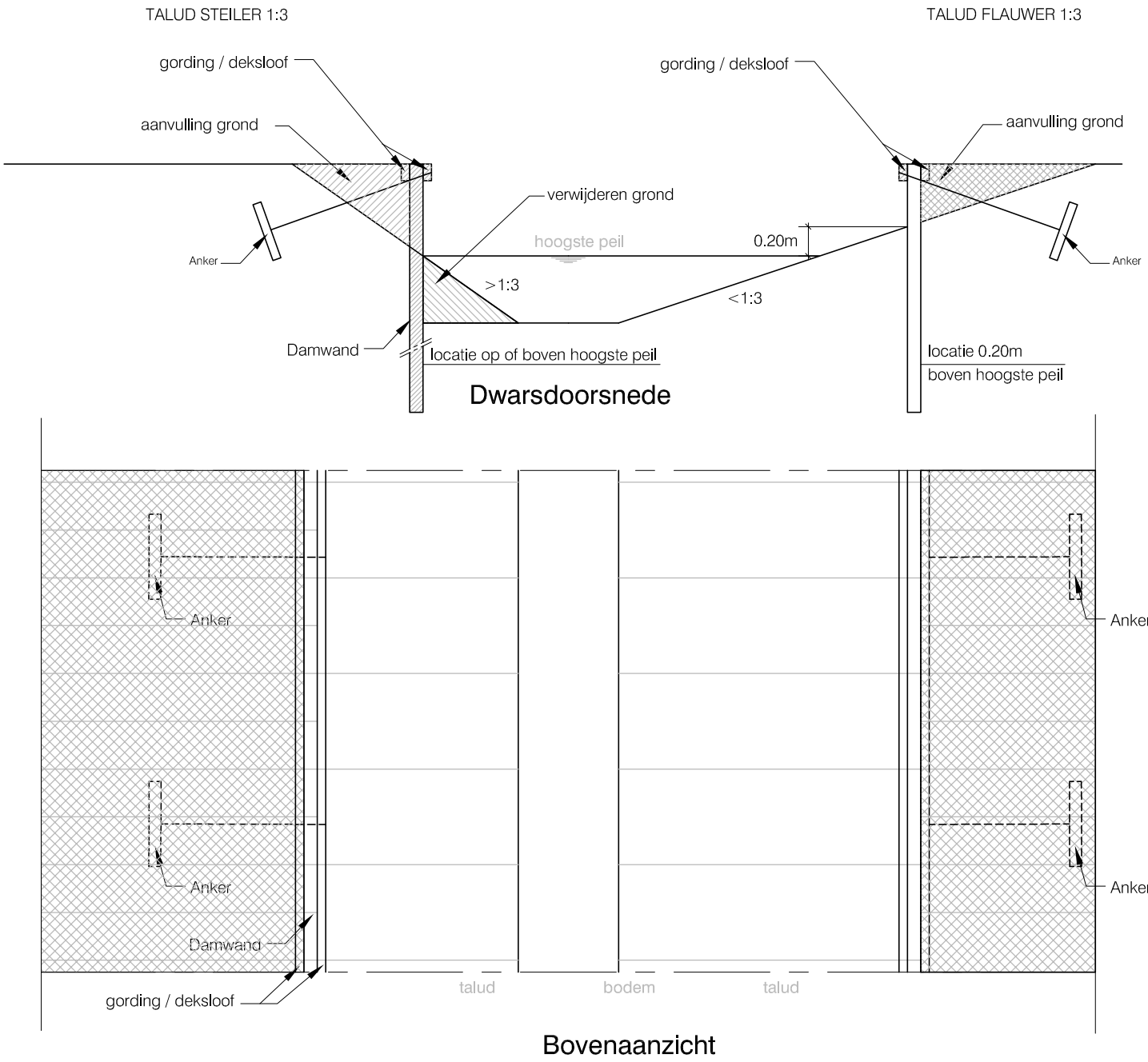
Behoort bij : WT 3. BESCHOEIING

Referentie : 13360A05

Auteur : E. BALGEN

waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

DAMWANDEN

PRINCIPETEKENING 4

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 3 van 7

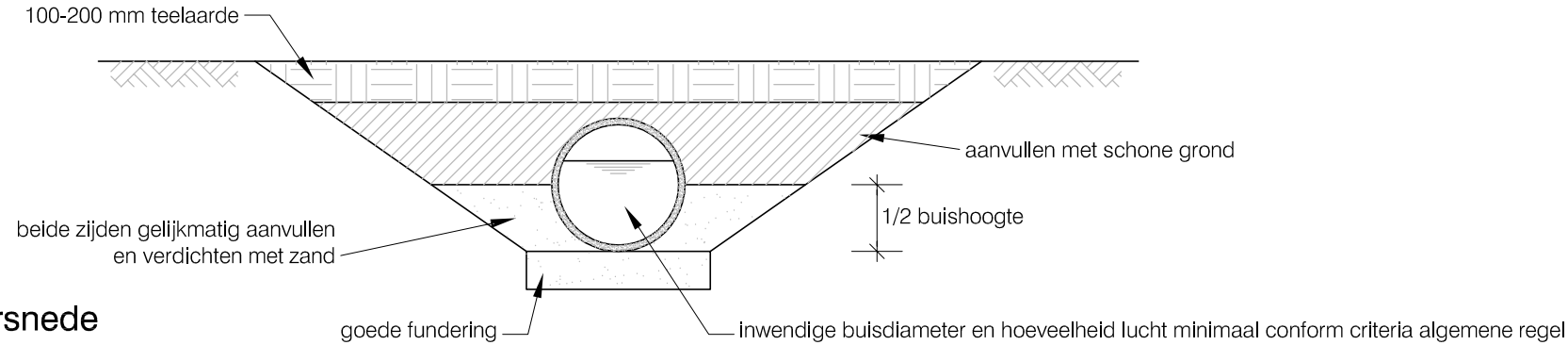
Algemene Regel

Behoort bij : WT 4. DAMWANDEN

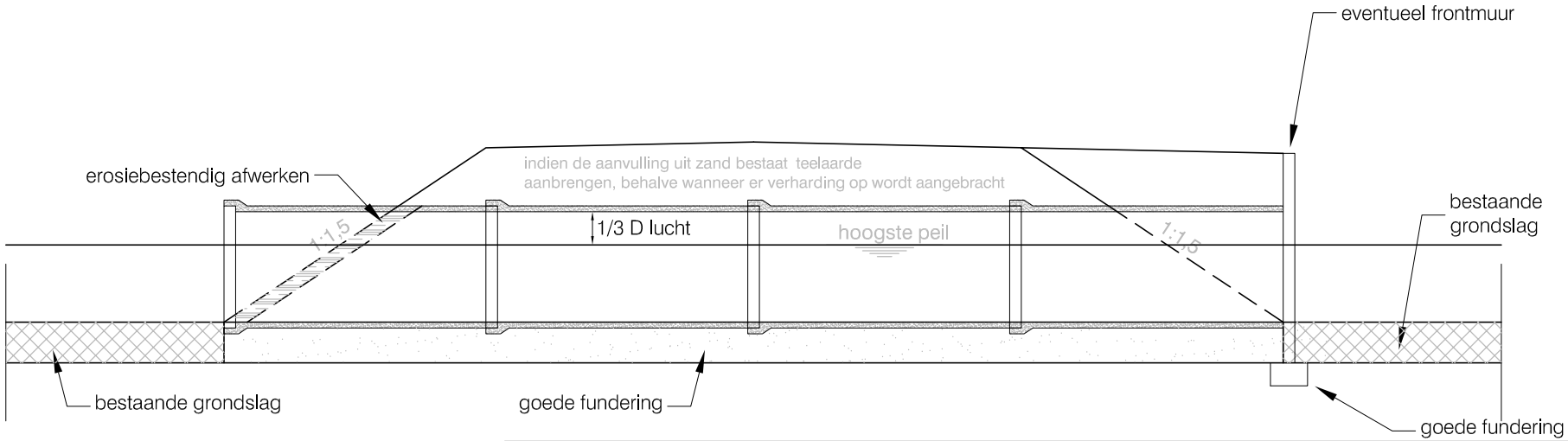
Referentie : 13360A05

Auteur : E. BALGEN

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Dwarsdoorsnede

Langsdoorsnede

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen bij
Waterschap Hollandse Delta

DAM MET DUIKER

PRINCIPETEKENING NR. 5

Versie : 13-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 2 van 7

Algemene Regel

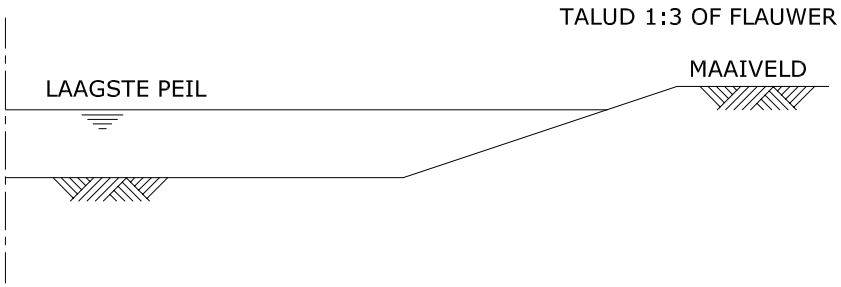
Behoort bij : WT 7. DAM MET DUIKER

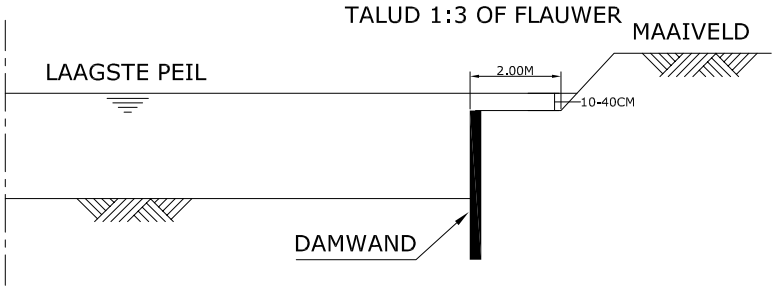
Referentie : 13360A05

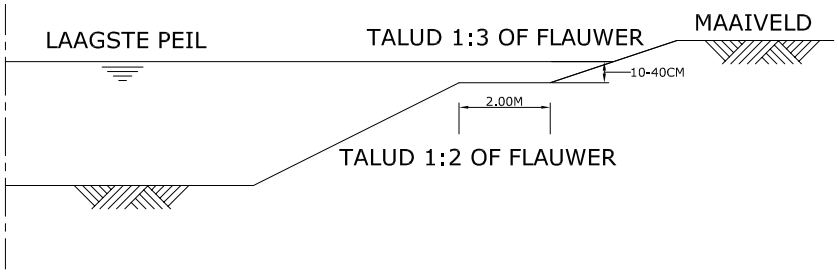
Auteur : E. BALGEN

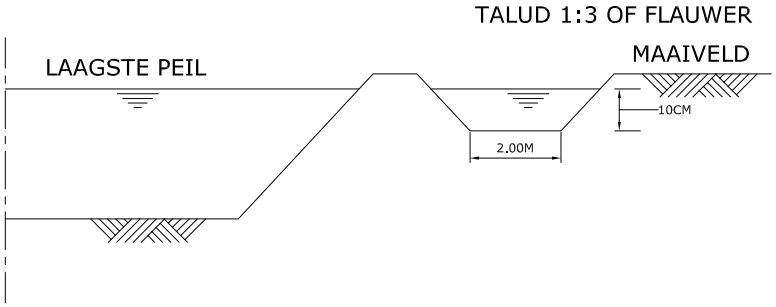
waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

NATUURVRIENDELIJKE OEVER

PRINCIPETEKENING 6

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 1 van 1

Algemene Regel

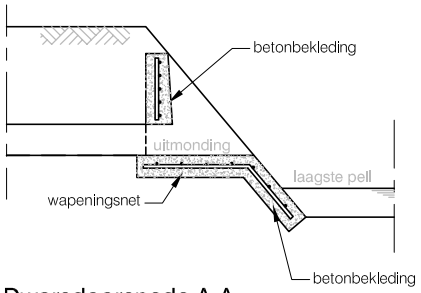
Behoort bij : WT 11. NATUURVRIENDELIJKE OEVER

Referentie : 13360A01

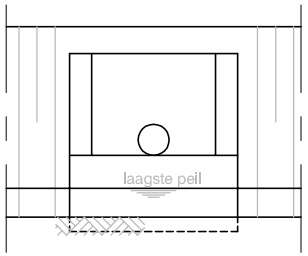
Auteur : E. BALGEN

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

uitstroomvoorziening voor bijvoorbeeld hoofddrains
en hemelwaterafvoer met uitmonding boven water

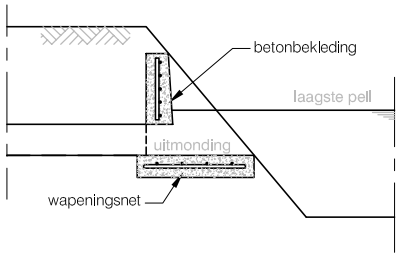

Dwarsdoorsnede A-A

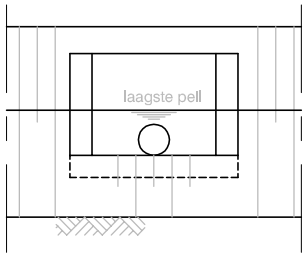

Vooraanzicht

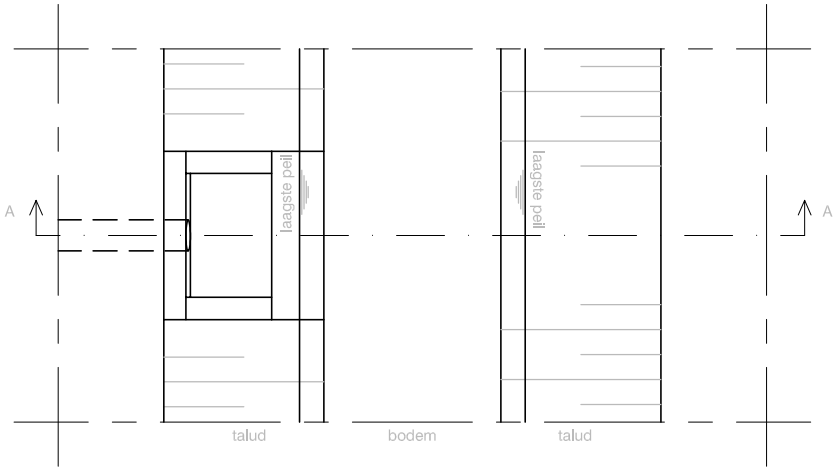
uitstroomvoorziening voor bijvoorbeeld hoofddrains
en hemelwaterafvoer met uitmonding onder water

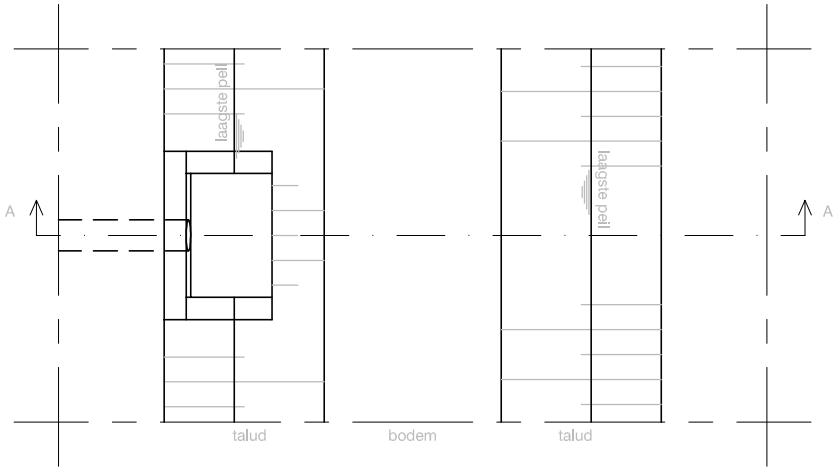
Dwarsdoorsnede A-A

Vooraanzicht

Bovenaanzicht

Bovenaanzicht

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

PERMANENTE LOZINGS-ONTTREKKINGSVOORZIENING

PRINCIPETEKENING NR 7

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 1 van 7

Algemene Regel

Behoort bij : WT 13. LOZEN EN ONTTREKKEN VIA EEN VOORZIENING

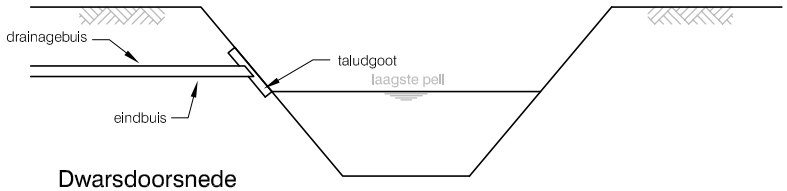
Referentie : 13360A05

Auteur : E. BALGEN

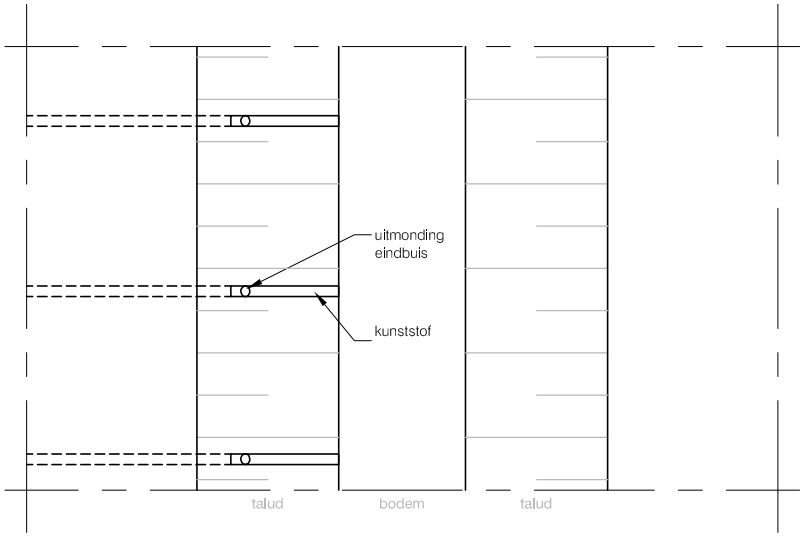
waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

Uitmonding drain boven water

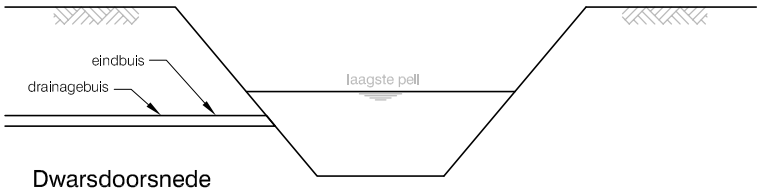

Dwarsdoorsnede

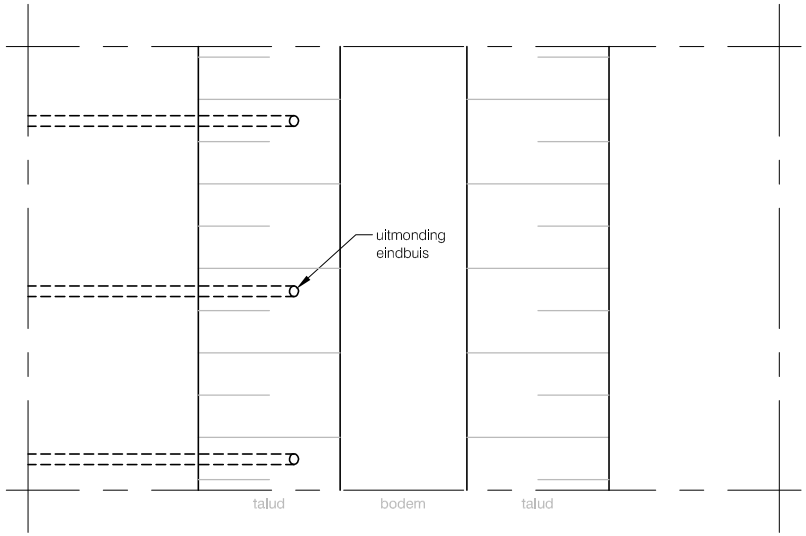

Bovenaanzicht

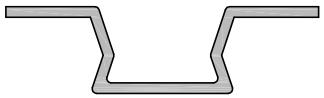
Uitmonding drain onder water

Dwarsdoorsnede

Bovenaanzicht

Detail taludgoot

Opmerking:

Leggermaten en peilen op te vragen
bij Waterschap Hollandse Delta

DRAINAGELEIDINGEN

PRINCIPETEKENING NR. 8

Versie : 11-08-2014

Schaal :

Project :

Blad 7 van 7

Algemene Regel

Behoort bij : WT 13. LOZEN EN ONTTREKKEN VIA EEN VOORZIENING

Referentie : 13360A05

Auteur : E. BALGEN

waterschap Hollandse Delta

Handelsweg 100 Postbus 4103 2980 GC RIDDERKERK
tel. 088 - 974 30 00 fax 088 - 974 30 01 www.wshd.nl info@wshd.nl

TOELICHTING WATERSCHAPSVERORDENING WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA

1.ALGEMEEN DEEL

DOELEN, STREKKING EN UITGANGSPUNTEN

De Waterschapsverordening Hollandse Delta bevat de regels van het waterschap over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor de watersystemen, de zuiveringtechnische werken en de wegen die in beheer zijn bij het waterschap.

STREKKING

De waterschapsverordening berust op artikel 2.5 van de Omgevingswet en vervangt de Keur en de algemene regels die gebaseerd zijn op de Keur. Bovendien bevat het regels over lozingen, die voorheen op het niveau van de centrale overheid waren geregeld.

VERBETERDOELEN VAN DE STELSELHERZIENING

De waterschapsverordening is onderdeel van de stelselherziening van het omgevingsrecht. De invoering van de waterschapsverordening draagt bij aan de landelijke verbeterdoelen van de Omgevingswet: een inzichtelijk omgevingsrecht, waarin de leefomgeving centraal staat, waarin ruimte is voor maatwerk en waarin besluitvorming over projecten sneller en beter verloopt.

BASISVARIANT VAN DE WATERSCHAPSVERORDENING

Het bestuur van het waterschap heeft gekozen voor een beleidsneutrale overgang van de Keur naar de waterschapsverordening. Dat betekent dat de waterschapsverordening qua vorm en inhoud voldoet aan de uitgangspunten van de Omgevingswet, terwijl de veranderingen ten opzichte van de oude regels inhoudelijk beperkt zijn. Hiervoor is gekozen om de continuïteit en daarmee de betrouwbaarheid van de regels in de overgang van het oude naar het nieuwe stelsel te kunnen garanderen.

ACTIVITEITGERICHTE OPBOUW

Een tweede verandering in vergelijking met de huidige Keur is dat in de opzet van de waterschapsverordening het accent is verlegd naar het perspectief van burgers en bedrijven door een activiteitgerichte opbouw. De oude objectgerichte benadering van de Keur wordt daarmee verlaten. In plaats van de waterstaatswerken als aangrijpingspunt van de regels te hanteren, zijn de regels aangeknoopt bij de verschillende activiteiten die burgers en bedrijven willen verrichten. Dat betekent dat de verschillende hoofdstukken en paragrafen zijn geordend naar alle relevante activiteiten, waarbij een clustering van activiteiten is gehanteerd die aansluit bij de terminologie van de Omgevingswet.

DIGITALISERING

Nieuw is dat de regels over activiteiten zijn gekoppeld aan geometrisch aangewezen en begrensde werkingsgebieden, die in bijlage 2 van de verordening zijn opgenomen en op een digitale kaart voor gebruikers aanklikbaar zijn. Deze digitalisering is onderdeel van het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waarin ook de regelgeving van Rijk, provincie, gemeenten en andere waterschappen digitaal ontsloten wordt.

De digitalisering van de waterschapsverordening in het DSO gaat gepaard met een verbeterde dienstverlening aan gebruikers van de digitale voorziening door middel van zogenoemde toepasbare regels en vragenbomen. Via toepasbare regelswordt de juridische tekst van de verordening toegankelijk gemaakt aan de hand van vragen(bomen) die
burgers naar de op hun activiteit en locatie toepasselijke juridische regels leiden. Zo kan een gebruiker eenvoudig nagaan of een activiteit op een bepaalde locatie is toegestaan, of een vergunning- of meldplicht geldt en aan welke algemene regels eventueel moet worden voldaan.

OPBOUW VAN DEZE TOELICHTING

Het algemeen deel van deze toelichting gaat eerst in op (2) de verhouding tot het stelsel van

de Omgevingswet waarbinnen de waterschapsverordening zal werken, (3) de werkingssfeer van de verordening en (4) de verhouding tot andere instrumenten van het waterschap onder de Omgevingswet. Vervolgens wordt (5) de inhoud van de verordening op hoofdlijnen beschreven met aandacht voor de belangrijkste wijzigingen. Tot slot (6) is er aandacht voor de voorbereiding en de uitvoering van de waterschapsverordening.

2.VERHOUDING TOT HET STELSEL VAN DE OMGEVINGSWET

TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN
De waterschapsverordening is gebaseerd op artikel 2.5 van de Omgevingswet. Op grond van dat artikel stelt het algemeen bestuur van het waterschap één waterschapsverordening vast waarin regels over de fysieke leefomgeving worden opgenomen. Anders dan de Keur is de w aterschapsverordening dus niet vastgesteld met gebruik van de autonome verordenende bevoegdheid in de zin van de Waterschapswet, maar worden de regels gesteld in medebewind op basis van de Omgevingswet. De Omgevingswet stelt daarbij uitdrukkelijke regels over de gebruikte instrumenten, zoals algemene regels, maatwerkvoorschriften of verboden om activiteiten te verrichten zonder omgevingsvergunning, zonder melding, zonder het leveren van informatie of in absolute zin.

INSTRUCTIEREGELS BESLUIT KWALITEIT LEEFOMGEVING EN ZUID-HOLLANDSE OMGEVINGSVERORDENING
Bij de vaststelling van de waterschapsverordening spelen instructieregels een rol. Voor zover hier van belang zijn dat enkele regels van het Rijk (vastgesteld in hoofdstuk 6 van het Besluit kwaliteit leefomgeving) of de Provincie Zuid-Holland (Omgevingsverordening) die gaan over de inhoud of de motivering van de waterschapsverordening.

DECENTRALISATIE VAN DE LOZINGEN EN BRUIDSSCHAT
Het beleid voor lozingen van stoffen was tot dusver centraal geregeld. De meeste algemene regels staan nu in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Het Rijk was voornemens de lozingen decentraal te regelen, waarmee tegemoet zou worden gekomen aan het uitgangspunt om maximaal lokaal maatwerk te kunnen leveren.

De Unie van Waterschappen en de organisaties voor de landbouwsector hebben zich er sterk voor gemaakt om in ieder geval de regels voor lozingen uit de land- en tuinbouw centraal te blijven regelen. Dit om het zogenaamde level-playing-field voor deze bedrijven in stand te houden. De lozingsregels voor de glastuinbouw, akkerbouw en veehouderij worden daarom, in ieder geval tot 2027, ondergebracht in het Besluit activiteiten leefomgeving.

Andere regels voor lozingen 'verhuizen' wel van het Rijk naar de waterschappen. Hiervoor heeft het Rijk een Invoeringsbesluit opgesteld, dit wordt ook wel de 'bruidsschat' genoemd. Met het invoeringsbesluit kunnen de lozingsregels rechtstreeks als onderdeel van de waterschapsverordening gelden. Het waterschap heeft ervoor gekozen deze regels over te nemen en nog niet aan te passen. De regels zijn grotendeels opgenomen in hoofdstuk 3 van de waterschapsverordening.

In de bruidsschat wordt nog onderscheid gemaakt tussen aangewezen en niet aangewezen waterlichamen. De aangewezen wateren zijn ook wateren die zijn aangewezen op grond van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

De regels voor lozen in de bruidsschat betreft een set van ca. 20 onderwerpen, variërend van de algemene zorgplicht tot lozingen van huishoudelijk afvalwater en hemelwater, van lozingen bij grondwatersaneringen tot lozingen op zuiveringtechnische werken. Er spelen dus vele verschillende typen belangen op het gebied van waterkwaliteitsbeheer, waterkwantiteitsbeheer en

afvalwaterzuivering. De regels per activiteit uit de bruidsschat zijn in deze waterschapsverordening overgenomen.

3.WERKINGSSFEER

WATERSYSTEMEN EN ONDERDELEN DAARVAN IN BEHEER BIJ HET WATERSCHAP
De waterschapsverordening is van toepassing in het beheergebied van het waterschap, voor zover het gaat over de watersystemen of onderdelen daarvan die in beheer zijn bij het waterschap. Wat onder watersysteem moet worden verstaan vloeit voort uit de Omgevingswet, zoals dat eerder op basis van de Waterwet het geval was: een samenhangend geheel van een of meer oppervlaktewaterlichamen en grondwaterlichamen, met bijbehorende bergingsgebieden, waterkeringen en ondersteunende kunstwerken. Daarbij geldt dat oppervlaktewaterlichaam, bergingsgebied, waterkering of ondersteunend kunstwerk als waterstaatswerken worden aangemerkt. Welke watersystemen of onderdelen daarvan in beheer zijn bij het waterschap, wordt bepaald bij provinciale verordening die gebaseerd is op artikel 2.18, tweede lid, van de Omgevingswet.

GEOMETRISCH BEPAALDE WERKINGSGEBIEDEN CONCRETE REGELS
De regels over activiteiten zijn steeds gekoppeld aan werkingsgebieden. Waar geen specifiek werkingsgebied is benoemd, geldt het hele beheergebied van het waterschap als werkingsgebied. Zie voor de uitwerking hiervan de artikelsgewijze toelichting bij artikelen 1.3 en 1.4.

De digitalisering van de waterschapsverordening brengt nieuwe informatiebehoeften over de beheerobjecten van het waterschap met zich mee, vooral in verband met aanwijzing en begrenzing van werkingsgebieden. In de waterschapsverordening worden de werkingsgebieden (de gebieden, waarin bepaalde regels uit de verordening van toepassing zijn, zoals beperkingengebieden met betrekking tot waterkeringen of oppervlaktewaterlichamen) aangewezen en geometrisch begrensd.

Deze werkingsgebieden berusten op informatie over de ligging van het waterstaatswerk zelf (de kernzones) en over de beschermingszones die daarop aansluiten. Voor deze waterschapsverordening is een eenduidige naamgeving doorgevoerd, waardoor duidelijker is benoemd welk onderdeel van het watersysteem wordt bedoeld.

4.VERHOUDING TOT ANDERE REGELINGEN

DELEGATIESYSTEMATIEK EN DELEGATIEBESLUIT
De Omgevingswet vereist dat de Waterschapsverordening te allen tijde actueel is. Dat maakt het nodig parallel aan de voorbereiding van de Waterschapsverordening een afzonderlijk delegatiebesluit op te stellen, waarin het algemeen bestuur de onderdelen van de waterschapsverordening benoemt die het dagelijks bestuur kan wijzigen of aanvullen. Dat geldt niet voor de wezenlijke kenmerken van de verordening (zoals de oogmerken van de regels of, op hoofdlijnen, welke activiteiten zij bestrijkt) maar wel voor andersoortige onderwerpen, zoals de wijziging van beperkingengebieden. In de waterschapsverordening zelf komen dus geen delegatiegrondslagen voor.

Voorop staat dat de hoofdelementen van de waterschapsverordening door het algemeen bestuur worden vastgelegd. Regels van uitvoeringstechnische of administratieve aard, uitwerking van de details of van meet- en rekenvoorschriften, regels die dikwijls wijziging behoeven en regels waarvan te voorzien is dat zij mogelijk met grote spoed moeten worden vastgesteld, moeten echter ook door het dagelijks bestuur te stellen zijn. Dit zijn twee uitersten van een spectrum, waarop steeds voor concrete onderwerpen keuzes gemaakt kunnen wordenin het delegatiebesluit.

VERHOUDING TOT DE ONDERHOUDSLEGGER
De Keur bevatte in hoofdstuk 2 algemene onderhoudsverplichtingen voor waterstaatswerken.

In de onderhoudslegger zijn de onderhoudsplichtigen van de waterstaatswerken genoemd. De onderhoudslegger is gebaseerd op artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet. In het stelsel van de Omgevingswet mogen deze onderhoudsplichten niet in de Waterschapsverordening opgenomen worden. Bij invoering van de Waterschapsverordening zullen deze onderdelen van de Keur daarom niet vervallen, maar op basis van de Waterschapswet blijven bestaan (als "onderhoudskeur"). Bij de voorgenomen actualisatie van de onderhoudslegger, zal deze onderhoudskeur te zijner tijd worden vervangen door een vast te stellen gemoderniseerde "onderhoudsverordening" met onderhoudslegger.

VERHOUDING TOT PROJECTBESLUIT EN VERGUNNING EIGEN DIENST
Onder de Waterwet is voor de aanleg of wijziging van waterstaatswerken door het waterschap een projectplan vereist. In de Omgevingswet wordt het projectplan vervangen door een projectbesluit, dat voor het waterschap verplicht is voor de aanleg en wijziging van primaire waterkeringen.

Voor de andere gevallen van aanleg en wijziging van waterstaatswerken door het waterschap, waarvoor nu nog een projectplan geldt, laat de Omgevingswet de keuze aan het waterschap om deze categorie vrij te laten, een projectbesluit of een vergunning eigen dienst voor te schrijven. Voor het uitvoeren van beheer en onderhoud geldt nu en onder de waterschapsverordening geen vergunningvereiste het waterschap. Ook onder de Keur gold geen vergunningvereiste. Hier verandert dus niets.

5.HOOFDLIJNEN VAN DE INHOUD

INDELING
De waterschapsverordening bestaat uit zes hoofdstukken.

Het eerste hoofdstuk bevat algemene bepalingen over begrippen, de aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden en enkele algemene onderwerpen die relevant zijn voor de gehele verordening zoals de specifieke zorgplicht en maatwerkvoorschriften. Deze zorgplicht geldt altijd, dus ook naast bijvoorbeeld een meldplicht of vergunningplicht.

De hoofdstukken 2 tot en met 6 zijn gewijd aan regels over activiteiten. Daarbij is de aard van de activiteiten bepalend.

Hoofdstuk 2 bevat regels over activiteiten die worden verricht bij waterstaatswerken. Dan gaat het over het realiseren van steigers en vlonders, bruggen, grondkerende constructies, natuurvriendelijke oevers, het onttrekken van oppervlaktewater en de aanleg van onttrekkingsvoorzieningen, het versneld afvoeren van hemelwater naar een oppervlaktewaterlichaam via nieuw verhard oppervlak, het aanleggen en behouden van gesloten erfverharding, kabels en leidingen, dammen met duiker, graven, verbreden en behouden van oppervlaktewaterlichamen, dempen van oppervlaktewaterlichamen, het aanplanten en behouden van bomen, het plaatsen en behouden van hekwerken, schuttingen en veekerende afrasteringen, het aanleggen en behouden van anti-worteldoeken, het plaatsen en behouden van tijdelijke of eenvoudig demontabele objecten, het verwijderen van objecten, het uitvoeren van bodemonderzoek, het plaatsen, wijzigen, vervangen, verwijderen of behouden van werken en, tenslotte, als restcategorie, nog het verrichten van overige activiteiten bij waterstaatswerken.

Hoofdstuk 3 bevat de artikelen over lozingen die van rechtswege in de waterschapsverordening zijn gekomen. Het gaat om regels over lozingen op oppervlaktewater van het waterschap. Dit betreft lozing van grondwater bij grondwatersanering, bodemsanering of ontwatering, lozing van afvloeiend hemelwater dat niet van een bodembeschermende voorziening afkomt, huishoudelijk afvalwater, koelwater, afvalwater afkomstig uit diverse activiteiten en asverstrooiing. Ook voor andere lozingen op een oppervlaktewater van een waterschap, plaatst de bruidsschat regels in de waterschapsverordening. Die regels houden in dat er een omgevingsvergunning nodig is voor de lozing (afdeling 2.19 van de waterschapsverordening). Deze vergunningplicht geldt niet als de lozing afkomstig is van een milieubelastende activiteit in het Bal. Het Bal bepaalt voor die lozingen in welke gevallen een omgevingsvergunning is vereist.
Voor lozingen op een zuiveringtechnisch werk plaatst de bruidsschat een vergunningplicht in de waterschapsverordening. Deze vergunningplicht geldt niet als de lozing afkomstig is van een milieubelastende activiteit in het Bal.

Hoofdstuk 4 gaat over activiteiten met grondwater. Na enkele algemene bepalingen gaat het over bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering en grondsanering, over grondwatersanering, over beregening, bevloeiing en veedrenking, over brandblusvoorziening, en tenslotte, als restcategorie, over overige grondwateronttrekkingen.

Hoofdstuk 5 heeft betrekking op activiteiten bij wegen. Dan gaat het over onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden, over evenementen en standplaatsen, over uitwegen, over veekerende afrasteringen, over beplanting, over kabels en leidingen bij wegen, over het verwijderen van objecten bij wegen, over het herstel van wegopbrekingen, en tenslotte, als restcategorie, over het verrichten van overige activiteiten en werken bij wegen.

Hoofdstuk 6 bevat regels over het aansluiten van een openbaar riool op en het brengen van afvalwater in een zuiveringtechnisch werk in beheer bij het waterschap.

Hoofdstuk 7 bevat de overgangs- en slotbepalingen.

De bijlagen bij de waterschapsverordening zijn:
-de begripsbepalingen (bijlage I)
-overzicht informatieobjecten (bijlage II)
-vergoeding voor herstel van wegopbrekingen (bijlage III)

De bijlagen vormen een integraal onderdeel van de juridische tekst.

Overgangsrecht
Het overgangsrecht voor de invoering van de waterschapsverordening is geregeld in hoofdstuk 4 van de Invoeringswet Omgevingswet. In de artikelen 4.1, 4.3, 4.4, 4.5, 4.13 en 4.14 is voorzien in de overgang van lopende procedures en wat de consequenties zijn van het vervallen van vergunningenplichten of het ontstaan van nieuwe vergunningplichten. Werken die overeenkomstig de huidige regels zijn gerealiseerd mogen op grond van het overgangsrecht in de waterschapsverordening in stand blijven.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Afdeling 1.1 Begripsbepalingen

Toelichting artikel 1.1 Begripsbepalingen
Vanwege leesbaarheid en toegankelijkheid is in de Omgevingswet en de daarop gebaseerde regels ervoor gekozen de begrippen in bijlagen op te nemen en niet in het besluit zelf. Dit artikel sluit daarbij aan.

In bijlage I is de begrippenlijst van deze verordening opgenomen. De begrippenlijst geeft de uitleg over wat precies verstaan moet worden onder bepaalde begrippen die in deze verordening voorkomen. De begripsbepalingen zijn opgenomen voor woorden die in deze verordening een betekenis hebben die afwijkt van het normaal taalgebruik, om de reikwijdte van begrippen af te bakenen of om veel voorkomende beschrijvingen korter op te kunnen schrijven. Begrippen die al op het hogere niveau van de Omgevingswet zijn gedefinieerd komen hier niet in voor.

Mede door de aansluiting op het Digitale Stelsel Omgevingswet is het van groot belang dat terminologie van de waterschapsverordening correspondeert met de wet en gedelegeerde regelgeving en de op gang gebrachte standaardisatie van begrippen. Dat brengt ten opzichte van de Keur een aantal terminologische wijzigingen met zich mee.

In het eerste lid van dit artikel zijn de begripsbepalingen van de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) en het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) van toepassing verklaard op deze waterschapsverordening. Dit bevordert de eenduidigheid van begrippen in het nieuwe stelsel. In aanvulling op de begrippen van de wet en de AMvB's, bevat bijlage I bij deze verordening de overige begripsbepalingen die nog nodig zijn voor de goede toepassing van deze verordening.

Afdeling 1.2 Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden

Artikel 1.2 Begrenzing beheergebied
Deze bepaling geeft duidelijk aan dat de verordening bedoeld is voor het beheergebied van het waterschap.

In bijlage II is de geometrische begrenzing van het beheergebied, benoemd als geometrisch informatieobject 'beheergebied', vastgelegd.

Artikel 1.3 Begrenzing waterstaatswerken
Deze bepaling is nodig ten behoeve van het digitale stelsel. Deze bepaling biedt de juridische grondslag voor de digitale kaart met de ligging van de waterstaatswerken.

In bijlage II komt de noemer "waterstaatswerken" terug met een url (identificatiecode) met verwijzing naar geografische coördinaten (zie TPOD Waterschapsverordening). Zo wordt het voor deze locaties mogelijk om deze digitaal te bekijken of erop in te zoomen en de voor de gebruiker relevante regels zichtbaar te maken.

In de bijlage wordt per werkingsgebied aangegeven wat de noemer is van dat werkingsgebied, of het werkingsgebied exact is begrensd of indicatief en in welk geometrisch informatieobject (GIO) het werkingsgebied is opgenomen. Het GIO wordt met een uniek ID aangeduid. Door het opnemen daarvan in de bijlage, worden de GIO's met daarin de werkingsgebieden een integraal onderdeel van de verordening. De noemer van het werkingsgebied is de naam die het werkingsgebied heeft in de juridische tekst. De GIO-link is de hyperlink in de juridische tekst naar het werkingsgebied, zoals deze bij inwerkingtreding is ingetekend in het Digitale Stelsel Omgevingswet. Via de

hyperlink is het mogelijk de exacte ligging van het werkingsgebied te achterhalen op een digitale kaart.

Artikel 1.4 Begrenzing oppervlaktewaterlichaam

De geometrische begrenzing van oppervlaktewaterlichamen en de onderdelen daarvan zijn opgenomen in bijlage III bij deze verordening. Een oppervlaktewater is het samenhangend geheel van water dat vrij aan het aardoppervlak voorkomt. Ook de stoffen die in het water zitten, vallen onder het oppervlaktewaterlichaam. Dit geldt ook voor de oevers, planten en dieren.

Artikel 1.5 Begrenzing weg

In deze bepaling is beschreven dat de geometrische begrenzing van wegen en de onderdelen daarvan zijn opgenomen in bijlage III bij deze verordening. Het gaat daarbij om de brijbanen, paden, trottoirs, wegmeubilair en alles wat daarbij hoort zoals bermen, parkeergelegenheden en bermsloten. Een weg kan ook een geïsoleerd fietspad of voetpad zijn.

Artikel 1.6 Waterstaatswerken die niet geometrisch begrensd zijn

Dit artikel is bedoeld voor de gevallen dat de aanleg of wijziging van waterstaatswerken is vergund of dat er een projectbesluit voor is vastgesteld maar nog in uitvoering is of is uitgevoerd, maar nog niet geometrisch is begrensd. De tekst is gebaseerd op afdeling 3.4 van het Omgevingsbesluit waarin dit is opgenomen voor waterstaatswerken van het Rijk.
Dit artikel geeft een vangnet voor waterstaatswerken en wegen, in beheer bij het waterschap, die nog niet zijn aangewezen en geometrisch zijn begrensd in bijlage II.

Afdeling 1.3 Normadressaat

Artikel 1.7 Normadressaat

Dit artikel bepaalt dat degene die de activiteit verricht, moet voldoen aan de regels over activiteiten van dit hoofdstuk. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van activiteiten. Voor omgevingsvergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de wet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten: de vergunninghouder. Dit is bijvoorbeeld de eigenaar of opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van deze verordening, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteit houden.

Afdeling 1.4 Specifieke zorgplicht en maatwerkvoorschriften

Artikel 1.8 Specifieke zorgplicht

Er is sprake van een specifieke zorgplicht om het verschil tot uitdrukking te brengen met de algemene zorgplicht die in artikel 1.6 en 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen. Die algemene zorgplicht geldt op grond van artikel 1.8 van de Omgevingswet niet voor zover er specifieke regels gelden die worden nageleefd. De specifieke zorgplicht in artikel 1.8 van deze waterschapsverordening is een dergelijke specifieke regel.

Deze specifieke zorgplicht stelt dus algemene regels die gelden voor alle activiteiten die eronder vallen, ongeacht of voor die activiteiten op grond van deze waterschapsverordening nog andere regels gelden, zoals een meldingsplicht of een omgevingsvergunningplicht.

Specifieke zorgplichten geven voor een activiteit het doel aan dat bij de bescherming van de fysieke leefomgeving moet worden bereikt zonder daarbij aan te geven met welke middelen dat doel bereikt moet worden, en zonder dat doel in kwantificeerbare termen te omschrijven. De specifieke zorgplichten houden daarmee het midden tussen de algemene zorgplicht van de wet en

de meer uitgewerkte doelvoorschriften en middelvoorschriften. Ze kunnen bij een evenwichtig gebruik een positieve rol spelen in verschillende situaties:

a) Ze dragen bij aan het beperken van gedetailleerde regels, zonder dat dit afbreuk doet aan de duidelijkheid voor zowel degene die de activiteit verricht als het bevoegd gezag;
b) Ze voorzien in bescherming van de leefomgeving bij nieuwe activiteiten of het op een andere manier dan gebruikelijk verrichten van bestaande activiteiten, waarmee bij het opstellen van regels geen rekening kon worden gehouden;
c) Ze geven aan hoe gehandeld moet worden in gevallen waarin vanwege de verschillen in de fysieke leefomgeving een algemene regel niet kwantificeerbaar kan worden gemaakt;
d) Ze geven een maatstaf voor handelen in bijzondere situaties, waarin de bescherming van de leefomgeving tijdelijk een andere of aanvullende inspanning vraagt.

Artikel 1.9 Maatwerkvoorschriften
Op grond van artikel 4.5 Omgevingswet moeten de onderwerpen worden aangewezen waarvoor maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften kunnen worden gesteld, waarmee de algemene regels worden aangevuld of daarvan wordt afgeweken. In artikel 4.8 en 4.10 Omgevingswet is geregeld dat het dagelijks bestuur bevoegd is voor het stellen van de maatwerk- c.q. vergunningvoorschriften.

Dit artikel maakt het mogelijk om maatwerkvoorschriften op te leggen voor een wateractiviteit om de specifieke zorgplicht van artikel 1.8 te concretiseren. Een maatwerkvoorschrift is een specifiek voorschrift voor het verrichten van een activiteit in een concreet geval. Het gaat dus niet om regels die voor meer personen of gevallen gelden maar op individuele situaties gerichte voorschriften.

Het gaat hier om een brede bevoegdheid tot het opleggen van dit soort maatwerkvoorschriften. Dat kan van belang zijn voor activiteiten die niet duidelijk vallen onder een meer concreet hoofdstuk en de in die hoofdstukken gegeven bevoegdheden tot maatwerkvoorschriften. Activiteiten die dus alleen onder de zorgplicht van artikel 1.8 vallen, kunnen zodoende toch, waar nodig, met een maatwerkvoorschrift bijgestuurd worden.

Afdeling 1.5 Melding en informatieverplichting algemeen

Artikel 1.10 Algemene gegevens bij een melding of informatieverplichting
Hier staan de indieningsvereisten die gelden voor iedere melding of informatieplicht. Per specifieke activiteit kunnen daar aanvullende gegevens nodig zijn. Die worden dan bij die specifieke regels vermeld.

Afdeling 1.6 Beoordelingsregel en indieningsvereisten

Artikel 1.11 Indieningsvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit
[Artikel 4.1 BS]
In dit artikel zijn de indieningsvereisten overgenomen die voorheen in het voormalige artikel 6.24 van de Waterregeling stonden. Gelet op het belang van waterkeringen heeft de waterbeheerder in het algemeen specifiek beleid vastgesteld over activiteiten bij waterkeringen. Als een initiatiefnemer vermoedt dat voor zijn activiteit geen stabiliteitsberekening nodig is, kan hij daarover contact opnemen met de waterbeheerder.

Artikel 1.12 Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateractiviteiten
[Artikel 1.2 BS]
Het eerste lid van dit artikel bevat de algemene gronden waarop een omgevingsvergunning voor

een wateractiviteit op grond van deze verordening wordt verleend. Een omgevingsvergunning voor een wateractiviteit wordt alleen verleend als, kort gezegd, de aangevraagde activiteit in overeenstemming is met de doelen van het waterbeheer. Als de aangevraagde activiteit niet met deze doelen verenigbaar is, dan wordt de aanvraag voor een dergelijke omgevingsvergunning geweigerd. Deze beoordelingsregel sluit aan op de beoordelingsregel die het Rijk hanteert voor aanvragen voor omgevingsvergunningen voor wateractiviteiten als bedoeld in artikel 5.1 van de Omgevingswet (zie artikel 8.84, eerste lid, van het Bal).
Het tweede en derde lid van dit artikel bevatten de beoordelingsregels die volgens de instructieregel van artikel 6.2 van het Besluit kwaliteit leefomgeving in de waterschapsverordening moeten worden opgenomen. Inhoudelijk zijn deze leden een voortzetting van de regel die voorheen in artikel 6.1a van het Waterbesluit was opgenomen, maar dan beter toegesneden op de eisen die de Kaderrichtlijn Water stelt.
In aanvulling op deze algemene beoordelingsregels, zijn specifieke beoordelingsregels voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam, lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk, wateronttrekkingsactiviteiten en beperkingengebiedactiviteiten die betrekking hebben op een waterstaatswerk opgenomen in de hoofdstukken 2 tot en met 4.

Afdeling 1.7 Uitzondering beheeractiviteiten

Artikel 1.13 Uitzondering beheeractiviteiten
Voor activiteiten die nodig zijn voor beheer, bediening of onderhoud van waterstaatswerken of wegen en die door of in opdracht van het waterschap worden uitgevoerd, geldt geen vergunningplicht of meldplicht. Bijvoorbeeld het uitvoeren van bagger- en maaiwerkzaamheden.

Afdeling 1.8 Uitzondering bijzondere omstandigheden

Artikel 1.14 Aanwijzing bijzondere omstandigheden
In dit artikel zijn de bijzondere omstandigheden beschreven zoals bedoeld in artikel 19.0 van de Omgevingswet.

Artikel 1.15 Algeheel verbod bij calamiteiten
In geval van calamiteiten kan het nodig zijn de waterafvoer en -aanvoer of lozingen en onttrekkingen te verbieden of maatregelen te nemen ter bescherming van de waterveiligheid. Bij calamiteiten gaat het bijvoorbeeld om droogte of een overvloed aan water, maar ook (een dreiging van) een aanmerkelijke verslechtering van de waterkwaliteit of het in ongerede raken van een waterstaatswerk. Concreet kan op basis van dit artikel het bestuur bijvoorbeeld bij droogte een onttrekkingsverbod instellen.

Afdeling 1.9 Ongewoon voorval

Artikel 1.16 Ongewoon voorval
In dit artikel worden onderwerpen aangewezen zoals bedoeld in artikel 19.0 van de Omgevingswet (bijzondere omstandigheden in de fysieke leefomgeving).

Artikel 1.16 [Artikel 2.9 BS] Informeren over een ongewoon voorval
Dit artikel bepaalt dat het bevoegd gezag onverwijld over een ongewoon voorval moet worden geïnformeerd. Om de gepaste mate van spoed uit te drukken, is gekozen voor het begrip onverwijld. Dit houdt in dat zodra vastgesteld is dat er sprake is van een ongewoon voorval het bevoegd gezag direct moet worden geïnformeerd; vertraging is gezien de gevolgen voor de waterkwaliteit niet wenselijk.
Het tweede lid bepaalt dat de informatieplicht niet geldt bij lozingsactiviteiten afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal en afkomstig van

wonen. Het Bal bevat zelf al een informatieplicht voor ongewone voorvallen. Ongewone voorvallen bij de activiteit wonen komen zelden voor, en ook op grond van het oude recht gold daarvoor geen informatieplicht.

[Artikel 2.10BS] Artikel 1.17 Gegevens en bescheiden bij een ongewoon voorval

In dit artikel is omschreven welke gegevens en bescheiden over het ongewoon voorval aan het bevoegd gezag moeten worden verstrekt, zodra deze informatie beschikbaar is. Dat hoeft dus niet met dezelfde spoed als het informeren over het ongewone voorval zelf. Uit onderdeel d volgt dat ook informatie moet worden verstrekt over de maatregelen die worden genomen of worden overwogen om de nadelige gevolgen van het ongewone voorval te voorkomen of te beperken. Voor het 'voorkomen van de nadelige gevolgen van ongewone voorvallen' is aangesloten bij de uitleg die daarover wordt gegeven in artikel 19.1, eerste lid, van de Omgevingswet.

Hoofdstuk 2 Activiteiten bij waterstaatswerken

Afdeling 2.1 Steigers en vlonders

Steigers en vlonders in oppervlaktewaterlichamen hebben potentieel invloed op diverse doelen/taken van het waterschap. Dit geldt in het bijzonder voor de doorstroomcapaciteit (in verband met het profiel en de ophoping van vuil), de ecologische kwaliteit (vanwege het licht dat tot de bodem doordringt en de oevervegetatie) en de bevaarbaarheid (de vaarbreedte). Steigers en vlonders zijn maatschappelijk van belang voor de beleefbaarheid en het recreatief gebruik van water, om te kunnen varen, vissen, etc. Het waterschap staat daarom in bepaalde wateren steigers en vlonders toe onder voorwaarde van een meldplicht. Voor andere gevallen geldt een omgevingsvergunningplicht.

Steigers en vlonders in het beperkingengebied waterkering zijn, vanwege het belang van de stabiliteit van de waterkering vergunningplichtig. Steigers en vlonders die worden aangelegd binnen een natuurvriendelijke oever zijn vergunningplichtig om natuurwaarden in stand te laten. Daarnaast blijven steigers en vlonders vergunningplichtig als deze wordt aangelegd in een primaire watergang.
Vanwege onderhoud is een bepaalde afstand tussen de steiger of vlonder en de perceelsgrens opgenomen.

Een steiger wordt haaks op de watergang aangelegd. In de tekst van de bepaling wordt met 'de lengte' van de steiger wordt bedoeld het deel van de steiger dat gelijk loopt aan de insteeklijn van de watergang. De insteek is waar het water overgaat in het maaiveld.
Met de diepte van de steiger wordt bedoeld de afstand vanaf de insteek haaks op de lengterichting van de watergang.

Afdeling 2.2 Bruggen

Bruggen hebben potentieel een negatief effect hebben op de aan- en afvoer van water, de ecologische waterkwaliteit en als ze in een waterkering liggen, op de waterveiligheid.
Bruggen zijn van maatschappelijk belang om gronden, woningen en bedrijven bereikbaar te maken en te houden. Het waterschap staat daarom onder voorwaarden het aanleggen van bruggen toe met een meldplicht. Voor andere gevallen geldt een vergunningplicht.
De vergunningplicht geldt bijvoorbeeld voor bruggen in het beperkingen gebied waterkering en voor bruggen in een primaire watergang.

Afdeling 2.3 Grondkerende constructies

Om afkalving van de oever tegen te gaan wordt vaak een beschoeiing of damwand in of langs een water aangebracht. Deze werken vallen onder het begrip ' grondkerende constructie'. Daarnaast vallen ook vogelwanden e.d. onder dit begrip indien ze een grondkerende functie hebben.

In de meeste gevallen kan worden volstaan met het doen van een melding.

De voorwaarden, waaraan moet worden voldaan bij het plaatsen van een grondkerende constructie, hebben tot doel dat er zo min mogelijk waterbergingsverlies optreedt en dat er een zo klein mogelijk effect op de doorstroming van het betreffende water ontstaat.

Watergang
Taluds van [1:3] of flauwer hebben een significante functie in de berging. Om die reden worden bij deze taluds beperkende richtlijnen gehanteerd om de berging te waarborgen. Door de oeverbeschermende grondkering [20] centimeter boven het hoogst vigerende peil, in het talud aan te brengen kan de eerste [20] centimeter van het talud worden benut als berging. Dit deel van het talud zal het vaakst als berging gebruikt moeten worden.

De standvastigheid van grondkerende constructies is met name van belang voor de gebruiker van de oever. Hierdoor is de standvastigheid in grote mate gewaarborgd. Toch is gebrek aan standvastigheid eveneens een risico voor de aangrenzende watergang. In de meeste gevallen zal bij bezwijken van een grondkerende constructie geen direct gevaar voor de waterhuishouding ontstaan. Dit komt mede doordat de gevolgen vrij eenvoudig en snel te verhelpen zijn. Watergangen in onderhoud bij het waterschap hebben een berijdbare oeverstrook. Ook als nu geen berijdbare strook aanwezig is, kan het in de toekomst nodig zijn of wenselijk. Dit betekent dat de damwand voldoende sterkte en standvastigheid moet hebben om het rijden door onderhoudsmaterieel op de oeverstrook mogelijk te maken.

Waterkering
Voor damwanden in de zonering van waterkeringen moet worden uitgegaan van de invloed op de waterkering als bepalende factor voor het eisen van berekeningen. Overigens geldt dit principe eveneens zodra de stabiliteit van een weg van het waterschap in het geding is.

Natuurvriendelijke oever
De toepassing van een damwand verdraagt zich in het algemeen niet met een natuurfunctie, omdat de damwand geen natuurlijke overgang creëert tussen oever en water. De damwand mag daarom niet worden toegepast waar een natuurfunctie is toegekend. De locatie van natuurfuncties wordt aangegeven op de legger, een keurkaart of een kaart in het Waterbeheersprogramma.

Meldplicht
Het is van belang dat de ingrepen in het waterstaatswerk goed worden uitgevoerd. Daarvoor is het noodzakelijk dat het waterschap toezicht kan uitoefenen op de uitgevoerde werkzaamheden. Om deze reden is de meldplicht in deze algemene regel opgenomen.

Afdeling 2.4 Natuurvriendelijke oevers

Een natuurvriendelijke oever is een oever met een ecologische en landschappelijke functie. De oever heeft een natuurlijke overgang van nat naar droog. Meestal hebben natuurvriendelijke oevers flauwe taluds met begroeiing.
Het aanleggen van een natuurvriendelijke oever betreft vanuit waterhuishoudkundig oogpunt een relatief eenvoudig werk. De relevante waterhuishoudkundige belangen, zoals het behoud van het doorstroomprofiel en de bescherming van het talud tegen uitspoeling, worden gewaarborgd door het stellen van voorwaarden. De criteria en voorwaarden hebben met name betrekking op de inrichting van de natuurvriendelijke oever waarmee wordt beoogd een interessante habitat te creëren voor diverse flora en fauna.

Dijksloten, spoorsloten en oppervlaktewaterlichamen langs een weg of waterkering worden uitgesloten van deze algemene regel, omdat het verflauwen van het talud een negatieve invloed kan hebben op de sterkte van de oever en de functie die deze vervult voor het naastgelegen perceel en waterstaatswerk. Ook de aanleg van een natuurvriendelijke oever in een oppervlaktewaterlichaam van minder dan 25 meter en een diepte van 0,50 meter of minder is vergunningplichtig vanwege de beperkte doorvoercapaciteit.

Afdeling 2.5 Oppervlaktewater onttrekken en aanleg onttrekkingsvoorzieningen

Het onttrekken van oppervlaktewater via een voorziening betreft vanuit waterhuishoudkundig oogpunt een relatief eenvoudig en veel voorkomend werk. De relevante waterhuishoudkundige belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door van het meest maatgevende oppervlaktewaterlichaam te berekenen wat de kritische hoeveelheid water is die eraan kan worden onttrokken. Om te voorkomen dat cumulatie van onttrekkingen problemen oplevert is een marge in acht genomen in de bepaling van de kritische hoeveelheid water.

In een aantal gevallen is het onttrekken van oppervlaktewater vergunningplichtig.
Het doel daarvan is het voorkomen van waterschaarste. Onttrekkingen leiden tot waterstanddalingen. Waterschaarste heeft negatieve gevolgen voor de grondwaterstand en de daarmee samenhangende maatschappelijke functies. Waterschaarste beïnvloedt de waterkwaliteit negatief en kan in geval van een veenkade leiden tot kadebreuken.

[Artikel 3.6 BS] Aanvraagvereisten omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteiten
Dit artikel is ontleend aan de Omgevingsregeling.

Afdeling 2.6 Afvoeren naar een oppervlaktewaterlichaam via nieuw verhard oppervlak

Binnen het stedelijk gebied worden afspraken gemaakt tussen de gemeente en het waterschap over waar en hoe watertekorten worden opgelost. Omdat stedelijke wateropgaven veelal complex zijn om op te lossen en er binnen postzegelplannen kleiner dan 500 m² veelal geen water te vinden is worden deze postzegelplannen vrijgesteld van compensatie. Binnen het landelijk gebied is deze problematiek anders van aard. Buien zijn heftiger van aard maar het regent minder vaak, de winters worden gemiddeld natter en de extreme neerslaghoeveelheden nemen toe, gelijktijdig is er veel open land waardoor de neerslag vertraagd wordt afgevoerd naar het watersysteem. Vanwege deze vertraagde afvoer en veelal lagere bui-intensiteit kunnen verharde oppervlakken tot 1500 m² worden vrijgesteld van compensatieplicht.

Afdeling 2.7 Erfverharding
Op en rondom (agrarische) bedrijven en woningen worden regelmatig erfverhardingen aangebracht. Omdat een erf geen deel uitmaakt van het openbare wegennet hebben we enkel eisen opgenomen ter bescherming van de waterstaatswerken.

Afdeling 2.8 Kabels en leidingen

Aan de uitvoering van deze werkzaamheden kunnen risico's zijn verbonden, welke in het algemeen goed kunnen worden afgewogen in het kader van beoordeling van vergunningsaanvragen. Met het vaststellen van een algemene regel, waarmee een vrijstelling van de vergunningsplicht wordt bereikt, moet er vooral zekerheid bestaan over de omvang van die risico's.

De werkzaamheden in de bovenvermelde beheersobjecten worden veelal uitgevoerd door of namens nutsbedrijven die voorzieningen van algemeen nut en in het algemeen belang aanleggen. In dit verband wordt onder voorzieningen van algemeen nut verstaan, gas-, water, elektriciteits-, telecommunicatievoorzieningen en riolering.

Waterkeringen
Het te beschermen belang voor het waterschap bij het aanleggen, hebben, houden en onderhouden van kabels en leidingen binnen de kern- en beschermingszone van waterkeringen is de stabiliteit van de waterkering. Indien wordt voldaan aan de criteria en voorwaarden, hebben deze werkzaamheden een gering effect op de staat van een waterkering. Daarom kan de vergunningplicht voor het aanleggen en behouden van deze kabels en leidingen vervangen worden door algemene regels.

Leidingen in waterkeringen

Met name de drukleidingen zijn een risico voor de waterkering waarbij geld dat de diameter van de leiding en de inwendige druk de belangrijkste variabelen zijn die de omvang van een calamiteit in of nabij een waterkering definiëren. Omdat deze factoren van grote invloed zijn op het risico van falen van de waterkering zijn er in deze algemene regel beperkingen opgelegd op de diameter van de leiding en de maximaal toegestane druk in relatie tot de minimale leidingkwaliteit. De leiding moet worden ontworpen, aangelegd en beheerd conform de geldende NEN-normen.

Voor vrijvervalleidingen geldt een aanzienlijk minder streng regime. Vrijvervalleidingen binnen het gebeid van het waterschap betreffen vrijwel uitsluitend leidingen met afvalwater. In hun aard zorgen deze vrijvervalleidingen bij falen voor zeer kleine problemen. De verhogingen of verlaging in de grondwaterstand, als gevolg van het falen van een dergelijke leiding, zal zeer beperkt zijn. Dit komt omdat het hoogteverschil tussen de grondwaterstand en de waterstand in de vrijvervalleiding relatief beperkt is. Hiervoor geldt dan ook dat de eisen voor een dergelijke constructie minder streng zijn dan die voor drukleidingen.
Leidingen met een (buiten)diameter van maximaal 40 mm die gebruikt worden voor glasvezelkabels worden gezien als kabel.

Kabels in waterkeringen
Kabels nemen relatief weinig ruimte in en het risico op gevolgschade voor de waterkering door falen van een kabel is zeer beperkt. Het grootste probleem met betrekking tot kabels is het ruimtebeslag ervan. Dit ruimtebeslag neemt toe naarmate een kabel een prominentere rol heeft in het netwerk. Zo vereist een distributie of hoofdleiding vaak een bepaalde redundantie waardoor deze kabel meervoudig moet worden uitgevoerd. Ook kan de hoeveelheid te transporteren energie of data dusdanig groot zijn dat enkelvoudige uitvoering van de kabel niet mogelijk is. Om te voorkomen dat dergelijk distributienetten niet willekeurig in de waterkering worden aangelegd is op dit onderdeel, net als bij het onderdeel leidingen een beperking aangebracht.

Door deze bedrijven worden in het beheersgebied jaarlijks honderden werken uitgevoerd. Omdat het om vele aanvragen met betrekking tot soortgelijke werken gaat en de risico's in algemene zin goed kunnen worden beheerd, leent deze activiteit zich voor een Algemene Regel. Aan de in principe aanwezige risico's van het vergunningsvrij werken wordt voldoende tegemoet gekomen door onderstaande toetsingscriteria en voorwaarden.
Een glasvezelkabel is een samenstel van twee of meerdere kabels in een mantelbuis met een maximale diameter van 40 mm. Deze categorie wordt beschouwd als kabel. Glasvezelkabels met een grotere diameter kunnen worden beschouwd als (drukloze) leiding.

Oppervlaktewaterlichamen (inclusief vaarwegen)
Het te beschermen belang voor het waterschap bij het aanleggen, hebben, houden en onderhouden van kabels en leidingen binnen de kern- en beschermingszone van oppervlaktewaterlichamen betreft voornamelijk de stabiliteit van de oever van het betreffende water. Kabels en leidingen worden veelal geplaatst door middel van een open ontgraving en/of een gestuurde boring. Wanneer deze werkzaamheden te dicht op de insteek van het water worden uitgevoerd, kan dat een negatief effect hebben op de stabiliteit van de oever, in de algemene regel staan uitvoeringsvoorwaarden om deze negatieve effecten te mitigeren. Daarnaast moet worden voorkomen dat kabels en leidingen worden beschadigd bij onderhoudswerkzaamheden aan oppervlaktewaterlichamen en/of ten gevolge van scheepvaart op de als vaarweg aangewezen oppervlaktewaterlichamen.

Wegen
Het waterschap heeft veel wegen buiten de bebouwde kom in beheer. Het waterschap is verantwoordelijk voor de veiligheid op deze wegen. Om deze reden worden er voorwaarden gesteld aan de afstand waarop mag worden gewerkt nabij een weg. Het leggen van kabels en leidingen is een veel voorkomend werk langs of onder de weg, door het stellen van criteria en voorschriften in deze regeling kan het belang van de weg voldoende worden gewaarborgd.

Afdeling 2.9 Dammen met duikers

Bij het plaatsen van een dam met duiker treedt er vernauwing op van het betreffende oppervlaktewaterlichaam, waardoor de doorstroming vermindert. Het waterschap is dan ook terughoudend met het toestaan van dammen met duikers. Er worden voorwaarden gesteld aan de afmetingen van de duiker en het aantal dammen met duikers per perceel, om de afwatering van het gebied waarbinnen het oppervlaktewaterlichaam zich bevindt te garanderen.

Het toepassingsbereik van deze algemene regel is gebaseerd op het optredende debiet onder maatgevende omstandigheden bij secundaire watergangen met een bepaalde waterbreedte. Secundaire watergangen zijn bedoeld om, over een vrij korte afstand, water te transporteren naar het hoofdwatergangensysteem. Het afwaterend oppervlak op deze secundaire watergangen is veelal relatief klein en daarmee het debiet ook vrij beperkt blijft. Om deze reden is het mogelijk voor dit type watergangen een standaardmaat voor duikers te formuleren. Bij een bepaalde diameter van de duiker kan de optredende debieten onder maatgevende omstandigheden worden gegarandeerd en er geen compensatie van de afname berging nodig is.

Hoofdwatergangen worden niet meegenomen in deze algemene regel, omdat het doel hiervan niet ligt in het kleinschalige transport zoals dit bij secundaire watergangen het geval is. Het doel van de hoofdwatergangenstructuur ligt in het grootschalige transport van water richting het gemaal, de spuisluis of overstort. Door dit grootschalige karakter is het voor duikers noodzakelijk deze qua afmetingen af te stemmen op het maatgevend debiet ter plaatse. Omdat deze debieten in de hoofdwatergangenstructuur zich minder uniform laten formuleren dan in de secundaire watergangen is het niet mogelijk het aanleggen van een dam met duiker in dit type watergang in een algemene regel te vangen.

Ook is binnen de regeling onderscheid gemaakt tussen landelijk en stedelijk gebied. Dit onderscheid wordt ingegeven door het verschil in afvoerbeeld tussen beide landtypen. Daar waar in landelijk gebied een grote “sponswerking” is en het regenwater via de bodem gelijkmatig afgevoerd wordt is er in stedelijk gebied sprake van een directe afvoer bij buien. Door deze meer directe afvoer in stedelijk gebied bereiken de debieten in de watergangen sneller hun piek, waardoor het noodzakelijk is duikers groter te dimensioneren.
Om de doorstroming door een duiker op langere termijn te borgen dient gekozen te worden voor duurzame en bewezen materialen (beton). Andere materialen zijn ongewenst vanwege vervorming, uitloging of verwering. Het toepassen van een fundatie (repak-laag) onder de duiker is toegestaan mits deze materialen geen bodemrisico meebrengen.

Dammen met duikers in oppervlaktewaterlichamen voor aan- en afvoer zijn in bepaalde situaties omgevingsvergunningplichtig. Duikers in waterkeringen zijn altijd omgevingsvergunningplichtig met het oog op het risico voor de waterveiligheid.

Afdeling 2.10 Graven

Het graven of vergraven van of nabij een oppervlaktewaterlichaam betreft vanuit waterhuishoudkundig oogpunt een relatief eenvoudig en veel voorkomend werk. De relevante waterhuishoudkundige belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. Door de risicovolle werkzaamheden, zoals het verbinden van verschillende peilgebieden, uit te sluiten van deze algemene regel kan het graven en vergraven van water onder voorwaarden met vergunning worden toegestaan.

[Artikel 4.2 BS] Aanvraagvereisten omgevingsvergunning beperkingengebiedactiviteit Waterbodem.
Als sprake is van werkzaamheden aan of in een waterstaatswerk waarbij een verontreinigde of een niet verontreinigde waterbodem geheel of gedeeltelijk wordt verwijderd, zoals bij baggeren van een haven, moet inzicht worden gegeven in de hoeveelheid te verwijderen baggerspecie.
Daarnaast moet de omvang van het te baggeren oppervlak worden vermeld.

Afdeling 2.11 Dempen

Het dempen van een secundair oppervlaktewaterlichaam is een veel voorkomende activiteit die onder voorwaarden via een algemene regel kan worden uitgevoerd. Dit betreft oppervlaktewaterlichamen met voornamelijk een waterbergende functie. De relevante waterhuishoudkundige belangen worden voldoende gewaarborgd door de eis van het graven van nieuw water ter compensatie.

Daarnaast mag de demping zelf geen negatieve effecten hebben op de doorstroming en kwaliteit van het omliggende watersysteem. Het afsluiten van een oppervlaktewaterlichaam of het creëren van doodlopende oppervlaktewaterlichamen is daarom uitgesloten.

Wordt in de demping een duiker aangebracht dan moet die voldoen aan een aantal criteria, zodat de doorstroming gewaarborgd blijft. Zo is de lengte van de duiker gelimiteerd en is een minimale grootte van de diameter bepaald. De diameter verschilt in stedelijk gebied en landelijk gebied, omdat buien in stedelijk gebied in het algemeen sneller tot hogere afvoerdebieten leiden. Indien een langere duiker benodigd is, vergt dit een locatie specifieke toets op de hydrologische effecten, die in een vergunning moeten worden beoordeeld en afgewogen.

Afdeling 2.12 Bomen

Het planten en behouden van bomen betreft vanuit waterhuishoudkundig oogpunt een relatief eenvoudig en veel voorkomend werk. De relevante waterhuishoudkundige belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. Vanwege de veiligheid van de waterkering is het planten van bomen in het beperkingengebied waterkering vergunningplichtig. Het planten van een boom in de beschermingszone van een primaire waterkering is vanwege het onderhoud en de stabiliteit van het talud is eveneens vergunningplichtig.

Afdeling 2.13 Hekwerken, schuttingen en veekerende afrasteringen

Het plaatsen van hekwerken, schuttingen en afrasteringen is een veelvoorkomend werk. Het gaat dan om constructies die geplaatst worden voor het keren van vee of als perceelscheiding. Met afrastering wordt bedoeld een eenvoudige constructie van palen met gaas. Van belang is dat onderhoudspaden langs waterkeringen en oppervlaktewaterlichamen toegankelijk zijn voor inspectie en onderhoud. Door het stellen van criteria en voorwaarden worden de risico's voor de waterkering tot een minimum beperkt.

Afdeling 2.14 Anti-worteldoek

Bij veel tuinen van particulieren en bedrijven wordt anti-worteldoek op het talud van oppervlaktewaterlichamen toegepast om de tuin ter plaatse een net afgewerkt karakter te geven en het onderhoud te vergemakkelijken. Het aanleggen en behouden van anti-worteldoek is vanuit waterhuishoudkundig oogpunt een relatief eenvoudig werk. De relevante waterhuishoudkundige belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. In een aantal gevallen is toch een vergunning nodig. Bijvoorbeeld als het anti-worteldoek wordt toegepast in de kernzone van een waterkering, als het wordt aangebracht in het natte deel van het talud van een oppervlaktewaterlichaam of in een natuurvriendelijke oever.

Afdeling 2.15 Tijdelijke en eenvoudig demontabele objecten

Met een eenvoudig demontabel object wordt bedoeld: Een niet-kapitaal intensief object dat wordt geplaatst op een prefab niet-gestorte fundering en dat snel en eenvoudig op handmatige wijze kan worden verwijderd. Voorbeelden zijn een kippenhok, fietsenrek, blokhut-tuinhuisje.
Met een tijdelijk object wordt bedoeld: Een object dat op bestaand maaiveld wordt geplaatst zonder of met beperkte fundering. Voorbeelden zijn een container, kliko, bloempotten, terrasmeubilair.

Het plaatsen van tijdelijke objecten op het waterstaatswerk of de bijbehorende beschermingszone betreft vanuit waterstaatkundig oogpunt een relatief eenvoudig en veel voorkomend werk waaraan weinig waterhuishoudkundige risico's zijn verbonden. Aan realiseren van eenvoudig demontabele objecten in de beschermingszone van de waterkering zijn ook weinig risico's verbonden. Omdat deze objecten verplaatsbaar of eenvoudig demontabel zijn, kunnen deze worden verwijderd of verplaatst indien dit noodzakelijk is, bijvoorbeeld voor het uitvoeren van groot onderhoud of dijkverbetering. De relevante waterstaatkundige belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel.

Afdeling 2.16 Verwijderen objecten

Het verwijderen van een object uit een oppervlaktewaterlichaam heeft een positief effect op de waterhuishouding, met name omdat daardoor de doorstroming van het water verbetert. Het verwijderen van een niet waterkerend object van een waterkering is positief voor de sterkte, stabiliteit en het onderhoud van de waterkering. Het belang van het waterschap bij het verwijderen van een object is erin gelegen dat ingravingen tot een minimum worden beperkt en het oppervlaktewaterlichaam, weg en/of de waterkering in goede staat wordt hersteld. Een ander voorbehoud voor het verwijderen van objecten is het gesloten seizoen, om deze reden is er een vergunningplicht. De risico's bij het verwijderen van een object zijn zo gering dat kan worden volstaan met een algemene regel.

Afdeling 2.17 Bodemonderzoek

Voor grondonderzoek worden vaak grondboringen en sonderingen uitgevoerd en peilbuizen aangebracht binnen waterkeringen, oppervlaktewaterlichamen, de bijbehorende beschermingszones of de wegberm. Deze activiteiten hebben een zeer gering effect op de staat van een waterkering, oppervlaktewaterlichaam of wegberm doordat de grondroeringen zijn gelimiteerd in de toegestane onderlinge afstand, manier van uitvoeren en diepte.

Het maken van een gat, zoals bedoeld in deze algemene regel en ten behoeve van een peilbuis of bodemonderzoek heeft geen directe invloed op de sterkte en stabiliteit van de waterkering. De oppervlakte van de grasmat wordt aangetast en kan een aangrijppunt zijn voor golfaanval of overslag waardoor erosie sneller plaatsvindt. De consensus is echter dat een open plek in de grasmat met een diameter kleiner 0,15 m geen directe problemen oplevert met erosiebestendigheid. Een enkele handboring of plaatsing van een peilbuis zal geen ontoelaatbare schade van de grasmat veroorzaken.

Anders is dit voor mechanisch onderzoek, dit type onderzoek veroorzaakt meer schade aan de grasmat door het manoeuvreren van voertuig, om deze reden worden voorwaarden gesteld in deze algemene regel voor het herstel van de grasmat en de uitvoeringsperiode.

Andere problemen die kunnen optreden als piping en kwel worden gemitigeerd door het stellen van voorwaarden met betrekking tot afwerking van boorgaten zodat deze effecten niet meer kunnen optreden. Werken aan de buitenkant van een zee- of rivierwaterkerende waterkering in het gesloten seizoen wordt niet vrijgesteld in deze algemene regel omdat dit een te groot risico voor de waterkering zal betekenen. Voor regionale waterkering kan deze beperking onder gebruikmaking van maatwerkvoorschriften versoepeld worden.

Afdeling 2.18 Werken plaatsen

Deze afdeling bevat vangnetbepalingen.

Afdeling 2.19 Overige activiteiten bij waterstaatswerken

Deze afdeling bevat vangnetbepalingen.

Hoofdstuk 3 Lozingsactiviteiten

AFDELING 3.1 LOZINGSACTIVITEITEN OP EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM OF EEN ZUIVERINGTECHNISCH WERK

Artikel 3.1 Toepassingsbereik

Dit hoofdstuk is van toepassing op lozingsactiviteiten op oppervlaktewaterlichamen die in beheer zijn bij het waterschap en lozingsactiviteiten op zuiveringtechnische werken die in beheer zijn bij het waterschap. De artikelen in dit hoofdstuk zijn ook van toepassing op lozingsactiviteiten die afkomstig zijn van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. In dat geval zijn de artikelen over maatwerkregels als bedoeld in artikel 2.12 van dat besluit van toepassing. Als een artikel niet van toepassing is op lozingen afkomstig van zo'n milieubelastende activiteit, is dat in het artikel zelf aangegeven.

Artikel 3.2 Oogmerken

Dit artikel geeft aan met welke oogmerken de regels in dit hoofdstuk zijn gesteld. Dit zijn, kort gezegd, de doelstellingen van het waterbeheer (zie de begripsomschrijving van beheer van watersystemen in de memorie van toelichting van de Omgevingswet) die betrekking hebben op de waterkwaliteit en functievervulling door watersystemen, aangevuld met de bescherming van de doelmatige werking van zuiveringtechnische werken. De regels in dit hoofdstuk zijn niet gesteld met het doel om wateroverlast of watertekorten te voorkomen of te beperken. Er kunnen in het tijdelijke deel van deze waterschapsverordening wel regels over lozingen staan met dat oogmerk (vanuit de voormalige keur). Op grond van artikel 10.29a van de Wet milieubeheer moet het waterschap bij het stellen van regels in de waterschapsverordening ook rekening houden met de in dat artikel opgenomen voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater. Deze voorkeursvolgorde gold ook voor de voormalige rijksregels die in dit hoofdstuk zijn opgenomen. Bij het opstellen van de regels over lozingen in een oppervlaktewaterlichaam in dit hoofdstuk is daarom niet alleen rekening gehouden met de bescherming van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en de doelmatige werking van zuiveringtechnische werken, maar ook met bijvoorbeeld de voorkeur om afvalwater, dat qua biologische afbreekbaarheid niet overeenkomt met huishoudelijk afvalwater, zo nodig na retentie of zuivering bij de bron te hergebruiken of lokaal terug te brengen in het milieu. Daarom is in verschillende artikelen in dit hoofdstuk bepaald dat afvalwaterstromen onder voorwaarden op een oppervlaktewaterlichaam kunnen worden geloosd. Hierbij is een afweging gemaakt tussen enerzijds de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewaterlichaam (dat leidt tot beperking van lozingen op een oppervlaktewaterlichaam) en anderzijds de bescherming van de doelmatige werking van zuiveringtechnische werken en de voorkeur voor lokale verwerking van afvalwater (dat leidt tot beperking van lozingen op de vuilwaterriolering). Waar het oogmerk 'doelmatig beheer van afvalwater' staat, duidt dit erop dat deze afweging heeft gespeeld.

Artikel 3.3 Normadressaat

Dit artikel bepaalt dat degene die de activiteit verricht, moet voldoen aan de regels over activiteiten van dit hoofdstuk. Binnen het stelsel van de wet wordt degene die de activiteit verricht primair verantwoordelijk geacht voor de naleving van de regels die gelden voor het verrichten van die activiteit. Voor vergunningplichtige activiteiten is dat expliciet verwoord in artikel 5.37, eerste lid, van de Omgevingswet. Het gaat daarbij om degene die verantwoordelijk is voor het verrichten van de activiteiten, zoals de eigenaar of de opdrachtgever. Deze moet de vergunningvoorschriften zelf naleven en ervoor zorgen dat deze door zijn werknemers of contractanten worden nageleefd. Dit artikel bevat een soortgelijke bepaling voor de activiteiten die worden geregeld met algemene regels: degene die de activiteiten verricht, moet voldoen aan de regels van dit hoofdstuk, en ervoor zorgen dat de mensen of bedrijven die voor haar of hem werkzaamheden verrichten zich aan de regels over de activiteiten houden.

Artikel 3.4 Specifieke zorgplicht

Dit artikel bevat een specifieke zorgplicht voor lozingsactiviteiten op een oppervlaktewaterlichaam en lozingsactiviteiten op een zuiveringtechnisch werk. De formulering van deze specifieke zorgplicht is gelijk aan die van artikel 2.11 van het Bal. Het eerste lid bevat de omschrijving van de zorg die iedereen die een lozingsactiviteit verricht moet betrachten. Het tweede lid bevat een nadere uitwerking van de elementen die in ieder geval tot die zorg behoren. De specifieke zorgplicht van dit artikel geldt naast de meer uitgewerkte artikelen over lozingsactiviteiten in de afdelingen 2.2 tot en met 2.18. De specifieke zorgplicht treedt dus (anders dan de algemene zorgplicht van de Omgevingswet) niet terug als er meer uitgewerkte regels zijn gesteld. De specifieke zorgplicht geldt ook voor lozingsactiviteiten waarvoor een omgevingsvergunning op grond van afdeling 2.19 is vereist. Dit sluit aan op de keuze die het Rijk heeft gemaakt over de werking van de specifieke zorgplichten van het Bal. De specifieke zorgplicht fungeert zoals een basisnorm voor alle lozingsactiviteiten die onder de reikwijdte van dit hoofdstuk vallen. De algemene regels van de afdelingen 2.2 en verder en de voorschriften die aan een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit worden verbonden, zijn een nadere uitwerking van de specifieke zorgplicht voor een concrete lozingsactiviteit. Die algemene regels en vergunningvoorschriften moeten steeds passen binnen de oogmerken van artikel 3.2 (waarnaar in het eerste lid van dit artikel wordt verwezen) en de strekking die in het tweede lid van dit artikel is opgenomen. Deze brede werking van de specifieke zorgplicht maakt het mogelijk om maatregelen, die voor zich spreken en die ieder redelijk denkend mens zal nemen, niet uit te schrijven in de algemene regels van dit hoofdstuk en in vergunningvoorschriften. De specifieke zorgplicht waarborgt dat zulke vanzelfsprekende maatregelen worden genomen. Deze specifieke zorgplicht is de opvolger van de zorgplichten die in artikel 2.1 van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, artikel 2.1 van het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen en artikel 4 van het voormalige Besluit lozing afvalwater huishoudens waren opgenomen. Tegen een overtreding van de specifieke zorgplicht kan handhavend worden opgetreden. Handhavend optreden ligt voor de hand bij evidente overtredingen van de specifieke zorgplicht. Daarvan is sprake in situaties waarin het handelen of nalaten van degene die de activiteit verricht onmiskenbaar in strijd is met de specifieke zorgplicht. Er kunnen ook situaties aan de orde zijn waarin niet direct duidelijk is of van onmiskenbare strijd sprake is. Het bevoegd gezag zal dan een keuze moeten maken tussen een handhavingstraject of het eerst verduidelijken wat de specifieke zorgplicht inhoudt. Die verduidelijking kan in de vorm van het stellen van een maatwerkvoorschrift (zie het navolgende artikel) maar dat hoeft niet. Ook wanneer het bevoegd gezag degene die de activiteit verricht mondeling of schriftelijk informeert over wat er in een concreet geval onder de specifieke zorgplicht moet worden verstaan, is het voor diegene na ontvangst van die informatie duidelijk wat er verwacht wordt. Als daar geen gevolg aan wordt gegeven, is er sprake van onmiskenbare strijd met de specifieke zorgplicht. Een uitgebreidere uiteenzetting van de mogelijkheden om handhavend op te treden tegen overtredingen van de specifieke zorgplicht is opgenomen in de nota van toelichting bij het Bal1 .

Artikel 3.5 Maatwerkvoorschriften

Dit artikel geeft het bevoegd gezag de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen. Dit betreft een ruime bevoegdheid: maatwerkvoorschriften kunnen worden gesteld over de specifieke zorgplicht van artikel 3.4, over de algemene regels over ongewone voorvallen en over de algemene regels over lozingsactiviteiten in de afdelingen 2.2 tot en met 2.18. De keuze om maatwerkvoorschriften generiek mogelijk te maken sluit aan bij de keuze die het Rijk heeft gemaakt in het Besluit activiteiten leefomgeving. Deze bevoegdheid tot het stellen van maatwerkvoorschriften is de opvolger van onder meer de maatwerkbevoegdheden ter uitwerking van de zorgplichten van artikel 2.1 van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, artikel 2.1 van het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen en artikel 4 van het voormalige Besluit lozing afvalwater huishoudens, en de specifieke maatwerkbevoegdheden die in diverse artikelen van die besluiten waren opgenomen. Met het verruimen van de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen, wordt overigens niet beoogd 1 Stb. 2018, 293, p. 526-527. 6 dat het bevoegd gezag vaker dan voor inwerkingtreding van de Omgevingswet gebruik zal maken van die bevoegdheid. Maatwerk blijft een uitzondering; de algemene regels in dit hoofdstuk voldoen in de meeste gevallen. Maar als lokale omstandigheden of een bijzondere bedrijfsvoering maatwerk nodig maken, dan kan daarin wel worden voorzien.

Artikel 3.6 Algemene gegevens bij het verstrekken van gegevens en bescheiden

Als op grond van dit hoofdstuk gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag worden verstrekt, worden die gegevens en bescheiden begeleid door een aantal algemene gegevens.
Er is aansluiting gezocht bij de algemene gegevens die op grond van artikel 4:2 van de Algemene wet bestuursrecht bij een aanvraag voor een beschikking worden gevraagd. In plaats van de aanduiding van de beschikking die wordt gevraagd, gaat het bij het verstrekken van gegevens en bescheiden over een activiteit om een aanduiding van welke lozingsactiviteit er zal worden verricht. Daarnaast is ter identificatie van belang de naam en het adres van degene die de activiteit verricht. Als het adres waarop de activiteit wordt verricht waarover gegevens worden verstrekt, een ander adres is dan het adres van degene die de activiteit verricht, bijvoorbeeld omdat er meerdere bedrijfslocaties zijn, wordt ook dat adres verstrekt. Artikel 2.7 Gegevens bij wijzigen naam, adres of normadressaat Dit artikel bevat een plicht om gegevens te verstrekken in twee situaties. Het eerste lid regelt dat een naams- of adreswijziging wordt doorgegeven aan het bevoegd gezag vóórdat de wijziging een feit is. Dat is vooral voor de initiatiefnemer zelf van belang: diegene is er immers bij gebaat dat correspondentie van het bevoegd gezag op het juiste adres aankomt. Het tweede lid regelt dat bij het verrichten van de activiteit door iemand anders, de daardoor gewijzigde gegevens aan het bevoegd gezag worden verstrekt. Bijvoorbeeld in de situatie dat een bedrijf onder dezelfde bedrijfsnaam en op hetzelfde adres wordt voorgezet, maar wisselt van eigenaar. Dit sluit aan op artikel 5.37 van de Omgevingswet, waar hetzelfde over vergunninghouders is geregeld. Artikel 2.8 Gegevens en bescheiden op verzoek van het dagelijks bestuur van het waterschap Bij de aanvraag om een maatwerkvoorschrift worden alle gegevens en bescheiden verstrekt die nodig zijn voor de beslissing over dat maatwerkvoorschrift, en waarover degene die de aanvraag doet redelijkerwijs de beschikking kan krijgen; dit volgt uit artikel 4:3 van de Algemene wet bestuursrecht. Die regeling ziet alleen op aanvragen. Artikel 2.8 regelt daarom dat gegevens en bescheiden moeten worden verstrekt aan het bevoegd gezag, als dat bevoegd gezag die gegevens en bescheiden nodig heeft om voor een specifieke activiteit of een specifieke locatie te beoordelen of de algemene regels en eventuele maatwerkvoorschriften die voor die activiteit of die locatie gelden, nog volstaan. Het gaat om gegevens en bescheiden waar het bevoegd gezag om vraagt. Degene die de activiteit verricht hoeft in beginsel niet uit eigen beweging gegevens of bescheiden te verstrekken. Ook kan in het kader van toezicht op de naleving om gegevens worden gevraagd. Zulke bevoegdheden van toezichthouders zijn geregeld in titel 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht; dit artikel staat daar niet aan in de weg. Het gaat in dit artikel alleen om de situatie dat het bevoegd gezag wil bekijken of de algemene regels en maatwerkvoorschriften voor de activiteit nog toereikend zijn gezien ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de waterkwaliteit en de ontwikkelingen van die waterkwaliteit. Bij ontwikkelingen van de technische mogelijkheden tot het beschermen van de waterkwaliteit kan gedacht worden aan het beschikbaar komen van nieuwe passende preventieve maatregelen of de actualisatie van de beste beschikbare technieken. De ontwikkelingen die zien op de waterkwaliteit kunnen bijvoorbeeld aan de orde zijn als er door cumulatie van activiteiten een

verslechtering van de waterkwaliteit optreedt. Met deze formulering is aangesloten op dezelfde regeling voor vergunningplichtige gevallen, zoals opgenomen in artikel 16.56 in samenhang met artikel 5.38 van de Omgevingswet. Gegevens waarover degene die de activiteit niet redelijkerwijs de beschikking kan krijgen hoeven uiteraard niet te worden verstrekt.

AFDELING 3.2 LOZEN VAN GRONDWATER BIJ SANERING OF ONTWATERING

Artikel 3.11 Lozen van grondwater bij saneringen

Afvalwater afkomstig van het saneren van de bodem of het grondwater (of een aan een grondwatersanering voorafgaand onderzoek) is qua biologische afbreekbaarheid niet vergelijkbaar met huishoudelijk afvalwater. In lijn met de voorkeursvolgorde voor het omgaan met afvalwater, opgenomen in artikel. 10.29a van de Wet milieubeheer, heeft het de voorkeur om dit afvalwater na zuivering lokaal terug te brengen in het milieu en niet af te voeren naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) via het openbare vuilwaterriool. Daarom is in dit artikel het lozen op een oppervlaktewaterlichaam toegestaan. Deze afdeling geldt ook voor lozingen afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. In dat geval zijn de regels van deze afdeling maatwerkregels op grond van artikel 2.12 van dat besluit. Bij het saneren kunnen, naast het positieve milieueffect dat de sanering heeft, ook nadelige gevolgen optreden. Om de nadelige gevolgen voor de oppervlaktewaterkwaliteit van bij het saneren vrijkomend afvalwater te beperken, zijn in dit artikel emissiegrenswaarden opgenomen voor het lozen daarvan. Vaak wordt dit water ter plaatse gezuiverd. Het afvalwater wordt vervolgens in het oppervlaktewater geloosd. Voor lozingen in het oppervlaktewater zijn emissiegrenswaarden geformuleerd voor oppervlaktewateren die voor lozingen geen bijzondere bescherming nodig hebben, en wateren waarbij een bijzondere bescherming wel aan de orde kan zijn. De emissiegrenswaarden zijn overgenomen uit het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer en het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen lozingen op aangewezen oppervlaktewaterlichamen en niet-aangewezen oppervlaktewaterlichamen. De aangewezen oppervlaktewaterlichamen, die een grotere omvang hebben en daardoor minder kwetsbaar zijn voor lozingen, zijn opgenomen in bijlage II bij deze verordening. In het Activiteitenbesluit milieubeheer en het Besluit lozen buiten inrichtingen was ook bepaald dat het afvalwater doelmatig moest kunnen worden bemonsterd. Die regel is nu opgenomen in de specifieke zorgplicht in dit hoofdstuk.

Artikel 3.12 Lozen van grondwater bij ontwatering

Grondwater bij ontwatering is de algemene term voor grondwater dat vrijkomt bij bijvoorbeeld bronneringen en water uit drainagebuizen. Dit kunnen kleinschalige activiteiten betreffen die 8 bijvoorbeeld na een paar uur zijn afgerond, maar ook grootschalige projecten (vooral in de bouw) die jaren kunnen duren en waar zeer grote hoeveelheden grondwater worden weggepompt. De regeling voor het lozen van grondwater heeft de voorkeursvolgorde voor het beheer van afwater (artikel 10.29a van de Wet milieubeheer) als uitgangspunt. Over het algemeen kan het grondwater dat lokaal bij ontwatering vrijkomt zonder problemen lokaal in het milieu teruggebracht worden. Maar het is niet uitgesloten dat afhankelijk van de locatie waar het vrijkomt grondwater in enige mate verontreinigd kan zijn of van nature stoffen bevat, waarvan de lozing bezwaarlijk kan zijn. Veelal is dit lokaal bekend uit gegevens bij het bedrijf zelf of bij de overheid. Het behoort tot de verantwoordelijkheid van degene die loost om het waterschap te informeren over de bekende gegevens over de samenstelling en eventuele verontreiniging van het grondwater. Dit is met name van belang daar waar de samenstelling van het grondwater afwijkt van de in het gebied voorkomende grondwaterkwaliteit. Bij twijfel over de vraag of hiervan sprake zou kunnen zijn is het raadzaam om contact op te nemen met het waterschap om na te gaan of er in een bepaald gebied nog stoffen in de bodem aanwezig zijn, waarvan lozing tot problemen zou kunnen leiden. In dit artikel is een emissiegrenswaarde voor onopgeloste bestanddelen opgenomen. Het beperken van visuele verontreiniging valt onder de specifieke zorgplicht en is daarom niet uitgeschreven in dit artikel. Dit artikel is niet van toepassing op lozingen van grondwater bij wonen, omdat het

voormalige Besluit lozing afvalwater huishoudens geen specifieke eisen bevatte voor deze lozingen. Voor wonen wordt daarom volstaan met de specifieke zorgplicht van dit hoofdstuk.

Artikel 3.13 Meet- en rekenbepalingen

In dit artikel wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren, conserveren en ontsluiten. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in deze afdeling emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn opgenomen in de begripsbepalingen van bijlage I. Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN 6600-1 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse. Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 3.14 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing gegevens en bescheiden te verstrekken aan het bevoegd gezag. Daarbij wordt informatie verstrekt over de aard en omvang van de lozing, zoals de te lozen hoeveelheid afvalwater en de concentraties van stoffen die in het afvalwater worden verwacht. Het bevoegd gezag moet eveneens worden geïnformeerd als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de hoeveelheid te lozen water wordt aangepast. De plicht om het bevoegd gezag te informeren geldt niet voor lozingen bij ontwatering (bijvoorbeeld bronbemalingen) die minder dan 48 uur duren, of bij lozingen vanuit huishoudens. Voor lozingen bij ontwatering met een duur tussen 48 uur en 8 weken geldt een afwijkende

termijn voor het verstrekken van gegevens en bescheiden: ten minste 5 werkdagen voor de start van de lozingsactiviteit wordt het bevoegd gezag geïnformeerd in plaats van 4 weken.

AFDELING 3.3 LOZEN VAN AFVLOEIEND HEMELWATER DAT NIET AFKOMSTIG IS VAN EEN BODEMBESCHERMENDE VOORZIENING

Artikel 3.15 Lozen van afvloeiend hemelwater

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van afvloeiend hemelwater dat niet afkomstig is van een verplichte bodembeschermende voorziening. Het gaat met name om afvloeiend hemelwater van daken en van verhardingen, waar geen bodembedreigende activiteiten plaatsvinden. Dit artikel is wel van toepassing op afvloeiend hemelwater afkomstig van bodembeschermende voorzieningen die vrijwillig zijn aangebracht. Onder afvloeiend hemelwater wordt niet verstaan het hemelwater van een kas als bedoeld in paragraaf 4.78 van het Bal of drainagewater als bedoeld in paragraaf 4.77 van dat besluit. De regeling voor het lozen van afvloeiend hemelwater heeft de voorkeursvolgorde voor het beheer van afwater (artikel 10.29a van de Wet milieubeheer) als uitgangspunt. Over het algemeen kan afvloeiend hemelwater zonder problemen lokaal in het milieu teruggebracht worden. De beheerder van het terrein of oppervlak waar het hemelwater is neergekomen is verantwoordelijk voor het nemen van deze preventieve maatregelen en kan vervolgens op grond van de specifieke zorgplicht (artikel 3.4) worden aangesproken op het nemen daarvan. De maatregelen kunnen bijvoorbeeld inhouden het schoonhouden van het terrein, het dusdanig omgaan met milieugevaarlijke stoffen dat verontreiniging van het hemelwater wordt voorkomen, het bij de keuze van materialen die aan hemelwater zijn blootgesteld rekening houden met het feit dat bij contact van hemelwater met deze materialen verontreinigende stoffen in het hemelwater kunnen geraken (uitloging), of een zodanige wijze van onkruidbestrijding dat onnodige verontreiniging van het hemelwater wordt voorkomen. In deze verordening is ervoor gekozen deze preventieve maatregelen niet in concrete voorschriften te vertalen. In het tweede lid is het lozen van afvloeiend hemelwater vanaf rijkswegen en provinciale wegen buiten de bebouwde kom geregeld. Tot die wegen behoren eveneens de daarbij behorende bruggen, viaducten en andere kunstwerken, en overig openbaar gebied. In het verleden is veel onderzoek verricht naar verontreinigingen in afvloeiend hemelwater van wegen en overige openbare ruimte. Afhankelijk van de intensiteit van het verkeer kan het in meer of mindere mate verontreinigd zijn met straatvuil, waarin PAK's, zware metalen of minerale olie voorkomen. Buiten de bebouwde kom is het lozen van afvloeiend hemelwater vanaf rijkswegen en provinciale wegen in een gemeentelijk rioolstelsel veelal niet mogelijk, omdat daar geen rioolstelsels of rioolstelsels, die niet bestemd zijn voor afvoer van regenwater, zijn aangelegd. Dit afvloeiend hemelwater vloeit buiten de bebouwde kom meestal af naar de bodem of een eventueel aanwezig oppervlaktewaterlichaam. Hemelwater afkomstig van rijkswegen en provinciale wegen wordt buiten de bebouwde kom bij voorkeur geloosd op de bodem. De regels hierover staan in het omgevingsplan. Als lozen in de bodem niet (of niet volledig) mogelijk is, kan lozing (deels) plaatsvinden in een aangewezen oppervlaktewaterlichaam. Als laatste mogelijkheid is het lozen in een niet-aangewezen oppervlaktewaterlichaam aangegeven. Dit is alleen toegestaan wanneer het lozen via een andere route niet mogelijk is.

Artikel 3.16 Gegevens en bescheiden

Lozingen van afstromend hemelwater vormen in het algemeen geen risico voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Het is daarom niet nodig om voorafgaand aan de start of wijziging van de lozing het bevoegd gezag te informeren. Alleen wanneer er een rijksweg of provinciale weg en daarbij behorende bruggen, viaducten en andere kunstwerken worden aangelegd of gewijzigd, moet het bevoegd gezag tijdig, ten minste zes maanden voor de voorgenomen aanleg of wijziging, op de hoogte worden gesteld. Het bevoegd gezag kan dan samen met de wegbeheerder bekijken wat de gewenste wijze van verwerking van het afstromende regenwater is.

AFDELING 3.4 LOZEN VAN HUISHOUDELIJK AFVALWATER

Artikel 3.17 Lozen van huishoudelijk afvalwater

In de praktijk vinden de meeste lozingen van huishoudelijk afvalwater plaats in het vuilwaterriool. Voor een beperkt aantal situaties waar geen aansluiting op het vuilwaterriool of een zuiveringtechnisch werk mogelijk is, is lozen op een oppervlaktewaterlichaam toegestaan. Dit is toegestaan buiten de bebouwde kom of binnen de bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater wordt geloosd met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten. Deze afdeling geldt ook voor lozingen afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. In dat geval zijn de regels van deze afdeling maatwerkregels op grond van artikel 2.12 van dat besluit. Binnen de in het eerste lid aangegeven afstanden tot de riolering in combinatie met het aantal inwonerequivalenten dat geloosd wordt, is het verboden direct in het oppervlaktewater te lozen. Aansluiting op de riolering ligt dan voor de hand. Buiten deze afstandsgrenzen moet het huishoudelijk afvalwater gezuiverd worden voordat het geloosd mag worden in het oppervlaktewater. De afstanden in dit artikel zijn de afstanden van het vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk tot de kadastrale grens van het perceel waar het huishoudelijk afvalwater vrijkomt. Voor een aantal lozingen van huishoudelijk afvalwater die al voor 1 maart 1997 plaatsvonden werd op grond van de toen geldende wetgeving de afstand bepaald tot het gedeelte van het gebouw dat het dichtst bij het vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk was gelegen. Voor deze lozingen geldt overgangsrecht. Dit overgangsrecht is ongewijzigd overgenomen uit het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer, het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen en de daaraan voorafgaande besluiten: het voormalige Lozingenbesluit bodembescherming en het voormalige Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater. In sommige gevallen is hemelsbreed de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool minder dan genoemd in het eerste lid, maar is het in de praktijk niet mogelijk daar een afvoerleiding aan te leggen. Bijvoorbeeld omdat dan een watergang gekruist of een dijk doorboord moet worden. Daarvoor is in het tweede lid, onderdeel b, opgenomen dat de afstand berekend moet worden langs de lijn waar in de praktijk een afvoerleiding aangelegd kan worden. De eisen aan lozingen van huishoudelijk afvalwater gelden niet voor spoorvoertuigen en voor militaire oefeningen op militaire terreinen. De voorzieningen voor de opvang van huishoudelijk afvalwater bij spoorvoertuigen kunnen via de spoorwegwetgeving worden geregeld. Bij militaire oefeningen is de plaatsing van IBA's redelijkerwijs niet mogelijk.

Artikel 3.18 Zuiveringsvoorziening huishoudelijk afvalwater

In de situaties dat niet wordt aangesloten op de riolering maar direct wordt geloosd in het oppervlaktewater worden met dit artikel lozingseisen in de vorm van emissiegrenswaarden gesteld. Hierbij wordt voor lozingen in het oppervlaktewater een onderscheid gemaakt tussen lozingen in aangewezen wateren (wateren die geen bijzondere bescherming behoeven) en niet-aangewezen wateren (wateren die wel bijzondere bescherming behoeven). De lijst van aangewezen wateren is opgenomen in bijlage II bij deze verordening. Aan de hier gestelde lozingseisen ligt het CIW rapport 'Individuele Behandeling van Afvalwater, IBA-systemen' van januari 1999 ten grondslag. De voorwaarden die aan de beperkte directe lozingen in het oppervlaktewater van huishoudelijk afvalwater worden gesteld, komen in grote lijnen overeen met de hieraan voorafgaande voorwaarden op grond van het voormalige Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater. Voor beperkte lozingen van huishoudelijk afvalwater kan de lozer er, in afwijking van de emissiegrenswaarden op grond van tabel 2.3, voor kiezen te lozen via een septic tank. Deze voorziening is geschikt voor lozingen tot en met 5 inwonerequivalenten. Vandaar dat in het derde lid van dit artikel is aangegeven dat lozingen van huishoudelijk afvalwater van minder dan 6 inwonerequivalenten via zo'n voorziening geloosd mogen worden. Deze voorwaarden komen overeen met de voorwaarden die voorafgaand aan de inwerkingtreding van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer en het voormalige Besluit lozen afvalwater huishoudens golden op grond van de Regeling Wvo septic tank en de Uitvoeringsregeling lozingenbesluit bodembescherming. Oudere voorzieningen die nog steeds zijn afgestemd op de hoeveelheid te lozen afvalwater, mogen ook worden gebruikt. De voor 2009 geplaatste voorzieningen kunnen namelijk niet worden getoetst aan de norm voor het hydraulisch rendement, omdat de in de NEN-EN 12566-1 beschreven beproevingsprocedure niet in het veld toepasbaar is.

Artikel 3.19 Meet- en rekenbepalingen

In dit artikel wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in deze afdeling

emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn opgenomen in de begripsbepalingen van bijlage I. Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN-EN-ISO 5667-3 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse. Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 3.20 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing gegevens en bescheiden te verstrekken aan het bevoegd gezag. Daarbij wordt informatie verstrekt over de aard en omvang van de lozing, zoals het aantal inwonerequivalenten en de wijze van behandelen van het afvalwater. Eveneens moeten gegevens aan het bevoegd gezag verstrekt worden als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.5 LOZEN VAN KOELWATER

Artikel 3.21 Koelwater

Deze afdeling is niet van toepassing op lozingen van koelwater afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. Bij het opstellen van dat besluit is al beoordeeld bij welke milieubelastende activiteiten koelwater kan vrijkomen. Als dat het geval is, zijn er in dat besluit regels over het lozen van koelwater opgenomen. Maar het lozen van koelwater kan ook plaatsvinden bij bedrijven die niet onder dat besluit vallen. Voor die bedrijven is daarom in dit artikel het lozen van koelwater op een oppervlaktewaterlichaam geregeld. Koelwater kan ook worden geloosd in een hemelwaterriool. De regels daarover staan in het omgevingsplan. Er mogen aan het koelwater geen chemicaliën (zoals aangroeiwerende middelen of antikalkmiddelen) worden toegevoegd. De maximaal te lozen warmtevracht hangt af van het type oppervlaktewaterlichaam waarop wordt geloosd. De aangewezen oppervlaktewaterlichamen zijn opgenomen in bijlage II bij deze verordening; andere oppervlaktewaterlichamen zijn niet aangewezen oppervlaktewaterlichamen. De warmtevracht van een koelwaterlozing wordt berekend als het product van het lozingsdebiet en het verschil tussen de lozingstemperatuur en de temperatuur van het ontvangende oppervlaktewaterlichaam. De warmtecapaciteit van het koelwater is gelijk aan 4.190 kJ per m3 per graad temperatuursverhoging. Anders geformuleerd: De warmtevracht = L x ΔT x W, waarbij L = lozingsdebiet (m3/s) ΔT = verschil temperatuur koelwater en temperatuur ontvangend oppervlaktewater in graden Celsius. W = warmtecapaciteit van het koelwater = 4190 kJ/m3 per graad temperatuurstijging. Voor het lozen van koelwater met een hogere warmtevracht, of voor het toedienen van chemicaliën, is een maatwerkvoorschrift vereist.

Artikel 3.22 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om ten minste vier weken voor de start van de lozing aan het bevoegd gezag gegevens en bescheiden te verstrekken. Daarbij wordt informatie verschaft over de maximale warmtevracht. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden overlegd als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.6 LOZEN BIJ REINIGEN, CONSERVEREN, BOUWEN, RENOVEREN OF SLOPEN VAN BOUWWERKEN

Artikel 3.23 Bij reinigen en conserveren geen afvalwater lozen

Deze afdeling heeft betrekking op het lozen bij werkzaamheden aan bouwwerken in de buurt van oppervlaktewater. Hierbij kan gedacht worden aan (spoor)bruggen, sluizen, steigers, kadewanden of panden die grenzen aan het oppervlaktewater. De regels in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer (paragraaf 3.1.6) en het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen (paragraaf 3.5) schreven voor dat bij het reinigen en conserveren maatregelen getroffen dienden te worden om

het op het oppervlaktewaterlichaam lozen van stoffen te voorkomen. Deze regels betroffen gedetailleerde instructies waaraan de lozer moest voldoen. Hierdoor mocht slechts afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd bij het afwassen met water en het schoonspuiten met water onder een druk van ten hoogste 200 bar. Voor andere reinigings- en conserveringswerkzaamheden zijn regels gesteld in artikel 3.24.

Artikel 3.24 Werkinstructie bij reinigen en conserveren
Het onderhouden van bouwwerken houdt veelal in dat de bouwwerken van verontreinigingen worden ontdaan, dat roest en oude verflagen worden verwijderd en dat een nieuwe verflaag wordt aangebracht. Bij de werkzaamheden worden reinigings- en/of conserveringstechnieken toegepast en komen stoffen vrij of worden stoffen gebruikt die emissies veroorzaken naar oppervlaktewaterlichaam. Om deze emissies te voorkomen of te beperken zijn milieubeschermende maatregelen nodig. In het algemeen gebeurt dit door het afschermen van de ruimte waarin wordt gewerkt en opvangen en verwerken van vrijkomende stofdeeltjes. Afhankelijk van de omvang en bezwaarlijkheid van de vrijkomende stoffen kunnen met een optimale combinatie van de toegepaste techniek, de te verwijderen of toe te passen materialen en stoffen en de te nemen milieubeschermende maatregelen de nadelige gevolgen voor het milieu beperkt worden. Voor de reinigings- en conserveringswerkzaamheden moet een werkinstructie opgesteld worden waarin in ieder geval de maatregelen staan die getroffen worden om het lozen te voorkomen of, voor zover dat niet mogelijk is, zoveel mogelijk te beperken. De werkinstructie kan de maatregelen bevatten die onder het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer en het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen worden beschreven, maar het is ook mogelijk om andere maatregelen of technieken te treffen. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting bij artikel 6.23 van het Bal.

Artikel 3.25 Werkinstructie bij bouwen en slopen
Als bouwwerken worden gesloopt, gerenoveerd of gebouwd is het bijna onvermijdelijk dat vaste delen in het oppervlaktewaterlichaam geraken. Het is daarom van belang dat bij deze werkzaamheden aan bouwwerken, die in de buurt van of boven het oppervlaktewaterlichaam plaatsvinden, verontreiniging van het oppervlaktewaterlichaam zo veel mogelijk wordt voorkomen. De werkwijze en een zorgvuldige bedrijfsvoering zijn daarbij van doorslaggevend belang. Daarom moet een werkinstructie worden opgesteld waarin naast de werkwijze in ieder geval is aangegeven welke preventieve maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat stoffen in een oppervlaktewaterlichaam terechtkomen. Er moet worden gehandeld conform deze werkinstructie en de daarin genoemde maatregelen moeten worden getroffen.

Artikel 3.26 Beperken stof in het oppervlaktewaterlichaam
Als het bij het reinigen of conserveren nodig is om te werken met een gesloten hulpconstructie en afzuiging, geldt een emissiegrenswaarde voor de hoeveelheid stof die naar de buitenlucht wordt afgevoerd. Deze eis is bedoeld om te voorkomen dat het stof alsnog in het oppervlaktewater terecht kan komen. Als de afstand tot een oppervlaktewaterlichaam zodanig groot is dat een lozing redelijkerwijs niet te verwachten is, geldt dit artikel niet.

Artikel 3.27 Meet- en rekenbepalingen
In dit artikel wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van stof.

Artikel 3.28 Gegevens en bescheiden
Op grond van dit artikel moeten aan het bevoegd gezag ten minste vier weken voor aanvang van de reinigings- of conserveringswerkzaamheden of de bouw- of sloopwerkzaamheden de in het eerste lid van dit artikel genoemde gegevens en bescheiden verstrekt worden. Daarbij moet de werkinstructie worden toegestuurd. Het derde lid bevat een uitzondering op deze plicht voor

periodieke reinigingswerkzaamheden waarbij alleen vuilafzetting wordt verwijderd. Hierbij kan gedacht worden aan bijvoorbeeld gevelreiniging.

AFDELING 3.7 LOZEN BIJ OPSLAAN EN OVERSLAAN VAN INERTE GOEDEREN

Artikel 3.29 Inerte goederen

Deze afdeling heeft betrekking op het lozen van stoffen afkomstig van het overslaan van inerte goederen. Inerte goederen zijn goederen die niet bodembedreigend zijn. Inerte goederen geven bij overslag geen significante milieubelasting. Dit artikel geeft aan welke goederen in ieder geval inerte goederen zijn. De opsomming is dus niet uitputtend. Voor alle genoemde goederen geldt wel dat deze niet verontreinigd mogen zijn, bijvoorbeeld met stoffen die het oppervlaktewater kunnen verontreinigen. Overslaan is te beschouwen als een handeling binnen het transportproces tussen een onderneming en een andere partij (onderneming of particulier). Bij overslaan gaat het om 'het van en naar een transportmiddel verplaatsen van goederen of materialen'. Onder overslaan vallen bijvoorbeeld het lossen, (be)laden, overladen of (over)hevelen van goederen of materialen. De afdeling heeft geen betrekking op 'opslaan'. Het opslaan van goederen is al uitputtend geregeld in het Bal.

Artikel 3.30 Lozen bij opslaan van inerte goederen

Afvalwater dat in contact is geweest met opgeslagen inerte goederen kan worden geloosd in oppervlaktewater. In lijn met de voorkeursvolgorde voor de verwijdering van afvalwater (artikel 10.29a van de Wet milieubeheer) wordt het afvalwater bij voorkeur hergebruikt voordat het wordt geloosd. In het algemeen zal dit (verzameld) afstromend hemelwater, schrob- en spoelwater of water van een nevelgordijn zijn. In het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer en het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen was bepaald dat de lozing geen visuele verontreiniging mag veroorzaken. Die bepaling keert niet terug, want het voorkomen van visuele verontreiniging is onderdeel van de specifieke zorgplicht van dit hoofdstuk.

Artikel 3.31 Lozen bij overslaan van inerte goederen

Het tweede lid bepaalt dat bij het overslaan van goederen in de buitenlucht zo veel mogelijk wordt voorkomen dat goederen op een oppervlaktewaterlichaam geraken. Zo veel mogelijk moet voorkomen worden dat de goederen (bijvoorbeeld zand of grind op een oever) afvloeien in het oppervlaktewater of met stuiven, morsen, of andere ongewenste routes in het oppervlaktewater terechtkomen. In het derde lid is een maatregel opgenomen hoe aan het voorschrift in het tweede lid in ieder geval kan worden voldaan bij het laden en lossen van schepen. Bij overslag van schip naar wal (of andersom) betekent dit dat het schip zo dicht mogelijk tegen de wal gelegd moet worden. Aan het tweede lid wordt bij het laden en lossen van schepen in ieder geval voldaan als het schip zo afgemeerd kan worden dat er geen ruimte tussen schip en wal zit. In de praktijk is dat niet altijd haalbaar, en zal er bij overslag een spleet tussen schip en wal ontstaan. In het derde lid is aangeven dat deze spleet in ieder geval niet groter mag zijn dan 5 meter. Deze maatregel laat overigens onverlet dat degene die de activiteit verricht de spleet zo klein mogelijk moet houden. Een andere maatregel die toegepast kan worden om te voldoen aan het tweede lid is gebruik maken van een ponton of een morsklep. De maatregelen in het derde lid laten verder onverlet dat degene die de activiteit verricht er alles aan doet om te voorkomen dat goederen in het oppervlaktewater raken. Mocht er onverhoopt toch een lozing plaatsvinden ondanks dat er alles aan gedaan is om dat te voorkomen, dan is die lozing toegestaan op grond van het eerste lid.

AFDELING 3.8 LOZEN BIJ OPSLAAN OF OVERSLAAN VAN ANDERE DAN INERTE GOEDEREN

Artikel 3.32 Lozen bij opslaan van goederen die kunnen uitlogen

Dit artikel heeft betrekking op goederen die bij contact met water kunnen uitlogen. Dit artikel geldt voor lozingen afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. In dat besluit is geregeld dat het te lozen afvalwater in een vuilwaterriool moet worden geloosd. Voor het doelmatig beheer van afvalwater kan het water ook op een aangewezen oppervlaktewaterlichaam worden geloosd. Dit artikel is dus een maatwerkregel op het Bal. De verplichte lozingsroute naar het vuilwaterriool kan in deze waterschapsverordening niet worden 'uitgezet'. Daarom is in het omgevingsplan een regel opgenomen die bepaalt dat de verplichte lozingsroute een facultatieve lozingsroute wordt, als in de waterschapsverordening lozen in het oppervlaktewater is toegestaan. Lozen van afvalwater afkomstig van het opslaan van goederen waaruit stoffen kunnen uitlogen op een aangewezen oppervlaktewaterlichaam is toegestaan als het perceel waar het afvalwater vrijkomt niet is aangesloten op een vuilwaterriool of

zuiveringtechnisch werk en ook niet binnen een afstand van 40 meter aangesloten kan worden op een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk. Als er binnen die afstand wel een vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk aanwezig is, is het niet toegestaan om te lozen op een aangewezen oppervlaktewaterlichaam. Het ligt dan voor de hand om aan te sluiten op die riolering of zuiveringtechnisch werk. De afstand is de afstand van het vuilwaterriool of zuiveringtechnisch werk tot de kadastrale grens van het perceel waar het afvalwater vrijkomt. De aangewezen oppervlaktewaterlichamen zijn opgenomen in bijlage II bij deze verordening. Bij het lozen op een oppervlaktewaterlichaam moet voldaan worden aan de emissiegrenswaarden in de tabel. De emissiegrenswaarden zijn overgenomen uit het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer. Niet voor alle goederen zijn alle stoffen in de tabel relevant. Zo zijn bijvoorbeeld voor agribulk alleen

het chemisch zuurstofverbruik, onopgeloste stoffen, som van stikstofverbindingen en som van fosforverbindingen van belang.

Artikel 3.33 Meet- en rekenbepalingen

Dit artikel geeft aan welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Dit artikel met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater schrijft niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Er zijn normen opgenomen voor het bemonsteren en conserveren. Ook zijn de analysemethoden die moeten worden gebruikt voor de stoffen waaraan in artikel 3.32 emissiegrenswaarden worden gesteld voorgeschreven. De versies van de NEN-EN-normen zijn opgenomen in de begripsbepalingen van bijlage I bij deze verordening. Als er wordt bemonsterd, moeten de monsters volgens NEN-EN-ISO 5667-3 worden geconserveerd om te voorkomen dat in de monsters verandering optreedt voor de te analyseren parameter tussen het moment van bemonstering en het moment van analyse. 15 Omdat de emissiegrenswaarden die zijn gesteld betrekking hebben op het totaal van opgeloste en niet opgeloste stoffen in het afvalwater, is het van belang dat het monster niet gefilterd wordt en dat de stoffen die zich onopgelost in het afvalwater bevinden meegenomen worden in de analyse.

Artikel 3.34 Lozen bij overslaan van niet-inerte goederen

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van stoffen afkomstig van het: - bedrijfsmatig overslaan van niet-inerte goederen; - overslaan van zout voor het strooien op wegen; - overslaan van niet-inerte goederen die vrijkomen bij een werk; en - overslaan van niet-inerte goederen die nodig zijn in een werk. Met ‘bedrijfsmatig overslaan van niet-inerte goederen’ wordt het overslaan bedoeld wat in het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was geregeld voor inrichtingen. De andere overslaghandelingen (strooizout, niet-inerte goederen die vrijkomen bij of nodig zijn in een werk) hebben betrekking op wat in het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen was geregeld voor het overslaan buiten een inrichting. Bij ‘niet-inerte goederen die vrijkomen bij een werk’ kan gedacht worden aan het vervangen of aanleggen van een walbeschoeiing in het oppervlaktewater, het aanbrengen of vervangen van kabels in de bodem of oppervlaktewater en andere werkzaamheden in de openbare ruimte. Dit materiaal kan van allerlei aard zijn, zoals beschadigde walbeschoeiing en oude kabels. Ook het nieuwe materiaal kan worden overgeslagen voordat het in het werk wordt aangebracht. In dit geval betreft het dus de nieuwe walbeschoeiing, nieuwe kabels en soortgelijk materiaal die nodig zijn in een werk. Het tweede lid bepaalt dat bij het overslaan van goederen in de buitenlucht zo veel mogelijk wordt voorkomen dat goederen op een oppervlaktewaterlichaam geraken. Zo veel mogelijk moet voorkomen worden dat de goederen (op bijvoorbeeld een oever) afvloeien in het oppervlaktewater of met stuiven, morsen, of andere ongewenste routes in het oppervlaktewater terechtkomen. In het derde lid is een maatregel opgenomen hoe aan het voorschrift in het tweede lid in ieder geval kan worden voldaan bij het laden en lossen van schepen. Bij overslag van schip naar wal (of andersom) betekent dit dat het schip zo dicht mogelijk tegen de wal gelegd moet worden. Aan het tweede lid wordt bij het laden en lossen van schepen in ieder geval voldaan als het schip zo afgemeerd kan worden dat er geen ruimte tussen schip en wal zit. In de praktijk is dat niet altijd haalbaar, en zal er bij overslag een spleet tussen schip en wal ontstaan. In het derde lid is aangeven dat deze spleet in ieder geval niet groter mag zijn dan 5 meter. Deze maatregel laat overigens onverlet dat degene die de activiteit verricht de spleet zo klein mogelijk moet houden. Een andere maatregel die toegepast kan worden om te voldoen aan het tweede lid is gebruik maken van een ponton of een morsklep. De maatregelen in het derde lid laten verder onverlet dat degene die de activiteit verricht er alles aan doet om te voorkomen dat goederen in het oppervlaktewater raken. Mocht er onverhoopt toch een lozing plaatsvinden ondanks dat er alles aan gedaan is om dat te voorkomen, dan is die lozing toegestaan op grond van het eerste lid.

Artikel 3.35 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing aan het bevoegd gezag bepaalde gegevens en bescheiden te verstrekken. Daarbij wordt informatie verstrekt over de stoffen die worden opgeslagen of overgeslagen. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden verstrekt als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.9 LOZEN UIT GEMEENTELIJKE VOORZIENINGEN VOOR INZAMELING EN TRANSPORT VAN AFVALWATER

Artikel 3.36 Lozen van afvalwater vanuit gemeentelijke rioolstelsels

In dit artikel wordt het lozen van afvalwater vanuit openbare ontwateringsstelsels, openbare hemelwaterstelsels en openbare vuilwaterriolen in oppervlaktewater toegestaan. Voorwaarde daarbij is dat deze stelsels voorkomen op het overzicht van voorzieningen en maatregelen dat is opgenomen in het gemeentelijke rioleringsplan (GRP) als bedoeld in het voormalige artikel 4.22, eerste lid, van de Wet milieubeheer. Op grond van het overgangsrecht van artikel 4.93 van de Invoeringswet Omgevingswet blijven GRP's van kracht tot het tijdstip waarop de periode verstrijkt waarvoor het plan is vastgesteld, of tot het tijdstip waarop het gemeentebestuur besluit dat het plan vervalt. Bij het vaststellen van het GRP is betrokkenheid van het waterschap voorgeschreven. Gemeente en waterschap bepalen gezamenlijk welke maatregelen aan de riolering het meest doelmatig zijn. Daarbij wordt onder meer gelet op de effecten van lozingen uit de riolering op het ontvangende oppervlaktewaterlichaam. Daarnaast verplichtte het voormalige artikel 3.8 van de Waterwet tot afstemming van taken en bevoegdheden over de afvalwaterketen. Een omgevingsvergunning voor lozen vanuit de riolering is in dat licht overbodig. Ook het nieuwe stelsel gaat uit van samenwerking tussen overheden bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden (zie artikel 2.2 Omgevingswet). De Omgevingswet voorziet in artikel 3.14 in een bevoegdheid voor het college van burgemeester en wethouders om een (facultatief) gemeentelijk rioleringsprogramma vast te stellen. Ongetwijfeld zal het college het waterschap daarbij betrekken. Als het college een rioleringsprogramma heeft vastgesteld, is het lozen vanuit de in dat programma opgenomen voorzieningen daarom eveneens toegestaan. De naam 'rioleringsprogramma' is overigens niet limitatief, de gemeente kan dit programma bijvoorbeeld ook een waterprogramma noemen.

Artikel 3.37 Lozen van huishoudelijk afvalwater vanuit andere systemen

Voor lozingen vanuit 'overheids-IBA's' geldt dezelfde regeling als voor de lozingen vanuit gemeentelijke rioolstelsels. Kortheidshalve wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 3.36.

AFDELING 3.10 LOZEN BIJ ONTGRAVINGEN, BAGGERWERKZAAMHEDEN EN WERKZAAMHEDEN DOOR DE WATERBEHEERDER OP EEN OPPERVLAKTEWATERLICHAAM

Artikel 3.38 Lozen bij ontgravingen en baggerwerkzaamheden

Dit artikel heeft betrekking op baggerwerkzaamheden en ontgravingen en geldt alleen voor de lozingen bij het baggeren en ontgraven zelf. Dit artikel heeft dus geen betrekking op een eventuele toepassing van de bagger of de opgegraven materie. Het artikel is niet alleen van toepassing op waterbeheerders die baggerwerkzaamheden en ontgravingen verrichten. Ook als die werkzaamheden door derden worden verricht (zoals de onderhoudsplichtigen), is het artikel van toepassing. Het artikel bepaalt dat de lozing is toegestaan als die plaatsvindt in hetzelfde oppervlaktewater waar ook het baggeren of ontgraven plaatsvindt.

Artikel 3.39 Werkinstructie bij verontreinigde waterbodem

Bij ontgravingen of baggerwerkzaamheden, waarbij de kwaliteit van de te ontgraven of te baggeren waterbodem in de kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd', bedoeld in artikel 29, derde lid, onder a, van het Besluit bodemkwaliteit valt, is het gewenst dat het ontgraven of baggeren met een grotere zorgvuldigheid gebeurt dan wanneer de kwaliteit in een andere (minder schadelijke) kwaliteitsklasse valt. De kwaliteitsklasse 'sterk verontreinigd' komt overeen met een waterbodem die volgens het oude recht de interventiewaarden overschreed. In dat geval is het opstellen van een werkinstructie verplicht.

Artikel 3.40 Lozen bij werkzaamheden door de waterbeheerder

Dit artikel heeft betrekking op lozingen afkomstig van andere werkzaamheden op een oppervlaktewaterlichaam (anders dan ontgravingen of baggerwerkzaamheden) die door of in opdracht van de waterbeheerder plaatsvinden in het kader van oppervlaktewaterbeheer. Bijvoorbeeld het aanleggen van een natuurvriendelijke oever. Het artikel bepaalt dat de lozing is toegestaan zonder verdere voorwaarden. Vanzelfsprekend geldt wel de specifieke zorgplicht.

Artikel 3.41 Lozen van algen en bacteriën

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van algen en bacteriën op een oppervlaktewaterlichaam wat door of in opdracht van de waterbeheerder plaatsvindt in het kader van oppervlaktewaterbeheer. Het artikel bepaalt dat algen en bacteriën afkomstig van een oppervlaktewaterlichaam op een ander oppervlaktewaterlichaam geloosd mogen worden in het kader van oppervlaktewaterbeheer. Daarbij geldt de voorwaarde dat beide oppervlaktewaterlichamen in beheer zijn bij dezelfde waterbeheerder. Het artikel maakt mogelijk dat de waterbeheerder, in het kader van het oppervlaktewaterbeheer, algen en bacteriën naar eigen inzicht in het eigen beheersgebied kan verplaatsten.

Artikel 3.42 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing de in het eerste lid genoemde gegevens en bescheiden aan het bevoegd gezag te verstrekken. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden overlegd als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.11 LOZEN BIJ SCHOONMAKEN DRINKWATERLEIDINGEN

Artikel 3.43 Lozen van reinigingswater drinkwaterleidingen

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van afvalwater afkomstig van het schoonmaken en in gebruik nemen van leidingen voor het opslaan, transporteren en distribueren van drinkwater, warm tapwater en huishoudwater. Bij het schoonmaken van leidingen kan onderscheid gemaakt worden tussen afvalwater afkomstig van leidingen uit het transportnet en afvalwater afkomstig van leidingen uit het distributienet. Vanuit de productiestations wordt het drinkwater via transportleidingen naar het distributienet gepompt. Het transportnet kenmerkt zich door een grotere leidingdiameter en het geringe aantal vertakkingen en aansluitingen. Het distributienet verdeelt de hoofdstroom naar de vele eindgebruikers en kenmerkt zich door de vele vertakkingen en het verloop van grotere naar kleinere diameters. In grote lijnen zal het schoonmaken van leidingen uit het transportnet lozingen opleveren van 100 m3 of meer, terwijl lozingen van afvalwater afkomstig van distributieleidingen daaronder blijven. Ook op het schoonmaken van de aanvoerleiding heeft dit artikel betrekking. Tegen lozingen van dit afvalwater op een oppervlaktewaterlichaam bestaat geen bezwaar, voor zover het afvalwater geen chemicaliën zoals desinfecteermiddelen bevat. Een lozing die wel zulke middelen bevat, is alleen mogelijk als het bevoegd gezag daarvoor een maatwerkvoorschrift heeft gesteld.

AFDELING 3.12 LOZEN BIJ CALAMITEITENOEFENINGEN

Artikel 3.44 Lozen bij calamiteitenoefeningen

Calamiteitenoefeningen worden uitgevoerd om bij brand of een andere calamiteit de schade tot een minimum te beperken. Het testen van een brandbestrijdingsinstallatie valt binnen het begrip 'calamiteitenoefening'. Bij calamiteitenoefeningen kan afvalwater vrijkomen. Zo zal een oefening om een brand te bestrijden, gepaard kunnen gaan met het gebruik van grote hoeveelheden bluswater, dat tijdens de oefening in het oppervlaktewater stroomt. Om de gevolgen voor het milieu tot een minimum te beperken, wordt daarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt van oefenblusschuimen die geen slecht-afbreekbare organische fluorverbindingen of andere halogeenverbindingen bevatten. Deze oefenblusschuimen hebben vergelijkbare uitvloei- 18 eigenschappen als echt blusschuim, maar bevatten niet de schadelijke werkzame stof van blusschuimen. Om overlap met regels uit het Bal te voorkomen, is een afstemmingsbepaling opgenomen in dit artikel. Het artikel heeft geen betrekking op afvalwater afkomstig van een permanente voorziening voor het oefenen van brandbestrijdingstechnieken als bedoeld in artikel 3.259 van het Bal.

Artikel 3.45 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing aan het bevoegd gezag de gegevens en bescheiden, bedoeld in dit artikel, te verstrekken. Daarbij wordt informatie verstrekt over of er blusschuim bij de oefening wordt gebruikt en welke stoffen dat blusschuim bevat.

AFDELING 3.13 LOZEN BIJ TELEN, KWEKEN, SPOELEN OF SORTEREN VAN GEWASSEN

Artikel 3.46 Lozen vanuit andere gebouwen dan een kas

Het afvalwater dat vrijkomt bij het telen van gewassen in een gebouw, anders dan een kas, moet op grond van artikel 4.795 van het Bal gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden of worden geloosd in een vuilwaterriool. Op grond van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was het ook mogelijk om dit afvalwater te lozen in het oppervlaktewater, als er geen vuilwaterriool aanwezig is binnen 40 meter vanaf de perceelgrens waar het afvalwater vrijkomt. Deze uitzondering is in dit artikel voortgezet. Bij lozingen die voor 2013 al plaatsvonden, wordt de afstand berekend vanaf de plek waar het vrijkomt in plaats van de perceelgrens. De afstand wordt berekend over de kortste lijn waarlangs aansluiting daadwerkelijk kan plaatsvinden. Dit is niet altijd hemelsbreed de kortste lijn. Privaatrechtelijke belemmeringen of de aanwezigheid van bijvoorbeeld een waterkering kunnen een reden zijn waarom de aansluitleiding langs een andere route moet worden aangelegd dan hemelsbreed de kortste lijn. Het tweede lid bevat de emissiegrenswaarden die gelden voor deze lozing.

Artikel 3.47 Lozen bij spoelen van biologisch geteelde gewassen

Het afvalwater dat vrijkomt bij het sorteren van biologisch geteeld fruit moet op grond van artikel 4.761 van het Bal gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden. Op grond van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was het ook mogelijk om dit afvalwater te lozen in een vuilwaterriool of, als er geen vuilwaterriool aanwezig is binnen 40 meter vanaf de perceelgrens waar het afvalwater vrijkomt, in het oppervlaktewater. De alternatieve lozingsroute naar het vuilwaterriool is opgenomen in het omgevingsplan. De alternatieve lozingsroute naar het oppervlaktewater is in dit artikel voortgezet. Bij lozingen die voor 2013 al plaatsvonden, wordt de afstand berekend vanaf de plek waar het vrijkomt in plaats van de perceelgrens. De afstand wordt berekend over de kortste lijn waarlangs aansluiting daadwerkelijk kan plaatsvinden. Dit is niet altijd hemelsbreed de kortste lijn. Privaatrechtelijke belemmeringen of de aanwezigheid van bijvoorbeeld een waterkering kunnen een reden zijn waarom de aansluitleiding langs een andere route moet worden aangelegd dan hemelsbreed de kortste lijn. Het tweede lid bevat de emissiegrenswaarden die gelden voor deze lozing.

Artikel 3.48 Lozen bij sorteren van biologisch geteelde gewassen

Het afvalwater dat vrijkomt bij het wassen van biologisch geteeld fruit moet op grond van artikel 4.773 van het Bal gelijkmatig worden verspreid over landbouwgronden. Op grond van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was het ook mogelijk om dit afvalwater te lozen in een vuilwaterriool of, als er geen vuilwaterriool aanwezig is binnen 40 meter vanaf de perceelgrens waar het afvalwater vrijkomt, in het oppervlaktewater. De alternatieve lozingsroute naar het vuilwaterriool is opgenomen in het omgevingsplan. De alternatieve lozingsroute naar het oppervlaktewater is in dit artikel voortgezet. Bij lozingen die voor 2013 al plaatsvonden, wordt de afstand berekend vanaf de plek waar het vrijkomt in plaats van de perceelgrens. De afstand wordt berekend over de kortste lijn waarlangs aansluiting daadwerkelijk kan plaatsvinden. Dit is niet altijd hemelsbreed de kortste lijn. Privaatrechtelijke belemmeringen of de aanwezigheid van 19 bijvoorbeeld een waterkering kunnen een reden zijn waarom de aansluitleiding langs een andere route moet worden aangelegd dan hemelsbreed de kortste lijn. Het tweede lid bevat de emissiegrenswaarden die gelden voor deze lozing.

Artikel 3.49 Lozen bij omgekeerde osmose en ionenwisselaars

Op grond van de artikelen 4.801 en 4.804 van het Bal mag brijn, afkomstig van de bereiding van gietwater of drinkwater voor landbouwhuisdieren, niet worden geloosd. Op grond van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was het lozen van dit afvalwater in het oppervlaktewater wel toegestaan. In dit artikel wordt deze lozingsroute weer mogelijk gemaakt. Het tweede lid bevat de emissiegrenswaarden voor dit afvalwater.

Artikel 3.50 Lozen bij ontijzeren grondwater

Het lozen van afvalwater afkomstig van het ontijzeren van grondwater voor agrarische activiteiten is niet geregeld in het Bal. Op grond van het voormalige Activiteitenbesluit milieubeheer was het mogelijk om dit afvalwater te lozen in een vuilwaterriool of, als er geen vuilwaterriool aanwezig is binnen 40 meter vanaf de perceelgrens waar het afvalwater vrijkomt, in het oppervlaktewater. De lozingsroute naar het vuilwaterriool is opgenomen in het omgevingsplan. De lozingsroute naar het oppervlaktewater is in dit artikel voortgezet. Bij lozingen die voor 2013 al plaatsvonden, wordt de afstand berekend vanaf de plek waar het vrijkomt in plaats van de perceelgrens. De afstand wordt berekend over de kortste lijn waarlangs aansluiting daadwerkelijk kan plaatsvinden. Dit is niet altijd hemelsbreed de kortste lijn. Privaatrechtelijke belemmeringen of de aanwezigheid van bijvoorbeeld een waterkering kunnen een reden zijn waarom de aansluitleiding langs een andere route moet worden aangelegd dan hemelsbreed de kortste lijn. Het tweede lid bevat de emissiegrenswaarden die gelden voor deze lozing.

Artikel 3.51 Meet- en rekenbepalingen

In dit artikel wordt aangegeven welke normen gehanteerd worden voor het meten van emissiegrenswaarden. Artikelen met normbladen voor het bemonsteren van afvalwater, zoals dit artikel, schrijven niet voor dat het afvalwater moet worden bemonsterd, maar wel wat er moet gebeuren áls er wordt bemonsterd. Met het toevoegen van ‘NEN-ISO 15705’ wordt deze regel gelijkgetrokken met andere regels in deze verordening. Artikel a Gegevens en bescheiden Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing aan het bevoegd gezag de gegevens en bescheiden, bedoeld in dit artikel, te verstrekken. Daarbij wordt informatie verstrekt over de aard en omvang van de lozingen. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden verstrekt als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.14 LOZEN BIJ MAKEN VAN BETONMORTEL EN UITWASSEN VAN BETON

Artikel 3.53 Uitzondering voorgeschreven lozingsroute

Volgens de artikelen 4.140, eerste lid, en 4.158, eerste lid, van het Bal moet afvalwater afkomstig van het maken van betonmortel en het uitwassen van beton worden geloosd op een oppervlaktewaterlichaam. Maar in sommige gevallen is dat niet mogelijk, bijvoorbeeld omdat er geen geschikt oppervlaktewaterlichaam in de directe omgeving van de betoncentrale (of ander bedrijf) ligt. Voor die gevallen is in het omgevingsplan opgenomen dat het afvalwater onder voorwaarden ook in de riolering kan worden geloosd. Maar de gemeente is niet bevoegd om de verplichte lozingsroute naar oppervlaktewater, die in de genoemde artikelen van het Bal is opgenomen, op te heffen. Daarom bepaalt dit artikel dat die verplichte lozingsroute niet geldt als er een andere lozingsroute in het omgevingsplan is toegestaan. De initiatiefnemer heeft in dat geval de keuze tussen lozen in oppervlaktewater of lozen in de riolering.

AFDELING 3.15 LOZEN BIJ NIET-INDUSTRIËLE VOEDSELBEREIDING

Artikel 3.54 Afbakening met Besluit activiteiten leefomgeving

Deze afdeling is van toepassing op lozingen afkomstig van (kleinschalige) voedselbereiding, ongeacht of die lozing afkomstig is van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal of niet. Het betreft bijvoorbeeld bedrijfskantines of de horeca. Deze afdeling is niet van toepassing op grootschalige voedselbereiding als bedoeld in artikel 3.128 van het Bal, met uitzondering van de kantine van die bedrijven.

Artikel 3.55 Lozen bereiden van voedingsmiddelen

Het afvalwater dat vrijkomt bij voedselbereiding wordt in het algemeen geloosd op een vuilwaterriool. De regels daarover staan in het omgevingsplan. Als er geen vuilwaterriool aanwezig is, kan het afvalwater ook op een oppervlaktewaterlichaam worden geloosd, als het afvalwater samen met huishoudelijk afvalwater wordt behandeld in een zuiveringsvoorziening zoals een IBA. Die zuiveringsvoorziening moet wel berekend zijn op de verwerking van het afvalwater afkomstig van de voedselbereiding.

Artikel 3.56 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing de gegevens en bescheiden, bedoeld in dit artikel, aan het bevoegd gezag te verstrekken. Daarbij wordt informatie verstrekt over de aard en omvang van de lozingen. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden verstrekt als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.16 LOZEN VAN SPUIWATER UIT RECREATIEVE VISVIJVERS

Artikel 3.57 Lozen van spuiwater uit recreatieve visvijvers

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van spuiwater uit recreatieve visvijvers. Recreatieve visvijvers vallen onder de recreatieve sector. Anders dan in kwekerijen van vis voor menselijke consumptie of voor siervissen worden in recreatieve visvijvers geen vissen gekweekt. Het kweken van vissen wordt als een agrarische activiteit beschouwd. Het vissen vindt plaats in aparte vijvers. Deze vijvers maken in het algemeen geen deel uit van een oppervlaktewaterlichaam. Gemiddeld eens per twee weken wordt een aantal consumptievissen aangevoerd van een kwekerij. Deze vissen worden tijdelijk in voorraadbakken bewaard. Vervolgens worden ze - afhankelijk van de vraag - uit de voorraadbakken gehaald en uitgezet in één of meerdere grotere vijvers om te worden gevangen door recreatieve vissers. De vissen worden in de tijd dat ze in de bakken en visvijvers aanwezig zijn in principe niet (bij)gevoerd. Een forel kan gemakkelijk een half jaar zonder voedsel. Ook worden geen antibiotica toegepast. Dat is sowieso bij vissen, die voor consumptiedoeleinden worden gebruikt, niet toegestaan. Het water in de visvijvers wordt in beweging gehouden om vorming van onder andere blauwalgen te voorkomen. Daarvoor wordt een aantal m3 grondwater per dag opgepompt en toegevoegd aan de voorraadbakken, die weer in open verbinding staan met de visvijvers. Uiteindelijk wordt het spuiwater op een oppervlaktewaterlichaam of elders geloosd. Het spuiwater bestaat uit schoon (grond)water zonder toevoegingen. Het lozen is zonder nadere voorschriften toegestaan.

Artikel 3.58 Gegevens en bescheiden

Dit artikel verplicht om vier weken voor de start van de lozing aan het bevoegd gezag de gegevens en bescheiden, bedoeld in dit artikel, te verstrekken. Daarbij wordt informatie verstrekt over de aard en omvang van de lozingen. Aan het bevoegd gezag moeten eveneens gegevens en bescheiden worden verstrekt als er wijzigingen optreden in de lozing, bijvoorbeeld omdat de te lozen hoeveelheid water wordt aangepast.

AFDELING 3.17 LOZEN VANAF VAARTUIGEN OF DRIJVENDE WERKTUIGEN BIJ SPOELEN OF SCHEIDEN VAN ZAND OF GRIND

Artikel 3.59 Lozen van spoelwater

Dit artikel heeft betrekking op het lozen van een tweetal afvalwaterstromen afkomstig van een vaartuig of ander drijvend werktuig. Onderdeel a regelt dat het lozen van afvalwater dat vrijkomt bij het spoelen van zeezand tijdens het transport ervan, is toegestaan. Het zoute zeezand wordt meestal tijdens het varen naar de plaats waar het zand wordt toegepast, met steeds zoeter wordend oppervlaktewater gespoeld, om de zoutvracht naar beneden te brengen. Als voorwaarde is opgenomen dat het lozen tijdens het varen plaatsvindt. Onderdeel b regelt dat het lozen van afvalwater dat vrijkomt bij het scheiden van zand en grind, is toegestaan. De regels over het lozen van spoelwater van zeezand in brak oppervlaktewater en het lozen van organismen en slib veroorzaakt door het kweken en verwerken van mosselen en oesters zijn niet overgenomen uit het voormalige Besluit lozen buiten inrichtingen. Deze lozingen komen in de praktijk alleen voor in de rijkswateren.

AFDELING 3.18 ASVERSTROOIING

Artikel 3.60 Asverstrooiing

De toegestane lozing betreft het incidenteel verstrooien op een voor de overledene of de nabestaanden bijzondere plek. Het artikel heeft geen betrekking op bedrijfsmatig georganiseerd verstrooien.

AFDELING 3.19 ANDERE LOZINGEN

Artikel 2.61 Vangnetvergunningplicht lozen op oppervlaktewater Voor het verrichten van een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam in beheer bij het waterschap is een omgevingsvergunning vereist, als die lozing niet is geregeld in de afdelingen 3.2 tot en met 3.18 van deze waterschapsverordening. Dit sluit aan op de systematiek van artikel 6.2 van de Waterwet: voor alle lozingen is een vergunning vereist, tenzij voor de lozing een vrijstelling geldt. De vergunningplicht is beperkt tot het lozen van stoffen of warmte (oftewel de gevolgen voor de waterkwaliteit). Een eventuele vergunningplicht voor het lozen van water (oftewel de gevolgen voor de waterkwantiteit) staat in het tijdelijke deel van deze waterschapsverordening. Beide vergunningen kunnen natuurlijk wel gelijktijdig worden aangevraagd. De vergunningplicht geldt niet voor het lozen van warmte of stoffen afkomstig van milieubelastende activiteiten die zijn aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal. Voor die lozingen is al in dat besluit bepaald in welke gevallen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit is vereist. De vergunningplicht geldt ook niet voor water dat afkomstig is uit het oppervlaktewaterlichaam waarop het wordt geloosd, als daaraan geen stoffen zijn toegevoegd. Er zijn dan immers geen nadelige gevolgen voor de waterkwaliteit te verwachten. De vergunningplicht geldt ook niet voor lozingen afkomstig van wonen.

Artikel 3.62 Vangnetvergunningplicht lozen op zuiveringtechnisch werk

Voor het lozen van water, warmte of stoffen op een zuiveringtechnisch werk, dat niet afkomstig is van een milieubelastende activiteit die is aangewezen in hoofdstuk 3 van het Bal, is een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit vereist. Voor lozingen die wel afkomstig zijn van zo'n milieubelastende activiteit is al in dat besluit bepaald in welke gevallen een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit is vereist.

AFDELING 3.20 AANVRAAGVEREISTEN, BEOORDELINGSREGELS EN VOORSCHRIFTEN OMGEVINGSVERGUNNING LOZINGSACTIVITEIT

Artikel 3.63 Aanvraagvereisten aanvraag omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Dit artikel is ontleend aan de Omgevingsregeling.

Artikel 3.64 Beoordelingsregel omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Voor de beoordeling van een aanvraag om een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit op een oppervlaktewaterlichaam of op een zuiveringtechnisch werk zijn de beoordelingsregels van het Bkl van overeenkomstige toepassing. Dat sluit aan op de situatie die gold voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Artikel 3.65 Voorschriften omgevingsvergunning lozingsactiviteit

Ook de voorschriften die op grond van het Bkl aan een omgevingsvergunning voor een lozingsactiviteit moeten worden verbonden, zijn van overeenkomstige toepassing. Dit sluit eveneens aan bij de regeling op grond van de Waterwet.

Hoofdstuk 4 Activiteiten met grondwater

Door het onttrekken van grondwater en het infiltreren van grondwater in de bodem ontstaan effecten op de omgeving door de verandering van de grondwaterstand en stijghoogte. Hierdoor kan zetting van de bodem ontstaan en kan de stromingsrichting en de kwaliteit van het grondwater veranderen. Deze veranderingen kunnen weer nadelige gevolgen voor de omgeving veroorzaken. Zoals schade aan de landbouw (opbrengst), schade aan natuurgebieden (verdroging), verplaatsing van grondwaterverontreinigingen, schade aan bouwwerken als gevolg van zetting en negatieve beïnvloeding op overige grondwateronttrekkingen (in het bijzonder de bodemenergiesystemen). Tevens kan het onttrekken van grondwater gevolgen hebben voor de voorraad zoet grondwater en kan dus van invloed zijn op de drinkwatervoorziening. Ook de kwaliteit van het grondwater kan, met name bij infiltratie, negatief beïnvloed worden.

Het beheergebied van het waterschap is, ten behoeve van activiteiten waar grondwater bij betrokken is, verdeeld in gebied A, gebied B en gebied C. Ten aanzien van deze gebieden gelden andere relatieve verboden.

[Artikel 3.2 BS] Aanvraagvereisten omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteiten Dit artikel is ontleend aan de Omgevingsregeling.
[Artikel 3.3 BS] Beoordelingsregel omgevingsvergunning wateronttrekkingsactiviteit
De beoordelingsregel van het Bkl voor omgevingsvergunningen voor het onttrekken van grondwater en het infiltreren van water in de bodem is van overeenkomstige toepassing op vergunningplichtige wateronttrekkingsactiviteiten. Dit sluit aan bij de wijze waarop dit in de Waterwet was geregeld.
[Artikel 3.4 BS] Voorschriften omgevingsvergunning infiltratie van water
Ook de voorschriften die volgens het Bkl aan een omgevingsvergunning voor het infiltreren van water in de bodem moeten worden verbonden, zijn van overeenkomstige toepassing. Dit sluit eveneens aan bij de regeling op grond van de Waterwet.

Afdeling 4.1 Algemene bepalingen

In deze afdeling wordt voorgeschreven welke gegevens moeten worden verstrekt bij het doen van een melding. Daarnaast is een meetverplichting voorgeschreven.

Afdeling 4.2 Bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering en grondsanering

Afhankelijk van de hoeveelheid water wat onttrokken wordt en de duur van de onttrekking, alsmede het gebied waar de onttrekking plaatsvindt, is vergunning nodig of kan volstaan worden met het doen van een melding.

Afdeling 4.3 Grondwatersanering

Afhankelijk van de hoeveelheid water wat onttrokken wordt en de duur van de onttrekking, alsmede het gebied waar de onttrekking plaatsvindt, is vergunning nodig of kan volstaan worden met het doen van een melding.

Afdeling 4.4 Beregening, bevloeiing en veedrenking

Afhankelijk van de hoeveelheid water wat onttrokken wordt en de duur van de onttrekking, alsmede het gebied waar de onttrekking plaatsvindt, is vergunning nodig of kan volstaan worden met het doen van een melding.

Afdeling 4.5 Brandblusvoorziening

Voor een onttrekking van grondwater ten behoeve van een brandblusvoorziening geldt in gebied A een relatief verbod. Voor deze activiteit kan vergunning worden verleend.
Voor de gebieden B en C kan, als voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden en criteria, worden volstaan met het doen van een melding.

Afdeling 4.6 Overige grondwateronttrekkingen

Deze afdeling is van toepassing op een onttrekking met andere doeleinden dat bedoeld in de afdelingen 3.2 tot en met 3.5.
Voor een onttrekking van grondwater geldt in gebied A een relatief verbod. Voor deze activiteit kan vergunning worden verleend.
Voor de gebieden B en C kan, als voldaan wordt aan de gestelde voorwaarden en criteria, worden volstaan met het doen van een melding.

Hoofdstuk 5 Activiteiten bij wegen

Afdeling 5.1 Onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden

Op veel waterkeringen en langs oppervlaktewaterlichamen zijn wegen aanwezig waaraan kleinschalig onderhoud moet worden gepleegd (het roven en aanvullen van bermen). Daarnaast is voor de verkeersveiligheid het plaatsen van verkeersborden noodzakelijk. De impact van deze werken op de verkeersveiligheid is beperkt en de verkeerstechnische belangen kunnen in dit geval voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. De algemene regel is van toepassing op de wegen waar het waterschap zelf wegbeheerder is, op basis van de waterschapsverordening geldt geen vergunningplicht voor het waterschap. De algemene regel is hiermee bedoeld voor overige wegbeheerders zoals gemeenten.

Afdeling 5.2 Evenementen en standplaatsen

Het houden van evenementen op wegen is een activiteit die onder voorwaarden in veel gevallen via een algemene regel kan worden uitgevoerd. Er zijn diverse criteria opgenomen, waardoor de overlast naar omwonenden en gebruikers van de weg door het evenement zoveel mogelijk wordt beperkt. Belangrijke ontsluitingswegen vallen deels buiten de algemene regel, omdat de doorstroming van het verkeer teveel hinder ondervindt van een evenement.
Gebiedsontsluitingswegen is een beperking met betrekking tot het type evenement. Hier kan alleen gebruik gemaakt worden van de weg als het evenement de weg passeert, zoals bij wieler- of hardloopwedstrijden. Bij tijdelijke afsluiting van een weg dient een bebordingsplan te worden ingezonden bij de melding.
Ook het object in de wegberm en eventueel het lozen van afvalwater is van belang bij deze activiteit.

Afdeling 5.3 Uitwegen

Het maken van een uitweg naar een erftoegangsweg is een veel voorkomende activiteit. De relevante wegenbelangen kunnen in veel gevallen voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. Door risicovolle werkzaamheden, zoals het realiseren van een uitweg naar een gebiedsontsluitingsweg, uit te sluiten van deze algemene regel kan het maken van een uitweg onder voorwaarden zoals ons programma APview en de huidige NEN normen worden toegestaan.

Afdeling 5.4 Veekerende afrastering

Met veekerende afrastering bedoelen we eenvoudige constructies van bijvoorbeeld gaas met palen om vee te keren. Wildroosters, vee-oversteekplaatsen en hagen vallen hier niet onder . Het aanbrengen van een afrastering betreft vanuit verkeerstechnisch oogpunt een relatief eenvoudig en veel voorkomend werk. De relevante verkeerstechnische belangen kunnen in veel gevallen voldoende worden gewaarborgd door het stellen van een algemene regel. Dit betreft de gevolgen voor onderhoud, maar ook die voor de verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Afdeling 5.5 Beplanting

Het belang van het waterschap bij het aanbrengen van bomen, struiken en heggen betreft het bevorderen van het veilige gebruik en het optimaal functioneren van een weg. Hierbij is het minimaal verstoren van de verkeersstroom een voorwaarde.

Afdeling 5.6 Kabels en leidingen bij wegen

Het waterschap heeft veel wegen buiten de bebouwde kom in beheer. Het waterschap is verantwoordelijk voor de veiligheid op deze wegen. Om deze reden worden er voorwaarden gesteld aan de afstand waarop mag worden gewerkt nabij een weg. Het leggen van kabels en leidingen is een veel voorkomend werk langs of onder de weg, door het stellen van criteria en voorschriften in deze regeling kan het belang van de weg voldoende worden gewaarborgd.

Afdeling 5.7 Verwijderen objecten bij wegen

Het verwijderen van een object bij een weg heeft een positief effect op de weg, vanwege de gebruiksfunctie van de weg en het uitvoeren van onderhoud aan de weg. Het belang van het waterschap bij het verwijderen van een object is er in gelegen dat ingravingen tot een minimum worden beperkt en de weg in goede staat wordt hersteld.

Afdeling 5.8 Herstel wegopbrekingen

Het herstellen van wegopbrekingen is een veel voorkomend werk. De verkeerstechnische belangen kunnen door het stellen van criteria en voorschriften voldoende worden gewaarborgd.

Afdeling 5.9 Overige activiteiten en werken

Deze afdeling ziet op andere activiteiten dan in de afdelingen en werken 4.1 tot en met 4.6 zijn genoemd. In deze bepaling zijn relatieve verboden opgenomen. Voor deze verboden kan een vergunning worden verleend.

Hoofdstuk 6 Aansluiting openbaar riool

In 2007 is het Bestuursakkoord waterketen ondertekend tussen drinkwaterbedrijven, gemeenten, waterschappen, en de Ministeries van VROM en van Verkeer en Waterstaat. Het doel van het bestuursakkoord is de versterking van de onderlinge samenwerking. Hierin hebben gemeenten en waterschappen zich via de koepelorganisaties uitgesproken om gezamenlijke afspraken vast te leggen in bestuurlijke overeenkomsten. Deze lijn is ook doorgetrokken in de Waterwet en de Omgevingswet. De Omgevingswet stimuleert de inzet op samenwerking met gemeenten door ruimte te geven voor het gezamenlijk vastleggen van afspraken in plaats van het vastleggen van eenzijdige voorschriften. Hiermee is ruimte ontstaan voor modernisering van de afspraken met gemeenten over de overname van afvalwater en daaraan gekoppeld andere onderwerpen die daarmee samenhangen. Dit hoofdstuk ziet op de aansluiting van een openbaar riool en het brengen van afvaltwater in een zuiveringtechnisch werk bij het waterschap.

Afdeling 6.1 Aansluiten openbaar riool

Het waterschap heeft binnen zijn beheergebied met diverse gemeenten afvalwaterakkoorden gesloten. Als er geen afvalwaterakkoord is gesloten met het waterschap dan geldt het relatieve verbod uit artikel 5.2 van deze verordening en kan er vergunning worden verleend
Voor het aansluiten van een openbaar riool op een zuiveringtechnische werk van een waterschap en ook het brengen van stoffen in een zuiveringtechnisch werk.

Artikel 6.4 Vergunningvoorschriften

In dit artikel worden de belangen genoemd ter bescherming waarvan de aan een aansluitvergunning te verbinden voorschriften moeten dienen. Dit is om te waarborgen dat voldaan kan worden aan de artikelen 4.608 tot en met 4.612 van het Besluit activiteiten leefomgeving en om de doelmatige werking van de zuiveringstechnische werken (alsmede de bescherming van deze werken zelf) en de kwaliteit van het oppervlaktewater, waarop het effluent van het zuiveringstechnisch werk wordt geloosd.

Gezien de onvermijdelijke restvervuiling van het op het zuiveringstechnisch werk behandelde rioolwater is het van belang om de vervuilingswaarde van het aangeboden rioolwater tot een uit een oogpunt van waterkwaliteitsbeleid aanvaardbaar niveau terug te dringen. Hiertoe kunnen in het kader van de sanering van een afvalwatersituatie bepaalde voorschriften aan een aansluitvergunning verbonden worden. Overbelasting van een zuiveringsinstallatie en de als gevolg daarvan optredende verminderde zuiveringsgraad kan daardoor worden vermeden; tevens kan de aldus vrijkomende zuiveringscapaciteit voor aansluiting van andere lozingen worden benut.

De bescherming van de zuiveringstechnische werken omvat met name de bescherming tegen feitelijke aantasting van transportleidingen, gemalen en onderdelen van de zuiveringsinstallatie zelf. Een bekend voorbeeld vormt in dit verband de aantasting van leidingen door te hoge concentraties sulfaat in het afvalwater.

Het begrip 'doelmatige werking' moet ruim worden opgevat. 'Doelmatige werking' omvat niet slechts een optimaal, efficiënt zuiveringsproces in technische zin. Onder dit criterium vallen ook aspecten als het voorkomen van stank en hinder op, de r.w.z.i. en het tegengaan en voorkomen van verontreiniging van zuiveringsslib. Het criterium heeft tevens een zekere bedrijfseconomische betekenis: ook de doelmatige exploitatie van de r.w.z.i., dat wil zeggen de optimale werking en benutting van de aanwezige capaciteit, wordt er onder begrepen.

Hoofdstuk 7 Overgangs- en slotbepalingen

Artikel 7.1 Overgangsrecht omgevingsvergunningen

Het eerste lid bevat de gelijkschakeling van onherroepelijke vergunningen met vergunningen op grond van de nieuwe waterschapsverordening. Het tweede lid bevat een regeling voor activiteiten die na inwerkingtreding van deze verordening niet meer vergunningplichtig zijn. De voorschriften van dergelijke vergunningen blijven als maatwerkvoorschrift bestaan, mits het voorschrift past binnen de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen op grond van deze verordening.
In het derde lid is een voorziening getroffen voor lopende aanvragen om een omgevingsvergunning. De aanvraag wordt afgehandeld onder het oude recht, mits de activiteit ook in de nieuwe waterschapsverordening vergunningplichtig is. Dit zorgt ervoor dat het er gedurende het vergunningentraject geen omschakeling naar het nieuwe beleid hoeft plaats te vinden. Zodra de vergunning onherroepelijk wordt, wordt de vergunning gelijkgesteld met een vergunning op grond van de nieuwe verordening. Het overgangsrecht voor lopende aanvragen voor activiteiten die niet meer vergunningplichtig zijn, is opgenomen in artikel 5.2.

Artikel 7.2 Overgangsrecht meldingen en maatwerkvoorschriften

Dit artikel bevat het overgangsrecht voor meldingen en maatwerkvoorschriften. Het eerste lid bevat de gelijkschakeling van meldingen en kennisgevingen die onder het oude recht zijn gedaan met meldingen op grond van de nieuwe waterschapsverordening. In het tweede lid is hetzelfde geregeld voor informatieplichten.
Het derde lid zorgt ervoor dat de aanvraag om een omgevingsvergunning, die voor inwerkingtreding van deze verordening is ingediend voor een activiteit die op grond van deze verordening niet meer vergunningplichtig is maar wel meldingsplichtig, wordt gelijkgesteld met een melding op grond van deze verordening. In het vierde lid is de gelijkschakeling van maatwerkvoorschriften op grond van de oude waterschapsverordening met maatwerkvoorschriften op grond van de nieuwe waterschapsverordening geregeld.

Het overgangsrecht voor meldingen en maatwerkvoorschriften sluit aan op de regeling in de artikelen 8.1.1 en 8.1.5 van het Invoeringsbesluit Omgevingswet. Anders dan in dat besluit, is er echter geen overgangsrecht opgenomen voor aanvragen om een maatwerkvoorschrift die voor inwerkingtreding van deze verordening zijn ingediend. De reden daarvan is dat aanvragen om maatwerkvoorschriften weinig voorkomen. Een eventuele aanvraag om een maatwerkvoorschrift die voor inwerkingtreding van deze verordening is ingediend, zal daarom opnieuw moeten worden ingediend (voor zover er nog steeds maatwerk nodig is natuurlijk).

Artikel 7.3 Overgangsrecht handhavingsbesluiten

Dit artikel bevat het overgangsrecht voor lopende handhavingsprocedures. Dit overgangsrecht sluit aan bij het overgangsrecht dat is opgenomen in artikel 4.23 van de Invoeringswet Omgevingswet. De hoofdlijn is dat overtredingen van de oude regels worden afgehandeld op basis van die oude regels. Mocht zich een situatie voordoen waarbij een overtreding is begaan van de oude regels, terwijl die handeling onder de nieuwe regels geen overtreding meer oplevert, dan zal het waterschap het handhavingsbesluit intrekken.

Artikel 7.5 Citeertitel

De citeertitel zorgt ervoor dat de verordening eenvoudig en eenduidig kan worden aangehaald.

Waterschapsverordening waterschap Hollandse Delta

Indeling Waterschapsverordening WSHD	Keur	Algemene regels	Aansluitverordening
Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen			
Afdeling 1.1 Begripsbepalingen	Artikel 1.1 Artikel 4.1		
Afdeling 1.2 Aanwijzing en begrenzing van beperkingengebieden	Artikel 3.2 lid 5		
Afdeling 1.3 Normadressaat	Artikel 1.2		
Afdeling 1.4 Specifieke zorgplicht	Artikel 3.8		
Afdeling 1.5 Melding en informatieverplichting algemeen	Artikel 3.9		
Afdeling 1.6 Beoordelingsregel en aanvraagvereisten	Bruidsschat {artikelen 4.1, 1.2 }		
Afdeling 1.7 Uitzondering beheeractiviteiten	Artikel 3.10 Artikel 4.10		
Afdeling 1.8 Uitzondering bijzondere omstandigheden	Artikel 3.7		
Afdeling 1.9 Ongewoon voorval	Bruidsschat {artikelen 2.9, 2.10b}		
Hoofdstuk 2 Activiteiten bij waterstaatswerken			
Afdeling 2.1 Steigers en vlonders	Artikel 3.2 lid 1	WT 1. Steigers en vlonders	
Afdeling 2.2 Bruggen	Artikel 3.2 lid 1	WT 2. Bruggen	
Afdeling 2.3 Grondkerende constructies	Artikel 3.2 lid 1	WT 3. Beschoeiing	
Afdeling 2.4 Natuurvriendelijke oever	Artikel 3.2 lid 1	WT 11. Natuurvriendelijke oever	
Afdeling 2.5 Oppervlaktewater onttrekken en aanleg onttrekkingsvoorzieningen	Artikel 3.2 lid 1 Artikel 3.4	WT 13. Lozen en onttrekken via een voorziening	
Afdeling 2.6 Versneld afvoeren van hemelwater naar een oppervlaktewaterlichaam via nieuw verhard oppervlak	Artikel 3.3	WT 5. Versnelde afvoer via nieuw verhard oppervlak	
Afdeling 2.7 Erfverharding	Artikel 3.2 lid 1	WK 5. Erfverharding	
Afdeling 2.8 Kabels en leidingen	Artikel 3.2 lid 1	WW 3. Kabels en leidingen	
Afdeling 2.9 Dammen met duiker	Artikel 3.2 lid 1	WT 7. Dam met duiker	

Indeling Waterschapsverordening WSHD	**Keur**	**Algemene regels**	**Aansluitverordening**
Afdeling 2.10 Graven	Artikel 3.2 lid 1	WT 9. Graven	
Afdeling 2.11 Dempen	Artikel 3.2 lid 1	WT 8. Dempen	
Afdeling 2.12 Bomen	Artikel 3.2 lid 1	WT 10. Bomen WK 1. Beplanting	
Afdeling 2.13 Hekwerken, schuttingen en afrasteringen	Artikel 3.2 lid 1	WK 2. Hekwerken, schuttingen en afrasteringen WT 12. Hekwerken, schuttingen en afrasteringen	
Afdeling 2.14 Anti-worteldoek	Artikel 3.2 lid 1	WT 6. Anti-worteldoek	
Afdeling 2.15 Tijdelijke en eenvoudig demontabele objecten	Artikel 3.2 lid 1	WK 3. Tijdelijke en eenvoudig demontabele objecten	
Afdeling 2.16 Verwijderen objecten	Artikel 3.2 lid 1	WW 1. Verwijderen objecten	
Afdeling 2.17 Bodemonderzoek	Artikel 3.2 lid 1 Artikel 3.5	WW 2. Bodemonderzoek	
Afdeling 2.18 Werken plaatsen			
in het profiel van vrije ruimte werken te plaatsen, te wijzigen, te vervangen, te verwijderen of te behouden.	Artikel 3.2 lid 2		
explosiegevaarlijk materiaal of explosiegevaarlijke inrichtingen te hebben;	Artikel 3.5 lid 1b		
leidingen, tanks of andere werken met een overdruk van 10bar te plaatsen of te hebben;	Artikel 3.5 lid 1c		
het is verboden binnen een strook van 250 meter, horizontaal gemeten vanaf de kernzonegrens van de primaire waterkering, zonder watervergunning van het bestuur een windturbine te plaatsen, te wijzigen, te vervangen, te verwijderen of te behouden.	Artikel 3.5 lid 2		
Afdeling 2.19 Overige activiteiten bij waterstaatswerken			
Paragraaf 2.19.1 Algemeen			
waterstaatswerk of bijbehorende beschermingszones handelingen te verrichten, werken te behouden of vaste substanties of voorwerpen te leggen, te laten staan, te vervangen, te verwijderen te vervoeren of te laten liggen	Artikel 3.2 lid 1		
waterstaatswerk, te vervangen, te verwijderen, te wijzigen of aan te leggen	Artikel 3.2 lid 1a		

Indeling Waterschapsverordening WSHD	**Keur**	**Algemene regels**	**Aansluitverordening**
boringen te verrichten voor het exploreren of winnen van gas of vloei- of delfstoffen	Artikel 3.5 lid 1d		
Paragraaf 2.19.2 Gras en eenjarige gewassen	Artikel 3.2 lid 1	WW 4. Gras en eenjarige gewassen	
Paragraaf 2.19.3 Recreatief varen	Artikel 3.2 lid 3	Beleidsnota recreatief medegebruik	
Paragraaf 2.19.4 Vissen			
vis uit te zetten in of te onttrekken aan oppervlaktewaterlichamen;	Artikel 3.11 lid 1a		
vaste vistuigen te plaatsen in oppervlaktewaterlichamen;	Artikel 3.11 lid 1b		
te vissen anders dan met een hengel in oppervlaktewaterlichamen.	Artikel 3.11 lid 1c		
vaartuigen, vlotten of andere voorwerpen in een oppervlaktewaterlichaam te hebben	Artikel 3.2 lid 3		
Hoofdstuk 3 Lozingsactiviteiten	Bruidsschat		
Hoofdstuk 4 Activiteiten met grondwater			
Afdeling 4.1 Algemene bepalingen	Bruidsschat {artikelen 3.2 -3.4}		
Afdeling 4.2 Bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering en grondsanering	Artikel 3.6	GW 1. Onttrekking voor bouwputbemaling, sleufbemaling, proefbronnering of grondsanering	
Afdeling 4.3 Grondwatersanering	Artikel 3.6	GW 3. Onttrekking voor grondwatersanering	
Afdeling 4.4 Beregening, bevloeiing en veedrenking	Artikel 3.6	GW 4. Onttrekking voor beregening, bevloeiing en veedrenking	
Afdeling 4.5 Brandblusvoorziening	Artikel 3.6	GW 2. Onttrekking voor brandblusvoorziening	
Afdeling 4.6 Overige grondwateronttrekkingen	Artikel 3.6	GW 5. Onttrekking voor overige doeleinden	
Hoofdstuk 5 Activiteiten bij wegen			
Afdeling 5.1 Onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden	Artikel 4.3	WW 5. Onderhoud aan wegbermen en het plaatsen van verkeersborden	
Afdeling 5.2 Evenementen op of bij wegen		WE 1. Evenementen op wegen	

Indeling Waterschapsverordening WSHD	**Keur**	**Algemene regels**	**Aansluitverordening**
houden van evenementen op wegen en het plaatsen van borden bij evenementen	Artikel 4.3 lid a		
standplaats in te nemen met een voertuig, kraam of tent voor verblijf of verkoop van waren.	Artikel 4.3 lid e		
Afdeling 5.3 Uitwegen		WE 3. Uitweg	
veranderingen aan de weg aan te brengen	Artikel 4.3 lid b		
Afdeling 5.4 Veekerende afrastering		WE 2. Veekerende afrastering	
plaatsen van een veekerende afrasteringen langs wegen	Artikel 4.3 lid c		
Afdeling 5.5 Beplanting			
beplantingen(aan) te brengen of te hebben; gras en eenjarige gewassen	Artikel 4.3 lid d		
degene die een recht van beplanting op een weg heeft is verplicht van zijn voornemen tot het planten, vellen of rooien ten minste dertig dagen tevoren schriftelijk kennis te geven aan het bestuur;	Artikel 4.4 lid a		
Afdeling 5.6 Kabels en leidingen	Artikel 4.3		
Afdeling 5.7 Verwijderen objecten bij wegen	Artikel 4.3 sub c		
Afdeling 5.8 Herstel wegopbrekingen	Artikel 4.3		
Afdeling 5.9 Overige activiteiten en werken			
een weg te gebruiken in strijd met het doel daarvan;	Artikel 4.3 lid a		
een weg aan te leggen en/of veranderingen aan de weg aan te brengen;	Artikel 4.3 lid b		
enig werk aan te brengen, te houden, te veranderen of te verwijderen boven, op, in, naast of onder de weg	Artikel 4.3 lid c		
stoffen, modder, voorwerpen of dieren (aan) te brengen of te hebben	Artikel 4.3 lid d		
Hoofdstuk 6 Aansluiting openbaar riool			
Afdeling 6.1 Aansluiting openbaar riool			
aansluitvergunning			Artikel 2 lid 1 t/m lid 4
gegevensverstrekking (aanvraag / wijziging vergunning)			Artikel 3 lid 1
inwinnen advies			Artikel 4 lid 1
informatieplicht			Artikel 5 lid 1+2
voorschriften			Artikel 6 lid 1+2
overschrijding grens- of signaleringswaarde			Artikel 7 lid 1+2
onderzoeksverplichting			Artikel 8 lid 1 t/m 3

Indeling Waterschapsverordening WSHD	**Keur**	**Algemene regels**	**Aansluitverordening**
Hoofdstuk 7 Overgangs- en slotbepalingen			
Afdeling 7.1 Overgangsbepalingen			
Afdeling 7.2 Citeertitel			
Bijlagen			
Bijlage I Begripsbepalingen			
Bijlage II Overzicht informatieobjecten			
Bijlage III Vergoeding voor herstel van wegopbrekingen			
Algemene toelichting			

<u>Onderdelen uit Keur die niet omgezet worden in Wsv (*):</u>			
Onderhoudsverplichtingen	Artikel 2.1 t/m 2.12 en 2.14 Artikel 4.5 en 4.6		
Strafbepalingen	Artikel 5.3		
Toezicht en handhaving	Artikel 5.1 en 5.2		
Overgangsbepalingen	Artikel 6.1 t/m 6.5		

*

Indeling Waterschapsverordening WSHD	Keur	Algemene regels	Aansluitverordening

De onderhoudslegger op grond van artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet wordt niet in de waterschapsverordening opgenomen. De onderhoudsplichten die met deze legger aan derden worden opgelegd, worden van oudsher gezien als een “belasting in natura”. Hoewel de aanwijzing van onderhoudsplichten of onderhoudsplichtigen ook betrekking heeft op de fysieke leefomgeving, is toch bepaald dat deze bepalingen geen onderdeel uitmaken van het stelsel van de Omgevingswet. In artikel 2.2, lid 2, sub a, van het Omgevingsbesluit wordt daarom bepaald dat onderhoudsplichtigen en onderhoudsverplichtingen niet in de waterschapsverordening mogen worden opgenomen. De regels over onderhoud (algemeen verbindende voorschriften) moeten in een aparte verordening worden opgenomen. Denk daarbij aan de onderhoudsverplichtingen, de schouw, een strafbepaling om strafrechtelijke handhaving mogelijk te maken (zie artikel 81 Waterschapswet) en mogelijkheden tot afwijken (vergunning of ontheffing).

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	460
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	14
Titel	Delegatiebesluit Waterschapsverordening
Portefeuillehouder	

Bijlagen
VV-voorstel 460 Delegatiebesluit Waterschapsverordening
Mandatering projecten 1miljoen aan DH_2023
Delegatiebesluit geconsolideerde versie (wijzigingen zichtbaar)

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	8 november 2022
College Dijkgraaf en Heemraden	22 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Oordeelsvormende VV	7 december 2022
Besluitvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Delegatiebesluit Waterschapsverordening
Ibabsnummer: 460

1. Gevraagd besluit

Deel I

Artikel I (Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta)
Het Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta wordt als volgt gewijzigd:

A In artikel 2.1, komt bij het vierde punt te vervallen: 'tenzij dit onder de Subsidieverordening valt' en het vierde punt van artikel 2.1 komt als volgt te luiden: 'Doen van schenkingen;'

B Na onderdeel 2.1 wordt ingevoegd onderdeel 2.2, luidende:

2.2 Waterschapsverordening

- Het vaststellen dan wel wijzigen van de waterschapsverordening voor wat betreft:

a) het aanwijzen of wijzigen van beperkingengebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;
b) het aanwijzen of wijzigen van werkingsgebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;
c) het wijzigen van het toepassingsbereik van regels voor activiteiten bij oppervlaktewaterlichamen, bij waterkeringen, bij wegen en met grondwater, als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening;
d) het aanwijzen of wijzigen van vergunning vrije gevallen als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van de waterschapsverordening;
e) het stellen of wijzigen van algemene regels en de daarbij behorende voorschriften als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, en 5 van de waterschapsverordening;
f) Het doorvoeren van redactionele wijzigingen.

C In artikel 2.3 komt bij het eerste punt te vervallen: 'met uitzondering van projectplannen ten behoeve van aanleg, wijziging van het profiel of versterking van primaire waterkeringen'. Het eerste punt van artikel 2.3 komt als volgt te luiden:

'Vaststellen projectplannen;'

D In artikel 2.8 bij het derde punt wordt 'Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'Wet open overheid'. Het derde punt van artikel 2.8 komt als volgt te luiden:

'Besluiten op verzoeken gericht aan de Verenigde Vergadering op grond van de Wet open overheid;'

E Aan Artikel 2.9 wordt na het derde punt de zinsnede toegevoegd:

De Verenigde Vergadering kan de kredietverlening voor investeringen >€1.000.000 waarvoor krediet zal worden aangevraagd in een begrotingsjaar mandateren aan het college van dijkgraaf en heemraden;

Artikel II Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking de dag na de dag van bekendmaking, met uitzondering van onderdeel B, dat in werking treedt de dag na de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Deel II Mandatering investeringen 2023

1. Jaarlijks bij het behandelen van de programmabegroting doet het college, op basis van het afwegingskader zoals genoemd in beslispunt 2, een voorstel voor welke investeringskredieten > € 1.000.000 kredietverlening wel/niet wordt gemandateerd aan het college.
2. De Verenigde Vergadering stelt het afwegingskader, als volgt vast:
   a) is er sprake van een in de tijd begrensde, grootschalige en niet routinematige activiteit;
   b) draagt het waterschap alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
   c) zijn er substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
   d) zijn er belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
   e) is er sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
   f) is er sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.
3. Voor het begrotingsjaar 2023 aan het college van dijkgraaf en heemraden mandaat te verlenen tot kredietverlening van de investeringen zoals opgenomen in bijlage I bij dit besluit.

2. Probleemstelling - context

Het gevraagde besluit bestaat uit 2 delen. Deel 1 van het besluit heeft betrekking op de wijziging van het delegatiebesluit. Deel 2 heeft betrekking op een wijziging van de mandatering van investeringskredieten. In bijlage 2 bij dit voorstel is het integrale Delegatiebesluit inclusief de voorgestelde wijziging opgenomen.

Deel I – Wijziging Delegatiebesluit
Onderdeel B van het gevraagde besluit is een gevolg van de invoering van de waterschapsverordening als onderdeel van de verwachte invoering van de omgevingswet. Onderdeel A, C en D van het gevraagde besluit is een gevolg van redactionele aanpassingen. Onderdeel E volgt uit afspraken uit de Beeldvormende vergadering van 13 april 2022 die betrekking hebben op effectiever vergaderen. Hieronder worden deze verschillende onderdelen toegelicht.

Toelichting Deel 1, beslispunt B:
Wijziging Delegatiebesluit ten behoeve van de waterschapsverordening

In de huidige Keur is de bevoegdheid tot het stellen van algemene regels en nadere regels overgedragen aan het dagelijks bestuur. Deze regels kunnen een vrijstelling van de vergunningplicht inhouden of een algeheel verbod op het verrichten van bepaalde handelingen. De bevoegdheid tot het vaststellen van de Leggers is in het Delegatiebesluit overgedragen aan het dagelijks bestuur.
De Omgevingswet integreert de Keur, algemene regels en deels de Legger tot een Waterschapsverordening. Aangezien op grond van artikel 78 Waterschapswet de bevoegdheid om verordeningen vast te stellen bij de Verenigde Vergadering ligt, heeft dit tot gevolg dat de bevoegdheid tot het vaststellen en wijzigen van de gehele waterschapsverordening bij de Verenigde Vergadering ligt.

Om te voorkomen dat de verordening een log en star instrument wordt heeft de wetgever de mogelijkheid gegeven om de bevoegdheid tot het vaststellen van delen van de verordening te delegeren aan het dagelijks bestuur van het waterschap, zodat gedelegeerde onderdelen snel kunnen worden gewijzigd naar aanleiding van actuele inzichten of omstandigheden. Daarnaast sluit delegatie van genoemde bevoegdheden aan bij het uitgangspunt van een beleidsneutrale overgang.

wijziging artikel 2.2 Waterschapsverordening

a. **het aanwijzen of wijzigen van beperkingengebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;**

In de waterschapsverordening zijn de geometrische begrenzingen van de beperkingengebieden voor waterstaatswerken en de onderdelen daarvan opgenomen (oppervlaktewaterlichamen, waterkeringen en de bijbehorende beschermingszones).
Onder de voormalige Keur waren deze beperkingengebieden opgenomen in de legger, waarvan vaststelling ook gedelegeerd was aan het dagelijks bestuur.
Een beperkingengebied is een gebied rondom een werk of object, waarin regels gelden vanwege de aanwezigheid van dat werk of object. Het beperkingengebied omvat zowel het werk zelf (voorheen 'kernzone') als een zone rond het werk (voorheen 'beschermingszone').

b. **het aanwijzen of wijzigen van werkingsgebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;**

Voor de werkingsgebieden geldt hetzelfde als hierboven genoemd bij de beperkingengebieden. Deze waren voorheen opgenomen in de legger.
Een werkingsgebied is onderdeel van de regels in de waterschapsverordening.
Het betreft een (ruimtelijk) gebied waarop een juridische regel betrekking heeft. Dit betekent dat specifieke regels alleen gelden binnen de grenzen van een bepaald werkingsgebied.
Het begrip wordt voornamelijk gebruikt binnen het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

c. **het wijzigen van het toepassingsbereik van regels voor activiteiten bij oppervlaktewaterlichamen, bij waterkeringen, bij wegen en met grondwater, als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening;**

In de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening is voor de daarin opgenomen activiteiten aangegeven wat de reikwijdte is van die regels. Hiermee wordt dus bepaald welke activiteiten onder het toepassingsbereik van die regels vallen.
Dit is overgenomen uit de voormalige Algemene regels, waarin bepaalde activiteiten vrijgesteld waren van de vergunningplicht. Het wijzigen van de vergunningvrije activiteiten kan betekenen dat ook de reikwijdte van de regels gewijzigd moet worden. Om deze reden is het wijzigen van de reikwijdte van de bepalingen ook gedelegeerd aan het dagelijks bestuur. Dit is conform de werkwijze onder het regime van de Keur.

d. **het aanwijzen of wijzigen van vergunningvrije gevallen als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van de waterschapsverordening;**

In de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 is tevens opgenomen welke activiteiten vergunningvrij kunnen worden uitgevoerd. Het aanwijzen of wijzigen van deze vergunningvrije gevallen is gedelegeerd aan het dagelijks bestuur, zoals dat ook het geval was onder het regime van de Keur.

e. **het aanwijzen of wijzigen van vergunningvrije gevallen als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, en 5 van de waterschapsverordening;**

In de hoofdstukken 2, 3, 4, en 5 zijn algemene regels en de daarbij behorende voorschriften opgenomen. Met deze algemene regels worden de vergunningvrije gevallen gereguleerd.
Het stellen of wijzigen van deze algemene regels is gedelegeerd aan het dagelijks bestuur, zoals dat ook het geval was onder het regime van de Keur.

f. **Het doorvoeren van redactionele wijzigingen.**

De waterschapsverordening wordt ten behoeve van het Digitaal Stelsel Omgevingswet in daarvoor specifiek ontwikkelde software opgesteld (Rx.base). Vanwege updates en/of wijzigingen die worden doorgevoerd in het DSO en/of Rx.base, kan het voorkomen dat bijvoorbeeld de nummering van de artikelen, hoofdstukken, paragrafen of de bijlagen in de waterschapsordening gewijzigd moet worden. Gedurende het ontwikkeltraject van de waterschapsverordening is dit enkele malen

voorgevallen. Omdat het louter om redactionele wijzigingen gaat, is het voor de praktische toepasbaarheid wenselijk om deze wijzigingen zo snel als mogelijk door te kunnen voeren. Vandaar dat voorgesteld wordt dit type wijzigingen te delegeren.

Toelichting deel 1, beslispunt A, C, D:

Redactionele wijzigingen

A In artikel 2.1, komt bij het vierde punt te vervallen: 'tenzij dit onder de Subsidieverordening valt'

Toelichting
In de Algemene Subsidieverordening waterschap Hollandse Delta 2009 is in artikel 1.4 bepaald dat het dagelijks bestuur bevoegd is tot het nemen van besluiten omtrent verstrekking van subsidies. Deze bepaling in het delegatiebesluit voegt niets toe.

C In artikel 2.3 komt bij het eerste punt te vervallen: 'met uitzondering van projectplannen ten behoeve van aanleg, wijziging van het profiel of versterking van primaire waterkeringen'

Toelichting
Uit de Waterwet volgt reeds dat de bevoegdheid voor het vaststellen van een projectplan voor de aanleg of wijziging van een primaire waterkering ligt bij het algemeen bestuur. Deze passage uit het delegatiebesluit voegt niets toe.

D In artikel 2.8 bij het derde punt wordt ' Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'Wet open overheid'. Het derde punt van artikel 2.8 komt als volgt te luiden:

'Besluiten op verzoeken gericht aan de Verenigde Vergadering op grond van de Wet open overheid;'

Toelichting
Dit betreft een tekstuele aanpassing naar aanleiding van de invoering van de Wet open overheid ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur.

Toelichting deel 1, beslispunt E en deel II:
Wijzigingen naar aanleiding van de Beeldvormende VV d.d. 13 april 2022

De Verenigde Vergadering heeft op 27 september 2018 het Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta 2018 (het delegatiebesluit) vastgesteld. Het delegatiebesluit legt vast welke bevoegdheden door de Verenigde Vergadering zijn gedelegeerd aan het college van Dijkgraaf en Heemraden.

In de Beeldvormende vergadering van 13 april 2022 is geconstateerd dat er regelmatig voorstellen op de agenda staan waarover al eerder besluitvorming heeft plaatsgevonden (begroting of begrotingswijziging). De voorstellen voor de VV moeten gericht zijn op de bestuurlijke hoofdlijnen, zodat aandacht besteed kan worden aan de bestuurlijke discussiepunten en de vóór- en tegenargumenten.

In deze vergadering is de afspraak gemaakt dat het Delegatiebesluit zal worden aangepast en aangevuld om het aantal te behandelen voorstellen te verminderen (dit is tevens kosten- en tijdsefficiënt). Deze aanpassing betreft voorstellen, die uitvoerend zijn en die passen binnen de voorgestelde bestuurlijke kaders, namelijk:

- Het vrijgeven van het krediet voor investeringsvoorstellen, die reeds zijn opgenomen in de Programmabegroting;
- Voorstellen, die uitvoerend zijn, en die passen binnen bestuurlijk vastgestelde financiële en beleidsmatige kaders.

Op grond van hetgeen besproken is in deze vergadering is een afwegingskader opgesteld aan de hand waarvan beoordeeld wordt of kredietverlening bij investeringen boven een bedrag van €1.000.000 kan worden gemandateerd of niet.

Het afwegingskader dat gehanteerd wordt voor de beoordeling is:
a) is er sprake van een in de tijd begrensde, grootschalige en niet routinematige activiteit;
b) draagt het waterschap alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
c) zijn er substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
d) zijn er belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
e) is er sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
f) is er sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.

Het uitgangspunt is dat mandatering aan het college voor het vrijmaken van kredieten de regel is. Alleen in specifieke gevallen wordt niet tot mandatering overgegaan. Hierbij wordt het voorgestelde afwegingskader toegepast om tot een voorstel te komen voor welke kredieten het mandaat bij de Verenigde Vergadering blijft. Dit voorstel wordt jaarlijks met de Programmabegroting aan de Verenigde Vergadering voorgelegd, met ingang van begrotingsjaar 2024.

Het overzicht van investeringen uit de programmabegroting 2023 met een voorstel tot mandaatverlening is als bijlage toegevoegd.

Deel II - Mandatering investeringen 2023
Voor het begrotingsjaar 2023 wordt de lijst met investeringen nu aan uw vergadering voorgelegd. Vanaf het begrotingsjaar 2024 zal de lijst met investeringen worden toegevoegd aan de begroting en ter besluitvorming worden voorgelegd.

3. Beoogd effect en argumenten

Waterschapsverordening
Door gebruik te maken van de flexibiliteit die de wetgever heeft bedoeld, kan de verordening op onderdelen worden aangepast door het college zodat snel ingespeeld kan worden op actuele inzichten en omstandigheden. Daarnaast past delegatie van genoemde bevoegdheden bij een beleidsneutrale overgang. Ten opzichte van de huidige bevoegdheidsverdeling vinden geen wijzigingen plaats.

Overige wijzigingen
Met de wijziging van het delegatiebesluit wordt beoogd om efficiënter en effectiever te vergaderen en meer te sturen op de bestuurlijke hoofdlijnen.

4. Kernboodschap

Waterschapsverordening
Door gebruik te maken van de flexibiliteit die de wetgever heeft bedoeld, kan de verordening op onderdelen worden aangepast door het college zodat snel ingespeeld kan worden op actuele inzichten en omstandigheden.

Overige wijzigingen

Met de wijziging van het Delegatiebesluit wordt invulling gegeven aan de gemaakte afspraken in uw Beeldvormende vergadering van 13 april 2022 en wordt beoogd om efficiënter en effectiever te vergaderen en meer te sturen op de bestuurlijke hoofdlijnen.

5. Regelgeving en beleid

Artikel 2.8 Omgevingswet
Artikel 77 en 78 Waterschapswet

In de Algemene wet bestuursrecht zijn regels gegeven voor de grondslag van de publiekrechtelijke bestuursbevoegdheid. Delegatie is juridisch gezien het door een bestuursorgaan (de delegans) *overdragen* van een al bestaande, aan de delegans toekomende, bevoegdheid aan een ander (de delegataris) die deze bevoegdheid op eigen naam en onder eigen verantwoordelijkheid gaat uitoefenen. Delegatie is slechts toegestaan 'indien in de bevoegdheid daartoe bij wettelijk voorschrift is voorzien' (art. 10:15 Algemene wet bestuursrecht). Voor de waterschappen is gelet op deze bepaling de Waterschapswet (Wsw) van belang. In artikel 77 en 83 van de Wsw wordt dit verder uitgewerkt.

6. Historie – eerdere besluitvorming

De Verenigde Vergadering heeft op 27 september 2018 het Delegatiebesluit vastgesteld.

7. Financiën

Niet van toepassing

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Niet van toepassing

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12. Communicatie (in- en extern)

Intern wordt de organisatie geïnformeerd over het gewijzigde Delegatiebesluit en de aanpassing van de mandatering van kredietverlening van investeringskredieten.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

Nadat het besluit is het vastgesteld wordt deze op de voorgeschreven wijze bekendgemaakt. Het gewijzigde delegatiebesluit treedt de dag na bekendmaking in werking, met uitzondering van de onderdelen die wijzigingen ten behoeve van de waterschapsverordening bevatten. De inwerkingtreding hiervan is afhankelijk gemaakt van de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

14. Bevoegd orgaan

Verenigde Vergadering

15. Toelichting/ kanttekeningen

Deel I van het besluit (Wijziging Delegatiebesluit) is opgesteld conform de 'Aanwijzingen voor de (decentrale) regelgeving'. De indeling van het wijzigingsbesluit volgt de indeling van het Delegatiebesluit 2018.

16. Bijlagen

Bijlage 1: Voorstel mandaatverlening investeringskredieten 2023

Bijlage 2: delegatiebesluit (geconsolideerde versie)

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : 13

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Delegatiebesluit Waterschapsverordening

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 22-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- het wenselijk is dat de Waterschapsverordening actueel blijft;
- de wetgever het mogelijk maakt om de bevoegdheid tot vaststelling van delen van de Waterschapsverordening te delegeren;
- tevens de behoefte bestaat om effectiever vergaderen mogelijk te maken;

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;
- artikel 2.8 Omgevingswet

BESLUIT:

Deel I

Artikel I (Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta)
Het Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta wordt als volgt gewijzigd:

A In artikel 2.1, komt bij het vierde punt te vervallen: 'tenzij dit onder de Subsidieverordening valt' en het vierde punt van artikel 2.1 komt als volgt te luiden: 'Doen van schenkingen;'

B Na onderdeel 2.1 wordt ingevoegd onderdeel 2.2, luidende:

2.3 Waterschapsverordening

- Het vaststellen dan wel wijzigen van de waterschapsverordening voor wat betreft:

a) het aanwijzen of wijzigen van beperkingengebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;
b) het aanwijzen of wijzigen van werkingsgebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;
c) het wijzigen van het toepassingsbereik van regels voor activiteiten bij oppervlaktewaterlichamen, bij waterkeringen, bij wegen en met grondwater, als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening;
d) het aanwijzen of wijzigen van vergunning vrije gevallen als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van de waterschapsverordening;
e) het stellen of wijzigen van algemene regels en de daarbij behorende voorschriften als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, en 5 van de waterschapsverordening;

f) Het doorvoeren van redactionele wijzigingen.

C In artikel 2.3 komt bij het eerste punt te vervallen: 'met uitzondering van projectplannen ten behoeve van aanleg, wijziging van het profiel of versterking van primaire waterkeringen'. Het eerste punt van artikel 2.3 komt als volgt te luiden:

'Vaststellen projectplannen;'

D In artikel 2.8 bij het derde punt wordt 'Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door 'Wet open overheid'. Het derde punt van artikel 2.8 komt als volgt te luiden:

'Besluiten op verzoeken gericht aan de Verenigde Vergadering op grond van de Wet open overheid;'

E Aan Artikel 2.9 wordt na het derde punt de zinsnede toegevoegd:

De Verenigde Vergadering kan de kredietverlening voor investeringen >€1.000.000 waarvoor krediet zal worden aangevraagd in een begrotingsjaar mandateren aan het college van dijkgraaf en heemraden;

Artikel II Inwerkingtreding
Dit besluit treedt in werking de dag na de dag van bekendmaking, met uitzondering van onderdeel B, dat in werking treedt de dag na de datum van inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Deel II Mandatering investeringen 2023

1. Jaarlijks bij het behandelen van de programmabegroting doet het college, op basis van het afwegingskader zoals genoemd in beslispunt 2, een voorstel voor welke investeringskredieten > € 1.000.000 kredietverlening wel/niet wordt gemandateerd aan het college.
2. De Verenigde Vergadering stelt het afwegingskader, als volgt vast:
   a) is er sprake van een in de tijd begrensde, grootschalige en niet routinematige activiteit;
   b) draagt het waterschap alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
   c) zijn er substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico's aan het project verbonden;
   d) zijn er belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
   e) is er sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
   f) is er sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.
3. Voor het begrotingsjaar 2023 aan het college van dijkgraaf en heemraden mandaat te verlenen tot kredietverlening van de investeringen zoals opgenomen in bijlage I bij dit besluit.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,

secretaris-directeur,	dijkgraaf,
S.J. Steendijk	J.F. Bonjer

Mandatering projecten boven 1 miljoen aan D&H

jaar van aanvang 2023 of nog niet vrijgemaakte investeringen met jaar van aanvang 2022

Programma	Nr	Objectnr	Omschrijving	Gemeente	Status	Oorspr. Jaar van aanvang	Oorspr. Jaar van realisatie	Jaar van aanvang	Jaar van realisatie	Krediet	wel/niet in mandatering	redenatie
Waterketen	47	7304100121	Vervangen & modernisering TAwaterketen	Rotterdam	potentieel	2019	2022	2022	2025		NIET	ALM, criteria a, b en f
Waterketen	58	K2020-018	Influentafsluiters LV Dokhaven	Rotterdam	potentieel	2022	2023	2022	2024		WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Waterketen	59	K2020-023	Silo's LV Dokhaven_Sluisjesdijk	Rotterdam	potentieel	2022	2023	2022	2024		WEL	Vervangingsinvestering/ levensduurverlengend onderhoud, routinematig
Waterketen	60	K2020-024	Duurz uitv verlichting Dokh_Sluisjesdk	Rotterdam	potentieel	2022	2024	2023	2029		WEL	Vervangingsinvestering/ levensduurverlengend onderhoud, routinematig
Waterketen	65	K2020-051	Huis op Orde 2020 Jaarschijf 2023	Diverse gemeenten	potentieel	2022	2022	2023	2025		WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Waterketen	67	K2020-069	Waterketen 2023 HoO	Diverse gemeenten	potentieel	2023	2023	2023	2025		WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Wegen		7405130156	Aanpak Korteweg	Zuid-Beijerland	gepland	2022	2024	2022	2024		NIET	Criteria a
Wegen		7405210062	Trajectaanpak Duurzaam Veilig	Diverse gemeenten	gepland	2019	2021	2023	2023		WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Wegen		K2021-005	Groot onderhoud wegen jaarschijf 2023	Hele beheersgebied	Potentieel	2023	2023	2023	2023		WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Wegen		K2023-026	Aanpak Trambaanpad	Diverse gemeenten	potentieel	2023	2026	2023	2026		NIET	Criteria a en b
Wegen		K2023-028	Ijsselmondsereandweg / Van Hofstraat	Barendrecht	potentieel	2023	2025	2023	2025		NIET	Criteria a en b
Watersysteem	7	K2019-002	Invulling wateropgave ZW	Zwijndrecht	potentieel	2019	2020	2022	2024	3,4	WEL	Bundelkrediet voor aantal projecten in samenwerking met gemeente Zwijndrecht, projecten kwalificeren indivdueel niet voor behandeling VV
Watersysteem	19	K2022-005	Renovatie gemaal de Eendragt	Hoeksche Waard	potentieel	2023	2025	2023	2025	2,5	WEL	Vervangingsinvestering, routinematig
Watersysteem	8	K2020-003	Y11.034 Wateropgave O-N Reijerwaard	Rotterdam	potentieel	2019	2019	2023	2026	1,6	WEL	Komt waarschijnlijk te vervallen vanwege integratie in watergebiedsplan, voor de zekerheid opnemen in lijst

Afwegingskader dat toegepast is om tot een voorstel voor mandatering aan de VV te komen:

a) is er sprake van een in de tijd begrensde, grootschalige en niet routinematige activiteit;
b) draagt het waterschap alleen of grotendeels de verantwoordelijkheid voor het project;
c) zijn er substantiële financiële gevolgen en/of aanmerkelijke uitvoeringsrisico’s aan het project verbonden;
d) zijn er belangrijke gevolgen voor de samenleving of voor het waterschap aan verbonden;
e) is er sprake van toepassing van nieuwe technologieën of financieringsconstructies;
f) is er sprake van een in organisatorisch opzicht complex besturing- en uitvoeringsproces.

Delegatiebesluit Waterschap Hollandse Delta 2018

Artikel 1 Begripsbepalingen
Verenigde vergadering: algemeen bestuur van waterschap Hollandse Delta bedoeld in artikel 8 van het Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta

College: college van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta, zijnde het dagelijks bestuur bedoeld in artikel 11 van het Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta;

Delegatie: het overdragen door een bestuursorgaan van zijn bevoegdheid tot het nemen van besluiten aan een ander bestuursorgaan die deze bevoegdheid onder eigen verantwoordelijkheid uitoefent.

Artikel 2 Delegatie
De Verenigde Vergadering delegeert aan het college de volgende bevoegdheden:

2.1 Privaatrechtelijke rechtshandelingen (algemeen)

- Het nemen van beslissingen tot het aangaan, verlengen, wijzigen of beëindigen van obligatoire overeenkomsten, waaronder het nemen van beslissingen tot het sluiten van verzekeringen.

- Aankopen, verkopen, verhuren, ruilen, uitlenen en in gebruik geven roerende goederen betreffende de kunst en historische collecties;

- Aanvaarden van erfstellingen, legaten en schenkingen voor zover hieraan geen bezwarende voorwaarden zijn verbonden;

- Doen van schenkingen;~~, tenzij dit onder de Subsidieverordening valt;~~

- Aangaan van rekening-courant overeenkomsten, geldleningen, uitlenen van tijdelijk overtollige middelen, doen van af- en overschrijvingen binnen het budget van de betreffende kostenplaats of kostendrager, autoriseren van facturen.

2.2 Waterschapsverordening

Het vaststellen dan wel wijzigen van de waterschapsverordening voor wat betreft:

a) het aanwijzen of wijzigen van beperkingengebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;

b) het aanwijzen of wijzigen van werkingsgebieden als bedoeld in de waterschapsverordening;

c) het wijzigen van het toepassingsbereik van regels voor activiteiten bij oppervlaktewaterlichamen, bij waterkeringen, bij wegen en met grondwater, als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening;

d) het aanwijzen of wijzigen van vergunning vrije gevallen als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4 en 5 van de waterschapsverordening;

e) het stellen of wijzigen van algemene regels en de daarbij behorende voorschriften als bedoeld in de hoofdstukken 2, 3, 4, 5 en 6 van de waterschapsverordening;

f) Het doorvoeren van redactionele wijzigingen.

2.3 Waterbeheer

- Vaststellen projectplannen ~~met uitzondering van projectplannen ten behoeve van aanleg, wijziging van het profiel of versterking van primaire waterkeringen~~;

- Vaststellen Leggers op grond van artikel 78 Waterschapswet en art. 5.1. lid 2 Waterwet;

- Vaststellen Waterplannen mits dekking voor alle maatregelen voorzien in begroting;

- Nemen van besluiten in het kader van overdracht of overname van een verplichting tot beheer en/of onderhoud van een waterstaatswerk, een zuiveringstechnisch werk of andere werken binnen de afvalwaterketen op grond van art. 3.4 Waterwet;

2.4 Onroerende zaken

- Aankopen, verkopen en (beëindigen van) verhuren, verpachten, ruilen, afstand doen van rechten en vestigen van zakelijk recht en akte van verjaring op onroerende goederen;

- Besluiten tot onteigening c.q. verzoeken aan de Kroon tot onteigening;

2.5 Het voeren van (buiten)gerechtelijke procedures

- Indienen van zienswijzen op voorgenomen besluiten van overheden overeenkomstig afdeling 3.4 Awb;

- Aangaan en voeren, beëindigen van juridische procedures waaronder publiekrechtelijke, civielrechtelijke en gedingen voor buitengerechtelijke instanties;

- Berusten in rechtsvorderingen, waaronder het niet instellen van beroep;

- Het aangaan van vaststellingsovereenkomsten of schikkingen alsmede het opdragen van geschillenbeslechting aan scheidslieden en/of mediators.

- Benoemen leden commissie Kamer I en Kamer II ter voorbereiding van de beslissing op ingebrachte bezwaren.

2.6 Overeenkomsten

- Aangaan overeenkomsten, onder welke naam dan ook, betreffende de uitoefening van publieke bevoegdheden;

- Beslissingen aangaande deelname aan plannen of activiteiten van derden;

2.7 Besluiten inzake verkeer

- Geven van de bestemming tot openbare weg op grond van art. 4 Wegenwet;

- Verzoeken aan Provinciale Staten tot onttrekken weg aan openbaar verkeer op grond van art. 8 Wegenwet;

- Het nemen van verkeersbesluiten, inzake het plaatsen van verkeerstekens en inzake het nemen van verkeersmaatregelen en het nemen van overige besluiten op grond van art. 18

eerste lid en art 149 eerste lid Wegenverkeerswet 1994, het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer en het Reglement verkeersregels en verkeerstekens;

- Beslissen inzake het tijdelijk plaatsen van verkeerstekens en het uitvoeren van maatregelen als bedoeld in art. 34 van het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer;

- Verlenen, weigeren, wijzigen en intrekken van ontheffingen op grond van artikel 19 eerste lid Wegenverkeerswet, artikel 87 Reglement Verkeersregels en verkeerstekens 1990 en artikel 9.1 Regeling Voertuigen;

- Verlenen, weigeren, wijzigen en intrekken van vaarvergunningen op grond van art. 3.2, derde lid Keur, Scheepvaartverkeerswet, artikel 8.06 Binnenvaartpolitiereglement, en artikel 5 derde lid en artikel 10 Vaarwegenverordening Zuid Holland;

2.8 Openbaarheid van bestuur

- Bekendmaken van stukken en beslissingen en bepalen van de wijze waarop dit plaatsvindt;

- Het toepassing geven aan artikel 3:11 van de Algemene wet bestuursrecht (tervisielegging);

- Besluiten op verzoeken gericht aan de Verenigde Vergadering op grond van de ~~Wet openbaarheid van bestuur~~ Wet open overheid;

- Besluiten op verzoeken gericht aan het algemeen bestuur op grond van de Algemene verordening gegevensbescherming;

2.9 Financiën

- Beschikken over de begrotingspost "onvoorziene uitgaven";

- Ondertekenen documenten ten behoeve financiële verplichtingen administratie;

- Voteren van kredieten waarvoor in de Programmabegroting een bedrag van ≤ € 1.000.000 is opgenomen;

- *De Verenigde Vergadering kan de kredietverlening voor investeringen >€1.000.000 waarvoor krediet zal worden aangevraagd in een begrotingsjaar mandateren aan het college van dijkgraaf en heemraden;*

2.10 Waterschapspersoneel

- Regelen van de bezoldiging en de verdere rechtspositie van het waterschapspersoneel op grond van artikel 82 Waterschapswet;

- Vaststellen arbeidsvoorwaarden secretaris-directeur;

- Vaststellen Technisch beheerregister op grond van art 5.1 lid 2 Waterwet;

Artikel 3 Strekking delegatie
Indien aan de Verenigde Vergadering door het college van dijkgraaf en heemraden een voorstel wordt gedaan ten aanzien waarvan de Verenigde Vergadering de bevoegdheid heeft overgedragen

aan het college wordt bij besluitvorming door de Verenigde Vergadering geacht het delegatiebesluit ten aanzien van dat ene specifieke besluit te zijn ingetrokken.

Artikel 4 Bijzondere bepalingen
Tot uitoefening van de gedelegeerde bevoegdheden kan alleen worden overgegaan indien hiervoor ruimte bestaat in de Programmabegroting van het betreffende jaar. Ten aanzien van het voteren van kredieten wordt aanvullend bepaald dat de gedelegeerde bevoegdheid niet kan worden uitgeoefend indien het benodigde krediet meer dan 10 procent naar boven afwijkt van het bedrag opgenomen in de Programmabegroting, het voorstel aanzienlijk afwijkt op de inhoud, het voorstel bestuurlijk gevoelig is dan wel de Verenigde Vergadering heeft aangegeven zelf over het voorstel te willen besluiten.

Artikel 5 Wijziging wetgeving
Ingeval van wijziging van wetgeving waarop de delegatie berust, blijft de delegatie verleend en wordt de delegatie geacht te zijn verleend op grond van de corresponderende bepalingen in de gewijzigde wetgeving. De wijzigingen in de wetgeving worden bij de eerstvolgende herziening van het delegatiebesluit verwerkt.

Artikel 6 Overgangsbepaling
Besluiten genomen krachtens delegatie en mandaat voor de inwerkingtreding van dit besluit blijven van kracht tot het moment waarop zij van rechtswege vervallen, worden ingetrokken of ter zake een nieuw besluit wordt genomen door het college.

Artikel 7 intrekking voorgaand besluit
Het Delegatie- en Mandaatbesluit 2014-2, vastgesteld door de Verenigde Vergadering op 25 september 2014 voorzover het de bevoegdheden van de Verenigde Vergadering betreft, komt te vervallen op het moment van inwerkingtreding van dit besluit.

Artikel 8 citeertitel
Dit besluit kan worden aangehaald als ‘Delegatiebesluit waterschap Hollandse Delta’.

Onderwerp: vaststellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023
Ibabsnummer: 564

1. Gevraagd besluit

De Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023 vast te stellen.

2. Probleemstelling - context

Bevoegdheden WSHD en SVHW
Ter behartiging van de belangen op het terrein van belastingen heeft het waterschap de bevoegdheden met betrekking tot de uitvoering van heffing en invordering van waterschapsbelastingen aan SVHW overgedragen, waaronder ook de afwikkeling van kwijtscheldingsverzoeken. Het vaststellen van het kwijtscheldingsbeleid en de kwijtscheldingsverordening is een bevoegdheid van het algemeen bestuur van het waterschap.

Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke- en waterschapsbelastingen
In de Kamerbrief van 21 juni 2021 geeft de Minister van BZK aan, dat zij de zogenaamde tweede motie Krol overneemt. In deze motie verzoekt het Kamerlid Krol de minister met een voorstel te komen hoe de "Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke- en waterschapsbelastingen" spoedig aangepast kunnen worden, zodat AOW'ers die qua inkomen recht zouden hebben op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, dit recht niet verspelen door het hebben van een (kleine) buffer.

In de brief geeft de minister aan dat het kabinet besloten heeft voor gemeenten en waterschappen voor de groep AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten per 1 januari 2022 de mogelijkheid te creëren de vermogensnorm met maximaal 2.000 euro op te hogen. Hiertoe zullen de "Nadere regels kwijtschelding gemeentelijke- en waterschapsbelastingen" worden aangepast.

Op 17 september 2022 is de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden gepubliceerd. Hierin staan, in elk geval, de volgende wijzigingen:
1. De keuzevrijheid om de vermogensnorm te verhogen (met max. € 2.000,- voor echtgenoten, waarbij voor alleenstaanden en alleenstaande ouders een percentage van 75 respectievelijk 90 van de vastgestelde verhoging wordt gehanteerd);
2. De keuzevrijheid om de ingangsdatum van deze verhoging met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2022 in te laten gaan.

Besluit SVHW
Het Algemeen Bestuur van SVHW heeft op 17 november 2021 unaniem ingestemd met het hanteren van de maximale kwijtscheldingsnorm. Daarnaast is besloten om deze verhoging niet met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2022 in te laten gaan, maar op 1 januari 2023. De reden daarvan is dat de Regeling nog maar heel recent van kracht is geworden en dat betekent naar verwachting een behoorlijke administratieve werklast voor de verwerking van de (extra) aanvragen per 1 januari 2023. Verder is het van belang dat alle deelnemers van SVHW deze gezamenlijk overeengekomen route volgen en vertalen naar hun eigen verordeningen. Het is bij een gecombineerde aanslag namelijk technisch niet in te regelen om verschillende vermogensnormen te hanteren. Bij afwijking van de uniformiteit vervalt de mogelijkheid van een gecombineerde aanslag, wat verstrekkende gevolgen heeft voor het verzenden van de aanslagen en de daarbij behorende kosten.

Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023
Waar in eerste instantie sprake was van het verhogen van de vermogensnorm voor AOW-gerechtigden en volledig arbeidsongeschikten geldt deze mogelijkheid nu voor een ieder die in aanmerking komt voor kwijtschelding. Hierdoor mogen inwoners die kwijtschelding aanvragen over extra financiële middelen beschikken zonder hun recht op kwijtschelding te verliezen. In verband daarmee wordt de Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023 ter besluitvorming aangeboden. Deze verordening komt in de plaats van de Verordening kwijtschelding 2013. De nieuwe verordening is gebaseerd op de Modelverordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen van de VNG.

In de thans vast te stellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023 is vastgelegd dat de maximale kwijtscheldingsnorm wordt gehanteerd. Daarnaast is bepaald dat de verordening in werking treedt op 1 januari 2023.

3. Beoogd effect en argumenten

Nadat de nieuwe verordening is vastgesteld, kunnen inwoners, die daarvoor in aanmerking komen, nadat zij volgend jaar een belastingaanslag hebben ontvangen, een beroep doen op deze verordening.

4. Kernboodschap

Door vaststelling van deze nieuwe verordening kunnen ook inwoners die over extra financiële middelen beschikken, kwijtschelding aanvragen.

5. Regelgeving en beleid

Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Verordening kwijtschelding 2013.

7. Financiën

Het financiële gevolg voor WSHD van deze verruiming bedraagt ongeveer 0,4 miljoen en zal worden opgevangen binnen de begroting 2023.

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing.

9. Alternatieven

Niet van toepassing.

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

Niet van toepassing.

11. Risico- en beheersmaatregelen

De nieuwe verordening moet zijn vastgesteld voordat de (eerste) aanslagen voor het belastingjaar 2023 zijn verzonden.

12. Communicatie (in- en extern)

Na bekendmaking van de verordening (zie onder ‘bekendmaking en vervolgprocedure’) wordt een bericht op de website van WSHD geplaatst.

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De verordening wordt bekendgemaakt in het Waterschapsblad via www.overheid.nl.

14. Bevoegd orgaan

Verenigde Vergadering

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing.

16. Bijlagen

Geen.

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : *agendapunt wordt ingevuld door Bestuurssecretariaat*

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP vaststellen Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 22-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:

- de vermogensnorm bij kwijtschelding van lokale belastingen onlangs is verruimd;
- hiervoor een nieuwe Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden is vastgesteld;
- deze regeling op 17 september 2022 in werking is getreden;
- deze regeling regelt dat bij verordening de reguliere vermogensnorm kan worden verhoogd;
- hierdoor inwoners die kwijtschelding aanvragen over extra financiële middelen mogen beschikken zonder hun recht op kwijtschelding te verliezen;

gelet op:

- artikelen 77 en 144 Waterschapswet
- artikel 26 Invorderingswet 1990
- Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990;
- Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden;

BESLUIT:

Vast te stellen: de Verordening kwijtschelding waterschapsheffingen 2023

Artikel 1. Uitgesloten van kwijtschelding
Het waterschap verleent geen kwijtschelding voor de volgende belastingen en heffingen:
- de watersysteemheffing voor eigenaren van gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen;
- de wegenheffing voor eigenaren van gebouwd, ongebouwd en natuurterreinen;
- de zuiveringsheffing voor bedrijfsruimten;
- de verontreinigingsheffing voor bedrijfsruimten;
- de leges.

Artikel 2. Berekeningswijze kosten van bestaan
Bij de kwijtschelding van de volgende belastingen en heffingen wordt in afwijking van artikel 16, eerste lid, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan vastgesteld op 100 percent:
- de watersysteemheffing ingezetenen;
- de wegenheffing ingezetenen
- de zuiveringsheffing voor woonruimten;
- de verontreinigingsheffing voor woonruimten.

Artikel 3. Extra toegestane financiële middelen
In afwijking van artikel 12, tweede lid, onderdeel d, van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 wordt het totale bedrag aan financiële middelen, bedoeld in dat onderdeel, verhoogd met:

a. het maximumbedrag genoemd in artikel 4, onder a van de Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden voor de belastingschuldige en zijn echtgenoot,
b. 75% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande, en
c. 90% van het bedrag genoemd onder a voor een alleenstaande ouder.

Artikel 4. Kwijtschelding aan ondernemers
Met inachtneming van het overigens in dit besluit bepaalde, wordt een verzoek om kwijtschelding van de in artikel 2 genoemde belastingen en heffingen die geen verband houden met de uitoefening van het bedrijf of beroep behandeld volgens de bepalingen van hoofdstuk II, afdelingen 1, 2 en 5 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990.

Artikel 5. Inwerkingtreding en citeertitel

1 Deze verordening wordt aangehaald als 'Verordening kwijtschelding 2023'.
2 Deze verordening treedt in werking met ingang van de eerste dag na die van de bekendmaking.
3 De datum van ingang van deze verordening is 1 januari 2023.

4. De Verordening kwijtschelding 2013 wordt ingetrokken met ingang van de in het derde lid genoemde datum van ingang van deze verordening, met dien verstande dat deze van toepassing blijft op kwijtscheldingsverzoeken die voor die datum zijn ingediend.

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

Oordeelsvormende VV

Dossiernummer	554
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	30 november 2022
Agendapunt	16
Titel	Uitwerking omzetten Beeldvormende en Oordeelsvormende VV naar commissiemodel
Portefeuillehouder	J.F. Bonjer

Bijlagen
VV voorstel omzetten VV naar commissiemodel
Reglement van orde commissies 2023
Reglement van Orde VV WSHD 2023 concept
Vergaderschema Commissiestructuur 2023

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
College Dijkgraaf en Heemraden	22 november 2022
Oordeelsvormende VV	**30 november 2022**
Besluitvormende VV	7 december 2022
Oordeelsvormende VV	7 december 2022

Onderwerp: Uitwerking omzetten Beeldvormende en Oordeelsvormende VV naar commissiemodel
Ibabsnummer: 554

1. Gevraagd besluit

1. Het Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2023 vast te stellen en per 1 januari 2023 inwerking te laten treden;
2. Het Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2022 per 1 januari 2023 in te trekken;
3. Het aangepaste vergaderschema voor 2023 vast te stellen;
4. Het Reglement van Orde Commissies 2014 te hernoemen naar Het Reglement van Orde Commissies 2023;

2. Probleemstelling - context

Op 6 oktober 2022 heeft de Verenigde Vergadering het initiatiefvoorstel aanpassen vergaderstelsel aangenomen. Om vanaf 1 januari 2023 het commissiemodel volledig in te laten gaan zijn aanvullende VV besluiten nodig. Met het herinvoeren van het commissiemodel heeft de VV het RvO van de commissies (2014) terug ingevoerd. De huidige RvO van de Verenigde Vergadering sluit hier niet op aan. Het RvO van de Verenigde Vergadering is in lijn gebracht met het RvO van de commissies. Om eenduidigheid te creëren wordt voorgesteld om het RvO van de commissies te hernoemen tot Het Reglement van Orde van de commissies 2023.

3. Beoogd effect en argumenten

Om vanaf 1 januari 2023 het commissiemodel volledig in te laten gaan is het van belang dat de juridische en organisatorische basis goed geborgd is. Dit voorstel is een verdere uitwerking van het door de Verenigde Vergadering aangenomen initiatiefvoorstel.

Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2023
Met het herinvoeren van het commissiemodel heeft de Verenigde Vergadering het RvO van de commissies (2014) terug ingevoerd. De huidige RvO van de verenigde vergadering sluit hier niet op aan. Het RvO van de Verenigde Vergadering is aangepast op het commissiemodel.

Aangepast vergaderschema 2023
Op 6 oktober 2022 heeft de Verenigde Vergadering de vergaderdata voor 2023 vastgesteld. In dit vergaderschema ontbraken een aantal bijeenkomsten zoals de conferenties en informatieve VV's. Tevens waren de, tijdens de behandeling van het initiatiefvoorstel, door de initiatiefnemers gedane aanpassingen niet verwerkt in het vastgestelde vergaderschema. In het nieuwe vergaderschema zijn de aanpassingen en de ontbrekende bijeenkomsten verwerkt. Hierbij moet worden opgemerkt dat er nog gewerkt wordt aan het inwerkprogramma voor de nieuwe leden van de Verenigde Vergadering na de verkiezingen. De data van het inwerkprogramma zullen op een later moment gecommuniceerd worden.

Voorzitters en plaatsvervangend voorzitters commissies
De VV heeft middels het initiatiefvoorstel de leden van de agendacommissie benoemd tot voorzitters van de commissies. Het RvO van de commissies art. 6 schrijft voor dat de Verenigde Vergadering uit haar midden voorzitters en plaatsvervangend voorzitters van de commissies kiest.

In overleg met de leden van de agendacommissie is de volgende verdeling opgesteld.

Commissie	**Water**	**WWV**	**MBH**
Voorzitter	H. Kalle	M. van Maurik- de Graaf	C. Rijsdijk
Plv. Voorzitter	W. de Jong	J. Fröling-Kok	C. Sas

4. Kernboodschap

Om de Verenigde Vergadering in staat te stellen om vanaf 1 januari van start te gaan met het commissiemodel is aanvullende besluitvorming nodig.

5. Regelgeving en beleid

De Verenigde Vergadering stelt haar eigen regels vast in het Reglement van Orde. Het Reglement van Orde voor de Verenigde Vergadering is aangepast op het commissiemodel.

6. Historie – eerdere besluitvorming

Op 6 oktober 2022 heeft de Verenigde Vergadering besloten om terug te gaan naar het commissiemodel. Tijdens de besluitvorming hebben de initiatiefnemers de ingangsdatum van het commissiemodel op 1 januari gesteld en de tijden van de commissievergaderingen vervroegd naar 14.00. Deze aanpassingen zijn op dat moment niet verwerkt in het vergaderschema welke is vastgesteld door de Verenigde Vergadering.

De Verordening op de Fractieondersteuning 2016 is niet aangepast op de overgang van het commissiemodel op het BOB-model. Met het herinvoeren van het commissiemodel is de Verordening op de Fractieondersteuning 2016 weer actueel.

7. Financiën

Niet van toepassing

8. Duurzaamheid

Niet van toepassing

9. Alternatieven

Niet van toepassing

10. Organisatorische en personele consequenties / OR / GO

De personele en organisatorische gevolgen van het initiatiefvoorstel zijn besproken tijdens de behandeling van het voorstel. Dit voorstel heeft geen aanvullende personele en organisatorische

gevolgen. Het benoemen van de voorzitters per commissie is een concretisering van het besluit zoals genomen door de Verenigde Vergadering op 6 oktober.

11. Risico- en beheersmaatregelen

Niet van toepassing

12. Communicatie (in- en extern)

Niet van toepassing

13. Bekendmaking en vervolgprocedure

De Verenigde Vergaderingen en commissies zijn openbare vergaderingen en dienen als zodanig tijdig openbaar bekend te worden gemaakt. Dit gebeurt digitaal op onze website.

14. Bevoegd orgaan

De Verenigde Vergadering is bevoegd tot het vaststellen van Reglementen van Orde voor hun vergaderingen.

15. Toelichting / kanttekeningen

Niet van toepassing

16. Bijlagen

1. Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2023
2. Vergaderschema 2023
3. Reglement van Orde Commissies 2023

Vergaderdatum: 7 december 2022

Agendapunt : *agendapunt wordt ingevuld door Bestuurssecretariaat*

BESLUIT VERENIGDE VERGADERING

ONDERWERP Uitwerking omzetten VV naar commissiemodel

DE VERENIGDE VERGADERING VAN WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA,

op voordracht van dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta d.d. 22-11-2022;

gelet op de bespreking in de Oordeelsvormende Verenigde Vergadering van 30-11-2022;

overwegende dat:
- Het aannemen van het initiatiefvoorstel aanpassen vergaderstelsel op een aantal punten nadere besluitvorming van de Verenigde Vergadering behoeft.

gelet op:
- artikel 77 Waterschapswet;

BESLUIT:

1. Het Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2023 vast te stellen en per 1 januari 2023 inwerking te laten treden;
2. Het Reglement van Orde Verenigde Vergadering 2022 in te trekken;
3. Het aangepaste vergaderschema voor 2023 vast te stellen;
4. Het Reglement van Orde Commissies 2014 te hernoemen naar Het Reglement van Orde Commissies 2023;

Ridderkerk, 7 december 2022

De Verenigde Vergadering voornoemd,
secretaris-directeur, dijkgraaf,

S.J. Steendijk J.F. Bonjer

REGLEMENT VAN ORDE COMMISSIES 2023

Definities en algemene bepalingen

Artikel 1

In dit reglement van orde wordt verstaan onder:

a.	reglement:	het Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta;
b.	Verenigde Vergadering:	de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta;
c.	voorzitter:	de technisch voorzitter van een vaste commissie van advies;
d.	college:	dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta;
e.	lid:	een lid van een van de vaste commissies van waterschap Hollandse Delta;
f.	secretaris:	de secretaris van (één van de) vaste commissies van waterschap Hollandse Delta;
g.	fractie	het lid c.q. de leden van de Verenigde Vergadering die door het stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, alsmede het lid c.q. de leden van de Verenigde Vergadering die zijn benoemd overeenkomstig artikel 14 van de Waterschapswet;
h.	steunfractielid	een door de Verenigde Vergadering op voordracht van een fractie beëdigd persoon, zoals bedoeld in het Reglement van orde Verenigde Vergadering en de Verordening op de fractieondersteuning.

Instelling

Artikel 2

De Verenigde Vergadering kent de volgende vaste commissies:

a. <u>Commissie Waterhuishouding en Waterzuivering (Water)</u>
   belast met het adviseren over beleid op het gebied van waterhuishouding en zuiveren van afvalwater en slibverwerking en afzet, rekeninghoudend met veranderende milieueisen, technische en technologische ontwikkelingen, ontwikkelingen op het gebied van integraal waterbeheer en maatschappelijke ontwikkelingen.
b. <u>Commissie Waterkering, (Vaar)Wegen en Vergunningverlening (WWV)</u>
   belast met het adviseren over algemeen beleid inzake het beheer van de waterkeringen en wegen en de daarbij behorende kunstwerken, alsmede over de uitvoering van beheersplannen en over vergunningverlening.
c. <u>Commissie Middelen, Bestuurlijke Zaken en Handhaving (MBH)</u>
   belast met het adviseren over aangelegenheden die betrekking hebben op onder andere algemene bestuurlijke en juridische zaken, samenvoegingen, verkiezingen, communicatie, alsmede over algemene beleidszaken op financieel gebied (inclusief begroting en rekening), handhaving en over het centraal laboratorium.

Ongevraagd advies

Artikel 3

De in artikel 2 bedoelde commissies kunnen ook ongevraagd aan het college en aan de Verenigde Vergadering adviezen uitbrengen en suggesties doen over aangelegenheden, die tot het werkterrein van de betreffende commissie behoren.

Samenstelling

Artikel 4

1. De respectieve commissies bestaan uit zoveel leden als de Verenigde Vergadering fracties kent.
2. Iedere fractie vaardigt één lid van de Verenigde Vergadering dan wel steunfractielid af naar een commissie.
3. De fractie geeft na de toelating van de (steunfractie) leden in de Verenigde Vergadering na de verkiezingen aan welk (steunfractie) lid naar welke commissie wordt afgevaardigd.
4. Bij wijziging in de samenstelling van de fractie geeft de fractie aan welk gevolg dit heeft in de wijziging van de afvaardiging van de fractie in de commissies.
5. Bij afwezigheid van een aangewezen lid, als bedoeld in lid 3, kan deze zich laten vervangen door een ander lid van de Verenigde Vergadering, dan wel steunfractielid, van dezelfde fractie.
6. In afwijking van lid 1 en 2 kan een fractie die meer leden in de Verenigde Vergadering heeft dan dat er vaste commissies zijn, na afvaardiging van leden naar alle vaste commissies, de overige leden ook afvaardigen naar de vaste commissies, zodanig dat deze over de vaste commissies worden verspreid, waarbij voor de bepaling van het quorum steeds 1 lid per fractie geldt en de woordvoering en advisering door 1 lid namens een fractie plaatsvindt.
7. De afvaardiging van de leden van de fractie als bedoeld in lid 6 geschiedt conform het bepaalde in lid 3.
8. Artikel 4 lid 5 geldt niet voor leden als bedoeld in artikel 4 lid 6.

Zittingsperiode

Artikel 5

1. Het lidmaatschap van de leden van de commissie eindigt tegelijk met hun tussentijds of periodiek aftreden uit de Verenigde Vergadering dan wel beëindiging van het steunfractielidmaatschap. Het lidmaatschap van de commissie kan tussentijds worden beëindigd bij besluit van de Verenigde Vergadering, nadat een daartoe strekkend voorstel aan het college is gedaan.
2. De voorzitter en de leden kunnen tussentijds ontslag nemen. De door ontslagneming of overlijden ontstane vacature wordt binnen twee maanden vervuld.
3. De leden van de commissies blijven bij het nemen van ontslag in functie, totdat hun opvolgers hun benoeming hebben aanvaard.

Voorzitter

Artikel 6

1. De Verenigde Vergadering benoemt uit hun midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter van de commissie.
2. Degene die in de vergadering van de commissie optreedt als voorzitter maakt geen deel uit van de betreffende commissie en is derhalve geen lid van de betreffende commissie.

Secretariaat

Artikel 7

1. Aan elke commissie voegt het college een ambtenaar van het waterschap als commissie-secretaris toe.
2. In voorkomende gevallen wordt verdere ambtelijke bijstand geregeld op aanwijzing van de secretaris van de commissie.

Plaats en tijdstip van vergaderen

Artikel 8

1. De commissies vergaderen voorafgaand aan iedere vergadering van de Verenigde Vergadering volgens een vooraf vastgesteld rooster.
2. Voorts vergadert de commissie zo dikwijls als haar voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste een derde van de zitting hebbende leden de wens daartoe te kennen heeft gegeven. In het laatstbedoelde geval wordt binnen twee weken na de kennisgeving een vergadering gehouden.
3. In vergaderingen als bedoeld in het tweede lid bepaalt de voorzitter tijd en plaats van de vergadering, zo mogelijk in overleg met de leden.

Voorstellen

Artikel 9

1. Het college bepaalt welke voorstellen aan één of meer commissies worden voorgelegd.
2. Indien het voorstel wordt ondersteund door tenminste drie leden van de commissie, kan de commissie het college verzoeken een door de commissie aangedragen onderwerp voor te bereiden voor bespreking in een volgende commissie.

Toezending stukken

Artikel 10

De secretaris van de commissie zendt de agenda en de stukken tenminste vijf dagen voor de vergadering toe aan de leden van de commissie.

Presentielijst

Artikel 11

De leden die ter vergadering komen, ondertekenen de presentielijst die na afloop van de vergadering door de secretaris voor afsluiting wordt ondertekend.

Quorum

Artikel 12

1. De commissie kan slechts beraadslagen indien meer dan de helft van het aantal zittinghebbende leden tegenwoordig is.
2. Indien op het tijdstip van de vergadering niet het vereiste aantal leden aanwezig is, wordt de opening tenminste een half uur uitgesteld.
3. Indien na het in het vorige lid bedoelde uitstel het vereiste aantal leden niet aanwezig is, stelt de voorzitter vast of de vergadering al dan geen doorgang kan vinden. Zo nodig, belegt de voorzitter zo spoedig mogelijk, maar met een tussentijd van tenminste vierentwintig uur, een nieuwe vergadering.

4. De in lid 3 bedoelde vergadering wordt gehouden, ongeacht het aantal leden dat is opgekomen. De commissie kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de ingevolge het derde lid niet geopende vergadering was belegd alleen beraadslagen, indien meer dan de helft van het aantal zittinghebbende leden aanwezig is.
5. Een commissielid kan zich ter vergadering laten vervangen door een lid van een andere commissie, doch die dezelfde categorie vertegenwoordigt.

Bevindingen

Artikel 13

1. De commissies leggen hun bevindingen over een voorstel voor aan de Verenigde Vergadering.
2. In vergaderingen van commissies worden geen besluiten genomen en wordt niet gestemd.

Verslaglegging

Artikel 14

1. De voorzitter formuleert na de discussie over het voorstel mondeling de bevindingen over het voorstel aan de Verenigde Vergadering en de eventuele afwijkende meningen van de commissieleden.
2. De secretaris draagt zorg voor het maken van een verslag. Dit verslag kan in de vorm van een digitaal bestand of in de vorm van notulen worden gemaakt.
3. Indien wordt volstaan met het digitale bestand als verslag van de vergadering wordt een schriftelijke advieslijst opgesteld, waarin beknopt wordt weergegeven wat in de vergadering is geadviseerd.
4. In de op te stellen advieslijst van de vergaderingen zullen ook de namen worden opgenomen van de leden die aanwezig zijn en van de leden die met kennisgeving afwezig waren.
5. Datgene wat tijdens de vergadering wordt besproken, wordt vastgelegd met digitale opnamen.
6. De Verenigde Vergadering kan besluiten dat openbare vergaderingen op radio of internet rechtstreeks worden gevolgd.
7. Hetgeen in een vergadering met gesloten deuren is besproken, wordt in een digitaal bestand bewaard. Indien en zolang ten aanzien van het in die vergadering verhandelde geheimhouding is opgelegd, worden deze bestanden uitsluitend ten gehore gebracht van degenen die krachtens artikel 37 van de Waterschapswet tot geheimhouding verplicht zijn.
8. Indien van de vergadering notulen worden gemaakt, bevatten deze in ieder geval:
   a. de namen van de leden en de categorie die zij vertegenwoordigen, die aanwezig zijn en die, al dan niet met kennisgeving, afwezig zijn;
   b. de namen van de aanwezige collegeleden;
   c. indien het quorum, als bedoeld in artikel 12, niet aanwezig was en de voorzitter besloten heeft de bijeenkomst doorgang te laten vinden, worden de redenen waaronder dit besluit genomen is, vermeld;
   d. per agendapunt een beknopte weergave van de toezeggingen die zijn gedaan, waaronder de ontbrekende beantwoording van vragen, en de adviezen (per fractie) die zijn gegeven;

e. de meningen van de onderscheiden commissieleden, alsmede een beknopte weergave van de daaraan ten grondslag liggende argumentatie.

9 De notulen van een besloten vergadering worden behandeld en vastgesteld achter gesloten deuren, als bespreking van die notulen gevraagd wordt en omtrent het behandelde in de besloten vergadering geheimhouding is opgelegd die nog niet is opgeheven of vervallen.

10. De vastgestelde notulen worden door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Aanwezigheid college

Artikel 15

De leden van het college kunnen in de vergadering aanwezig zijn ter toelichting van de voorstellen en maken geen deel uit van de commissie.

Openbaarheid

Artikel 16

1. De vergaderingen van de commissies als bedoeld in artikel 1, zijn openbaar.
2. De deuren van de vergadering worden gesloten wanneer tenminste twee aanwezige leden dit verlangen of de voorzitter dit nodig oordeelt.
3. De commissie beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.
4. Over punten, in besloten vergadering behandeld, kan ook een advies worden afgegeven.

5 De commissie kan omtrent het in besloten vergadering behandelde en omtrent de inhoud van de stukken geheimhouding opleggen.

6. De geheimhouding wordt door alle commissieleden, ook door hen die niet bij de behandeling aanwezig waren en door alle andere aanwezige leden van de Verenigde Vergadering of steunfractieleden, in acht genomen, totdat de commissie haar opheft.
7. De voorzitter van een commissie kan omtrent de inhoud van de stukken, als bedoeld in het vijfde lid, voorlopige geheimhouding opleggen.
8. De voorlopige geheimhouding vervalt indien zij niet aan de eerstvolgende vergadering van de commissie ter bekrachtiging wordt voorgelegd.

9 In geval van niet bekrachtiging vervalt de voorlopige geheimhouding.

10 Het is beëdigde leden van de VV en beëdigde steunfractieleden toegestaan, het besloten deel van de commissievergadering bij te wonen.

Toehoorders en inspraak

Artikel 17

1. De voorzitter stelt toehoorders bij een openbare vergadering, op hun verzoek, in de gelegenheid het woord te voeren over zowel geagendeerde als over niet op de agenda staande, maar wel op het terrein van de commissie liggende, onderwerpen.
2. Het in het eerste lid bedoelde verzoek dient tenminste 24 uur voor het begin van de vergadering, bij voorkeur schriftelijk, bij de voorzitter te worden ingediend, onder vermelding van de naam van degene die het woord wil voeren en het punt of de punten waarover men wil spreken.
3. De voorzitter stelt degenen die een verzoek hebben ingediend als bedoeld in lid 1 van dit artikel in de gelegenheid direct na de opening van de vergadering het woord te voeren. De spreektijd bedraagt maximaal vijf minuten per spreker. De spreektijd van alle insprekers gezamenlijk bedraagt niet meer dan 30 minuten. De leden van de commissie krijgen gelegenheid

vragen te stellen aan de spreker. Hiervoor is per spreker maximaal vijf minuten beschikbaar, waarbij het vragenstellen aan meerdere sprekers niet meer dan 30 minuten bedraagt.

Uitleg reglement

Artikel 18

In de gevallen waarin dit reglement niet voorziet of ingeval enig artikel voor verschillende uitleg vatbaar blijkt te zijn, beslist de commissie.

Inwerkingtreding

Artikel 19

Dit reglement treedt in werking op de dag volgend op die waarop het is vastgesteld.

Citeertitel

Artikel 20

Dit reglement kan worden aangehaald als Reglement van orde commissies.

Toelichting bij het Reglement van orde voor de vaste commissies uit de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta

---

Algemeen

De Verenigde Vergadering heeft overeenkomstig het bepaalde in de Waterschapswet een besluitvormende, controlerende en sturende rol. Om deze rollen gestalte te kunnen geven, is betrokkenheid van de Verenigde Vergadering van groot belang. Om aan de sturende rol inhoud te kunnen geven, is het betrekken van de Verenigde Vergadering bij de beleidsvoorbereiding een voorwaarde. Een instrument daarvoor is onder meer het vormen van commissies.

Het instellen van commissies uit de Verenigde Vergadering is niet geregeld in de Waterschapswet. Het reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta biedt met artikel 17 aan de Verenigde Vergadering de mogelijkheid om commissies in te stellen die hen van advies dienen over onderwerpen die het belang van het waterschap betreffen. In het reglement van orde voor de Verenigde Vergadering van de Hollandse Delta is in artikel 5 opgenomen dat de regeling van orde voor commissies in een afzonderlijke verordening dienen te worden vastgesteld.

Commissies komen bij waterschappen in het land in vele variaties voor. Verschillen zijn er in aantal, soort, bevoegdheid en relatie tot het dagelijks bestuur.
In bijgaand reglement is gekozen voor een lichte variant van vaste commissies uit de Verenigde Vergadering. Doel van de commissies is het bevorderen van de betrokkenheid van de Verenigde Vergadering bij de beleidsvoorbereiding en kennisvergroting. In de commissies worden de bevindingen over een voorstel geformuleerd, waarbij de eventuele afwijkende meningen worden vermeld. Er vindt geen besluitvorming plaats en er wordt ook niet gestemd over voorstellen.

Artikelgewijze toelichting

Artikel 2 – Instelling

Bij het vaststellen van de commissie-indeling is gekozen voor een functionele indeling. Daarnaast is bij de indeling uitgegaan van het beginsel dat elke commissie een integrale afweging maakt van de onderwerpen die aan de orde komen. Er wordt naar gestreefd een onderwerp slechts in één commissie aan de orde te stellen. Deze commissie behandelt het onderwerp integraal, dus inclusief de eventuele financiële, juridische, bestuurlijke en organisatorische aspecten ervan. Deze werkwijze heeft het voordeel dat er efficiënt vergaderd kan worden en dat alle merites van een onderwerp in één keer grondig kunnen worden beoordeeld. Dit bevordert bovendien een eenduidige advisering. Tot slot is getracht het aantal commissies beperkt te houden.

Artikel 4 – Samenstelling

Met de invoering van de Waterschapwet en daarmee de samenstelling van de Verenigde Vergadering zijn fracties ontstaan. Het is de bedoeling dat elke fractie één afgevaardigde in een commissie aanwijst. Het Reglement voor bestuur waterschap Hollandse Delta bepaalt dat tot lid van een commissie mede kunnen worden benoemd niet tot het bestuur van het waterschap behorende personen. In het Reglement van orde Verenigde Vergadering 2009 is de functie van steunfractielid geïntroduceerd.
De betreffende fracties in de Verenigde Vergadering bepalen zelf de verdeling van de leden over de commissies. Als uitgangspunt kan hierbij zoveel mogelijk de voorkeur van de betreffende leden kan worden gehanteerd. Een door de fractie aangewezen lid van de commissie kan zich bij afwezigheid laten vervangen door een ander (steun)fractielid.
In het zesde lid is bepaald dat indien een fractie meer leden heeft dan er commissies zijn de betreffende fractie de overige leden kan verdelen over de commissies. Daarbij is gesteld dat voor het quorum het aantal aanwezige fracties bepalend te laten zijn in plaats van de aanwezige commissieleden. Eenzelfde uitgangspunt wordt gehanteerd voor de woordvoering en de advisering. Met de voorgestelde aanpassingen wordt bewerkstelligd dat alle fracties evenveel mogelijkheden hebben tot inbreng in de commissies. Een fractie die met meerdere leden in een commissie is

vertegenwoordigd, kan desgewenst per agendapunt een woordvoerder aanwijzen. Dezelfde woordvoerder brengt namens de fractie advies uit dan wel verwoordt deze het fractiestandpunt.

Artikel 6 – Voorzitter
De Verenigde Vergadering benoemt uit haar midden een voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter. De voorzitter (of in geval van afwezigheid van de voorzitter de plaatsvervangend voorzitter) is geen lid van de commissies en speelt derhalve geen rol in het behalen van een quorum voor de vergadering. Met een onafhankelijk (technisch) voorzitter uit de Verenigde Vergadering wordt beoogd dat de aanwezige leden van het college zich kunnen richten op de beantwoording van de vragen en het toelichten van het voorstel.

Artikel 7 – Secretariaat
Het college benoemt voor elke commissie een secretaris, die voor de commissie het secretariaat voert. Er kan voor gekozen worden om de secretaris van het waterschap als commissiesecretaris te benoemen, maar ook voor een andere ambtenaar. Het staat de commissiesecretaris voor het voeren van het secretariaat vrij om hem te laten bijstaan door ambtenaren.

Artikel 8 – Plaats en tijdstip
Aan het begin van ieder kalenderjaar wordt een lijst met vergaderdata vastgesteld door de Verenigde Vergadering. In geval van vergaderingen die niet binnen het vergaderschema vallen, bepaalt de voorzitter tijd en plaats van de vergadering, zo mogelijk in overleg met de leden en de secretaris van de commissie.

Artikel 9 – Voorstellen
Het college bepaalt in welke commissie behandeling plaatsvindt. Ook kan het college bepalen dat behandeling in meerdere commissies plaatsvindt.

Artikel 10 - Toezending stukken
De secretaris van de commissie stuurt de agenda en stukken toe aan de leden van de commissie. De agenda wordt ondertekend door de secretaris, de voorzitter wordt voor het toesturen van de stukken aan de commissie geïnformeerd over de agenda.

Artikel 11 – Presentielijst
De presentielijst is een hulpmiddel om vast te stellen of het quorum aanwezig is. Door het melden van vertrek bij de voorzitter bij het tussentijds verlaten van de vergadering, kan de voorzitter steeds bepalen of voldoende leden aanwezig zijn om de vergadering voort te zetten.

Artikel 12 – Quorum
In artikel 4 van het reglement is bepaald dat de commissie uit zoveel leden bestaat als er fracties in de Verenigde Vergadering zijn. Dit kan per zittingsperiode van de leden van de Verenigde Vergadering verschillen. Om de vergaderingen van de commissie te kunnen openen of, bij tussentijds vertrek van leden, te kunnen voortzetten, dient minimaal een aantal leden gelijk aan de helft van het aantal in de Verenigde Vergadering aanwezige fracties aanwezig te zijn. De voorzitter of de plaatsvervangend voorzitter maken geen deel uit van de commissies, zodat hun aanwezigheid niet meetelt bij het bepalen of voldoende leden aanwezig zijn om de vergadering te openen. Aangezien er in de commissies geen besluitvorming plaatsvindt en niet tot stemming wordt overgegaan, kan de commissie, volgens lid 3 van dit artikel, ook bij het ontbreken van een quorum besluiten de vergadering toch doorgang te laten vinden.
Het vierde lid van dit artikel is opgenomen, om te voorkomen dat een impasse ontstaat, waarbij het adviseren van de Verenigde Vergadering onaanvaardbaar lang zou worden uitgesteld door het steeds weer verdagen van een vergadering. Daarbij wordt wel gesteld dat, wanneer op een nieuw belegde vergadering minder dan leden dan het aantal aanwezige fracties in de Verenigde Vergadering aanwezig zijn, alleen onderwerpen behandeld mogen worden die geagendeerd waren voor de verdaagde vergadering. Is op de nieuwe vergadering het normaal benodigde quorum

mogen wel nieuwe onderwerpen worden besproken. Hierdoor ontstaat een zuiver evenwicht tussen democratische besluitvorming en slagvaardigheid.

Artikel 13 – Bevindingen
De commissies delen hun bevindingen over een voorstel mee aan de Verenigde Vergadering. Besluitvorming en eventuele stemming over voorstellen gebeurt niet in de commissies, maar in de vergaderingen van de Verenigde Vergadering. De bevindingen c.q. adviezen worden kenbaar gemaakt aan de Verenigde Vergadering.

Artikel 16 – Openbaarheid
Zoals artikel 17, lid 4, van het reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta aangeeft, worden de vergaderingen in de openbaarheid gehouden. Aan inspraak van burgers in de commissievergadering dient dan ook de gelegenheid te worden geboden.
Het reglement voorziet in de mogelijkheid om met gesloten deuren te vergaderen en het opleggen van geheimhouding. Vanwege een ordelijk verloop van de vergadering worden de onderwerpen waarbij de deuren gesloten worden omdat ten aanzien van de stukken geheimhouding is opgelegd als laatste agendapunten opgenomen op de agenda.

Artikel 17 - Toehoorders en inspraak
Toehoorders worden in de gelegenheid gesteld het woord te voeren aan het begin van de vergadering. De voorzitter geeft de inspreker(s) het woord direct aan opening van de vergadering. Met instemming van de leden wordt het geagendeerde onderwerp naar voren gehaald op de agenda. Agendapunten waarover een presentatie wordt gehouden of toelichting wordt gegeven worden aansluitend op deze presentatie of toelichting behandeld, dit met instemming van de leden.

Artikel 18 – Uitleg reglement
Er kunnen situaties voordoen waarin dit reglement niet voorziet. In dat geval beslissen de leden van de commissie. Daarbij wordt het Reglement van orde Verenigde Vergadering zoveel mogelijk in acht genomen.

REGLEMENT VAN ORDE VERENIGDE VERGADERING WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA 2023

Hoofdstuk I: ALGEMEEN

Definities en algemene bepalingen

Artikel 1

a. wet:	de Waterschapswet
b. reglement:	het Reglement van bestuur voor waterschap Hollandse Delta;
c. voorzitter:	de dijkgraaf van waterschap Hollandse Delta of diens plaatsvervanger;
d. lid:	een lid van de Verenigde Vergadering van waterschap Hollandse Delta;
e. steunfractielid:	een door de Verenigde Vergadering op voordracht van een fractie beëdigd persoon;
f. college:	dijkgraaf en heemraden van waterschap Hollandse Delta;
g. fractie	het lid c.q. de leden van de Verenigde Vergadering die door het stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, alsmede het lid c.q. de leden van de Verenigde Vergadering die zijn benoemd overeenkomstig artikel 14 van de Waterschapswet;
h. secretaris:	de secretaris-directeur van waterschap Hollandse Delta of diens plaatsvervanger;
i. amendement:	voorstel tot wijziging van een geagendeerd conceptbesluit naar de vorm geschikt om daarin direct te worden opgenomen;
j. sub-amendement:	voorstel tot wijziging van een voorliggend amendement naar de vorm geschikt om direct te worden opgenomen in het amendement waarop het betrekking heeft;
k. motie:	korte gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken, zonder dat daaraan rechtsgevolgen zijn verbonden;
l. voorstel van orde:	voorstel betreffende de orde van de vergadering;
m. initiatiefvoorstel:	voorstel, door een lid of meerdere leden gedaan, buiten de agenda vallend, dat zo spoedig mogelijk op de agenda van de Verenigde Vergadering wordt geplaatst;
n. interpellatie	vraag om inlichtingen of verantwoording over enig punt van algemeen waterschapsbelang;
o. interruptie	korte directe onderbreking van een spreker voor het plaatsen van een opmerking of het stellen van een vraag;
p. voordracht	officiële aanbeveling van kandidaten voor een benoeming waaruit een keuze moet worden gedaan;
q. aanbeveling	mondelinge of schriftelijke verklaring dat men iemand aanprijst zonder dat daartoe de keuze wordt beperkt;
r. persoonlijk feit	mededeling buiten de orde van de vergadering;
s. spoedeisend	bestuurlijk relevant issue dat geen uitstel van bespreking kan verdragen.
t. technische vraag	mondelinge of schriftelijke vraag waarbij het de inhoud van een voorstel betreft
u. politieke vraag	mondelinge of schriftelijke vraga over de (gemaakte) afwegingen bij het (voorgenomen) besluit

De voorzitter

Artikel 2

1. Voorzitter van de vergadering is de dijkgraaf. Bij afwezigheid van de dijkgraaf, of wanneer dat nodig wordt geacht wordt de vergadering voorgezeten door de eerste loco-dijkgraaf. De eerste loco-dijkgraaf wordt bij afwezigheid vervangen door de tweede loco-dijkgraaf.
2. Onverminderd het elders in dit reglement bepaalde, is de voorzitter belast met:
   a. het leiden van de vergadering;
   b. het handhaven van de orde;
   c. het doen naleven van het Reglement van orde;
   d. wat de wet, het Waterschapsbesluit, het reglement of dit reglement van orde hem verder opdraagt.
3. De voorzitter van de vergadering formuleert de voorgestelde besluiten waarover zal worden gestemd en deelt de uitslag van de stemmingen mede.

Secretaris

Artikel 3

1. De secretaris is in elke vergadering van de Verenigde Vergadering aanwezig. De secretaris staat de Verenigde Vergadering, het college en de voorzitter terzijde bij de uitoefening van hun taak en draagt zorg voor de verslaglegging van de vergadering.
2. Voor zover dat nodig is om de Verenigde Vergadering, het college dan wel de voorzitter in de uitoefening van hun taak ter zijde te staan, kan de secretaris deelnemen aan de beraadslagingen. De secretaris richt zich dan tot de voorzitter en neemt de bepalingen van dit reglement in acht.

Commissies

Artikel 4

1. De Verenigde Vergadering besluit tot de instelling van een of meer vaste commissies voor advies.
2. De Verenigde Vergadering kan bijzondere of tijdelijke commissies instellen.
3. Bij het besluit tot instelling van een commissie worden samenstelling, taak en werkwijze geregeld.
4. De Verenigde Vergadering stelt voor de vergaderingen van de commissies een reglement van orde vast.

Fracties

Artikel 5

1. De fractie voert in de Verenigde Vergadering als naam de aanduiding die boven de kandidatenlijst was geplaatst.
2. De namen van degenen die als voorzitter van de fractie en als diens plaatsvervanger optreden worden bekend gemaakt aan de voorzitter. Zolang deze namen niet zijn doorgegeven worden voor de categorie Ingezetenen de lijsttrekkers geacht voorzitter te zijn en voor respectievelijk de categorieën 'Ongebouwd', 'Natuurterreinen' en 'Bedrijven' de oudste in leeftijd.
3. Indien:
   - één of meer leden van een fracties als zelfstandige fractie gaan optreden;
   - twee of meer fracties als één fractie gaan optreden;
   - één of meer leden van een fractie zich aansluiten bij een andere fractie;

   wordt hiervan zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling gedaan aan de voorzitter.
4. Met de onder lid 3 beschreven veranderde situatie wordt rekening gehouden met ingang van de eerstvolgende Verenigde Vergadering na de betreffende mededeling.
5. De Verenigde Vergadering besluit of en zo ja op welke wijze de fracties door het waterschap worden ondersteund.

Hoofdstuk II: TOELATING NIEUWE LEDEN EN STEUNFRACTIELEDEN

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging

Artikel 6

1. Het onderzoek van de geloofsbrieven, de daarop betrekking hebbende stukken van nieuwe leden en indien van toepassing het proces-verbaal van het stembureau heeft, indien mogelijk, plaats voorafgaande aan de eerste vergadering nadat deze benoemingsstukken zijn binnengekomen of heeft plaats alvorens tot andere werkzaamheden wordt overgegaan.
2. Bij elke benoeming van nieuwe leden in de Verenigde Vergadering stelt de Verenigde Vergadering op voordracht van de voorzitter een commissie in bestaande uit drie leden om de geloofsbrieven te onderzoeken. De secretaris of een door deze

aan te wijzen ambtenaar staat de commissie terzijde bij de uitoefening van haar taak.
3. Indien het onderzoek van de geloofsbrieven plaatsheeft alvorens tot andere werkzaamheden over wordt gegaan, schorst de voorzitter de vergadering, neemt de commissie de benoemingsstukken en alle andere naar aanleiding van de verkiezing (benoeming) ingekomen en daarop betrekking hebbende stukken van de voorzitter over en vangt onverwijld met het onderzoek aan.
4. De commissie benoemt uit haar midden een rapporteur.
5. Na hervatting van de vergadering, brengt de commissie bij monde van haar rapporteur verslag uit en doet een voorstel omtrent het te nemen besluit.
6. De Verenigde Vergadering beslist direct over de toelating, tenzij wegens onvolledigheid of onduidelijkheid van de stukken tot verdaging van de beslissing wordt besloten.
7. Na een verkiezing als bedoeld in paragraaf 2 van hoofdstuk 4 van de wet roept de voorzitter de toegelaten leden van de Verenigde Vergadering op om in de eerste vergadering van de Verenigde Vergadering in nieuwe samenstelling, de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.
8. In geval van een tussentijdse vacaturevervulling roept de voorzitter een nieuw benoemd lid van de Verenigde Vergadering op voor de Verenigde Vergadering waarin over diens toelating wordt beslist om de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.

Toelating en ontslag steunfractieleden

Artikel 7

1. Elke fractie heeft het recht maximaal twee personen, niet zijnde leden van de Verenigde Vergadering, voor te dragen als steunfractielid, ter bijstand van de fractie.
2. Voorgedragen steunfractieleden worden door de Verenigde Vergadering toegelaten, en beëdigd als steunfractielid overeenkomstig artikel 34 van de wet. De artikelen 31, 32 en 33 van de wet zijn van toepassing.
3. Bij de toelating van een steunfractielid wordt overeenkomstig artikel 6 tweede lid een commissie ingesteld welke onderzoekt of de kandidaat aan de gestelde eisen voldoet.
   De werkwijze van deze commissie is overeenkomstig artikel 6.
4. het steunfractielidmaatschap eindigt:
   - wanneer het steunfractielid niet meer voldoet aan de vereisten zoals vermeld in het tweede lid;
   - bij opzegging door het steunfractielid;
   - bij opzegging door de fractie die het steunfractielid heeft voorgedragen;
   - bij installatie van een nieuwe Verenigde Vergadering na verkiezingen.

Hoofdstuk III: BENOEMING COLLEGELEDEN

Verkiezing heemraden

Artikel 8

1. De Verenigde Vergadering stelt - op een daartoe strekkend (initiatief)voorstel met in achtneming van het bepaalde in de Waterschapswet en het reglement - vast, uit hoeveel leden het dagelijks bestuur bestaat.
2. De fractievoorzitter meldt de naam van zijn kandidaat of de namen van zijn kandidaten aan de voorzitter, die daarvan mededeling doet aan de Verenigde Vergadering.
3. Bij de benoeming van een lid van het college van buiten de kring van de Verenigde Vergadering wordt overeenkomstig artikel 6 tweede lid een commissie ingesteld welke onderzoekt of de kandidaat voldoet aan de eisen van de wet. De werkwijze van deze commissie is overeenkomstig artikel 6.

Hoofdstuk IV: VERGADERINGEN

Tijd en plaats

Artikel 9

1. De Verenigde Vergadering vergadert volgens een van tevoren opgesteld en door haar vastgesteld schema. De voorzitter kan in bijzondere gevallen van dit schema afwijken.

2. De voorzitter belegt voorts een vergadering als hij, of het college, dat nodig oordeelt, of als ten minste één vijfde van het aantal zitting hebbende leden daarom schriftelijk, met opgaaf van redenen, verzoekt. De vergadering heeft plaats binnen veertien dagen nadat een zodanig verzoek de voorzitter heeft bereikt.
3. De vergaderingen vinden in principe fysiek plaats, tenzij er redenen zijn voor een digitale vergadering. De voorzitter neemt daartoe het besluit.

Uitnodiging

Artikel 10

1. De voorzitter nodigt de leden schriftelijk uit voor het bijwonen van de vergadering onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering.
2. De voorzitter zendt de uitnodiging, de agenda en de daarbij behorende voorstellen, met uitzondering van de in artikel 37 eerste en tweede lid van de wet genoemde gevallen, ten minste tien dagen voor de vergaderdatum - spoedeisende gevallen uitgezonderd - aan de leden toe.

Agenda

Artikel 11

1. De agenda vermeldt de onderwerpen die in de vergadering behandeld worden, in de volgorde waarin deze aan de orde worden gesteld.
2. De voorzitter kan na verzending van de schriftelijke uitnodiging en de agenda in bijzondere gevallen tot 24 uur voor de vergadering een aanvullende agenda met bijbehorende stukken doen uitgaan met uitzondering van de in artikel 37 eerste en tweede lid van de wet genoemde gevallen.
3. Bij aanvang van de vergadering stelt de Verenigde Vergadering de agenda vast.
4. De Verenigde Vergadering kan staande de vergadering besluiten de volgorde van behandeling van de onderwerpen te wijzigen.
5. De Verenigde Vergadering kan besluiten onderwerpen aan de agenda of de aanvullende agenda toe te voegen of af te voeren:
   a. op verzoek van het college;
   b. op verzoek van een lid.

   Een verzoek van een lid moet zo mogelijk één week voor de vergadering schriftelijk en voorzien van een toelichting, bij de voorzitter zijn ingediend en moet door ten minste drie leden zijn medeondertekend.
6. Wanneer de Verenigde Vergadering een onderwerp onvoldoende voor de openbare beraadslaging voorbereid acht, kan de Verenigde Vergadering het onderwerp verwijzen naar een commissie of naar het college.

Voorstellen en andere stukken

Artikel 12

1. Met betrekking tot de op de agenda vermelde onderwerpen draagt het college zo mogelijk de zorg voor een schriftelijk voorstel met toelichting en ontwerpbesluit.
2. Indien omtrent stukken op grond van artikel 37 van de wet geheimhouding is opgelegd, worden deze gedurende de kantooruren voor de leden bij de secretaris ter inzage gelegd. Deze stukken mogen niet buiten het waterschapshuis worden gebracht en zonder uitdrukkelijke toestemming van het college niet worden vermenigvuldigd.
3. Van de namen van degenen aan wie op grond van lid 2 inzage is verleend, wordt een register opgesteld.

Openbaarheid van vergaderingen en -stukken

Artikel 13

1. De vergaderingen worden in het openbaar gehouden, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 35, 36 en 37 van de wet.
2. De voorzitter maakt tijd en plaats van de vergadering openbaar bekend.
3. De openbare kennisgeving geschiedt twee weken van te voren – spoedeisende gevallen uitgezonderd – op de website van het waterschap.
4. De openbare kennisgeving vermeldt:
   a. de datum, de aanvangstijd en de plaats van de vergadering;
   b. de wijze waarop en de plaats waar eenieder de agenda en de daarbij behorende voorstellen kan inzien.
5. De agenda en de daarbij bijbehorende vergaderstukken worden op de website van het waterschap geplaatst.

Verhindering en presentielijst

Artikel 14

1. Een lid dat verhinderd is de vergadering bij te wonen, geeft hiervan voor aanvang van de vergadering kennis aan de secretaris.
2. Ieder aanwezig lid tekent onmiddellijk na aankomst in de vergaderzaal de presentielijst van de vergadering
3. De secretaris draagt zorg voor het bijhouden van de presentielijst.
4. Zonder voorafgaande tekening van de presentielijst kan het betrokken lid in de vergadering niet het woord voeren of aan de stemmingen deelnemen.
5. Indien een lid de vergadering voortijdig verlaat, maakt de secretaris hiervan aantekening op de presentielijst onder vermelding van het tijdstip.
6. De presentielijst wordt aan het eind van de vergadering door de secretaris ondertekend.

Zitplaatsen

Artikel 15

De voorzitter kan bij het begin van iedere zittingsperiode de zitplaatsen vaststellen van de voorzitter, de leden, de secretaris en anderen. Hij kan deze indeling herzien indien daartoe aanleiding bestaat.

Opening en quorum

Artikel 16

1. De voorzitter opent de vergadering op het vastgestelde aanvangstijdstip, mits méér dan de helft van het aantal stembevoegde leden blijkens de presentielijst aanwezig is.
2. Indien een kwartier na het vastgestelde aanvangstijdstip het onder lid 1 bedoelde quorum niet aanwezig is, wordt de presentielijst gesloten en wordt de vergadering niet gehouden. De reiskosten worden wel uitbetaald.
3. Wanneer het volgens het eerste lid vereiste aantal leden niet aanwezig is, mag de Verenigde Vergadering niet beraadslagen of besluiten en belegt de voorzitter zo spoedig mogelijk, doch binnen vier weken, opnieuw een vergadering. Deze wordt niet eerder gehouden dan twee dagen na verzending van de oproep voor deze vergadering. Artikel 38, lid 2, sub a Waterschapswet regelt dat het quorumvereiste niet van toepassing is wanneer er op grond van dit artikel een nieuwe vergadering wordt uitgeschreven. De uitzondering geldt slechts voor die onderwerpen waarover in de eerste vergadering vanwege ontbreken van het quorum niet beraadslaagd of besloten kon worden.

Loting

Artikel 17

Na de opening van de vergadering deelt de voorzitter mede bij welk lid van de Verenigde Vergadering de hoofdelijke stemming begint. Daartoe wordt bij loting een volgnummer van de presentielijst aangewezen.

Verslaglegging

Artikel 18

1. De secretaris draagt zorg voor het maken van een verslag.
2. Verslaglegging gebeurt voor openbare vergaderingen via videoverslaglegging.
3. Voor de vergadering wordt een besluitenlijst opgesteld.
4. Datgene wat tijdens de vergadering wordt besproken, wordt vastgelegd met digitale opnamen.
5. Hetgeen in een vergadering met gesloten deuren is besproken, wordt in een digitaal bestand bewaard. Indien en zolang ten aanzien van het in die vergadering verhandelde geheimhouding is opgelegd, worden deze bestanden uitsluitend ten gehore gebracht van degenen die krachtens artikel 37 van de Waterschapswet tot geheimhouding verplicht zijn.

Besluitenlijst

Artikel 19

1. De besluitenlijst van de voorgaande vergadering wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk gelijktijdig met de overige voorstellen, aan de leden toegezonden.
2. Bij het begin van de vergadering wordt, zoveel mogelijk, de besluitenlijst van de vorige vergadering vastgesteld.
3. De leden hebben het recht een voorstel tot verandering aan de Verenigde Vergadering te doen, indien de besluitenlijst onjuistheden bevat of niet duidelijk weergeeft hetgeen besloten is.
4. Wanneer de besluitenlijst aanleiding gegeven heeft tot aanmerkingen, raadpleegt de voorzitter de Verenigde Vergadering die beslist of de aanmerkingen gegrond

zijn. Indien de vergadering de gegrondheid van de aanmerkingen erkent, wordt de verlangde wijziging aangebracht.

5. De besluitenlijst bevat in ieder geval:
   a. de namen van de voorzitter en de secretaris;
   b. de namen van de leden die aanwezig waren, alsmede van de leden die met, dan wel zonder kennisgeving, afwezig waren met afzonderlijke vermelding van de leden die na opening ter vergadering verschenen en/of voor de sluiting der vergadering vertrokken zijn;
   c. de namen van de niet-leden die tot de vergadering zijn toegelaten;
   d. de vermelding van de behandelde onderwerpen;
   e. een overzicht van het verloop van elke stemming, met vermelding van de namen van de leden die aantekening hebben verlangd dat zij geacht worden te hebben tegengestemd, als bedoeld in artikel 30, dan wel bij hoofdelijke stemming van de namen van de leden die vóór of tegen stemden, onder aantekening van de namen van de leden die zich op grond van de wet van stemming hebben onthouden;
   f. de tekst van de ter vergadering ingediende initiatiefvoorstellen, voorstellen van orde, moties en (sub-)amendementen;
   g. een vermelding van de genomen besluiten.
6. De besluitenlijst wordt als blijk van vaststelling door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Ingekomen stukken en mededelingen

Artikel 20

1. Het college stelt een lijst op van bij de Verenigde Vergadering ingekomen stukken en van de schriftelijke mededelingen die het college aan de Verenigde Vergadering wenst te doen. Deze lijst wordt aan de leden toegezonden.
2. Het college doet ten aanzien van de afdoening van de ingekomen stukken en mededelingen een voorstel, waarbij de volgende categorieën worden onderscheiden:
   a. Rubriek A: Voor kennisgeving aannemen;
   b. Rubriek B: Behandelen bij het desbetreffende punt van de agenda;
   c. Rubriek C: In handen stellen van het college voor het uitbrengen van een voorstel;
   d. Rubriek D: In handen stellen van het college ter afdoening.
3. De behandeling van de lijst van ingekomen stukken en mededelingen vindt plaats aan het eind van de agenda.
4. De ingekomen stukken worden geanonimiseerd voordat deze gepubliceerd worden.
5. Als aangegeven wordt dat er bespreking van een ingekomen stuk wenselijk is, zal dit als agendapunt worden geagendeerd voor de eerstvolgende vergadering.
6. Ingekomen stukken moeten uiterlijk 48 uur voor publicatie van de agenda ontvangen zijn, om te kunnen worden behandeld in de betreffende vergadering.

Spreekregels

Artikel 21

1. Een lid dat het woord wenst te voeren, geeft hiervan kennis aan de voorzitter.
2. De leden spreken vanaf hun plaats en richten zich tot de voorzitter.
3. Bij bijzondere gelegenheden kan de voorzitter bepalen dat de leden vanaf een andere plaats spreken.
4. De voorzitter voert het woord zo vaak hij dat in verband met de hem in artikel 2 opgedragen taken nodig oordeelt.

Aantal spreek-termijnen

Artikel 22

1. De beraadslaging over een voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de Verenigde Vergadering anders beslist.
2. Elke spreektermijn is afgesloten nadat de heemraden of de voorzitter in de gelegenheid gesteld zijn op het gesprokene te reageren.
3. Een lid mag in een termijn niet meer dan eenmaal het woord voeren over hetzelfde onderwerp of voorstel.
4. Het bepaalde in het derde lid is niet van toepassing op:
   a. het lid van het college dat in het bijzonder is belast met het in behandeling zijnde onderwerp;
   b. de rapporteur van een commissie;
   c. het lid dat een (sub-)amendement, een motie of een initiatiefvoorstel heeft ingediend, wat dat amendement, die motie of dat voorstel betreft.

5. Bij de bepaling hoeveel malen een lid over hetzelfde onderwerp of voorstel het woord heeft gevoerd, wordt niet meegerekend het spreken over een voorstel van orde.

Spreektijd

Artikel 23
De voorzitter is bevoegd de spreektijd te regelen. De Verenigde Vergadering kan anders besluiten.

Handhaving van de orde, schorsing

Artikel 24
1. Een spreker mag in zijn rede niet worden gestoord, tenzij de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren. Interrupties via de voorzitter zijn toegestaan, tenzij de voorzitter beslist dat een spreker zijn betoog zonder verdere interrupties zal afronden.
2. Indien een lid zich beledigende of onbetamelijke uitdrukkingen veroorlooft, afwijkt van het onderwerp in behandeling, een spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, wordt hij door de voorzitter tot de orde geroepen. Indien het desbetreffende lid hieraan geen gevolg geeft, kan de voorzitter hem gedurende de vergadering waarin zulks plaats heeft, over het betreffende onderwerp het woord ontzeggen.
3. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.

Beraadslaging

Artikel 25
1. Op voorstel van de voorzitter of een lid kan de Verenigde Vergadering besluiten over één of meer onderdelen van een voorstel afzonderlijk te beraadslagen.
2. Op verzoek van een lid of op voorstel van de voorzitter kan de Verenigde Vergadering besluiten de beraadslaging voor een door hem te bepalen tijd te schorsen teneinde dijkgraaf en heemraden of de leden de gelegenheid te geven tot nader beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is.
3. De voorzitter sluit de beraadslaging indien naar zijn oordeel een onderwerp voldoende is toegelicht en besproken. Op voorstel van ten minste vijf leden kan de Verenigde Vergadering anders besluiten.
4. Op voorstel van ten minste drie leden kan de Verenigde Vergadering besluiten de beraadslaging eerder te sluiten.

Deelname aan beraadslagingen door anderen

Artikel 26
1. De Verenigde Vergadering kan bepalen dat anderen dan de in de vergadering aanwezige leden, de voorzitter, collegeleden en de secretaris deelnemen aan de beraadslaging.
2. Een besluit daartoe wordt op voorstel van de voorzitter of één van de leden genomen, alvorens met de beraadslaging ten aanzien van het aan de orde zijnde agendapunt een aanvang wordt genomen.
3. Op degene die op grond van dit artikel is toegelaten deel te nemen aan de beraadslaging zijn de bepalingen van dit reglement van toepassing.

Stemverklaring

Artikel 27
Na het sluiten van de beraadslaging en voordat de Verenigde Vergadering tot stemming overgaat, heeft ieder lid het recht zijn uit te brengen stem kort te motiveren.

Beslissing

Artikel 28
1. Na de beraadslaging en beslissing over de eventuele (sub-)amendementen wordt over het voorstel in zijn geheel, zoals het dan luidt, een eindbeslissing genomen. Hierbij wordt zo nodig tot stemming overgegaan.
2. Indien geen der leden stemming verlangt, en het voorstel zich daartoe leent, is het voorstel aangenomen.

Sluiting vergadering

Artikel 29
De voorzitter sluit de vergadering:
1. Na behandeling van alle agendapunten;.

2. Wanneer tijdens de vergadering blijkt dat niet meer dan de helft van het reglementair vastgestelde aantal leden aanwezig is.
3. Wanneer de Verenigde Vergadering daartoe besluit op voorstel van drie leden.

Stemming over zaken

Artikel 30

1. Nadat de beraadslaging is gesloten of indien niemand het woord verlangt, brengt de voorzitter het voorstel tot besluitvorming.
2. De voorzitter vraagt of stemming wordt verlangd. Indien geen stemming wordt gevraagd en ook de voorzitter dit niet verlangt, stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder stemming is aangenomen.
3. In de vergadering aanwezige leden kunnen aantekening vragen dat zij geacht willen worden te hebben tegengestemd of zich op grond van de wet van stemming te hebben onthouden.
4. Indien door één of meer leden stemming wordt gevraagd, doet de voorzitter daarvan mededeling.
5. Stemming over zaken geschiedt in beginsel door handopsteken, tenzij door de voorzitter, een heemraad of één of meer leden stemming bij hoofdelijke oproeping wordt verlangd.
6. De voorzitter verzoekt eerst de leden die "voor" zijn een hand op te steken, daarna verzoekt de voorzitter de leden die "tegen" zijn een hand op te steken.
7. Wanneer de uitslag van de stemming naar het oordeel van de voorzitter of één of meer leden niet duidelijk is dan wel indien het totaal aantal uitgebrachte stemmen niet overeenstemt met het aantal aanwezige stembevoegde leden, geschiedt alsnog stemming bij hoofdelijke oproeping.
8. De hoofdelijke stemming begint bij het lid dat daartoe overeenkomstig artikel 17 is aangewezen. Vervolgens geschiedt de oproeping door de voorzitter naar de volgorde van de presentielijst.
9. Bij hoofdelijke stemming is ieder lid dat ter vergadering aanwezig is en zich niet op grond van de wet van stemming dient te onthouden, verplicht zijn stem uit te brengen.
10. De leden brengen hun stem uit door het woord "voor" of "tegen" uit te spreken zonder enige toevoeging.
11. Heeft een lid zich bij het uitbrengen van zijn stem vergist, dan kan hij deze vergissing nog herstellen voordat het volgende lid gestemd heeft. Bemerkt het lid zijn vergissing pas later, dan kan hij nadat de voorzitter de uitslag van de stemming bekend heeft gemaakt, wel aantekening vragen dat hij zich heeft vergist. In de uitslag van de stemming brengt dit echter geen verandering.
12. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede, met vermelding van het aantal voor en tegen uitgebrachte stemmen. Hij doet daarbij tevens mededeling van het genomen besluit.

Staken der stemmen

Artikel 31

1. Tenzij de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen het nemen van een besluit uitgesteld tot een volgende vergadering, waarin de beraadslagingen kunnen worden heropend.
2. Indien de stemmen staken ofwel in een voltallige vergadering ofwel voor de tweede maal over hetzelfde voorstel, wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.
3. Onder een voltallige vergadering wordt voor de toepassing van dit artikel verstaan een vergadering, waarin alle zitting hebbende leden, voor zover zij zich niet van medestemmen moeten onthouden, een stem hebben uitgebracht.

Stemmen over (sub) amende-menten en moties

Artikel 32

1. Indien een amendement op een voorliggend voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd.
2. Indien op een amendement een sub-amendement is ingediend, wordt eerst over het sub-amendement gestemd en vervolgens over het amendement.
3. Indien twee of meer amendementen of subamendementen op een voorliggend voorstel zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Daarbij geldt de regel dat het meest verstrekkende amendement of subamendement het eerst in stemming wordt gebracht.
4. Wordt een voorstel van verdere strekking als bedoeld in het eerste, tweede of derde lid, aangenomen, dan vervallen de minder verstrekkende voorstellen.

5. Indien aangaande een voorliggend voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over het voorstel gestemd en vervolgens over de motie.

Stemming over personen

Artikel 33

1. De stemming over personen voor een benoeming, het opstellen van een voordracht of een aanbevelingen geschiedt bij gesloten, niet ondertekende briefjes.
2. Over moties van wantrouwen wordt bij hoofdelijke oproeping, zoals omschreven in artikel 30 lid 8 van het reglement, gestemd.
3. Ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet op grond van de wet van stemming moet onthouden is verplicht een stembriefje in te leveren.
4. Er hebben zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. De Verenigde Vergadering kan op voorstel van de voorzitter beslissen dat bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje.
5. Bij een benoeming, het opstellen van een voordracht of een aanbeveling benoemt de voorzitter drie leden tot stembureau. Eén van de genoemde leden treedt op als voorzitter van het stembureau.
6. De stemming geschiedt bij identieke en gewaarmerkte stembriefjes. Deze worden door of vanwege het stembureau verzameld in een bus, waarvan vooraf is vastgesteld dat zich daarin niets bevindt.
7. De leden van het stembureau, niet zijnde de voorzitter, onderzoeken of het aantal stembriefjes gelijk is aan het aantal leden dat ingevolgde het tweede lid verplicht is een stembriefje in te leveren. Is dit niet het geval, dan worden deze stembriefjes zonder te zijn geopend, vernietigd, waarna opnieuw tot stemming wordt overgegaan.
8. De voorzitter van het stembureau als bedoeld in lid 5 van dit artikel opent de stembriefjes en leest de inhoud op duidelijk verstaanbare wijze voor. Eén van de leden van het stembureau ziet de briefjes na en het andere lid van het stembureau houdt met de secretaris of een door hem aan de te wijzen ambtenaar hiervan aantekening.
9. Voor de bepaling van een volstrekte meerderheid als bedoeld in de wet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. Onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje wordt verstaan:
   a. een blanco stembriefje;
   b. een ondertekend stembriefje;
   c. een stembriefje waarop meer dan 1 naam is vermeld, tenzij bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje als bedoeld in lid drie;
   d. een stembriefje waarbij, indien het een benoeming op voordracht betreft, op een persoon wordt gestemd die niet is voorgedragen;
   e. een stembriefje waarbij op een andere persoon wordt gestemd dan die waartoe de stemming is beperkt.
10. In geval van twijfel over de inhoud van een stembriefje, beslist de Verenigde Vergadering op voorstel van de voorzitter.
11. Onder de zorg van de secretaris worden de stembriefjes onmiddellijk na vaststelling van de uitslag vernietigd.

Herstemming over personen

Artikel 34

1. Wanneer bij de eerste stemming niemand de volstrekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan.
2. Wanneer ook bij deze tweede stemming door niemand de volstrekte meerderheid is verkregen, heeft een derde stemming plaats tussen twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd (herstemming).
3. Zijn bij de tweede stemming de meeste stemmen over meer dan twee personen verdeeld, dan wordt bij een tussenstemming uitgemaakt tussen welke twee personen de derde stemming zal plaatshebben.
4. Indien bij tussenstemming of bij de derde stemming de stemmen staken, beslist terstond het lot.

Beslissing door het lot

Artikel 35

1. Wanneer het lot moet beslissen, worden de namen van hen tussen wie de beslissing moet plaatshebben, door de voorzitter op afzonderlijke, geheel gelijke, briefjes geschreven.

2. Deze briefjes worden, nadat zij door het stembureau zijn gecontroleerd, op gelijke wijze opgevouwen, wederom gecontroleerd, in een bus gedeponeerd en omgeschud.
3. Vervolgens neemt de voorzitter één van de briefjes uit de bus. Degene wiens naam op dit briefje voorkomt, is gekozen.

Hoofdstuk V: RECHTEN VAN LEDEN

(sub-)amende-menten

Artikel 36
1. Ieder lid is bevoegd om (sub-)amendementen in te dienen.
2. Elk (sub-)amendement moet schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend, tenzij de voorzitter –met het oog op het eenvoudige karakter van het voorgestelde– oordeelt dat met een mondelinge indiening kan worden volstaan.
3. Een kopie van een eenmaal ingediend (sub)amendement wordt zo spoedig mogelijk ter beschikking van de leden van de Verenigde Vergadering gesteld, tenzij de voorzitter oordeelt dat met voorlezing kan worden volstaan.
4. De indiener(s) kunnen het (sub)amendement ter vergadering intrekken voordat de besluitvorming door de vergadering plaatsvindt.

Splitsing in onderdelen

Artikel 37
1. Ieder lid heeft het recht om tijdens de beraadslaging een voorstel in te dienen om het voorgestelde besluit te splitsen in onderdelen waarover afzonderlijk zal worden beraadslaagd en besloten.
2. Op dit voorstel zijn de bepalingen met betrekking tot (sub-)amendementen van toepassing.

Moties

Artikel 38
1. Ieder lid kan ter vergadering een motie indienen.
2. Een motie moet schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
3. Een kopie van een eenmaal ingediende motie wordt zo spoedig mogelijk ter beschikking van de leden van de Verenigde Vergadering gesteld, tenzij de voorzitter oordeelt dat met voorlezing kan worden volstaan.
4. De behandeling van een motie over een geagendeerd onderwerp vindt tegelijk met de beraadslaging daarover plaats.
5. De behandeling van een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende onderwerpen zijn behandeld of indien dit naar het oordeel van de Verenigde Vergadering niet mogelijk is, wordt de motie voor de volgende bijeenkomst van de Verenigde Vergadering geagendeerd. Een dergelijke motie dient -zo mogelijk- bij de vaststelling van de agenda te worden aangekondigd.
6. Intrekking van de motie door de indiener is mogelijk totdat de besluitvorming door de Verenigde Vergadering plaatsvindt.
7. Het college van D&H kan een motie overnemen. Wanneer drie leden stemming over de motie vragen, wordt deze alsnog in stemming gebracht.

Voorstellen van orde

Artikel 39
1. De voorzitter en ieder lid kunnen mondeling een voorstel van orde doen dat kort kan worden toegelicht.
2. Een voorstel van orde kan uitsluitend de orde van de vergadering betreffen.
3. Over een voorstel van orde beslist de Verenigde Vergadering terstond, eventueel na korte beraadslaging.

Initiatief-voorstellen

Artikel 40
1. Ieder lid heeft het recht initiatiefvoorstellen aan de Verenigde Vergadering te doen.
2. Een initiatiefvoorstel moet om in behandeling te worden genomen door ten minste drie andere leden zijn medeondertekend en schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend.
3. De voorzitter plaatst het initiatiefvoorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering, tenzij de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is. In dit laatste geval wordt het initiatiefvoorstel op de agenda van de daaropvolgende vergadering geplaatst.

4. Op voorstel van het college beslist de Verenigde Vergadering of het initiatiefvoorstel al dan niet in behandeling wordt genomen of in handen van het college wordt gesteld om advies of nadere inlichtingen, of om het te verwijzen naar een commissie.
5. Zolang de beraadslagingen over het initiatiefvoorstel nog niet zijn gesloten, kan het initiatiefvoorstel door de indiener(s) worden ingetrokken.

Technische vragen

Artikel 41

1. Ieder VV- en steunfractielid kan mondeling of schriftelijk technische vragen aan het college stellen.
2. De vragen dienen kort en duidelijk geformuleerd te zijn.
3. De schriftelijke technische vragen worden bij de secretaris ingediend.
4. Het stellen van technische vragen wordt zoveel mogelijk beperkt tot de commissies.
5. Beantwoording van schriftelijke vragen vindt plaats voor de VV, mits de schriftelijke vragen uiterlijk donderdagmiddag voor 17:00 voorafgaand aan de commissies zijn ingediend. Indien beantwoording niet binnen deze termijnen kan plaatsvinden, krijgt de vragensteller daarvan gemotiveerd bericht, waarbij aangegeven wordt de termijn waarbinnen beantwoording plaats zal vinden. Dit bericht wordt behandeld als een antwoord.
6. Beantwoording van mondelinge technische vragen gebeurt zo snel als mogelijk en kan al plaatsvinden in de commissies. Het is mogelijk om mondelinge technische vragen, schriftelijk af te handelen conform lid 5.
7. Een overzicht van de vragen en antwoorden wordt aan de leden toegezonden en gepubliceerd.
8. De vragensteller kan in de vergadering nadere inlichtingen vragen omtrent het gegeven antwoord. Hierbij is het niet de bedoeling om een eerder gestelde vraag, die nog niet is beantwoord, te herhalen.

Politieke vragen

Artikel 42

1. Ieder VV- en steunfractielid kan mondeling of schriftelijk politieke vragen aan het college stellen.
2. De vragen dienen kort en duidelijk geformuleerd te zijn.
3. De schriftelijke politieke vragen worden bij de secretaris ingediend.
4. Beantwoording van schriftelijke politieke vragen vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen dertig dagen nadat de vragen zijn binnengekomen. Indien beantwoording niet binnen deze termijnen kan plaatsvinden, krijgt de vragensteller daarvan gemotiveerd bericht, waarbij aangegeven wordt de termijn waarbinnen beantwoording plaats zal vinden. Dit bericht wordt behandeld als een antwoord.
5. Beantwoording van mondelinge politieke vragen vindt zo spoedig mogelijk plaats en zal plaatsvinden in de commissies of besluitvormende VV.
6. Een overzicht van de vragen en antwoorden wordt aan de leden toegezonden en gepubliceerd.
7. De vragensteller kan in de vergadering nadere inlichtingen vragen omtrent het gegeven antwoord. Hierbij is het niet de bedoeling om een eerder gestelde vraag, die nog niet is beantwoord, te herhalen.

Interpellatie

Artikel 43

1. Indien een lid over een onderwerp inlichtingen, al dan zoals bedoeld in artikel 89 en 97 van de wet, verlangt dient hij bij de voorzitter een schriftelijk verzoek tot het houden van een interpellatie in. Hij doet dat, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, ten minste vier werkdagen voor de betreffende vergadering.
2. Het verzoek bevat een opgave van de verlangde inlichtingen en kan desgewenst door het lid van een toelichting worden voorzien.
3. De voorzitter zendt het verzoek aan de leden en stelt het aan de orde onmiddellijk na de ingekomen stukken en mededelingen. De Verenigde Vergadering kan de verzoeker toestaan zijn verzoek mondeling kort toe te lichten.
4. De voorzitter, het college respectievelijk de heemraad verstrekken de verlangde inlichtingen tijdens eerdergenoemde vergadering. Als zij nader overleg nodig achten, kan de Verenigde Vergadering toestaan dat de beantwoording tot de volgende vergadering wordt aangehouden of binnen een door haar te bepalen termijn schriftelijk wordt afgedaan. In het laatste geval wordt het schriftelijke

antwoord op de lijst van ingekomen stukken en mededelingen van de eerstvolgende vergadering geplaatst.

Vragenronde

Artikel 44

1. Tijdens de vergadering kan een zogenoemde vragenronde gehouden worden voor politiek bestuurlijk urgente vragen.
2. Vragen voor de vragenronde worden ten minste 24 uur, spoedeisende vragen uitgezonderd, voor aanvang van de vergadering bij de secretaris ingediend.
3. Vragen die niet zijn aangemeld, kunnen schriftelijk worden afgedaan.
4. De voorzitter kan weigeren een onderwerp tijdens de vragenronde aan de orde te stellen indien hij het onderwerp niet voldoende nauwkeurig acht aangegeven, indien het onderwerp in de vergadering aan de orde komt of om andere redenen die de vergaderorde kunnen verstoren.
5. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin aangemelde onderwerpen tijdens de vragenronde aan de orde komen.
6. De voorzitter kan per onderwerp de spreektijd voor de vragensteller bepalen.
7. Per onderwerp wordt aan de vragensteller het woord verleend om één of meer vragen aan het college te stellen.
8. Na de beantwoording door het college krijgt de vragensteller desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.
9. Tijdens de vragenronde worden geen interrupties toegelaten.

Hoofdstuk VI: BESLOTEN VERGADERING

Algemeen

Artikel 45

1. Tijdens een besloten vergadering, als bedoeld in de wet, zijn slechts aanwezig de voorzitter, de heemraden, de leden van de Verenigde Vergadering, de secretaris en indien gewenst een door de secretaris aan te wijzen ambtenaar ter ondersteuning.
2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid en voor zover de bepalingen niet strijdig zijn met het besloten karakter van de vergadering, zijn op een besloten vergadering de bepalingen van toepassing die gelden voor een openbare vergadering.
3. In aanvulling op het eerste lid, kunnen beëdigde steunfractieleden uitgenodigd worden tijdens de besloten vergadering. De beëdigde steunfractieleden nemen geen deel aan de beraadslaging.

Besluitenlijst

Artikel 46

1. Indien van een besloten vergadering een besluitenlijst wordt gemaakt, dan wordt deze gedeeld met de leden, maar niet gepubliceerd.
2. De besluitenlijst van een besloten vergadering wordt behandeld en vastgesteld achter gesloten deuren als bespreking van die besluitenlijst gevraagd wordt en omtrent het behandelde in de besloten vergadering geheimhouding is opgelegd die nog niet is opgeheven of vervallen.
3. Tijdens deze besloten vergadering neemt de Verenigde Vergadering een besluit over het al dan niet openbaar maken van deze besluitenlijst.
4. De vastgestelde besluitenlijst wordt door de voorzitter en de secretaris ondertekend.

Geheimhouding

Artikel 47

Voor de afloop van de besloten vergadering beslist de Verenigde Vergadering overeenkomstig artikel 37, derde en vierde lid van de wet of omtrent de inhoud van de stukken en het verhandelde geheimhouding zal gelden.

Opheffing geheimhouding

Artikel 48

1. De Verenigde Vergadering kan besluiten de geheimhouding op te heffen.
2. De beslissing tot het opheffen van de geheimhouding wordt genomen in een vergadering die blijkens de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is bezocht.
3. Indien de Verenigde Vergadering voornemens is de geheimhouding op te heffen, wordt, indien daarom wordt verzocht door het orgaan dat geheimhouding heeft opgelegd in een besloten vergadering met het desbetreffende orgaan overleg gevoerd.

Hoofdstuk VII: INSPREKERS EN TOEHOORDERS; ORDE

Insprekers en toehoorders

Artikel 49

1. De voorzitter stelt toehoorders bij een openbare vergadering op hun verzoek in de gelegenheid het woord te voeren over geagendeerde onderwerpen, zulks met inachtneming van het navolgende.
2. Het in het eerste lid bedoelde verzoek dient ten minste 48 uur voor het begin van de vergadering, bij voorkeur schriftelijk, bij de voorzitter te worden ingediend, onder vermelding van de naam van degene die het woord wil voeren en het punt of de punten waarover men wil spreken.
3. De voorzitter stelt degenen die een verzoek hebben ingediend als bedoeld in het eerste lid van dit artikel in de gelegenheid direct na de opening van de vergadering het woord te voeren. De spreektijd bedraagt maximaal vijf minuten per spreker, met dien verstande dat de spreektijd van alle insprekers gezamenlijk niet meer dan 20 minuten bedraagt. De leden van de Verenigde Vergadering krijgen gelegenheid vragen te stellen aan de spreker. Hiervoor is per spreker maximaal vijf minuten beschikbaar, met dien verstande dat het vragenstellen aan meerdere sprekers niet meer dan 20 minuten bedraagt.
4. Per belanghebbende kan één persoon het woord voeren.

5. Er kan niet worden ingesproken over:
   - een besluit van het bestuur waartegen een (bestuurs)rechtelijke procedure open staat of heeft opengestaan;
   - benoemingen, keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen;
   - een onderwerp waarover een klacht ex artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan of kon worden ingediend.
6. De insprekers en toehoorders kunnen uitsluitend op de voor hen bestemde zitplaatsen een openbare vergadering bijwonen.
7. Het geven van tekenen van goed- of afkeuring of het op andere wijze verstoren van de orde is verboden.
8. Degenen die in de vergaderzaal tijdens de vergadering geluid- en/of beeldregistraties willen maken, doen hiervan mededeling aan de voorzitter en gedragen zich naar zijn aanwijzingen.

Maatregelen van orde

Artikel 50
Indien de voorzitter dit nodig oordeelt, kan hij de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen ter handhaving van de orde op de publieke tribune.

Hoofdstuk IX: SLOTBEPALINGEN

Uitleg Reglement van Orde

Artikel 51
In de gevallen waarin dit reglement niet voorziet of bij twijfel omtrent de toepassing van het reglement, beslist de Verenigde Vergadering op voorstel van de voorzitter.

Inwerkingtreding

Artikel 52
Dit reglement treedt in werking op de dag volgende op die waarop het is vastgesteld.

Citeertitel

Artikel 53
Dit reglement kan worden aangehaald als Reglement van Orde Verenigde Vergadering Waterschap Hollandse Delta 2023.

DATUM 22 november 2022 VAN Bestuursadvisering

AAN AFSCHRIFT AAN

BETREFT Conceptvergaderschema 2023 (Commissiestructuur)

2023						
	Stukken naar VV	**Commissies** **14.00 – 16.30 uur**			**Besluitvormende VV** **19.00 – 21.30 uur**	
		Water (maandag)	**WWV** (dinsdag)	**MBH** (woensdag)		
Januari	20 januari	**30 januari**	**31 januari**			
Februari				**1 februari**	**15 februari** **&** **16 februari**	**Informatieve VV 15 februari: 16.00 uur**
Maart						**Informatieve VV 1 maart: nnb** **Waterschapsverkiezingen: 15 maart** **Dinsdag 28 maart 19.00 uur verplichte formele VV vanuit Waterschapsverkiezingen** (oude VV: beoordelen geloofsbrieven nieuwe VV/afscheid vertrekkende bestuurders) **Woensdag 29 maart 19.00 uur verplichte formele VV vanuit Waterschapsverkiezingen** (Installatie en beëdiging nieuwe VV)
April						**Introductieprogramma nieuw bestuur:** **5 april: 19.00 – 21.30 uur*** **26 april: 19.00 – 21.30 uur*** ***tijdstip kan zo nodig gebruikt worden voor formele VV over besluitvorming benoeming heemraden. **Voorjaarsconferentie 20 & 21 april incl. overnachting**
Mei	28 april	**8 mei**	**9 mei**	**10 mei**	**24 mei**	**Informatieve VV 24 mei: 16.00 uur**
Juni	26 mei (3 weekenden ivm Jaarstukken en Kaderbrief)	**12 juni**	**13 juni**	**14 juni**	**28 juni**	
Juli		Zomerreces				
Augustus		Zomerreces				
September	25 augustus	**4 september**	**5 september**	**6 september**		**Informatieve VV 20 september: 16.00 uur**

					20 september	
Oktober						**Najaarsconferentie 26 en 27 oktober incl. overnachting**
November	20 oktober (3 weekenden ivm Programma-begroting)	**6 november**	**7 november**	**8 november**	**22 november**	**Begrotingsdiner 29 november**
December *(reserve)*					***13 december****	****indien nodig voor vaststelling begroting***